Pozsonyi kert

Rapaics Raymund:

A Pozsonyi Kert.
Kny. Természettud.
Közlöny. 8-r 4 kép
12 l. Bp. 1938

Gyert (1862)

tekintettel arra
nem találtam
szerint csak 4
hozhatom csak
Van szer
hogy Reményi
4621 k. 85 f. re
Reményik és
4000 korona re
tóztassék.
Budapest 1913 r.

Pozsonyi káptalan

ékszerei

Rómer Flóris: A pozsonyi káptalan ujabban talált egyházi ékszerei. Kny. Arch. Ert. 8-r 14 l. Pest.

Gent (1905)

sal kapcsolatos egyéb tevékenységemért,
által elkészitett eredeti tussrajzok,
t s a helyszinére való kiszállásomért
dijat megállapitani s a munka megjele-
alványozni méltóztassék.

9.

Mély tisztelettel:

bizottsági tag.

Pozsonyi Szent Erzsébet-templom

Weyde Gizella:

A pozsonyi Szent Erzsébetről nevezett szürek temploma és kolostora. 4-r, 19 kép, 21 l.

Pozsony, 1919

Gent (2367)

köszönetét.

Őszinte tisztelettel

Zsitvay Tibor

a Visegrádi Várbizottság elnöke

Tibor úrnak

Bizottsága elnöke stb

Budapesten

Pozsonyi ev.
templom
és épitője

Weyde, Gisela:

Die ev. Kirche
und ihr Erbauer
Mathäus Walch.
8-r, 20 kép 20 l.
Pressburg, 1929

Gent (2368)

magam őszinte

Méltásságos

Br Gerevich

a Műemlékek Orsz.

Pozsonyi építőmesterek

a XVIII. sz. má-
sodik felében

Weyde, Gisela:

Pressburger Bau-
meister der zwei-
ten Hälfte des
18. Jahrhunderts.

Helyei év
nincs közölve

Gent (2369)

essel — K. 600 —

en tehát Korona 8100 —

ász Korona.

st 1912 Június 12-én

Kitünő tisztelettel

Mikula Ferenc

ak. szobrász.

MIKULA FERENCZ
szobrász
BUDAPEST
I. Attila-utcza 61.

Pozsony városképe

Weyde Gisela:

Pressburgs Schönheit und ihre Erhaltung. 8-r 18 kép, 27 l. Preßburg, 1926

Gerd (2370)

Athozat	Korona
	6900 —
n egy drb.	
ános szobor	
oki kőből	
nyag és	
	K. 600
drb.	
n minta	
oki kőből	
yag és	
k korku"	
sen	

Pozsony épitészeti emlékei

Wagner, Vladimír:
Vývin palácového stavitelstva v Bratislave v. XVIII stor. Kn. Rocenky mesta Bratislavy. Bratislava, 1934.

Agens (2340)

adás: 1017 24.

nás 9.-én

bíró forster Aurelia o.k.

chiok

17517.24
16500.-
1017.24

Pozsony

Truskovszky Dezső:

Pozsonyi séták.

16. r, 32 kep, 36 l.

Bp. 1939

Gent (2240)

P690-89

Pozsonyi szent-
háromság templom

Nádor, Imre – Wey-
de „Gizella": Die
zweihundertjährige Dreifaltigkeits-
kirche in Press-
burg. 1725–1925.
16°, 6 kép, 79 l. Bra-
tislava – Pressburg.
1925.

Gent (1633)

1391/eln. szám.

A Müemlékek Országos Bizottságának, tudomásul vétel végett, megküldöm.

Budapest, 1906. márcz. hó 28.

A miniszter helyett:

államtitkár.

(Pozsony plasztikája)

Nagy Barna: ( ) a Donner és Messerschmidt közötti időszakban. 8-r. 24 kép 32 l. Komárom, 1936.

Gent (1634)

128 / 1906. Szám.

Ütlepett: másnyin 28.

A m.kir.vallás és kö
19583 sz.a.kelt s a IX.ker. állo
nek mása:

Utasi ton az ál
várhoz tartozó Huszárvárban elhe
ágazás költségei fejében háromsz
lért a Müemlékek Orsz. Bizottság
elszámolás kötelezettsége mellet
kiadáskép számoljon el.-

Pozsonyi ev. egyház

Pogner - Libergott J.
naplója a pozsonyi
ev. egyház építésé-
völ 168 l. Pozsony,
1861.

Gent (1811)

ir.miniszter f,évi aug.hó 27-én
yei történelmi társulathoz inté-

izottságának jelentéséből tudomá-
a szepesmegyei műemlékek orsz. ér-
szaktudomány és irodalom szinvona-
ára olyké kért segélyt a M.Tud
munkából 100 teljes példány 2400
yancsak a bizottság jelentéséből ar
Tud.Akadémia erkölcsi támogatását
ásba helyezte ugyan, de a kért se-
em adhatta.
nak ügye zátonyra jusson, a kért
engedélyezését határozt m el. E

Pozsonyi ferencrendi-
zárda és templom

Maszárik Viktor:

A szűz Máriáról
nevezett sz. Ferenc-ren-
di tartomány pozsonyi
zárdájának, templomá-
nak és góth stílu-
tor nyának történe-
te. 8-r 9 kép,
120 l. Pozsony, 1907

Gent (1506)

szegből egyelőre 3000.-- korona

sziveskedjen.

Budapest, 1913. szeptember 22.

Mellékelve 4 drb. utc

a Magyarországi Biztt

mérnyerés eltjéből bekm

Pozsonyi vár

Menclová, D.:
Hrad Bratislava.
(Kuy. Bratislavy.
8-r, 28 kép 55. l.
Bratislava, 1936.

Gent (1530)

Rigler J. E r.-t. 1904. VII m. sz. 02793.

MŰEMLEKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
611-1908
számhoz

Folyó szám	Kelet hó	Kelet nap	Tárgy
			A beszterczebányai
			helyreállítási költségére 1906. évi ma
			18.120.21. korona
			elszámo
1.	1906. III.	31	Kintaltatott
2.	1907. I.	7.	Beszterczebánya pénztár
			tett 1% sz. nyugta
3.	II.	25.	Beszterczebánya pénztárába
			2% sz. nyugta szer
4.	V.	25.	Beszterczebánya pénztárá
			3% sz. nyugta szer
5.	VI.	20.	Beszterczebánya pénztárá

Pozsony

Menclová, D.

Bratislava. Praga,
1936.

Gent (1531)

Dr Szentiványi Gyula
M.O.B. főtitkár elvtársnak

Budapest

Lágymányosi utca 16

<Pozsonyi ősi székesegyház>

Jeszenák G.: A szent Mártonról nevezett ( ) története. 40 l. Pozsony, 1937.

Gent (1108)

Turai római katolikus elemi népi

39 /1940.szám.

Tárgy: Tura /Pest m./ régi templ
képe.

Tekintetes

Müemlékek Orszá

Tura községnek /
bontották s az átépitéskor a rég
A templom képe teljesen megvált
Iskolánk kis muzeumában igyeksze
értékes emlékét, azonban minden u
régi templomról képet szereznem.

Mély tisztelette
got, méltóztassék a - tudomásom s
turai templom képéről iskolánkna
mentesen nem kaphatnánk, ugy a má
adom.

Kérésem teljesit

<Pozsonyi vár és várdlya.>

Kemény Lajos: <>

8 r, 18 kép, 123 l.

Pozsony, 1933

Gent (1207)

A hivatkozott 1881. XXXIX. tc.
szerint a műemléken semmiféle változtatást a
délye nélkül végrehajtani nem szabad. Az
megóvásáról intézkedik.

A fenti törvények és rendelet alapján
a műemléki jellegű kastély fenntartásáról gon
ingatlanon tervezett helyreállítási és esetleges á
céljából a Műemlékek Országos Bizottságána

Felkérem továbbá, hogy a mellékelt
állapotáról postafordultával a Műemlékek C
Amennyiben a kastélyról fényképpel rendelke

Budapest, 1948. augusztus 19.

47.783. — Egyetemi

Pozsonyi ötvösceh

Említve

Pallai Sándor: Ötvösművészet
Műszaki Könyvkiadó Bp. 1970 232. old

(Pozsony a közép-korban)

Hoffmann Edith:

(): Elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. 8-r 59 l. Bp. e. n. (1938).

Ugyanez németül is.

Gent (992-993)

14./ Barcsay : Eger. Kék.

15./ Rosner : Divéky. Fekete.

16./ Gosztonyi : A mánfai templom. F

17./ A londoni müvészettörténeti kor

18./ Magyar Könyvszemle. Minta sze

19./ Technika. Minta szerint.

20./ Alinari-katalogusok. 9. kötet,

21./ Breznai - Karcos : Egri képes

22./ Salvini : Giotto. Piros.

23./ Herrmann : Opitz. Barna.

24./ Bubics : Esterházy Pál. Kék.

25./ Ipolyi : Mütörténeti tanulmány

26./ Pasteiner : Régi müvészetek. F

27./ Korach : Henszlmann. Fekete.

28./ Berzeviczy : Beatrice. Vörös.

29./ Zoványi : Puritánus mozgalmak.

30./ Hóman : Magyar városok. Zöld.

Pozsonyi Ágnes ipa

gobelinje

emlékére

FERENCZY NOEMI

MŰVÉSZET 1985/10/21

re. D. A.

Pozsonyi Kathwes Máténé

1580. Pozsony

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főleg a XVI–XVII. században 178. l.

Művért. 1953. 1–2. 17.

Táborné Pozsonyi Erika

Kiállítás a Fővárosi Pedagógiai
Fáklya Klubban

Népszava 1985. K. 2.

Pozsonyi Gábor MDK

Pozsoni festő, 1439-ben és 1440-ben említik nevét.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.68.l.

Pozsonyi Gáspár

festő

Toldy Ferenc talál-
mánya, amit Ortvay
is átvett.

A festő: Gáspár,
1439–1443-ban
Pozsonyban.
működési adatai:

Lájd

Hoffmann Pozsony 43. l.

Hoffmann Südost

Pozsonyi Gáspár

festő

1439 – 1440 körül.

Toldy Fr. Irodalmi Szerédei.

Pozsony. 1847. 267 l.

Nagy Iván Magyarországi képzőművészek a legrégibb időktől 1850 ig.

Száradok 1874. 190. l

Pozsonyi Gáspár

festő.

Pozsony 1439–1440 körül.

Toldy: Irodalmi beszédek. 267 l

Nagy Iván Századok 1874. VIII. 190. l

Ortvay T. Pozsony város története.

Pozsony. 1895. II. K. I. s. 354 l.

Gáspár

fasto

Poszuj. XV w

wod

K. A 1823.

Caspar maler

Pozsony.

Letiszt[illegible]

1443. „Item von den panyer dem Caspar maler dovon zu Maln (t. i. a torony órát festette meg) auf den Rotturn 21 ds." 1)

1439. sind gemalte Vorhänge (a tanács terem számára) gekauft wurden. „Item und umb 15 elln leynbatt zu Sliemen (Vorhang) in dy gross stuben In das Rathaws per 9 ds. „Item und dovon ze malen den Caspar Maler 75 ds." 2) ext 1440 ben festette.

---

1) Stefan v. Rakovszky, Das Pressburger Rathhaus. Pressburg. 1872 → 9. l

2) u. ott. 11. l.

Farkas István

vérmetsző.

XVIII. sz.

Gáspár festő

(Caspar Maler)

Pozsony. 1434 évi adólajstrom.
Pozsonyban akkor élt nég festő között
s legjelentékenyebb — legalább
anyagilag. Adója 1 ft.

Ortvay T. Pozsony város tort.
Pozsony. 1903. II k. IV. r. 302-03 l.

Caspar (Malar)

festo

Pozsony 1440.

irodalmához

Letiszt.Asva

Ortvay T. Pozsony város tört.
Pozsony 1900. II K. III r.
183. l.

Pozsonyi Gáspár
és Lajos

1439

wód

Schedel

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Porsonyi Gáspár és

Lőrinc v Lajos

XV - XVI

Csod

O Várl 57 l

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Pozsonyi Gaspár

Jestö

XV sz

Letiszt.Arva

Gáspár

festő.

XV. Szárad

Pozsony

Pozsonyi Gáspár

1739-ben Pozsonyban élt kiés képíró

Magyar Szorfalom és mesterségek történeti rajzolatja. Kommunvész

1833. 102. l.

Gáspár festő

A pozsonyi városház [illegible] ablakfüggönyeire 1439-ben 15 róf vászon 9 denárjával vétetett, annak befestéseért Gáspár nevű festő 75 denárt kapott.

St. Rakovszky: Das Pressburger Rathhaus. 1872. 11. l.

B. Nyáry Albert: A modenai Hippolit codexek. Haradok. 1874. 15. l.

Pozsonyi Gáspár
és Lajos

ined
z

Kertb. 105. l.

MDK

Pozsonyi Gáspár

Irod.: Kertb. 105.1.

Porsonyi János

„Mexikói stélé" és Darálós vendéteri
linómetszete (eml.)
szerepel az alábbi tárlaton

B.L.: Fiatal vasi képzőművészek
tárlata

Vas Népe 1969 II. 23 Pold.

Pozsonyi János

Kilenc fiatal képzőművész csoportriállítása a szombathelyi Művelődési és Sporthárban. Kiemelik „Fiatalság c. monotypiczyát, továbbá szerelmesek" c. szines monotyp.

Vas Népe, 968, jul. 3. „Fiatal vasi művészek Tárlata." (Bertalan) cikke.

Pozsonyi János /Jans von Pressburg/ nyeregkészitő
1365

Gentmagymüvausztr ~~84 1~~ 8 l.

Pozsonyi János

Scriptor

1488

l.

Magyar Könyvszemle

1879. 304. l.

rendelkezésére – örömmel fogok részt venni.
...ram örjmte tisztelettem nyilvánítását.
... november 18 ikán

Szalay Imre

a Magyar Nemzeti Múzeum
igazgatója.

Pozsonyi Lacios

miniátor.

Egy jelenleg a budapesti egyetemi könyvtárban levő 1488-bol való latin prédikációs könyvet Pozsonyi Lacios, az ünnepelt máriavölgyi hitszónok szerzette és írta.

Vincze Gábor: A magyarországi pálosok irodalmi munkássága a XIV–XVIII. században. N. Könyvszemle 1878 évf. III. 23–24 l.

Csontosi: Magyarországi könyvmásolók és betűfestők. M. Könyvszemle. 1879. IV. 304 l.

és M. Könyvszemle. 1891. XVI évf. 244 l.

Ortvay T. Pozsony város története Pozsony 1903. II k. IV rész 359 l.

Pozsonyi János 1488-ból

E néven a XV. századból egy hitszónokot ismerünk aki könyvmásolással is foglalkozott s 1488-ban a Pozsony melletti máriavölgyi pálos monostorban egy latin predikacziós könyvet másolt, mely a pálosok egyéb könyveivel együtt a budapesti egyetemi könyvtárba került s jelenleg D. 18, 8 r. jegy alatt őröztetik. E codex borítéktábla belsején a következő egykom feljegyzés olvasható: „Hunc librum scripsit frater Johannes de Posonio in Valle gloriose prope eandem civitatem etc ... anno domini M° CCCC 88°."

Lásd: Eggerer Fragmen Panis sive Annales Ordinis S. Pauli I. Eremitae Viennae 1663. 172. l.

Vincze Gábor: A magyarországi pálosok erodalmi munkássága. Magyar Könyvszemle 1878. 24. l.

Csontosi János: Magyarországi könyvmásolók és betűfestők a Középkorban. Magyar Könyvszemle 1879. 304. l

POZSONYI JÁNOS nyeregkészítő-mester (Jans der Gattler von Preßpurch)
1365-ben Bécsben élt.

Quellen zur Geschichte der Stadt Wien I. rész, 3. kötet, 3242. regesta.

Pozsonyi János

Pozsonyi János

nyeregkészítőmester

XIV. sz. Bécs

l. Ortolf alatt.

Gentmagyarnuvanostr.

8. l.

EBET

LITÁSA

-ig

Pozsonyi János
nyeregkészítő
Dercsényi: Nagy Lajos Kora
157 l.

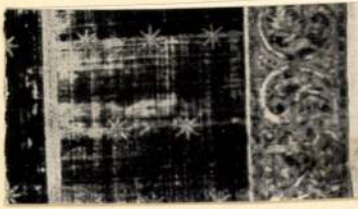

smerjük, Nyilgyártó
János nyeregkészítőt
an a Képes Krónika
d korában hazánkból
nint a hazai nyereg-

Pozsonyi János, grafikus

Csendélet-sarok. linó repr.

Fábián László: Fiatalok kiállítása Szombathelyen

Magyar Ifjúság, 1970. III. 27. 12. l.

Pozsonyi János, grafikus

- a Vasi Fiatal Képzőművészek Csoportjának tagja. Munkái a Művelődési és Sportpalotában rendezett 3. csoportos kiállításon.

Fábián László: Fiatalok kiállítása
Szombathelyen
Magyar Hírlap, 1970. III. 27. 13. l.

Pozsonyi János

A Vas megyei fiatal képzőművészek közös tárlatán szerepelt munkája, Budapesten, a fiatal képzőművészek József Attila klubjában.

Lasonci Miklós: A vasi fiatal képzőművészek csoportjának bemutatkozása, Budapesten.

Életünk, 1971/3, 272. old.

MDK

Pozsonyi János, festő

Kiállítása nyílik meg
Komáromban.

— :o Kiállítás 12.

ESTI HIRLAP Bp. 1970. nov. 24.

Porsonyi János

Körben volt egy háboru c. műve (ezt.) IV. díjat kapott a Vas megyei pályázaton

N.N: Kiosztották a megyei pályadíjakat

Vas Népe 1970 III. 29

Porsonyi János

(Sendélet sarok (linó, vepkő)

Arckepel a vasi Fiatal Képkő-
művészet) III. kiállításán

Fábián László: Fiatalok kiállítása
Kombathelyen

Magyar Hírszeg 1970 III. 27

Pozsonyi János

Szombathelyi pedagógus - művész.
Részt vett a Szadáról Dunaújvárosba települt művésztelep Művelődési házban rendezett 50 művet bemutató tárlatán. 1962.

Juhász Antal: A Székely Bertalan nyári művésztelep munkabemutatója
Rajztanitás 1962. V. sz. 31.l.

Pozsonyi Ili

ýrami

Ert, 1928

die Lorraine-Brücke in Bern.

ohne Geländer und Häuschen).

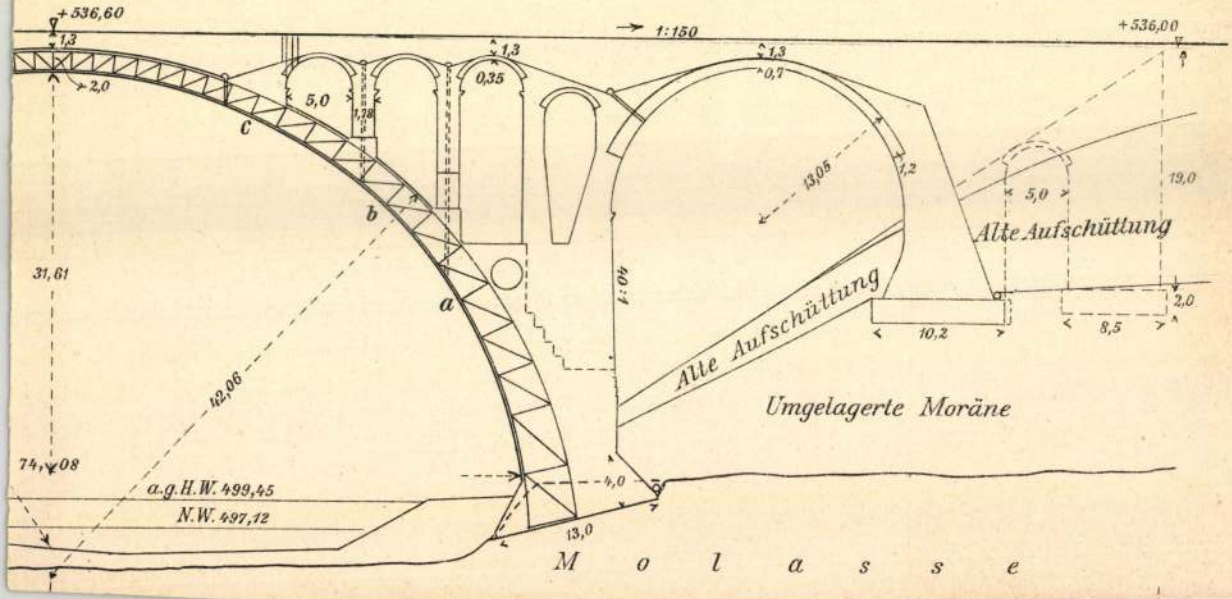

Poztonyi Lilly

iparm. textil
I. Logody u 1.

tagja a Magyar Iparm.
Orsz. Egyesületének
és részt vett első ka-
načsonyi kiállitásán

(Nemzeti Szalon) 1931.

Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖKÖK:

WEISS FÜLÖP PRESZLY ELEMÉR

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

Pozsonyi Imre, [építész] MDK

Hajdani sportember, labdarúgó.

Hivatása szerint: „építész volt, nem kapott idehoza munkát. Harminckettőtől ismét házakat épített, tervezett."

Kőbányai: Nem szabad kézzel hozzányúlni

6.1

ESTI HIRLAP, Ign. 1961. jan. 22.

MIK

Pozsonyi János

Kiállitási kritika

Vas népe 1968 ápr.14.

Porzonyi János

Említve

Kulcsár János: Az ifjúság rangja
Vas Nagy, Szombathely 1970. feb
22.

Pozsonyi János festő

Szombathelyen a Savaria Múzeumban

Kiállítása nyílt

Szocialista Művészetért 1971 I.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR KIADÓTÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pozsonyi János

VAS NÉPE

1974 NOV 24

— KIÁLLÍTÁS. Ma délután fél hatkor nyitják meg Pozsonyi János festőművész kiállítását Szombathelyen, a Savaria Múzeumban.

— A MEGYE NEGYEDIK

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ifj. POZSONYI JÁNOS

VAS NÉPE

1984 FEB 11

1021

Ifj. Pozsonyi János rajzaiból

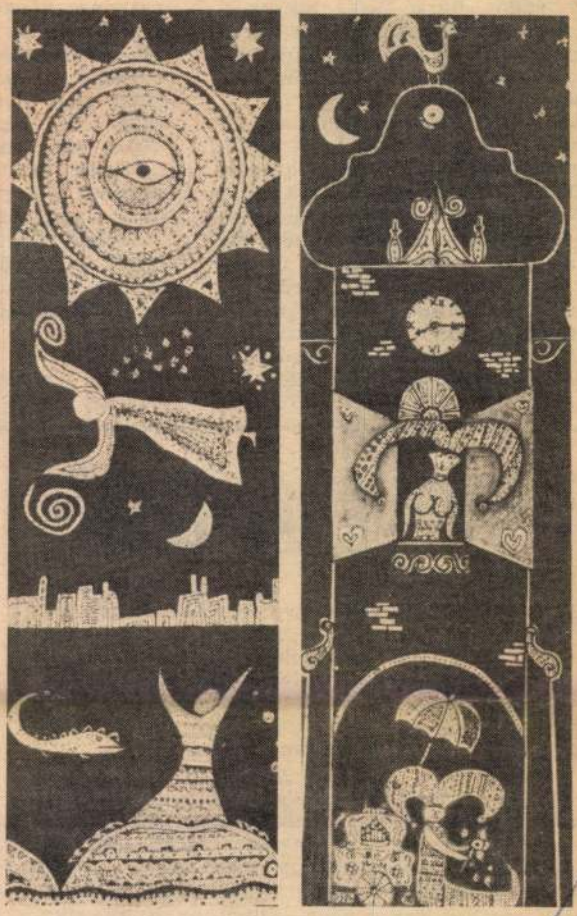

Jónás dilemmája.

★

Este az Aranykéz utcában.

1984. február 11. Szombat

... foganatja a panaszoknak, ...zt mondom, ha a tűzre rakjuk a ...em engedjük kialudni, akkor a pa...ásban marad. Aztán, ha újra do... egy hasáb fát, akkor megint fel... láng.

...gy ilyen izzó témáról szeretnék is... írni a Vas Népében. Azért írom, ...hételten, mert már legalább három...lalkoztak különböző levélírók pa...apcsán ezzel az üggyel. Sajnos, ez...edménytelenül. A Szabad nép ut...n szó. Most már olyan az útbur...ogy szinte életveszélyes gödrök tá...k benne. Az autósok nem törődnek ...y hajtanak, mint a „meszes". A ...útról a gyöngyöshermáni vasútállo...inden forgalom ezen az utcán ha...

nel...
ra...
a...
lát...
vag...
egy...
Me...
sár...
nyo...
ugy...
és...

Szóbeli ígéretet már kaptunk, hogy feltöltik a gödröket, de csak ígéret maradt. Ha az útburkolat javítására nincsen pénz, legalább tegyenek ki sebességkorlátozó táblákat.

Rácz Imre
Szombathely, Szabad nép u. 13.

Üzenjük

Imre kőszegi levél...
...: Népgazdasági ér...országos gyakorlat, ...MÁV és a VOLÁN ...nos vonalakon azo...lőpontban, azonos ... nem közlekedtet ...t. Kőszeg és Szom... között az utazási ...t alapvetően a MÁV ...i. Vasútüzemi okok... utóbbi években ki... menetrend szinte ...an.

...athelyen és Kőszeipari üzemek elhe...se decentralizált. A ...s a VOLÁN a há...zakos közlekedést ...ahely eléréséhez úgy ...a ki, hogy minél ...bet kelljen gyalogolni. A negyvenórás munkahétre való áttérés ma még nem egységes. Az autóbuszjáratok visszaindítása azért nem lehetséges, mert a negyvenkét órás munkarendben dolgozók hazajutása lehetetlenné válna.

A vasúti és az autóbusz közlekedés díjszabásában is különbség van. Míg vasúton az egyszeri teljes árú menetjegy díja nyolc forint, addig autóbuszon huszonnégy. Ebből az is következik, hogy a havibérletjegy ára is sokkal magasabb. A kombinált utazás nem oldható meg, ugyanis abban az esetben mindkét közlekedési ágra meg kellene venni a havibérletet, ami jelentős anyagi áldozat lenne. Ugyanakkor a munkáltatók csak egyfajta költségtérítést fizethetnek, sőt költséggazdálkodási szempontok miatt, a vasúti térítés helyett nem biztos, hogy vállalnák a lényegesen magasabb autóbusz költségtérítést.

A 4406. számú vonalon beindított új járatpár Lukácsházáig az első műszak közlekedését oldja meg, Kőszegre pedig a középiskolásokat viszi reggel hét órára.

Pozsonyi János

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NOV 25

KISALFÖLD

Győr

KIÁLLÍTÁS. Nagyszámú érdeklődő jelenlétében nyílt meg kedden Szombathelyen a Savaria Múzeumban Pozsonyi János szombathelyi festőművész kiállítása. A tárlaton a művész 35 alkotása szerepel.

1984

Pozsonyi János

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1970 NOV 23

1027

POZSONYI JÁNOS SZOMBATHELYI FESTŐMŰVÉSZ kiállítását tegnap nyitotta meg a Savaria Múzeumban Fáy József, a városi pártbizottság titkára. A tárlaton a műveivel már több díjat nyert festőművész 35 alkotása szerepel.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

Pozsonyi János

JUN 25

Pozsonyi János rajza

és a paplanos ágyon...

Elég az hozzá, hogy Sári — akiről még azt is el kell mondani, hogy utálja a jászolhoz való kötöttséget, s így gyerekilletve borjúkötele sem volt — egy szép napon beszagolt a nyitva felejtett pinceajtón, s mert kíváncsi is lévén, addig toporgott, sündörgött, amíg le nem csúszott a hallgatag, hűvös kis helyiségbe.

Amennyire a világosság engedte, körülnézett és mivel eltörte az üveglopót, s a hordó szájában sem fért a nyelve, belakmározott a vesszőkosárban levő száraz törkölyből.

Amikor megunta a pincézést, kifelé indult, de a kis torkos csak akkor döbbent rá, hogy ez nem is olyan egyszerű: az ajtó sokkal kisebbnek tűnt, mint amikor becsúszott — a grádicson leesve — rajta. Ijedtében azt hitte, hogy az istállóban van... pedig ide nem is terített szalmát a gazdája.

képest, ami azután törté

A vidám kacagás hang formán még el sem nem mindennapi állati felett, amikor egyik vasá délelőtt Sári boci újabb beri dologra vállalkozott.

Erdős néninek — aki a nyári konyhán készítette az ünnepi ebédet — feltűnt, hogy a nagyszobából, amit már korán reggel szépen kitakarított, furcsa zajok hangzanak. Bekukkantott az ablakon, hát uram isten...! Ott áll a szőnyegen, a drága velúrszőnyegen Sári, s éppen nézegeti magát a szemközt levő nagy tükörben.

Csodálkozott, hogy nincs egyedül, aztán egyszerre dühbejött, Lehet, hogy a tükörben látott alakja miatt, vagy féltékenységből? Ki tud-

— ágyba bujó boci-kisasszonyt, de Sári olyan ártatlan és szelíd tekintettel nézett rám, mintha semmi sem történt volna.

Egyesek szerint az ágyban történő hancurozás után a kisasszony végre kezd megkomolyodni, s — nem hivatalos forrásból — úgy hírlik, őszre férjhez adják. És ha igaz az, hogy az alma nem messze esik a fájától, Sári olyan bocit hozhat a világra, amely — ha őrizetlenül és nyitva hagynak egy rakétát — még a világűrbe is eljuthat...

Dávid József

Pozsonyi János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE
1968 JUN 30

1021

Vasi fiatal képzőművészek kiállítása

Ma délelőtt 11 órakor nyílik meg Szombathelyen, a Művelődési és Sportház galériáján a Vasi Fiatal Képzőművészek Csoportjának kiállítása, amelyen festményekkel, grafikai alkotásokkal, kerámia munkákkal mutatkoznak be a csoport tagjai. A megnyitót *Fáy József*, az MSZMP szombathelyi városi bizottságának osztályvezetője mondja.

Pozsonyi János: Fiatalság (monotípia)

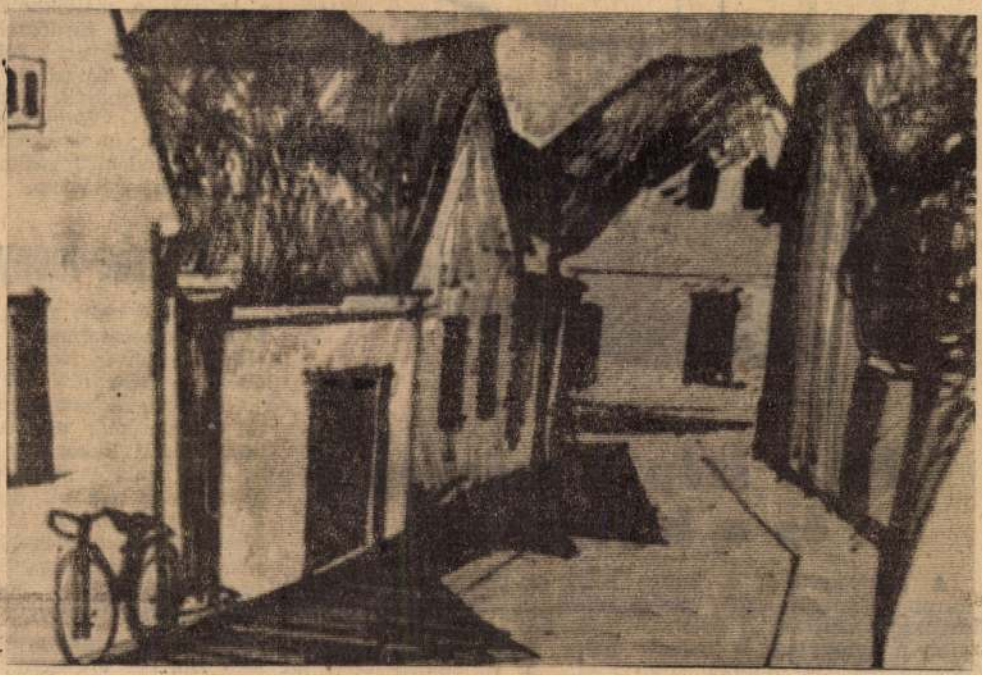

Várkonyi György: Utca (filcrajz)

CSALÁD és otthon

A lakás megvilágítása

A lakás kényelme és főként lakóinak egészsége szempontjából, a bútorok célszerű megválasztása és elhelyezése mellett nagy szerepe van a világításnak.

A hagyományos bútor-elhelyezéssel, amikor általában a szoba közepére kerül az asztal, a mennyezet közepére került a csillár is. A korszerű lakásberendezés a bútorokat lehetőleg a falak mellé állítja, ezzel is szabadabb teret hagyva a lakásban a mozgásra, a közlekedésre.

A középen elhelyezett csillár, amely különben sem világítja úgy be a lakást, hogy mindenhová egyenletes fényt adjon, ezzel is vesztette egyeduralmát. A fényforrásokat, mint rajzunk mutatja (akár a középről elvezetett csillár segítségével is) a gyakorlati igényeknek megfelelően kell elhelyezni. A csilláron kívül pedig (a központi elhelyezésű csillár mellett is) szükség van a lakásban asztali-, fali- vagy állólámpákra. Más megvilágítás szükséges ugyanis például az étkezéshez, vendégfogadáshoz, beszélgetéshez, mint például olvasáshoz, varráshoz, kézimunkához, nemcsak egészségi, hanem hangulati szempontból is.

A fali, vagy a mozgatható asztali, a kényelmes karosszék mellé, vagy mögé helyezett állólámpák, kis, 40 vagy 25 wattos égői is, a szemn egészségesebb, kellemese fényt kölcsönöznek az írásh olvasáshoz, kézimunkáh amellett, hogy derűs ernyő kel a lakásnak is kellen hangulatot adnak. Jobb megvilágítják kezünk ügyét levő munkát, könyvet, min csillár nagy (60, vagy wattos) égői. Az ilyen mu kához felesleges is meggy tani a csillárt. A kisebb fé forrásokat azután mindig ú helyezzük el, hogy a fény a szemünkbe, hanem a m világítandó tárgyra, könyv kézimunkára essék, s úgy i zítsük be, hogy például papírról visszaverődő fény gár se bántsa a szemünke

A csillár vásárlásánál egyé ként mindig azt válassz amelynek az égői, karjai felé irányulnak. És nemcs a szobák, a mellékhelyiség (a konyha, a fürdőszoba, előszoba) is legyenek jól me világítottak. Tévednek azo akik azt mondják, hogy o a legkisebb villanyégők megfelelnek; a szemrontó v lágítás mindenütt sokkal dr gább, mint az áram.

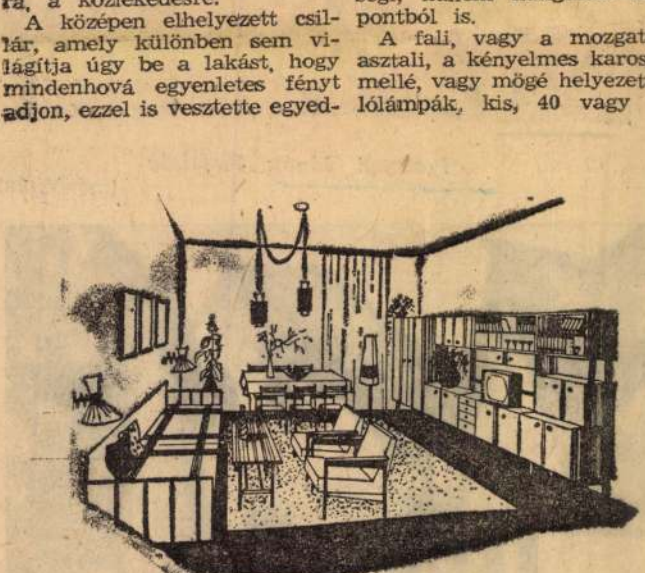

Mitől szép a szőnyeg és a bútorkárpit

A szőnyegek és a bútorkárpit tisztítása talán az a munka, amelyben a legkevesebb a gyakorlata a háziasszonyoknak. A munka sikerének nagyon fontos előfeltétele az alapos portalanítás. Ezt, ha nincs porszívó — a szabadban alapos kiporolással és kefeléssel végezzük. Ilyen alkalmakkor szemben rólag az oldat habjával tisztítunk, s ezt szivaccsal dörzsöljük el az anyagon. A kemény, fehér habbal együtt a piszok is pillanatok alatt eltűnik az anyag felületéről. Az Express nevű, ugyancsak szőnyeg és bútorkárpit tisztítására alkalmas folyadékot nem kell hígítani. Tisztításnál csak a kefe felületét mártsuk az

Ribizke-idény

Ribizke lekvár: Öt kiló r bizkét lemorzsolunk, szitá jól átmossuk és főzni tesszü Mikor a héja már jól me ráncosodott, átpasszírozzuk ú ra főzzük, míg egy kevés besűrűsödik. Ekkor egy kiló 80 deka cukrot számítva b letesszük a cukrot, de ez már csak körülbelül 15 per főzzük. Melegen üvegekbe ra juk, a tetejére szalicilt sz runk, lekötjük és melege száraz dunsztba tesszük.

Ribizke zselé hidegen: Ahá kiló ribizkét elteszünk, an kiló cukrot veszünk hoz A ribizkét lemorzsoljuk, megmossuk és még nyers áttörjük. Minden kiló g mölcsvelőt a kiló cukorral óráig keverjük. Ezáltal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 MÁR 29

VAS NÉPE
Szombathely

Pozsonyi János

1021

Népi tárgyak

Pozsonyi János linómetszete

Vas megye gazdasági fej

főbb vonásai

(Részlet a helytörténeti tudományos konferencia szekcióülésén elhangzott beszámolóból.)

Rendkívül nehéz feladat egy rövid cikk keretében áttekinteni egy megye negyedszázados gazdasági fejlődését, annak minden problémájával buktatójával és eredményeivel. Nehezíti az is, hogy ha vannak is egy terület fejlődésének az általánostól eltérő, speciális vonásai, alapvetően mégsem él független életet, gazdasági növekedésének, előrehaladásának minden lényeges mozzanata az egész ország fejlődésében és gazdaságpolitikájában gyökerezik. Kísérletünk tehát nem terjedhet többre, mint e fejlődési folyamat főbb vonásainak felvázolására.

Ahhoz, hogy helyeztünket és az ebből következő feladatainkat megérthessük, s a megtett utat értékelhessük, mindenekelőtt gazdasági örökségünk, indulási körülményeink ismerete szükséges. Köztudott, hogy a felszabadulás előtti Magyarország viszonylag gyengén iparosodott, legfeljebb közepes fejlettségű európai ország volt, ahol az állandó tőkehiány, a félfeudális maradványokkal terhelt társadalmi berendezkedés fékezte a gazdasági növekedést. A gyáripar békeévekben általában csak 350 000 munkást foglalkoztatott és még a negyvenes évek háborús konjunktúrájában sem érte el az 500 000 főt. (Ma az ország iparában 1,7 millió ember dolgozik.) Joggal állítjuk tehát, hogy az országban még egy jó ütemű polgári, kapitalista fejlődési folyamat sem játszódott le igazán.

Vas megye fejlődése azonban még ezt a mérsékelt országos szintet sem érte el. Nyersanyag- és energiaszegénysége miatt kimaradt abból az iparosodási folyamatból, amely még a monarchia keretei között, a századforduló nagy vasútépítő korszakában játszódott le és elsősorban a bányászatot, kohászatot, energiatermelést érintette. Kimaradt azonban abból az első világháború utáni könnyűipari növekedésből is, amely az önállósult országban valósult meg, de erős budapesti és Pest környéki koncentrációval. Egyedül az 1907. évi új ipartörvény hatására látszik kibontakozni egy fellendülés de a létrejött kisüzemek jó része gyenge volt ahhoz, hogy a gazdasági válságjelenségeket, az első világháború hatásait kibírja, közülük sok tönkrement, megszűnt. Mindez világosan lemérhető a gyáripari munkáslétszám általunk eddig ismert Vas megyei adatain is.

Év	Gyáripari munkáslétszám
1900	3496
1910	5917
1920	3770
1930	3836
1935	

termelés növek
érte el az évi
lönbségek az
között tovább n
ez pedig abból,
ipar fejlődött g
pedig több mi
amelynek terme
még abszolút é

Ezzel párhu
fejlesztése, szoc
lyamata végigjá
kat, amelyek ez
ahol az ismert
kai hibák és eg
állandó bizonyt

Év	Termelősz
	sz
1952	
1953	
1954	
1955	
1956	

Talán minde
problematikus é
gának helyeztét
kereken 26 000 e
ből az ország
iparosodó vidék

1957. az ell
lidáció, a Magy
politikai vonalv
ságpolitikája új
új korszakot ny
lődése számára.
mája — és ez
foglalkoztatás k
sadalmi gondok
nak emelését,
fékezését csak
megye képessé
adjon népesség

Megfogalm
nak programja
a korábbinak
beruházások.
tően azonos s
alábbi adatok

Idősz
1953—1
1957—1
1961—1
1966—1

Az iparfejl

A visszatérés pillanata

● Pósfai János

A csaknem három évtizede alakult Vas Megyei Fiatal Képzőművészek Csoportjának egyik legígéretesebb tagja volt Pozsonyi János. A hatvanas, hetvenes években nem volt olyan kiállítás a megyében, amelyen ne szerepelt volna alkotásaival. A hetvenes évek végén aztán — sportnyelven szólva — levonult a pástról, eltűnt a közönség szeme elől. Másfél évtizedes szünet után, a múlt év tavaszán fogott újra ecsetet a kezébe, festeni kezdett, s legújabb műveiből hamarosan kiállítás nyílik Szombathelyen.

— Mi történt, miért hagyta abba akkor a festést?

— Nem szívesen beszélek róla, életem egyik legvigasztalanabb időszaka volt az.

— Ideológiai, vagy politikai okok játszottak közre?

— Egyik sem. Néha ezeknél is ártalmasabb tud lenni az emberi gyengeség. Akkortájt eluralkodott az a furcsa nézet, hogy festőnek az számít, aki tagja a Képzőművészeti Alapnak. A felvételhez viszont nem volt elegendő a tehetség. Túlnyomórészt azoknak kedvezett a szerencse, akiknek volt kellő protektoruk. Többszöri sikertelen próbálkozás után felkerestem Bartha Lászlót Kőszegen. Munkáimból összeállított egy kollekciót, s biztatására személyesen vittem el Pestre az „ítélőszék" elé. Megdicsértek, de alaptagságot nem adtak. Akkor döntöttem úgy, hogy ebből az idegjátékból nem kérek többet. Hetvenkilencben, utoljára, egyetlen képpel szerepeltem a megyei tárlaton. Az volt a címe: Barátság a cirkuszban. Ezzel a jelképes szerepléssel mondtam búcsút a csoportnak, amely hamarosan Vasi Műhellyé alakult, amiben aztán már nem vettem részt.

— Megsértődött?

— Mondjuk inkább megbántódásnak. Sértődésre nem volt okom, a csoport erről nem tehetett.

— A festést is végleg abbahagyta?

— Gyakorlatilag igen. Rajztanár voltam, ettől fogva a hivatásomnak éltem. Gyerekeket tanítottam rajzolni, festeni. Ugyanígy leendő pedagógusokat is. Felnőtt tanítványaim közül többen ma ismert képzőművészek.

— Térjünk vissza az ön piktúrájához: hogyan és mikor kezdett festeni?

— A pécsi tanárképzőn szereztem rajztanári diplomát 1955-ben. Képzőművészettel szinte ettől fogva foglalkoztam. Akvarellel, monotípiával kezdtem, s érdeklődésem mindinkább a grafikára terelődött. Különösen az úsztatott, lavírozott foltú alapok érdekeltek izgalmas piktúrák létrehozásával.

— A hatvanas, hetvenes években a grafika volt az erőssége.

— Igaz, de közben a nyaraimat különböző művésztelepeken töltve, az olajfestést is sikerült jól megtanulnom. A főiskolán ez az én időmben mostoha területnek számított.

— Tájképet is festett?

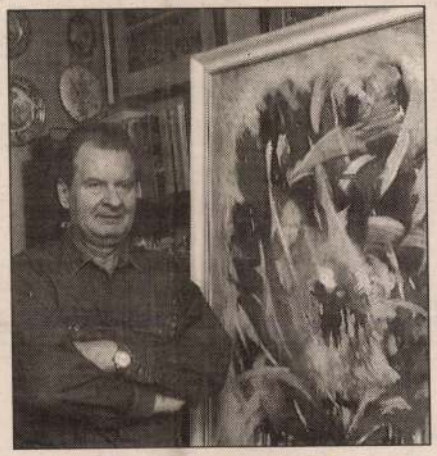

A művész — egyik legújabb alkotásával Fotó: Kaczmarski Zoltán

— A tájak, utcarészletek természethű megfigyelése és festése jó előtanulmánynak bizonyult a későbbi önálló absztrakciókhoz, amikor festészetemben megjelennek a grafikáknál már megszokott szimbolikus jelek, a foltokkal summázott, elvont képi összhangra törekvés. Jó példa erre a Pulykakakasok, vagy az Életút című kompozíció. Később a festőibb, levegős megoldások váltak uralkodóvá képeimen. Ilyen a Reggelizö csendélet, mellyel sikerrel szerepeltem a megyei tárlaton. A lendületes, széles ecsetkezelés később a temperával való festésnél vált be igazán.

— Mi késztette arra, hogy újra fessen?

— Jó pár éve az igazgatónk kezdeményezésére galériát hoztunk létre a Bolyai János gyakorló iskolában. Az első képbemutatóra engem kért fel. Mivel akkor már csaknem egy évtizede nem szerepeltem munkáimmal, a régi képek mellé igyekeztem valami újat adni. Itt mutattam be azokat a rézkarcokat, melyeket saját készítésű rézkarc-présemmel nyomattam. Kilencvennégy végén a kulturális menedzseriroda felkérésére két olajfestményt készítettem a Tavaszi Szalon kiállításra. Ezek az események, valamint barátaim biztatása késztetett arra, hogy újra megpróbáljam. Közben az idő eljárt fölöttem, nyugdíjas lettem, az energiáim felszabadultak, nincs tehát semmilyen akadálya annak, hogy fessek.

— A másfél évtizedes kiesésnek nem érzi kárát?

— Egyáltalán nem; érettebb lettem. A tapasztalat sok mindenre megtanított. Rájöttem arra, hogy az évezred fordulóján a képzőművészetben is olyan megoldásokat kell találnunk, melyek jobban kifejezik mai világunkat, azt a roppant nagy átalakulást, amely körülöttünk zajlik. A mikro- és makrovilág feltárulása után nem rekedhetünk meg a száz évvel ezelőtt élt polgárok szemléleténél. Felszabadultabb, univerzálisabb kifejezésmódokra van szükség, erre pedig a tárgy nélküli művészet a legalkalmasabb.

— Önnél ez konkrétan mit jelent?

— Az említettekből kiindulva, korábbi törekvéseimet továbbfejlesztve, alumínium nyomatokat kezdtem készíteni, ahol a gesztusoknak, a foltoknak van meghatározó szerepük. Ezeket váltottam fel a temperával, bő vízzel, széles ecsettel, szivacstörléssel kialakított színes technikával. Eleinte papíron, majd falemezen, vásznon, viszonylag nagyobb méretekben is kipróbáltam ezt a technikát. Munkáim nagy része az absztrakt művészet jellegzetes témáit örökíti meg. A keletkezés, a csillagok születése, a Föld ártó erőinek a megléte foglalkoztatott, ezekről szól egy-egy sorozatom. A robbanás, a koloritás kibomlása figyelhető meg ezeken a képeken. Legújabb grafikáim mellett néhány korábbi munkám is látható lesz majd a kiállításon. Szeretném elérni: a néző munkám folyamatosságáról is képet alkothasson.

— Mikor és hol nyílik a kiállítása?

— Február 6-án délután 5-kor a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban. A kiállítást Rasperger József rendezi, és Szentléleky Tihamér ajánlja a nézők figyelmébe.

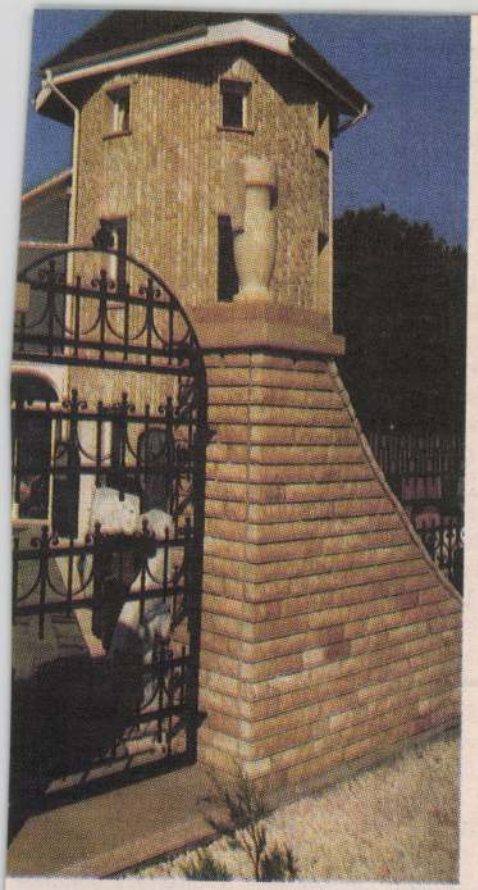

bemutatóterem:

nbathely, Rumi út 290.
gzítő/fax: 94/312-658.
-16-ig, szombaton: 7—12-ig
† † † † †
tánál — Telefon: 06-60-377-993.
ás **február hónapban:**
ntek, szombat 10—16-ig.
nét minden napján 10—18-ig.

CARRAI, RUSKICAI, VIETNAMI és GÖRÖG
fehér márványok

† † † † †

ZIMBABWE BLACK, BELFAST EXTRA és BELFAST NEW
fekete gránitok

† † † † †

LABRADORIT VERT, MULTICOLOR VERDE, VERT TROPICAL és VERDE BAHIA
zöld gránitok

† † † † †

LABRADOR BLUE, MASS BLUE és SALEM BLUE
kék gránitok

BRAZIL GOLD és MYSTIC
sárga — fekete gránitok

† † † † †

IMPALA, VIETNAMI **szürke gránitok**

† † † † †

KASMIR WHITE és TRIVANDRUM WHITE
fehér gránitok

† † † † †

AFRICAN RED, VANGA RED, RÓSA PORINÓ, RÓSA POLÁR
vörös — fekete gránitok

† † † † †

ARADISÓ, PARAISÓ, PARAISÓ TIGRÁTÓ, TIGER SKIN, DAKOTA, RÓSA-RAISA, NEW KINAVA, MULTICOLOR RED, HIMALÁYA BLUE, AURÓRA és BARARP
erezett színes gránitok

† *Sírkereteket, sírlefedéseket az OLASZ* ***ESZKÓ műkőből*** *készítjük fényezett kivitelben, fekete és fehér színben.*
† *A felsorolt anyagokból kaphatók sírvázák és gyertyaégetők.*
† ***Hazai és az olasz BIONDÁN*** *cég bronztermékeinek teljes választékát forgalmazzuk.*
† *Betűvésés* ***RELIEF*** *és* ***aranyozott*** *kivitelben.*
† *A sírkövek díszítő motívumait vésett és gravírozott kivitelben a legváltozatosabb formában készítjük.*
† *Fénykép után gravírozott portrét készítünk.*

Pozsonyi János
festő

A Hár jövő évi Sesvében szerepel
tárlata.

B.I. Kijusag Hára – Lipszőrünéssel Atthana
Vas Vepe 1969 okt. 17.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Pozsonyi János

Szines litográfiákkal szerepel az alábbi táblaton

Dr. Tóth Ervin: A pedagógus képkőművészek V. orsz. kiállításáról

Hajdu-Bihar megyei Napló 1969 VI. 6.

Porsonyi János
grafikus

M.D.K.

A Káptalandomb, a püspökvár látványát ősöhitette meg.

B.I.: Ifjuság Háza – népőrmüvészet otthona
Vas~~[illegible]~~ népe 1969. okt 17

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Pozsonyi János

„Arték áldozati kő" c. linómetszete
(eml.)

szerepel a pedagógusok
kiállításon Debrecenben

Dr. Tóth Ervin: Az V. országos kiállítás

Pedagógusok Lapja 1969 VI. 16.

POZSONYI JANOS, festő

1967. Szombathely. Vasi Képzőmüv. Kiállitas. - Csonka Erno akvarelljei/Balatongyörök, Eso után/; Benko László halasz képe; K. Kovacs Árpád Soproni udvara; Simon Ivan ötletes szinhatasu tájai/Torun, Téli udvar/; Zentai Pál sági képe Pozsonyi monotypiai/Falun, Hazak/, stilusban elütök, de azonos tobol rakadtak, azonos irányról tanuskodnak. 275.old

BERTALAN LAJOS: Kiállitási napló, 1967 274.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 2.szám, 1968. Szombathely

POZSONYI JÁNOS, festő

FALUN, monotypia.- Jellegzetes,szemlélódo,nyugalmas, leíró jellegü festészet ez,amelyben a tajlira bensősége uralkodik.-Szemlélete: lehetoleg valósághü masat, vagy felismerheto utanzatat adni annak,amit a szem lát,az érzék magába fogad. 275.old
1967.-Szombathely, Vasi Képzomüv.Kiallitas

BERTALAN LAJOS: Kiallitasi napló, 1967 274.old

VASI SZEMLE, XXIX.évf. 2.szám, 1968.Szombathely

POZSONYI JÁNOS, festő

HÁZAK,-monotypia.- Jellegzetes,szemlélődő,nyugalmas, leiró jellegü festészet ez,amelyben a tájlira bensősége uralkodik.-Szemlélete: lehetőleg valósághü mását, vagy felismerhető ztánzatát adni annak,amit a szem lát az érzék magába fogad. 275.old
1967.-Szombathely, Vasi Képzőmüv. Kiállitás

BERTÁLAN LAJOS: Kiállitási napló, 1967 274.old

VASI SZEMLE, XXIX.évf. 2.szám, 1968.Szombathely

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 11 hó 1

Vas Népe

Pozsonyi János

1021

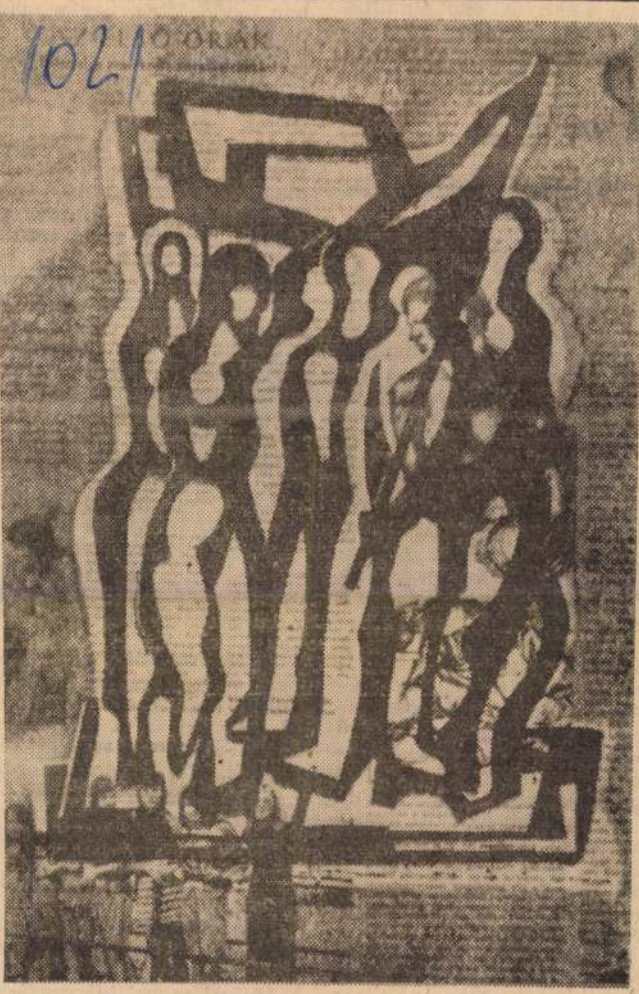

Pozsonyi János: Felvonulók I.

rendeztek a fiat
jusfa körül. A n
val vidám mulat
te „kitáncolták"

Május 1. —
a történeti

Az egymást vál
meg új arculatát
ünnepnek. Említettük már a természeti népek tavaszkezdő szokásait. Az ókorban a görögöknél „virágünnepeket" tartottak ekkor. A rómaiaknál a termékenység istennőjének Maia-nak ünnepét tartották e napokban. Róla nevezték el magát a május hónapot is, s miután az európai népek átvették a római kalendáriumot, Maia ünnepe átment a népek gyakorlatába. A germán természetkultusznak is megfelelt ez a természetünnep.

A kereszténység megerősödésével egyidőben tűzzelvassal irtotta a „pogány" szokásokat, de az ősi, évnegyedes ünnepekhez kapcsolódó hagyományokat nem tudta véglegesen kitörölni a népek emlékezetéből; ekkor rugalmasan alkalmazkodott hozzájuk és az egyház szentjeihez fűzött legendákkal igyekezett elhomályosítani — többek között — a tavaszünnep eredeti értelmét.

Májusfaállítás hazánkban: a szokás germán-szláv közvetítéssel jutott el hozzánk, bár ázsiai rokonnépeink szintén ismerik e tavaszünnepet. Ná-

ternacionálé felhívása nyomán már 1890-ben a munkások százezrei vettek részt a május 1-i felvonulásokon, tüntetéseken. Később egyes országokban május első vasárnapjára tették át a munkásünnepet. Az USA-ban és Kanadában 1894-től szeptem-

Indulj munkás
Május hónap el
Nemzetközi mu
Minden munkás
Éljen a munkás
Éljen a munkás

A fővárosban csak 1899-ben engedélyezték a felvonulást első ízben. Az ünnep fő jelszavai a 8 órás munkanap, a munkásvédelmi törvények, majd a századfordu-

Itt van újra má
A levegő dalla
Zengedezzük h
Mindnyájan te

Igen népszerű volt, s főként a Viharsarokban ter-

Májusi reggel bíborpírja v
Fodrosszélű forradalmi vö
S mintha mondni volna ké

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Életünk 3

6. Vö. Nowogrodzki i. m. 161. l.
7. Vö. Nowogrodzki i. m. 168. l.
8. Dr. Sáray i. m. 231. l.
9. Serdülőkről i. rész 163. l.

Továbbá:

Fejlődéslélektan és pedagógiai pszichológia. Jegyzet a marxista esti egyetem szakosító

1. sz.

Rubinstein: Az általános pszichológia alapjai. (Az érzelmek fejlődése a gyermeknél c. rész 778–785. l.) Akadémiai Kiadó, Bp. 1964.

Dr. Salamon Jenő: Fejlődéslélektan. (Egyetemi jegyzet.) Tankönyvkiadó, Bp. 1969.

A versekben a kiemelések tőlünk származnak. Sz. G. és G. F.

1021

Pozsonyi János

POZSONYI JÁNOS: *HELLAS*

VI. Egyéb (tárgyias) témájú versek

Ebbe a kategóriába sorolt versek (az összes versek
Közös értékelési alapot nem találtunk, mert nagy a
illetően. (Utcán pletykázó asszonyok, Villanylámpa,

Annyi következtetést azonban levonhatunk ezek
is túljutnak és az élet apróbb eseményeire, embereir
nek, s ez a jelenség mindenképpen hozzájárul szemé

Zárszó

A líra, a vers (a naplóíráson kívül) a serdülők gyakori önkifejezési eszköze, amelyben érzelmi-hangulati feszültségeiket, egész személyiségüket tárják elénk. Az idézett versrészletek is bizonyítékul szolgálnak arra, milyen erős bennük az *igény*, hogy meghallgassuk „kis" életük „nagy" problémáit.

Kopasz vágyakat ragadok üstökön
kerge kenguru kölyökként keresem magam
keresem: 1. a nagy valóságot
2. a távoli célt
3. a csöndes otthont.
Pirosra-gőzölögve jöttem a világra közétek
s bőgtem kitátott nagy-ráncos pofával,
mintha tudtam volna, hogy
most kaptam meg
az életfogytiglanit.

Most már tizenhat éve időzöm e cellában
lócán lóbálva libabőrös lábamat,
s a rácsot rugdosva
simogatva
becézve
várom: 1. a nagy valóságot
2. a távoli célt
3. a csöndes otthont.
Modern gond-kölyök vagyok.
(Vallomás – fiú)

A versírás kapcsán nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a tényt sem, hogy a „kiírás", a „gyónás" egyúttal öngyógyító megkönnyebbülést is hoz a „nagy lelki káoszban".

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

VAS NÉPE

1978 JAN 22

Ifj. Pozsonyi János

1021

A kis herceg (illusztráció)

Ifj. Pozsonyi János: A tündérkirály (illusztráció)

Ifj. Pozsonyi János: Fut, robog a kicsi kocsi... (illusztráció)

Varga Sándor bácsi több mint fél évszázada űzi a fazekasmesterséget. Most már csak kedvtelésből dolgozgat inkább, de járt kis műhelyében nemrég a belkereskedelmi miniszter is.

Pozsonyi János, festő

Jó adottsággal és tehetséggel dolgozik Szombathelyen a művész — Mexikóban is járt és dolgozott a művész —

Losonci Miklós: A vasi műhely.
Vasi Szemle, 1976. 4. 558. o.

Pozsonyi János grafikus

Szombathelyen rendezett Vasi Tavaszi Tárlat '74 ki állításon szerepel munkája: „Árpádkori díszek" (emlékre)

Budai Rózsa: Vasi Tavaszi Tárlat '74

Vas Népe, 1974. ápr. 18.

Pozsonyi János

Szombathelyen, a Vasi Képzőművészek Tavavi Tárlatán a művész alkotásai szerepelnek.

-kulcsár-: Tárlatról tárlatra.
Vas Népe, 1977. márc. 20.

Parsonyi János, festőművész

a Szombathelyi Tavaszi Tárlatot holnap bontják le. Hazánk felszabadulásának 35. évfordulója tiszteletére hirdetett pályázatot a megyei tanács. A beküldött 85 pályázat közül 52 került a közönség elé.

A művész „Családi kép"-e szerepelt a tárlaton, amely kissé didaktikusnak tűnt (említve).

Szakály Éva: Az idei tavaszi tárlatról.
Vas Népe, 1980. ápr. 12.

POZSONYI Jenő *46*
Nagyvárad, 1883. január 25.– ?
Autodidakta, festő

Banner Erdély

Pozsonyi Jenő

Ady rajza

Uj Irás 1977-5-3o-31.o

dr Pozsonyi Zoltán, építész

A gyászoló család nevében tudatjuk, hogy **dr. Pozsonyi Zoltán** okl. építészmérnök, a Szegedi Felsőipari Iskola, a Budapesti Építőipari Technikum egykori tanára és igazgatója, a Műszaki Könyvkiadó nyugalmazott szerkesztője 78. életévében elhunyt. Temetése március 8-án fél tizenkettőkor lesz a Farkasréti temetőben.

–: Halálozás

11.

Népszabadság, Bp. 1978 március 7.

Pozsonyi Jörg címöntő mester

volt ismert Pozsonyban 1487-ben

Weiner Rózsa: Zinngießer, Zinngefäße und Zinnmarken aus Ungarn. Acta Historiae Artium Acad. Sc. Hung. Budapest 1969 1-2 p. 141.

Pozsonyi Jenő, festő

Nagyváradi postás festő. Firenzében egy amerikai, Jonson megrendelte tőle a del Carmine képet, alkonyatkor. Pasztelben készitette el. Az amerikai elutazott, é hísz liráért adta el. 78.old

Tabéry Géza irodalmi légkör 60.old

Irodalmi Múzeum I. Emlékezések. -Szerk: Dr. Lakatos László. -Gyüjt. és összeáll. a Petőfi irod. Múz. dokumentációs csoportja. Bpest. 1967

Pozsonyi Jenő, festő

A nagyváradi postás festő Firenzében sok vázlatot készitett ,rendszerint szinezés nélkül. Plain-air festészet hive volt. 74.old

Tabéry Géza irodalmi légkör 60.old

Irodalmi Múzeum I. Emlékezések.-Szerk: Dr. Lakatos László.-Gyüjt.és összeáll.a Petőfi irod.Múz.dokumentációs csoportja. Bpest.1967

Pozsonyi Jenő, festő

A nagyváradi postatiszt festő az első világháború után Firenzében járt. 71.old

Tabéry Géza irodalmi légkör 60.old

Irodalmi Múzeum I. Emlékezések. - Szerk: Dr. Lakatos László. - Gyüjt. és összeáll. a Petőfi irod. Múz. dokumentációs csoportja. Bpest. 1967

Pozsonyi Jenő, festő

Nagyváradon a holnaposok törzsasztala a Bémer-téren az Emke kávéházban volt. Pozsonyi is törzsvendége volt. 65. old

Tabéry Géza irodalmi légkör 60. old

Irodalmi Múzeum I. Emlékezések. - Szerk: Dr. Lukatos László. - Gyűjt. és összeáll. a Petőfi irod. Múz. dokumentációs csoportja. Bpest. 1967

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ifj. Pozsonyi János
Grafikus

VAS NÉPE

1982 FEB 27

1021

Ballada

Tél

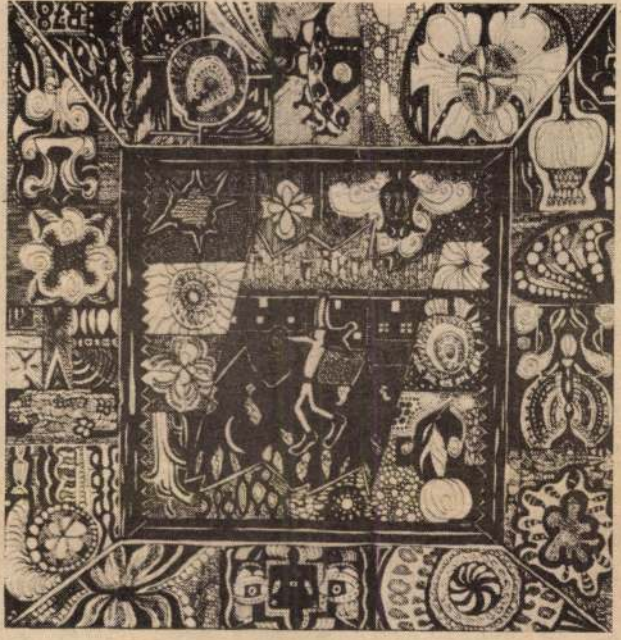

Ifjú Pozsonyi János rajzai.

mihályfa hegye

Társadalmi összefogással, a tanácsi szervek anyagi hozzájárulásával sikerült helyreállítani az épületet. Bevezették a villanyt is, s az 1978-ban elkészült pince falára emléktáblát helyeztek. Azóta szocialista brigádok és más kollektívák, szervezetek tartják itt rendezvényeiket, s a pince gyúttal alkotóház is. Kár, hogy ezt kevesen tudják, s nem sokan élnek a lehetőséggel. Az épület jókora pincerésze üres, pedig ezt s lehetne használni valamire. Akár klubot is nyithatnának itt a fiatalok.

Károly bácsi is azok közé tartozik, akik részt vettek a társadalmi munkában. Bognár a mestersége, a gerendák az ő kezenyomát őrzik.

Tovább háborgatjuk a dombok nyugalmát, a hegyen keressük a gazdákat. Kevés sikerrel; a hó sokakat visszatart. Délután már több szerencsével járunk: Tóth Lajos bácsi nevetve köszön vissza ránk.

— Ha senki más nincs a hegyen, engem akkor is megtalálnak. Tavaly mentem nyugdíjba, azóta minden nap kijövök.

Körülnézünk a pincében; van itt minden — még játékok is az unokáknak. A gazdát nem kell biztatni a beszédre.

— Nekem előbb volt itt hegyem, mint megszületett em. Apáról fiúra öröklődik a birtok — hát így érem.

Ez némiképp magyarázat arra is, miért találtunk a hegyen néhány elhanyagolt, düledező pincét, műveletlen földet, kores vagy elburjánzott szőlőt. Amelyik család gyermekei elkerültek a faluból, nem járnak vissza a szőlő kedvéért. Ám jönnek az idegenek: Celldömölkről, Répcelakról, Szombathelyről is. Mondják: ha valaki nem akar mindenáron fürödni, nem érdemes a Balaton környékén művelni a szőlőt. A nemes fajták itt is jól teremnek, s a parcellák akkorák, hogy a szőlő mellett elfér néhány gyümölcsfa is.

Már csak múltidéző a zsupfedős présház az egyik szőlőben: a falak lerogytak, beesik a hó. A pincét nem lehet megmenteni, legfőljebb a benne árválkodó régi prést, amit ugyancsak megtépázott az idő. Múzeumban volna a helye.

Kozák János községi tanácselnök bizonygatja: ha jobb időben és sötétedés után jöttünk volna, némelyik présházban nótázó gazdákra lelünk. A falubeli szőlősgazdák ma is összejárnak, a hegyen töltik az esti órákat. A hegy ugyanúgy hozzátartozik az itteniek életéhez, akár a háztáji vagy az udvar. Századokon keresztül így volt ez, s talán így lesz ezután is, amíg szőlő, gyümölcs terem a dombokon.

Burkon László
Képek: Kaczmarski Zoltán

Pozsonyi Jenő

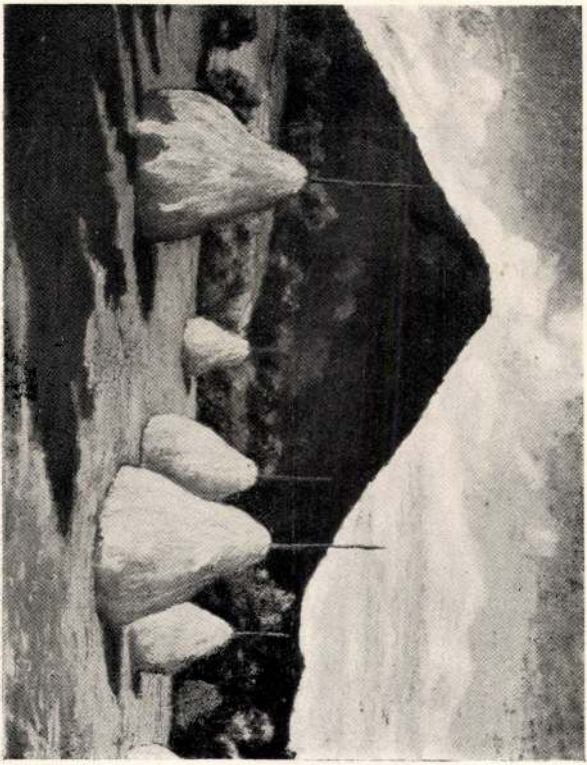

POZSONYI JENŐ (NAGYVÁRAD): NAGYBÁNYA

Képzőművészet 1932

93. l

ORSÓS FERENC: ZA

Pozsonyi Zeno

festi

U. 503, 505, 508, 509

510, 511, 512, 513,

Pozsonyi Jenő

1910. Téli kiáll. Müvészház.

Téli éjszaka, 150 K.

~~Angolok V. 55.~~

Pozsonyi Jenő

Jenő

U. 495.

Pozsonyi Jenő

kell. kiáll. Nagyváradon

Nagyvárad.
1913. ápr. 10.
(Kei kiállítás.)

U. 503.

Pozsonyi Jenő

cród

Huzella Ödön: Nagyváradi festők nagyváradi képei. Nagyváradi Napló. 1913. ápr. 17.

U. 573.

TŐKETEREBES

Andrássy-Mastély

Képe VI 1867, 149 l.

Pozsonyi Jenő

Kollányi Boldizsár:

Bálint József és Pozsonyi Jenő képkiállítása. Nagyvárad. 1913. ápr. 16.

U. 512.

TRENCSÉN

Várrom

Kéne VV 1859, 352 l.

Pozsonyi Jenő

wod

Nagyvárad. 1913
ápr. 15. (A képkiállítás megnyitása.)

U. 511.

TRENCSÉN

Várrom

Képe VV 1871, 96 l.

Pozsonyi Jenő

cród

Nagyváradi Napló

1913. ápr. 15. (A Pozsonyi – Bálint kéj-kiállítás megnyitása.)

U. 510.

UNDROVÁC (Wondart)

Templom

Képe VV 1863, 248 l.

Porsonyi Jenő

vod

H. I. Képkiállítás a megyehára disztermében. Szabadság

1913. ápr. 13.

U. 509.

Pozsonyi Jenő

nagyváradi fiatal festő, képeinek nagyrésze nagyváradi tájkép, [illegible] Erdőkövül csendéletkéjek. A kb. 80 kép nagyrésze pasztell.

N. G. A Pozsonyi — Bálint-féle képkiállítás. Tiszántul. 1913. ápr. 13.

U. 505.

Pozsonyi Jenő

koll. Erdél. Nagyváradon

Nagyváradi Napló

1913. ápr. 13 (Képtár lat a Vármegyeházán.)

U. 508.

MDK

Pozsonyi Jenő

A Képzőművészet erdélyi száma. Képzőművészet 1932. 48. sz. 72.l.

Pozsonyi Jenő festőművész

Pásztortűz, 1921. II. r.

709. l.

Krónika.

MDK

Pozsonyi Jenő

Nagyváradról származik

Krónika. Pásztortüz 1921 II.r. 7o9 l.

1021

Ötletszegénység, közepes színvonal

A vasi pedagógusok képzőművészeti kiállításán

Csak örömmel üdvözölhetjük, hogy — főként a rajzot tanító — pedagógusok évente egy alkalommal nyilvánosság elé lépnek azokkal a képzőművészeti alkotásokkal, amelyeket napi munkájukon kívül, kedvtelésként készítettek. Pedagógusaink között akadnak olyanok is, akik a rajzolást, festést élethivatásuknak tekintik. A nagyobb műgond, a művesség jobb ismerete természetesen az ő műveiken meg is látszik. A nagy többségről ez — sajnos — nem mondható el.

Az idei — a tanítóképző intézetben megrendezett — tárlaton 16 pedagógus állította ki mintegy negyven olajfestményét, akvarelljét, rajzát, monotypiáját. A számszerű arány tehát nem is lenne rossz. A valóság azonban mégsem nyújt megnyugtató képet, különösen akkor nem, ha azoknak tematikáját, technikai mesterségbeli megoldásait vizsgáljuk. A pedagóguspálya adottságainál fogva rendkívül sok lehetőséget kínál mindazoknak, akik élményeiket, mondanivalójukat képben, írásban akarják megismertetni a nagyközönséggel. Mégis a pedagógus-kiállításon mindössze két képet láttunk, amely közvetlenül kapcsolatos mindennapi szép munkájukkal. Itt *Szokolszky Miklós* Tanító-jára és *Vörös Ferenc* Diáklány-ára gondolunk. Aztán..., de beszéljenek helyettük a képcímek: *Enterieur, Meduzák, Magasba törő alakzatok (!), Csendélet, Virágos almafák stb.)* A világért sem arról van szó, hogy pedagógusaink nem festhetnek csendéletet, meghitt szobabelsőt, végtére is mindenki a fest, ami őt leginkább megihleti. De azért mégis, amikor annyi ecsetre, tollra kívánkozó témával találkoznak nap mint nap. Egy-két kiugró kivételtől a képek mesterségbeli megoldása sem kielégítő. Itt-ott még alapfokú rajzi hibákat is felfedezhetünk, sajnos általában olyan képeken, amelyek éppen stúdiumként készültek. Azzal is tisztában vagyunk, hogy pedagógusaink sok egyéb más elfoglaltságuk miatt állandóan időhiányban szenvednek, — ám ez nem vehető figyelembe, mihelyt produktumaikat szélesebb körben is bemutatják. Egy kiállításon nem lehet magyarázkodni, a képek önmagukért beszélnek.

*

A kiállítás két legmarkánsabb egyénisége kétségtelenül a fiatal *V. Tóth László* és az idősebb ~~mester~~, *Artner Ferenc*. Míg Artnernél a maga hangját már megtalált, s abba bele is nyugodott művészről beszélhetünk, addig V. Tóthnál egy mindig újat keresgélő, a tökéletesebbre törekedő tehetséges fiatalemberről. Sajnos, egyikük sem mutatkozott be több alkotással. Artner pedig két képe közül az egyiket már jó néhányszor ki is állította. *(Nagysimonyi vázlatok)*. V. Tóth finoman és nagy gonddal megrajzolt friss *Notre Dame*-ja nagy tetszést aratott. Méltó társa az ugyancsak jóképességű *Vörös Ferenc*, akinek monotypiái keltettek tetszést. *(Munkás, Könyöklő, Kompozíció)*.

Kellemes meglepetést szerzett *Szokolszky Miklós, Szabó Albert* és *Pozsonyi János* bemutatkozása. *Szokolszky* „ereje', hogy figurális ábrázolásra is mer vállalkozni. *(Hazafelé)*. Az alkony vöröses színei szinte glóriát fonnak a munkából szekéren hazatérők elmosódott alakjai köré. A kiállítók között szinte egyedül áll *Szabó Albertnak* az impresszionizmus és a posztimpresszionizmus hagyományait és színvilágát ilyen-olyan szinten felhasználó pikturája. Élénk, többnyire tiszta színek, ötletes komponálási mód, s képei szinte ontják magukból a derűt, a vidámságot. *(Szerelmesek szigete, Rovinyi vitorlások kikötője.) Pozsonyi Jánost* elsősorban a képszerkesztés érdekli, a természetadta környezet színvilágán kívül. Ő is az életvidámságot hirdeti. *Utca Kőszegen, Vitorlások)*. Figyelemre méltó kísérletezés eredményei *G. Szigeti Magda* vegyestechnikával készült képei. Valami más világ a amit fest, s ahogy festi. Konrét fogalmak elvont megjelenítéssel, és fordítva. Kár hogy ő sem hozott újat a tárlatra. Amit itt bemutat, többségét már láttuk önálló bemutatkozásán.

Tetszett még a nagy figyelemmel megrajzolt *Borsodi táj Nagy Istvántól* és egy kőszegi részletet ábrázoló monotypia *Törzsök Jenőnétől*.

Ha ~~a vasi~~ pedagógusok idei bemutatkozása, nem is váltott ki nagy sikert, bízunk benne, hogy a következő években az eddiginél lényegesen jobb, egységesebb kiállítást láthatunk. Hogy ez valóra válhasson — pedagógusainknak kell az eddiginél nagyobb alázattal közelednünk a művészethez, s céljaikat szívós, kitartó munkálkodással megvalósítaniuk.

Zentai Pál

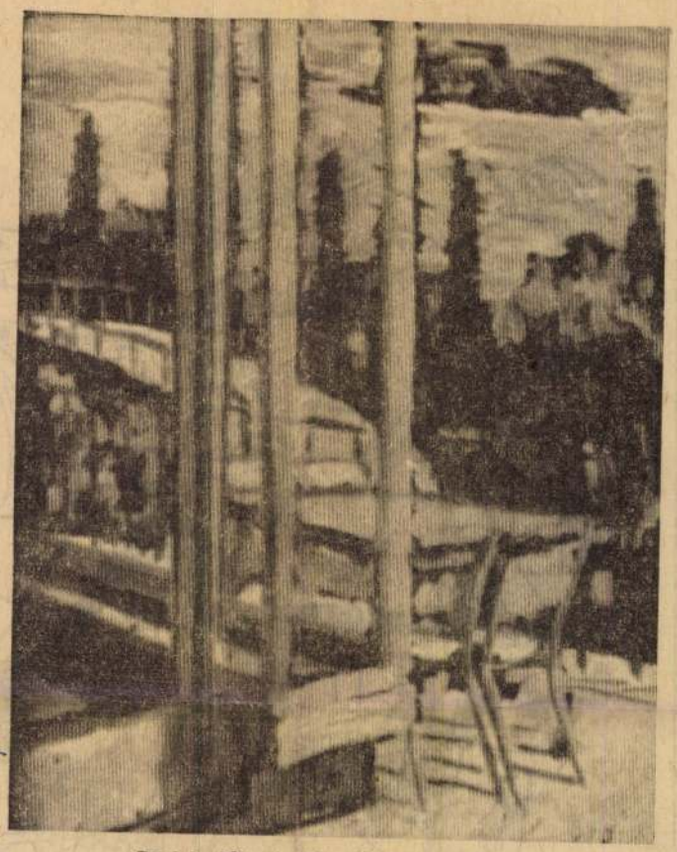

Szabó Albert: Szerelmesek szigete

Pozsonyi János: Utca Kőszegen

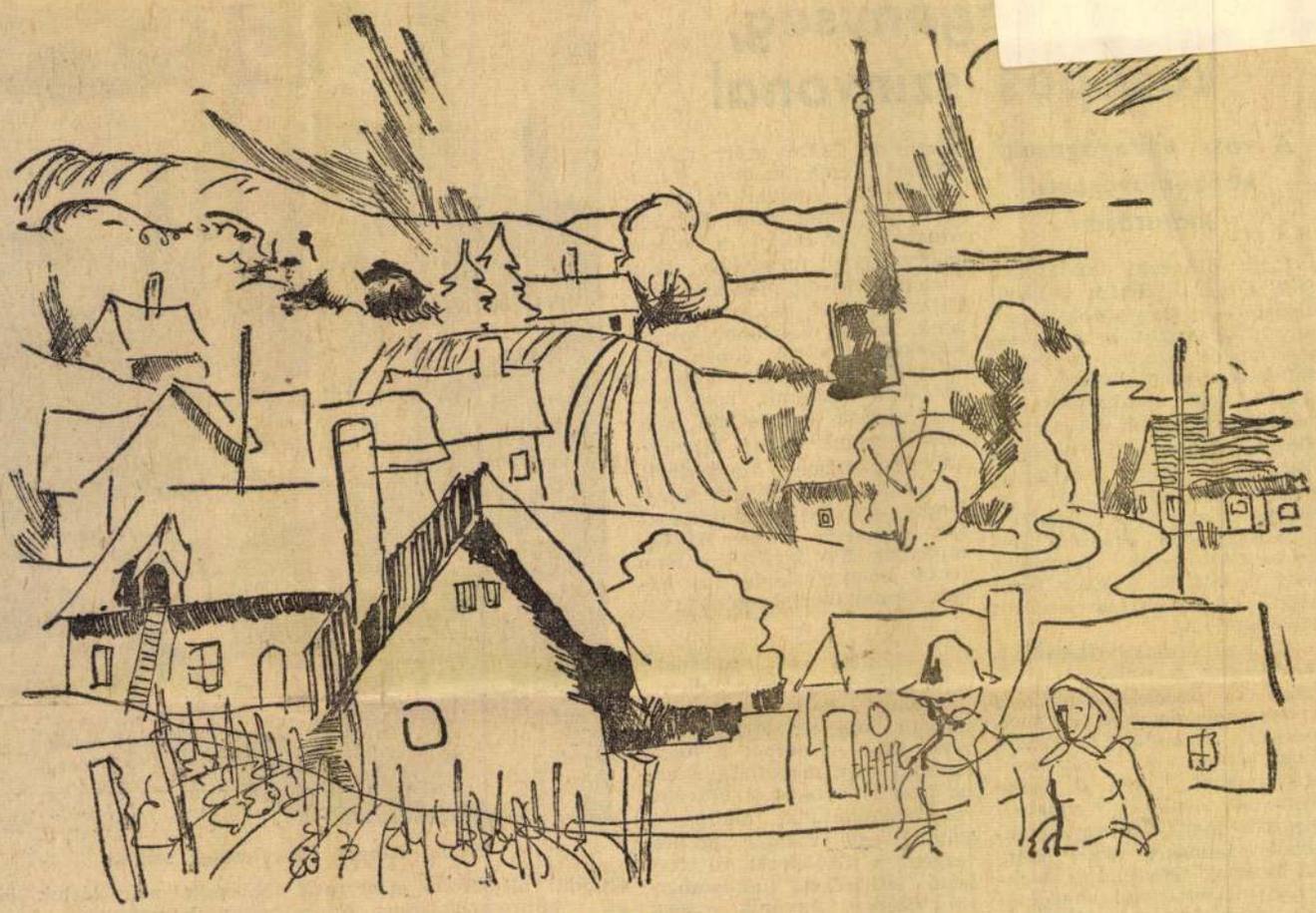

Zentai Pál: Nyár.

Szatirikus eladó

Mint afféle férfiember, nem szeretek vásárolni. Nem bírom a tolongást, türelmetlenné válok, ha válogatni kell, idegessé, ha nincs az, ami kellene és a tetejébe még: mélabúsan idegenkedem a kiadásoktól. Így azután kettesben járunk üzleti körútra: feleségem és én. Ő [illegible]

Fontos a szín? Hogy egy ilyesminek milyen a színe, az tulajdonképpen édesmindegy, igaz, férjtársam? — S ettől a perctől kezdve lettem és is aktív szereplője a jelenetnek.

— De [illegible] mégsem [illegible]z, [illegible] kéi. [illegible]steni.
[illegible]egegy[illegible]emmi!
[illegible]etet és
[illegible]eg tud[illegible]t csinál[illegible]égi mázt
[illegible]levakarni.
[illegible]rá! Úgy
[illegible]az!—Ha
[illegible]annyit
[illegible]megtenni,
[illegible]iszi egy

[illegible], úgy ér[illegible]n is szól[illegible]

[illegible]iért vin[illegible]eni, ami[illegible]; készen
[illegible]megfele[illegible]

[illegible]teset tet[illegible]i, ugye?
[illegible]kapnak.
[illegible]próba-
[illegible]Az első
[illegible]lső. El[illegible]rögtön
[illegible]Minek
[illegible]a nem

tudnék-e én annyira jó eladó lenni, mint amennyire jó szatirikus ő?

— Hanem ez nem áll ám stabilan, ez inog! — kiáltunk fel.

— Inog... Persze, hogy inog, ha nincs egy síkban az alja. Ez a legegyszerűbb fizikai törvényszerűségek egyike. (Megint felém.) Majd otthon le tetszik reszelni, ahol magasabb.

— Csakhogy nekem nincsen reszelőm!

— Nincs?! Manapság, amikor mindenki barkácsol?... Ezt talán el sem hihetem! Uram, ssss, ezt hangoztatni nem szabad; óhatatlanul azt hinnék az emberek, hogy ön ügyetlen...

Nézem és hallgatom. Tekintetében van valami vad, szenvedélyes fölény, szája időnként mosolyra rándul.

— Döntöttél már? — fordulok feleségemhez. — Jó, kérjük — mondja ő —, [illegible]

Élete első randevújára 22 éves korában indult el Török Zoltán. Az elsőre még siet az ember, ő nem akart elmenni. Félt „Látod, ilyen a csók!" De aztán mégis elment, mert az első randevúra mindig elmegy az ember.

Telefonon ismerkedett meg a lánnyal. Bár ehhez általában nem szükséges telefon, hiszen annyi ilyen alkalom kínálkozik. Például elmegy az ember táncolni, vagy megtetszik neki egy lány, hát akkor elmegy hozzá és így is jó, mert ha otthagyja, akkor úgysem ért volna az egész semmit.

Török Zoltán esetében azonban úgy látszott, hogy ez a legjobb alkalom, mert ő még sohasem ismerkedett meg lánnyal. Se így, se úgy. Zoltán ugyanis vak volt. Így is született, lehunyt szemmel.

és mindig siettette. Kellemesen csengett a hangja.

Zoltán csak később lepődött meg, mert amikor a lány megint hívta, akkor azt mondta, hogy ne kapcsoljon senkit, mert vele akar beszélni. Telefonközpontost csak ritkán hívnak, őt pedig soha, mindig a „Melléket" kérik. Most a lány vele akar beszélni, és bocsánatot kért, hogy délelőtt úgy siettette, „de hát biztosan megérti, olyan nehéz napunk volt".

Zoltán nem tudta, mit válaszoljon. A lány nem tette le a kagylót. Miért ilyen szomorú a hangja? Ilyet még senki sem kérdezett tőle. Hallgatta, ahogy a lány beszél, és elfelejtett sok mindent, még azt is, hogy „Látod ilyen a csók", mert a lánynak nagyon kedvesen csengett a hangja...

Keskeny az utca

Szüleivel élt, akik mindent megadtak neki, csak hát nem nagyon ismert lányokat. Egyszer ugyan megcsókolta őt egy lány. A Balaton partján nyaralt, és minden este kint üldögélt a ház előtti padon. Mindig egyedül, egyszer azonban mellé ült egy fiatal lány. Beszélgetni kezdtek, és a lány megkérdezte tőle, milyen érzés semmit se látni. Aztán azt is megkérdezte, tudja-e, hogy a lányok és fiúk csó-

Már félórával a megbeszélt idő előtt ott állt és várt. Az utca néptelen volt, de éppen hét órakor lépéseket hallott. Elmúlt tíz perc. Egy hirdetőoszlop állt közöttük. Ketten, ha találkoznak, akkor együtt mennek tovább és összesimulnak. „Bújj hozzám és hajtsd a vállamra a fejed." „Látod, ilyen a csók." Zoltán nem mert szólni.

A lány is várt. Ketten, ha találkoznak... „Hiszen ezért

POZSONYI JÁNOS

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

VAS NÉPE

1981 FEB 01

1021

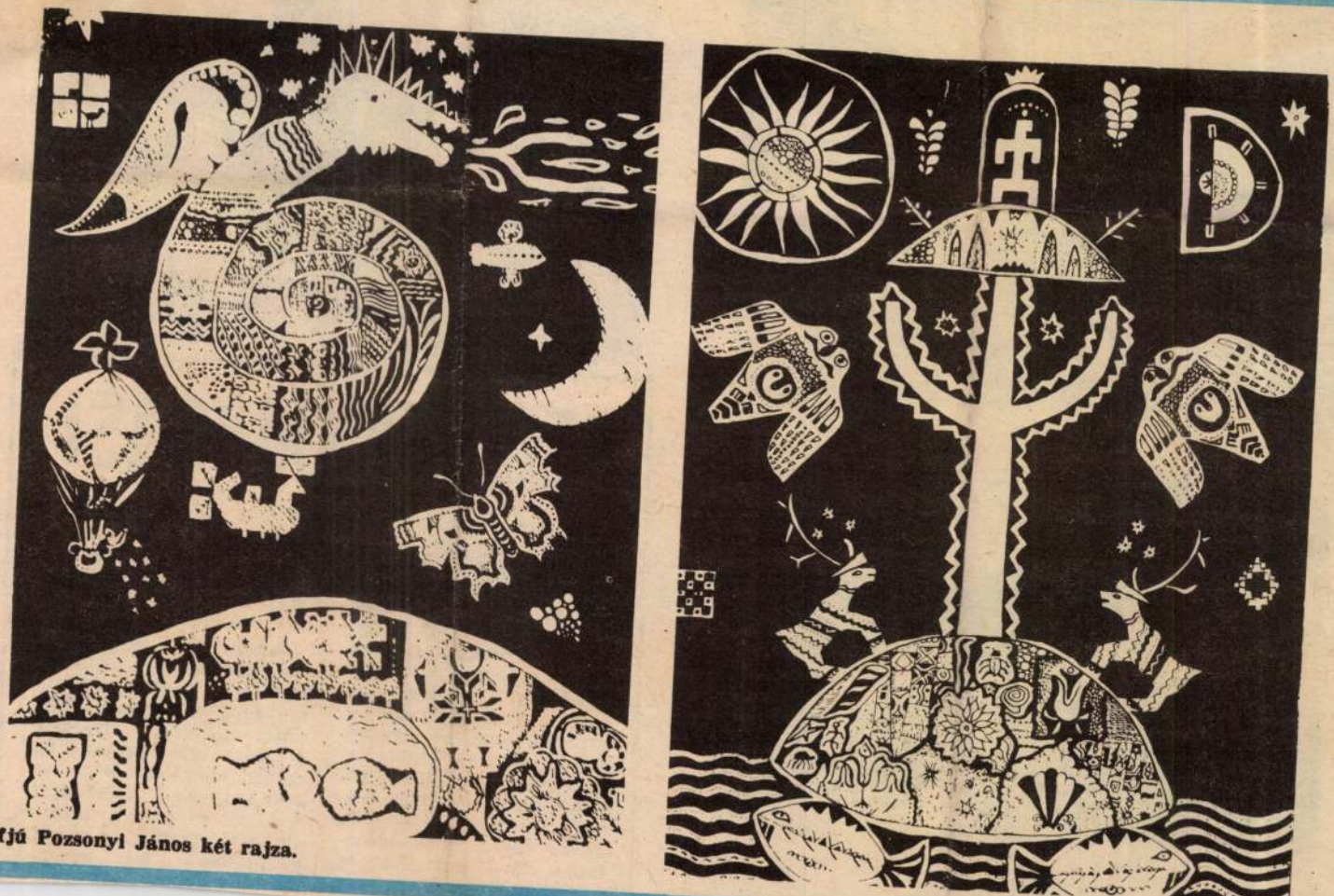

Ifjú Pozsonyi János két rajza.

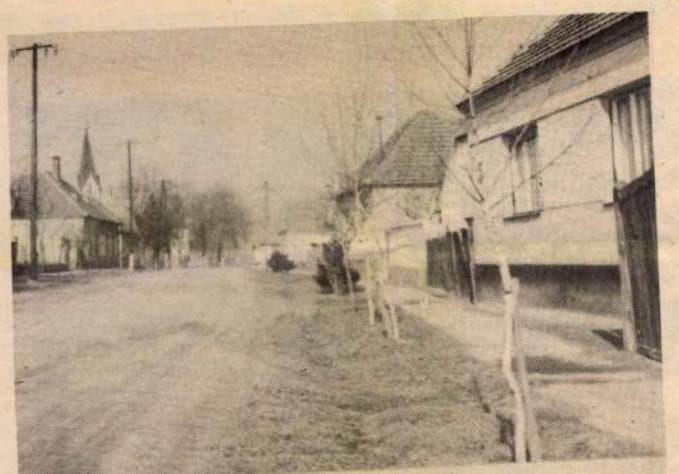

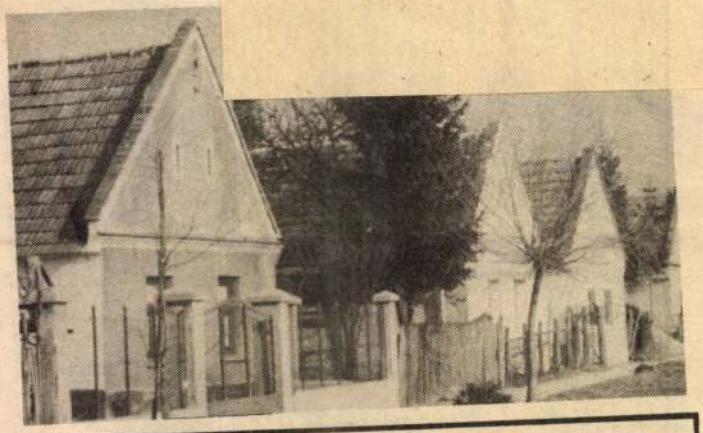

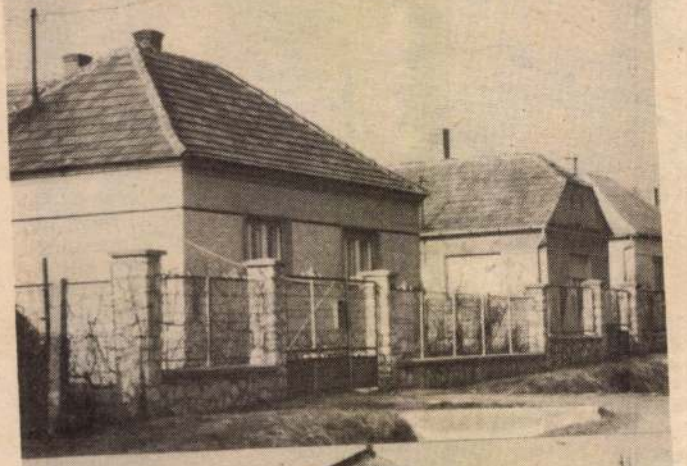

KEMENESMAGASI

Nehezen követhető kanyargós utak, ehhez igazodó házsorok, hirtelen feltűnő karcsú templomtornyok, aztán a határ. Ezzel a látvánnyal fogadja és búcsúztatja az utazót Kemenesalja egyik legnépesebb községe — közel a megyehatárhoz —. Éreztük, hogy ez kevés... Sajnálhatja, aki nem kanyarodik le a főútról, mert sokmindent elszalaszt. Kevés települést ismerünk, amely sáros, néha járhatatlan mellékutcáiban él, szépül, növekszik és gazdagodik. Kemenesmagasi

így lett Nemesmagasi és Pórmagasi, végül századunk első évtizedében Kemenesmagasi. Ma tanácsi székhely, egyetlen társközsége Szergény.

A falu 1200 lakója nem kis örökséggel büszkélkedhet — halomsírok, koravaskori tárgyak, későbbi építészeti emlékek —, de a régi vagyoni és vallási ellentétek még ma sem mosódtak el teljesen. A közös munka, a falusiak hétköznapja nem tűr ellentéteket. Az utóbbi harminc évben elért ered-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975. 1
ÉLETÜNK

Pozsonyi János

senki se hallja kiszállok.

1021

POZSONYI JÁNOS GRAFIKÁJA

szívverésem összeolvadt a föld
lüktetésével a mosoni templom
hat órát ütött anyám két méter
talán tűnődött valamin s én ér
árvaságom keresztje arcomon f

III.

De hát rátok is esett a világból
fiúk, s derekatokban a csont m
tartja a roppant nagy eget!
Az állomáson majd veszek egy buszjegyet
vagy bedobok a perselybe két forintot,
friss hansági széllel a kabátom alatt új
csodákat kutatva elmegyek a Vadvirágtól
a templomig régi lábnyomaimban járok újra
mosolyognak mögöttem...
De az utca merev lesz nem néznek arcomba
és nem veszik észre hogy hazajöttem!

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 34-126

Ifj. Pozsonyi János grafikus

VAS NÉPE
1982 FEB 20

1021

ZENÉLŐK

Ifj. Pozsonyi János rajza.

akár a
elég cs
dozni, t
mindig

Frank
nyugdíj
fölfelé
merkedi
heggyel.
táztuk:
indokolj
hanem
királynő
szeretettel övott és gondozott mindene. Csepregen évszázados hagyományai vannak a szőlőtermesztésnek; egy 1600-as években íródott könyv hazánkban elsőként említi a csepregieket, akik minden évben megemlékeztek szent Donátról, a szőlők patrónusáról. Donát napján senki nem ment ki a szőlőbe; ünnepeltek a gazdák. A szőlőtermesztés szigorú törvényeiről a maiak már keveset tudnak, mostanság már a szüret sem olyan nagy ünnep, mint ötven évvel ezelőtt, amire az öregebbek még emlékeznek. De a szőlő terem így is, néha többet, mint valaha.

Kollarits János nyugdíjas erdésznek nincs szőlője a hegyen, mégis mindent tud az erdők aljához simuló dombokról. Szak, Alsóhanga, Felsőhanga, Rámók, Bene-hegy, Világoshegy, Gurund, Ruzsa-

takarítóval is a hegyen lálkoztunk. Bizonygat szép vidék ez, nincs h zá hasonló a környék Alföldiek jártak itt a n ron, ők mondták: nem demes külföldre menni, szép tájakat akar látni laki, jöjjön el Csepreg k nyékére...

(A csepregi szőlősgaz ma sem építenek egysz esőbeállóknál nagyo igényesebbeknek való zakat a hegyen. A kö faluban vannak a bor pincék, otthon fogadjá vendégeket. Barasits vánéknál jártunk, eze hallottuk a gazdától:

— A dédapámnak először szőlője a hegy s apáról fiúra szállt a tok. Elmúltam már h van, most a fiaimon sor. Sokat segítenek munkában, látom, nemc a bor érdekli őket, ha a szőlő is. Tavaly 1800 ter borunk lett, megte a hordók.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 OKT 22

VAS NÉPE

Ifj. Pozsonyi János

/1021

Ifj. Pozsonyi János: Illusztráció Ady Endre Krisztuskereszt az erdőn című verséhez

Virágh Gézáné adminisztrátor, elenleg gyesen lévő szülő: Férjem portolt, sőt jelenleg is eljár focizni, ıa ideje van. A nozgás szeretetére kiskorban zinte észrevétlenül szoktatta rá iúnkat, aki jóformán egész nap neg sem áll. Torával kezdi a naot, így imádja a estnevelést is.

Török Péter: főiskolai testnevelő tanár: A legkisebbekre kellene nagyobb figyelmet fordítani, az óvodásokra és az általános iskolák alsósaira. Ilyenkor még a szülő is fiatalabb, s esetleg bevonható valami közös sportolásba. A testi nevelést együtt oldhatná meg a szülő és az iskola, játékos formában.

Pál Anikó általános iskolai tanuló: Én imádom a testnevelési órákat, úszni és teniszezni is nagyon szeretek. Aputól örököltem a sport szeretetét, néha vele is és Anyuval is tollasozok. Én akár mindennap szívesen tornásznék, futnék.

Hajnák Zsuzsa középiskolai

Tóth Géza mesteredző: Az a ta-

Horváth Istvánné középisko-

Pozsonyi Németh Sándor

Győr, Kassay u. 42.

l.

Győrdunántúli tárl.

1944.

Pozsonyi Németh
Sándor
festő. Győr
d. Győr Kiáll. 1942

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Pozsonyi Németh Sándor

82. Feleségem, olaj	—
83. Vasmunkás, rajz	150.—
84. A végzet, aquarell	80.—

A Győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat 1943. évi téli tárlatának katalógusa.

MDK

Pozsonyi ház, [építész]

Nyilatkozata életéről, terveiről, törekvéseiről, művéről.

Kósa Csaba: A házai emberek 3

ESTI HIRLAP Bp. 1960. febr. 14.

MDK

Pozsonyi Ödön

műgyüjteményének katalogusai 1860-1880-as évek.

1.

Iparművészeti Iskola könyvtára.

Q 4-r 46.

Q 396.

Q 406.

MDK

Pozsonyi Németh Sandor festő

A Győri Képzőm.és Iparm.Társulat képviseletében műveivel résztvett a papai rajztanarok képkiállitasan.

Cikk: Képkiállitás Pápán.

Győri Nemzeti Hirlap 1943.szept.12.

Pozsonyi Sándor (rézmetsző ?)

Budapesti Szemle, 1873. I.

27 - 45. l. – Pulszky Ferenc: Marc Antonio Raimondi és iskolája.

Pozsonyi Péter ötvös mester

volt ismert 1475-ben Pozsonyban.

Weiner Piroska: Zinngießer, Zinngefäße

und Zinnmarken aus Ungarn. Acta Historiae Artium Acad. Scient. Hung. Pest

1969 1-2 k. 141 l.

MDK

Pozsonyi Károly

Gőzhajók a Dunán c. műve.

Tört.Képcs.gráf.kat. 1907. 76.l.

MDK

Pozsonyi Lajos

Irod.: Kertb. 105.1.

Pozsonyi Lajos

1440.

Toldy találmánya.

Utána Ortvay II. I.

354. l.

aronos Ludweig

(Ludwig) pozsonyi

festivel 1434–1466.

l. Hoffmann Pozsony

45. l.

Hoffmann Südost

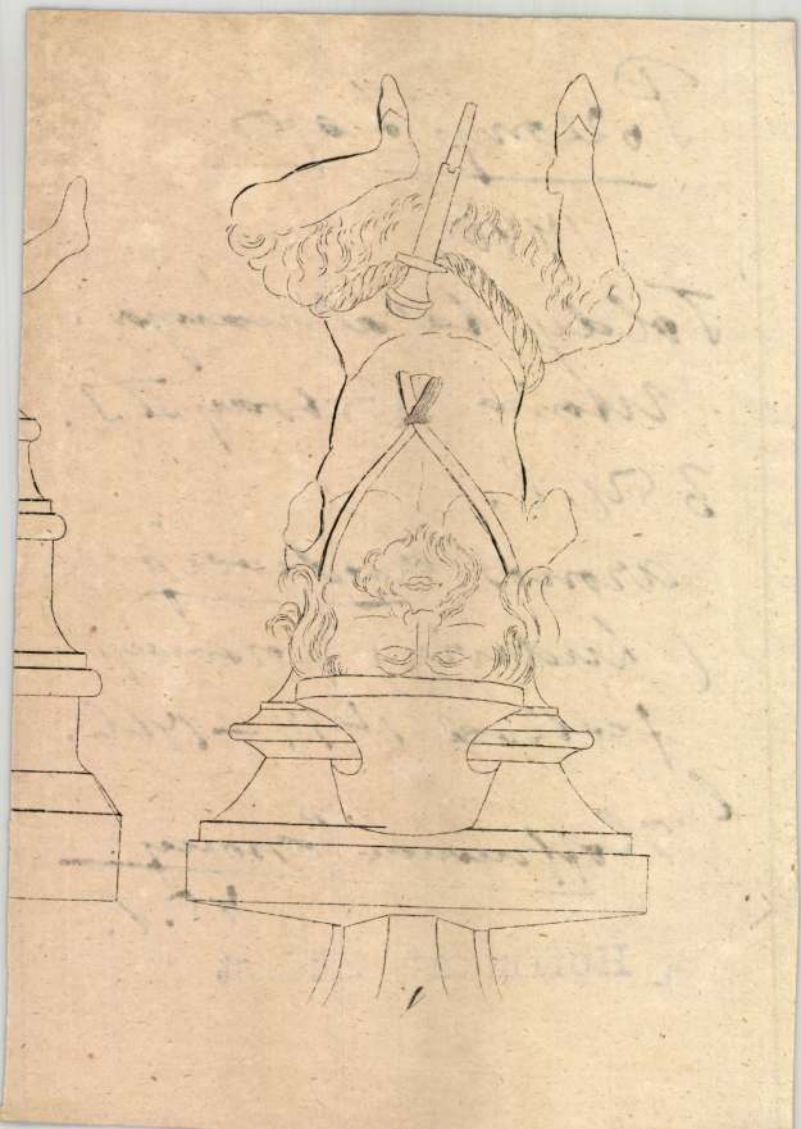

Pozsonyi Lajos
festő.

Pozsony 1439–1440 körül.

Toldy: Irodalmi beszédek 267 l
Nagy Iván. Szárádok 1874. 190 l
Ortvay T. Pozsony város bőstéri
nehe Pozsony. 1895. II. K. I. r
354 l.

Pozsonyi Lajos

festő

1739-ben Pozsonyban élt híres képíró.

Magyar szorgalom és mesterségek történeti rajzolatja. Honnüvész.
1833. 102. l

Németh

Pozsonyi Sándor

festő Győr

Részt vett az alábbi

tárlaton

Pápai Hirlap

1943. szept. 11.

(Beszámoló a

„Pápai tárlat"-ról.)

Pozsonyi Németh Sándor

festő

Lap: Győri Nemzeti Hirlap

Megjelent: 1943 szept. 14.

— **Készül a Képzőművészeti Kamara.** A Győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat legutóbbi intézőbizottsági ülésén foglalkozott a vallás- és közoktatásügyi miniszter körlevelével, melyben a társulat véleményét kéri arra a kérdésre: van-e szükség Képzőművészeti Kamarára és a képzőművészeti életben mutatkozó problémákat közelebb hozza-e a megoldáshoz a kamara felállítása? Az intézőbizottság tagjainak beható és a kérdést minden oldalról áttekintő hozzászólása után úgy határozott, hogy amennyiben a kamar felállítása a művészi szabadság biztosítása mellett az autonómiában rejlő erővel a képzőművészek és a képzőművészetek jogos erkölcsi és anyagi igényeinek védelmét és előbbrevitelét célozza, annak felállítását kívánatosnak tartja. Itt említjük meg, hogy a társulat megkezdte ez évi tagilletményének Pozsonyi Németh Sándor „Menyecske" c. műve négyszínnyomatu másolatának szétküldését.

Pozsonyi Lajos és Gáspár

fertők XV. n.

irod

Kert. Ung. 105. l.
107. l.

Érkezési lelet VII. 138.

Lajos festõ Poisony

Vod

Fin. 1168.

Pozsonyi Lajos

festő.

1439–1440 körül.

Toldy Ig. Irodalmi Beszédei.

Pozsony. 1847. 267. l.

Nagy Iván. Magyarországi képzőmüvészek a legrégebbi doktól 1850 – ig Szaradok. 1874 évf 190 l.

POZSONYI OTTÓ

Napszab. ápr. 19. 1999

CIKKÜNK NYOMÁN

A Nemzeti új helyéről

Szakmai indokok – tudomásom szerint – egyik lapban sem jelentek meg a Nemzeti Színház Erzsébet téri helyszínének elvetéséről, pedig a kormány döntését ezek idézték elő, nem politikai megfontolások, ahogy ezt a főváros igyekszik bizonygatni. *Bán Ferenc* terve a nemzet színházi temploma helyett pénzintézetet, közlekedési terminált és kereskedelmi épületet idézett.

A pályázati kiírás hibáját a magyar organikus építészet útját járók felismerhették, azért tagadták meg a részvételt. Így elmaradt a nemzeti kultúrát sugárzó épület megjelenítése. A másik fő baj *dr. Fiala István* kormánybiztos laikus véleménye. Kifogásolható ugyanis, hogy nagy az aránytalanság a nézőtéri alapterület és a színpad, valamint az ehhez tartozó helyiségek között. Hatszor nagyobb a színpadtéri létesítmény, mint a nézőtér.

Túlzottnak tartom a régi vasfüggönyös, úgynevezett barokk színpadi megoldást, a színpadok és a zsinórpadlás keveredését a szkéné rendszerrel. Kicsik lettek volna az öltözők, a tervező nem számolt nagy létszámú statisztériával, kórustalálkozókkal, nagy zenekarokkal.

Nem volt elégséges a pályázati tervekben a közönségkiszolgáló létesítmények és hírközlési helyiségek nagysága sem. A színházakra-mozikra nincsen ágazati szabvány, ezért a sportlétesítményekre ajánlott szabványok alkalmazását javaslom.

Az Erzsébet térre való telepítés helyett a Károly körútra való elhelyezés lenne kívánatos, ahol külön stúdiószínházat sem kellene építeni, mert adva van a Merlin Színház. Figyelemre méltó a színház Moszkva téri, Trombitás kerti elhelyezésének javaslata is. Megjegyzem, a főváros főépítésze, *Schneller István* ezekre a felvetésekre nem is válaszolt.

Végül szeretném kifejteni véleményemet az új Nemzeti Színház terveztetése körül keletkezett vitában. A magyar kormányzat szerint nem törvénysértő *Siklós Mária* és *Igor Popov* felkérése, ezzel szemben a Magyar Építész Kamara a közbeszerzési törvényre hivatkozva tervpályázat kiírásához ragaszkodik.

Kinek van igaza? Mindkét félnek. A kormánynak azért, mert a közbeszerzési törvény 3. § (1) rendelkezése kiveszi a tervezést a törvényből. Nevezetesen „A kormány vagy a miniszter által alapított központi költségvetési szervek vonatkozásában a kormány a közbeszerzések központosított eljárás keretében történő lefolytatását rendelheti el, meghatározva annak személyi és tárgyi hatályát, valamint az ajánlatkérésre jogosultat."

Ugyanakkor a törvény 97. § (3) kimondja, hogy „... az építési beruházással összefüggő... tervkészítését megelőzően a külön jogszabályban meghatározottak szerint tervpályázatot kell kiírni."

Véleményem szerint ebben az esetben megegyezésnek volna helye azért, mert az 1997. évi pályázaton az organikus építészetet művelők tábora nem vett részt. Most igazságot kellene szolgáltatni, és név szerint meghívni őket a tervpályázatra a Siklós–Popov kettőssel együtt.

A már pályázott hetvenkét építész [illegible] is megjelentet

5 napján
Kis létszámú csoportokban,
május 3-ától

Mire jusson a közbiztonsági célkeretből?

MUNKATÁRSUNKTÓL

A főváros városrendészeti bizottsága – mint beszámoltunk róla – elutasította a védelmi és rendészeti ügyosztály által előterjesztett bűnmegelőzési programot. A testület tagjai szerint az anyagból az tűnt ki, hogy a témát még mindig nem kezelik súlyának megfelelően. Így a Fővárosi Közgyűlés áprilisi ülésén a képviselők nem tárgyalnak erről a kérdésről.

A tervek szerint csak májusban foglalkoznak annak a háromszázmillió forintnak a sorsával is, amelyet a közbiztonság megerősítésére különítettek el. A bizottság kétszázmilliót adna a BRFK-nak. Az összeg felét a közterületen szolgálatot teljesítők jutalmazására, a másik százmilliót pedig eszközbeszerzésre fordíthatnák. Javasolták, hogy a Készenléti Rendőrséget húszmillióval támogassa az önkormányzat, és ugyanennyit fordítsanak a rendőrlakásprogram elindítására.

Csaknem húszmilliót szánnának a közbiztonsági és bűnmegelőzési programra is. A célok között szerepel többek között: sértettsegítő információs és tanácsadó szolgálat működtetése – 4,2 millió; Zöld Pont ifjúsági információs tanácsadó szolgálat – 2 millió; a családon kívül élő gyerekek személyiség- és készségfejlesztő programja – 2,8 millió; ifjúsági bűn- és drogmegelőzési tanácsadás – 2 millió; csellengő fiataloknak szabadidőközpontok kialakítása – 2,5 millió. A fennmaradó csaknem negyvenmilliót pályázat útján osztanák szét a kerületek között, bűnmegelőzési programok indítására.

Információink szerint azonban más elképzelés is formálódik a főváros vezetőségében. Mégpedig az, hogy a háromszázmillió forintot csak a kerületi önkormányzatoknak kiírt pályázaton osszák szét közbiztonsági és bűnmegelőzési célokra. *Danielisz Béla,* a városrendészeti bizottság szocialista elnöke ezt szakmailag elhibázott és felelőtlen döntésnek tartaná.

MDK

Pozsonyi Sándor festőm.

Pápa tárlat 1943. Pápa és Vidéke.1943. szept.12

MDK

Pozsonyi N. Sándor

Pápa tárlat 1943. Pápa és Vidéke. 1943. szept. 12.

MDK

Pozsonyi és Macsalik A.

Máramarosszigeten tartottak kiállitást

Krónika. Pásztortüz 1921, II. sz. 7o9 l.

MDK

Pozsonyi Lili

~~xxxx

Pozsonyi Magda

Szül. Budapesten 1895 aug.
29. Izr. felsőbb leányiskola
1915/16. II. elsőéves művész-
nőv. Bosznay Istvánn.
1916/17. I. másodéves n.o.

Herakles-fej márványból, római III. 201.

Pozsonyi Magda

1915/16 II. – 1916/17 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

126. l.

az egykorú olasz festészet alkotásai mögött. Huguet mellett a *Vergos-család* dolgozott a katalán fővárosban: *Jaime*, a barcelonai Capilla Sa. Agueda oltárképének mesterei és *Pablo*, akinek műveit nemes monumentalitás jellemzi. Valamennyiüket túlszárnyalják azonban *Alfonso* mester és *Bartolomé Vermejo*. Az előbbinek életéről alig tudunk valamit, de egyetlen hiteles képe, a Szt. Medin mártírhalála (Barcelona), a spanyol festészet egyik mestermüve, míg Bart. Vermejo *(de Cárdenas)* képein a legérettebben bontakozik ki Van Eyck hatása. Barátja, az aragóni *Martin Bernat*, Zaragozában dolgozott, Vermejónál keményebb modorban. Az ő tanítványa volt a nagytehetségű oviedói *Pedro Diaz*.

A XV. sz. utolsó éveiben keleten, főleg Valenciában, egyre erősödik az olasz, különösen umbriai hatás, ami jellemzően nyilvánul meg *Rodrigo de Osona* műveiben. A németalföldi hagyományok nála már csak halk reminiszcenciák s az olasz renaissance tisztán és értelmesen csendül ki műveiből. Fia, az *ifjabb Rodrigo*, az apja nyomdokain jár. A cinquecento első kiváló mesterei, akiknek működése irányt mutatott az utánuk következő művészgenerációknak, *Ferrando Yanez de l'Almedina* és *Ferrando de Llanos*, Leonardo tanítványai voltak. Mesterük hatása erősen meglátszik mindkettőjük művein, de a drámai erő hiányzik képeikből. Llanos köréhez tartozott *Vicente Macip* is, de segor-

B. Pozsonyi Lili

---

l.

41

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1940. 57. l.

MDK

B. Pozsonyi Lili

Munkájával résztvett a Berlini Nemzt. Kézműves-ipari Kiáll.-on. (Porcellánkészitők és festők csoportja.)

Cikk: Magyar kézművesipar a berlini kiáll.-on.

Magyar Iparművészet, 1938. 158.lap

MDK

B.Pozsonyi Lili iparművész

Kiállitója az állandó mintakiállitásnak, porcellántárggyal.

Magy.Iparművészet, 1939. 22olap

B. Pozsonyi Lili MDK

porcelán, üveg

Az Iparmüvészeti Társ. Karácsonyi Vásár, kiáll.
Magyar Iparmüvészet 1937. 247.o.

MDK

B. Pozsonyi Lili

porcelán munkával résztvett az alábbi kiállításon

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

MDK

Pozsonyi Lili

Aranyérem kitüntetése az 1937-évi parisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiállitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

MDK

Pozsonyi Sándor

műgyüjteményének katalogusai 1860-1880-as évek.

L.: Iparművészeti Iskola könyvtára.
Q 4-r 46.
Q 396.
Q 406.

Pozsonyi Sándor és

Ödön

magyar tehetségeinek

katalogusai

Lásd 1860 – 1880-as évek

z

Iparm. Iskola

könyvtára

Q 4-r. 46

Q 396.

Q 406.

Pozsonyi Sándor festőmüv. Győr

MDK

Beszámoló a Pápai tárlat-ról. Pápai Hirlap, 1943. szept. 11. 1 l.

rokksisakastoronnyal. Ónt nyér, 173o.
ben, Tornya 1808-ból.

ítus templomok. Bp. 1942, 389 l, képe

Pozsonyi Simon cinöntö mester

volt ismert 1434-ben Pozsonyban.

Weiner Sipos: Zinngießer, Zinngefäße und Zinnmarken aus Ungarn. Acta Historiae artium Acad. Scient. Hung. Budapest, 1969. 1-2 k.

1411.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

DEC 22

1021

Pozsonyi Tibor

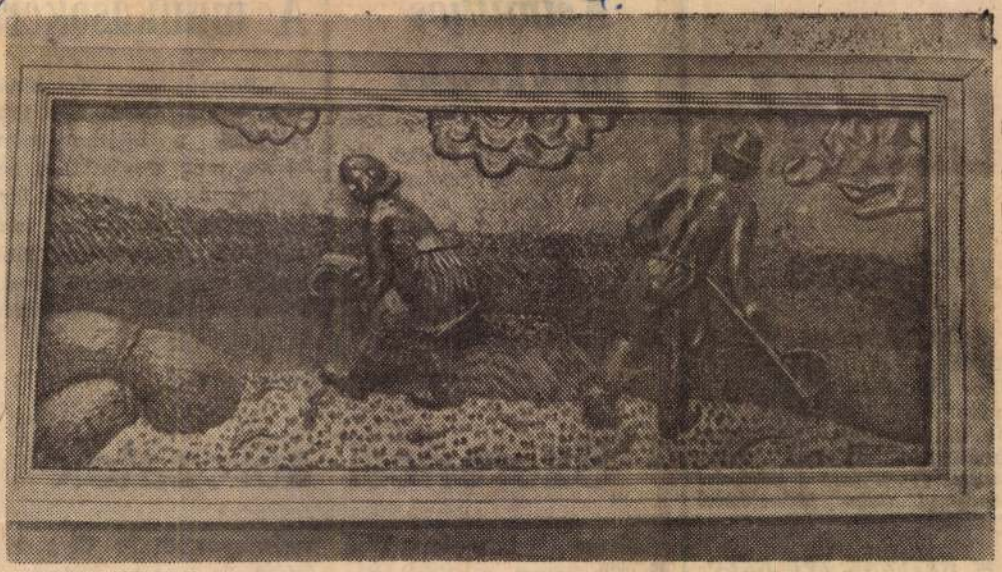

** Az Aratás című faragott képét Pozsonyi Tibor a naiv népi mesterek nyomdokain járva formázta meg.*

Kéz és fa

Jobb csuklóján vizesruha-borogatás. A gőzölt juharfa hüvelyknyi vastag rideg lapján mutatja meg — szerszámmal a kézben — hogyan nyomja egymásra bélyegét a két baráttá váló ellenfél: az emberi kéz és a forgácsát hullató fa. Legszívesebben a riporter is végigfuttatná másfajta szerszámhoz szokott kezét az alakuló kép nyers felületén... Aztán mégis tollat szorít íróbütykös középső ujjához, s a képfaragó Pozsonyi Tibor szavai nyomán a papíron szánt barázdákat, hátha képpé állnak össze.

— Ezerkilencszázötvennégyben, 19 éves koromban súlyos baleset ért. A villamos alól egyenesen a kórházi műtőbe kerültem, dr. Földes József főorvos úr osztályára. Ő is hajolt fölém mikor magamhoz tértem. Aztán másfél évig drótozott, épített, faragott. Meg akartam hálálni neki a fáradságot. Hirtelenjében eszembe jutott; kifaragok neki egy képet. Vajdahunyadvár metszetét sikerült megszereznem, azt farigcsáltam fába. Azóta fél életemet faragott falapok őrzik, például ezek itt a falon, meg azok, amik Kádár elvtárs birtokában vannak Pesten, mások külföldön, még Amerikában is.

A faragáson kívül tudománnyal is foglalkozgatok. Régészettel, zoológiával, vadászattal, állatpreparálással... Magam sajátítottam el ezt a mesterséget, és azóta — mint látja — egész kis állatseregletttel vettem körül magam. Több mint kétszáz ritka madár és kisebb emlős fogadja nálam a látogatókat, akik gyakran útba ejtenek. Nézze, ez itt az énekes hattyú rozsdafejű változata, amott lent az a kis csinos kerce-réce, hazája Dél-Afrika. A muflont más lőtte ugyan, de én preparáltam ki a nekem ajándékozott állatot. Ez a szarvastrófea pedig a vadászati világkiállításra kerül.

Rendszeres embernek ismerem magam, hatvanéves koromig megvan előre a munkatervem. Különösen az utóbbi időben tudok igazán munkáimmal foglalkozni, mióta a MÉK Vállalat, ahol dolgozom, biztosította számomra, hogy ne ellenőrként, hanem az egyszemélyes iparművész csoport vezetőjeként otthon tevékenykedjem. Azóta sok mindent csináltam. Éntőlem való a lillafüredi Vadászkürt-étterem belső kiképzése... Minden munkámat osztályozom, legyen az képfaragás vagy egy preparált állat. Képeimnél még négyes osztályzatot nem adtam magamnak, nemhogy ötöst. Legjobb eredményem a három és fél. Kívánság? Szeretnénk néhányan innen a harmadik kerületből egy vadászmúzeumot létesíteni és talán még egy kis állatkertet is melléje. Az én gyűjteményem lenne az alap. Hadd álljon mindenki rendelkezésére, hadd tanuljanak belőle a fiatalok, talán úgy megszeretik a természetet ezen keresztül, mint én szeretem. És akkor már életem másik fele sem ment el haszon nélkül.

NY. SZ.

DÉLI HÍRLAP

belföld

✶ *VILÁGBÉKE KARÁCSONYA A GÁRDONYIBAN. December 27-én este 5 órakor Nagylaki József Építők '69. zenekara a Világbéke karácsonya címmel beathangversenyt tart a miskolci Gárdonyi Géza Művelődési Házban.*

✶ *KÉTSZÁZ ÉVE KEZDTÉK. A Vas megyei Ikervár községben kétszáz évvel ezelőtt kezdődött el a kosárfonás. A Batthyány család külföldi szakemberekkel működtetett kis kosárfonóműhelyéből alakult ki a mai jó hírű [illegible] Szövetkezet, ahol az idén három és fél millió forint értékben gyártottak fonott bútort, lakberendezési tárgyakat, és a termékeket Európa szinte minden részébe, továbbá Amerikába, Kanadába szállították.*

✶ **MELEGBETON AZ ÉPÍTKEZÉSHEZ. Hazánk legnagyobb vízügyi beruházásának, a Kiskörei Tisza 2. vízlépcsőnek építői télen is folytatják a munkát. Az erőműtelepen temperáló, fűtés védelme mellett mélyépítési munkákat végeznek. Az óránként harminc köbméter teljesítményű félautomata betongyárat téliesítették. A melegbetont hőszigetelt szállító kocsikban továbbítják a helyszínre. A tervek szerint 1971. március 31-ig folyamatosan mintegy 12 000 köbméter betont építenek be.**

✶ ÖNTAPADÓ ZIPPZÁR. Választékbővítéssel készül az új esztendőre a termékeiről nemzetközileg ismert Békéscsabai Kötöttárugyár. Rendkívül praktikusnak ígérkezik — megkönnyíti a kismamák helyzetét — a bébi és gyermekholmikon az úgynevezett öntapadó zippzár. Svájcból vég számra vásárolják a Welcró néven ismert „műbogáncs" szalagot, amelyet tetszés szerinti hosszúságban varrnak a kötött holmikra. Az öntapadó zippzár mosható.

✶ BETON BORSILÓK. A Szekszárdi Állami Gazdaság tíz borsilót vásárolt

Ké… játé…

Százezer forint értékű játékot adtak el vasárnap a Borsodi Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat boltjaiban. A karácsonyi cikkekből a három játékboltban és a játékkiállításon még kétmillió forint értékű található a polcokon és a raktárakban.

szakában a munkavédelmi tevékenység megjavítása érdekében 50 ezer forintot fordít tanulmányi utak és tanfolyamok szervezésére. Több ezer forintot költenek szemléltető eszközök vásárlására is.

Szerencsi sorozatok

Jövőre negyedévenként 80—80 Zsuzsi és Kati garnitúrát készít a Szerencsi Bútoripari Szövetkezet. Rita szekrénysorból 50 lli sorból pedig 30 darabot adnak a kereskedelemnek negyedévenként.

✶ *A chilei—argentin határvidéken fekvő Cautin tartományban a mezőgazdasági munkások akcióba léptek a földbirtokosok ellen, huszonhárom birtokot pedig a nincstelen parasztok elfoglaltak. Salvador Allende chilei elnök vasár… mucóba érkeze… tok. A táblák f… lizmus", Győzn…*

A szembesítés eredménytelen volt!

Elítélték a „megértő" …

Tegnapi számunkban közöltük: egy miskolci asszony ifjúság elleni bűntett, s a 17 esztendős S. B. miskolci fia…

…tő" anyát is és a fiatalembert is elmarasztalta. Az asszonyt elsősorban azért, mivel hónapokra lakásába fogadta S. B-t, holott egyetlen szobájukban csupán két fekhely van, s így alkalmat adott a szerelmi viszony folytatására.

Ítéle… vasúti …

A Fővárosi Bíróság ítéletet

Magyar Hirdető

SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pozsonyi Tibor

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1967 MÁR 19.

— *NAGY az érdeklődés Pozsonyi Tibor fából faragott képei iránt. A képekből a diósgyőri Ady Endre Művelődési Házban rendeznek kiállítást. A kiállításon vasárnap, március 19-én 11 órakor tárlatvezetést tartanak.*

lési főmérnöke — a fejlesz-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-ORSZÁG

1967 MÁR 15

Pozsonyi Tibor

szervezik meg.

— KÉPEK — fából. Miskolcon, az Ady Endre Művelődési Otthonban kiállítást rendeznek Pozsonyi Tibor, diósgyőri lakos fából faragott képeiből. A kiállítás március 15-től 21-ig tekinthető meg.

— *PARKOSITJÁK díszi-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

Pozsgai Tibor

1021

Szerda, 1967. március 22.

Fából faragott képek

Egy kiállítás margójára

Néhány nappal ezelőtt kiállítás nyílt meg az Ady Endre Művelődési Ház klubtermében. *Pozsonyi Tibor* diósgyőri lakos rakta fel a tablókra fából faragott képeit. A kiállító ügyes kezéről már korábban is hallottunk, elsősorban állatpreparáló tevékenységét ismertük meg.

Tizenhárom kép látható a tárlaton. Mind olyan munkák, amelyeket Pozsonyi Tibor fában jelenített meg, leginkább a domborművek technikája szerint. S mivel témái *térben* s nem síkban jelennek meg, a néző kénytelen a „mélységi dimenzió" törvényszerűségei alapján vizsgálgatni a kiállított anyagot.

Népművészek körében hazánkban mindmáig kultusza van a művészi fafaragásnak. De nem véletlen, hogy népművészeink igazi *„plasztikus"* témákhoz nyúlnak; portrékhoz, állatokhoz, kampókhoz, stb.

A *képi* ábrázolás művészi törvényszerűségei évszázadok óta adottak. E törvényszerűségek megszegése *az ábrázolás torzulásához vezethet* akkor, ha a sík formát térben mélyítjük. Pozsonyi Tibor faragott képei a szokatlan ábrázolásmód ellenére sem tekinthetők másnak, mint *a művészet közegéből kilépő kézügyességnek*. A képeken megjelenített emberek, tárgyak többségükben *naturalisztikus* megfogalmazást kapnak, s mivel a munkák létrehozója képtelen a mélységgel megbirkózni, figurái gnómokká, groteszk alakokká torzulnak. Csak ellenérzést vált ki a nézőből a tematikában jószándékú Hirosima című kép, amelyben Pozsonyi Tibor nem a művészet sűrítő, vagy absztraháló képességével és erejével jeleníti meg a háború pusztítását, hanem naturalista, korcs, kalappal kéregető figurákat állít a kép középpontjába.

A Szorgalom című kép fiatalembere asztalostól, könyvestől, szobástól együtt „borul", az Almaszüretelők című munka képtelen kompozíciós és perspektívikus hibája folytán az egyik alak például deréktól a földben áll. Az aratás című képen lába-nyakatekert figurák láthatók. Sorolhatnánk és elemezhetnénk tovább, de ízelítőnek talán ennyi is elég a kiállított kollekcióból. Arról nem is beszélve, hogy a nézőben egy pillanat alatt felötlik a kérdés, ezek a súlyos, nehéz rámájú, görcsös képek *milyen* lakásokban, vagy mely intézmények falain kaphatnának helyet. Úgy véljük, a korszerűtlen fából faragott képek alig-alig kereshetnek valamit a modern élet közegében.

Eddigi gondolatsorunkból logikusan következik: minden tiszteletünk mellett *sem* tartjuk Pozsonyi Tibor munkáit kiállításra alkalmasnak. Csodálkozunk is rajta, hogy a modern Ady Endre Művelődési Ház (amelyiknek udvarán egy sikerült szobor, előcsarnokában pedig egy monumentális pannó látható) *otthont adott* e kiállításnak. Hallottunk róla, hogy a városi tanács művelődésügyi osztálya a kiállító által a különböző, felsőbb szervekhez küldött levelezése és a gyakori sürgetés következtében engedett Pozsonyi Tibor kérésének.

A képek ennek ellenére sem jók, s nem szolgálják az ízlés fejlesztését. Ennek kimondására még akkor is vállalkozunk, ha a kiállító újabb levélinvázióval bombázza a különböző felügyeleti hatóságokat.

Párkány László

Fiatalok az Ifjú Gárda formarubájában

Bányászok a tsz-ben

Munkaerőre van szükség. Erőteljes, kétkezi munkásokra. Ez az igény szinte valamennyi termelőszövetkezetünknél jelentkezik, így Boldogkőváralján is.

A Hunyadi János Termelőszövetkezet vezetősége közölte a járási tanáccsal, hogy szívesen vennék, ha a bányáknál felszabadult munkaerőkből hozzájuk is irányítanának legalább tíz embert

szakára, s ehhez hozzátarto az is, hogy keresik a mun erőt.

Öthas

Két esztendővel ezelőtt

Pozsonyi Németh Sándor festő.

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest. XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Győri Nemzeti Hirlap

Megjelent: ..... 12.....

— **Képkiállítás Pápán.** A pápai rajztanárok jól sikerült nívós képkiállítást rendeztek a ref. kollégium rajztermében. A kiállítást Hamut János polgármester nyitotta meg; magasszárnyalású megnyitóbeszédében hangsúlyozta a pápai rajztanárok önzetlen és értékes tevékenységét, amit a kiállítások évenkinti megrendezésével az ifjuság művészi nevelése és az egyetemes magyar művészeti kultúra érdekében kifejt. Egyben melegen üdvözölte a Győri Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat képviseletében megjelent művészeket, kik közül Erdélyi Imre, Pozsonyi Németh Sándor, Gallyas Frigyes, Reinthaller Nándor és Szabó Alajos szintén részt vettek műveikkel a kiállításon.

MONDD MEG MI A SZÖVETKEZET.

Óvodás kis magyar: *mondd meg mi a szövetkezet?*
Mesevilág, ahol sok cukor, pergő csiga, ólomkatona és kögolyó van.

Iskolába sietö kisfiu: *mondd meg mi a szövetkezet?*
Bolt, ahol magamnak irkát, tollat, irónt, cukrot, édes anyámnak fűszert, nagyapámnak dohányt veszek.

Levente: *mondd meg Te is, mi a szövetkezet?*
Testület, mert szüleim tagok és tudom, hogy a községben minden számottevő család tagja a szövetkezetnek. Van ott minden, ami a háztartásban és a gazdaságban szükséges.

Tejeskannával sietö leányka: *mondd meg mi a szövetkezet?*
Nekem nemcsak bolt, hanem tejcsarnok is, ahova mindennap elviszem tejfeleslegünket. Hó végén pénzt kapunk érte, melyből tavasszal mindnyájan élünk, mert ilyenkor már más értékesiteni való terményünk nincs.

Fiatal gazda: *mondd meg mi a szövetkezet?*
Gazdasági szerv, amely lehet többféle. Nekem persely, amelybe munkám gyümölcsét rakom, hogy családi házat épithessek.

Mezőről hazatérő családapa: *állitsd meg*

Öreg apa, aki már átadtad a munkát utódaidnak: *mondd meg mi a szövetkezet?*
Ifjukorom szép alakitása, melyet embertársaim megsegitése céljából boldogabb időkben azokkal alapitottam, akik közül már sokan befejezték földi pályafutásukat.

Tanitónk, népnek hivatott vezetője, aki az ifju nemzedék oktatásában egy életet töltesz el: *mondd meg mi a szövetkezet?*
A fogyasztók magasabb fokú iskolája, amelynek vezetésében ezrek tanulják meg az üzleti számvitelt, a könyvelést, a pénzkezelést, a hitelügyek lebonyolitását, a közös beszerzést és a gazdálkodást, a termelést és az értékesitést, a közügyek intézését, amely ismereteket népünk a maga gazdasági tevékenységében is jól felhasznál. Nekem sok örömet okozó munkálkodás, amely kárpótól az élet egyéb mostohaságaival szemben.

Község jegyzője szólj Te is: *mondd meg mi a szövetkezet?*
Pontosan fizető adóalany, ahol hiteles könyvekben megbizható könyvelés folyik. Fogyasztók, termelők, kistőkések, kölcsönre szorulók, tejtermelők, földbérlők, munkavállalók és más célu tagok altruiszti[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pozsonyi Tibor

NEUE ZEITUNG

1963 JAN 11

1021

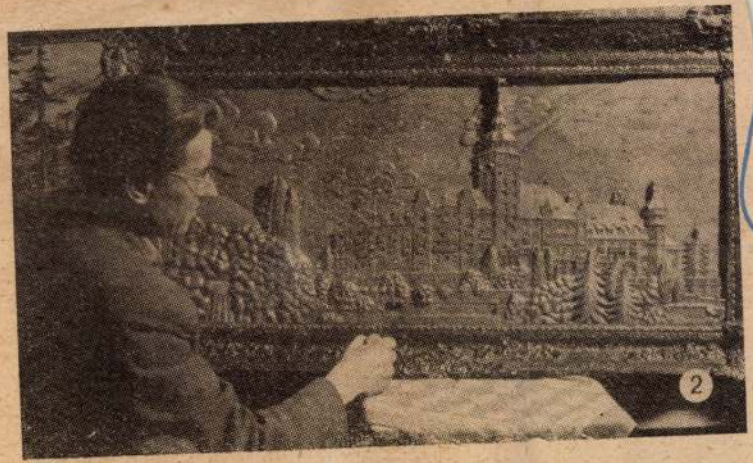

2 Der 28jährige Tibor Pozsonyi, Geschäftskontrolleur in Diósgyőr, beschäftigt sich in seiner Freizeit mit nicht alltäglichen Liebhabereien. Seit seinem 16. Lebensjahr präpariert er in Ungarn selten vorkommende Tiere und Vögel. Daneben widmet er sich aber auch noch der Holzschnitzerei. Auf dem Bild: das Hotel von Lillafüred, eine seiner schönsten plastischen Schnitzereien.

Siebchen
Liebchen
oll
d toll.

?

machen.
ein Gift
a der er-

rer Mitgliedschaft versprach und die Mitglieder wiederum führten die einmal übernommene Arbeit stets gewissenhaft durch. *Dieses gegenseitige Vertrauen ist die Grundlage unseres bereits fertiggestellten Planes für 1963.*

Mit den Mitgliedern und ihren Familien haben wir besprochen, dass wir auch in diesem Jahr 10 Joch hohe Lenz-Mosersche Weinreben und französische niedrige

Az ötéves terv feladatai 1950-ben

Az elmúlt hetek — munkásosztályunk nagy győzelmeinek, népgazdaságunk hallatlanul meggyorsult fellendülésének hetei voltak. Hároméves tervünket magasan túlteljesítettük, csaknem nyolc hónappal a határidő előtt valósítottuk meg. Hetek óta sorra-rendre jelentették üzemeink a terv sikeres végrehajtását. Versenymozgalmunkban ugrásszerű fejlődés ment végbe: százával jelentkeztek az élenjáró sztahánovisták, tízezrével a normájukat jelentősen túlteljesítő egyéni versenyzők. Ujabb hatalmas lépést tettünk előre a szocializmus építésének útján: Pártunk kezdeményezésére államosítottuk a külföldi tőkések kezében lévő nagy vállalatokat, az összes eddig magánkézen volt tíz, vagy annál több munkást foglalkoztató gyáripari és közlekedési vállalatokat. Bátran elmondhatjuk: *a legkedvezőbb körülmények között indulunk neki ötéves tervünknek.*

De éppen e sikerek késztetnek bennünket arra, hogy fokozottan gondoljunk az előttünk álló nagy feladatokra. Bennünket Sztálin elvtárs arra tanít, hogy *„ne kapassuk el magunkat a sikerektől és ne bizakodjunk el".* Éppen a tervekkel kapcsolatban mondotta: *„Fennáll az a veszély, hogy egyik, vagy másik elvtársunk a sikerektől megrészegedve, végkép elbizakodik... Nincs veszedelmesebb, mint az ilyesféle hangulatok, mert ezek lefegyverzik a Pártot és demobilizálják sorait... Az első ötéves tervet természetesen sikeresen teljesítettük. Ez igaz. A dolognak azonban ezzel még nincs vége, elvtársak, és nem lehet vége. Előttünk a második ötéves terv, melyet szintén teljesítenünk kell és szintén sikerrel kell teljesítenünk. Tudjuk, hogy terveket csak a nehézségek elleni harcban, a nehézségeket leküzdve lehet megvalósítani."*

Szívleljük meg jól ezt a tanítást! Növekednek sikereink — de ugyanakkor

növekednek feladataink

is. Soha a multban gazdaságunk történetében nem állott olyan hatalmas munka előtt az ország, mint most. *Egyetlen év alatt 18 százalékkal kell emelnünk az ipari termelést!* A legfontosabb iparágban, a nehézgépiparban 26 százalékos termelés-emelést kell biztosítanunk! *Egyetlen év alatt 7.25 milliárd forintot kell beruháznunk, kétharmadával, 68 százalékkal többet, mint a hároméves terv utolsó évében.* Uj gyárak tucatjai épülnek: a hatalmas kombinát, az új várpalotai erőmű, vasszerkezeti gyár, kazángyár, új szuperfoszfát-gyár, 1950-ben kezdi meg működését az új műkorundgyár és részben megindul az alumíniumfüzítői timföldgyár, Európa egyik leghatalmasabb ilyen üzeme. 140 új gépállomást létesítünk, megkezdjük a budapesti földalatti gyorsvasút építését.

E rövid felsorolás is mutatja: hatalmasak a feladatok. Komoly erőfeszítésekre van szükség, ha eleget akarunk tenni tervünk előírásainak. Mik tehát a teendőink népgazdaságunk vezető ágában, az *iparban?* Mi az, amire a következő hónapokban, az ötéves terv első évében összpontosítanunk kell figyelmünket?

Mindenekelőtt

a szocialista verseny továbbfejlesztése.

Ne tekintsük a tervet pusztán adatok tengerének, hanem számoljunk azokkal a kiapadhatatlan tartalékokkal, amelyeket munkásosztályunk öntudata, amelyeket munkásosztályunk öntudata, kezdeményezőkészsége — a szocialista verseny hoz felszínre. A sztálini verseny, a sztálini műszak alatt valóban tömegessé fejlődött az egyéni verseny, a szovjet sztahánovisták példamutatása nyomán megszületett a magyar Sztahánov-mozgalom. A sztahánovisták ezrei, a verseny lázában égő tömegek tízezrei és százezrei „kijavították" a terveket. A feladat most az, hogy a verseny során elért nagy eredményeket maradéktalanul megtartsuk és továbbfejlesszük. Üzemeink nagyrészében a pártszervezet, a szakszervezet, a vállalat vezetősége megértette, hogy a szocialista verseny nem valami egyszeri kampány, hanem a szocializmus építésének állandó kommunista módszere. Ezekben az üzemekben alaposan megtárgyalták az elmult hetek tapasztalatait és azokat felhasználva tartják, sőt tovább fokozzák eddigi eredményeiket. De fel kell figyelnünk arra, hogy akadnak olyan üzemek, amelyekben jelentős visszaesés mutatkozik. Itt megpihentek szerzett babérjaikon, nem hasznosítják a sztálini műszak idején tanult szervezési módszereket, nem magyarázzák meg a dolgozóknak a verseny állandó fejlesztésének fontosságát. Pedig a munkások maguk is érzik ennek szükségét — erről tanuskodnak azok a spontán felajánlások, amelyeket már eddig is számos üzemben tettek az ötéves terv első negyedévére. Valamennyi pártszervezetnek, valamennyi dolgozónak fel kell ismernie: *az ötéves terv minden eddiginél nagyobb feladatainak csak akkor tudunk eleget tenni, ha szocialista versenyünk nem áll meg mai fokán, hanem tömegméreteiben, színvonalában tovább fejlődik.*

Fejlődő versenymozgalmunkat kell alátámasztania a tervfelbontás fontos munkájának. Hároméves tervünk hiányossága volt, hogy a tervet a legutóbbi időkig nem vittük le az egyes munkásig. Pedig ahol a tervet felbontották, ott a versenymozgalom egyik erős lendítője lett. Minden munkás előtt sokkal tisztább így az összefüggés a maga egyéni munkája és a nagy, országos terv között. Az utolsó hetekben és különösen az utóbbi napokban rohamos ütemben indult meg a tervek felbontása. Munkásaink jelentős része ötéves tervünk megindítása napján már ismerni fogja saját tervét, tervének túlteljesítésére fog törekedni. De nem egy üzem elmaradt ebben a munkában. *Sürgősen, a terv első napjaiban be kell hozniok ezt a lemaradást!* Persze ugyanakkor lássuk tisztán: a terv felbontása nem egyszeri feladat, nem meg nem ismétlődő rohammunka. A részletterveket folyamatosan, újra és újra fel kell majd bontani, tovább kell javítani — egyszerűvé és áttekinthetővé fejleszteni az egyes munkás számára készített tervet.

A másik fontos feladat, amelyre fokozott figyelmet kell fordítanunk — és amely természetesen igen szorosan kapcsolódik a szocialista versenyhez — a

szocialista takarékosság

teljes érvényesítése. Akkumulációnk egyik legfontosabb forrása, amelynek mind bőségesebben kell buzognia, — szocialista iparunk, vállalataink jövedelme. 1949-ben az állami vállalatok 1050 millió forint nyereség befizetését ígérték. Ezt 80 százalékkal teljesítik túl ebben az évben. A nyereségnek csaknem 30 százalékát a multban jelentős részben deficites vas- és gépipar teljesíti. Hatalmas eredmény ez! De itt is rohamosan növekednek feladataink. *A jövőévi nyereség előirányzata — 3.1 milliárd forint — 64 százalékkal haladja meg az idén befizetett összegeket.* Ez is mutatja, milyen óriásiak a feladatok az önköltség csökkentése vonalán. Nos, az önköltség csökkentésének, az állami ipar jövedelme növelésének döntő eszköze a munka termelékenységének emelése mellett a takarékosság a nyersanyaggal, az energiával, minden költséggel. Senki se higgye, hogy ezt pusztán felső intézkedésekkel biztosítani lehet — ez is elsősorban a széles dolgozó *tömegek* öntevékenységén múlik. A szovjet ipar a szocialista takarékosság eredményeinek számos, nagyszerű példáját mutatja. Ebben is követnünk kell a szovjet dolgozókat — az eddiginél fokozottabb figyelmet kell szentelni a takarékosság kérdésének.

Jó úton haladnak a takarékosságért vívott harcban újítóink: a nehézipari újítók javaslatai közül például novemberben 2185-öt fogadtak el. Ezek az újítások évente több, mint 20 millió forint megtakarítást jelentenek népgazdaságunknak.

Egyik központi feladatunk, amely egyre inkább előtérbe kerül:

a dolgozók szakképzettségének emelése.

A szocialista versenyben elért sikerek is felhívják a figyelmet erre, hiszen a sztahánovisták a technikát biztosan uraló, jól képzett, nagy szaktudású dolgozók soraiból kerülnek ki. De parancsolóan szükségessé teszik a szakképzés tervszerűsítését, kiszélesítését ötéves tervünk feladatai is. Tízezrével és százezrével áramlik be iparunkba az új, „nyers", szakképzetlen munkaerő, amelynek nagy tömegeit rövidesen képzett munkássá kell nevelnünk. Technikailag fejlődő iparunkban nő a szakmunkás-szükséglet. Ennek ellenére ma még nem egy üzemi vezető másod- vagy harmadrangú kérdésnek látja a szakképzést. *Üzemeink az eddiginél sokkal inkább szívügyüknek kell, hogy tekintsék a szakképzés munkáját!*

Az elkövetkező hónapokban különös figyelmet kell szentelnünk néhány döntő iparágunknak. Melyek ezek a területek? Mindenekelőtt a *nehézipar,* ezen belül az *öntödék,* azonkívül a *hengerdék* és a *kohászat.* Az öntödei selejt nem egyszer okozott a hároméves tervben elmaradást a gépipari program teljesítésében. Az egyéni verseny kiszélesítésével, a sztahánovista munkamódszerek elterjesztésével kell küzdenünk a selejt ellen. Fokoznunk kell kohászati termelésünket, a hengerelt áru gyártását, erőteljesebben ki kell használnunk a meglévő gépi berendezést ezekben a termelési ágakban. Csak így láthatjuk el a népgazdaság növekvő vas- és acélszükségletét, így elégíthetjük ki gépipari sztahánovistáink nagy „étvágyát".

A másik döntő terület:

az építőipar.

Egyáltalán nem mondhatjuk azt, hogy ez a sokszor bírált iparág ma már megfelelően fel volna készülve a szüntelenül növekvő feladatokra. A sztahánovista kezdeményezések *még távolról sem terjedtek el eléggé.* Elsősorban azért nem, mert a legtöbb vállalat vezetősége nem ad elég támogatást ehhez, nem szervezi meg úgy a munkát, hogy minél többet lehessen végezni sztahánovista módszerrel. Az építőiparban még nem vált igazán tömegméretűvé az egyéni verseny. A verseny fejlődésének veszedelmes fékje az, hogy az építőiparban még szinte *kivételszámba megy az egyéni teljesítménybér.* A minisztertanács határozata nyomán ugyan tömegesen tértek át az órabérről a teljesítménybérre — de nem az egyéni, hanem a csoportos bérezésre, amely nem ad elég ösztönzést a teljesítmény fokozásához. Sok a hiba az épületeken végzendő munkák összehangolásában, a gépek megfelelő kihasználásában. A tél folyamán — a téli építkezések helyes irányítása mellett — megfelelően fel kell készülnünk a tavaszszal hatalmasan fellendülő építkezésekre.

Ujév van — holnap hozzálátunk ötéves tervünk megvalósításához. Tervünket Pártunk kezdeményezte, alapvonalban Pártunk dolgozta ki. Az országgyűlés törvénnyé emelte. Tervünk hatalmas arányú, de ugyanakkor reális, megvalósítható. Mégis erre a tervre is állnak Sztálin elvtárs szavai: „Semmiféle ötéves terv nem képes felmérni mindazokat a lehetőségeket, melyek a mi társadalmi rendünkben szunnyadnak, s melyek csakis munka közben, a terv megvalósítása közben kerülnek felszínre... A terv összeállítása a tervezésnek csupán a kezdete. Az igazi tervszerű vezetés csak a terv összeállítása *után* fejlődik ki, csak a lent történő ellenőrzés folyamán, a terv megvalósítása, kijavítása, tökéletesítése folyamán." Ezek a sztálini szavak legyenek a szemünk előtt tervünk megkezdésekor. *A tervezés:* csak a kezdet. *A terv győzelmét a Párt által vezetett és lelkesített tömegek: munkásosztályunk, dolgozó népünk fogja kivívni.*

K. J.

Az
ÚJ VILÁG
e heti számában
Képek a moszkvai
SZTALIN-ünnepségekről
—
ÚJÉV ÉS TÉLAPÓ
—
HOGYAN SZÓLÍTJÁK EGYMÁST A SZOVJET EMBEREK
—
SZÜLŐK SZEMINÁRIUMA
—
Színes, érdekes, tartalmas az
ÚJ VILÁG
újévi száma
Egyes szám ára 60 fillér, előfizetési díj egy hónapra 2.50, három hónapra 7.50. Előfizetni lehet a
SZABADSÁG Lapkiadóvállalatnál
VIII., József-körút 3.
Telefon: 143—012, 143—017.

A HOFHERR-GYÁR — az ötéves terv küszöbén

Az újév küszöbén, ötéves tervünk indulásakor a Hofherr-gyár dolgozói is számot vetettek az elmult esztendő eredményeivel. Igen sok tapasztalatot szereztünk a hároméves terv utolsó évének leforgása alatt, s most, amikor megkezdjük ötéves tervünket, ezek a tapasztalatok is segítségünkre lesznek a reánk váró nagy feladatok megoldásában.

A hároméves tervben több, mint háromszorosát ruházták be annak, amennyit a tőkések 10 év alatt fordítottak a gyárra.

Megváltozott üzemünk egész arculata

Megkezdtük a műhelyek központi fűtésberendezésének építését, új tanulóműhelyt létesítettünk, ahol 680 iparostanuló nyer kiképzést. Szürkeöntödénket korszerűsítettük. A terv nem feledkezett meg a dolgozók szociális igényeiről sem: korszerű napközi otthont építettünk, Fonyódon üdülőt állítottunk fel és az üzemek öltözők és mosdók helyzetén sokat javítottunk.

A hároméves tervvel nemcsak újjáépítettünk, hanem sok újat is építettünk üzemünkben. Az ötéves terv pedig hatalmas perspektivát nyit meg számunkra: már az első tervévben ugyanannyi beruházást kapunk, mint a hároméves terv egész ideje alatt. Ahhoz, hogy hatalmas feladatainkat meg tudjuk valósítani, megszüntettük a sokféle mezőgazdasági gép gyártását. Az átszervezésnél még sok a hiányosság, például a gyártási sorrend még nem eléggé folyamatos és az egyes műhelyek messze esnek egymástól.

Az öntöde szűk keresztmetszete eddig kerékkötője volt a gyártás folyamatosságának és természetesen a verseny kialakulásának is. A megmunkáló- és szerelőműhelyekben többszáz munkaóra esett ki a termelésből, mert várni kellett az anyagokra. Most az ötéves terv első félévében már elkészült a modern, tökéletesen gépesített öntödénk. A műhelyeket, raktárakat még jobban összpontosítjuk, hogy az anyagmozgatást a gyáron belül megrövidítsük. Szerszámgép-parkunkat új gépekkel bővítjük.

Mik a legközelebbi teendőink?

Az egyik kulcskérdés: a tervfelbontás. Hároméves tervünk ideje alatt a tervek csak műhelyekre voltak felbontva. Ötéves tervünk első negyedévének felbontása a legfontosabb üzemrészekben, az öntödében, traktorszereldében minden egyes, termelő munkát végző dolgozóig már megtörtént s néhány napon belül befejeződik a tervfelbontás a még hátralévő üzemrészekben is. Itt meg kell állapítanunk, hogy a vállalatvezetőség és a műszaki értelmiség igen jó munkát végzett.

Ezzel egyidejűleg fel kellett bontanunk a csoportátlagokat is, mert csak így tudtuk minden egyes emberig a tervet felbontani.

A tervfelbontás során tapasztaltuk, hogy a pártvezetőségek, műhelybizottságok, népnevelők nem végeztek mindenütt jó agitációs munkát. Itt a pártvezetőség követett el hibát, mikor nem hívta fel az alapszervi vezetőségek, népnevelők figyelmét arra, hogy az ötéves terv beruházásait ne csak általánosságban, nagy vonalakban ismertesse a dolgozókkal, hanem konkrétan az egyes üzemrészek, műhelyek beruházásait, az új gépek, mosdók, épületek elkészítését is használja fel az agitációban. Ennek a mechanikusan folytatott agitációnak most az a következménye, hogy egyes üzemrészekben a dolgozók nem ismerik a gyár hatalmas terveit. A tervfelbontás lényegét sem tudatosítottuk eléggé, ezért a dolgozók nem látják mindenütt, hogy miért szükséges az, hogy mindenki ismerje a saját tervét.

Uj tervévünk első napjaiban ki akarjuk küszöbölni az itt mutatkozó hiányosságokat. A pártbizottság egyik legfontosabb feladatának tartja, hogy minden alapszervi vezető, népnevelő és műhelybizottsági tag s rajtuk keresztül minden dolgozó megismerje

a tervfelbontás politikai jelentőségét.

A most lezajlott népnevelő iskolán népnevelők százaival ismertettük meg új terveinket és az ott hallottak alapján a népnevelők nagy tábora lesz segítségünkre a felvilágosító munkában.

A sztálini versenyben és a sztálini műszakon megmutatkozott az a határtalan szeretet és hála, amit dolgozóink Sztálin elvtárs iránt éreznek. Ezt a versenyszellemet és ezt a lendületet, amellyel dolgozóink kimagasló eredményeiket elérték, tovább kell vinnünk az új esztendőben is.

Az ötéves tervre

hatalmas lelkesedéssel készülnek

üzemünk dolgozói. A műhelyértekezleteken, tervfelbontó értekezleteken igen sokan ajánlották már fel eddiginél több és jobb munkájukat a terv sikeres teljesítése érdekében. *Bozsó* Béla fogazó például vállalta, hogy egy havi tervét: 300 fogaskerék fogazását öt nappal előbb készíti el. *Heilauf* György esztergályos és váltója, *Belár* Géza felajánlották, hogy január havi tervüket: 600 darab kapcsológyűrű és kapcsolótárcsa elkészítését egy héttel előbb elkészítik. *Petró* Ferenc esztergályos, a gyár egyik legjobb teljesítményét elérő dolgozója és váltója, *Kiss* Zoltán, felajánlották, hogy januárban 25 nap helyett 14 nap alatt készítenek el ezer darab fogaskereket. Az ötéves tervre ajánlotta fel jobb munkáját *Bán* György kovács és társai: *Jászik* Sándor és *Pallagi* Ferenc ifjúmunkás. Vállalták egy havi tervük, 600 hajtórúd három hét alatti elkészítését.

Pártunk, Rákosi elvtárs irányítása és dolgozóink lelkesedése a biztosítéka annak, hogy az új évben, ötéves tervünk első évében is ugyanolyan sikeresen vívjuk meg harcunkat a termelés területén, mint azt a hároméves tervben is pártunk vezetésével megvívtuk.

Győre János
a Hofherr-gyár párttitkára.

Markotabödöge, *1950 január elején*

„Markotabödöge, *kisközség, Győr vármegye, tószigetcsilizközi járás. 1210 lakos, körjegyzőség, posta, távbeszélőhivatal. Vasútállomás Kóny."*

Ennyit mond a helységnévtár. Ha csak amúgy átszaladsz a falun, nem is látsz sokkal többet. Két sor ház az egész, igaz, hosszú sor; a kulák-házak itt is gangosabbak, fényesebbek; az összegyűlt esővíz naptól csillogó tócsáiban kacsák, libák örvendeznek a téli napfénynek, a kéményeken vidáman száll a füst, itt-ott disznót ölnek.

Az idilli csönd, a béke, a lustán úszó téli felhők — ezt látod. De ez nem az új Markotabödöge. Az új, az alakuló falu belül van a házakon és belül az embereken is. Maguk a markotabödögeiek lesznek újjá, változnak napról napra. Némelyek észre se veszik. De az öntudatos dolgozó parasztság tudja és állja az átalakulás harcát. A harcot a kulák ellen, a klerikális reakció ellen — de a maga természete ellen is, amely visszavisszahúzza a fejlődés meredek útjáról. Csakhogy ennek a meredek útnak a végén olyan hegycsúcs van, amire érdemes felkapaszkodni!

Hogy járják meg ezt a kapaszkodót a markotabödögeiek?

A termelőcsoport elnöke asszony. *Németh* Istvánnénak hívják, hadiözvegy. Most éppen disznótoros ebédet főz, a konyhában sülő hús, sercegő zsír szaga árad. A nagy asztalon két férfi vagdalja a szalonnát, tréfálkoznak — arról folyik a beszéd *Mók* Ferenc meg Mihály között: a kulákok megint telefujják a falut valami ostobasággal. Nem lévén jobb, most kitalálták: aki egyházi esküvőt akar rendezni, az 600 forintot kell, hogy fizessen. Valami kis menyasszonyjelölt jött tegnap tanácsért Mihályhoz — az meg nem tudta, hová legyen nevettében.

Aztán fordul egyet a beszélgetés sorja — és már a csoportról van szó... Matild, azaz Némethné, a húguk, nem kis fába vágta fejszéjét, de érdemes volt. Ma a csoport huszonhat tagja, — mind volt napszámos-ember, meg asszony (négy lány is) — 234 hold földre mondhatja azt: ez a mi földünk. 26 kis munkakönyvbe kerültek be már a teljesítmények és 25 forint jutott munkaegységenként.

Négyen beszélgetnek. A karácsonytáji-újévi beszélgetések régi falusi szabályai szerint lehetne most szó öregasszonypletykáról, Lucaszékről, babonákról, katonaélményekről. Némethné, a csoportelnök, Mók Ferenc a község bírája, Mók Mihály a szövetkezeti darálókezelő és Csapó Mária, csoporttag arról beszélnek, ami leglényegesebb: a termelés, ez feszegeti a kis ház falait, ez vinné már szinte őket ki a mezőre. A tavaszt várják, amely új erősödést hoz. „36 katasztrálist öntözünk a Keszegér mellett — mondja Matild asszony. — Nyáron lentépő gépek jönnek. Még jobb termést akarunk búzából, rozsból, pedig idén is meg volt a 15 mázsa. — Az ám, de a gabona maga nem emeli a népek jólétét — mondja Mihály —, aki csak búzát, rozsot, árpát vet, kevés a dolga, de a jövedelme se sok. A terv szerint kell vetni az ipari növényeket is, és többet termelni belőlük egy-egy holdon!

Hát, egyszóval van itt megbeszélni való elég. Répaszelet, cikória, hát még a csoporttagság. Az is kérdés ám, méghozzá a „kérdések kérdése" ma Markotabödögén (meg mindenütt, ahol megindult az erjedés).

Mert a csoportelnök. Németh Istvánné két testvére nem tag. Mihály még nem lépett be, Ferenc meg már kilépett. Pedig először ő volt az elnök. Bizony, a szép, meg a szabályos az lenne, hogy az egész család együtt verekedne a csoport jobb eredményeiért — csakhát a dolgok az életben nem igen történnek olyan egyszerűen. Mók Ferenc nem volt elég erős ahhoz, hogy csoporttag maradjon, — az asszony húzza őt visszafelé, a régibe — és a küzdelem még nem dőlt el. Mók Mihály, az idősebb testvér, lassúszavú, meggondolt, kicsit mindig furfangosmosolyú ember: öt és félholdas újgazda. Fiai közül egyik gazdasági szakiskolán van, egy meg géplakatos a Győri Vagonban, ez a helyzet a gyerekekkel. Mók Mihállyal pedig az, hogy még mindig vár egy kicsinyt. „Eljön majd annak az ideje is..." mondja a húgának titokzatos mosolyval — lehet, már a tavasz folyamán." Egyszóval nagyon a termelőcsoport mesgyéjén jár Mók Mihály. Kiókumlálta: másként jó élet nem is lehetséges. Négy fia van. Ha mindnek ad földet: egy hold jut nekik. Ha nem ad nekik semmit: mehetnek szél alá. Ha mindnek ad, neki nem lesz egy huncut cserépre való se, s még nem óhajt a koporsóba költözködni, mert

Öt magyar sztahánovista újévi üzenete

AZ ELMÚLT ÉV TANULSÁGAIRÓL. AZ ÚJ ESZTENDŐ FELADATAIRÓL

Az új esztendő küszöbén a Szabad Nép nyilatkozatot kért öt magyar sztahánovistától. A termelésben élenjáró sztahánovistáink az alábbiakban számolnak be az elmult év munkájáról, eredményeiről és jövőévi terveikről.

Horváth Ede

győri esztergályos

A Győri Vagongyár kiváló ifjú sztahánovista esztergályosa az egész sztálini munkaverseny egyik legkiemelkedőbb, legrokonszenvesebb szereplője volt. Milliók figyelték soha nem tapasztalt érdeklődéssel egyre emelkedő teljesitményét. A sztálini műszakon hatalmas 4000 százalékos csúcsteljesítményt ért el. Azóta is naponta többezer százalékra teljesíti normáját.

— Mindenekelőtt engedjék meg, — mondja —, hogy a Szabad Nép hasábjain keresztül Bikov elvtársnak, a magyar esztergályosok tanitójának mondjak meleg elvtársi üdvözletet. Szeretném, ha megtudná, hogy győri látogatása nem maradt eredménytelen, itt Győrött többen átvettük módszerét, mindannyian többezer százalékot teljesítünk és hogy — engem háromheti tagjelöltség után soronkívül felvett tagjai közé a Magyar Dolgozók Pártja! Boldog újesztendőt kívánok, Bikov elvtárs és — köszönöm!

— Kérjük, mondja meg, hogyan fest egy sztahánovista számára az ötéves terv?

— Hát, máshogyan, mint a — nemsztahánovista számára. A műhelyünkre jutott terv felbontása 100 százalékig megtörtént, itt fekszik mindenki előtt a saját termelési terve, hogy kinek-kinek mennyit kell termelnie az első negyedévben. Van, aki még áprilisban is ezen dolgozik talán — nekünk, sztahánovistáknak ez csak január végéig „elég". Ilyen aránytalanságokat csak az tüntetne el, ha Győrött is kialakulna egy nagy, általános sztahánovista mozgalom.

— Van-e ennek akadálya?

— Nehézségek vannak például a gyengébb szaktársak átképzése terén. Ma az a helyzet, hogy ha valamelyik szaktárs beáll a gyárba és nem felel meg, segédmunkára fogják, kifutói szolgálatot teljesít. Ezen a helyzeten kellene változtatni, mégpedig úgy, hogy az újonnan belépő szaktársakat elméleti és gyakorlati vizsgának kellene alávetni s meg kellene magyarázni nekik, hogyan csinálják a munkát, egyszóval szakmai átképzésre és továbbképzésre volna szükség. Ugyanekkor a politikai iskolázásra is több gondot kellene fordítani mindenkinek.

— Az elvtárs tett lépéseket ezen a téren?

— Igen. És erre még büszkébb vagyok, mint teljesítményeimre. A közvetlenül mellettem működő gépnél dolgozik *Kovács* László, aki a sztálini műszakban 1000 százalékot ért el az én munkamódszeremmel. Azonkívül *Istály* Dezső, *Heim* Miksa, *Dvarcsik* Béla, *Renhardt* és mások is 3—400 százalékra emelték teljesítményüket a munkamódszer átvevése után. Ugy szerveztem meg a dolgot, hogy naponta 12 és 2 óra között végzem a munkamódszer-átadást és ez a két óra beleszámít a munkaidőmbe. Egyik géptől a másikig megyek, megmutatom a helyes fogásokat, de van úgy, hogy a saját gépemen mutogatok.

— Mik a további tervei?

— Az én tervem — a mi ötéves tervünk. Ugy tervezem, hogy ezt is ugyanolyan lendülettel dolgozom végig, mint az eddigi versenyeket. Igyekszem tartani az átlagos 3000 százalékos teljesítményt, de megpróbálkozom azzal is, hogy megbirkózam a sztálini műszak alatt elért 4000 százalékkal. Kék Zoltán is hasonló magas teljesítést vállalt.

— Nem szégyellem bevallani, hogy néha már reggel 6 órakor ott állok a gyár kapujánál, alig várom, hogy beeresszenek. En a gyárban érzem magam a legjobban, nekem az a pihenés, ha a műhelyben vagyok. A sztálini verseny alatt egy kilót híztam — és azt mondják, egész más ember lett belőlem. Azt üzenem mindenkinek: boldog vagyok, hogy így tudok dolgozni hazámért.

Pozsonyi Zoltán

kőműves

Az első nagyszerű sztahánovista eredményt Pozsonyi Zoltán építőmunkásunk érte el Magyarországon. A szovjet sztahánovistáktól átvett munkamódszerét ma már szerte az országban ismerik, mert Pozsonyi Zoltán fáradhatatlanul utazik: tanítja mindenütt a sztahánovista munkamódszerre az építőmunkásokat. Dolgozótársainak ezt üzeni:

Szerintem a továbbtanulást kell, hogy meghozza az új év mindannyiunk számára. A legnehezebb már meg volt. Attört a front, megszűnt a huzódozás, az idegenkedés az új módszerektől, a munka itt is — mint ahogy az a Szovjetunióban van — a becsület és dicsőség dolgává kezd lenni. Nagy haladás ez, ha arra gondolok, hogy a Szovjetunióból való hazatérésem idején még mennyire idegenkedtek a szaktársak a Sztahánov-mozgalomtól. Csak akkor tudott megindulni, amikor a politikai felvilágositás is meg volt: meg kellett magyarázni a szakmabelieknek, hogy most maguknak dolgoznak, hogy az építkezés a gépesítés bevezetése után feleannyiba kerül majd, mint amennyibe a kapitalista időkben került,

amikor a munkáltató kisajtolta a dolgozó munkaerejét, a hasznot pedig zsebrevágta. Meg kell itt mondanom, hogy az első időkben voltak egyes nemzeti vállalatok, amelyek nem szívesen fizették ki a sztahánovisták magasabb bérét. Rákosi elvtárs intézkedésére ezek a visszásságok szerencsére megszüntek. Szerintem ez a bölcs intézkedés nagyon sokban járult hozzá a mozgalom terjedéséhez.

Az építőiparban ma már számos sztahánovista van. Sokan felülmúlták már az én teljesítményeimet, így Kiss István Debrecenből, aki állandóan 2000 százalékot teljesít. Ezenkívül ismerek sztahánovista ácsokat, vasbetonszerelőket, parkettázókat, víz-, gáz és villanyszerelőket, épületasztalosokat, üvegeseket és lakatosokat, akik mind sztahánovistáknak mondható és kitünően dolgoznak. Az építőszakmában indult meg elsőnek a Sztahánov-mozgalom. Ezzel egyáltalán nem akarnám kicsinyíteni a többi szakma kitűnő sztahánovistáinak érdemeit. Boldogan mondom, hogy szinte úgy éreztem magam a sztálini verseny napjaiban, mint a Szovjetunióban, amikor ott résztvettünk esztendőről esztendőre Sztálin elvtárs születésnapjának sztahánovista megünneplésén. Ennél nagyobb dicséretet nem is tudnék mondani a most kibontakozó magyar sztahánovista mozgalomra.

Az én ötéves tervem az, hogy segítsem kiszélesíteni a sztahánovista mozgalmat az egész ország területén. Az építőiparban — de ahogyan az elején mondtam, szerintem minden iparágban — a feladat most az, hogy a sztahánovista módszereket oktatás útján terjesszük. Január 2-án kezdik meg Kispesten két kétemeletes modern munkásház építkezését. Ezen az építkezésen sztahánov-iskola indul, ahol 40 kiváló kőműves tanulja meg a Szovjetunió munkamódszereit, a gyors falazást, a gyors vakolást és más műveleteket gyakorlati oktatás útján. A gyakorlati oktatásnál én is dolgozom majd. A tanfolyam befejezése után ezek a jó szaktársak szétszélednek az országban és a különböző nemzeti vállalatok építkezésein ők oktatják majd a régi módszerekkel dolgozó munkásokat.

Nagyon boldog vagyok, hogy a Szovjetunióból magammal hozott munkamódszert sikerült az országban ennyire népszerűsíteni. Nagy örőm az is, hogy november 13-án megszületett a fiam, akinek a keresztapja Rákosi elvtárs lett. Születésekor 5 kiló 60 dekát nyomott és az orvos elmondta, hogy 20 év óta nem látott ilyen „jól megtermett újszülöttet". Rákosi elvtárs azt mondotta: Reméli, hogy legalább olyan jó sztahánovistát nevelek belőle, mint amilyen én vagyok. Ezt meg is teszem.

Wekerle Irén

Standard-gyári kábellerakónő

Wekerle Irén, a Standard-gyár munkásnője. Néhány hónappal ezelőtt érte el első 300—400 százalékos nagyszerű eredményeit, s azokat azóta állandóan növeli. Az újév küszöbén dolgozótársaihoz üzeni:

Tudom, hogy én „régi sztahánovistának számitok. Ennek ellenére nagy megtiszteletésnek tartom, hogy megkérdezik a véleményemet arról, hogy mit értem el a hároméves terv alatt és mit szeretnék elérni az ötéves terv alatt. Bár sokat elértem és a céljaim is nagyok, mégis egy mondatban meg tudok felelni: sokat tanultam, emberré lettem és a fejlődésemet folytatni szeretném.

Emellett persze el szeretnék még mondani egyet-mást. El kell mondanom, hogy mindabban amit elértem, müyen nagy része van a Pártnak. A Párt kezdeményezte a munkaversenyeket. Amikor elhangzott az első felhivás, nyomban munkaversenybe léptem. Fokozatosan javitottam teljesítményemet és most meg van mindenem, amire csak szükségem van. Az egy év előtti 80 forintos heti keresetemből 560 forint lett ... Télikabátot vettem, fekete, zöld meg kék ruhát, cipőt, ágynemüt és bizony nem fukarkodtam, amikor a karácsonyi ajándékokat vásároltam a családnak. És már kiszemeltem a két szoba-bútort, amit az ötéves terv első évében megveszek. Biztos, hogy ez a terv is megvalósul.

Mindenben megváltozott az életem. Amikor „kiugrottam", a Párt érdeklődni kezdett irántam, gyakran jöttek megkérdezni az elvtársak, nincs-e valami akadály, ami megnehezíti a munkámat. Három társnőm, akivel szoros barátságban vagyok, azonnal követni kezdte módszeremet. Kértük a Pártot, cseréltesse ki a rosszminőségü kábelt. Másnap megvolt a jó kábel. A hároméves terv idején ismertem meg igazán a Pártot és értettem meg, mennyire megbizhatok vezetésében és erejében.

Most, mikor az ötéves tervre készülünk, nagy ajándékot kaptunk a Párttól: a külföldi tőkések helyett a gyár a mi tulajdonunk, a dolgozók tulajdona lett. Kisepertük a gyárból a kémeket, Geigereket. Eddig nem csak a magunk, a dolgozók számára végeztünk munkát, a külföldi kapitalisták profitját is növeltük. Nem szabotálhatnak többé az imperialisták emberei. Ezentúl saját magunké, az országé lesz a haszon.

Ehhez pedig én is hozzá akarok járulni minden erőmmel, még jobban, mint eddig. A munkamódszeremet ki-

fejlesztve, most már túlléptem a kábellerakásnál az eddigi 400 százalékot, már állandóan és tartósan 550 százalékot fogok teljesiteni az ötéves terv első szakaszában. Nekünk, nőknek mindenkinél nagyobb érdekünk a demokrácia hatalmas fejlődése. Elnyomott munkásleányból öntudatos nővé válhattam néhány év alatt — mert nemcsak sztahánovista lett belőlem; a Dolgozók Iskolájába járok és egy félév mulva leérettségizem. A magyar nők sorsa és jövője érdekel a legjobban. Azt mondom nekik: nagyon sok függ tőlünk, nőktől! Mi tesszük ki az egész népességnek a felét! Sokban függ tőlünk a háború és a béke kérdése és nagyon sokban az: hogyan tudunk tovább előrehaladni. Példaképem: a szovjet nő. Róluk egy Szovjetuniót járt munkásnőtől hallottam először beszélni az MNDSZ egyik értekezletén. Elmondotta, milyen hősiesek, milyen komolyan veszik a munkát és ugyanakkor a munkaidő után milyen kényelem, jólét és vidámság várja őket. Nagy vágyam, hogy kijussak a Szovjetunióba és mindent saját szememmel lássak. De talán még nagyobb vágyam, hogy mi magyar nők együttes erővel, komolysággal és becsületességgel mindent megtegyünk azért, hogy hasonlíthassunk példaképeinkhez, a szovjet asszonyokhoz.

Potancsek András,

az Óbudai Hajó öntője

Egyik legkiválóbb öntőnk, az Óbudai Hajógyárban dolgozó 42 éves Potancsek András. Ő is, mint annyian mások, a sztálini felajánlások alkalmával tünt fel kiváló újitásaival és hatalmas 1000 százalékon felüli teljesitményeivel. A kiváló öntő a tőkevilágban igen sokat szenvedett és majd 15 évig végzett szakmáján kivül eső alkalmi munkákat, vagy munkanélkül tengődött. Húszonöt éve, hogy felszabadult a mesterségben, de most néhány hete, a nagy Sztálin nevével összekötött hatalmas munkaversenyben érezte valóban először, mennyi ügyesség, mennyi kezdeményezési terv és tapasztalat van benne. Szivesen elmondja, hogyan talált magára.

— Természetesen tudom, hogy most kezdjük az ötéves tervet és azt is tudom nagyjából, hogy az mit tartalmaz. De bevallom, a kelleténél kevesebb időt szántam egész életemben tanulásra és politikai képzésre. Azt hittem soká, ugyis rendjén van minden, ha a munkások nem foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel. Most, hogy megjelent az ötéves terv, megláttam,

milyen fontos szerepet töltünk be mi öntők az ország jövőjében. A nehézipar és a gépipar az öntődében születik. Soha így meg nem becsülték az öntőket, még szivesebben indultam a nagy versenyben, mert tudtam, hogy kétszeresen nagy szükség van a selejtmentes nagy teljesítményekre.

— Tudomásunk szerint 2000 százalékot ért el a sztálini műszak alkalmával?

— Igen, ez volt a legmagasabb teljesítményem. December elején még csak 183 százalékom volt, aztán 360, 728, 991, 1170, 1200, majd 1300 százalék. Négymilliméteres falvastagságú kábelelosztó szekrényeket öntök. Nehéz munka. Négyféle észszerüsítést is alkalmaztam a munka során. Az egyik legfontosabb, amit át kellene venni: a nyers, vizes forma használata. Ne féljünk a vizes formától! Ha helvesen formázunk és öntünk, baj nem történhet és még csak élesebb lesz az öntvény. A másik fontos bevált újítás: a vizes sóder használata a magfészekben: ez elszívja a gázokat, ki van zárva a selejtes öntvény.

— Mi volt a legnagyobb élménye az utóbbi hetekben?

— Az, hogy férfikorómra megismerkedtem a Párt jelentőségével és — Sztálin elvtárssal. A régebbi időkben Sztálin elvtársnak csak a nevét ismertem és őt magát csak fényképről. Nem tudtam róla semmit. Ma már tudom, hogy ő a mi jó apánk és a munkásemberek jólétét neki köszönhetjük. A Párt felvett tagjelöltnek még mielőtt magas teljesítményeimmel magamra vontam volna valakinek is a figyelmét. Ezt az előlegezett bizalmat igyekeztem én meghálálni.

És most gondtalan, boldog életet is kaptam. Tavaly ilyenkor 120 forint körül volt a heti keresetem, most két hónapja 400 forint, ma pedig már meghaladja a heti ezer forintot. Az ember szeret ajándékozni. Hát még ha olyan két unokája van, mint nekem, akik közül az egyik hat éves, a másik kettő. Karácsonyra mind a kettőnek vettem hócipőt, egy-egy kisbundát, korcsolyákat, ruhát, játékokat, de arra is jutott, hogy a feleségemet meg magamat is tetőtől talpig felöltöztethettem. Az első tervév idejére, 1950-re, nekem is megvan a további ilyen természetű, mondhatnám „beszerzési" tervem is: hatlámpás világvevő rádiót veszek, motorkerékpárt és ha még jut, kiegészítem a szoba-berendezést eggyelmással, ami még hiányzik.

Boldog újesztendőt kívánok mindenkinek — de főleg az öntő szaktársak felé száll a jókívánságom. Ez egy kicsit prózai dolog újévi üdvözletnek, de azt mondom: kísérletezzenek a nedves formával és a vizes sóderrel, mert az beválik.

ifjú Kubacska András,

a Kistext bolyhozója

Ifj. Kubacska András ifjúmunkás a Kistext kiváló eredményeket elérő sztahánovistája. Mint az üzem ifjúságának egyik vezetője — SZIT-káderes — maga jár elől jó példával. Bolyhozógépen dolgozik, Panyiné, az Obudai Fehéritő sztahánovistájának munkamódszerét vette át és fejlesztette tovább. Ma már öt gépen dolgozik.

A magyar fiatalságnak üzenek az újesztendő alkalmából. Ugy érzem, senki sem csodálkozhat azon, hogy egy 19 éves fiatalember sztahánovista lesz és az egész ország fiatalságának üzenhet valamit.

En az utóbbi hetek alatt átalakultam, más ember lettem. Sokkal több ma a tapasztalatom és sokkal könnyebben értem meg a dolgokat. Panyiné eredményeire figyeltem fel legelőször. Ő is bolyhozó — én is az vagyok. Ha csak 19 éves vagyok is, 1947 óta mégis tagja vagyok a Pártnak és az, hogy SZIT-káderes vagyok, szintén kötelez. Megbeszéltük a fiatalokkal, hogy mi is megpróbáljuk. Már ekkor is két gépen dolgoztunk: áttértünk a három gépre, majd a négy gépre. Napi 40 ezer méter árut kezdtünk bolyhozni. A sztálini műszakra elvállaltuk fejenként 60 ezer méter áru elkészítését. En ezen a napon 81.700 méter árut bolyhoztam. Olyan képességeket tártam fel magamban, amiről azelőtt fogalmam sem volt.

Mert nekünk ifiknek van mit tennünk ebben a világban. Elsősorban nagyon fel kell készülnünk a következő hetekre, amikor elindítjuk az ötéves tervet. A hároméves terv is nagyszerű dolog volt: a semmiből, a fasiszták által lerombolt kőhalmazból, a bableves évsből virágzó országot, munkásországot csináltunk. De ha az ember végig gondolja, hogy mi lesz ebben az országban öt év mulva, akkor előre öröm tölti el a szivét. Nem is tudom hamarjában elképzelni, milyen bőség lesz itt javakban, hol tart majd akkor a munkásosztály, az ifjúság ... Mi ifik úgy látjuk, hogy a 40—50 évesek is élvezni fogják az ötéves terv áldásait, de a legszebb jövő tulajdonképpen a miénk, a fiatalságé. Nekünk kell feléptíenünk és ha szükség van rá, tíz körömmel is megvédenünk. Ezt a kérdést szerintem nem lehet csakúgy félvállról venni. Jó példákat már mondtam, a mi gyárunk fiataljaira — most hadd mondjak rosszakat is. A Kistext-ben — és biztosan nemcsak nálunk — az ifjak egy része passzívan viselkedik. Tegnap is beszélgettem néhány fiatallal, megkérdeztem, miért nem tagjai a SZIT-nek. hivatkoztam a Komszomol példájára, hivatkoztam arra, hogy a gyárban milyen jól dolgoznak egyes SZIT-tagok, de nagyon furcsa válaszokat kaptam. Vannak, akiket jobban érdekel a tánc, mint az, hogy mit tehetünk a béke megvédésére. Kutattam ennek a helyzetnek az okát s rájöttem, hogy rossz volt a SZIT vezetőség munkája. A titkárok változtak és a SZIT-bizottság összetétele is változott állandóan. Ez most megszünik nálunk. S úgy látom, a sztálini munkaverseny is igen nagy hatással volt mindenkire. Akadt, aki iszákos volt és a felajánlások ideje alatt abbahagyta az ivást, hogy teljesítményét növelhesse. Láttam olyanokat, akik azelőtt közömbösek voltak és a szakma legjobbjáért folyó verseny napjaiban egymás kezéből kapkodták ki az ujságot, hogy megtudják; az ifjak szemefénye, a győri Horváth Ede „lehúzta-e" Muszkát ... A sztálini munkaverseny, a sztahánovisták megjelenése megtanította az ifjakat a lelkesedésre. Holnap itt az ötéves terv: minden hibánkat megjavítva, kettőzött örömmel kell elkezdenünk, mert ez a mi tervünk.

A Német Szocialista Egységpárt Központi Vezetőségének határozata követeli az össznémet alkotmányozó tanács megalakítását

A Német Szocialista Egységpárt Központi Vezetőségének harmadik üléséről közleményt bocsátottak ki. A közlemény beszámol arról, hogy az ülésen a választások eredményével és a Párt legközelebbi feladataival foglalkoztak. A beszámolót Walter *Ulbricht* elvtárs, a Központi Vezetőség főtitkára tartotta. Rámutatott *a prágai konferencia határozatainak óriási jelentőségére* és mindenekelőtt azokra a javaslatokra, amelyek a nyilatkozat negyedik pontjában az össznémet alkotmányozó tanács megalakítására vonatkoznak.

A Központi Vezetőség *határozatot fogadott el, amelyben*

nagy megelégedéssel üdvözli a prágai értekezlet eredményeit és köszönetet mond a Szovjetunió kormányának az értekezlet kezdeményezéséért.

Az imperialista politika, amelynek tervei szerint a németeknek a haladó népek ellen vívott testvérháborúban kellene elvérezniök, felriasztotta Németország legszélesebb tömegeit,

fokozta a német hazafiak gyülöletét az imperialista önkény ellen

és növelte a német nép határozottságát a békeharcban való részvételre. Az újrafelfegyverzés elleni tömegmozgalom Nyugat-Németországban és az 1950 október 15-i népi választások büszke eredménye a Német Demokratikus Köztársaságban — kétségbevonhatatlan bizonyítékai ennek.

A prágai határozatokat csak az utasíthatja vissza, vagy kicsinyelheti le, aki a háborút és Németország szétdarabolását kívánja

— állapítja meg a határozat. A német nép számára különleges jelentőségű a prágai határozatok negyedik pontja. Ezért *követeljük az össznémet tanács megalakítását Kelet- és Nyugat-Németország egyenlőszámú képviselőiből.* Ez valamennyi német nemzeti követelése.

„Szabad" választások az amerikanizált Braziliában

Az elmúlt hónapban választások zajlottak le Braziliában. Ezeken a választásokon az államelnöki és még ötvenezer különböző állami tisztség betöltése dőlt el. Komoly tét forgott tehát kockán: zsíros állások tízezrei. Ennek megfelelő volt az a lendület is, amellyel az induló 14 párt belefeküdt a választási ütközetbe. Mert ütközet volt az, a szó szoros értelmében. A brazil igazságügyminiszter szerint ugyan „példás módon" folyt le a választás, hiszen — ahogy a Telepress hírszolgálati iroda jelenti —, „csupán" két halálos áldozata volt a rengeteg sebesült mellett, de még a nyugati hírügynökségek jelentései szerint is egy-egy városban valóságos helyi csatározások voltak a különböző pártok emberei között. Megölték az egyik város rendőrfőnökét is, mert rendet szeretett volna teremteni.

Mindez nem jelent különösebb újságot Braziliában, ahol a „szabad" választásoknak immár hagyományos rendje, hogy az eredmény a különböző kávé-, gumi-, kakaó-, stb. érdekeltségek harcában dől el, még hozzá nemcsak a belföldi cégekében. Náci márka, amerikai dollár segített már nem egy „megbízható" embert a diktátori székbe.

Lenin elvtárs azt tanítja: *„Néhány esztendőnként egyszer eldönteni, hogy az uralkodó osztálynak melyik tagja fogja a parlamentben a népet elnyomni és eltiporni — ez a burzsoá parlamentarizmus valódi lényege..."* Erre példa a brazíliai választás is, amelyen a nép igazi képviselői: a brazíliai kommunisták nem vehettek részt, s amellyel egyidőben a brazíliai dolgozók nagyszerű vezérét, Prestes elvtársat rendőrkopók ezrei kutatták. Névleg, persze ezen a választáson sűrűn szerepelt a „demokrácia" kifejezés; Brazília urai angol és amerikai példaképeiktől azt már jól megtanulták, hogy ez a jó hangzású szó a burzsoázia szájából igen alkalmas a tömegek félrevezetésére. A mostani választáson a többi reakciós pártok között például a következő nevűek is indultak: „Szociáldemokrata Kormánypárt", „Nemzeti Demokratikus Unió", „Munkáspárt" és „Szociális Haladó Párt". A nagy cél, a hatalom megszerzése érdekében „demokratikus"-nak, „szociális"-nak „munkás"-nak nevezik magukat, miközben féktelenül gyűlölik és elnyomják a dolgozó népet.

Ezek a pártok harcolnak ugyan egymással is a hatalomért, de pillanatig sem felejtik el, hogy igazi harcuk a nép ellen folyik. A mostani „szabad" választásokra például úgy készülődtek, hogy repülőgépen szállítottak csapatokat az ország különböző pontjaira — amint azt az AFP francia hírszolgálati iroda jelentette.

Természetesen az uralmon lévő fasiszta irányzatú „Szociáldemokrata Kormánypárt" mindent megtett, hogy a rendelkezése alá tartozó rendőrséget a többi párt ellen is felhasználja. Ötvennégy választási irodát záratott be és több olyan jelöltet töröltetett a rivális pártok listáiról, akinek aránylag kevésbbé bemocskolt neve előnyhöz juttathatta volna pártját. Mégis az történt, hogy az uralmon lévő „Szociáldemokrata Kormánypárt" jelöltje végül is több mint egymillió szavazattal kapott kevesebbet, mint Vargas, a „Munkáspárt" és a „Szocialista Haladó Párt" jelöltje, aki a II. világháború előtti és alatti években volt Brazília diktátora. Mi az oka ennek a vereségnek, amikor Braziliában immár szállóige az, hogy „a kormányon lévő párt sohasem vesztett még el választást"? A Messagero című reakciós olasz lap szerint *„a braziliai nép úgy érezte, hogy Vargas két ellenjelöltje semmivel sem jobb a volt diktátornál, s ezért a bevált embert részesítette előnyben".*

Ez természetesen **halandzsa.** *A 45 milliós brazil nép túlnyomó többsége nem szavazott vagy nem szavazhatott.* Vargas nagyobbrészt az uralkodó osztályok, hivatalnokaik és más kiszolgálóik szavazataival jut újból az egész nép feletti hatalomhoz. A Neue Zürcher Zeitung-ot és más burzsoá lapokat ez a tény persze cseppet sem zavarja abban, hogy „népszerűségről" írjanak, amelynek szerintük Vargas „széles néprétegek körében örvend".

De vajjon mitől lenne népszerű ez az egykori diktátor? Attól talán, hogy 1934-től kezdve szabad utat nyitott a náci behatolásnak, hogy az ő elnöksége alatt alakíthatott a német ötödik hadoszlop nyílt politikai pártot, az úgynevezett „zöldingesek" bandáit, s hogy hosszú időn át a Gestapo-ügynök Müller irányíthatta az egész brazil rendőrséget? Az szerezte meg talán számára a nép szeretetét, hogy megszüntette a munkások összes demokratikus jogait, százával tartóztatta le, kínoztatta meg és gyilkoltatta le a demokratákat, vagy deportáltatta őket a „Fernando de Noronha" és „Ilha Grande" haláltáboraiba? Húszezer munkást toboroztak elnöksége alatt a „kaucsuk-kampányra", hogy aztán sorsukra hagyják őket az Amazon őserdeiben, ahol el is pusztultak — ez alapozta volna meg népszerűségét? Vagy talán az, hogy az egész nép által annyira szeretett Prestes elvtársat, a brazil dolgozók vezérét kilenc évig tartotta börtönben, másállapotban lévő feleségét pedig Hitler Gestapójának kezébe átjátszva gyilkoltatta meg?! A nyomor miatt szerették volna meg, amely egyre hatalmasabban gyűrte maga alá a brazil dolgozókat, az országgyűlés szétkergetése miatt, vagy a szörnyűséges fasiszta rendőr-terrorért, amelyhez maga Hitler ajándékozott neki 300 repülőgépet?

Nem. *Vargast a brazil dolgozók gyülölik, ugyanúgy, ahogy gyülölik Dutrát, a jelenlegi diktátort.* Aki előtt Vargas, Dutra és a többi hasonszőrű politikusok népszerűek — ez a Wall Street. Azt persze a Wall Street urai is jól tudják, hogy lakájaik — Braziliában éppúgy, mint a föld bármely országában — nem örvendenek valami nagy „népszerűségnek". Ezért gondoskodnak arról, hogy időnként saját országukon belül cseréljegessék őket és rejátszassák velük a kölcsönös ellenzékieskedés komédiáját — *hiszékeny emberek félrevezetésére.* Dutra „ellenzéki" vezérként került 45-ben az elnöki székbe, Vargas is „ellenzéki" programmal lépett fel az idei választásokon. 1945-ben Dutra váltotta fel Vargast, 1950-ben Vargas váltja fel Dutrát.

Most tehát minden rendbenlévőnek látszik. Sok halottal, még több sebesülttel és sokszorosan több letartóztatottal lezajlott Braziliában egy „szabad" választás. A „népszerű" Vargas, aki 1951 január 31-én átveszi az elnökséget, szégyentelen arcátlansággal jelentette ki: „A nép akaratával egybehangzó kormányt alakítok". A Wall Street-en pedig elégedetten dörzsölik kezüket az agresszorok. Ismét nekik hoznak hasznot a Brazília természeti kincseivel telt vagonok, a milliárdos profitot jelentő fegyverszállítmányok.

De ez a számítás hibás, épp úgy, mint ahogy hibás volt számításuk Kínában, Vietnamban és a világ sok-sok más országában. Ezt a számítást a dolgozó nép fogja keresztülhúzni és az eredmény meglepően más lesz, mint amire az imperialisták számítanak. Braziliában még nem felejtették el azt a hatalmas erőt, amelyet 1935-ben a kommunisták vezette Felszabadító Népfrontban testesített meg az egységesen harcoló nép, nem felejtették el azt a 26.000 kilométeres Menetet, amelynek során Prestes elvtárs a nép közé vitte a felszabadulás gondolatát. A milliók, akik az 1945 utáni rövid legalitás idején szabadon hallhatták a Kommunista Párt szavát, s a többiek is, mindazok, akikhez ez a szó akár közvetve is eljutott, új nagy harcra készülnek. Harcra, amelynek győzelme után valóban ők választják meg saját soraikból kormányzatukat.

Kürti László

Az Angol KP Politikai Bizottsága üdvözli a prágai határozatokat

Az *Angol Kommunista Párt Politikai Bizottsága* közleményt adott ki, amelyben a nyolc külügyminiszter prágai nyilatkozatát, mint *a béke ügyét erősítő életbevágóan fontos megnyilvánulást* üdvözli és megállapítja, hogy *a prágai javaslatok megfelelnek az angol nép érdekeinek is.*

Adenauerék kidolgozták a „mozgó rendőri alakulatok" felállításának tervét

Az AFP jelentése szerint pénteken *Bonnban, Adenauer* elnökletével tanácskozást tartottak és „végleges formában kidolgozták" az úgynevezett *„mozgó rendőri alakulatok" felállításának tervét.* Ezeket az alakulatokat elsősorban a népi megmozdulások elfojtására akarják felhasználni és *harmincezres létszámúra tervezik.*

Mintegy 240.000 volt német hadifoglyot használnak fel háborús és elnyomó céljaikra az imperialisták

Az *Adenauer* kormány és imperialista parancsolói szemérmetlen, háborús uszító hazugsághadjáratot folytatnak a hadifogoly-kérdéssel kapcsolatban. A *Német Kommunista Párt* országgyűlési frakciója ezzel kapcsolatban pénteken nyilatkozatot adott ki.

A nyilatkozat rámutat, hogy *Franciaország, Hollandia, Nagy-Britannia* és több más állam

legkevesebb kétszáznegyvenezer volt német hadifoglyot használ fel háborús és elnyomó céljaira.

Sajtóközlemények szerint *csupán a vietnami nép felszabadító harca ellen negyvenezer németet vetettek be.*

Egy Magyarországon elesett szovjet hős fivérének levele a Szabad Nép szerkesztőségéhez

Drága Elvtársak!

Bocsánatot kérek, ha levelemmel fáradságot okozok maguknak.

A maguk országában, Dunapentele helységben van eltemetve bátyám, Mark Ivanovics Kozlov, aki a mi boldogságunkért esett el 1945 március 21-én.

Én szeretném ennek a helységnek a pontos jelenlegi közigazgatási felosztás szerinti helyes címét megtudni, amely lehetőséget nyújtana nekem ahhoz, hogy levelezést kezdhessek Dunapentele lakosaival.

Válaszuk segítségemre volna annak az elhatározásomnak megerősítésében, hogy bátyám sírjához a maguk országába utazzam. Kérem, ne tagadják meg kérésemet, hanem támogassanak. Kérem, legyenek oly kedvesek és segítsenek.

Nagyon hálás volnék, ha mielőbb választ kaphatnék — és ha ez nem esnék nehezükre — orosz nyelven.

Baráti üdvözlettel és tisztelettel
Kozlov Borisz Ivanovics
Szovjetunió, Kosztroma.

Válasz Kozlov Borisz Ivanovics elvtársnak

Kedves Kozlov Elvtárs!

Meghatottan olvastuk levelét. Drága elvtársunk! Az Ön fivére a mi boldogságunkért is harcolt s a mi népünk nem fogja el ezt soha. Mi névszerint nem ismertük őt, de éppen olyan nagy szeretettel zárjuk szívünkbe, a többi hős szovjet katonával együtt, mint ahogyan Ön szerette. Az emlékük nekünk is drága. Az Ön fivére, aki értünk is áldozta életét, nekünk is testvérünk. A dunapenteleiek nagy örömmel és szeretettel fogadnák, ha Ön levelet írna nekik. Az Ön levele is segíteni fog abban, hogy méltóknak bizonyuljanak ahhoz a nagy ügyhöz, amelyért fivére életét áldozta: a világ népei szabadságának és békéjének ügyéhez.

Drága Borisz Ivanovics! Elég, ha levelére csak annyit ír: „Dunapentele, a községi tanács elnökének." Dunapentele már nem az a kevesek által ismert kis község a magyar nép számára, mint ami akkor volt, amikor az Ön fivére ott életét vesztette. A szovjet katonák hősi harca és győzelme mérhetetlen változást hozott ennek az egykori kis községnek. Dunapentelén, az akkori harcmezőn, most ötéves tervünk büszkesége, hazánk legnagyobb vasműve épül. E hatalmas alkotás megteremtését Pártunk elsősorban a magyar ifjúságra bízta, hasonlóan ahhoz, ahogyan a Komszomol hősi munkájával épült az Ön hazájának annyi csodálatraméltó alkotása. Dunapentelén már eddig is emlékmű hirdette az ott elesett szovjet hősök dicsőségét. De a most épülő gigantikus gyár, ez a születő hatalmas, új város, az Ön fivérének és a többi hős szovjet katonának új, hatalmas emlékműve is lesz. Hirdetni fogja mindazoknak szabadságszeretetét és hősiességét, akik segítettek a mi kezünkről is letörni a bilincseket. Az Ön fivérének sírja felett a szabadság és a béke hatalmas erődjét építjük fel.

Éppen ma, október 28-án, amikor levelét megkaptuk, elindult az első vonat Budapestről, amely a budapesti fiatalok lelkes csapatát vitte Dunapentelére. Azzal az elhatározással indultak el, hogy új nagy alkotásokat hoznak létre s éppolyan hősiesen, a nehézségeket leküzdve harcolnak csákánnyal, kalapáccsal, malteroskanállal a kezükben, mint az Ön fivére harcolt, fegyverrel a kezében a békéért. Azok az anyák, akik boldogan és büszkén küldték el fiaikat az építkezésre, boldogságukban sem fognak elfeledkezni az Ön édesanyjának fájdalmáról. Azért küldik el fiaikat, mert nem akarják őket elveszíteni, mert nem akarják, hogy gyengék és védtelenek legyünk, ha megtámadnának.

Azt írja, drága Kozlov Borisz Ivanovics, hogy ellátogatna hozzánk, fivére sírjához. Ha eljönne, a mi népünk nagy-nagy szeretettel fogadná Önt. Kérjük, tekintsen úgy bennünket, mint barátait, fegyvertársait abban a harcban, amellyel védelmezzük és győzelemre visszük mindazt, amiért az Ön fivére feláldozta drága életét s amelyben a világ népeit az a férfiú: Sztálin elvtárs vezeti győzelemre, akit minden nép, a mi népünk is legjobban tisztel és szeret.

A Komszomol példáját követve, lelkes és áldozatos munkával védelmezzük a békét

A DISZ ünnepi estje az Ifjúsági Színházban a Komszomol megalakulásának 32. évfordulója alkalmából

Lenin, Sztálin, Rákosi elvtárs képei biztatóan tekintettek le az Ifjúsági Színház falairól szombaton este a nézőtéren egybegyűlt, a lenini Komszomol megalakulásának 32. évfordulóját ünneplő magyar fiatalokra. Tekintetük ezt mondta: szeressétek, kövessétek a hős lenini Komszomolt, amely 32 éve áll a világ ifjúságának élén, amely a munkában és harcban hős szovjet fiatalok sokaságát adta a hazának. „Éljen a Szovjetunió!" „Éljen a Komszomol!" — Szálljon a magyar ifjúság forró szeretete, lelkes tapsa, a nagy Bolsevik Párt hős fiataljai felé.

Az Ifjúsági Színház díszelőadásán megjelent Révai József elvtárs, népművelési miniszter, az MDP főtitkárhelyettese, Olt Károly elvtárs, pénzügyminiszter, Drahos Lajos elvtárs, az országgyűlés elnöke, Pongrácz Kálmán elvtárs, a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottságának elnöke és a DISZ vezetői. Még izzik a levegő a fiatalok lelkes hangulatától, amikor Szűcs Lajos elvtárs, a DISZ főtitkára megkezdi ünnepi beszédét:

— 32 évvel ezelőtt, a cár, a bankárok, a földbirtokosok, az imperialista rablók elleni forradalmi harc tüzében, 1918 október 29-én ült össze az a történelmi kongresszus, amely egyesítette a Bolsevik Párt vezetése alatt harcoló ifjúmunkásszervezeteket és ezzel létrehozta a világ első Kommunista Ifjúsági Szövetségét, a lenini Komszomolt — kezdte beszédét. —

Az egész világ ifjúságának a Komszomol mutatja az utat, a célt, amely felé törnünk kell. A komszomolisták a haza iránti olthatatlan szeretet örök példáját adták a világnak,

mind a polgárháború idején, mind a szocialista építés korszakában, mind a Nagy Honvédő Háborúban és most is a kommunizmus építésének korszakában. A Komszomol, a Bolsevik Párt útmutatásait követve, példát mutatott az építő munkában, a munka magasabb termelékenységéért folyó harcban, a tanulásban. Nincsen olyan sarok országunkban, mondotta Kalinin elvtárs, ahol a komszomolisták dicsőségét ne szeretnék volna hős tetteikkel. A Komszomol tagjai és az egész szovjet ifjúság azért állta meg helyét a legnehezebb időben is, mert a Komszomol mindennapi tevékenységének középpontjában a fiatalok bolsevik nevelése áll.

A Bolsevik Párt a legnemesebb célt állította a Komszomol elé: azt, hogy élen járjon a kommunizmus építésében.

Ez lelkesíti az egész szovjet ifjúságot és a Komszomolt. A Szovjetunió fiatal nemzedéke Lenin és Sztálin győzelmes zászlója alatt halad a cél felé. A Komszomol jól tudja, hogy csak a Párt vezetése alatt teljesítheti feladatát és mindenkor hű segítőtársa a Bolsevik Pártnak.

— A magyar ifjúságot is a Komszomol példája lelkesíti, a magyar ifjúság is a béke és a szocializmus útját járja. Előtte is ott állnak a gigászi feladatok: A Dunai Vasmű, az új gyárak, új városok építése. Hangsúlyozta, hogy a magyar ifjúság is kemény küzdelmet vív a békéért, az imperialista ragadozókkal szemben.

Szűcs elvtárs beszéde végén éltette a dicső Komszomolt és annak nagy tanítóját, a világbéke élenjáró harcosát, Sztálint.

A DISZ vezetőségének távirata

A DISZ Központi Vezetősége az alábbi táviratot küldte a Komszomol Központi Bizottságának Moszkvába:

A Dolgozó Ifjúság Szövetsége Központi Vezetősége forró testvéri üdvözletét küldi a Komszomol Központi Bizottságának, a Lenini-Sztálini Komszomol megalakulásának 32. évfordulója alkalmából. A Ti ünnepetek nagy ünnep a mi számunkra is. A magyar ifjúság lelkesedéssel tekint a Komszomol 32 éves történetére, melynek minden lapja hazaszeretetre, a békéért és a szocializmus ügyéért vívott kemény és hősies harcra és helytállásra tanít. Ismerjük 32 esztendős hősi munkátokat és harcaitokat, tanulunk mostani harcotokból is, melyet a nagy Sztálin vezetésével és a dicsőséges Bolsevik Párt irányításával a kommunizmus győzelméért, az emberiség békéjéért és boldogságáért folytattok. Soha egy pillanatra sem felejtjük el azokat a hős szovjet fiatalokat, akik ifjú életüket áldozták azért, hogy megnyissák előttünk az utat a független, szabad és boldog élet felé.

Ma, amikor az emberiség átkai ellenségei, az imperialisták lángtengerbe akarják borítani a világot, ahogy azt Koreában tették, a magyar ifjúságot a szocializmus felépítéséért, a béke megvédéséért folytatott munkában és harcban a Komszomol dicső példája lelkesíti. Igérjük, hogy a Ti példátokat követve, a nagy Sztálin vezetésével lelkes és áldozatos munkával védelmezzük a békét. Dicső és megtiszteltető kötelességnek tartjuk néphadseregünk erősítését és azt, hogy felkészüljünk arra, hogy ha drága hazánkra támadnának az imperialista rablók, szétzúzzuk és megsemmisítsük őket. A Komszomol fennállásának 32. évfordulója alkalmából fogadjátok jókívánságainkat. További sikereket kívánunk a kommunizmus építésében és a béke megvédéséért vívott nagyszerű harcotokban.

Éljen a szovjet és a magyar ifjúság megbonthatatlan, harcos barátsága! Éljen a világ békéért harcoló ifjúságának példaképe, a kommunizmust építő ifjú nemzedék, a Lenini-Sztálini Komszomol! Éljen a békéért folytatott harc zászlóvivője, a hatalmas Szovjetunió! Dicsőség a béke előharcosának, a haladó emberiség vezérének, a nagy Sztálinnak!

Dolgozó Ifjúság Szövetsége
Központi Vezetőség

Együtt dolgozom a világ legjobb kőműveseivel

Írta: Pozsonyi Zoltán, Kossuth-díjas kőműves

Makszimenko elvtárssal, aki szerintem a világ legjobb kőművese, két hete a budapesti repülőtéren találkoztam először, amikor társaival megérkezett.

Izgatott voltam, amíg a gépet vártuk. Tudtam, hogy a Szovjetunió legjobb sztahánovista kőművesei érkeznek. Makszimenko elvtársról mindenki tud a Szovjetunióban. Tudják róla, hogy 1942-ben világrekordot állított fel a falazásban, egy nap alatt kétszázötvenezer téglát rakott fel. En is ismertem nevét és mindig szerettem volna vele találkozni. Most itt volt rá az alkalom. Hátha még sejtettem volna, hogy néhány napra rá egy építkezésen fogunk dolgozni...

A repülőgép megérkezett. Hatalmas termetű, vidámarcú ember szállt ki belőle. Mindjárt tudtam, hogy ő az, Makszimenko. Sohasem felejtem el az első kézszorítását, pedig azóta kezet fogtunk már jónéhányszor. Nem vagyok gyenge legény, de úgy megszorongatta az ujjaimat, hogy majd kiserkent belőlük a vér. Megismerkedtem Romanov mérnök elvtárssal, Zujev és Koba sztahánovista kőműves elvtársakkal.

Másnap elkísértem az elvtársakat a békeutcai építkezésre. Izgatottan figyeltem, mit tartanak a munkánkról. Bevallom, úgy éreztem, hogy az én munkámat is megbírálják, felelősnek éreztem magam azért, hogy jól adtam-e át itthon a Szovjetunióban tanult eljárásokat.

Nagy volt a tisztaság és ez nagyon tetszett. A magyar kőművesek munkáját szépnek találták, csak azt mondták: po malo, po malo, kicsit lassú, a Szovjetunióban úgy dolgoznak, hogy „raz-dva", azaz szaporán. (Pedig a Béke-utcában sztahánovista módszerrel falaznak és én csak később értettem meg, miért tartják Makszimenkóék mégis lassúnak a falazást.) Néhány dolgot megbíráltak. En folyton a híres „folyamatos építési módról" kérdezgettem Makszimenko elvtársat, ez az ő híres módszere. Nem tudom biztosan, az orosz beszéd tette-e, vagy a magyarázatok, de ezen a délutánon egészen úgy éreztem magamat, mint régen, Kievben, a gyárépítkezéseken, amikor első sztahánovista tanítómesterem, Kavalenko oktatott a legújabb módszerekre.

Olyan hangulat volt a munkások között is, mint mikor a Szovjetunióban megjelennek az épületen egy ilyen hatalmas egyéniség és mindenki őt figyeli. A magyar munkások abbahagytak minden munkát, Makszimenkóék köré tódultak, hogy kezet szoríthassanak velük. A tolmács alig győzte fordítani a sok kérdést. Különösen a fiatalok alig bírtak magukkal. Mindenütt utánamentek a szovjet elvtársaknak és szünet nélkül énekeltek. Emeletről-emeletre kísért bennünket végig az egész telepen a „Drága föld", meg az Internacionálé dallama. Meghatódtam, ahogy elgondoltam, mennyire szívén viseli Sztálin elvtárs a mi hazánk ügyét, a magyar népet, hogy a legjobb mestereket küldi el hozzánk. Ekkor már tudtam, hogy Makszimenko elvtárs és társai több hétig maguk is dolgozni fognak a csepeli lakásépítkezéseken és én is velük együtt dolgozhatom, ugyanazon a falon.

A munka megkezdésének napján reggel félhatkor a szállodába mentem a szovjet elvtársakért. Felöltözve vártak, azonnal indulhattunk. Amikor a csepeli telepre értünk, ott láttam a szovjet rendszerű acélkanalat mindenki kezében, a behúzható nyelű habarcshordó vastalicskákat, a háromlépcsős sztahánovista falazó-állványokat, egyszóval minden újfajta segédeszközt, amit Makszimenko és társai a Szovjetunióban használnak. Hatalmas tömeg volt kint, a különböző építkezések pallérai, a tervezőintézetek dolgozói. A felszerelés is, de a nagy érdeklődés méginkább tetszett Makszimenkóéknak. Miközben megbeszélték az anyagellátást és a felállítást, azt mondták: Na, ladna, ladna, nagyon jól van minden...

Hibát követtünk el mi, magyar kőművesek azonnal, ahogy megkezdődött a bemutató. Előbb hadd mondjam el azt, hogy az első csapatot Makszimenko elvtárs vezette, a második csapat vezetése nekem jutott. Közvetlen mögöttük falaztunk tehát. Akkor láttam először dolgozni Makszimenkót és ezért vesztettem el egy kicsit a fejemet. Olyan egyenletesen és gyorsan hajlongott és mozgott, mint valami kiváló tornász. Minden egyes testmozdulata a munkának megfelelően ki van számítva.

Néhány perc alatt már csapatával együtt messze előttünk járt. Ekkor történt részünkről a hiba. Ahelyett, hogy a szép munkával törődtünk volna, be akartuk hozni Makszimenkóék mögött az egyre nagyobb lemaradást. Előbb hat majd nyolc, tíz méterre járt előttünk, a legnagyobb könnyedséggel. Kapkodni kezdtünk, még jobban hátramaradtunk és a fal, amit építettünk, enyhénszólva csúnya lett. Az egész ország építkezésének szakemberei ott voltak és látták, hogy mi, magyar sztahánovisták milyen rossz munkát végeztünk. Ezt a hibát kijavítjuk. Máris nagyon sokat tanultunk Makszimenko elvtárstól és társaitól és napról napra szebb falat építünk mi is.

Milyenek a szovjet kőműves elvtársak? Makszimenko elvtárs a legvidámabb ember, akit valaha láttam. A családiát nagyon szereti, hét gyermeke van, róluk sokat beszél. A Szovjetunió Legfelső Tanácsának tagja. Apja is, nagyapja is kőműves volt. Azt szokta mondani: ha az öregek felébrednének és én elébük állnék kőművesruhában, acélkanállal és azt mondanám, berakok egy nap alatt kétszázötvenkétezer téglát és ezen felül tagja vagyok a Legfelső Tanácsnak, akkor az öregek csak legyintenének és azt mondanák: bolond vagy, fiam... Makszimenko, amikor dolgozik, mintha drótkötélen húzná maga után a csoportját. A csoportban lusta ember nem maradhat, azt az első alkalommal kiteszik. Azt szokta mondani: az amerikaiak atombombával fenyegetnek bennünket, mi pedig napi kétszázötvenezer felrakott téglával fenyegetjük vissza őket.

A másik két kőműves elvtárs, Zujev és Koba elvtársak. Zujev a szovjet Építésügyi Minisztériumban dolgozik. Évenkint kétszáznyolcvan napot tölt kint építkezéseken. Koba elvtárs, mint Makszimenko, Novoszibirszkből, Szibériából való. Tőle kérdezgetnek legtöbbet az itteniek, milyen hideg van Szibériában, hogyan dolgoznak a kőművesek télen és hasonló dolgokat és ő beszél a negyvenfokos hidegben is folyékony habarcsról, a medvevadászatokról és arról, hogyan építettek fel az utóbbi tíz évben óriási, el sem képzelhető nagyságú gyártelepeket és gyárvárosokat.

A negyedik elvtárs, akiről igazság szerint legelőször kellett volna írnom: Romanov mérnök. Ő is kőműves volt, most pedig a moszkvai Építésügyi Minisztérium sztahánovista osztályát vezeti. Akár esik, akár fúj — ott van a munkahelyén. Azért kellett volna először róla beszélnem, mert talán tőle tanultuk a legtöbbet. Legelőször is azt, hogy a mérnöknek ott kell lennie állandóan az építkezésen, hogy minden tervezési hibát azonnal kiigazítson. Ahol sztahánovisták vannak, ott gyorsabban kell a mérnöknek is dolgoznia. A Makszimenko-féle folyamatos építés minden kit maga után húz. Amikor kezdik az alapozást, az építőanyag felének már ott kell lennie. S mikor leteszik az első téglát, az ácsoknak már össze is kell állítaniok az első zsaluzást, a vasbetonszerelőknek levágniok és méretre görbíteniök az összes vasakat. A legfontosabb szerintem, hogy a mi mérnökeink és tervezőink vegyék át a szovjet tapasztalatokat, mert a nélkül sohasem építhetünk mi, munkások sztahánovista módon házakat. Olyan épületeket kell tervezni, amelyeken tudunk sztahánovista munkát végezni: jó hosszú, összefüggő falakat. Hiába vagyunk jó sztahánovisták, hiába tanuljuk meg a legfejlettebb Makszimenko-féle folyamatos rendszert, ha továbbra is régi módon, nem forradalmi módon, nem sztahánovista módon terveznek.

Nagyon sokat tanultam a szovjet elvtársaktól és büszke vagyok rá, hogy együtt dolgozhatunk. A következő lépés, hogy együtt kimegyünk Dunapentelére a fiatalok közé és ezzel az új módszerrel kezdjük a hatalmas épületeket felfalazni. Máris gyorsabban dobog a szívem az izgalomtól és az örömtől.

Elpazarolt anyag, energia, munka — eltékozolt százezrek

Ganz Vagongyáriak! Vigyázzatok jobban a nép vagyonára!

A tőkések is ismerték a takarékosságot. Nem abban az értelemben, hogy ők maguk takarékoskodtak volna! Munkásaikat kényszerítették takarékosságra. A munkásnak takarékoskodnia kellett az üzemben anyaggal, szerszámmal, géppel — ha nem tette, megbüntették. Itt a Ganz Vagonban a hegesztőknek például egy kis bádogdoboz állt munkahelyük mellett, ebbe kellett bedobniok a hegesztőpálcák maradékait. Aki hosszú darabot dobott el, azt megbüntették. Az ilyen „takarékosság" persze, hogy gyűlöletes volt a munkás előtt!

A bádogdobozok öt évvel ezelőtt eltűntek a gyárból és nemsokára a hegesztőpálcák is a nép tulajdonába kerültek. Most már van értelme az utolsó milliméterig elhasználni, most már érdemes takarékoskodni vele. Mégis néhány héttel ezelőtt egy egész teherautóra való eldobott pálcát szedtek össze a Ganz Vagon egyes műhelyeiben — olyat, amelyet még nagyon jól fel lehetett volna használni.

Kosztur hegesztő két hétig dolgozott olyan elektródákkal, amelyeket társai már eldobáltak.

Az 523-as műhelyben fel sem kell nézni, hogy megtudjuk: hol dolgozik hegesztő. A padlón hosszú, még jól használható elektródák hevernek tucatszámra egy-egy hegesztő körül. Többezer forintra becsülhetjük azt a kárt, amit egy év alatt ilyen „cseklyességgel" kidobnak az ablakon.

Égvefelejtett villanykörték

Egy villanylámpa nem fogyaszt sokat — 10 fillért óránként. Odahaza mégis gondosan eloltja mindenki, ha kimegy a szobából. De például a Ganz Vagon 522-es gépműhelyében október 26-án déli 2 órakor kereken 20 darab 100-as villanykörtét találtunk égve. Órák óta pazarlódott az áram. Nem egyedülálló eset ez. Az ellenőrök nap nap után számtalan feleslegesen égő villanykörtét oltanak el. Ugyanakkor számos villanymelegítőt találnak bekapcsolva — órák óta fogy hiába az áram. De találnak bekapcsolva felejtett hegesztőtrafókat, bekapcsolva hagyott munkagépeket is — például október 9-én az 506-os műhelyben egy rugós kalapácsot, az 545 ös műhelyben egy köszörűt, az 506-os műhelyben egy fűrészt, október 10-én az 540-es műhelyben egy esztergapadot s az 516-os műhelyben egy gyalupadot. Sorolhatnánk tovább is a példát, de felesleges. Az energiaosztály szerint heti 1500—2000 forintra tehető az az összeg, amit a feleslegesen fogyasztott áram lop ki a zsebünkből.

Ha a villanyáramot mindenütt takarékosan kezelnék, hozzávetőleges számítás szerint is 100.000 forint körüli összeget takaríthatnánk meg egy év alatt a Ganz Vagonban.

A takarékosság jó érzését ismerik a gyár dolgozói. Büszkén emlegetik, hogy a gőztelepektől eltávozó fáradt gőzt ma már felhasználják: télen fűtésre, nyáron mosdóvízmelegítésre és ezzel több mint 300 ezer forintot megtakarítanak. Igen szép dolog ez. De miért nem vigyáznak ilyen gonddal például — a levegőre? A sűrített levegőt úgy pazarolják, mintha „egyszerű" levegő lenne. Megesik, hogy még a cipőjükről a port is azzal fújják le. Pedig ha takarékoskodnának, legalább egy kompresszort meg akarithatnának — ennek az ára 60—80 ezer forint, óvatos becslés szerint is.

Műhely vagy ócskavastelep?

Az 523-as alvázműhelyben — ha valami megmozdulna, egy gép feldőlne —, el sem ugorhatna előle a munkás. Nem ugorhatna el, mert nem lenne, hova. Örül az ember, ha a lábának talál egy talpalatnyi üres helyet. A műhelyben egymásra hányva hevernek a hulladékok, az évek óta rozsdásodó selejtes darabok. Pedig az iparnak nagy szüksége van ócskavasra. Nem szólva arról, hogy közte bizony még használható leszabott darabok is vannak.

A műhelyben szanaszét heverő vasanyag körülbelül 10 tonna — körülbelül 10 ezer forint.

A rendetlenség ugyanakkor akadályozza a munkát, gátolja a termelést is.

Nemcsak az 523-as műhelyben találhatunk ilyen káros rendetlenséget. Az 507-es műhelyben például annyi hulladék gyűlt össze, hogy — látogatásunk nyomán — szombaton 15 segédmunkás hordta el. Ha folyamatosan, állandóan rendet tartottak volna, szombaton ez a 15 segédmunkás hasznosabb munkát végezhetett volna. A K-szereldében körülbelül 2000 forint értékű 50×50-es szögvas hever. A háromvágányú szereldében körülbelül 500 forint ára régi alkatrészt találtunk elszórva, az ötvágányú szereldében körülbelül 3000 forint értékűt.

Gép — öt éve „tartalékban"

Hatalmas pazarlást jelent a selejt is. Az év közepén a gyár selejtje annyi volt, hogy annak árából havonként legalább 20 dolgozó részére építhettünk volna összkomfortos lakást. Azóta a selejt még emelkedett. Pazarlás az is, ha egyes gépek kihasználatlanul állnak.

Az 506-os műhelyben például a felszabadulás óta nem dolgozik egy nagyteljesítményű légkalapács, mert nincs hozzávaló nagy munkadarab. Tartalékolják — hátha szükség lesz rá egyszer.

A gép ezalatt az idő alatt más gyárban termelt volna már annyit, hogy a Ganz Vagon kaphatna belőle akár két új gépet is — ha majd szüksége lesz rá.

Tízezer és százezer forintok pocsékolódnak ebben a gyárban — mégsem viseli senki szívén a kérdést. A gyár élején alakultak ugyan anyagtakarékossági brigádok és ezek működésük kezdetén szép eredményeket értek is el. Július folyamán egymillió forintot megtakarítottak! Aztán elhanyagolták őket. Az üzemi újság augusztus 4 i száma még ezt írta: *„Különös fontossággal bír számunkra, hogy segítsük az üzemben megalakult anyagtakarékossági brigádok munkáját. Ezek rendkívül fontos szerepet töltenek be. Rendet és tisztaságot teremtenek a műhelyekben azáltal, hogy összegyűjtik az évek óta felhasználatlanul heverő anyagokat."* A termelési iroda azonban még egyetlenegyszer sem ellenőrizte a brigádok munkáját. Mikor a jelentések elmaradoztak, nem kérték, nem sürgették. A brigádok felajánlásainak határideje azóta lejárt, nem újították meg. Tapasztalataink azt bizonyítják, hogy a felajánlásokat nem hajtották végre.

A szép kezdeményezés elfuldadt. Vétkes nemtörődömség, hanyagság vitte kudarcba a dolgozók egészséges kezdeményezését.

Az elvtársak talán úgy vélekedtek: *„A népi demokrácia erősödik, terveinket teljesítjük, építkezünk, növünk — megy itt szépen minden, nem fontos még takarékoskodni is."* A gondatlanság, nemtörődömség légkörében azután könnyebben garázdálkodhat az ellenség. Az ellenséges aknamunka egyik főeszköze: a pazarlás. Jól tudja, miért! Nekünk is meg kell tanulnunk: jobban erősödhetünk, többet építhetünk, ha az ablakon kidobott százezreket terveink végrehajtására fordítjuk!

Harcot a takarékosságért!

Ha ezt a Ganz Vagon vezetői megértenék — meggyőzőbben magyarázhatnák meg a dolgozóknak. Nem elegendő úton-útfélen pusztán hangoztatni a takarékosság szükségességét, mint ahogy azt a gyárban teszik. Tamaskovics elvtárs, az agit.-prop. titkár szerint a népnevelőket állandóan figyelmeztetik erre.

— *Melyik népnevelő-értekezlet foglalkozott ezzel utoljára?*

— *Mindig beszélünk róla* — felelt Tamaskovics elvtárs.

A „mindig" helyett jobb lenne időnként napirendre tűzni, de akkor alaposan, meggyőző érvekkel alátámasztva. Akkor nem történne meg, hogy például Jámbor János népnevelő az 523-as műhelyben — aki ugyancsak „mindig" napirenden tartja ezt a kérdést — nem tudja, hogy saját műhelyében mennyi anyag megy kárba.

★

Ganz Vagongyári dolgozók! Legyetek éberek! Kezetekben a nép vagyona, munkája gyümölcse! Vigyázzatok rá jobban!

P.—Sz.

Jövőre kétszeresére emelkedik az előregyártott építőipari elemek előállítása

Az építőipar kézműipari jellegének felszámolása és az építkezési önköltség csökkentése érdekében nagymértékben fejlesztik az előregyártott építőelemek gyárszerű előállítását. Ennek érdekében tovább bővítik az előregyártó-telepeket és 1951-ben elkészül az első előfeszítő-üzem is. Az üzemi és helyszíni előgyártás fokozásával 1951 végére az előgyártott elemek termelése 1950-hez viszonyítva 100 százalékkal emelkedik.

KONSZTANTIN PAUSZTOVSZKIJ:

AZ EZERÉVES ÁLOM

Húsz esztendővel ezelőtt a nyarat az arjoli kerület egy kis városkájában, Livniben töltöttem. Csendes kis város ez, s abban az időben semmiben sem különbözött Közép-Oroszország hasonló városkáitól, hacsak azt nem számítjuk, hogy híres hangszerkészítő mesterek laktak benne, akik a jólismert „livenyka" harmonikát gyártották.

Egy alkalommal nappal keresztülmentem a városi kerten, amely a Büsztraja Szoszna folyó magas partján terült el. A nyári mozi épülete mellett fiúk egy kis csoportja várt valamire. A moziból kijött egy ősz ember vitorlavászon ruhában. A kezében egy csomó jegyet tartott és szétosztotta a fiúk között. A fiúk már szinte reszkettek a türelmetlenségtől, megragadták a jegyeket futólag köszönetet mondtak az ősz embernek és berohantak a moziba.

Bementem a moziba, vettem egy jegyet és leültem a fiúk mellé. Szerettem volna megtudni, hogy ki ez az ember. A fiúk elmondották, hogy Nackijnak hívják, Livniben lakik a nővérénél, aki vasuti orvos, minden hónapban megkapja nyugdíját és a kifizetés napján feltétlenül elviszi a fiúkat a moziba.

Otthon háziasszonyomnál, aki tanítónő volt, érdeklődtem Nackij felől. Kitűnt, hogy híres geológus, a Kara-Kum-sivatag, Mangislak, az Uszty-Urt halott, kopár hegysége és a Karabugaz-öböl kevés kutatójának egyike. Legutolsó expedíciója alkalmával, amelyet a Kara-Kumba vezetett a polgárháború idején, Nackij a baszmacsok fogságába esett, ahol több mint egy hónapig tartották egy kiszáradt, mély kút fenekén. Ezután súlyosan megbetegedett. Az orvosok minden munkától eltiltották. A multban szerzett érdemeiért a szovjet kormány nyugdíjat szavazott meg neki.

Még aznap este elmentem Nackijhoz. Egy kis faházikóban élt az állomás közelében. A szobákban sötét volt, mert az alacsony ablakok előtt nagyon magasra nőtt az orgona.

Nackij szívesen fogadott, mintha csak régi ismerőse lettem volna és bevezetett a szobájába. A lombozattól származó zöldes félhomályban, amely a szobát betöltötte, a falakon tucatszámra láttam fényképeket, amelyek halott hegyeket, dombokat ábrázoltak tele barázdákkal, amelyek felülete hasonlított a koponyából kivett agyvelőhöz, láttam ott homokdűnákat, amelyek felett ott kavargott a szélhordta homok, krétafehér, napsütötte szakadékokat. Ezekről a fényképekről valósággal lerítt a szárazság, a hőség és a szomorúság. Nem lehetett ott látni egyetlen bokrot, vagy fűszálat sem, mert ez a föld olyan volt, mint a kiégetett salak.

— Mi ez? — kérdeztem.

— A középázsiai sivatag különféle részei — válaszolta Nackij. — Száraz seb a föld egészséges bőrén. Szörnyűbbet, borzalmasabbat és terméketlenségével kétségbeejtőbbet nem találhat az ember az egész országban. Mi itt áldjuk a napot, ott gyűlölik. Ott az eső már felszárad a levegőben, elpárolog, el sem tudja érni a földet. Egész éven át felhőtlen az ég, legyen átkozott! A portól olyan szürke, mint a szikes föld..

Elhallgatott.

— Életem felét arra fordítottam, hogy tanulmányozzam ezt a földi poklot.

— Ön a sivatagot borzalmasnak mondotta — szóltam. — Miért? Vajjon olyan szörnyű benyomást kelt az emberben?

— Nem — mondotta Nackij, homlokát ráncolva. — Nem irodalmi jelző ez. Ellenkezőleg, a sivatag néha fenséges. Szörnyűnek azért mondottam, mert él és mozog. Igen, mozog. Mászik minden irányba, mint a rák. Már elfelejtettem, hogyan mondják azt, hogy a rákbetegség feltartóztathatatlanul szétterjed az ember egész testében.

— Metasztázis — mondottam.

— Igen, metasztázis. Nem is tudom megérteni, mit gondolnak az emberek. A sivatag már elér egész Asztrachánig. Eltelik még egy kis idő és itt, ezeknek a folyóknak a partján, ezekben a ligetekben és a mi gyönyörű mezőinken is megjelenik a sivatag sápadt, halott ege, felfelé kavargó homok- és porörvényekkel. Akkor azonban már késő lesz. Akkor már nem lehet megállítani.

Mivel lehetne megállítani a sivatag előrenyomulását? — kérdeztem.

— Vízzel! — kiáltott fel Nackij váratlanul. — Ime, ezzel az egyszerű vízzel! — Felragadta két tenyerével az asztalon álló vizeskorsót és elmosolyodott. — Hűvös, édes vízzel. Ez a tulajdonképpen termékeny föld már többezer éve vágyódik nedvességre. Többezer esztendeje!

Nackijnak köszönhetem azt a gyűlöletemet a sivatag iránt, amelyet akkor még csak távolból éreztem. Ő volt az első, aki azt a gondolatot ébresztette bennem, hogy könyvet írjak a sivatag ellen folytatandó harcról.

o

Eljutottam Közép-Azsiába. Körüljártam a Kaspi-tenger keleti, halott partvidékét, a Karabugaz-öblöt, a Kara-Kum-sivatagot és visszatérésem után megírtam „Karabugaz" című könyvemet.

Sokszáz kilométernyi kiterjedésben láttam terméketlen földet, amely olyan volt, mintha hatalmas csordák taposták volna le. Láttam maró, szikes talajokat és olyan hegyeket, amelyeket úgy átégetett a nap, hogy szikláikat az ember az ujja között szétmorzsolhatta. Láttam a szürke napot és az eget, amelyet piszkos, forró fél-

80 PERC HELYETT KETTŐ ÉS FÉL

Bikov elvtárs, szovjet sztahánovista esztergályos bemutatta módszerét a WM dolgozóinak

Csütörtökön nagy öröm érte a WM-gyár dolgozóit. *Bikov* elvtárs, a moszkvai csiszológépgyár Sztálin-díjas sztahánovista esztergályosa látogatott el hozzánk. Bikov *Karcev* elvtárssal, az újító kongresszusra érkezett szovjet küldöttség vezetőjével és *Biró* Ferenc elvtárssal, a WM vezérigazgatójával megtekintette a gyárat, majd a WM nagy gépműhelyében bemutatta a gyár legjobb dolgozóinak az új szovjet fémmegmunkálási módot, *a gyorsított vágást.*

Bikov kék munkaruhában állt az új Skoda-típusú esztergapad mellé. Pillanatok alatt kiismerte magát a számára újtípusú esztergapadon és először is megköszörülte az esztergakést. Bikov munkáját az üzem dolgozói, köztük *Bordás* András élmunkás esztergályos, *Iváncsik* Béla élmunkás esztergályos, *Muszka* Gyula kiváló munkás nagy érdeklődéssel figyelték.

Bikov elvtárs a gép megindítása után pár pillanat mulva már 161 méteres vágási sebességet ért el, melyet később 280 méterre fokozott.

A dolgozók számtalan kérdéssel halmozták el a sztahánovista esztergályost, aki hangsúlyozta, hogy a gyorsított vágás módszerének nemcsak az a lényege, hogy a gép vágási sebességét fokozzuk, de igen fontos követelmény az, hogy *a gépen mutatkozó úgynevezett holt időt mennél kisebbre csökkentsük, vagyis a gépi erőt teljes egészében kihasználjuk.*

Bikov egy olyan munkadarabot, amelynek a kiadott munkalap szerinti munkaideje 80 perc volt, kettő és fél perc alatt készített el a WM-gyári dolgozók előtt.

A bemutató után Bikov sorba vizsgálta a WM-gyár gépműhelyének gépeit és megjegyezte, hogy

véleménye szerint ebben a műhelyben lényegesen magasabb vágási sebességgel lehetne dolgozni.

Bikov hangsúlyozta: én a gépemen hat éve dolgozom és még egyszer sem kellett javítani, ezt csak gondos gépápolással lehet elérni.

Elmondotta még, hogy a szovjet nehézipari minisztérium rendelésére most készítenek egy

újtípusú esztergapadot, amelynek a fordulatszáma háromezer lesz percenkint és kétezer méter vágósebességgel lehet majd rajta dolgozni.

— A mi munkánkat nagymértékben elősegítette az — mondotta —, hogy *minden esztergályos-brigád mellé egy mérnököt osztunk be, aki tanácsaival állandóan segíti a brigád munkáját.*

A sztahánovista esztergályos munkabemutatója után Muszka Gyula kiváló munkás, esztergályos brigádjával együtt elhatározta, hogy

december 21-ig, Sztálin elvtárs születésnapjáig az esztergályos-brigád minden egyes tagja a vágási sebességet 100 méterre emeli fel.

Karcev és Bikov elvtársak a bemutató után még hosszú ideig a WM gyárban maradtak és részletesen ismertették a szovjet dolgozók munkamódszereit.

Savljugin elvtárs szovjet sztahánovista építőmunkás *bemutatta munkamódszerét Diósgyőrött*

Nagy pelyhekben hull a hó a diósgyőri földekre. A város mellett, az új gimnázium épülő falainál mégis vagy százan vesznek körül egy gyorsan magasodó falrészletet. A téglarakásokból szaporán repülnek a munkáskezekben a havas téglacsomók, alig győzik felrakni a falra. Ilyen munkát még nem látott Diósgyőr, nem is láthatott, hiszen ma találkozott először Savljugin elvtárssal, a Szovjetunió egyik legjobb sztahánovista kőművesével.

Szürke overállban, apró kőművessapkával a fején Savljugin elvtárs éppen olyan, mint a magyar kőművesek. Csak mozdulatai mások, gyorsabbak, biztosabbak, jobban kiszámítottak. Akik munkáját nézik, olyan izgatottan figyelnek, mintha sportmérkőzésen lennének. Hiszen hihetetlenül izgalmas és egyben tanulságos az, ahogyan Savljugin elvtárs dolgozik. Az ő brigádja öt tagból áll. Kettő belőlük szakképzett kőműves, a másik három segédmunkás. Mindegyik segédmunkás egy-egy kőműves mellett

Nagy merítőlapáttal öntik a habarcsot a falra, Savljugin elvtárs gyakorlott mozdulatokkal rakja helyére az előre odakészített téglákat.

van, akik közül az egyik képzettebb, kiválóbb munkás, a másik valamivel gyengébb. A brigád első tagja, a legjobb kőműves most itt Savljugin elvtárs. A segédmunkás eléje teríti a habarcsot, de ugyanakkor odakészíti neki a falra a téglákat. Mögötte halad a második kőműves, pontosan az ő nyomában, néki is a saját segédmunkása teríti a habarcsot, rakja a téglát. De mindegyikük másik soron halad. Az ötödik segédmunkás a közöket tölti ki, eligazítja a maltert, odacsap egy-egy csomót a még fennmaradt hézagokba.

Leírni is nehéz, milyen káprázatos gyorsasággal folyik a munka. Savljugin elvtárs 42 perc alatt 2.7 köbméter falat rakott le brigádjával.

A nézők között ott van Pozsonyi elvtárs is, az egyik legjobb magyar sztahánovista kőműves. Izgatottan figyel, hiszen ez más módszer, mint az övé. Ő két kézzel rakja a téglát, Savljugin csupán egy kézzel, a másikban malterkanalat tart. Pozsonyi elvtárs figyelmesen nézi és közben azt mondja:

— Jobb ez, mint ahogy én dolgozom,

Somogyi Miklós elvtárs, a MÉMOSZ elnöke és Pozsonyi Zoltán újító-kőműves érdeklődéssel figyelik Savljugin elvtárs munkáját

Ahogy végetér a munka, Savljugin elvtárs elmagyarázza a kőműveseknek az ötös brigád rendszerét és mindjárt megteszi észrevételeit is a fiatalok munkájára, akik az ő brigádjának tagjai voltak.

Hiába hull egyre sűrűbben a hó, fordul hidegre az idő, a kőművesek nehezen válnak meg a szovjet elvtárstól. Amikor elbúcsúzik, meg is mondják néki: ha el is megy Savljugin elvtárs, a tanítása itt marad.

Ananyeva szovjet sztahánovista és Gosciminska lengyel élmunkásnő a kőbányai fonógyárban

A munkásnők figyelemmel hallgatják Ananyeva tanácsait

Ananyeva elvtársnő, szovjet sztahánovista és Gosciminska Wanda elvtársnő lengyel élmunkásnő csütörtök délelőtt meglátogatták a kőbányai fonógyárat, végignézték az egyes üzemek munkáját.

A gyárlátogatás után a brigádvezetők és élmunkások a kultúrteremben gyültek össze, ahol a vendégek beszámoltak tapasztalataikról. Ananyeva észrevett egy-két hiányosságot, amelyre felhívta a figyelmet. Így például azt látta, hogy a gyűrűs fonóban az elszakadt fonalat sokan egyszerűen összeillesztik, „ragasztják", ahelyett, hogy összesodornák. Ha a szálat nem sodorják, csomó keletkezik, ami nagyon rontja az anyag minőségét. Javasolta azt is, hogy a mérnökök, technikusok a munkásokkal együtt dolgozzák ki az új munkamódszereket.

Gosciminska lengyel fonó élmunkásnő felhívta a dolgozók figyelmét, hogy nagyon vigyázzanak: tiszta és piszkos hulladék ne kerüljön egy csoportba, mert így az egész selejtté válik. A szárnyas orsóknál dolgozó munkásnők az orsókat a kezükben viszik el. Lengyelországban magas, keskeny kocsikat használunk erre a célra. Így sokkal gyorsabb és könnyebb a munka.

Gosciminska még több érdekes javaslatot tett. A javaslatokat az ankéton résztvevő dolgozók megvitatták.

Az olasz szegényparasztság harca a földért

Ujsághírek arról számolnak be, hogy a napokban Dél-Olaszországban véres összetűzések voltak a földért, az emberi megélhetésért harcoló földmunkások és a De Gasperi-kormány rendőrei között. A calabriai tartományban nincstelen földmunkások elfoglaltak 15.000 hektár olyan nagybirtokos-földet, amelyet tulajdonosaik évek óta nem műveltek meg s a gaz és bozót verte fel a határt.

Lerongyolódott, földéhes agrárproletárok gondosan megművelt vetéseket, rizstáblákat, kerteket akartak varázsolni az eldurvult, megműveletlen földekre: s maguknak valami kis biztos létalapot a munkanélküliség szörnyű bizonytalanságában.

Az olasz Eszterházyak, a „padronék" azonban nem akarnak virágzó földeket, amelyeket a „földfoglalók" művelnek meg. Scelba gépesített rendőrosztaga, a hírhedt „Celere" belegázolt a földmunkás-tüntetőkbe, sortűz és tömeges letartóztatás — ez volt a dollárcseléd, nagybirtokos De Gasperi-kormány válasza a földért harcoló olasz agrárproletariátusnak.

A calabriai véres földfoglalás csak egy fejezete az olasz földmunkásság földért vívott harcának. 1944—47-ig egyedül Róma környékén, a latiumi tartományban *20.000 hektárnyi megműveletlen földterületet foglaltak el* a szegényparasztok. A nagybirtokosok itt is rendőrökkel kergették el a parasztokat, akik újból és újból visszajöttek a földre. 1944-ben, amikor a kommunisták még benn voltak a kormányban, Gullo kommunista földművelésügyi miniszter olyan törvényt hozott, hogy a földfoglalók nyugodtan művelhessék továbbra is ezeket a földeket. A kisbérlők azonban, akik nagyobbrészt bérlőszövetkezetbe tömörültek, idővel alulmaradtak a földesurak, a rendőrség, az ügyvédek elleni harcban.

Az olasz mezőgazdaság tőkésnagybirtokos mezőgazdaság. Az ország megművelhető 28 millió hektárnyi földterületéből *8 millió hektár van negyvenezer főnyi nagybirtokos család vagy kapitalista részvénytársaság kezén!* Ezzel szemben 2.5 millió földmunkásnak egyáltalán nincsen földje, 2 millió felesbérlő földmunkás, aki más földjén dolgozik, szintén nincstelennek számít. A 9 milliónyi őstermelői lakosságból 4.5 millió, tehát *minden második ember — agrárproletár Olaszországban!*

A falusi milliós tömegek nagy nyomorúságával szemben ott áll a másik oldalon maroknyi földesúr mérhetetlen gazdagsága. A gazdagságban, a földszerzésben vezet Krisztus földi helytartója, a *pápa.* A Vatikán Olaszország legnagyobb földesura: *1.5 millió kat. hold föld mindenható birtokosa.* De ez a földterület egyre növekszik, mert a Vatikán egyre-másra vásárolja a földeket, még hozzá nem közvetlenül, hanem különféle *részvénytársaságokon keresztül.* Leghírhedtebb ilyen pápai kapitalista részvénytársaságok: a *„Szent Lélek Bank"*, a *„Mezőgazdasági Javak Rt"* és *társaik.* Ezek vásárolják a földet, elleplezik, eltakarják az igazi tulajdonost — a hívők szeme elől... A Szent Lélek Banknak egyedül Róma alatt egytagban *28 000 hektáros óriásbirtoka van.* E pápai birtok abban tűnik ki, hogy munkásainak nem adja meg a nekik törvényesen járó munkabért, 900 lira helyett 600 lirát fizet a napszámosoknak.

Az olasz mezőgazdaságban kétféle jellegű nagybirtok van. A Szent Lélek Bankéhoz hasonló kezdetlegesen megművelt, elhanyagolt, *feudális* nagybirtokok, főleg Közép- és Dél-Olaszországban és jól felszerelt, *kapitalista* nagybirtokok, *„mezőgazdasági részvénytársaságok"* Észak-Olaszországban, a Pó-völgyében. Egy dologban nem különböznek egymástól: a földmunkások, felesbérlők kegyetlen kizsákmányolásában.

A „mezőgazdasági részvénytársaság" uralkodó birtokforma az északolasz mezőgazdaságban. A tőkés pénzcsoportok pénzüknek csak egy részét fordították gyárakba, kereskedelmi vállalatokba, másik részét *földek vásárlásába* vagy nagybérletekbe. Az „Edison" elektromos trösztnek, a „Fiat" autógyárnak és a „Bréda" milánói nehézipari műveknek — egyedül e három tőkés csoportnak — *együttvéve 1.5 millió hektár földje van Olaszországban,* főleg részvénytársasági formában. E részvénytársasági nagybirtokokon a földmunkás *sohasem tudja, kinek a földjén dolgozik,* melyik uraságnak verejtékezik.

Az olasz földmunkások és felesbérlők az Olasz Kommunista Párt irányításával szakadatlan harcot vívnak a nagybirtokosokkal munkafeltételeik, feles bérszerződéseik betartása, vagy megjavítása érdekében, s ebben a harcban teljes erejével támogatja, vezeti őket az olasz munkásosztály. A nyár folyamán nagyarányú *földmunkás sztrájkok* zajlottak le egész Olaszországban. Voltak olyan nagybirtokok, ahol 34 napig tartott egyfolytában a sztrájk, éppen a betakarítási munka idejében. A földmunkások minden rendőri beavatkozás ellenére is *a szakszervezetek segítségével kicsikarták összes fontosabb követeléseiket. Győzött a földmunkások sztrájkja!*

A sztrájk mellett a földmunkásoknak, felesbérlőknek vannak *gazdasági jellegű szerveik* is a nagybirtokosok elleni küzdelemben. Ilyenek az *üzemi tanácsok,* főleg Toscana tartományban. Ezek az *üzemi tanácsok* már most is fontos harci szervei és eszközei a felesbérlő földmunkásoknak, méginkább azok lesznek a közeljövőben, a földreformért meginduló harcokban...

Másik ilyen gazdasági harci szervük a földmunkásoknak a földbérlő szövetkezetek. Ezek *termelőszövetkezetek.* A nagybirtokos földjén dolgozó felesbérlők a tagjai. A szövetkezetben maguk és családtagjaik dolgoznak. A padrónénak földjáradék fejében kegyetlen sarcot fizetnek: *a termés 47 százalékát.* A földhöz azonban a padróné legtöbb helyen nem ad sem gépet, sem egyéb felszerelést. A nagybérlők jóval kevesebbet fizetnek a bérletért: 24—40 százalékot. Az olasz mezőgazdaságban óriási a munkanélküliség, óriási a kereslet a földbérlet után. A nagy munkanélküliséget, a földmunkások kényszerhelyzetét a nagy földtulajdonosok arra használják ki, hogy *kétszerannyi bérletet fizettetnek* a kisbérlő földmunkásokkal, mint a kapitalista nagybérlőkkel!

A földbérlő termelőszövetkezetek elsősorban önvédelmi jellegű társulások a földmunkásság kezében, — *a szörnyű munkanélküliség ellen.* A Pó-völgyében mindenütt az a helyzet, hogy e szövetkezeteknek jóval több tagjuk van, mint amennyit a földterület el tud tartani. A felesbérlő földmunkások ezért bevezették egymás között, hogy *csoportokban felváltva dolgoznak* a termelőszövetkezetekben, *hetenkint két-három napot, — míg mindenki sorra nem kerül.* Aztán újra kezdik elölről. A bagnolai termelőszövetkezetben egy-egy tag tavaly 45—50 munkanapot tudott így ledolgozni egész esztendőben, amely ha nem is sok, de mégis *valami biztos alapot* nyújt a kínzó létbizonytalanságban...

E termelőszövetkezetek — *harci szervezetek.* Tagjaik legtöbb helyen sztrájkkal kényszerítették ki már azt is, hogy a bérletet megkapják a padrónétól. Állandó harcban vannak a földesúrral, a kormánnyal, a bankkal, a részvénytársasággal. Számuk egyre *nő.* 1945-ben Emilia tartományban — a *„vörös övezetben"* — még csak két ilyen szövetkezet volt. *Ma már 41 a számuk és most van alakulóban újabb 15.* Tagjai legnagyobbrészt kommunisták, kisebb részben szocialisták. Harcos földmunkások! Igaz, egyelőre még csak szigetek a kapitalista tengerben. De a harcos termelőszövetkezeti hagyományok megteremtésével a jövendőben kiindulópontjai lehetnek az új olasz mezőgazdaság korszerű átszervezésének.

Természetesen ehhez előbb még sok mindennek kell megtörténnie. Mindenekelőtt a feudális nagybirtokok felszámolásának, demokratikus földreformnak. A nagybirtokos De Gasperi-kormány még a megműveletlen, elhagyott nagybirtokosföldeket sem hajlandó átengedni a szegényparasztoknak. Az olasz földmunkások, szegényparasztok azonban nem nyugszanak bele a nagytőkés-nagybirtokos kormány akaratába: a földmunkássztrájkokban megedzett falusi dolgozók a nagy, erős Olasz Kommunista Párt vezetésével napról-napra elszántabban folytatják a harcot és ki fogják vívni a földreformot, az olasz mezőgazdaság demokratikus átalakítását.

Fehér Lajos

Tovább tart az olasz kormányválság

Az olasz kormányválság tovább tart. *De Gasperi* miniszterelnök csütörtökön is hiába keresett jelölteket a lemondott Saragat és a két másik szakadár szocialista miniszter helyébe.

De Gasperi csütörtökön este folytatta megbeszéléseit a Kereszténydemokrata Párt vezetőségével. A kereszténydemokraták „a jelenlegi demokratikus koalició folytatását" követelték **a szocialistákkal együtt. Ez azonban** *nehézségekbe ütközik, mert*

a Saragat-féle Szocialista Párt a gyakorlatban kettészakadt.

A párt balszárnya azzal vádolja Saragatot, hogy megkérdezésük nélkül cselekedett. Saragat lemondása — szerintük — csak mesterkedés volt, hogy megtartsa befolyását *a szakadár szocialisták tagságának növekedő elégedetlenségével szemben.*

„ARANYLÉTRA"

A Nagy Októberi Forradalom megnyitotta az utat minden szovjet ember számára a tanuláshoz, a művelődéshez. Bármelyik szovjet polgár végigmehet a kultúra aranylétráján az ábécéskönyvtől a főiskolai oklevélig. S itt nemcsak arról van szó, hogy 34 millió szovjet gyermek és ifjú tanul az elemi, közép- és főiskolákban, hogy a Szovjetunió 837 főiskoláján 771.000 diák tanul, csaknem nyolcszor több, mint a forradalom előtti Oroszországban és jóval több, mint Európa összes országaiban együttvéve, hanem arról is, hogy a tanulás pompás lehetőségeit felhasználják azok is, akik már egyszer kikerültek az iskola padjai közül. Valamilyen formában minden harmadik szovjet ember tanul. A kommunizmus építése tudást és még több tudást követel. A szovjet üzemek munkásai a nélkül, hogy elszakadnának a termeléstől, tovább tanulnak, mind nagyobb számban érik el a mérnök-technikusi színvonalat, élenjárók azon az úton, amely a fizikai és szellemi munka közötti ellentét eltűnéséhez vezet. A Nagy Októberi Forradalom, különösen a sztálini ötéves tervek megindulása óta minden év hatalmas lépést jelent, amelyet a szovjet munkásosztály ezen az úton tesz. A leningrádi „Marx Károly"-gépgyárban például 1923-ban csak a munkások öt százalékának volt négy elemije, a többinek ennyi sem. Ma a gyárban 100 munkás közül 60 végzett közép-, vagy hétéves iskolát. A magnitogorszki kombinátumban a 3. Martin-műhely 39 acélöntő munkása közül 26-nak van közép- vagy hétéves iskolája. A dnyepropetrovszki „Lenin"-gyár elektromos csőhegesztő üzemében a dolgozók fele fő- vagy középiskolát végzett. Mintegy 300.000 felnőtt munkás és tisztviselő tanul levelező-tanulásra berendezett főiskolákon. A háború utáni ötéves tervben csaknem 14 millió munkás emeli szakképzettségét — halad felfelé az aranylétrán. A szovjet élet csodálatos jelensége ez. Benne, mint valami gyűjtőpontban, sok minden összefut: a Nagy Október vívmányai, a szovjet ország határtalan gazdagsága, amely millió és millió embernek teszi lehetővé a tanulást, az általános tudásszomj, a meggyőződés, hogy ez a tudás elengedhetetlen a kommunista társadalom építéséhez.

S most elevenitsük meg a számokat.

Az Ural-hegység

egyik legnagyobb ipari központjában, Szverdlovszkban vagyunk. Este hét óra. Az ablakokban kigyúltak a fények, a hangszórók könnyű zenét közvetítenek. A nappali műszak munkásait joggal megilletné, hogy otthon pihenjenek a családi asztalnál, az utcák mégis népesek. Siető férfiak és nők haladnak rajta, majd mindegyiknek aktatáska van a kezében, vagy egyszerűen szíjjal átkötött könyvek, csővé összesodort és vonalzóra húzott rajzlapok. Munkás-diákok, akik most kezdik a tanulást.

Nem messze a gyár kapujától látogassuk meg *a gyár „iskola-kombinátumát"*. Ennek az épületnek sok-sok termében tucatnyi tanfolyam hallgatói ülnek. Tanulnak itt könyvelők is, bérelszámolók is, de mindenekelőtt olyan munkások, akik a szakmájukhoz szükséges műszaki alapismereteket akarják elsajátítani A műszaki oktatást ötszáz mérnök és technológus végzi. Gorjacsevszkij elvtárs, a műszaki osztály vezetője nemrégen közölte, hogy az elmúlt évben a gyár munkásainak 60 százaléka látogatta a műszaki alapismeretek tanfolyamait, köztük nagy számban olyanok, akik ismételten iratkoztak be egy-egy tanfolyamra, hogy kiegészítsék ismereteiket és ne maradjanak el a legkorszerűbb követelményektől. Ha arra gondolunk, hogy az Uralmas-zavod maga is *kisebb* gyárváros, elképzelhetjük, milyen munkástömeg tanul az iskolakombinátumban.

A gyárváros főterén ragyogóan kivilágított épület áll, a 28-as számú középiskola. Napközben rendes középiskolások járnak ide, este azonban nevet változtat és a munkásifjúság I. számú iskolája lesz belőle. Olyan középiskola, amelybe nappali munkájuk végeztével jönnek tanulni a munkások. A gyár területén több ilyen iskola van. Az idén 3000-en tanulnak benne, kétszerannyian, mint az elmult esztendőben. Koltakov elvtárs, igazgató, amikor iskolájáról beszél, úgy tetszik, panaszkodik, nolott ha jobban meggondoljuk, minden szava boldog dicsekvés. „Terv szerint az idén az esti középiskolában 25 osztálynak kellene működnie. De hol vagyunk már ettől! Kénytelenek voltunk 32 osztályt nyitni. Hiába, nem megy már ez a kettősség. A munkás-középiskolások számára külön épületet kell emelni."

Kétemeletes épület, a gépészek technikuma, műszaki középiskolája. Aki az esti tagozat vezetőjével, Krasznov elvtárssal beszél, ugyanolyan „panaszokat" hall tőle, mint az esti középiskola igazgatójától. A tanulnivágyók áttörnek minden eddigi keretet. Ebben az évben a terv előírása szerint az első évfolyamra 60 munkást akartak felvenni, ezzel szemben 105-öt kellett beírni. Csak az Uralmas-zavod munkásai közül több mint 300-an tanulnak az esti tanfolyamokon. S ha valaki most felteszi a kérdést, miért tanulnak ily lázasan az Uralmas-zavod munkásai, feleljünk neki az egyik munkás-diák Jurij Kirpiscsikov szavaival: „Ezt is meg akartam tanulni, hogy a szerelésnél észrevegyem a hibát, amit a tervező vagy a technológus elkövet s meg tudjam mondani, mi a kérdés helyes megoldása." A továbbképzésnek természetesen sok egyéb előnye is van. Ezek a szavak azonban megmutatják, hogy a szovjet munkás bátran kutatja az újat s minden egyes munkadarabban a szeretett szocialista haza egy-egy porcikáját látja.

Végül elérkeztünk az Uralmas-zavod oktatási „aranylétrájának" legfelsőbb fokához.

A központi telep egyik iskolája előtt ilyenkor az esti órákban rendszeresen megjelenik az üzemi autobusz s a „Kirov Urali Műszaki Főiskola" előadói szállnak ki belőle. Az Uralmas-zavod esti főiskolája működik ebben az iskolaépületben, hetenkint négyszer. S hetenkint négyszer a professzorok és előadók átköltöznek megszokott előadótermeikből ide — s itt várják őket a munkások, akik elhatározták, hogy mérnökök lesznek. Tíz évvel ezelőtt még a munkásdiákok jártak be a főiskolára, de ez a nyolc kilométeres ide-oda utazás sok idejüket elrabolta. A gyár igazgatósága és a főiskola vezetősége megállapodott s megnyitották az Uralmas-zavodban a főiskola fiókintézetét. Az esti tagozat eddig 400 mérnököt bocsátott útnak, köztük Sz. I. Szamojlovot, a gyár főmérnökét és Vernyiket, az üzem vezető-tervezőjét. Mindketten Sztálin-díjasok. Ma 350 Uralmas-zavodbeli munkás tanul a főiskola esti tagozatán, de ehhez még hozzá kell számítanunk a gyár 107 más munkását, akik a moszkvai Fémipari Főiskola levelezőtanulói, valamint azokat, akik a szverdlovszki Pedagógiai Főiskola előadásaira járnak.

A munkásegyetemi hallgató

a gyárváros ismert és szeretett alakja. Féltő gondoskodással veszik körül, minden lépését segíti a Párt és a szakszervezet. Negyvenezer kötetes műszaki könyvtár áll rendelkezésére, s ellátja a teljes tananyaggal. Az alapvető laboratóriumi munkákat a gyár központi laboratóriumában végzik. Vizsgák előtt tíznapos szabadságot kapnak, a diploma elnyerése előtt négy hónapot. Erre az időre állami ösztöndíjat kapnak, úgy mint mindenki más. Azok számára, akik már régen végezték el a középiskolát, s elfelejtették az anyagot, a szakszervezeti bizottság és a gyár igazgatósága a főiskolára való beiratkozás előtt féléves előkészítő tanfolyamokat szervez. Ezeken a tanfolyamokon ma 150 ember vesz részt.

Az életbe, a jövőbe vetett hittel keményen, céltudatosan haladnak a szovjet munkások felfelé az aranylétrán. Az esti főiskola ötödik évfolyamán tanul egy komszomolista munkásnő. Kilenc osztályt végzett Sztálingrádban, majd később az Uralmas-zavodban fejezte be a tizediket Ezután beiratkozott a főiskola esti tagozatára. Két évig tanult. Kislánya született és egy évet ki kellett hagynia. Egy év mulva visszament a főiskolára. Megegyezett a férjével, hogy esténkint rábízza a gyereket és befejezi az egyetemi tanulást, azután a férje — aki soffőr a gyárban — szintén beiratkozik a főiskolára.

★

Ragyognak a fények az Uralmas-zavod iskoláinak ablakaiban, fények, amelyeket a Nagy Októberi Forradalom lángjából pattant szikrák táplálnak és világitják a szovjet munkásosztály mind feljebb vezető útját a kommunizmus felé!

Visszhang

Indul a vonat. Négyszázhatvanhat magyar mezőgazdasági munkás érkezett haza Svédországból, majdnem félezren azok közül, akiket a Nagy Ferencék adtak el határontúlra bérrabszolgának, s akik most boldogan indultak útnak a végre szabad haza felé a sokéves kényszerű emigrációból. Ami azonban nekik öröm és vágyaik beteljesedése volt, az bosszúságot és dühöt váltott ki a svéd reakció és az imperialisták ottani magyar ügynökei körében. Összefogtak és mindent elkövettek, hogy megakadályozzák a magyar földmunkások hazautazását. Amikor a rábeszélés és a kérlelés nem használt, cselhez és csalafintasághoz folyamodtak. Kimentek az állomásra és el akarták hitetni a hazatérőkkel, hogy nem indul vonat — forduljanak vissza. A vonat természetesen elindult, s hazahozta a mintegy félezer magyar mezőgazdasági munkást, akik most kezdődő ötéves tervünk minden dolgos kezet foglalkoztató munkájába fognak bekapcsolódni.

★

A magas klérus munkásgyűlölete nem ujdonság számunkra. De ha valaki mégis elfelejtette volna, eszébejuttatja az Uj Ember legutóbbi száma. A fizikai munkások lenézése, megvetése, gyűlölete sugárzik a „Forgácsok" című egyébként bárgyú kis írás minden sorából, s amellett egy nem is leplezett próbálkozás: szembeállítani a fizikai és szellemi dolgozókat. Az Uj Ember nagyon is régi hangja cseng ezekből a sorokból, amelyek a nehéztesti munkást alacsonyabbrendűnek nevezik. Figyelmeztetés ez: mi még a régiek vagyunk. De erre kár helyet és energiát pazarolni! Minden figyelmeztetés nélkül is ismerjük az Uj Embert és a közmondást a kutyáról meg a szalonnáról.

A Szaktanács tiltakozik az ENSZ-nél nyolc görög hazafi halálraitélése ellen

A Magyar Szakszervezetek Országos Tanácsa az alábbi tiltakozó táviratot intézte az ENSZ jelenlegi ülésszakának elnökéhez:

„A Magyar Szakszervezetek Országos Tanácsa 1,600.000 szervezett dolgozó nevében határozottan tiltakozik az athéni kormány törvénytelen és jogtalan ítélete ellen, amellyel Katarina Talaghanit, Dimitros Maratidis, Evangelia Saratris, Artemnos Ionniris, Sotirolgs Bairbonnakis, Georgiou Liopuolos, Jacavos Famelis, Antonios Stilakos görög hazafiakat sujtotta. Az athéni kormány hamis és hazug indokai csak azt a célt szolgálják, hogy eltereljék a közvélemény figyelmét igazi céljukról, az emberi jogaikért küzdő dolgozók mozgalmának vérbefojtásáról.

Kérjük az Egyesült Nemzetek Szövetségét, hogy járjon közbe a görög kormánynál a halálraítéltek ügyében és követeljük, hogy vonják vissza ezeket a barbár ítéleteket."

Párthírek

FELHIVAS
az üzemi, városi és falusi pártszervezeteinkhez!

November 7-től 13-ig terjedő héten a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából pártnapok lesznek.

A vezérfonalat, küldjük.

MAGYAR DOLGOZÓK PARTJA KÖZPONTI VEZETŐSÉGE
Agitációs Osztály.

A Pártoktatók Házában ma este 7-kor Göncöl György elvtárs tart előadást „Uj erőviszonyok a nemzetközi politikában" címmel (alapfokú értekezletvezetők és szemináriumi előadók részére. Belépés P. H. tagkönyvvel vagy meghívóval.

FELHIVAS,
az üzemi, városi és falusi pártszervezeteinkhez!

Még e héten minden pártszervezetünkhöz megfelelő példányszámban eljuttatja az Új Világ Kiadóhivatala a lap november első heti ünnepi számát. Pártszervezeteink gondoskodjanak arról, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 32. évfordulójának alkalmából rendezett ünnepségeken a leküldött ujság terjesztését, árusítását gondosan megszervezzék.

MAGYAR DOLGOZÓK PARTJA KÖZPONTI VEZETŐSÉGE
Agitációs Osztály

IV. ker. szemináriumvezetők értekezlete szombaton ½2-kor. Alapfokú: Városház-utca 14., Rákosi-terem. Haladó: Deák Ferenc-u. 2.

V. ker. szemináriumvezetők értekezlete szombaton 2-kor. Alapfokon I. csoport: Bajcsy Zsilinszky-út 78. II. csoport: Szent István-körút 18., haladó I. csoport: Zoltán-u. 18., II. csoport: Alkotmány-u. 8. Megjelenés ellenőrök részére is kötelező.

VII. ker. alap- és haladófokú szemináriumvezetők értekezlete szombaton 2-kor, Erzsébet-körút 49.

VIII. ker. alapfokú szemináriumvezetők részére szombaton 3-kor, haladók részére szombaton 4-kor értekezlet. Rákóczi-tér 2.

IX. ker. alap- és haladó szemináriumvezetők! Hétfőn ½6-kor értekezlet, Köztelek-utca 8.

XII. ker. faliujságfelelős-értekezlet ma 6-kor, Nagyenyed-u. 9.

XIII. ker. pártnapelőadók értekezlete szombaton 2-kor, az Elzett-gyár nagytermében (Bencze-u. 3.)

Időjárás

A Meteorológiai Intézet jelenti: Várható időjárás: Mérsékelt északi, északkeleti szél, nyugat felől felszakadozó felhőzet, több helyen köd. Többfelé, inkább csak az ország keleti felében kisebb esők, havaseső. Nyugaton erősebb éjszakai lehülés, a nappali hőmérséklet nem változik lényegesen.

A MI VILÁGUNK

A történelemről az emberi társadalomról ezernyi sötét hazugságot tömött az emberek fejébe a burzsoá „tudomány". És vajjon a természetről, a világ szerkezetéről, kialakulásáról igazabbat tanított? Nem! A természettudományos oktatás is gyakran arra volt jó a multban, hogy eltakarja a világ igazi arcát és ezzel elősegítse a társadalomról szóló hazugságok terjesztését.

Az iskolában én azok közé tartoztam, akik a fizikát sosem értették. Mintha szántszándékkal azt akarták volna bebizonyítani a tankönyvek, hogy a világ nem érthető, homályos, teli van gyanús ellentmondással, s hogy ez mindig is így lesz. Aki elvégezte a középiskola nyolc osztályát, szinte kevesebbet tudott a világ szerkezetéről, minéműségéről, mint amikor beiratkozott: magára maradt, teljes bizonytalanságban: az iskola a szilárd törvények helyett csak a hit dogmáit, a „hiszem, mert lehetetlen" arcpirító elvét adhatta... Belenyugodtam hogy nincs tehetségem a természettudományhoz, hogy a középiskolával egy életre befejeztem a fizikát, matematikát, biológiát is.

Később mégegyszer nekiálltam, hogy megértsem, milyen a világ, amelyben élek, honnan származom, mivé leszek, mi a célja mindennek. Kiadóink az időben egész könyvtárravalót adtak ki a „legmodernebb", „legdivatosabb" professzorok munkáiból; ezekhez folyamodtam. Szép könyvek voltak, rengeteg képpel, sok levezetéssel. A tényekből indultak ki, az olvasó egy darabig követhette okfejtésüket. De néhány fejezet után hirtelen kezdtek megzavarodni, visszavissza kellett lapozni, akkor a dolog még homályosabbá vált; a szerző maga is azt tanácsolta, hogy hunyjuk le a szemünket, vonatkoztassuk el magunkat a világtól, úgy próbáljuk, ne is elképzelni — mert hisz azt úgysem lehet — hanem *elgondolni* mindazt, amit olvastunk. Nekem ez sosem sikerült, s nem hinném, hogy sok olvasó meg tudta volna tenni. Ahogy az ember lapozta a könyvet, kétségek rohanták meg, az ellentmondások egyre szaporodtak, növekedtek; végül is a szerző az előadottak summázásaként többnyire egy filozófiai „kitekintést" adott, amelyben ilyesféle igazságok álltak: *a világ végső fokon megismerhetetlen, mindnyájan „Isten térdén" nyugszunk* (Jeans), *a világ nem egyéb, mint gondolat* (Eddington), *az ember nem élőlények sorozatából fejlődött, hanem „konstans variációs szféra", s hogy ebből következőleg a „jövő égető társadalmi problémája egész bizonyosan inkább a stabilizálás, mint a fejlődés körül fog forogni"* (Heribert-Nilsson).

Aki ezeket a könyveket elolvasta, nem lett okosabb tőlük. „Megtanulhatta" belőlük, ha az iskolában nem tanulta még meg, hogy egy ellenséges, számára soha meg nem érthető világban él, hogy az élet értelme nem az élet, hanem a halál, hogy a „körülmények" ellen fölösleges lázadozni, hogy az ember mindig az volt, mindig is az lesz, ami ma, vagyis hogy jobb feltételeket csakis a túlvilágon remélhetünk.

Mindezt a mocskot — ma már világosan látom — az imperializmus szolgálatába állt „tudósok" zúdították ránk; a sokféle elmélet célja egy volt: elnyomorítani, sötétbe burkolni a tanulnivágyó olvasót, meggyőzni arról, hogy a világot megismerni nem lehet, megváltoztatni még kevésbbé: vagyis magyarán azt bizonyították itt be ezek a professzorok olvasóinak, hogy a tőkés rend, a kizsákmányolás, az uralkodó osztályok kiváltsága örökkévaló dolgok, hogy mindez isten akarata, vagy legjobb esetben a Sors parancsa. Aki olvasott ezekből a természettudományos könyvekből, felejtse őket el, mintha sose olvasta volna. A világ, a föld, a csillagok, az élőlények, az ember nem olyan, mint amilyennek ezek a professzorok leírták.

Hogy valójában milyen azt sok hiába átrágott könyv után csak most tudtam meg, amikor a kezembe került a Szikra most induló Természettudományos Kiskönyvtárának nyolc kis füzete. Szovjet tudós munkája valamennyi. Mi biztosítja a szovjet tudósok hitelét szemben az imperializmus szolgálatába állt professzorok tudatosan rosszhiszemű locsogásával? Az, hogy a szovjet kutatók *materialisták*, vagyis abból indulnak ki, hogy *„a világ természetére nézve anyagi"*, hogy *„objektív valóság, amely tudatunkon kívül és attól függetlenül létezik"* s hogy e *„világ és törvényszerűségei igenis megismerhetők"* (Sztálin).

Mért olyan vonzó, mért olyan elragadóan izgalmas a materialista kutató tudománya? Azért, mert a világegyetem beutazására induló olvasót az *emberi értelemmel* vezérli: mind a nyolc kis füzet ennek dicséretét hirdeti. *S. F. Polák* például, a *„Mindenség szerkezete"* című füzet szerzője leírja, miként fedezték fel a csillagászok a Neptunusz bolygót. Annakidején még az Uránuszt, a Naptól számított hetedik bolygót tartották a legkülsőnek, de amikor e szabad szemmel már alig látható csillagocska pályáját kiszámították, kitűnt, hogy az Uránusz nem egészen úgy mozog, mint ahogy a tömegvonzás törvénye értelmében mozognia kellene. Mintha valami erő állandóan eltérítette volna útjából. Föltételezték, hogy az Uránusz mögött kell egy másik bolygónak lenni, amelyet még nem láttak, és ez az ismeretlen bolygó okozza vonzásával az Uránusz mozgásában az eltéréseket. A csillagászok ez eltérések alapján meghatározták, hogy az égbolt melyik helyén kell lennie ez új bolygónak, s valóban, mikor a látcsövet az égnek erre a részére irányították, felfedezték az új bolygót, a Neptunuszt.

Az élet születése volt az a kérdés, amellyel az idealista kutatók leggyakrabban éltek vissza. Évszázadok óta hirdetik, hogy az élettelen anyagból nincs átmenet az élőbe, hogy az élet „isteni szikra", földöntúli erők adománya. *V. A. Dorfman*, az *„Élő és élettelen világ"* című füzet szerzője egyszerű, mindenki által könnyen megérthető, okos szavaival szétoszlatja a homályt, amelyet a tudomány ellenségei és a babona terjesztői árasztottak e sarkalatos probléma köré. Száz esztendővel ezelőtt — írja — még a tudósok is azt tartották, hogy az összetett, szerves anyagokat amelyeket például az emberi test termel, lehetetlen laboratóriumban előállítani. A kísérletek eredményei azonban rég megcáfolták e tételt. A fehérjeanyagok mesterséges előállítása vezeti tovább a tudományt ezen az úton. *„Bizonyosak lehetünk benne* — írja —, *hogy a közeljövőben sikerül megtalálni azokat a feltételeket, amelyek mellett élő lesz az élettelenből"*.

Ez a harcos, igazi kutatóhoz illő beszéd! A tudományok fejlődésének minden eddigi szakaszában voltak, akik megpróbálták szembeállítani a már ismertet a még ismeretlennel Ma is akanak még olyan professzorok, akik azt állítják, hogy „bizonyos határon túl" a jelenségek megismerhetetlenek, csak a hit adhat malasztot. A tudomány fejlődését azonban nem ezek az idealisták vitték előre, sőt, gátolták azt. Előre éppen ellenkezőleg azok vitték, akik a világ megismerhetőségét vallották, akik biztak tudásunk fejlődésében, akik nem gátolni, hanem segíteni igyekeztek a további kutatást.

Csodálatos utazás ez amire a szovjet kutatók viszik a kis füzetekben olvasóikat. A világegyetem, amely eddig ellenségünk volt, amely titkaival elijesztett, most kitárul, a tudomány derűs fénye árad szét benne. Nem elhagyatva állunk többé egy rémisztő és zord mindenség közepén, hanem nyitott szemmel egy folyton alakuló, és szüntelenül fejlődő világban. És ez a világ baráti, s mert megismerhető: *a miénk!*

Késô este kerültem haza, fáradtan és álmosan, de nem tudtam lehúnyni a szemem, amíg mind a nyolc füzetet végig nem olvastam. Kevés ilyen izgalmas olvasmányra emlékszem. Az írók közt, akiket ifjúkoromban megismerhettem, szokás volt lekicsinylően beszélni a természettudományokról: Nem vehet tollat a kezébe, aki nem ismeri a társadalmat, de én azt hiszem, a természettudomány is „kötelező olvasmány" minden írónak. És nemcsak az írónak: minden embernek meg kell ismerkednie e derűs természet szerkezetével. A mi táborunk, az igazság tábora az erősebb. És erőnket megsokszorozza a tudás. És ha tájékozódunk a titokzatosnak kikiáltott világegyetemben, ha biztos lábbal járunk a Tejút végtelen csillagködén, a rég felolvadt jégkorszakok tábláin, az őstengerek párás és életet termő partjain, úgy még biztosabban állunk és harcolunk a talpunk alatti földön, hiába fog össze az ember ellen a középkor, a babona, a homály minden garabonciás diákja!

Karinthy Ferenc

Dr. POZSONYI ZOLTÁN
építészmérnök
felsőipariskolai tanár

SZEGED
Felsőipariskolai internátus
Rigó u. 24c T. 32-77

Bnék!

Éber László: A pozsonyszentgyörgyi oltár.

Pozsonyszentgyörgyi oltár

Ksz. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei.
4°, 5K, 15L, Budapest, 1918.

Pozsonyszentgyörgy
Rk. templom

Osztály - Szalay I. 298. l.

340. ábra. Mordax Jakab pozsonyi alkapitány síremléke. XVI. sz. a szentgyörgyi róm. kath. templomban.

A 341-ik
fehérvárott va
szobrászati és
irgalmas szam
tetején a király
alakját látjuk.
technika melle

Legszebb
1543.) sírtáblája
szerint, családj
alkapitánynak
(Pozsonymegy
térdeplő házas
angyal megy fö
felhők között
csinos, rendkí
A dombormű
kőbe. Hasonló
kiállítottunk.

A német
egész sorozat
osztrák befoly

El nem mulaszthatjuk itt egy vi
gyapszöntvénye a csúcsíves épületszerkeze

ıégy, kariatidek és félhengeroszlopok által
architrávból és erre tett czímerből állott.
s alakja látható, jobb és balfelől Mihály
:r alatt pedig érdekes dombormű, melyet
mely törökök és magyarok csatáját ábrá-
vül mozgalmas csatakép e nemben a leg-
s világi nagyjaink síremlékei után készült
attuk még be a renaissance csoportban,
z időben Magyarországon is a szobrászat-
alában valami konservativ vonást tüntetnek
helyzetben ábrázolják őket és rendesen
ı pompás palástok, hímzett infulák díszes
elére, mint az elhunyt egyéniségének jel-
Ferencz győri püspöké (megh. 1555) a
láh Miklós esztergomi érseké (megh. 1578)
é (megh. 1601) a nagyszombati káptalani
győri püspöké (megh. 1605) Pozsonyban,
evenebbek, művésziebbek főuraink, világi
elhunytak ruházatának, fegyverzetének hű
örténeti szempontból is érdekes források.
példát említünk meg. Még a régibb formát
felső részei főkapitányának (meghalt 1550)
:mplomban vagy báró Batthyány Ferencé

Pozsonyszentgyörgyi

főoltár

Tehér mérkő, XV, 4.

Kétlem!

XVI. század

lesz

Repr.

Dívald Magyarmvenl.

173. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő R.-T.
Könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Pozsonyszentgyörgyi

rk. templom

Szentgyörgyi György

üremlike + 1467

Repr.

Divald Magyarmüveml.

107. l.

109. l.

Pozsonyszent györgyi

Mária halála relief

1516 utáni

Repr.

Kampkőzépkfaszobr.

297. l.

Pozsonyszentgyörgyi XV. sz. domborzmű

Pozsonyszentgyörgyi XV. századbeli domborzmű a konzerválás és restaurálás előtt

VII. 4, 6. — paraffinban történt befagyasztás utáni állapotban VII. 5, 6.

— konzervált és restaurált állapotban VII. 7

Muz. és Kis Ert

Pozsonyi Zoltán

építész -

Született Esztergomban 1900.
Pozsonyban végezte középiskolait,
A bpesti műegyetemen nyert
építészi képesítést, majd a
szegedi egyetemen végzett
történelmi tanulmányokat.
Építészmérnöki gyakorlatot
folytat s a szegedi m. kir.
felsőipariskola tanára -

Pozsonyi Zoltán: Árpádkor
és Kelet. Szeged, 1935. 152.

(Örieletrajz.)

Pozsonyi Zoltán

építész

Szül. 1900. Esztergom. Közép-iskoláit Pozsonyban végezte, 1918-ban háborusés a forradalmak után a nemzeti hadseregben karhatalmi szolgálatot teljesített. A budapesti műegyetemen építészi képesítést nyervén, a szegedi tudományegyetemen végzett történelmi tanulmányokat. Mint a mérnöki kamara tagja, építésmérnöki gyakorlatot folytat és a szegedi m.-kir. felsőipariskola tanára. Doktori értekezése, melyben fenti életrajza is van:

Pozsonyi Zoltán: Árpádkor és Kelet. Vázlatos művelődéstörténeti előkészítés árpádkori művészetünk keleti hatásainak vizsgálatához. Szeged 1935

29. Fr.

I.
449

29. Sienai festő.

A XV. század végéről.

Vértanu szent Péter.

A medaillonban térdig ábrázolt álló és szembe néző Dominicanus szent jobb kezében pálmát s baljában könyvet tart. Kopasz fejébe, melyet dicsfény övez, kés van vágva. Sebéből vér csurog. Haja rövid, arcza csupasz. Köntöse fekete és bő ujjú csuklyás köpenye fehér. A háttér kék s a medaillont rózsaszinű csík futja körül.

Fa, méretei 23·5 : 23·5 cm. — 1880 : IV. 2-iki jegyzék 40. *Ramboux J. A.:* 208, pag. 38. Giacomo Pacchiarotti: Der heil. Petrus von Mailand, Dominicaner und Märtyrer, mit Palme und Buch.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok az Orsz. Képtban:

1873: 23. *Schule von Siena,* XV. Jahrh.: St. Peter

Pozsonyi Zoltán
épitész
terverte a battonyai
rk. templomot
1938-39.

Nemzeti Ujság Lépés
mell. 1939. jun. 18.

Pozsonyi Zoltán

sztahanovista kö-
nüves, Kossuth díjas

ha kell, lásd
felsétlenül

Építés-Építészet

1950. 4. sz

270 l-

MDK

Pozsonyi Zoltán dr. épitészmérnök .

Szabadka város általános rendezésére kiirt tervpályázaton tervét megvették.

MMÉEKözl.1944.32.1.

M.D.K.

dr. Porzsolyi Zoltán, épitész

és Pálfy Budinszky Endre közös terve megvédelben részesült Szabadka város általános rendezésére kiirt pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1944. XXXM LXV. évf.

febr. 10. sz. 5. old.

MDK

Pozsonyi /Filtsch/ Zoltán építészmérnök

A Kamara új tagja 1934.évi nov.hó 26-tól.

Bp.Mérnöki Kamara Közleményei 1934.dec.23. 84.l.

MDK

Pozsonyi Zoltán

Pozsonyi Zoltán és Szojka Jenő a Szegeden épitendő központi rendörségi épület tervp. dicséret.

MMÉEKözl.1940. 190.l.

K

nincs céd

Pozsonyi Zoltán és

Szojka Jenő

a Szegeden építendő
központi rendőrségi
épület terv.
dicséret

MMÉE Közl

1940. 190. l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Pozsonyboldogfai

vk. templom

kentelye a XIV. szá-
zadból

Thury Nyitra-Pozsonyvm
129. l.

Szabó Artur éremgyűjteménye IV. 120.

Pozsony-Ligetfalu

Kávéház 202. l.

Zádor Rudolf

Zo

Pozsonypüspöki
rk. plébániatemplom

Távlati kép.
lásd Honkolozati
torony, erőditett
templom

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942. 134. l.
137. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Pesther Tageblatt.

Dritter Jahrgang.

Pränumerations-Bedingnisse.

Für Pesth und Ofen: Ganzjährig 8 fl., mit täglicher Zusendung 9 fl.; halbjährig 4 fl. 30 kr., mit tägl. Zusendung 5 fl. C. M.; für Auswärtige im Inlande: mit tägl. Postversendung 6 fl 24 kr., mit wöchentlich zweimaliger Postversendung 5 fl. C. M. Pränumeration übernimmt G. Heckenast's Buchhandlung in Pesth und sämmtl. Postämter.

Einrückungs-Gebühren.

Für den Raum der gespaltenen Petit-Zeile 3 kr., bei mehrmaliger Insertion 2 kr. C. M. Beilag-Gebühr für ein Quartblatt 1 fl., für einen halben Bogen 1 fl 30 kr., für einen ganzen Bogen 2 fl. C. M. Beilagen und Inserate sind in der Expedition dieses Blattes, Waiznergasse Nr. 15, dem Hotel Palatin gegenüber rückwärts im Hofe abzugeben

№ 154. Donnerstag, den 1. Juli. **1841.**

Mittheilung, die wechselgerichtlichen und Concursual-Anzeigen betreffend!

Nachdem das **Pesther Tageblatt** sowohl von dem k. ungr. Wechsel-Obergerichte, als von Seite der k. ungr. Wechselgerichte erster Instanz, für die Aufnahme und Mittheilung aller **ämtlichen Anzeigen des Wechselgerichtes** gewählt und bezeichnet worden, und in Folge dieser Bestimmung laut Gesetzartikel XXII. §. 29 von 1840 auch alle **Concursual-Anzeigen** durch dieselbe Zeitung zu veröffentlichen sind, bringe ich hiemit zur allgemeinen Kenntniß, daß

die ämtlichen Nachrichten der k. ung. Wechselgerichte und alle inländischen Concursual-Anzeigen

von jetzt an auf ämtlichem Wege, im Pesther Tageblatt eingeschaltet und abgedruckt erscheinen werden.

Indem ich den geehrten Lesern meines Blattes hievon Nachricht gebe, glaube ich zugleich demjenigen Theil des verehrten Publicums, der obenerwähnte Anzeigen bisher in der provisorisch gewählten Ofner-Pesther Zeitung vorzufinden gewohnt war, auf die geschehene Aenderung und neue Anordnung besonders aufmerksam machen zu müssen, — Pesth, am 28. Juni 1841.

Gustav Heckenast,
Herausgeber des Pesther Tageblattes.

Die erste ungarische Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn-Unternehmung.

Der Orient, im weitern Sinne des Wortes, hatte seit jeher die unglückliche Bestimmung, den materiellen Entwicklungsgang des Occidents zu stören. Zuerst haben die Raubzüge der Barbaren unsere Provinzen entvölkert — unsere Cultur aufgehalten, und seitdem die physischen Kräfte zur directen Vernichtung nicht mehr hinreichen, erschüttert selbst der Verfall, die Schwäche und Auflösung der Macht des einst so gefürchteten Halbmondes, unsere weltbürgerlichen Zustände und den segensreichen Fortbau an den Werken des Friedens.

Die Ereignisse des Jahres 1840 waren, und sind in dieser Beziehung äußerst verhängnißvoll; und nicht leicht dürfte die Leidenschaft eines Einzelnen in so weiten Kreisen unermeßliches Unheil gestiftet haben, als der herrschsüchtige Kitzel des bekannten Satrapen. — Die Absichten Frankreichs, durch Kriegsrüstungen einzuschüchtern, zwangen alle europäischen Mächte zu gleichen Vorkehrungen, welche vielleicht noch auf eine lange Zeit die Bewegung der Capitalien nach diesem Puncte hinleiten, und der Industrie entziehen werden. — Wie viel Unternehmungen dieser Art dürften nicht schon im Keime erstickt worden sein? Welche Verluste hätten vermieden werden können, wenn die friedlichen Weltverhältnisse ungestört geblieben wären, wenn sie den industriellen Aufschwung ununterbrochen befruchtet hätten? Wenn das Geräusch der Waffen unseren Bestrebungen die genommenen Richtungen gelassen haben würden?

Es ist durchaus nicht von den Spielern die Rede, welche durch ihre halsbrecherischen Einsätze haufenweise hingerafft worden sind; — nicht von dem großen Pharaotisch der Börsenwelt, auf welchen das im Schweis des Angesichts sauer erworbene Vermögen jedes Einzelnen mitabgezogen wird; sondern von dem hier wurzelnden, hier planmäßig angelegten und erhaltenen Mißcredit der Industriepapiere, und den daraus entspringenden nachtheiligen Folgen für alle Werke zur Vermehrung der National-Wohlfahrt.

Daß die Eisenbahnen einen vorzüglichen — wenn nicht den ersten Platz — darunter einnehmen, bedarf wohl keiner weitläufigen Beweisführung. Sie bereichern nicht nur, sie verschönern auch das Leben. — Physisch und moralisch ist ihre Einwirkung unberechenbar wohlthätig. Durch sie wird die Menschheit gewissermaßen in einem Hause wohnen, zu einer Familie werden, und der Mittellosere nicht mehr auf der Scholle stehen die ihn gebar — nicht länger im Staube der an ihm verüberrollenden Reise-Equipagen fortkriechen, sondern dem Genuße eines beglückteren Daseins eingebürgert sein.

Und leider scheinen vorzüglich diese Institute in der öffentlichen Meinung alles Vertrauen verloren, und nöthig zu haben, — zur Verhütung ihres gänzlichen Aufgebens — der allgemeinen Theilnahme empfohlen zu werden; in welcher Hinsicht der nationalen ersten ungarischen Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn-Unternehmung auch das erste Wort gebührt. Dieses Unternehmen wurde schon im Spätherbste des Jahres 1836 projektirt.

Siebzehn, theils in Preßburg theils in Tyrnau domicilirende Herren, aus dem Magnaten-, Ritter- und Bürgerstande bildeten einen Verein zur Realisirung desselben; indem man vorerst einen Kostenüberschlag entwerfen lassen wollte. Da dies jedoch ohne Fonds nicht geschehen konnte, so machte man sich anheischig, die erforderlichen Geldmittel in gleichen Theilen vorzuschießen, und zur vorläufigen Verbürgung der spätern Ausführung desselben, die eine Hälfte aller, seiner Zeit zu emmitirenden, Aktien übernehmen zu wollen; im entgegengesetzten Falle aber, die entstehenden Verluste als ein auf den Altar des Vaterlandes gebrachtes Opfer zu betrachten.

Nach diesen ersten Vorgängen der Constituirung wurden die Localbehörden, so weit sich das Unternehmen erstrecken sollte, von dem Bestehen und den Zwecken des Vereines in Kenntniß gesetzt und besonders die hohe königlich ungrische Statthalterei pflichtschuldigst gebeten, dieses erste vaterländische Eisenbahnproject in gnädigsten Schutz zu nehmen,

Mittlerweile hatte der rühmlichst bekannte Bauleiter der Linz-Gmundner Eisenbahn, Herr M. Schönerer, das Terrain zwischen Preßburg und Tyrnau recognoscirt und gefunden, daß diese Gegend zum Bau eines Schienenweges äußerst vortheilhaft sei und daß — Alles gerechnet — höchstens 600,000 fl. Conventions-Münze erforderlich sein dürften, das intentionirte Werk auszuführen, was jedoch der erst zu verfassende, auf Nivellements und Kostenberechnung gestützte, Bauplan genauer nachweisen werde.

Um nun diese technischen Erhebungen zu bewerkstelligen, ward die hohe königlich ungrische Statthalterei um die Ermission königlicher Ingenieure gebeten und dieselbe war auch so gnädig, den Herrn Franz Otto Hieronymi, königl. dirigirenden Donau-Mappirungs-Ingenieur, mit noch vier, ihm beigegebenen, königlichen Technikern augenblicklich auszusenden und das anzufertigende Kostenoperat zu liefern, wozu nicht bloß ärarische Instrumente genommen, sondern den Herren Hieronymi und Julius Lechner auch Mittel bewilligt wurden, zur Bereicherung ihres Wissens in dem vorliegenden Falle, die inländischen Eisenbahnen in Oesterreich, Mähren und Böhmen auf Staatskosten zu bereisen.

Nach einer, sieben Monate dauernden, Aufnahme und Calculation lieferten diese Herren den Kostenvoranschlag der intentionirten Eisenbahn, die nun nicht mehr ausschließend Sache des ersten kleinern Vereines, sondern schon Angelegenheit des größern Publicums war, das nur durch Actien-Promessen — al pari ausgegeben — überzeugt werden konnte, daß diese Unternehmung zugänglich und keineswegs als Monopol für Wenige gedacht worden sei.

Der Kostenvoranschlag wies das Erforderniß eines Baucapitals von 509,048 fl. 29 1/10 kr. Conventions-Münze und auf unvorhergesehene Fälle 25,452 fl. 25 kr. nach; allein die projectlegende Direction, gewarnt durch die bei fast allen Vorherberechnungen größerer Baulichkeiten eintretende Kostenverschiedenheit, hat diese Präliminarien nicht als mathematische Gewißheit auftischen wollen, sondern schon im Vorhinein bei der abgehaltenen ersten Generalversammlung am 20. Jänner 1838 (siehe Protocoll Seite 24), gegen alle Verbindlichkeiten, welche für diese Ansätze möglicherweise gedacht oder gefodert werden sollten, ihre Verwahrung eingelegt. Indessen hielt man 500,000 fl. Conventions-Münze für hinreichend, die Bahn bis Tyrnau zu führen, und somit wurden 2500 Stück Actien von Nr. 1 bis einschließlich Nr. 2500, jede auf 200 fl. Conventions-Münze lautend, ausgegeben.

In Bezug der zu hoffenden Personenfrequenz bei einer längs der Bahn wohnenden Bevölkerung von mehr als 60,000 Seelen, wollte die Direction durchaus keine sanguinischen Erwartungen erregen, daher jährlich nur 30,000 Reisende zwischen Preßburg und Tyrnau, 20,000 zwischen Preßburg und Bösing und 10,000 zwischen Preßburg und St. Georgen *) in Rechnung stellen, obschon die Erfahrung bei allen gebauten Eisenbahnen gerechtfertigt haben würde, das Drei-, Vier- und Fünffache anzunehmen, also mindestens 180,000 Reisende.

Hinsichtlich des Gütertransportes trat ebenfalls der kälteste Skepticismus ein und das Betreffende ist unbarmherzig zugeschnitten.

Herr J. G. Reidner, hiesiger Kaufmann und vormaliger Pächter der städtischen Mauthen, war so gefällig, schriftlich nachzuweisen, daß die Tyrnauer-Linie allein jährlich wenigstens 1,765.309 Centner Waaren passiren und daß bloß an Brennhölzern 30,000 Waldklafter eingeführt werden. Diese Mittheilung gründet sich auf eine eilfjährige Erfahrung; dessenungeachtet aber wurden für's Jahr bloß 150,000 Centner Waaren und 14,000 Klafter Brennholz als Frachtgut postulirt. Dazu rechnete man den Lohn für eine Klafter Brennholz von Bösing nach Preßburg zu stellen, zu 54 kr. Conventions-Münze, während die Unternehmung schon von Grünau — also bei einer weit kürzeren Verführungs-Distanz — 2 fl. Conventions-Münze empfängt. (Fortsetzung folgt.)

*) Die Bahnstrecke zwischen Preßburg und St. Georgen wurde am 28 September 1840 eröffnet, und nur im April 1841, also bloß in einem Monate, sind 5.99 Passagiere transportirt worden.

Novitäten-Gallerie.

Paris. Der Graf Anatole von Montesquiou, Ehrenritter der Königin und ehemaliger Adjutant des Kaisers, hat der Königin ein Exemplar der Broschüre: „Meinung Napoleons über die Gottheit Jesu Christi," vom Ritter von Beauterne, enthaltend 100 ungedruckte Seiten von Napoleon selbst, überreicht. Die erste Auflage ist bereits vergriffen und der Verleger, Debecourt, trägt auf eine neue Auflage an.

— Es ist sicher, daß der berühmte Tenorist Rubini nicht mehr auf der Bühne erscheinen wird; er hat alle Engagements-Anerbietungen abgelehnt. Hr. Dormois, Director der italienischen Oper in Paris, ist nach Italien abgereist, um einen neuen Tenor anzuwerben. Von Madrid aus sind hier Unterhandlungen angeknüpft, um Mlle. Rachel, Rubini und Tamburini zu vermögen, dort in diesem September Gastrollen zu geben.

Berlin. Am 19. v. M., Nachmittags, fuhr ein Kutscher mit einem, mit zwei Pferden bespannten leeren Leiter-Wagen die Roßstraße entlang nach der Brücke zu. Unfern derselben wurden die Pferde — wahrscheinlich durch die Unbesonnenheit zweier Knaben verbeigeführt — scheu, und der Führer vermochte sie nicht mehr zu halten. Er fiel vom Wagen, die Pferde rannten nun die Brücke hinauf, und zwar das auf beiden Augen blinde Handpferd so stark gegen das hölzerne Quergeländer vor dem Brückenzuge, daß dasselbe zerbrach und das Pferd, die Deichsel ebenfalls zerbrechend und das Geschirr zerreißend, in die Spree stürzte. — Das Leinenpferd war bei dieser Gelegenheit schon etwas hinter das eiserne Geländer des Brückenzugs gekommen und hierdurch gegen einen Fall in die Spree geschützt worden. Auf der Brücke, unfern des Zuges, befanden sich unglücklicherweise in diesem Augenblick ein einige 80 Jahr alter Mann und ein 13 Jahr alter Knabe. Ersterer wurde von dem Pferde zwar umgestoßen, auf die Brust getreten, jedoch anscheinend nur unerheblich beschädigt. Allein bedauernswerther war der Unfall für den Knaben. — Er wurde von den Pferden oder der Deichsel stark am Kopfe getroffen, und erlitt dadurch nicht allein lebensgefährliche Contusionen, sondern stürzte überdies noch in die Spree. Durch Hilfe zweier Schiffer zog man ihn zwar alsbald noch lebend aus dem Wasser heraus, er war jedoch sprach- und sinnlos und wurde so nach einer Heilanstalt befördert. Das in die Spree gefallene Pferd wurde demnächst auch wieder, und scheinbar wenig beschädigt, herausgeschafft.

Repertoir für Scherz und Ernst.

Ein Kapitel aus der Geschichte moderner Kultur.

M. G. Saphir liefert in jüngster Zeit im Humoristen eine Reihe von Aufsätzen, die er „Unter-Döblinger Novellen" betitelt, welche den unerschöpflichen Fond seines unversiegbaren Humors und Geistes fast in jeder Zeile darthun. Eine der prägnantesten von Laune, Witz, und den interessantesten allgemeinen Bezügen strotzende Novelle ist die in der Nummer 129 enthaltene, aus welcher wir folgende zeitgemäße Allusion, die eine Schwäche der modernen fashionablen Gesellschaft mit pikanter Ironie und in humoristischer Schärfe geißelt, unsern geehrten Lesern mitzutheilen uns nicht versagen können:

Ach, zur Zeit als ich jung war, und in jenen Jahren, wo andere Leute Erziehung erhalten, hatte die Kultur und die Aufklärung noch nicht so um sich gegriffen, daß man seinen größten Ehrgeiz darein setzte, seinen glänzenden Beruf zum — Reitknecht zu entfalten! Dazumal, als Kunst und Wissen noch nicht so strotzend in die Societé hineinwucherten, gab es noch andere Liebhabereien als Meklenburger und Holsteiner, als Engländer und Hannoveraner u. s. w. Die Blüte der Chevalerie blühte nicht aus dem Hufeisen der Wettrenner heraus, die gesellige Haltung wurde nicht an einem Barrieresprung abgewogen, und nicht Jener war der liebenswürdigste Sterbliche, dessen Fuchs oder Schimmel, oder Rappe die halsbrecherischsten Courbetten macht!

Ach, großes 19tes Jahrhundert! deine Pferdezucht verdrängt die Menschenzucht! Das geistige Thema der Zeit ist: ob die Pferde nicht hintereinander zurückbleiben, ob aber die Menschen zurückbleiben, da wettet kein Mensch einen Heller darauf!

Wir wachsen in die Centauren zurück! Wir können nur dann nach unserm vollen Werth geschätzt werden, wenn wir sechsfüßig sind! „le cheval c'est l'homme," so lautet unsere Devise! und um ein vollkommener Mann zu sein, müssen wir einen Jokei, zwei Handschuhe und vier Hufeisen haben!

Wie nichtig ist jede andere Liebhaberei gegen die Roßliebhaberei! Es gibt z. B. viele Reiche, die an Gemälden, an Büsten, an Büchern, an astronomischen Maschinen, an physikalischen Experimenten Gefallen finden; andere finden Vergnügen daran, Künstler, Dichter, Genies zu beschützen, zu unterstützen, mit ihnen umzugehen u. s. w. Gottlob, solche Alltagsliebhabereien, solcher Geschmack nimmt immer mehr ab! Ein Gemälde, eine Büste, ein Buch, ein Instrument, ist todtes, und nur das „Lebende hat Recht!" Ein Roß, ein Wildfang, ein Renner, ha, das ist ein höheres Wesen, das ganz allein all' unsere Aufmerksamkeit, all' unsere Pflege, all' unsere Zärtlichkeit in Anspruch nimmt!

Von unsern Männern bekömmt den ersten „guten Morgen" und den ersten zärtlichen Blick, die Cigarrenbüchse, dann der Hund, dann der Reitknecht, dann das Roß, und wenn dann noch ein Bischen Zärtlichkeit als Bodensatz in ihnen blieb, dann erst bekommt die Gemahlin, das Kind auch einen Rest des guten Morgens!

Daß jetzt so viele Frauen reiten, geschieht nur, damit sie sich ihren Männern bemerkbar machen. Die gute Frau lehnt Morgens über der Wiege des Säuglings, der Mann bemerkt das nicht! Sie räumt dann sein Kabinett auf, vergebens, er hat keine Augen dafür! Sie setzt sich ans Klavier, umsonst, er hat keine Ohren dafür! Sie nahet sich ihm mit feinen Wendungen und Liebkosungen, lächerlich! Er hat keinen Sinn dafür! Da, da fällt ihr das letzte Mittel ein, sie steigt zu Roß, und ein Blick von Theilnahme fällt von ihm auf das Pferd, und von dem Pferd auf die Reiterin! In das männliche Herz konnten die Frauen sich früher hineinschmeicheln, dann hineinstehlen, jetzt müssen sie hineinreiten! Wir können uns in gar nichts mit Recht aufs hohe Pferd setzen, als eben auf dem Pferd!

Ja, leider bin ich nicht aus dieser Epoche, wo der Stall das Studierzimmer verdrängt, und wo man nicht anders in guten Geruch kommt, als wenn man Stallgeruch di primo cartello an sich trägt!

Ich bin also kein Kunstreiter, sondern Naturreiter, d. h. ich glaube nicht, daß der Mensch geschaffen wurde, um Pferde zu ziehen, sondern daß die Pferde erschaffen wurden, um die Menschen zu ziehen! Ich glaube nicht, daß es die höchste Aufgabe des Ritterthums ist, von Früh bis Abend die Roßologie zu studieren, die Menschenliebe auf Pferdeliebe, und die Nächstenliebe auf Nächstenpferdliebe auszudehnen! Ich glaube, ein Pferd ist ein edles Thier; aber ich glaube nicht, daß man über die „Araber" seine eigene Familie vergessen soll!

Der Sonderling aller Sonderlinge.

Dies war unstreitig der Kaufmann Demitof in Moskau, ein Mann von einem unermeßlichen Vermögen, von dem man der Anecdoten unzählige hat. Hier eine davon: Ein gewisser Mäder war in seinen Vermögens-Umständen sehr zurückgekommen, konnte sich selbst nicht helfen, und glaubte, Demitof werde ihn aus seiner Verlegenheit retten. Er ging nach Moskau, suchte Demitof auf, und eilte zu ihm im bloßen Hemde von grober Leinwand entgegen. „Wer bist Du?" — „Ich heiße Mäder und bin ein Mäkler." — Was willst Du?" — „Demitof hören und sehen, der seinen Ruf durch so schöne Handlungen gegründet hat." — „Wie bist Du nach Moskau gekommen?" — „Auf einem Schlitten." — „Bist Du ein guter Reiter?" — „Ja, mein Herr." — „Du siehst auch ganz darnach aus. Aber ich hätte Lust, eine Probe zu machen." — „Das hängt bloß von Ihnen ab." — „Allons, Mäder, stelle Dich auf Hände und Füße, ich will Dein Reiter sein." Als Demitof es überdrüssig war, ihn im Hofe im Schnee herum galoppiren zu lassen, sagte er zu ihm: „Gut, Du bist ein Mann, komm mit mir herauf, Du wirst Hunger und Durst haben, bist Du ein guter Trinker? was trinkst Du gern?" — „Was Ihnen beliebt, wir wollen mit Punsch anfangen." Sogleich läßt Demitof seine schönste und prachtvollste Terrine mit Punsch füllen, gießt ein Glas voll und reicht es Mäder. „O!" sagte dieser, „so trinke ich nicht." — „Wie trinkst Du sonst? Nun gut, so trink' auf Deine Weise." Mäder ergriff die Terrine, setzte an und leerte sie aus, warf sie mitten in's Zimmer, daß die Scherben um Demitof's Kopf flogen und schrie laut: „Es lebe Demitof! hoch lebe Demitof!" Demitof hierüber ganz entzückt, fiel Mäder um den Hals und umarmte ihn zärtlich. „Zum Teufel, Du bist ein Kerl von meinem Schlage," rief Demitof, „Du bist zu meinem Glücke geboren; kann ich Etwas für Dich thun, so sage es mir geradezu." Nachdem Mäder ihm seine Lage geschildert und geäußert hatte, daß 40.000 Rubel solche verbessern könnten, äußerte Demitof, ihn an's Herz drückend: „Ist's weiter nichts? Freund, Bruder!",

Pesther Tageblatt.

Dritter Jahrgang.

Pränumerations-Bedingnisse.

Für Pesth und Ofen: Ganzjährig 8 fl., mit täglicher Zusendung 9 fl.; halbjährig 4 fl. 30 kr., mit tägl. Zusendung 5 fl. C. M.; für Auswärtige im Inlande: mit tägl. Postversendung 6 fl. 24 kr., mit wöchentlich zweimaliger Postversendung 5 fl. C.M. Pränumeration übernimmt G. Heckenast's Buchhandlung in Pesth und sämmtl. Postämter.

Einrückungs-Gebühren.

Für den Raum der gespaltenen Petit-Zeile 3 kr., bei mehrmaliger Insertion 2 kr. C. M. Beilag-Gebühr für ein Quartblatt 1 fl., für einen halben Bogen 1 fl. 30 kr., für einen ganzen Bogen 2 fl. C.M. Beilagen und Inserate sind in der Expedition dieses Blattes, Waiznergasse Nr. 15, dem Hotel Palatin gegenüber rückwärts im Hofe abzugeben.

№ 155. Freitag, den 2. Juli. **1841.**

Mittheilung, die wechselgerichtlichen und Concursual-Anzeigen betreffend!

Nachdem das **Pesther Tageblatt** sowohl von dem k. ungr. Wechsel-Obergerichte, als von Seite der k. ungr. Wechselgerichte erster Instanz, für die Aufnahme und Mittheilung aller **ämtlichen Anzeigen des Wechselgerichtes** gewählt und bezeichnet worden, und in Folge dieser Bestimmung laut Gesetzartikel XXII. §. 29 von 1840 auch alle **Concursual-Anzeigen** durch dieselbe Zeitung zu veröffentlichen sind, bringe ich hiemit zur allgemeinen Kenntniß, daß

die ämtlichen Nachrichten der k. ung. Wechselgerichte und alle inländischen Concursual-Anzeigen

von jetzt an auf ämtlichem Wege, im Pesther Tageblatt eingeschaltet und abgedruckt erscheinen werden.

Indem ich den geehrten Lesern meines Blattes hievon Nachricht gebe, glaube ich zugleich demjenigen Theil des verehrten Publicums, der obenerwähnte Anzeigen bisher in der provisorisch gewählten Ofner-Pesther Zeitung vorzufinden gewohnt war, auf die geschehene Aenderung und neue Anordnung besonders aufmerksam machen zu müssen, — Pesth, am . Juni 1841.

Gustav Heckenast,
Herausgeber des Pesther Tageblattes.

Die erste ungarische Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn-Unternehmung.

(Fortsetzung.)

Auf dieses Kosten- und Erträgniß-Präliminar, welches den Actionären eine Capitalsrente von 7 Procent in Aussicht gab, wurde die Ausführung dieser ersten nationalen Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn beschlossen; allein erst nach sechzehnmonatlichen Bestrebungen — am 16. April 1839 — und einem 2½jährigen Bestehen — seit November 1836. — während welcher langen Zeit, zum Zeichen des Bestehens, fort und fort ein kleines, seine Beschäftigung von Minute zu Minute gewärtigendes, Bau- und Geschäftspersonale mit schweren und nicht vorherzusehenden Opfern erhalten werden mußte, erfloß die allerhöchste Sanction.

Der Bau begann; allein schon bei den ersten Einleitungen mußte man, leider, wahrnehmen, daß die beinahe zwei Jahre alten Kostenvoranschläge — ein schon bestaubtes Actenconvolut — der Vergangenheit angehörten und durch den Umschwung der Zeiten unbrauchbar geworden waren.

Material und Menschenkraft standen höher im Preise und besonders die Expropriation der Bodenfläche, die früher bei dem allgemeinen Enthusiasmus für Eisenbahnen gewiß nur einzelne Schwierigkeiten gefunden hätte, mußte jetzt den einmüthigen Widerstand der ganzen Bevölkerung besiegen. Selbst Se. k. k. Hoheit, der durchlauchtigste Erzherzog Reichspalatin, fanden Sich bewogen, die Jurisdictionen praesidialiter aufzumuntern; allein dieser hohen Gnade und aller schweren Geldopfer ungeachtet, gelangte man doch am 10. September 1838 in Besitz des ersten, gerichtlich zugesprochenen, Grundstückes.

Das unter solchen Conjuncturen im Jahre 1839 der Bau nur geringe Fortschritte machen konnte, ist klar. Die Direction beschäftigte sich daher eifrig mit der Erörterung aller nur möglichen Ersparungen; allein dieser Ideenaustausch zwischen ihr und ihrem bauleitenden Ober-Ingenieur führte zu einer wesentlichen Verschiedenheit in den betreffenden Ansichten, zu deren Beurtheilung ein technisches Consilium veranstaltet wurde.

Herr Franz Riepl, k. k. Professor und Mitglied der Direction der k. k. ö. pr. Kaiser Ferdinands-Nordbahn, und Herr M. Schönerer, Bauführer der k, k. pr. Wien-Raaber Eisenbahn, waren so gefällig, die an sie ergangene Einladung anzunehmen und nach Preßburg zu kommen.

Die Direction legte diesen Herren die einzeln zu verhandelnden Fragen mit nachfolgender Einleitung vor: „Nachdem wir über mehrere, theils allgemeine, theils specielle Baumaßregeln mit unserm Bauleiter zu keiner definitiven Vereinigung kommen können und, wiewohl wir, als Direction, die Macht hätten, unsern Ansichten gewisse Folgen zu verschaffen, so wollen wir, als Nichttechniker, um keine Anmaßung zu zeigen, und um die uns anvertrauten Interessen nach bestem Wissen und Gewissen auch weiter verfolgen zu können, Sie hiermit bitten, nachstehende Fragen nach ihrer practischen Sachkenntniß zu beantworten."

„Wir glauben nicht, anführen zu dürfen, daß dieses Unternehmen — in jeder Beziehung klein, andere Basen hat, als jene Riesenwerke, deren Bau Millionen aufzehrt, und daß unser Ideal zu jeder Zeit eine solide Holzeisenbahn, nach dem Muster von Linz-Gmunden war und auch jetzt noch ist, da die immerhin nur relativ größere Solidität des Baues durch die fixirte Geldkraft der betreffenden Unternehmung beschränkt bleibt." —

Gegen diese allgemeinen Ansichten der Direction wurde zwar directe nichts eingewendet, allein doch die Meinung ausgesprochen, daß, nach dem ersten Projecte und den Vorschlägen des gegenwärtigen Oberingenieurs nicht gebaut werden möge, da die Erfahrung allenthalben darthue, daß ein soliderer Bau, wenn auch ursprünglich theuer, am Ende doch der billigere sei, und diese Unternehmung nur im eigenen Interesse und zum eigenen Vortheil ein größeres Capital verwenden werde.

Aus diesen Beweggründen sehe man sich veranlaßt, 1. für eine größere Kronenbreite bei Aufdämmungen, 2. für eine höhere Steinbettung 3. für eine Vermehrung der Wächterhäuser, in Abständen von 800, höchstens 1000 Currentklaftern, 4. für solider gebaute Personenwagen, 5. für in Federn hängende Frachtwagen, 6. für stärkeres und längeres Bahnholz, 7. für schwerere und gewalzte Schienen, 8. für eiserne Unterlagsplatten beim Zusammenstoß der Schienen, zu stimmen.

Die Direction legte dieses Resultat der technischen Berathung einer Generalversammlung der Actionäre mit dem Bemerken vor, daß diese Vorschläge zwar gut und ohne Widerspruch eine festere Bahn schaffen müssen, allein auch einen größern Capitalsaufwand erfordern werden.

Da jedoch Herr M. Schönerer, abgesehen von seiner Stellung als Bauleiter der großartigsten Eisenbahnunternehmungen Oesterreichs, kurz zuvor in diesen Angelegenheiten den Continent von Europa nnd Amerika bereist hatte, unbedingtes Vertrauen fand, und die Actionäre dieser Generalversammlung den höhern Gesichtspunkt der Unternehmung, nämlich: als ein nationales erstes Werk solide dazustehen, vor Augen hatten, so nahm man diese Veränderungen ohne Abstimmung an.

Bald darauf wurden die Actien dieses Unternehmens mit einer an Raserei gränzenden Leidenschaftlichkeit gesucht und selbst zu dem Agio von 50 Procent aufgekauft.

Dieser Cours zog fast alle ausgegebenen Actien nach Wien und in den Strudel bodenloser Agiotage. Ein förmlicher Wechsel des Besitzstandes war eingetreten und zum Nachtheile der guten Sache blieben dieser ersten vaterländischen Eisenbahnunternehmung bloß die nationalen Namen der ursprünglichen

Promessen- und Actienbesitzer, und selbst dies schmerzliche Andenken nicht immer unangefochten.

Die Folgen dieses unglücklichen Ueberganges äußerten sich auch leider sehr früh, denn schon in einigen Wochen begannen die Rateneinzahlungen zu stocken. Die Wirren im Morgenlande und die Stellung Frankreichs schienen einen Krieg unvermeidlich zu machen, und unter solchen Befürchtungen zahlte man endlich gar nichts ein.

Der Bau konnte daher auch nicht rasch vorwärtsschreiten, sondern mußte stets in engen Grenzen gehalten, zuletzt ganz eingestellt werden.

Diese Ereignisse nöthigten die Direction, das technische Personale größtentheils zu entlassen und eine Generalversammlung der Actionäre in außerordentlicher Weise zu berufen, um in gemeinschaftlicher Berathung die Mittel und Wege zu bestimmen, wie hier geholfen werden könne. Indessen am Tage der Zusammenkunft, sechs Wochen nach der Einberufung, standen die finanziellen Verhältnisse der Unternehmung schon besser. Ein großer Theil der Actionäre hatte inzwischen nachgezahlt und der frühere Ratenrückstand von mehr als 100,000 fl. C. M. war bis auf 12,080 fl. herabgesunken.

Die Generalversammlung beschäftigte sich daher durch Vornahme der laufenden Geschäfte und endete mit dem Beschlusse, daß die Direction ermächtigt sei, das Actiencapital der Unternehmung von 500,000 fl. Conventions-Münze gänzlich einzuheben und zu verbauen, jedoch in keinem Falle darüber etwas zu verausgaben oder auch nur vorzuborgen habe.

(Fortsetzung folgt.)

Correspondenz-Nachricht.

Kronstadt am 16. Juni 1841.

Es gehörte wahrhaftig nicht viel Scharfsinn dazu, den siebenbürgischen Bädern das erfreuliche Prognostikon zu stellen, daß sie von unseren Nachbarn aus der Walachei und Moldau nach aufgehobener Kontumaz, für die heurige Saison sehr lebhaften Besuch erhalten würden. Zum Theile erfreuen sie sich dessen schon jetzt, wo noch kaum ihre Morgenröthe zu schimmern begann, zum Theile sind größere Quartiersbestellungen gemacht worden, als jemals. Unser Hauptbadeort Borßek wird z. B. heuer von Sr. Durchlaucht dem moldauischen Fürsten Sdurza besucht werden, und das größte Locale daselbst ist bereits auf 2 Monate von ihm gemiethet worden. Da aus diesem zu ersehen ist, daß er mit einem großen Theil seines Hofstaates daselbst den Sommer zubringen wird, so dürfte an einer ungewöhnlichen Lebhaftigkeit kaum zu zweifeln sein. Von der Ankunft Sr. Durchlaucht des Fürsten Milosch Obrenovics in Kronstadt werden Sie bereits gelesen haben. Er befindet sich jetzt in Elöpatak, und so wie hier, bezeichnet er auch dort sein Erscheinen mit wohlthätigen Spenden, — aber versteht es auch gegen Damen sehr galant zu sein und versäumt keine Gelegenheit, die sich ihm dazu darbiethet. Ueberhaupt ist man hier überall von seiner Gentilesse ganz entzückt, weil man sich ihn stets nur als einen rohen Despoten vorzustellen gewohnt war, was dieser kräftige, durch sich selbst und die Natur gebildete Heros gewiß nicht ist. Man meint, daß er bei unserem Hofe wegen eines stabilen Wohnsitzes in den österreichischen Staaten sollicitiren dürfte, was vielleicht gerade kein aus der Luft gegriffenes Gerücht sein mag, da anderen Nachrichten zufolge mehre Groß-Bojären in eben dieser Absicht die Walachei verlassen wollen. Ob der Grund hiezu in politischen oder ökonomischen Verhältnissen liege, läßt sich zur Zeit noch nicht so recht bestimmen. Kowasser dürfte zur Zeit am besuchtesten sein, da die auswärtigen Badegäste einen gewissen Turnus zu beobachten pflegen, in Folge dessen mit diesem äußerst heilsamen Badeorte der Anfang gemacht wird. Die Natur hat sich in Siebenbürgen, der eigentlichsten Heimat der Mineralwässer, in Hervorbringung der mannigfaltigsten Quellen beinahe erschöpft, was vorzüglich in unserem benachbarten Haromszek der Fall ist, — aber ein großer Theil derselben ist noch unbekannt. So ist man gegenwärtig medizinischerseits damit beschäftigt, einen Säuerling, der bei dem Dorfe Zaison 2 Stunden von Kronstadt quillt und noch in den städtischen District gehört, zu analysiren, welcher der allgemeinen Versicherung zufolge dem Elöpataker nichts nachgeben soll, und in der Stunde 40 siebb. oder 8 öster. Eimer liefert. Der romantisch schönen Lage, der Nähe und guten Unterkunft wegen, dürfte dieser Brunnen bald in Aufnahme kommen, was den freundlichen Bewohnern sehr zu wünschen wäre. Was mich aber wundert ist, daß von dem jodhältigen Salzwasser zu Baßen 1¼ Stunde von Mediasch, kein größerer medizinischer Lärm gemacht wird, da ich die heilkräftige Wirkung desselben in den Nachwehen eines complicirten Beinbruches an mir selbst erfahren habe. Zu den vielen, ganz besonderen Eigenschaften dieses Wassers, welches reichlich aus mehreren Stellen quillt, gehört wohl auch die, daß dasselbe ununterbrochen eine große Menge verkohlten Wasserstoffgases in Blasen ausstößt, welche, angezündet, mit einer verpuffenden Flamme brennen. In einer Höhlung des Schlammes, welcher nur eine kleine Oeffnung gelassen wurde, brannte dieses Gas dreizehn Stunden ununterbrochen fort, wie eine Gaslampe. Der rationelle und thätige Arzt zu Mediasch, Hr. Dr. Sigmund, gibt sich zwar alle Mühe, um dieses Wasser in verdiente Aufnahme zu bringen, — ob es ihm aber gelingen wird, ist eine andere Frage.

Was die Industrie und den Handel Kronstadt's und der Umgebung anbelangt, kann man auch nur Erfreuliches erwarten. Diese Geschwisterkinder unseres materialistischen Zeitalters fangen sich an zu entwickeln, da die vorzügliche Hemmniß ihres Gedeihens, die so gescheute Contumaz, aus dem Wege geräumt ist. Unsere und die jenseitigen Kaufleute gehen und kommen jetzt selbst, um ihre Geschäfte abzumachen, was Alles viel geschwinder, sicherer und wohlfeiler als durch Kommissionäre geschieht. Nicht umsonst hat man die Aufhebung der Sanitätsmaßregel mit einem Feste und mit weithin in den Karpathen wiederhallenden Böllerschüssen gefeiert. Der Frohnleichnams-Markt war ungeachtet dessen nicht der brillanteste, obwohl Luxusgegenstände starken Absatz fanden. Pferde, theils einheimische, theils fremde, waren in großen Rudeln vorhanden, aber durchaus nichts Ausgezeichnetes; auch fehlte es an Käufern. Wenn es sich bestättigen soll, daß die Ausfuhr der Pferde von Seite der Regierung wieder bewilligt werden wird, so dürfte den Gestütt-Inhabern und Händlern eine gewinnreichere Zukunft erblühen.

Ich kann diesen Bericht nicht schließen, ohne des Brandunglückes zu erwähnen, welches den 2 Stunden von Kronstadt entfernten, übrigens sehr wohlhabenden sächsischen Marktflecken Rosenau traf. Am 12. Nachmittags 4 Uhr kam durch Unvorsichtigkeit Feuer daselbst aus, welches mehre Reihen der sächsischen Wirthschaftsgebäude, die gewöhnlich von Holz und mit Stroh gedeckt sind, während die Wohnhäuser aus feuerfesten Material gebaut und mit Ziegeln gedeckt werden, — in Asche legte. — Das Wetter im Juni ist gar nicht sommerlich, das Thermometer zeigt oft des Morgens nur + 9° und da diese Temperatur gewöhnlich nach den häufigen Regengüssen eintritt, ist sie um so empfindlicher, und deßhalb auch der Gesundheitszustand nicht gerade der erfreulichste. So viel vor meiner Abreise nach Borszek, zu welcher der Himmel seine Schleußen eigens geöffnet zu haben scheint.

A. K.

Novitäten-Gallerie.

Wien, (16. Juni.) Bereits vor einiger Zeit kamen bei unserer Nationalbank falsche 10-Fl.-Banknoten zur Einlösung, die aber seit Kurzem auf eine für die Bank beunruhigende Weise sich in der Circulation häuften. Durch Zufall wurde itzt die Spur zu der Werkstätte dieses falschen Papiergeldes aufgefunden, und diese in einer Cattunfabrik in Kuttenberg in Böhmen entdeckt. Die Haupttheilnehmer standen bisher in sehr gutem Ruf und weder auf sie selbst, noch ihre vielen Helfershelfer war bisher der Verdacht eines Vergehens gefallen. Sämmtliche Inculpaten befinden sich bereits hier in Haft, und haben eingestanden, daß die Zahl der von ihnen fabricirten falschen 10-Fl.-Noten die große Summe von 80,000 Fl. C. M. erreicht.

Madrid. Am 25. Mai d. J. gebar zu Margacela in Spanien das Weib des Taglöhners Izquierdo zwei Mädchen und Tags darauf einen derben Knaben; die Kinder sind vollkommen ausgebildet und scheinen die besten Dispositionen zum Leben zu besitzen. Die armen Eltern, welche bereits vier Kinder hatten, sahen auf diese Art ihre Familie plötzlich beinahe verdoppelt.

Paris. Wir haben kürzlich eines in der Saone gefundenen, in zwei Theile zerschnittenen Leichnams erwähnt, nach dessen Schicksal die Gerichte Forschungen anstellten. Es ist nun an den Tag gekommen, daß der Ermordete ein wohlhabender Mann gewesen, welchen sein eigener Neffe aus Habsucht, auf so grausame Art bei Seite schaffte.

— Bei Verhandlung eines Falles von Vagabundage, um dessen Willen ein hübscher Knabe von 12 Jahren hier eingezogen wurde, ergab es sich, daß der Vater den Kleinen auf unerträgliche Weise mißhandelte und ihn förmlich haßte, weil des Kindes Geburt der Mutter das Leben gekostet hatte. Auf eine energische Vorstellung des Präsidenten versprach der reuige Vater, daß künftig seine beiden Söhne in seiner Liebe gleich stehen sollten und trug den armen Knaben in seinen Armen weinend davon.

— Ein gewisser Jugla, in jungen Jahren als Invalid der afrikanischen Armee mit einer Pension ausgemustert, kehrte unlängst nach Paris zurück, wo eine Tante, eine alternde Jungfrau, ihn herzlich aufnahm und ihre Thätigkeit, die Quelle ihres Lebensunterhaltes, verdoppelte, um den verstümmelten Neffen zu unterstützen. Leider bemerkte sie bald, daß er sich der Trunkenheit ergab, machte ihm Vorstellungen, welche erfolglos blieben und seufzte im Stillen über die böse Last, welche sie sich an den Hals gehängt hatte. Einen der letzten Abende kam Jugla wieder in einem widerwärtigen Zustande von Betrunkenheit nach Hause, insultirte die Tante, welche that, als hörte sie nicht, endlich aber, da er auf Antwort drang, ihm rieth, zu Bette zu gehen. Jugla erneuerte seine Grobheit und die Tante sagte ihm nun, daß sie mit einem Saufbolde nichts zu sprechen habe. Wüthend über diese Benennung fuhr nun der Elende auf die brave Dame, stieß ihr sein Messer in die linke Seite und holte zu einem zweiten Stiche aus, welchem Jene durch Entspringen aus der Thüre glücklich entrann; am Fuß der Treppe sank sie jedoch bewußtlos nieder; Jugla aber, entmüchtert durch seine Unthat und durch den im Haus entstehenden Lärm, sprang zum Fenster hinaus. Er fiel vom vierten bis zum ersten Stocke, wo er an die Balustrade eines Balcons stürzte und sich fürchterlich zurichtete. Herzzerreißendes Schreien zeigte seinen Zustand an und da die Wohnung, zu welcher der Balcon gehörte, verlassen war, mußte man den Unglücklichen mittelst einer Leiter herabholen; allein er starb wenige Minuten darauf. Die wackere Tante hofft man zu retten.

Omnibus für Literatur.

Preisaustheilung der französischen Academie.

Die französische Academie hat in ihrer öffentlichen Sitzung vom 17. Juni den Preis der Dichtkunst („über den Einfluß der christlichen Civilisation im Orient") dem Herrn Alphons Desessarts zuerkannt. Den ersten Monthyon'schen Tugendpreis von 5000 Frks. erhielt Hr. Louis Reybaud wegen seiner Schrift über die neueren Reformatoren oder Sozialisten St. Simon, Fourier und Owen; den zweiten von 1500 Frks. Hr. Huen Dubourg für seine Lebensbeschreibung des Kardinals Cheverus, Erzbischofs von Bordeaux; die Frau v. Flavigny eine Medaille bon 2000 Frks. für ihr „Buch für die christliche Jugend;" ferner Medaillen von 1500 und 1000 Frks. die Damen d'Aulnay, de Tremadeure, Richomme und Taunay für verschiedene Kinderschriften; eine von 1000 Frks. Hr. Azais als Verfasser des Werkes: „Allgemeine Erklärung der politischen Bewegungen." Ferner hat die Academie einen Preis von 2000 Frks. den HH. Alex. Pierron und Charles Zevort für die zum erstenmal ins

Pesther Tageblatt.

Dritter Jahrgang.

Pränumerations-Bedingnisse.

Für Pesth und Ofen: Ganzjährig 8 fl., mit täglicher Zusendung 9 fl.; halbjährig 4 fl. 30 kr., mit tägl. Zusendung 5 fl. C M; für Auswärtige im Inlande: mit tägl. Postversendung 6 fl 24 kr., mit wöchentlich zweimaliger Postversendung 5 fl. C. M. Pränumeration übernimmt G. Heckenast's Buchhandlung in Pesth und sämmtl. Postämter.

Einrückungs-Gebühren.

Für den Raum der gespaltenen Petit-Zeile 3 kr, bei mehrmaliger Insertion 2 kr. C. M. Beilag-Gebühr für ein Quartblatt 1 fl., für einen halben Bogen 1 fl. 30 kr., für einen ganzen Bogen 2 fl. C. M. Beilagen und Inserate sind in der Expedition dieses Blattes, Waizner-gasse Nr. 15, dem Hotel Palatin gegenüber rückwärts im Hofe abzugeben.

№ 156. Samstag, den 3. Juli. **1841.**

Die erste ungarische Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn-Unternehmung.

(Fortsetzung.)

In Bezug der noch erforderlichen Bausumme zur Vollendung der Bahn und Deckung des angedeuteten wahrscheinlichen Deficits von 42 Procent, sollte in der nächsten Generalversammlung berathen, inzwischen aber ein genauer, den jetzigen Zeitverhältnissen und Erfahrung angepaßter, Kostenvoranschlag bearbeitet werden.

Mit diesen Verhandlungen und Bestimmungen lös'te sich die außerordentlich berufene, und in eine regelmäßig übergegangene Generalversammlung auf, und das Wichtigste, nämlich die Schaffung der Mittel zum Ausbau, blieb unerledigt.

Zweiundvierzig Procent Deficit ist zwar jedenfalls kein unbedeutender Ausfall, wenn man diese Ziffer einseitig beurtheilt; allein jede Einseitigkeit führt zu falschen Folgerungen und auch hier zu unrichtigen Schlüssen; denn, wenn auch einestheils die veranschlagte Bausumme von 500,000 fl. C. M. um 42 Procent überstiegen werden wird, so zeigen die Resultate des Bahnbetriebes im Verhältniß eine noch viel größere Erträgnißzunahme, und somit auch eine weit vortheilhaftere Capitalsanlage, als bei den ersten, bloß auf Vermuthungen basirt gewesenen, Vorherberechnungen.

Daß man blos im Monat April d. J. 5099 Personen, im Mai 6788 Personen zwischen Preßburg und St. Georgen transportirte; daß St. Georgen jährlich 800 bis 1000 Klafter weiche Brennhölzer nach Preßburg liefert; daß das Haus Jurenak allein aus den an der Bahn hinlaufenden Waldungen circa 26000 Klafter harte Brennhölzer bezieht; daß für eine Klafter Brennholz von Grünau nach Preßburg zu stellen, 2 fl. C. M. bezahlt wird, ist eine nicht wegzuleugnende Thatsache, und die Billigkeit verlangt, den auf Erfahrung beruhenden wahren, nicht einer frühern Zeit und andern Zeitverhältnissen angehörenden, Kostenberechnungen auch die neuen, durch Thatsachen verbürgten, Einnahms-Präliminare entgegenzustellen, nach welchem sich das präliminirte Anlags-Capital von 800,000 fl. mit circa 8 Procent jährlich verzinsen wird.

Beinahe fünf Jahre sind verflossen, und dieselben Personen — in so weit sie noch den Lebenden angehören — halten fest zusammen das begonnene Werk zu vollenden.

Weder die Hindernisse vor, noch während des Baues haben sie ermüden und ihre Hingebung schwächen können — weder im Sonnenschein des Glückes noch im Andrange der bittersten Erfahrung sind sie der allgemeinen Sache untreu geworden; im Gegentheil, gerade in der Stunde der höchsten Gefahr, als Jedermann bedenklich die Achsel zuckte, ist ihre eiserne Ausdauer erfinderisch geworden; denn sie haben zur Ehre des Landes einen neuen Weg eingeschlagen, dieses erste nationale Unternehmen zu retten.

Der hochgeborne Herr Franz Graf **Derasse**, Directions-Mitglied, äußerte sich hierüber in der am 10. Mai abgehaltenen allgemeinen Sitzung, gegenüber den berufenen Actionären, folgendermaßen:

„Die noch fehlenden Fonds zur Vollendung der Bahn bis Tyrnau dürften in dem bereits bezeichneten Ausfalle von 42 Procent ausgesprochen sein, indessen mit Zurechnung der 5 percentigen Verzinsung während der Arbeiten, einem 50 procentigen Zuschuße nahe gehen. Das in der Entstehung begriffene und ihrer Beurtheilung unterkommende Kostenoperat wird Alles mit genauen Ziffern nachweisen, und die mögliche Differenz von einigen Gulden mehr oder weniger kann sie nicht hindern, die Hauptsache schon jetzt zu berathen und uns mit der Creirung des neuen Baucapitals zu beschäftigen. Wir haben Ihnen auch in dieser Beziehung bereits etwas vorgearbeitet, und über die Modalität der Herbeischaffung desselben nachgedacht, welche überhaupt nur auf drei Wegen zu erzielen ist, nämlich: a) durch Zuzahlungen, b) durch Anleihen und c) durch eine neue Actien-Commission."

„Da der dritte § unserer Statuten jedoch wörtlich bestimmt: „In keinem Falle kann für die Einlage mehr als 200 fl. in Conventions-Münze per Actie in Anspruch genommen werden, und weder eine Solidarhaftung noch eine Zuzahlung stattfinden" —so fällt der Gedanke eines allgemeinen Nachzahlens von selbst weg. — Anleihen nehmen den Einzelnen zu sehr in Anspruch, und dürften unter den gegenwärtigen Zeitverhältnissen selbst für die blühendste Privatsache unmöglich sein, daher wir bloß eine zweite Actien-Emmission, bei welcher sich die Beiträge in sehr kleine und nur successive flüssig werdende Leistungen theilen lassen, vorschlagen."

„Wir verhehlen uns zwar auch die Schwierigkeiten dieses Mittels durchaus nicht, und sind weit entfernt zu glauben, daß die Speculation **à la hausse** oder **à la baisse** sich jetzt vereinigen wird, unsere Papiere zu versorgen; allein dahin richtete sich auch unser Bemühen nicht, darum würden wir sie nicht berufen haben, die letzte Hand an das Werk zu legen; sondern eine Actien-Subscription aus nationalen Wohlfahrtsbestrebungen herbeizuführen, eine Subscription, die auch unterzeichnet, ohne daß die Agiotage vor der Thüre wartet, und mit dem Geldsacke klimpert, war das Ziel aller unserer Bestrebungen, zu deren Durchführung es uns gelingen mußte, einen hochgestellten, durch Rang, Würden, Tugenden und Verdienst einflußreichen Magnaten für diese Idee zu gewinnen."

„Diesen ersten aber allerwichtigsten Schritt haben wir bereits gemacht, und wir sind so glücklich Ihnen anzeigen zu können, daß Se. Exc. Hr. Franz Graf **Zichy von Vasonkeö** ꝛc. ꝛc. so gnädig war zu erklären: die Subscription des zum Ausbau der ersten ungarischen Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn noch erforderlichen Capitales nach Kräften zu fördern, wenn die Herren Actionäre dieses Unternehmens, damit einverstanden, sich hierüber in einer allgemeinen Versammlung mittelst Protocoll aussprechen, und Ihn davon in Kenntniß setzen wollten."

Dies ist auch geschehen, die ganze Versammlung ging in corpore zu Sr. Excellenz, um die Gefühle der innigsten Dankbarkeit zu äußern, und Hochdieselbe wirkt nun auch seit dieser Zeit mit überraschenden Erfolgen weiter. — Se. Hochfürstlichen Gnaden, der Herr Reichs-Primas von Ungarn, hat bereits eine Anzahl Actien unterzeichnet, und dieses erhabene Beispiel die Initiative für den hohen Clerus gegeben, der sich, in einer mit dem National-Wohlstand so innig verbundenen Angelegenheit, gewiß bewogen finden wird, die reiche Dotation an irdischen Gütern auch zu profanen Zwecken erlaubt zu halten. Mehrere hohe Magnaten haben sich dieser Bewegung bereits angeschlossen; — in Preßburg und Tyrnau sind eigene Comités zur Actien-Subscription entstanden, und die folgenreiche Aufbringung der Fonds zur Vollendung des in Rede stehenden Unternehmens, ist kaum mehr zu bezweifeln."

Wir haben aber auch alle Ursache hier helfend einzuschreiten, wenn uns die Zukunft nicht, gegenüber den industriellen Fortschritten des übrigen Europa als Bettler finden soll, denn man kann sich nicht verhehlen, daß Ungarn ein an mobilen Capitalien sehr armes Land ist, und den Credit der Nachbarn nicht entbehren kann, wenn große industrielle Werke ins Leben gerufen, unsere Cultur vermehren sollen.

Dieser Credit ist aber noch lange nicht vorhanden, und kann auch durch kein Gesetz dekretirt werden, sondern entwickelt sich als zarte Pflanze einer fremden Hemisphäre, nur allmälig im Boden der gemachten Erfahrung. — Man darf wohl sagen, daß in dieser Beziehung durch die erste ungarische Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn auch die erste Annäherung geschehen, und die Bahn gebrochen worden ist, daß aber auch dieses erste Unternehmen — von dem Vaterlande aufgegeben — diese Annäherung wieder vernichten, und die unglückliche Veranlassung zu einem unheilvollen Credits-Umsturz werden könnte; denn allerdings sind Verluste möglich, wenn aus Mangel an Fonds die Vollendung unterbrochen und der Bau stille stehen müßte.

(Schluß folgt.)

Porträtjammer.

„Ausgestellt werden" war früher der höflichere Ausdruck für an den Pranger kommen; unsere Bildung ist in verschiedener Herren Länder so weit vorgerückt, daß die Gerechtigkeit dieses Strafmittels entbehren zu können geglaubt hat. Jetzt haben wir Kunstausstellungen, und ausgestellt werden heißt zu dieser Frist von einem Manne, einer Frau, einem Kinde so viel, als zu etwa dreißig Malen still gesessen haben, vor einem jungen Menschen, den die Welt

einen Maler, der sich selbst einen Künstler nennt. Dieser Künstler hat endlich sein Bild fertig gemacht, vollendet sagt er, und nun kommt der Tischler und Vergolder und faßt die Leinwand in einen schönen goldenen Rahmen, à la Roccoco gewöhnlich.

In vierzehn Tagen ist darauf Kunstausstellung, und dann geht das Ausgestelltwerden erst eigentlich an. Das ist dann eine ganze Sammlung Bilder von Personen, von denen die Weltgeschichte nichts weiß. Kennen Sie dieses Porträt? Nein, Verehrtester. Wir wollen im Kataloge nachsehen. Aha, hier steht es, Nr. 85. Bildniß eines Herrn. — Aber dieses weibliche Porträt ist mir bekannt, ich muß die junge Dame auf dem letzten Balle gesehen haben; sie tanzte drei Lieutenants und zwei Referendarien müde: mein Gott, wie heißt sie denn gleich! Der Katalog meldet ernst und verschwiegen: Porträt einer Dame.

Rechts, links, oben und unten, wohin der erschreckte Blick sich wendet, Porträts! und was für Porträts! Auf diesen Gesichtern lagern wahrhafte Schätze von Mittelmäßigkeit, aus diesen goldenen Rahmen entwickelt sich ein fürchterliches Miasma von Langeweile, von diesem fürchterlichen Uebel, dem man selten entfliehen kann.

Und wie sie geputzt sind, diese Porträts, diese Damen, wie sie sich gerade für's liebe Publicum haben so malen lassen, welch ein Aufwand von Spitzen, gemalt, als ob sie von Pappe wären, von Sammet, den man auch für Papier, von Seide, die man auch für Holz halten könnte. Goldene Ketten, Ringe, Edelsteine, daß man damit dem Lande ein Deficit decken könnte, ein wahrhaft grausamer Reichthum ist da verschwendet.

Und die jungen Mädchen, sie sind alle geschmückt, als sollte es auf den Ball gehen: als müßte heute eine Eroberung gemacht werden, deren rechtlichen Besitz der Herr Pfarrer sichern soll. Ihr Haar, noch ohne Brautkranz, duftet lieblich von Pommade.

Die Herren befleißigen sich alle auf ihren Porträts der buntesten Westen, der steifsten Halsbinden; der Kaufmann N., der in seinem Leben noch nicht die Sünde der Verschwendung begangen hat, seine rothen Hände in Glacéhandschuhe zu stecken, hat hier ein Paar ganz neue und feine. Ob sie ihm der Maler zum Geschenke gemacht hat?

Auch Bücher gibt man den Porträts oft in die Hand, wenn in dem Contracte zwischen Maler und Gemaltem ausgemacht ist, „daß auch die Hände mitgemalt werden." „Malen Sie mich mit einer Grammaire in der Hand," sagte ein junges Mädchen, „Mama leidet's nicht, daß ich Romane lese."

Der Steuerrath X., ein starker Fünfziger, ließ sich neulich mit einer Flöte in der beringten Hand malen. Sie spielen dieses Instrument wohl sehr gern? fragte man ihn. „Vor siebenundzwanzig Jahren habe ich sehr schöne Sonaten geblasen," war seine Antwort."

Daß man, um ähnlich zu werden, sich malen lassen müsse, wie man geht und steht, wie man seinen Tag hinzubringen pflegt, fällt Niemand ein.

Armes Publicum, arme Kunst! Euch werden alle diese kleinlichen Befriedigungen kleinlicher Eitelkeiten geboten, als „Kunstausstellung" müßt ihr sie genießen; was die Kunst betrifft, so heißt es dann in den Zeitungen, „sie blüht jetzt, unsere Reichen pflegen sie mit Vorliebe."

Nur wer in dieser Welt etwas gethan, etwas gelitten hat, darf sich der Welt zeigen, Krieger, Künstler, Dichter, Staatsmänner, alle sie, die auf dem Kampfplatz der Oeffentlichkeit vorwärts dringen, oder zu Grunde gehen, — auch auf ihre äußere Erscheinung hat die Oeffentlichkeit ein Recht, ihre Bilder gehören auf die Ausstellungen — alle andern nur in das Familienzimmer und den Salon.

Novitäten-Gallerie.

Berlin. Von der Verfn. des Godwin-Castle und St. Roche erscheint in vier Wochen ein neuer Roman mit ihrem Bildniß.

— Dem Vernehmen nach soll auf Staatskosten ein großes Journalisticum für das gebildete Publicum. (Seitenzweig der königl. Bibliothek) errichtet werden.

— Cotta hat für die Göschen'sche Verlagshandlung in Leipzig das Verlagsrecht der Lessing'schen Werke erstanden. Die hiesige Vossische Buchhandlung erhielt dafür 10,000 Thaler. Ein Auszug aus Lessing wird von Dr. Meyen besorgt und soll alles dasjenige enthalten, was aus Lessings Werken das größere Publicum interessirt.

Leipzig. (21. Juni.) Seit gestern fürchtet man den Einsturz der hiesigen katholischen Schloßkirche. Vor etwa acht Tagen wurde das Bersten eines der freistehenden Pfeiler bemerkt, dem man durch die nöthigen Stützen sogleich möglichst entgegen arbeitete, gestern früh bei dem Oeffnen des Gotteshauses stürzten indeß vom Gesims und Pfeiler selbst große Stücke Kalk und Steine herab, so wie gleichzeitig in dem auf der Kirche ruhenden Gebäude durch alle drei Stockwerke an den Wänden vielfache Risse und Senkungen sichtbar und fühlbar wurden, so daß man nichts Eiligeres zu thun hatte, als die Wohnungen zu verlassen und zu räumen. Gegenwärtig unterstützt man die Kirche von innen und außen, um das obere Gebäude zu erhalten, an den Wiedergebrauch der Kirche ist indeß wohl nicht zu denken.

München. (19. Juni.) Vorgestern wurde im königl. Hoftheater die Oper „Tell" bei beleuchtetem Hause gegeben. Das Parterre und alle Logen waren übervoll und schimmerten von dem Schmuck der Damen und dem Glanz der Uniformen. Die Königin von Griechenland erschien in Nationaltracht, und wurde freudig mit einem Lebehoch empfangen. Die junge griechische Monarchin gewann durch ihre Freundlichkeit Aller Herzen; allgemeine Aufmerksamkeit erregte auch eine ihrer Damen, die junge Tochter des berühmten Bozzaris, welche ebenfalls im National-Costüm erschienen war. — Heute wird die Statüe Mozart's aus der Grube in der Gießerei emporgehoben; eine musikalische Feier ist für diesen Moment angeordnet.

Paris. In Vendôme starb vor einigen Tagen eine reiche alte Jungfer, eine National-Engländerin, Miß Topping, welche die Keuschheit so weit trieb, daß sie die letzten sechs Jahre hindurch ihr Zimmer nur verließ, um in ihren Garten zu treten, über dessen hohe Mauern niemand sehen konnte. In ihrem Testament vermachte sie 4000 Frs. zum Unterhalt ihrer zwei Katzen, ferner 2000 Frs. für ihren Hund und 200 Frs. jährlich für den Wärter dieser Thiere. Die Nachkommen der Katzen treten in die Erbschaft ein, sobald die alten Thiere sterben, was in der That bereits mit der einen Katze geschehen ist. Uebrigens enthält das Testament einen förmlichen Küchenzettel, nach welchem die Thiere gespeist werden sollen.

Repertoir für Scherz und Ernst.

Character der „großen Welt" in London.

Die in England ausschließlich „Gesellschaft" (society) benannte große Welt unterscheidet sich durch scharfe Züge vor jeder in andern europäischen Ländern. In Wien sind ihre Grundbestandtheile aristokratisch, aber der österreichische Adel ist nicht reich genug, um ganz den Parvenü und nur halbblütigen Millionär auszuschließen. In Frankreich ist die Gesellschaft, wie sie unter dem alten Regime bestand, als ausgestorben zu betrachten, und die Cirkel, wie sie gegenwärtig die Salons von Paris füllen, sind Jedermann zugänglich, selbst Leuten aus den untern Ständen. In Rußland ist die höhere Gesellschaft noch halb feudalistisch und halb barbarisch, eine Mischung der Sitten aus gegenwärtiger Zeit und aus dem fünfzehnten Jahrhundert. In Italien ist die Einlaßkarte zu jeder guten Gesellschaft Geschmack oder die Affectation desselben. Wer die Sprache der Dilettanti annehmen, über Gemälde, Statuten, Münzen, über Rubens' Colorit und Raphael's Ausdruck, oder die sonnige Helle Claude's sprechen kann, allerlei grüne und blaue Worte darüber vorzubringen versteht, ist für die „Conversazioni" der höchsten Gesellschaft geeignet. In England ist die Gesellschaft rein aristokratisch: Talent mag wohl durch Takt und gutes Glück Entrée erlangen, niemals aber bloßer Reichthum. Selbst dem Talente ersten Ranges ist ein Hilfsmittel nöthig — Behutsamkeit, nicht sowohl in dem, was der Aspirant zu thun hat, als in dem, was er nicht zu thun hat. Die erste Schwierigkeit besteht schon in der Wahl dessen, von dem man sich einführen lassen will; hiervon hängt viel ab. Geschieht die Einführung zur unrechten Zeit oder durch Jemand, der selbst nur geduldet ist, so schlägt sie selten glücklich aus. Die Oberhäupter des „haut ton" empfangen ihn mit Kälte und Verdacht, die jeder fernern Annäherung eine starke Schranke entgegenstellen. Der „succès de société" von Manchem ist schon daran gescheitert, daß er von einem unentschiedenen Character eingeführt wurde, und es ist besser, unbekannt bleiben, als nur halb anerkannt werden. Einmal eingeführt, hält ein sanguinisches Temperament Alles, was es in seinem Bereiche sieht, schon für erreichbar, und geräth hierdurch auf eine gefährliche Klippe. Die Conservatoren der Kaste betrachten ein neues Gesicht stets mit Argwohn, und sollte er mit einem Male die Stellung sich anmaßen wollen, nach der er strebt, so ist sein Sturz gewiß; nur allmälig werden sie an seine Gegenwart gewöhnt, nur stufenweise werden sie seine Ansprüche auf Gleichheit anerkennen. Satyre, alte Verbindungen und Ostentation sind drei andere Schwierigkeiten. Mit ersterer, er mag sie nun selbst ausüben oder in Andern wecken, kann er nicht vorsichtig genug sein; er wird sich nie dadurch einen Freund erwerben und manchen verlieren. Dadurch, daß er zu eifrig darnach strebt, die Bekanntschaft der Männer von Rang zu machen, kann er sie am ersten einbüßen. Einmal aber im Heiligthume zugelassen, mag er seinen Witz nach allen Seiten leuchten lassen, selbst gegen die Freunde, die ihn emporgehoben; wenige nur werden ihn darum tadeln, da dies der Welt Lauf ist. Alte Verbindungen, Freundschaften und andere antediluvianische Gefühle muß er mit einem Male abstreifen; nicht als ob man ihm rathen wollte, gewaltsam abzubrechen, oder seine alten Freunde geradezu von sich zu stoßen, ersteres würde unklug sein und letzteres ziemt sich für keinen Mann von Bildung; eine allmälige Kälte wird die Einen zur Ruhe verweisen und ein Wink im Vorbeigehen für die Andern hinreichen. Ostentation muß aber immer vermieden werden, sowohl in Kleidern, als Pferden und Juwelen. Größerer Reichthum wird eben so selten vergeben, als größerer Geist, und der Parvenü, der eine Gesellschaft mit diamantenen Dosen oder den schönsten Pferden in der Stadt zu erstürmen gedenkt, wird finden, daß er sich sehr verrechnet hat. Talent, Einfachheit und gute Manieren sind die ersten Erfordernisse für die Aufnahme unter die höhere Gesellschaft; eine unzweckmäßige Einführung, Sarkasmen und Prahlerei sind die sichersten Mittel, um sich den Zutritt zu versperren.

Autodinamische Uhren, oder: Uhren, die sich von selbst aufziehen.

Die Wiener Theaterzeitung berichtet: Eine der nützlichsten und interessantesten Erfindungen der neuern Zeit sind gewiß die von Pasquale Andervalt in Triest erfundenen, ausschließend privilegirten autodinamischen Uhren. Die Verfertigung von Uhren, welche, einmal in Gang gebracht, nie mehr wieder aufgezogen zu werden benöthigen, war schon seit vielen Jahren die Aufgabe der geschicktesten Uhrmacher Europas; allein, alle die unzähligen Versuche, die man in dieser Beziehung gemacht hat, konnten zu dem gewünschten Resultate bis jetzt nicht führen. Man hat es wohl dahin gebracht, die Periode der einmal in Gang gebrachten, (aufgezogenen) Uhren auf Wochen, ja auf Monate zu verlängern; allein nach Ablauf dieser Zeit, mußten die Uhren von Neuem wieder aufgezogen werden, und selbst diese Periodenverlängerung des Ganges der Uhren, konnte nur durch einen complicirteren Mechanismus, durch Vermehrung der Räder oder des Gewichtes u. dgl. bewerkstelliget werden, wodurch wieder die Gleichmäßigkeit der Bewegung meistens gestört, und somit der Hauptzweck einer Uhr

Pesther Tageblatt.

Dritter Jahrgang.

Pränumerations Bedingnisse.

Für Pesth und Ofen: Ganzjährig 8 fl., mit täglicher Zusendung 9 fl.; halbjährig 4 fl. 30 kr., mit tägl. Zusendung 5 fl C M; für Auswärtige im Inlande: mit tägl. Postversendung 6 fl 24 kr, mit wöchentlich zweimaliger Postversendung 5 fl. C M. Pränumeration übernimmt G. Heckenast's Buchhandlung in Pesth und sämmtl. Postämter.

Einrückungs-Gebühren.

Für den Raum der gespaltenen Petit-Zeile 3 kr, bei mehrmaliger Insertion 2 kr. C. M. Beilag-Gebühr für ein Quartblatt 1 fl., für einen halben Bogen 1 fl 30 kr., für einen ganzen Bogen 2 fl C.M. Beilagen und Inserate sind in der Expedition dieses Blattes, Waizner-gasse Nr 15, dem Hotel Palatin gegenüber rückwärts im Hofe abzugeben.

№ 157. Sonntag, den 4. Juli. **1841.**

Die erste ungarische Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn-Unternehmung.

(Schluß.)

Den fremden Capitalisten ist natürlich nicht darum zu thun, in Ungarn Eisenbahnen zu bauen, und dadurch unsern Nationalwohlstand zu heben, sondern sie wollen ihre Gelder blos vortheilhaft placiren, und sollte ihnen der erste Versuch bei diesem Unternehmen zu viele Opfer kosten, so dürften sie die Hand zu einem zweiten Geschäfte nicht so leicht wieder herüberreichen, vielmehr die uns kaum geöffnete Geldkatze auf immer verschließen, und mit um so größerem Rechte verschließen, als sie uns noch den begründeten Vorwurf machen können, daß eine Nation, welche für sich gar nichts thun, selbst das eigene Feld mit fremder Kraft bestellen, und blos die schon gebackene Semmel kauen will — keine Unterstützung verdiene.

Schon die unberechenbar nachtheilige Rückwirkung eines solchen Urtheils über Ungarn, ist geeignet jeden Vaterlandsfreund zu erschrecken, und die Aufforderung zur gemeinsamen Kraftäußerung zu rechtfertigen. — Das Schicksal der — auch wie immer vortheilhaft und nützlichen ersten ungarischen Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn, zerfällt gegenüber diesen allerwichtigsten National-Interessen in Nichts, und ist nur insoferne bedeutend, als dieses Unternehmen der Probierstein unseres Patriotismus, die Pforte geworden ist, durch welche der uns unentbehrliche Credit des Auslandes einkehren, oder sich absperren wird. — Was soll aus den Eisenbahn-Projecten von **Debreczin, Pest, Raab**, was aus der Canalisirung des Landes, aus vielleicht vielen, jetzt zwar noch schlummernden, allein unter günstigen Credits-Verhältnissen gewiß aufwachenden Unternehmungen werden? wenn die europäischen Geldmärkte fortfahren, ihre, der ganzen übrigen Welt, zugänglichen Metalle, bei dem Namen Ungarn! doppelt zu verschließen. — Gewiß, sie tragen unter solchen Umständen, schon jetzt den Keim des Todes, oder wenigstens die Anlage zu einer siechen, verkrüppelten Existenz in sich. Die an ihrer Spitze stehenden Männer, haben zwar Mittel gefunden, ihren Actien Namen zu verschaffen, werden sie aber auch kräftig genug sein, ohne reelle feste Theilnahme des größern Publicums in und außer dem Vaterlande, die Ausführung der projectirten Werke allein zu übernehmen, und übernommen, auch zu vollbringen? Dies ist eine sehr ernste Frage, wenigstens ein noch ungegebenes Beispiel, und wir möchten mit unserer Verantwortung dafür nicht zu bürgen haben. Kurz, das Schicksal der ersten ung. Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn ist mit den wichtigsten Interessen des Vaterlandes eng verknüpft, ja die wichtigsten Interessen des Vaterlandes werden von diesem Schicksal ihre Lösung empfangen, und glücklich oder unglücklich einfließend, unsere Zukunft gestalten. Unser theures Vaterland wird dies nicht verkennen, die Männer von Einfluß und Ansehen werden ihre Stellung benützen, um von diesem höheren Standpunkte herab, ein weit sichtbares Beispiel echter Vaterlandsliebe zu geben; denn eben so gewiß als jede Geringschätzung der Gefahr, bejammernswerthe Folgen haben muß, wird jede diesem Unternehmen gebrachte Hilfe, Gemeingut der Nation. Diese Verhältnisse und Umstände haben Se. Excellenz auch allein bewogen, das Ansuchen der Direction zu genehmigen; diese Verhältnisse und Umstände werden auch alle Patrioten bestimmen, das Ihrige zu thun, und unter dieser nationalen Aegide wird die erste vaterländische Eisenbahn-Unternehmung zum Flor und Ruhm des Vaterlandes sich realisiren.

Dieses Unternehmen verdient aber auch die Theilnahme und Aufmerksamkeit des ganzen Vaterlandes, denn es erwarb sich unbestritten das große Verdienst den todten Buchstaben des 25. Gesetzartikels vom Jahre 1836 zur lebendigen That gemacht, und der Welt bewiesen zu haben, daß diese reichstägige Bestimmung keine müßige Theorie, sondern eine der industriellen Bewegung des Vaterlandes gebrachte Concession sei. — Dieses Unternehmen hat auch eine bisher viel zu wenig erkannte und gewürdigte Wichtigkeit für Ungarn. — Preßburg an einer sanften Abdachung der Karpaten gelegen, und nur eine Wegstunde von der österreichischen Grenze entfernt, ist durch diese Lage geeignet, als Speditionsplatz des ungarischen Centralhandels, als dessen vermittelndes zweites Organ, für den Nationalwohlstand eine unermeßliche Wichtigkeit zu erlangen. — Schon gegenwärtig — über Tyrnau nach Szered berührt aller Ex- und Importen-Handel des Neutraer, Trentschiner, Barscher, Zohler, Zipser, Liptauer und Arvaer Comitats; — der Ex- und Importen-Handel von Schemnitz, Kremnitz, Neusohl, Altsohl, Bries, Eperies, Karpfen, Kaschau, Käsmark, Königsberg, Libethen, Leutschau, Trentschin ꝛc. ꝛc. Preßburgs Territorium, und man dürfte blos durch eine kleine Verlängerung der im Bau begriffenen Eisenbahn, diese beiden fast in einer Richtung liegenden, und nur beiläufig zwei Stunden von einander entfernten Orte — nämlich Tyrnau und Szered mit Preßburg — und so die Wag mit der Donau verbinden, um den ganzen Verkehr dieses weiten reich bevölkerten und gewerbsthätigen Landstriches auf einer schönen, und äußerst solide gebauten Kunststraße zu erleichtern, zu beleben, und zu vermehren.

Die in Rede stehende Eisenbahnlinie ist daher in national-öconomischer Beziehung von der höchsten Wichtigkeit. — Die Gesetzgebung vom Jahre 1836 hat dies in ihrer hohen Weisheit vollkommen erkannt, und, unter Nro 9. des 25. Gesetzartikels einen Ductus von Wien oder der österreichischen Gränze, durch Ungarn nach Krakau sanctionirt, auf welchem, zufolge der von Sr. Majestät allergnädigst erflossenen Bau-Concession, die erste ungarische Preßburg-Tyrnauer Eisenbahn-Unternehmung beruht, und, als stückweise Ausführung einstweilen genehmigt worden ist. — Dieses industrielle Werk, abgesehen von seiner weitern Richtung nach dem Central-Punct des Landes, ist daher nicht ohne Zukunft und nationale Bedeutung, sondern vielmehr ein noch unentwickelter Knäuel, von welchem sich die Fäden nach allen Seiten abspinnen, und an die Communicationen des Südens und Nordens wohlthätig anknüpfen lassen. — Welche riesigen Anstrengungen zwischen der Weichsel und Weser gemacht werden, um ein Netz von ineinander greifenden Eisenbahnen zu bilden, ist weltbekannt. — Weite Strecken werden schon mit vogelschneller Geschwindigkeit durchfahren, die Elbe, als Wasserstraße nach Hamburg, dem Gewerbsfleiße der Czechen geöffnet, trägt bereits zwischen Prag und Dresden, Böhmen auf ihren Wogen; und die March sollte allen diesen Bestrebungen zur Gränze, die Zukunft der Magyaren einem Friedhofe ähnlich werden, an welchem sich die Idee kalter Erstarrnng, und das Bild der Verwesung reiht? Bei Gott! das haben wir nicht verdient. — Darum auf, hochherziger Patriotismus! schaare dich um das bedrängte Panier der vaterländischen Industrie, und entreiße diese heilige Standarte den Händen der wucherischen Agiotage, die mit den theuersten Interessen der Menschheit ein loses Spiel trieb. — Nicht die großen Opfer des Einzelnen, sondern der kleinere Beitrag vieler, wird jedes Unternehmen möglich machen, und die Hoffnungen und Wünsche verwirklichen, welche unser theueres Vaterland zu hegen berechtigt ist.

Correspondenz-Nachricht.

Gr. Kanischa, am 27. Juni 1841.

Nach einer langen und anhaltenden Dürre und Hitze erquickte endlich Jupiter Pluvius die dürstende Erde, und belebte unserer Oeconomen gesunkene Hoffnungen auf eine gesegnete Erndte. Die Saaten in der ganzen Umgegend Kanischa's stehen wunderschön, und versprechen eine ergiebige Erndte. Hie und da wird bereits geschnitten. Besonders aber die Rebe verspricht heuer eine reichliche Ausbeute, und Manche wollen wohl auch behaupten, daß, wenn die Witterung so günstig, wie bisher bleibt, der Weinstock an Qualität und Quantität dem von 1834 gleichkommen werde. Nur an den Obstbäumen haben die Raupen verheerenden Schaden angerichtet.

Was unser conversationelles Leben betrifft, so finden wir auch hier der Abwechslung viel; die Schauspielergesellschaft eines Herrn Stöger aus Pesth erheitert durch Localpossen unser vergnügungssüchtiges Publicum in einer eigens zu diesem Zwecke im Bräuhausgarten erbauten Arena, und bei regnerischem Wetter in dem Saale des Gasthofes zur Krone. Besonders zeichnet sich der Director Hr. Stöger als Komiker aus. Die andern Rollen lassen eine bessere Besetzung wünschen. Hr. Comund Schwachhofer errichtete in demselben Garten, der für die Bewohner Kanischa's überhaupt ein angenehmer und erheiternder Vergnügungsort ist, eine Limonadehütte. Ein Ge-

sellschaftswagen von demselben Unternehmer fährt täglich um eine Kleinigkeit in die Schanz, einen in der Nähe Kanischa's sich befindlichen Unterhaltungsort. Aber auch an unserm Kunst-Horizonte tauchte eine erfreuliche Erscheinung auf. Herr Louis Eller, Tonkünstler aus Grätz, welcher schon in seinem achten Jahre in seiner Vaterstadt, in dessen Conservatorium er gebildet wurde, zu großen Hoffnungen berechtigte, in letzteren Jahren in mehren Provinz-Hauptstädten mit allgemeinen Beifall Concerte gab, und im Jahre 1836 selbst in Wien bei einem Concerte des Herrn Ferdinand Schubert, Bruder des berühmten verstorbenen Tonsetzers Franz Schubert, mitwirkte und den Beifall der Zuhörer erregte, gab im hiesigen National-Casino am 21. d. M. ein Concert, und bereitete unserm kunstsinnigen Publicum einen wahrhaft überraschenden Genuß. Unter den vorgetragenen Stücken müssen wir als vorzüglich gelungen das Concert von Beriot, die Variationen von H. Ernst und eine Fantasie vom Concertgeber selbst componirt, anerkennen. Sein Spiel zeichnete sich durch Reinheit und Sicherheit, gute Bogenführung, Geläufigkeit in den Doppeltönen, Oktaven und Dezienten, und überhaupt durch einen meisterhaften und geschmackvollen Vortrag aus. Aber auch die von unserm, unter der Leitung des Hrn. Joseph Müller stehenden Orchester, executirte **Grand-Ouverture** verdient eine lobende Erwähnung. Wir erlauben uns zum Schluße noch die kunstsinnigen Einwohner Ihrer freundlichen Schwesterstädte auf diesen jungen Virtuosen aufmerksam zu machen, und können ihm kühn das Prognosticon stellen, daß ihm auch dort der verdiente Beifall nicht entgehen werde.

W.....

Kleine Stadt- und Land-Depesche.

Kaschau. Als Nachtrag der Berichte über den in der Nacht vom 27. auf den 28. Mai l. J. in Kaschau stattgehabten großen Brand, verdient noch die k. k. priv. **Riunione Adriatica di Sicurtà** in Triest wirklich vorzüglich lobenswerthe Erwähnung, da diese Feuer-Versicherungs-Anstalt schon am dritten Tag nach dem Brand, an 13 bei derselben assecurirten Parteien, und zwar darunter die größten Gebäude, als jene des Herrn Vice-Gespans von Vitéz und des Herrn Niemandsfreund, die Entschädigungs-Summen baar, und ohne irgend einem Spesen- oder Provisions-Abzug bezahlte, außerdem noch für Rettung anderer in Gefahr gestandenen Häuser namhafte Gratificationen macht, was nicht wenig zur Linderung des Schadens beitrug, und das Versichern seiner Habe im Allgemeinen wärmstens anempfohlen zu werden verdient.

Kaschau im Juni 1841.

Joseph Zámbory,
Stadt-Lieutenant.

Repertoir für Scherz und Ernst.

Gemälde-Verzeichniß der neuesten Kunstausstellung in Schneckenburg.

Unter diesem Titel enthält das Rheinland einen Scherz, dem wir Auszugsweise folgendes entnehmen:

Kunstfreunde, welche die Mainzer Gemälde-Ausstellung nicht in Allem befriedigt, werden jetzt wohl thun, die reichhaltige Gemälde-Gallerie in Schneckenburg zu besuchen. Allen, welche diese Ausstellung besuchen, wird mit Einem Male ein Licht aufgehen, welche Gegenstände die modernen Maler zum Vorwurf der Behandlung aufgreifen, und wie kunst- und geschmackvoll das Historische in der Genremalerei und das Genre im historischen Gemälde zur Anschauung gebracht wird. Schneckenburg ist nicht weit entfernt von hier, und mittels der projektirten Erd-Mond-Eisenbahn kann man in einigen Jahrhunderten an Ort und Stelle sein. Um den Kunstfreunden einen Vorgeschmack der Dinge, die sie da sehen werden, beizubringen, will ich nur einige der ausgezeichnetsten Werke der Schneckenburger Kunstausstellung anführen. Aus Delicatesse verschweige ich jedoch die Namen der Künstler. Ein sehr ungeordneter Catalog, welchen die Kunstfreunde an der Casse für sechs Kreuzer haben können, wird ihnen beim Durchwandern der Schneckenburger Kunst-Salons von größtem Nutzen sein.

1. Waldlandschaft in der Mainacht. — Es ist schwer den Wald vor lauter Bäumen zu sehen.

2. Seesturm auf dem Weiher hinter dem Wiesbadner Kursaal. Mehrere Hazardspieler gehen händeringend umher. Ein Schwan auf dem wogenden Bassin singt sein Schwanenlied.

3. Gletscher in der Hölle — aus Wucherherzen gebildet. Nach Höllenbreughel.

5. Der freie deutsche Rhein in Gesellschaft der Zöllner und Pharisäer (Cabinettsstück.)

5. „Räuberscene" Mehrere anständig gekleidete Räuber sitzen an einer grünen Wiese und spielen Rollkügelchen-Spiel um die Habe verirrter Reisenden —und

6. als Seitenstück — Eine Gruppe Croupiers, die sich bedeutungsvoll zuwinken und vergnügt die Hände reiben. — Nach Salvator Rosa.

7. Hiob auf dem Düngerhaufen, Misticismus treibend. (Man warnt Jedermann, dem Gemälde zu nahe zu kommen, da der Geruch der Heiligkeit leicht Schwindel erregt.)

8. Zwei Engländer auf dem Verdeck des Dampfschiffes eingeschlafen. Jeder hält einen Band Shakspeare in der Hand.

9. Ein Wirth in M., bemüht, seinem Weine die gehörige Dosis Sauerstoff beizubringen.

10. Ein Winterabend in einer kleinrussischen Schenke. Ein Fremder fordert Licht, wird aber hinausgeworfen.

11. Eine deutsche Eiche. — Jedes Blatt daran ist aber mit Galläpfeln bedeckt.

12. Ein Schulmeister gibt seinem Pudel Privatunterricht im Gesange. — Mehrere Bewohner der Nachbarhäuser, welche man an den Fenstern sieht, halten sich die Ohren zu.

13. Ein Buchhändler vor einer Schüssel voll Krebse sitzend und Scharlachberger trinkend. Sein Hund spielt mit dem leipziger Buchhändler-Börsenblatt.

14. Ein Hegelianer verliert sich, mit dem Augen nach Oben gewendet, ins Unendliche und fällt dabei in eine Gosse.

15. Die Säugamme des Grafen von Paris. Brustbild.

16. Stillleben. — Ein stummer Sänger bringt auf einer Guitarre seiner tauben Geliebten Morgens eine Serenade.

17. Ein h—r'scher Bürger wird vor Gericht geführt, weil er an einen Gläubiger einen Brief schrieb, der mit den Worten anfing: „Ich bin so frei Sie an Ihre Schuld zu mahnen."

Wir empfehlen jedem Kunstvereine den Ankauf dieser werthvollen und seltenen Gemälde.

Modistisches.

Man schreibt aus Paris: „Die anliegenden Aermel und die anliegenden Leiber haben jetzt entschieden die Oberhand, doch trägt man auch viele halbweite Aermel." Kleider von Seidenstoffen haben fast alle anliegende Aermel." — Ein Visitenanzug muß nach der letzten Pariser Mode folgendermaßen beschaffen sein: „Kleid von Barege mit zartfarbigen Dessins, dessen Leib und Aermel kleine Coulissen (Falzen) haben. Das Kleid ist mit einer großen, von einem Effiler eingefaßten Falte garnirt. Schärpe von schwarzem Taffet mit einer ausgeschnittenen Ruche. Hut von gefaltetem Krepp mit einem kleinen Spitzenschleier und mit Blumen, die zu der Farbe des Kleides passen, geziert. Stifletten oder Schuhe von englischem Leder. Glacé-Handschuhe. Schnupftuch mit eingelegten Valencienner Spitzen oder à jour. Manschetten und Kragen von Valencienner Spitzen.

Guter Stil.

Jüngst lasen wir folgenden Originalbrief eines Viehhändlers: „Thue in Eil' berichten, liebwerthester Herr Vetter, daß derzeit nirgend mit schönen Schweinen etwas zu machen ist, wenns nicht etwa mein Schwager wäre. Auch dient zu dienstfreundlicher Nachricht, daß hier kein Maslochs zu haben, als dero ich bin dienstwilliger Zacharias Süßbeer."

Verschiedenheit des Geschmacks in der Schönheit und am Putz.

Die Japaneserinnen vergolden ihre Zähne; die Indianerinnen färben sie roth, die Weiber von Guzarate und einigen Gegenden Americas halten viel auf schwarze Zähne. In Grönland schminken die Weiber ihr Gesicht gelb und blau, und die Moskowitinnen legen weiß und roth auf. Die Chinesinnen verbringen ihre Jugend in einer ewigen Folter, um ihre Füßchen so klein als möglich zu behalten. Im alten Persien galt eine Adlernase für die schönste. In gewissen Ländern drücken die Mütter ihren Kindern die Nase ein, in anderen formen sie die Köpfe derselben in einen Würfel. Die Türken lieben so sehr die rothen Haare, als die Perser sie verabscheuen. Die Schönen der Eskimos bedecken ihren ganzen Körper mit einer dicken Lage von Bärenfett, und die Hottentottinnen winden, anstatt Blumenguirlanden, blutige Gedärme um den Hals, die Arme und die Taille. In China hält man große Stücke auf kleine Augen, und die jungen Mädchen reißen sich die Augenwimpern aus. In der Türkei färben die Frauen ihre Augen schwarz, und die Nägel roth. Die Peruvianerinnen durchbohren die Nase, um einen Ring hindurchzuziehen, dessen Gewicht dem Range ihrer Gatten angemessen ist. Uebrigens hängen sie Geld oder Steine daran. — Die schönen Chineserinnen tragen auf dem Kopf die Figur eines Vogels von Gold oder Kupfer, dessen Flügel ihre Schläfe bedecken, wovon sich der Schweif über ihren Kopf hinabbreitet, und der Schnabel auf ihrer Nasenspitze ruht, und dessen Kopf bei der geringsten Bewegung der Person, die ihn trägt, hin und wieder schwankt. Die Myanthinnen haben einen noch unbequemeren Kopfputz, dieß ist ein Bret von 6 Zoll bis ein Fuß, welches mit Wachs an die Haare festgemacht ist, sie können sich nicht niederlegen, nicht küssen ohne große Vorsicht, und wenn sie durch ein Gehölze gehen, bleiben sie oft mit dem Kopf an den Aesten hängen. Um sich zu kämmen, müssen sie das Wachs hinwegschmelzen, und man kämmt sich bei ihnen nur zweimal des Jahres.

Arabischer Styl.

Als der General Bugeaud in Wad-Menesa eintraf, erhielt er die Antwort auf eine Proclamation, welche er einem freigelassenen Gefangenen übergeben hatte; sie lautet: „Die Unterwerfung der Araber wird durch ein Pferd ohne Schwanz dargestellt, dieses Pferd ist in unseren Bergen unbekannt, wir werden es Dir schicken, wenn unsere Stuten es geworfen haben."

Religiöse Gesellschaft in London.

Folgendes sind die vorjährigen Einnahmen und Ausgaben unserer bedeutendsten religiösen Gesellschaften 1) Baptisten-Missionär-Gesellschaft: Einnahme 26,656 L., Ausgabe 25,274 L., davon 20,398 L., auf Missionen in Indien, auf Ceylon, Java, Jamcica, den Bahamas, in Honduras und West-Afrika. — 2) Wesleyische Missions-Gesellschaft: Einnahme 90,182 L., Ausgabe 109,226 L. (Der Bericht wünscht den Mitgliedern Glück zu dem blühenden Zustand der Missionen im Süden und Westen Afrikas und dem Zutritt, den die Missionäre im Aschanti-Reich erhalten haben.) — 3) Missionar-Gesellschaft der bischöflichen Kirche (**Church Missionary Soc.**): Einnahme 91,471 L. 17 Sh. 1 P, Ausgabe 98,630 L. 19 Sh. 9 P., wovon 6001 auf die Missionen nach West-Afrika, 2972 nach Malta, (wo, dem Vernehmen nach, im nächsten Jahre ein protestantischer Bischof eingesetzt werden soll), 12,639 nach dem nördlichen, 9209 nach dem südlichen, 4414 nach dem westlichen Indien, 8181 nach Ceylon, 14,232 nach Neu-Seeland und 8605 nach Jamaica. — 4) Gesellschaft für die Verbreitung christlicher Erkenntniß: Einnahme 95,017 L., Ausgabe 115,533 L (Es wurden 144,687 Bibeln, 136,024 neue Testamente, 372,328 Gebetbücher, 3 Mill. 275,909 Psalm- und andere gebundene vertheilt.) — 5) Britische und auswärtige Bibel-Gesellschaft: Einnahme 101,322 L., Ausgabe 133,934 L. (für den Druck von Bibeln in den Sprachen Großbritaniens und Irlands 81,524, in andern europäi-

PÖCK, Tobias festő

Szent István koronafelajánlása,
oltárkép, Marizell, kegytemplom 1665

MÉrt. 1999. 73. sz. 7. kép

udapest), bedeutend-
veiten Generation der
n Künstler, der in der
ugend, als Preßburger
on 1848 und wurde
die Fremde. Zu jener
chrieb er sich an der
VALDMÜLLER verließ.
Jahre, die er in Paris
emälde hoch ein, die
n, auch Th. GAUTIER
ngeben von Künstler-
en offiziellen Kunstkri-
rmahm nach dem Tod
anzig Jahre nieder. Er
n Ende seines Lebens,

PÖCKL, Stefanie

Beiträge, 1652

Ars 1997/1-3. 227.

3. számú ház emeletén az udvari nagyszo
stuccoboltozat 1653-ból. kapualjában borcégé
XVIII-XIX. sz.

34. szám

Bordázott boltozatos kapualjában szép czop
czégér kovácsolt vasból. A vendéglő boltozatán s
ház udvari szárnyán pilléres konzolokon nyugvó
folyosó, XVII. sz.

35.szám

Két telken épült ház, felerészben hatalmas
földszinti csarnok, újabb körfalakkal kisebb helyi

216. szám

Poyrl György

könnives

Sopron

1673. máj. 10. polg. esků

Hází

PÖCHLEIN (Bocklein) Friedrich festő

1762 Pozsony

An. 1998. 244.

Városi ház, Böhm Aladár lakása, falba épített sz
1918
negatív: zselatinos szárazlemez, 13x18 cm. OM

Eperjes [Prešov; Sáros vm]
Wierd György harangöntő háza, a felvétel idejé
1918
pozitív: celloidin, 12x17 cm. OMvH ltsz. 14312
negatív: zselatinos szárazlemez, 13x18 cm. OM

Eperjes [Prešov; Sáros vm]
Wierd György harangöntő háza, emeleti folyosó
1904
pozitív: celloidin, 12x17 cm. OMvH ltsz. 14313

Eperjes [Prešov; Sáros vm]
Wierd György harangöntő háza, emeleti folyosó
1918
pozitív: brómezüst zselatin, 12,5x17 cm. OMvH
negatív: zselatinos szárazlemez, 13x18 cm. OM

Eperjes [Prešov; Sáros vm]
Eperjesi jaslicskások rácsonyi pásztorjátékának
1904

Pozsonyszentgyörgyi
oltár

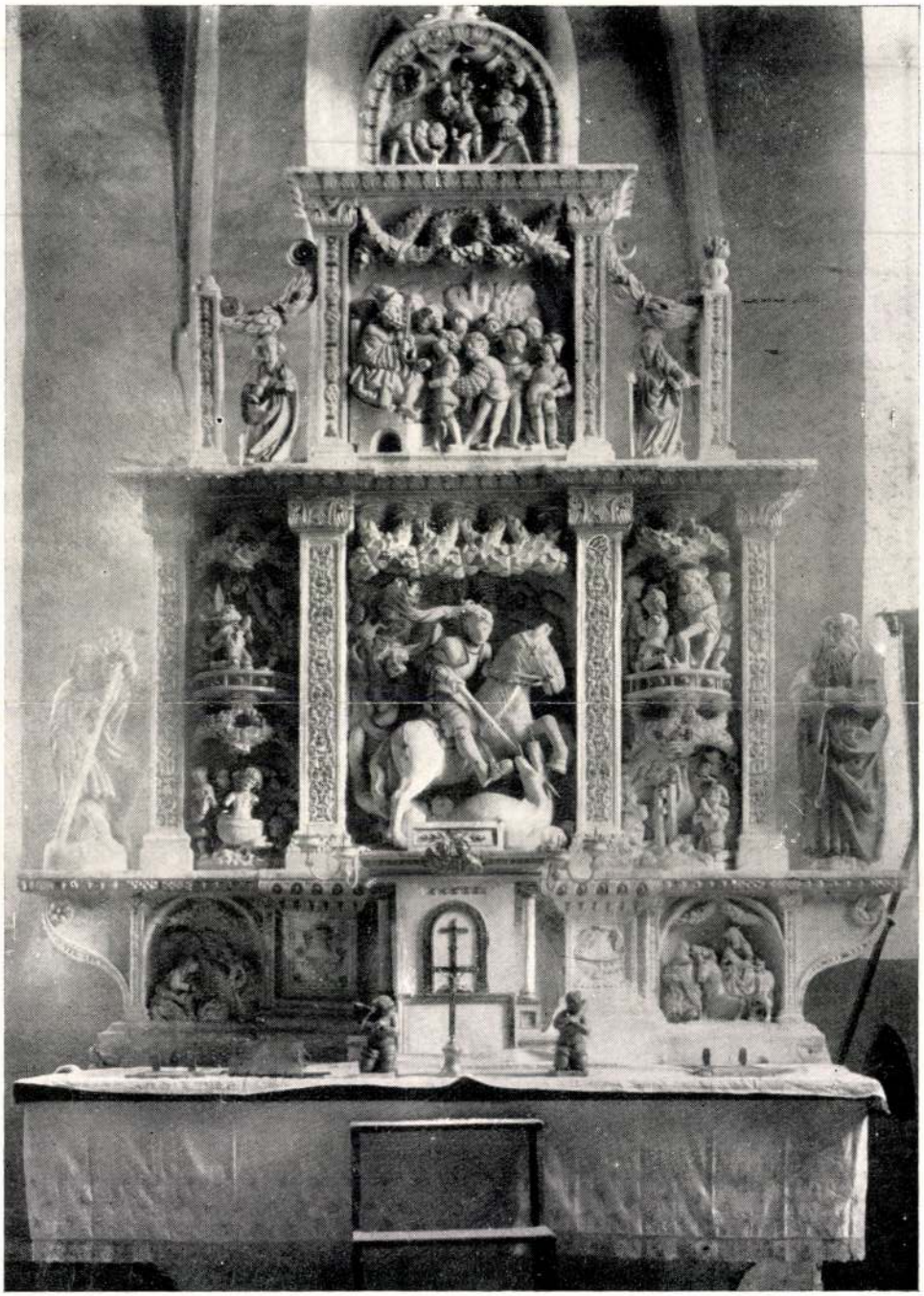

10.) Altare maggiore della chiesa di Pozsonyszentgyörgy. 1500 circa.

Flor Rinasc.

Pozsonyszentgyörgyi plébánia templom

Szentgyörgyi és Bazini György gróf tiremlékes

Hóry Gyula rajta

Repr.

Om V. 129. l.

~~tfogása~~

a száguldó mén ábrázól, a mely után a jobbról vág-
nek oldalán kard és „FΠ" monogrammal
rkot vet, mi alatt egy másik katona
torral csap felé. A sik terület hátteré-
boglyát látunk. Felirata a kép alatt a
megszakitott sorban:
auf einem ... wilden Gestütte in Ungarn.

lkeretnek 17.9 : 28.2 s a réilapnak 19.4 : 28.9

ha 4648

126/94 № 456.

Pozsonyszentgyörgyi

plébánia templom

főoltára

Hány Gyula vágza.

Repr.

Om V. 157. l.

Pöcz Edit

Csendélet, olaj, 37 x 49 cm
Utcarészlet, " 37 x 50 "

Vasutasok 5. Nemzetközi kiszmův Kiáll Bp 1960
Kat kerk Kovács János

28

Pőcz Edit

MDK

Csendélet, olf.

Utcarészlet, olf.

Műcsarnok 1960. Vasutasok V. Nemzetk. Képzőm. Kiáll.

MDK

Pőcz Edit

Csendélet, of.

Utcarészlet, of.

5. Nemzetk. vasutas képzőmüv. kiáll. Mücs. 1960. jul.

PÖCKL, Karl, pozsonyi asztalossegéd

K.P.,Tischlergesell,
6 éves fia megh. [1806, 649 l.]

Pr.Z.

PÖCKL, Karl, pozsonyi avztalonegéd
K.P., Tischlergesell, 6 évés fia meghalt. (1806, 649 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Pöckl Zakariás

kovácsmester

l

Lucsorpüspvár

202. l

Pöckelmann Keresztély

Ötvös Sopron

1654. jul. 20.

polgáresků

Hází

FRANZ PÖCKH, tedtilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamaen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- Nr 87.- Herr Franz Pöckh
Felvétel ideje: 1792. 31. Aug, ?
Hová vették fel: Kischbér,/Kisbér/. 156.old

MOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, a Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

Pöckhardt, Karl

Ötvös

l.

Csat-Frey Öst Kunstt.

XXIV. k

~~XXX~~. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
156

Meynert, Hermann. Das Kriegswesen der Ungarn.
Wien, 1876.

Vázz. 1 drb.

PŐCZE ATTILA

Párizsi beszélgetés Pőcze Attilával, a Vintage fotógaléria tulajdonosával

Franciaországban jobban ismerik a magyarokat

fotó: Hegedüs Márta

A Paris Photo névvel illetett nemzetközi fotószalon a maga nemében épp olyan rangos esemény, mint a képzőművészetben a FIAC. Az ott kiállító csaknem száz galéria között a közönség egy magyar résztvevővel is találkozhatott. A budapesti Vintage ötödik alkalommal volt jelen.

Hogyan kerültek a Paris Photóra?

1999-ben állítottunk ki először a Paris Photón, az előzmény az volt, hogy 1998-ban, a fotó hónapja keretében a párizsi Magyar Intézetben rendeztünk kiállítást Aczél Márta és Langer Klára reklámképeiből. Ellátogattunk a Paris Photóra is, s elhatároztuk, a következőre jelentkezünk.

Pőcze Attila fotógalériája megél a piacon. Ez Magyarországon másoknak nemigen sikerül

Milyen feltételeket támasztanak a rendezők?

Arra semmiféle garancia nincs, hogy aki egyszer részt vett a Paris Photón, annak utána automatikusan elfogadnák a jelentkezését. Évről évre új jelentkezési anyagot kell beadni, amelynek tartalmaznia kell a galéria múltját, tevékenységének leírását, azoknak a művészeknek a névsorát, akikkel foglalkozik, a kiadványait, és azt, hogy milyen kiállítási anyaggal kíván részt venni a szalonon.

Amikor eldöntötte, hogy galériát alapít, szándékai közt már akkor is szerepelt a külföldi bemutatkozás?

1996-ban azzal a fő céllal nyitottuk meg galériánkat, hogy magyar fotósokat mutassunk be itthon, és amikor úgy éreztük, hogy Magyarországon némileg elismertté vált a tevékenységünk, akkor gondoltunk a nemzetközi piacon való megjelenésre. Szomorú dolog, de a magyar művészetnek és a magyar műkereskedelemnek túlságosan szűkek a keretei, nagyon nehéz bemutatni, megmérettetni a magyar művészetet külföldön. A fotográfia némileg kedvezőbb helyzetben van, hiszen ha csak Párizsra gondolunk, itt mindenki ismeri Kertész, Brassai vagy Lucien Hervé nevét. A magyar fotózás komoly, nemzetközileg is elismert múlttal rendelkezik. Ezért egy magyar galéria kiállítására különösen odafigyelnek. A kortárs fotósok alkotásainak a nagy elődök színvonalához kell közelíteniük. Elsősorban azért érdemes részt venni a Paris Photón, mert itt kiállít körülbelül száz galéria, és eljön még legalább háromszáz kurátor, galerista, műkereskedő. Egész évben Budapesten tartózkodom, ezért csak itt Párizsban, ez alatt a néhány nap alatt adódik alkalom arra, hogy találkozzak velük. De fontos a folyamatos jelenlét, hogy lássák a galéria hosszú távú munkáját, hogy évről évre milyen színvonalú anyagot mutatunk be. Jelentős szerepük van a kiadványoknak is, ezért is adunk ki minden évben két katalógust, az egyiket történeti anyagból, a másikat lehetőleg kortárs fotókból. Fontosnak tartjuk a két terület egyensúlyát.

Sikerül teljesen önerőből fedeznie a részvétel anyagi terheit, vagy kap valahonnan támogatást?

Egy ilyen kiállításnak komoly költségei vannak, ezért mindig pályázunk, és hadd mondjam itt el, hogy nagy köszönettel tartozunk a Nemzeti Kulturális Alapnak, amely eddig mindig támogatta az itteni jelenlétünket. Sok segítséget kaptunk a párizsi Magyar Intézettől is.

Létezik-e szélesebb gyűjtőköre a fotónak Magyarországon?

1990 óta követem figyelemmel a fotográfiai műkereskedelem sorsát, és elmondhatom, akkoriban csak néhány érdeklődő volt. 1996-ban, amikor megnyitottuk a galériát, már rendeztek egy-két aukciót, néhány fontosabb kiállítást, ami segítette a kereskedelmet. Mára pedig már kialakult egy számottevő gyűjtői kör. Elsősorban a kortárs fotókra van kereslet, aminek az a magyarázata, hogy a gyűjtők java része harminc-negyven év körüli fiatalember, és ők természetesen a saját koruk alkotásai iránt érdeklődnek.

A festészet, szobrászat esetén pont fordított a helyzet. A gyűjtők szívesebben vásárolják meg régebbi, már neves alkotók műveit, mint a kortársakét.

Annak ellenére, hogy a fotózás már százötven éve létezik, mégis friss, a modern korhoz közeli művészeti ágnak számít, amelyre inkább nyitott egy fiatal. Az utóbbi ötven évben a fotográfia a kortárs művészet egyenértékű része lett. A fiatal gyűjtők közül sokan képzőművészetet gyűjtenek általánosan, tehát festményt, szobrot is vesznek, ugyanakkor gyűjteményük jelentős részét a fotók teszik ki. Azt is meg kell mondani, hogy ezek a gyűjtők többnyire világlátott emberek, akik külföldi kiállításokat látogatnak, rálátnak a nemzetközi folyamatokra, és tisztában vannak a külföldi műkereskedelem tendenciáival. A nemzetközi műkereskedelemben viszont sokkal erősebb a klasszikus magyar fotók piaca, mint a kortársaké, ez részben konzervativizmusból adódik, részben pedig abból, hogy a kortárs magyar művészek még nem eléggé ismertek külföldön.

Hogyan állítja össze a Paris Photón szereplő kiállítások anyagát? Figyelembe veszi a közönség igényét?

Próbálom a saját elképzeléseimet megvalósítani, mert az ember akkor lesz hiteles, ha a saját gondolatait követi. Ha csak követném a nemzetközi trendeket, lehet, hogy gyors sikert érnék el, de gyorsan el is felejtenének bennünket. Megpróbálom a magyar fotóművészetet külső szemlélőként nézni, azzal a tudással, amire nemzetközi kiállításokon szert tettem, de ugyanakkor a saját gondolataim, elképzelésem szerint dolgozom. Igyekszünk egyszerre kortárs és múlt századi anyagot is bemutatni, és mindig van egy vagy két művész, akitől több művet is szerepeltetünk. Idén Kinszki Imrére és Gross-Bettelheim Jolánra esett a választásunk. Gross-Bettelheim Magyarországon inkább festőként ismert, pedig a harmincas években New Yorkban nagyon érdekes tanulmányfotókat készített a saját grafikáiról. Kinszki Imrének izgalmasak a húszas–harmincas években Budapestről készített, a modern nagyváros életét bemutató fotói.

Előfordult már, hogy külföldi múzeum vásárolt önöktől?

Igen, német, holland, amerikai múzeum is vett már tőlünk, aminek nagyon örülünk, mert az az egyik fő törekvésünk, hogy külföldi múzeumokba is kerüljenek magyar műtárgyak. Később ez nagyon komoly referencia lesz a művészeknek és a magyar művészetnek általában.

Hogyan lett ilyen fiatalon galériatulajdonos?

Magam is foglalkoztam fotográfiával, majd egy ösztöndíjnak köszönhetően a Magyar Fotográfiai Múzeumban tanulmányoztam a gyűjteményt, ahol megismerkedtem a kiállításrendezés fortélyaival is. Ez a múzeumi ösztöndíj indított el az úton.

Pályaforduló

Pőcze Attila 1971-ben született Esztergomban. A Budapesti Műszaki Egyetemen végzett járműgépészként. Érdeklődése korán a fotó felé fordult, s egy ösztöndíjnak köszönhetően a Magyar Fotográfiai Múzeumban dolgozhatott 1992 és 1995 között. Később a Mai Manó Házban tevékenykedett. Hamar rájött, hogy elképzeléseit igazán csak úgy tudja megvalósítani, ha önálló kiállítóhelyet alapít. 1996-ban nyitotta meg a budapesti Magyar utcában a Vintage Galériát, azóta annak igazgatója.

Az oldalt szerkesztette: Tevan Imre
tevan@mhirlap.hu
Írta: Cserba Júlia

Még kevesen vesznek fotót

Szamódy Zsolt, a Magyar Fotóművészek Szövetségének elnöke

A kortárs fotó felvevőpiaca egyelőre meglehetősen szűk körű, még jócskán bővülnie kellene. Az azonban igaz, hogy valóban kedvező folyamat indult el a magyar műtárgypiacon is. A kereslet még messze elmarad ugyan a nyugat-európaitól, de ma már sokkal több az eladás, mint négyöt évvel ezelőtt. Pőcze Attila hazai viszonyok között jól bevezetett galériát üzemeltet, s ez bizonyára szerepet játszik a sikerében. Érdekes az a jelenség, hogy sok helyen együtt állítják ki a grafikákat, festményeket és a fotókat. A galériák egy részében együtt is árusítják ezeket a műalkotásokat. Fotókiállításokat nagyon szívesen néznek az emberek, mégis viszonylag kevés aukciót rendeznek kizárólag a fotóknak. Pőcze optimizmusa érthető, hiszen a Vintage galéria már régóta működik, miközben más fotógalériákat financiális okokból be kellett zárni.

Cikkgyűjtemény a témában:
www.magyarhirlap.hu/tarsalgo

MHonline

Rovatvezető Kiss László/ **e-mail** kyss@mhirlap.hu / **telefon** 470-1293

Labdarúgás

Prso az év játékosa
Horvátországban az AS Monacót erősítő Dado Prso lett az év játékosa. A 29 éves csatár, aki a pótselejtezőn szerzett két góljával bejuttatta a válogatottat a jövő évi, portugáliai Európa-bajnokság 16-os döntőjébe, két másik légiót előzött meg: a védő Robert Kovac (Bayern München) lett a második, míg a kapus Stipe Pletikosa (Sahtyor Donyeck) a harmadik. *(mti)*

Baggio visszavonul
Az idény végén visszavonul Roberto Baggio. A jelenleg a Bresciát erősítő egykori aranylabdás egy helyi lapnak adott nyilatkozatában közölte a hírt. A 37 éves középpályás korábban játszott a Vicenza, a Fiorentina, a Juventus, a Milan, az Internazionale és a Bologna csapatában, a Juvéval bajnokságot, Olasz Kupát és UEFA-kupát nyert, a Milannal is bajnok lett, az aranylabdát 1993-ban érdemelte ki. *(mti)*

Forma–1

Öt januári autóbemutató
A téli autóbemutatók és tesztek jelentik a világbajnokság felvezetését, s eddig öt csapat jelentette be, hogy januárban leplezi le legújabb versenygépét. A kör tovább bővülhet, mert meg nem erősített hírek szerint a Ferrari január 26-án mutatja be új kocsiját, míg a McLaren-Mercedes már november végén tesztelte 2004-es autóját. Korán kezd a Williams-BMW (január 5., Valencia), a Sauber-Petronas (január 12., Salzburg), a Toyota (január 17., Köln), a Jaguar-Cosworth (január 18., Barcelona), a Renault (január 29., Palermo). Februárban mutatkozik be a BAR-Honda és a Jordan-Ford. Baumgartner Zsolt istállója, a Minardi-Cosworh még nem döntött az időpontról. *(mti)*

Vízilabda

Edzőváltás Szentesen
Szerződést bontott Komlósi Jánossal, a férfi ob I tizedik helyen álló Legrand-Szentesi VK edzőjével a klub vezetősége. Utódja az idény végéig a 42 éves Vidumanszki László lesz. *(mti)*

Alpesi sí

Bormio helyett Chamonix
Az erős havazás és a köd miatt vasárnap után tegnap sem tudták megrendezni a férfi Világkupa bormiói lesiklóversenyét. A nemzetközi szövetség úgy döntött, a futamot január 9-én a franciaországi Chamonix-ban bonyolítják le. *(mti)*

Eredmények

Jégkorong – Interliga: HK Slavija (szlovén)–Alba Volán-FeVita 1:8.

Kézilabda – Lipcse, női torna: Leipzig (német)–Győri Graboplast ETO 33:22, Győri Graboplast ETO–Koprivnica (horvát) 31:31.

Újabb orosz olajmilliárdos, Ralif Szafin érdeklődik az angol labdarúgás iránt

Már a manchesteri spájzban

A legnagyobb orosz olajcég, a Lukoil egyik alapítója, Ralif Szafin meg akarja venni a Manchester Unitedet, legalábbis angol lapértesülések szerint. Szafinról annyit tudni, hogy köze sincs a teniszezőhöz, a lánya viszont ismert popsztár, a Manchesterről pedig figyelmet érdemlő információ ebben az összefüggésben, hogy a tőzsdén egy év alatt megduplázta az értékét.

Követel-e vajon vizsgálatot az angol sportminiszter? Erről senki sem beszél, vagy azért nem, mert még olyan korai szakaszában van az ügylet, hogy talán nem is igaz, vagy azért, mert a Chelsea eladása óta semmin sem csodálkoznak az angolok. A Chelsea-t a nyáron vásárolta meg Roman Abramovics orosz milliárdos, és a sportminiszter úgy reagált, mégiscsak meg kéne vizsgálni, kik vesznek itt angol futballklubokat.

Most például a Manchester Unitedet. A Daily Telegraph értesülései szerint a 49 éves Ralif Szafin a napokban afelől érdeklődött londoni bankároknál, hogy mit kell tennie annak, aki meg szeretné vásárolni az angol bajnokcsapatot. Nem igazán váratlan hír ez, a pletykákban amúgy is orosz tőkepénzesek ólálkodnak nap mint nap a londoni futballpiacon, a Manchestert is hol ezzel, hol azzal hozták hírbe, júliusban speciel Abramoviccsal, aztán egyre többet emlegettek egy bizonyos oroszt, aki nem Abramovics, de sok pénze van, és megvenné a Manchestert. Most pedig már neve is van annak az embernek. Szafin állítólag azért maradt ilyen sokáig árnyékban, mert meg akarta várni az orosz elnökválasztás eredményét, most meg azért vonakodik a nyilvánosság elé lépni, mert nem szeretik manapság Oroszországban azokat, akik a pénzüket mutogatják. Abramovics ezt úgy fogalmazta meg korábban, hogy nincsenek hozzászokva ahhoz, hogy az emberek arra költik a pénzüket, amire akarják.

fotó: mti/ap – John Giles

Kaviár, pezsgő, angol futball – megannyi drága élvezeti cikk. A labdát rúgó manchesteri Ruud van Nistelrooy (balra) egymaga többet ér, mint a leggazdagabb orosz klub

Csak szemérmesen hát, amúgy is sok pénzről van szó. Abramovics 59 millió fontot fizetett a Chelsea-ért (egy font 369 forint), majd játékosvásárlásra további hatvanmilliót fordított. Csakhogy a Manchester United más súlycsoport, a futballvilág legjobb üzleti befektetése, évek óta nagy nyereséget garantál a tulajdonosainak – míg például a másik sztárparádé, a Real Madrid néhány éve még a csőd szélén állt –, a BBC értesülései szerint az MU részvényárai rögtön megugrottak a Szafin-érdeklődés hatására. De ez nem csoda, hiszen a klub értéke egy év alatt megduplázódott, nem utolsósorban a milliárdos befektetőkről szóló híreknek köszönhetően, most hétszázmillió fontra becsülik. Tulajdonosai között van 14,3 százalékkal Malcolm Glazer – övé a Tampa Bay amerikaifutball-csapat is –, valamint 24,2 százalékkal a lóversenyzés két milliomosa, John Magnier és JP McManus. Egy befektetési szakember szerint ha Ralif Szafin valóban meg akarja venni a Manchester Unitedet, illetve többségi részesedést akar szerezni a vállalkozásban, akkor hatalmas összeget, egy egész vagyont kell kiadnia, tekintve, hogy a kulcsjátékosok maradnak, és a klub értéke folyamatosan megy fel a tőzsdén.

Szafinról annyit tudni, hogy milliárdjai vannak, a Lukoil egyik alapítója, egyik alelnöke volt, később a Lukoil Europe Holdings elnöke lett. Tagja az orosz szenátusnak, azaz a szövetségi tanácsnak, és a Baskír Köztársaság elnökének is jelölte magát, de az első körben csak a harmadik legtöbb szavazatot kapta. Nem rokona Marat Szafin teniszezőnek, húszéves lánya, Alszu – tatár nyelven rózsavizet jelent a neve – viszont igazi híresség, popsztár, a 2000-es Eurovíziós dalfesztiválon a második lett, és sokan emlékeznek ma is Enrique Iglesiasszal énekelt duettjére.

Tehát Ralif Szafin arról ismerszik meg, hogy ő Alszu apja, aztán egyszer talán arról is, hogy ő vette meg a Manchester Unitedet. *kt*

Pettersené az első sánc

fotó: reuters – Kai Pfaffenbach

A norvég Sigurd Pettersen nyerte meg az 52. síugró négysáncverseny első, oberstdorfi állomását. A Világkupa-győztes második kísérletére 19 500 néző előtt 143,5 méteres sáncrekordot ugrott, míg a címvédő finn Janne Ahonen csak a 13. lett. A folytatás csütörtökön Garmisch-Partenkirchenben

Kikapott Szlovákiától a kézilabda-válogatott a Karácsony Kupán

Egy edzés, két győzelem, harmadik hely

A harmadik helyen végzett a szlovákiai Karácsony Kupán az Európa-bajnokságra készülő férfi kézilabda-válogatott. A tartalékos összetételű csapat két, szintén EB-résztvevő ellenfelét legyőzte, de tegnap kikapott a házigazdáktól.

Sok tapasztalatot szereztem – így összegezte három nap történéseit Skaliczki László, a férfi kézilabda-válogatott szövetségi kapitánya. Keretének tagjai előbb otthagyták az ünnepi asztalt, 26-án délben buszra szálltak, s három mérkőzést játszottak Szlovákiában. A hagyományos Karácsony Kupa első két napján nem látszottak a bejglimérgezés nyomai, a csapat nyert két, szintén a januári, szlovéniai Európa-bajnokságra készülő válogatott, a cseh és a lengyel ellen, ám tegnap, amikor már egy döntetlen is elég lett volna a tornagyőzelemhez, a magyarok kikaptak 24:19-re a házigazdáktól, s végül a körbeverések miatt csak a harmadik helyen végeztek a szlovákok és a csehek mögött.

„Egyetlen edzést tudtam tartani a torna kezdete előtt, így aztán nem volt meglepő, hogy az összjátékba rengeteg hiba csúszott, sok labdát veszítettünk el, s remek pillanatok mellett katasztrofális periódusaink is voltak" – mondta útban hazafelé a szövetségi kapitány. A már említett tapasztalatok közé tartozik, hogy az egy héttel korábban még az európai kupákban bravúrral továbbjutó veszprémi, szegedi és dunaújvárosi játékosok kevéssé motiváltan kézilabdáztak, s a szakvezető szerint éppen ez jelentett gondot a végén. „Az óriási élmények után törvényszerűen leeresztenek az emberek, csak az a baj, hogy nem volt idő újra felpumpálni őket" – magyarázta Skaliczki László. Érdekesség, hogy a tegnapi záró meccsen a válogatott nyolcgólos hátrányból is feljött 20:19-re, de aztán elfogyott a lendület, meg aztán a szlovákok kapujában az amúgy a Dunaferrben védő Stochl remekelt. Belőle valamiért nem ölte ki az eltökéltséget a kupasiker...

Az olimpiai részvételt januárban, a portugáliai világbajnokságon kiharcoló csapatból többen is hiányoztak, a vb-gólkirály Perez például kézműtét előtt áll – ez persze nem akadályozta meg abban, hogy a világválogatott moszkvai mérkőzését a helyszínen tekintse meg –, Nagy László és Bendó Csaba csak január másodikán csatlakozik a húsztagúra bővülő kerethez. Külön történet a veszprémi Diazé, ő az indulás előtt jelezte, a bevizesedő térde miatt pihennie kell. Az eset kapcsán a szövetségi kapitány azt kérte, ne kelljen kommentálnia a történteket.

Így vagy úgy, fel kell készülnie a válogatottnak az EB-re. Péntektől Tatán edz a csapat, mindössze tizenkét edzésre lesz idő, ami azért is kevésnek tűnik, mert Skaliczki László szerint a támadójátékkal, az átlövőkkel van a legnagyobb gond, ezt a hiányosságot pedig csak gyors, pontos összjátékkal lehet pótolni, annak begyakorlásához meg sok-sok idő kell. És akkor a kör bezárult. Persze egy évvel ezelőtt sem állt sokkal jobban a kapitány és csapata, aztán valahogy csak elvergődött a hatodik helyig és az olimpiai kvalifikációig. *et*

Fizetett és elad az Újpest

Fizettek Újpesten, s a magyar futballban manapság ez már bizony hír. A játékosok megkapták elmaradt őszi fizetésüket, de harmincnyolcmillió forintnyi prémium körül még viták vannak. „Ha dúskálnánk az anyagiakban, akkor is meg kellene gondolnunk, hogy a nyolcadik helyen jár-e prémium Újpesten" – mondta a csapattulajdonos Lukács Ferenc, s azt is hozzátette, hogy ezenkívül mintegy harmincmilliós tartozása van a klubnak. A megoldás, vagyis néhány játékos eladása csak pillanatnyi üdvösséget jelenthet, hiszen ha meggyengül a csapat, még kevesebb támogatóra számíthat. „Rósa Henrik, Tokody Tibor és Kovács Zoltán iránt van érdeklődés – magyarázta Lukács –, s ha eladjuk őket, kiegyenesedünk. Hosszabb távra pedig csak új befektető, illetve szponzor belépése hozhat megoldást. Tárgyalunk folyamatosan, most úgy látom, január közepére megszűnnek a gondjaink." *kl*

PŐCZE ÁDÁM

NÉPSZABADSÁG

Aki fürdőmúzeumot tervezett

Az építészhallgató elképzelései 2005-ig aligha valósulnak meg

A Frankel Leó úti török fürdő 1894-ben épült. Népközfürdőként 1965-ig működött, 1970-ben pedig lerobbantották utcai szárnyát. Az egyben maradt romos kupola azóta csendben roskadozik, hasznosításra várva.

A helyzet talán nem teljesen reménytelen. *Pőcze Ádám*, a Budapesti Műszaki Egyetem ötödéves építészhallgatója – tanára, *Lázár Antal* segítségével – rendezési tervet készített a Frankel Leó út 48. szám alatti telek hasznosítására: fürdőmúzeumot és kávéházat képzel a területre. A terv műemlékként kezeli, és kompozícióba foglalja a múlt századi fürdő romos kupoláját.

– Számomra minden alkalommal újabb és újabb meglepetésekkel szolgált a helyszín – mondja –, az idelátogató Buda egyik leggazdagabb és legősibb részét fedezheti fel. Hiszen a legszebb épületeket – például a Lőpormalmot – ma már csak a korabeli leírásokból ismerhetjük. A Frankel Leó út kis forgalmú, macskaköves, sajátos hangulatú utca, ennél a patinás környezetnél jobbat elképzelni sem tudok fürdőmúzeum céljára.

Közismert, hogy már a római korban építkeztek ezen a környéken: a Frankel Leó út nyomvonalán vitt az országút az óbudai légiós tábor és az aquincumi polgárváros felé. Később a törökök fürdőket építettek a József-hegy lábánál feltörő hőforrások mentén. A Lukács fürdő helyén állt lőpormalmuk, a későbbi Császár malom.

– Szükségtelen részletezni – folytatja Pőcze Ádám –, hogy a gyógyfürdőturizmus mennyire fontos része az idegenforgalomnak. A Széchenyi, a Gellért, a Császár és persze a Lukács Budapest elsők között emlegetett fürdőhelyei. A múzeum bemutatná, hogyan változott a magyarországi fürdőélet, s milyen hagyományai vannak. A kiállítások mellett irodalmi estek, előadások is helyet kapnának az intézményben.

Pőcze Ádám, mint hangsúlyozza, a környezet adottságait a legteljesebb mértékben tiszteletben tartva igyekezett tervével megfelelni az igényeknek.

Pőcze Ádám rajzán már ilyen a Frankel Leó úti török fürdő

A II. kerületnek ez a része ugyanis kulturális és idegenforgalmi szempontból kiemelt szerepre tett szert, ezért bármiféle beruházásnál szigorúan kell érvényesíteni a műemlékvédelmi előírásokat.

A török fürdő ma a Budapest Gyógyfürdői és Hévizei Rt. kezelésében van, a Malom-tó pedig természetvédelmi terület. Kíváncsiak voltunk, vajon van-e remény és igény arra, hogy az építészhallgató szépreményű tervei megvalósulhassanak.

Kiss Imre, a részvénytársaság létesítményi főmérnöke bizakodó is, meg nem is. Azt mondja: az évek során rendre felvetődött a török fürdő hasznosításának gondolata, ám pénz hiányában a tervek sorra a fiókban maradtak. A Buváti munkatársai például vigalmi negyedet álmodtak a környékre. A főmérnök nem tartja kizártnak, hogy a fürdőmúzeum terve megvalósuljon, de – mint mondja – most fontosabb célok követeltek elsőbbséget. Egy 1996-os kormányrendelet értelmében ugyanis 2002-ig ki kell építeniük az összes fürdő és uszoda vízforgató berendezését. Csak a Lukács fürdő beruházására négyszázmillió forintot különített el a fővárosi önkormányzat. Kiss Imre szerint ez az összeg éppen hogy fedezi az iszaptavak és a két medence vízforgató berendezését, valamint a járulékos költségeket. A részvénytársaság ezzel egy időre kimerítette tartalékait, így tehát a fürdőmúzeum és a kávéház megvalósítása leghamarabb is csak 2005-ben képzelhető el.

Ty. K.

Kevesebb pavilon lesz a Városligetben?

Jelenleg nincs érvényes városházi koncepció a Városliget további sorsáról. Készült ugyan egy tervezet a vállalkozási és vagyonkezelési ügyosztályon, de ezzel a három illetékes szakbizottság nem értett mindenben egyet. A még januárban elkészült koncepció a kiemelt közpark jelleg erősítését, ezzel párhuzamosan a kereskedelmi és vendéglátó célú közterület-használat visszaszorítását tűzte ki célul.

Információink szerint csak az egykori Platán Vendéglátó Vállalat által épített bádogbódék három évvel ezelőtt megkezdett bontása folytatódna. Lapunk úgy tudja: az egyéni közterület-használati kérelmeket csak akkor bírálja majd el a Városháza, ha elkészült a liget koncepciója. Annyi bizonyos, hogy a Sörsátor és a Globe Színház marad, és október végéig a Robin Drink büfé is üzemelhet. A koncepció szerint tizenhat pavilon maradhat a ligetben, de megszűnik a képeslapok és az idegen nyelvű kiadványok árusítása. Egyedi kérelmek alapján lehetőség lenne lufi, fagylalt, kukorica, vattacukor és sült gesztenye árusítására. A szakbizottságok viszont nem értenek egyet abban, hogy mit lehessen árusítani a Városligetben.

Még az idén be akarjuk vezetni a sorompós forgalomkorlátozást a ligetben – tájékoztatott *Mózes Antal,* a közlekedési ügyosztály munkatársa. Hozzátette: jelenleg sem lenne szabad autóval behajtani, de a gépkocsivezetők figyelmen kívül hagyják a tiltótáblákat. Vagyis csupán annyi lesz a változás, hogy a ligeti behajtási tilalmaknak nagyobb érvényt szerzünk – mondta.

S. G.

Kórtérkép készült a f

Budapesten az abortusz vezeti a kórhá

Folytatás a 37. oldalról

Szülészeti és nőgyógyászati esetekben a városrészek sorrendjében a XIII. kerület lett a listavezető, a legtöbb beteg csecsemő és kisgyermek pedig a XIV. kerületből érkezett a gyermekkórházakba. Ugyancsak a zuglóiak feküdtek leggyakrabban az urológiákon és a fül-orr-gégészeteken, míg a szemészeti, az ideggyógyászati és az ortopédiai osztályok pácienseinek sorát a XI. kerületiek vezetik, s ők állnak a Szent László Kórházban kezelt fertőzőbeteg-lista élén is. A kórházi fogászatokon a IX. kerületiek aránya volt kiugróan magas, a legkevesebb pácienst – szám szerint tízet – Soroksárról utalták be ilyen panaszokkal. A reumatológiai fekvőbetegek között a III. kerületiek voltak a legtöbben, míg a pszichiátriákon a VIII., a bőrgyógyászatokon pedig az angyalföldiek aránya volt a legmagasabb.

A lakóhely szerint kigyűjtött statisztikáknál is jellemzőbb képet ad a megbetegedésekről, ha a kerületek lakosságszámának arányában hasonlítjuk össze az adatokat. Ebben az elemzésben már nem az egyik legnépesebb kerület, a XI. polgárai vezetik például a fertőző betegségben szenvedők listáját, hanem Józsefvárosé. Tízezer lakosra vetítve a városrészekből kórházba utalt páciensek számát, leggyakrabban a III. kerületben élők jelentkeznek a kórházakban daganatos, vérképzőszervi, hormonrendszeri és szemészeti, valamint idegrendszeri, mentális és fülészeti problémákkal. A belgyógyászatokra beutaltak között a XVII. és az V. kerületiek voltak a legkevesebben, pedig a 60 éven felüliek aránya éppen ezekben a városrészekben a legmagasabb Budapesten.

Komornik Vera

EGY GYÓGYKEZELÉSRE JUTÓ I

(perc)

EGY LAKOSRA JUTÓ GYÓGYKEZELÉS

(esetszár

Forrás: KSH

A felügyelet beváltatlan ígéretei

Százmillió forintot kap az idén fejlesztésre a Fővárosi Közterület-felügyelet – döntött csütörtökön a Fővárosi Közgyűlés, elfogadva a városrendészeti bi-

leannyi egységgel jóval hatékonyabbá válna a munkájuk, ezzel szemben a felügyelet új szervezeti- és működésiszabályzat-tervezetében Tóth nemhogy

Video figyeli

Lakások és jutaloma

Húsz százalékkal csökkent az ismertté

Pöhacker

Gróf Erdödy Mária
szül. Aspremont grófnő
miniatur arcképe
Erdödy grófnő Tulajd.
Kiállítva: Pozsony

Pozsonyi műkiállítás
1883. II. l.

Pöhacker

Grof Sadoky Maria
Mul. Dobremont grofnia
mnichów arcsiege
Sadoky grofnia Tulajd.
Kiállítva: Pozsony

Pozsonyi Mulitta

1887. II. C.

Pögg.J. MDK

festő

Eszterházy Pál Antal 1761-ben uj szinház épitésébe kezdett, amelyben Carlo Quaglio, Johann Gefall, Franz Purgau bécsi és J. Pögg kismartoni festő is részt vett.

A szinpadi gépi berendezéseket Rössler Sebestyén kismartoni lakatos és órásmester készitette.

Horányi Mátyás: Eszterházi vigasságok.
Bp. 1959.

26.1.

M.O.K.

Johannes Pöckel festő

Szécsisziget, r.k. templom, freskók
1760

Genth. Mitteil. 1959 I. 350.

Pödör Katalin

Horler Miklós: A szigligeti Lengyel-kúria helyreállítása. Építész: Cseh István. Kerttervezők: Örsi Károly, Pödör Katalin. Berendezés: Földesi Csongor. - Képes ismertetés /fotók: Mihalik Tamás/

Magyar Építőművészet, 1969. 3.sz. 46-49. l.

Pörze László gépészmérnök-hallgató képzőművészeti kiállításai ma nyílnak meg Miskolcon, a Nehézipari Műszaki Egyetem új főépületének második emeleti üvegtermében.

Írások. Magyarország 1973/288 11 old.

sor alján, hanem a betük közepén és nem a

laticlavus, egy év mulva quaestor, majd aedili vagy tribunus plebis (ez csak plebejus lehe tett) végül praetor. A lovagrendűek címe vir egregius (V·E) szintén a katonaságná kezdi szolgálatát, mint praefectus cohorti (segédcsapat parancsnoka, mely nem róma polgárokból állott), majd tribunus militun angusticlavus és praefectus alae. Nem lehet tek helytartók sem legatusok (legio-parancs nok), hanem mint a császár bizalmi embere a provincián a procuratori állást töltik be kik a helytartók ellenőrei voltak. A harmadik rend rangsora nincs megállapítva. Ha a felirat hiányos, ez alapon ki lehet esetleg egészíteni.

A császár czímei közt találjuk az Imperator, Caesar, Augustus jelzőket a császár nevével kapcsolatban; gyakran más jelző is járul pl. valamely hadjárat emlékére (Germanicus, Dacicus); ott találjuk a Pontifex Maximus czímet is. Fontos dolog a császár tribuni hivatalának (tribunicia potestate) felemlítése, mert ez az uralkodási évet jelöli meg (minden decz. 10-én újítja meg e hivatalát). A czímek közt van még a COS (consul), PP (pater patriae). Diocletianus után az Im-

Pöhlmann József

ötvös szakoktató és
univerzető az alábbi
iskolában 1915/16-ba
a francia német hare-
téren teljesített ka-
tonai szolgálatot.

Éimisk 1915/16. 34 l.

R·K·L

FISCHER SÁNDOR

KÖNYVKERESKEDÉSE

BUDAPEST, V. VILMOS CSÁSZÁR-UT 58.

TELEFON: 20-1-05. POSTACSEKK 26.460 SZ.

Nyr.

Dr. Szentiványi

úrnak

Fl.

Budafoki-út. 1

FÉSZPÉNZZEL BÉRM
926 FEB.
BUDAP

Põhlmann József

1913–1917 ötvös
Romancorás mü-
veretője

Éimisk 1930.
78. l.

Pöjthe Sándor (?)

farekas

l.

Haberlandt

67. l.

3406. Dorph Niels Vinding.
Sz. Haderslebenbe

Édesanyám.

~~A művésznek~~ Csak
jobbra fordult, ~~[illegible]~~ szembe
~~míg~~ baljában két virágsz
ja őszbevegyült, szemöld
korra kötött szalaggal m
fátyol omlik le, gallérj
~~egy~~ fehérre meszelt ház
ajtaja előtt gyermekjáté
se jobbról félmagasságba

Vászon, méretei
Vétetett az 1907
alapján 4000 Kán (160-90

Spedig

Vét. 7738-907

M.D.K

Föjthe Sándor, fazekasm.

A szentgáli gazdalegénység céhkorsóját készitette Szentgálon, 1869-ben. Kép róla: Malonyay: A magyar nép művészete. IV. 49 és 49/a ábrák. / Függelék, 80. l. 198. o.

Nagybákay Péter: Veszprémi És Veszprémmegyei céhkorsók. 139. o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprémi Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

M.D.K.

Föjthe Sándor, fazekasm.

Céhkorsót készitett. Szentgál, 1869./?/./Függelék, 80/. 186.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprémi Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

JOANNES GEORGIUS PÖK
faber lignarius

MDK

1696-1711 között szerepel Pesten.

Belv.Lib.Def.1711.nov.5.

Pál, lakatos

M Dk.

1465-ben Macskakő várában a tőztőn rácokat, kopúkat, láncokat erősítette nag. 4 solidus 20 dénárért 133 old

Mollay Károly: Macskakő-Katzenstein feudális anarchia és huszitizmus Sopron környékén.,1440-1465. 122.o.

~~Sporonix Szemlex~~
Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XVII.1963

M.T.K.

Pölckhe János Lajos, órásm.

1702ápr.19-én vették fel agyőri mesterek közé.
1703 ápr.12-én két mesterdarabot mutatott be. 345.o.

Jenei Ferenc9 Mégigyőri órásmesterek. 345.o.

Arrabona,7.1965.A Győri Múzeum Évkönyve.Győr.1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda.Győr.

PÖLCZ Kristóf egri kőművespallér. 1773-ban az egerbaktai templom épitkezésénél és 1771-ben a kerecsendi rk.plébénia templom emelésekor, mint --+ Francz József egri kőművesmester pallérja dolgozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Pölcz Kristóf, kőmüves

1766-ban a tiszapüspöki templom építkerésénél Francz József pallérja, majd ugyanebben a minőségben 1771-ben a kerecsendi r.k. plébánia templom-, 1773-ban az egerbahtai templom építkerésénél dolgozik Francz mellett. Utalás Pelcz Kristófra, aki a kömlői temp-

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 384. old.

lom 1781-évi építkeréséner pallérja.

Pöl Rita, grafikus

Pöl Rit

Élet é

9.

XXIX/48

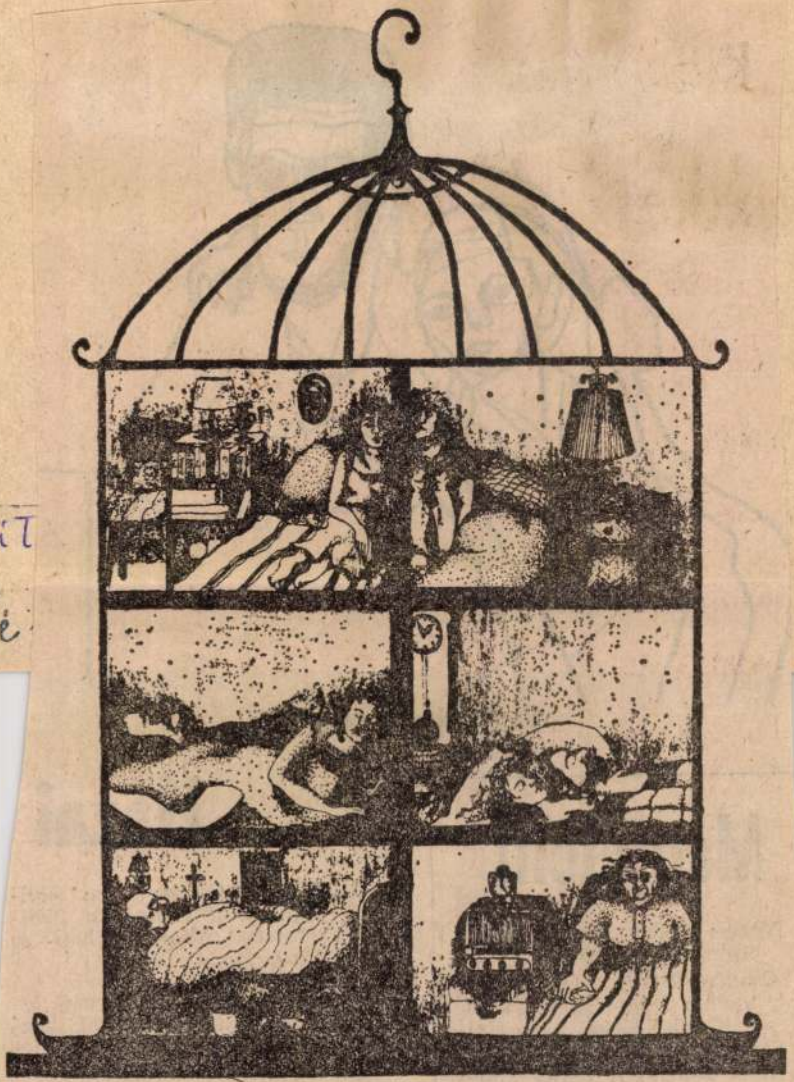

Pöl Rita rajza

Varga Magda rajza

Megjelent

Veress Miklós: *Fényárnyék*
Szépirodalmi, 25 Ft

Csukás István: *Orr-beszámoló a Szépvölgyi út 67-től a Kolossy térig*
Szépirodalmi, 23 Ft

Kiss Tamás: *A Főnix szárnya alatt*
Szépirodalmi, 38 Ft

Faludi Ferenc: *Fortuna sze-*

Hazai

■ *Ilkei Csaba: Nem hallgathatunk! Avagy: a Südi-jelenség. (Népszava Lap- és Könyvkiadó, 159 old.)*

Ha egy újságban az olvasói levelek között „közéletünkről, közállapotainkról" ilyesfajta bírálatokat, jelentéseket olvasnék: „bizonyos emberek nem az elvekhez, hanem csakis az egzisztenciához igyekeznek hűek maradni"; „...a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

PÖDÖR MIKLÓS

ECSET ÉS LOGARLÉC

— Matematikával és szilárdságtannal foglalkozom a legszívesebben. Az acél- és könnyűfém-szerkezeti tervezésnél nagyon jól tudom hasznosítani.

Pödör Miklós a Győri Tervező Vállalatnál dolgozik, segédtervező. Előtte a rajzlapon egy darupálya halvány ceruzavonalai, számokkal teleírt papírlapok, logarléc, vonalzó és műszaki irodalom a darupályákról.

— Véletlenül lettem acélszerkezetis. Gépipari technikumban érettségiztem 1967-ben, Szombathelyen, és szerszámgéptervező szakra jelentkeztem a miskolci egyetemre. Helyhiány miatt nem vettek fel, így jutottam pótfelvételi után a dunaújvárosi Felsőfokú Kohóipari Technikum acél- és könnyűfém-szerkezeti szakára. Nem vesztettem semmit, hisz a jelenlegi munkám számomra még érdekesebb, mint a géptervezés.

Ahogy mondani szokták, oklevelén még meg sem száradt a tinta, de a Művelődésügyi Minisztérium engedélyével — annak ellenére, hogy még nem dolgozik egy éve — már most, szeptemberben beiratkozhatott az egyetemre. Különbözeti vizsgára készül. Az új tananyag mellett újra átlapozza a régi jegyzeteket is.

— Persze, a tanulás nem tölti ki teljesen a szabad időmet. Mint minden embernek, nekem is vannak kedvteléseim. Még az általános iskolában kezdtem el ornitológiával foglalkozni. A madarakat lerajzoltam, és ha tudtam, lefényképeztem. Így kerültem kapcsolatba a festészettel és a fényképezéssel. A madártan és a foto megmaradt kellemes időtöltésnek, de a festészet már több annál. Négy évig *Jaksa István* festőművész tanítványa voltam Szombathelyen, majd Dunaújvárosban *Koffán Károly* grafikus ismertetett meg a képzőművészet alapjaival. Krétával, pasztellal és olajjal dolgozom a legszívesebben, de a többi technikától sem idegenkedem.

Albérletben lakik, reggel ötkor kel és éjfél előtt soha nem fekszik le. Nyolcra jár dolgozni, addig tanul, délután és este pedig fényképez, rajzol vagy éppen olvas. Könyvtárában a műszaki irodalomtól a modern regényig jóformán minden műfaj megtalálható.

— Nagyon kevés időm jut az általános értelemben vett szórakozásra, de az is igaz, hogy soha nem érzem hiányát. A nap huszonnégy órája percekre van beosztva, úgy gondolom, hasznosan töltöm el ezeket a perceket. Csak vasárnap lazítok egy kicsit, tovább alszom, mint hétköznap és többet olvasok.

Diplomamunkájának témája az azonos keresztmetszetű, vékony falú rúdszelvények különböző igénybevétel hatására történő viselkedése volt, a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen jelesre értékelték. Ismerősei azt beszélik róla, hogy nemcsak a műszaki életben, de a képzőművészetben is megállná a helyét.

(szy)

TUSRAJZ

int nagyszerű volt az elmúlt
yár. Április 28-tól, a nyitás
apjától augusztus 31-ig
700 000 forint volt a bevé-
el. Megfordult a hangulatos
sárdában a világ minden ré-
zének polgára, mindenki, aki
jó ízeket és a finom cso-
aki borokat szereti. Októ-
er végéig még számítanak
z őszi Balaton hódolóira, ez-
rt addig nyitva is tartanak.

★

Az öreg körtefa, amely
latt ülünk, hatvanesztendős.
Gazdája Száz Endre, a vala-
na világhíres lovas, a csopaki
Hazafias Népfront titkára ép-
pen ma 71 éves. Ült itt a
kerti székeken, a csodálatos
környezetben Münnich Fe-
renc is, meg mindazok, akik
véteknek tartják elkerülni a
Csopak—Beregháti dűlőt.

paki bor a finoman keser-
nyés, mandula ízt. Mind ezek
bizonyítására 3 éves olaszriz-
linget, majd 6 éves rajnai
rizlinget ereszt a lopóból po-
harunkba... Ahol üldögél-

riasztják a seregé
kem úgy tűnt, dís
tisztelegnek a hal
toni nyár előtt...

Ahol véget ér

A kékre festett híd után tábla jelzi: Ebergőc. Itt ér véget a betonút. A Kossuth utca a faluba vezet. Jobbkéz felé az Ikva folyik, a templom előtt balra útelágazás a Petőfi utca felé. Az öregek sikátornak emlegetik ezt a falurészt. Régi házak sorakoznak a vén diófák dúsan termő lombja mögött. A tanácsháza zárva, az ablakon át látom, hogy a szobákban festékes edények, összetolt bútorok állnak. A kép őszi nagytakarításra enged következtetni.

— A kirendeltségvezető Röjtökmuzsajon helyettesít — mondja egy asszony —, de keresse a tanító néninket! Tud az mindent. Te, Jolán, gyere csak! — kiáltott egy fiatalasszony felé az utca túlsó felére. — Mutasd meg, hol az iskola!

Horváth Alajosné kísért el. Útközben felszedett néhány szem diót, szíves szóval kínált belőle és mondta:

— Tudja, nagyon kedves asszony. Itt ment férjhez, és férje Röjtökmuzsajon tanít. Amíg fiatalabbak voltunk, igen vidám volt itt az élet. Majd elmeséli a tanító néni. Énekeltünk régi szép dalokat. Színjátszó csoportunk is volt. Sok fiatal gyerek nőtt ki a keze alól. Na, erre tessék... — és Jolán már nyitni akarta a tanterem ajtaját...

Még nem szabad. Tanítás van! Várjunk a csengetésig. A folyosón falra függesztett csépházadó, a régi világ fáradságos cséplésére emlékeztet.

— Az öregek még forgatták — figyelmeztet Jolán asszony. — Hol van már az az idő, amikor a fából faragott krumplinyomót használták, ami ott áll a szekrény tetején. Amott meg csizmavető. Öregeknek könnyítette a csizma lehúzását. A sarokban rokka áll. A tanító néni ezekről a régi szerszámokról sokat mesél a gyerekeknek. Így tudják meg, mennyit változott a világ.

Véget ért az óra. Boldog gyermeksereg tódul ki az ajtón. Jön a tanító néni is, *Foltányi Gáborné*. Nyugodt tekintetű, halk szavú asszony. Derűsen emlékezik vissza az Ebergőcön eltelt huszonegy évre. A falu 350 emberének minden gondját, baját ismeri. Most is csupa aggodalom:

— Elmentek a fiatalok, a régi tanítványok, mert nincs a faluban munkalehetőség. Hajnalban kelnek, késő este térnek haza. Vonzza őket a város. Szakmát tanulnak. Ha megházasodnak, nem is akarnak itthon lakni. Így aztán a községben nincs is mesterember, aki a háztartási gépeket megjavítaná. Ha elromlik a televízió, senki sem ért hozzá. Télen, ha befújja a szél hóval az utakat, elvágva élünk a világtól. A villany nem világít napokig. Nincs, aki megjavítsa a vezetékeket. Nem vonzza őket a művelődési ház rendezvénye sem, a TIT-előadásra is kevesen jönnek. A város mindent megad számukra.

— *A pedagógus hogyan él Ebergőcön?*

— Magánéletünk elszakíthatatlan a falutól. Minden művelődési igényünk a televízió műsorára korlátozódik. Így múlnak az esték, de nyáron erre sem telik sok idő.

— *Hogyan pihentek a vakációban?*

— Néhány napot Budapesten töltöttünk. Olykor Bükre mentünk fürödni, és Fertőrákoson megnéztük férjemmel és kislányomval az *„Ember a Holdon"* című vígoperát. Aztán a háztartás, a kert, éppúgy, mint minden asszonynak itt a faluban. Egyetlen vegyesboltunk van. Jó ha a kertben is terem zöldséget. Ősztől pedagógiai munkám teljesen leköti az időmet. A pedagógiai kongresszus hírei újság, televízió segítségével éppúgy bekapcsol az ország életébe, mint más falut vagy várost. Csak éppen itt megáll, vagy toporog a megérkezett hír. Csak az idős emberek vitatják. Itt látom én a nagy bajt. Mint a gyermekeimet, úgy nézem őket. Tanácsot adok, segítek nekik ott, ahol lehet. Érzem, hogy ragaszkodnak hozzám az öregek. A fiatalokért nagyon fáj a szívem. Öreg falu, magára maradt falu lesz így Ebergőc. Tenni kellene valamit. Házak maradtak itt lakatlanul, bezárva. Kihaltak vagy elköltöztek belőlük az emberek, néhánynak nincs örököse sem. Tanfolyamokat, munkalehetőségeket kellene keresni a háziasszonyok és fiatalok számára... Gyakran hallom, hogy Ebergőcről nem visz tovább az út. Fáj nekem a falum gondja...

Elhúzódott a szünet. A kicsik azonban tudták mi a rend. Hívás nélkül is lassan, csendesen bejöttek a tanterembe. Szemüket a tanító nénire függesztették, aki értük is aggódik...

K—ny

ELŐTT

ben a társadalom öntevékeny-
gévé lépett elő. A felszabadult
rsadalmi erők a pártok, szak-
ervezetek, egyesületek keretén
n végzik önművelésüket. A hi-
talos népművelés feladata, hogy
kődő szemével befolyásolja azt
kultúrtevékenységet, amelyet
említett szervek végeznek."
lasonló intézkedések történtek
mészetesen Győrött is, ahol az
iglenes jelleggel megbízott
pművelési gondnoknak (akár-
ak a járási központokban) rész-
es és az adott lehetőségekhez
rt munkatervet kellett készí-
ıle. E munkálatok a felszaba-
lás óta eltelt időszak kultúrá-
tevékenységére is kiterjedtek.

L. A.

PORT

ban a magyar filmek. Egyide-
eg három év alatt 29 magyar
nhetet rendeztek határainkon
ül, a filmbemutatók száma pe-
többszöröse ennek. Növe-
lett az érdeklődés a magyar
nek külföldi átvételében is:
y játékfilmjeinknek évente
—190, rövidfilm-alkotásaink-
k pedig 800-nál is több vevője
ıdt. (MTI)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Helyipari Városgazdaság

1969 máj

Amatőr művészeink kiállítása

1021

PÖLCZ KÁLMÁN

Április közepén a budapesti Hunyadi János művelődési otthonban két tehetséges fiatal, helyiiparban dolgozó öntevékeny művésznek nyílt kiállítása.

Egy kiállításig eljutni — amely önmagában is tűzpróba — mindig rangot jelent. Rangot és elismerést is. Különösen akkor, ha a művész nem hivatásos, hanem az amatőr, öntevékeny mozgalom talajáról emelkedik erre a szintre.

— Pölcz Kálmán, szakszervezeti központunk munkatársa, pályája kezdetén álló festő. Munkásságával először lépett nyilvánosság elé. Képeit formai tisztaság, frisseség, az életszerűségre való törekvés jellemzi. Dinamikus, erős vonalakkal kontúrozott, érzelmileg telített kompozíciói mindenki számára érthetők. Színkultúrájának gazdagsága, különösen az Újpesti vasúti összekötőhíd, az Ökrösfogat, Házak című képein figyelhetők meg. Kiállított anyaga arra enged következtetni, hogy felkészültségének elmélyülése, művészetének további fejlődését, teljesértékű kibontakozását eredményezi.

— Egerer József, a Faipari és Kiállítás-kivitelező Vállalat dolgozója — művészetének anyaga fa.

Egy évtizede kitűnő művelője a fának. Formaérzékenységét, alkotói vénájának, technikai készségének sokoldalúságát állatfigurái és modern intarziái is bizonyítják. Állatfiguráinál jól megfigyelhető a mozgás, a belső feszültség, a szuggesztív megjelenítés igénye. Figuráinak, maszkjainak, intarziáinak kivitelezése, művészi megfogalmazása igazolja, hogy eljutott a mesterségbeli tudás „hivatásos" szintjére.

Fejlődésének további útját, ábrázolómódjának önálló kibontakozásában, művészi igényességének fokozásában látjuk.

Öntevékeny művészeink kiállítását Somoskői Gáborné, kulturális-, agitációs- és propaganda osztályunk vezetője nyitotta meg. **J. I.**

•

Reméljük, hogy művelődési otthonaink, üzemi klubjaink a jövőben rendszeres fórumai lesznek öntevékeny művészeink bemutatkozásainak.

Ismeretlen amatőr művészeink figyelmét pedig ezúton is felhívjuk, hogy munkájukhoz, művészeti tevékenységük kibontakozásához szívesen nyújtunk segítséget, szakvéleményt. Személyesen, telefonon, vagy írásban is jelentkezhetnek: Budapest, VI. Benczúr u. 43., a HVDSZ kultúrális-agit-prop. osztálya címén.

a Magyar Történelm
ság egyik tagja, az e
galom polgári szárn
je volt. *Illegalitást*
meg a Magyar Fro
zérkarát. A Gestap
ber elején a vezé
együtt elfogta és
1944. december 24-én
Pesti Barnabás (
linszky Endre (x),
(2).

(4) Újságíró, a ma
zetközi munká
emelkedő harcosa.
társaság alatt külü
helyettes volt. *A T*
ság megdöntése ut
kiába emigrált. Felelős szerkesztője volt a *Komintern* sajtótájékoztatójának, az *Imprekornak*. 1940-ben a *Gestapó Párizsban elfogta.* 1944-ben koncentrációs táborban megölték.
Gábor Andor (1), Alpári Gyula (x), Juhász Gyula (2).

(5) Szobrász, Kossuth-díjas kiváló művész. Részt vett a *Tanácsköztársaság* képzőművészeti irányító munkájában, az ellenforradalom börtönbüntetéssel sújtotta. *Az újklasszicizmus legrangosabb képviselője.* Legszebb szobrai: *Kenyérszelő, Székesfehérvári huszárok hősi emlékműve, a budapesti Lenin szobor.*
Pátzay Pál (1), Mészáros Mihály (x), Medgyessy Ferenc (2).

(6) Kossuth-díjas kiváló művész. 1880-ban született *Bátaszéken.* 1918-ban a forradalom mellé állt és 1919-ben mint direktóriumi tag segítette a *Tanácsköztársaságot* és készítette remek toborzó plakátjait. Legismertebb közülük: a *„Világ proletárjai egyesüljetek"* című. A Tanácsköztársaság bukása után *Párizsban* telepedett le. A német megszállás alatt röplapokat készített a párizsi magyar ellenállási mozgalom számára. 1948-ban tért haza *Magyarországra.* Több történelmi zsánerképet festett. Alkotásaiért két ízben kapott *Kossuth-díjat.* 1964-ben halt meg.
Pór Bertalan (1), Vértes Marcell (x), Kónya Sándor (2).

(7) Grafikus, festő és szobrász. Az első világháború alatt készítette híres plakátját a *„Vörös kalandosos embert"*. A Tanácsköz-

gálnak munkánkban, ennek igazítjuk a sajátos megyei programunkat.

Tavaly is megtartottuk a HVDSZ sportnapot. Főleg asztaltenisz, teke és sakk sportágakban fejlődött a tömegsport mozgalom. Ugyancsak megrendeztük az ipari tanulók hagyományos sportnapját is. Ez a mozgalom a megye ipari tanulóinak sportszeretetét tükrözi. Vándorserleget adományoztunk az elsőnek. Remélhetőleg sok éven keresztül élénk sportéletet biztosítunk ezzel.

— Melyik a legnépszerűbb sportág?

— Nálunk a természetjárás. Érthető is. Nagy tömegeket mozgat meg, s nem igényel különösebb felszerelést. A középkorúak, sőt az idősebbek is szívesen eljárnak egy-egy szép kirándulásra. Felüdülést, kikapcsolódást jelent. Magam is leginkább ezt a sportot kedvelem. A természet nyugalma, a friss levegő felbecsülhetetlenül nagy szolgálatokat tesz a városban élő emberek számára. A MÁV 50 százalékos kedvezményt nyújt a túrákra vonattal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Helyiipar és
Városgazdálkodás

1960 I.

1021

Bognár Béla
tudósító

Öntevékeny művészek

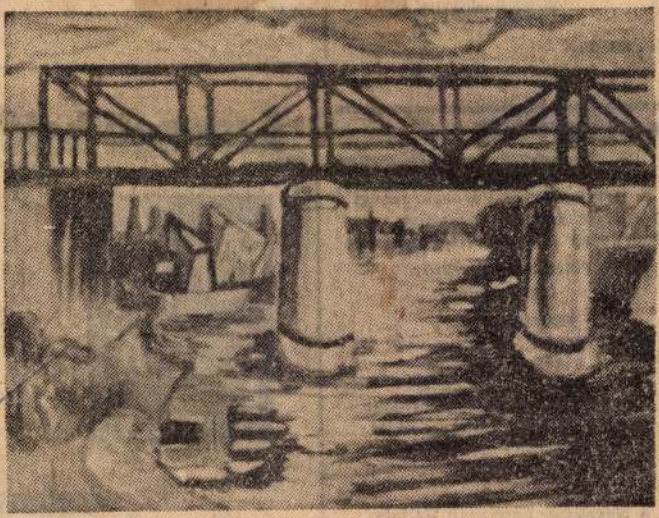

A jövőben lapunk hasábjain bemutatjuk — alkotásaikon keresztül — azokat a tehetséges helyiipari dolgozókat, akik szabad idejükben a képzőművészet valamely ágával *öntevékenyen* foglalkoznak.

A közölt kép *Pölcz Kálmán* — szakszervezetünk központjának munkatársa — „Újpesti összekötőhíd" c. jól sikerült festménye.

A tehetséges, öntevékeny festő *már túljutott* a felismerés az útkeresés kezdeti időszakán. Erőteljes, határozott formakészség jellemzi alkotásait.

Pölcz Kálmán

...és ma

BBI szá-
nagyobb
ink első
III. ker.
VII. ker.

HELYIIPAR
és Városgazdaság

A Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének lapja
Szerkeszti a szerkesztő bizottság

Felelős szerkesztő:
Gregor Pál

Szerkesztőség:
Budapest, VI., Benczur utca 43.
Telefon: 428—106

Kiadja és terjeszti
a Népszava Lapkiadó Vállalat
Budapest. VII., Rákóczi út 54.
Telefon: 224—819

Felelős kiadó:
Gábor Márton
a Népszava Lapkiadó Vállalat
igazgatója

Csekkszámlaszám 75.915.001 — 46

68.2945

100 éves az Athenaeum Nyomda, Budapest
Rotációs magasnyomás

Felelős vezető:
Soproni Béla igazgató

Azonnali belép

FŐVÁ
GÁZKÉSZÜLÉ

Munkaügyi osztály
Budapest, XIII., Révész u. 2
Megközelíthető Váci út és M
15-ös villamossal

Fotóhónap 2000 – Vácon és Verőcén

Vác a magyar fotográfiában mindig meghatározó volt – mondta Eifert János, a Magyar Fotóművészek Szövetsége elnöke, a Fotóhónap 2000 váci eseményeinek megnyitóján.

A dokumentumok szerint Vác első fényképésze Erdősy Rezső volt, aki 1865-ben kezdte meg működését a városban. Társán, Juhász Józsefen kívül állandó műterme volt Tápay Jánosnak, Trepschitz Alajosnak és Pollák Manónak, de fényképezett itt Mai Manó is, majd 1888-ban Kalmár Péter nyitott műtermet a városban. Vác tehát – amely egy ideig még fotótechnikai múzeumot is magáénak tudhatott – komoly szerepet töltött be a fényképezés történetében.

A harmadszor megrendezett fotóhónap váci rendezvényei a pictorialism legjelesebb képviselője, *Robert Demachy* és az osztrák Camera Club tagjai, Kühn, Henneberg és Watzek képeinek bemutatásával kezdődtek. A maga nemében szintén egyedülálló *Bagyinszki Zoltán* fotós és kastélykutató könyve – Kastélyok és paloták a történelmi Magyarországon –, amelyet a Váci Egyházmegyei Oktatási Központban mutatott be a szerző. A fotóhónap eseményeihez tartozik *B. Müller Magda* kiállítása, amely a Nem én kiáltok... címet viseli.

A városi könyvtár ad otthont *Fejér Zoltán* fotóművész Történelmünk színes üvegablakokon című kiállításának. A fotóművész nemrég új könyvvel is jelentkezett: az Adalékok Vác fotótörténetéhez című kötet a városban 1868 és 1918 között működött műtermek történetét dolgozza fel.

Vác mellett Verőce is csatlakozott a Fotóhónap 2000 rendezvénysorozatához. A faluházban mutatták be *Bálint Zsigmond* erdélyi fotográfus Lássátok Feleim... című kiállítását, az Amaltheia galéria pedig a községhez kötődő nyolc fotós alkotásaiból rendezett tárlatot. *Fekete István* camera obscura segítségével készített fényképe mellett *Pölcz Róbert* számítógépes képei láthatók, az alkalmazott fotográfiát *Kovács László* állatfotói képviselik. *Sintár Antal* pedig lírai vagy romantikus fotóival állított emléket pusztulásra ítélt – és azóta már el is pusztult – Duna-parti fáknak.

B. J. G.

PÖLCZ RÓBERT

NÉPSZABADSÁG
2000. 05. 22. 33p.

Pölkössy Béla

festő

1892–93

Ennek 1930. 87. l.

Ueberschwemmung von Ofen und Pesth.
nach der Natur gezeichnet.
(Natene !!) Fametszet

Fogalma sincs a rajzról. Lehetetlen
hogy látta volna. Sematikus, közép-
kori hullámok. Karikatúraszerű
pozdó alakok. Kezdetleges.

Bp. 769/58.

Pöller György János

ácsm.

Be 1741.

Tp. Szeged

Schneider

220. l.

Pólos Endre

Gulivér illusztrációkkal (ens.)
Szerepel a XVII. Vásárhelyi

Őri Tárlaton

Horváth György: Vásárhelyi Tárlatok

Magyar Nemzet 1970 X. 25 12 d.d.

Pölös Endre alk. grafikus-tanár

az 1969/70 tanévben fejezte be szakmai tanulmányát.

A Magyar Képző- művészeti Főiskola

közlése alapján

Pölös Endre, grafikus

Gulliver - illusztrációi: kiemelten jók.

Kardos József: XVII. Őszi tárlat – Vásárhely 1173-1175.

Tiszatáj, Szeged. 1970. december XXIV/12.

Pólos Endre

A szegedi művészeti
szakközépiskola tanára

Tóth Sándor: Fiatalok a tél
fájdalom

Dél-Magyarország 1970 XII. 30

Pölös Endre (Kiskunfélegyháza, 1946 -
grafikus

~~19~~

A Képzőművészeti Főiskolán végzett 1970-ben.

„Naptár 1978." (1-2-3 és 4-5-6) Offset-liti 478 x 274 mm

„Naptár 1978" (10-11-12 és 7-8-9) Offset-liti 480 x 279 mm

nyerepet az Országos Grafikai Műrészetelep, Békéscsaba 1976-77
műrei között

- Katalógus a könyvtárban -

Pólós Endre

Gulliver illusztráció I. — XVII.
tus és akvarell 37 × 54 cm

Vasárnapi Találat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Pölös Endre

1970-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát, feleségével, Tildy Katalinnal együtt. A Vásárhelyi Hetek műsorfüzetét együtt tervezték. Jelenleg a délalföldi tárlat katalógusán és plakátján dolgoznak.

Jurányi Anna: Műtereimlátogatás Tildy Katalinnál.

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. dec. 3.

Pölös Endre

Az tárlaton bemutatott műve:

„Mese II," akvarell, 18 x 34 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat, Hód mezővásárhely, 1971

Pölös Endre

A gyermeki fantaziavilág iránt mutat érdeklődést grafikáiban

Dämötör János: Vásárhely művészete

Alföld 1971/10 72 old.

Pölös Endre, grafikus

A vásárhelyi tárlaton szerepel.

Deé Endre: Gondolatok a XVI. Alföldi s a IX. Délalföldi Tárlat színpján
85–86. o.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július XXVII/7.

Pilös Endre

Mese II. akv. 18×34

Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Polós Endre

Iniciale (2 db), akv., 9×9

20 Városhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely 1973.

Pátzay Endre

Méltatás

-----: Körkérdés.

Művészet, 1974. március - 9.oldal

Pölös Endre

Gulliver illusztráció I.
tus és akv. 37×54

Vasárnapi Tükör
M.N.G. 1974. Jul–Sept.

Pólos Endre

Részletes a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965–1974.

Pölöskei József, ötvösművész

MDK

Kiállít a Erők Galériában.

R. Gy.: Ékszer '70

7.

Népszabadság, Bp. 1970. dec. '9.

Pölöskei József

Szerepel az „Ékszer 70"-
kiállaton a Csók galériában

N. T: Szabadidő

Magyar Hírlap 1970 XII. 4

Pólishie József
kovácsmüvész

ifj Vastagh György „Csikós" szobrával helyreállításánál elősor a torzult vasvarat hellett rendbehozni és egyes részleteket pótolni, cserelni ezt Pólishie József végette.

Pál Endre: ifj.Vastagh György.....

Müvlszet, 1971.január - 7.lap

Pöböskei József
díszműhvács

ifj Vastagh György „Csikós" szobrának
egyik restaurátora volt

Pál Endre: ifj.Vastagh György.....
Művlszet, 1971.január - 7.lap

Pölöskei József

Szerepel az alábbi táslaton

R. Gy: Ékszer '70

Nyszabadság 1970 XII. 9

Pölöskei József

Szerepel az Ékszer 70 c.

kiállítás a Bók galériában

Bojar Iván: Kiállítástól

kiállításra

Magyar Hírlap 1970 XII. 1

Pólóssy József

10 napos tanulmányúton vett részt a Szovjetunióban.

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművészeti
Titkárságának Tájékoztatója. 1970. IV. 40. l

Pólóskuy József
"Ötös

„Ezüstkarkötő zománccal".
(repro)

P.Brestyánszky Ilona: A modern ékszer paradoxona.
Müvészet, 1971.május - 28.oldal.

Pátoshey József
ötvös

Vas nyakpántja muszlikus felületé-
vel a magyar kovácsmesterség ha-
gyományaira utal.

P.Brestyánszky Ilona: A modern ékszer paradoxona.
Művészet,1971.május - 28.oldal

Pölöskei József
ötvös

Mesterségbeli útja nehéz és fáradtságos volt. Érettségi után következtek a kovács tanulóévek és a szakmunkásvizsga után hatonévéit letöltve dolgozni kezdett.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsmüvészete.
Müvészet, 1971. augusztus - 28.oldal.

Pölöskei József
ötvös

Mai családja és jól jövedelmező állása
volt, amikor beiratkozott az Iparművészeti
Főiskolára, ahol 1968-ban diplomavizs-
gázott az általános ötvös szakon.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsművészete.
Művészet, 1971. augusztus - 28.oldal.

Pölöskei József
ötvös

Ma alkotótevékenysége mellett a Főiskolának az ötvös tanszékén tanít.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsművészete.
Művészet, 1971. augusztus - 28.oldal.

Pölöskei József
ötvös

Pölöskei József diplomamunháját a Jaki templom kevitéskapujáként szemlélhetjük. A román stilusgyakorlatot modern felfogásban jelenítti meg a baskapu.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsművészete.
Művészet, 1971. augusztus - 28.oldal.

Pálóshei József
ötvös

Szépen formált és szerkesztett tárcsválasztó
és mellévarrást készített a Budavári
Palota déli szárnyában helyreállított
Mátyás kápolnákhoz.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsművészete.
Művészet, 1971. augusztus - 28.oldal.

Pölöskei József
ötvös

Modern és esztétikus megjelenésű
a Mezőgazdasági Vásár Pavilon
presszóhoz készült tárolózáró rácsa.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsművészete.
Művészet, 1971. augusztus - 28.oldal.

Pölöskei József
ötvös

Nem készít munkámál tervrajzokat, hanem a vason perdi alakítani a zákazolt formát. A vas ferikai tulajdonságainak jelenléte és hatása mellett készíti művét.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsmüvészete.
Müvészet, 1971.augusztus - 28.oldal

Pölöskei József
Ötvös

Modernsége mellett szakszerű és anyagszerű. Munkám a vas minden részletében hűmanad a vas tulajdonságaihoz.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsmüvészete.
Müvészet, 1971.augusztus - 28.oldal

Pölöskei József
ötvös

Feldolgozta a kovácsolás hagyományos technikai gyakorlatát - nyújtás, csavarás, hasítás, hajtatás, hajlítás, kovácshegesztés, hőkezelés.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsművészete.
Művészet, 1971. augusztus - 28. oldal

Pölöskei József
ötvös

Alkotásai konstruktivak és egységesek, önálló alkotóerőről vallanak. Ötvös a modern stílus követelményeit és helyesen alkalmazza azt a fém és vas anyagra.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsművészete.
Művészet, 1971. augusztus - 28.oldal

Pölöskei József
ötvös

Kovácsművészetére jellemző az egy-
szerű formák keresése. Formái és
megmunkálási gyakorlata rusztikus,
masszív és erős jellegű

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsművészete.
Művészet, 1971. augusztus - 28. oldal

Pölöskei József
ötvös

Az „Ekszer 1970" kiállításon
bemutatott anyaga, a kovács
és az ötvös művészetet vitte
egyéni módon előre.

Pál Endre: Pölöskei Jézsef ötvös- és kovácsművészete.
Művészet, 1971.augusztus - 28.oldal.

Pölöskei József
"ötvös

A kiállitason bemutatott vasekszerek
által kiváltott hatás megdölbentő.
A vasekszer a magyar művészi ék-
szerkészítő gyakorlat értékes háptása.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsmüvészete.
Müvészet, 1971.augusztus - 28.oldal.

Pölöskei József
ötvös

A legegyszerűbb jegyekre stilizált és elemi kovácsolt részletekből készítette „Don Quijote"-szobadísz mérete figuráját és vas gyertyatartóját.

Pál Endre: Pölöskei József ötvös- és kovácsmüvészete.
Müvészet, 1971.augusztus - 28.oldal.

Pölöskei József
ötvös

Térelzáró rács"
"Gyertyatartó"
"Don Quichotte"
} repro

Pál Endre: Pölöskei József ötvös és hovácsművészete
Művészet, 1971 augusztus – 28 lap.

Pölöskei József

Vas gyakorlatja egyéni ízlést dicsér ki. A magyar kovácsmesterség hagyományaira utal.

P. Brestyánszki J.: „Ekszer '70" kiállítás; Ipari Művészet, 1971. 2. sz. 34. l.

Pölöskei József

Vastagh György: Csikós i szobrát
restaurálója

Szekrényesy Julia: Feltámadt
A Csikós

Magyar Hirlap 1970 VIII. 10

Pölönkei József

Ez év őszén mutatja be műveit a turini Galeria d'Arte Contemporana tárlatán.

Névnélkül: Hungarian coppersmith etc. Daily News, Budapest 1973. május 18.

151

Pölöskei József, iparművén,
ötvös

Bemutatja

↓

—: A Műgyűjtő új száma

9.

Népszabadság, Bp. 1971. a.b.t. 22.

Pálöskei József ötvösművész.

A torinói Galeria D'arte Contemporanea az év második felére kiállításra hívta meg a művészt és feleségét, Kardos Katalin grafikusművészt.

„Csodamadár" c. (említve és repr.)

Magyar Ifjúság, 1943. jún. 1.

Pöröskei István szobrászművész

az MTA újszegedi biológiai központja a nyáron meghívásos pályázatot írt ki szobrászművészek számára, az épület előtte 8-tér díszítésére, hogy fémplasztikai munka előkészítésére kérték fel a művészt.

Csongrád Megyei Hírlap, 1973. jan. 21.

Pölöskefai rk. templom

(Zala vm)

Szt. Anna tiszt. épittette
Biró Márton püspök
XVIII. sz.

Pelm 462. l.

Pölöskei

Pölöskei kritterait mutatta
be a tárlaton.

Kocsogh Ákos: Átrisók és fémművesek Miskolcon
Népszava, 1976. november 12 - 5. oldal

Pölöske vára

(Zala vm)

l.

Fára Zal

37. l.

„Europa"

Filmu-kömpö és lapterj

tö vállalat

Budapest V.

Röthermere u. 12. III. 2.

Pölöskei vár

Adatok Zalam. tört.
II. 170 és kv. ll.

Pölöske rk. templom

(Zala vm.)

1753-ban épittette Biró
Márton püspök.

Pchm. 461. l.

Triptichon, románcos rész. Mária halála, Krisztus a pokol tornácában, Krisztus keresztelése. Maf. 5 köv. Balkán, XVIII. század

Pölöskei József
Művészet, 1941. aug. 3.

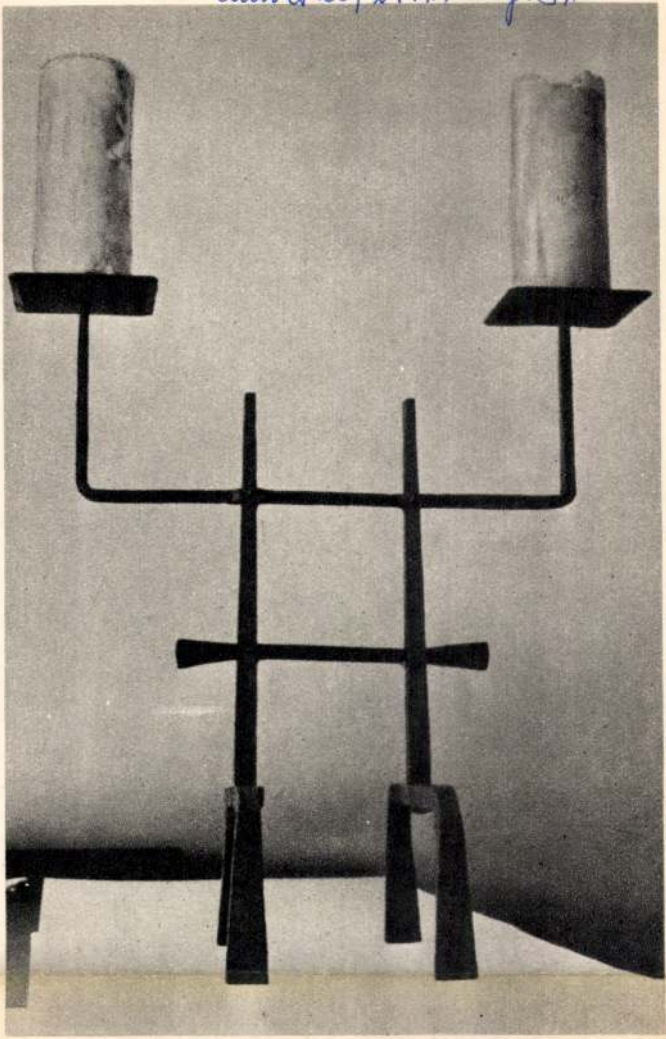

Pölöskei József: Gyertyatartó
Chandelier – Подсвечник

KIÁLLÍ

Kecskemét múltja
a képzőművészetben

Kecskemét nemrégiben ünnepelte fennállásának hatszázadik évfordulóját. Az ünnepi visszaemlékezések sorában jelentős helyet foglalnak el a város fejlődésének kulturális vonatkozásai. A múlt művészeti eredményei között a képzőművészeti élet fellendülésének időszaka, a művésztelep létesítése biztosítja a város súlyát művészettörténetünkben. Amikor Kada Elek polgármester pesti művészbarátai támogatásával 1912-ben művésztelepet létesít, azoknak a már működő művészkolóniáknak a példája lelkesíti, ahol a magyar festészet ismert alakjai fejtették ki munkásságukat. A város megépítette a műtermes villákat és a közös, nagy műteremházat, s ott elsősorban a Nagybányáról ideköltöző festők, Iványi Grünwald Béla vezetésével telepedtek meg, – Bornemisza Géza, Mikola András, Perlrott Csaba Vilmos, Kandó László, Korda Vince, Kmetty János és az iparművészettel is foglalkozó

csatlakoztak Szolnokr
a Pólya fivérek, Fara
Ferenc, aki viszont a t
lett mindvégig hűséges
a köréje gyűlt festők
elveket valló Iványi-tál
az a természetes folya
hoz vezetett. A telep a
szet helye lett. A vezeté
Grünwald, a velük odat
és Szivessy Tibor fiat
rohamosan induló épí
kiveszik részüket. Ki
mond, aki a fiatalon elh
a szobrászokat képv
akkor épülő egyik b
öt magyar szent ala
Freskó- és panneau m
nek eleget. Az új Kasz
Iványi festett homlok
faludi Strobl Zsigmon
párkányt, a nagyterem
készült, a mennyezet ré
Herman Lipót munkáj

Pölöskei József: Térelzáró rács (makett) – Grille (maquette) – Макет решетки, разделяющей помещения

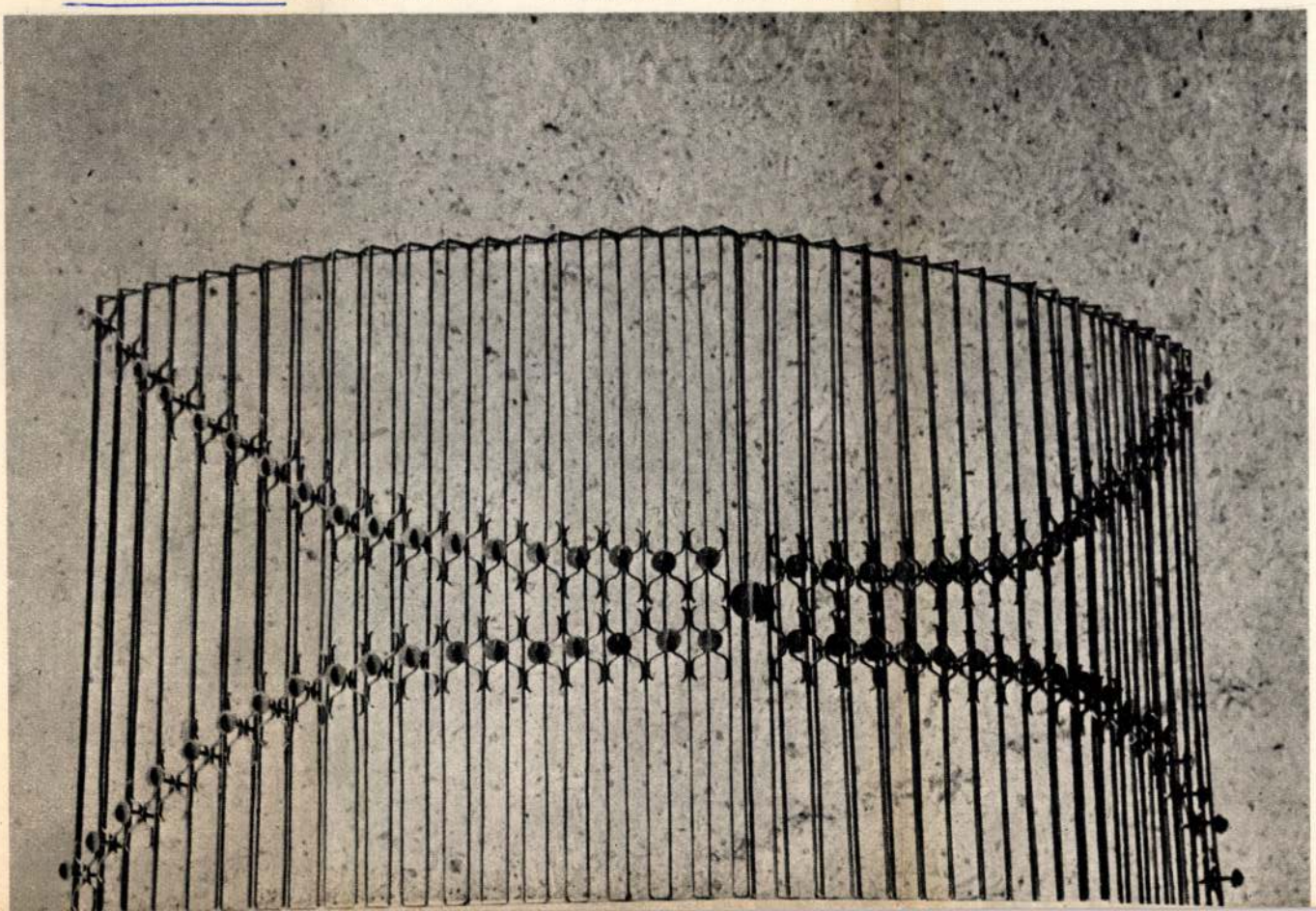

működik, amelyeknek termékeit a Ruhaboltban különféle műtermi áruk egészítik ki. A kiállításon is megcsodáltuk Harsai Judit rusztikus bőröveit és más díszeit; Juhász Árpád puritán formálású, absztrakt ékszereit és az öltözködést kiegészítő egyéb textíliákat.

A bolgár delegáció felszólalásából értesültünk, hogy az idegenforgalom által fellendített emlék- és ajándéktárgy-készítés az iparművészek első számú feladata lett Bulgáriában. A lengyel delegáció pedig beszámolt arról, hogy az emlék-ajándékipar nagy része felett ellenőrzést gyakorolnak. A magyar vállalatnál is ez képezi a harmadik főárucsoportot. A műtermi alkotások mellett az Iparművészeti Vállalat a terjesztés súlypontját a bedolgozói szektor, a bábüzem és a díszműüzem ajándékáruira helyezi. A bedolgozói üzemágban foglalkoztatják az iparművészek mellett azokat a termelőképes ötvös- és fémműveseket, vegyes- és műanyagtárgy készítőket, famegmunkálókat és bőrdíszműkészítőket, akik a vállalat szervezőmunkája nélkül olykor ízléstelenséggel és művészeti hozzáértés nélkül a szabadiparosok számát növelték volna.

Végül illusztrálta a kiállítás az ipari formatervezők tevékenységét is. Kézi szerszámokkal, csuklós villamossal, televízió- és rádiókészülékekkel. Az ipari művészetnek ez a köre hiányzott a külföldi anyagból, bár az életből ott sem hiányzik, csupán arról van szó, hogy a szocialista országokban ipari szervek keretében működnek és intézményesen, magas állami szinten irányítják munkájukat. Viszont hazánkban az Iparművészeti Vállalat bonyolító irodáján keresztül terveznek a gyáripar és a szövetkezeti szektor számára.

Az említett kérdések kiegészítéseképpen foglaljuk össze végül mindazt, amit az Iparművészeti Vállalat korszakos szemléje és a külföldi vállalatokkal tartott konferenciája eredményezett. Túlmenően a magyar iparművészet és a vállalat eredményeinek számbavételén, a delegációk készek állandó kapcsolat fenntartására is. Kiadványok cseréjével, kölcsönös kiállítási program megszervezésével, művészek és szakemberek viszonos tapasztalatcseréjével, a kereskedelmi kapcsolatok felvételével kívánják gyümölcsözővé tenni az elkövetkezendő éveket. És talán a legfontosabb lépést az jelenti majd, ha elhatározásuknak érvényt szereznek és sikerül belépniük az Iparművészeti Világszövetségbe. Erre nézve a szovjet delegáció is egyetértőleg nyilatkozott. A vállalat korszakos szemléjének minden tanulsága megfontolás tárgya lehet még hosszú ideig, és új támpontot nyújthat a vállalat fejlesztéséhez.

Geszti László

*

A Vietnami Demokratikus Köztársaság képzőművészeti kiállítását tekinthettük meg a Műcsarnokban. A kiállított művek között szerepeltek vietnami művészek Magyarországon készített útirajzai, festményei.

Japán modern művészete és a tradíciók kérdése címmel tartott a TIT Kossuth-Klubjában előadást Homma Masayoshi, a tokiói Modern Művészetek Nemzeti Múzeumának igazgatóhelyettese.

A Kulturális Kapcsolatok Intézete és a Kiállítási Intézmények közös rendezvényeként nyílt meg július 23-án a Dorottya utcai teremben a „Hollandia a magasból" c. kiállítás, s ezt követően, július 24-én a Szépművészeti Múzeumban a Dürer dokumentációs kiállítás.

Polónyi József

ötvösművész

Mutatkozik be Dunaújvárosban az MMK Galériában.

Dunaújvárosi Hírlap
1981 január 13.

Polészki József
Iparművész

A Szovjet Kultura és Tudomány
Háza alkotógárdájának tagja

Magyar Építőművészet 1974/4 25.old.

Pölöskei József

1.

Sima Sándor mellett tanulta ki a mesterséget. Az Iparművészeti Főiskola adjunktusa. 1954-ben a textilszakra jelentkezett, de nem vették fel. Sima Sándortól – akinél műlakatos tanulóként dolgozott – két év után a Díszműves Szövetkezethez került.

Kocsogh Á.: Pölöskei József; Műgyűjtő, 1971/3; 46.l.

Pölöskei József

2.

Ismét jelentkezett a főiskolára. Első komolyabb alkotása a Várbeli Zsigmond-kápolna mellvédrácsa. Jelentős a kóbárúban „szitáná lőtt" Vastagh György (!) Csikós-szobrának restaurálása.

Vastagh Á: Pölöskei József; Műgyűjtő, 1971/3. sz. 46. l.

Pölöskei József

3.

Az ő munkája a Duna-Intercontinental Szállír Pest-Buda termének fűtőtestjei elé helyezett rács. Vácra, a Fürcdy Mihály Zenei Gimnázium elé díszkutat tervez.

Korzogh Ákos: Pölöskei József; Műgyűjtő, 1971/3. sz. 46. l.

4.

Pölöskei József

Mindtöbbet foglalkoztatja a térplasztika (Bika, Kakas: az első vaskorongra épített, a második vlajban égetett vaslemezből készült). Kísérletezik vaséksszerekkel.

Kocsogh Ákos: Pölöskei József; Mügyűjtő, 1971/3. sz. 46. l.

Pölöskei József

Bika
Madár

Műgyűjtő, 1971/3. 32. 46.l.

Pölöskei József

Kút, makett, gémpl., 1972., repr.

Mai magyar iparművészet I.
Az Iparművészeti Múzeum kiállítása
1972.

Pölöskei József

Kút, makett, fémplasztika begesztett el-
járással, 1972. 34x40

Mai magyar iparművészet I.
Az Iparművészeti Múzeum kiállítása
1972.

Pölöskei József

Montreálban, az Iparművészeti kiállításon szerepelni fog „Fiú és lány" c. színesre festett fémlemez munkája. (emlitve).

Déli Krónika

1973. VIII. 6. Kossuth 12.00 Gné

Pöläskei József iparművész

a Trontóban megrendezésre kerülő I. Iparművészeti Világkiállításra a magyar nemzeti előkérzítő bizottság kiválasztotta művét, mely a kiállításra fog kerülni: zomámozott fém kertifiguráit (említve).

Pálos Miklós: A világkiállításra válogatnak.
Dolgozók Lapja Komárom, 1973. aug. 10.

Pólészki József ötvös

Művei szerepelnek az Iparművészeti Muzeum dísztermében rendezett kiállitáson, amelyen a torontói világkiállitás magyar iparművészeti anyagát mutatták be.

Magyar Nemzet 1973 augusztus 17

4.old.

1021

Pölöskei József ötvös művész

1973.VIII.1o.TV. 21.o5 /Ál/ KJ

A TV Galériája

- Kiterjesztett szárnyu vasmadár fogad bennünket Budán a Szabadság hegyen Pölöskei József ötvös művész otthonában, mütermében, kertjében, de nyugodtan mondhatom, hogy az egész terület müterem, mert nagyméretü nehéz anyagokkal dolgozik. Mai müsórunkban egy ritka mesterségnek sok érdekes fogásával ismerkedhetünk meg. Az Iparmüvészeti Főiskola fiatal adjunktusa ahogy hallottam tüzi kovácsként kezdte, tehát a szakma legalapvetőbb fogásaival ismerkedett meg először

- Valóban, de egy kicsit ellentmondásosan kezdtem el a mesterséget, mert érettségi után én a főiskolán textiltes szakra jelentkeztem, de ott nem nyertem felvételt

- ez jó

- és igy kerültem aztán Sima Sándor mühelyében mülakatos, mükovács tanulónak

- Tehát a legkönyebb anyag helyett most választotta a legnehezebbet

- Valóban, mert ha fajsulyát tekintjük akkor a textil és a vas fém között egy kicsit nagy különbség van

- Na és az alapvető fogásoknál mi volt az aminek a megtanulása nélkül szinte nem is lehet üzni ezt a mesterséget ?

- Hát itt a mesterséget valóban alapjaitól kezdve meg kell tanulni, mert hogyha valaki nem ismeri az anyagot, nem ismeri hogy az anyaggal hogy lehet bánni, mit lehet abból csinálni akkor

1975.VIII.[illegible].Tt. [illegible]

A TV Galóriáin.

- Eltanjesztett sedrkyn valamáin fogyó bennünket Budán a Szabadság hegyen Tálkszt József Stvén sávban elhondban, alterszáben, kertében, de nyugodtan mondhatom, hogy az egész terület mitszer, mert nagymérett szabás anyagokkal felrenik. Ezt mindenkor egy ritka mesterségnek mer érdekben fogadvel ismerkedhetünk meg. Az Iparmuzeszti Fjiskola fiatal adjunktuse ahogy ballettem tüzi kovácsúnt kezdte, tehát a csakos legalapvetőbb fogásaival ismerkedett meg előszor

- Valóban, de egy bizott ellentmondásoma kezdtem el a mesterséget, mert érzetségi ötös és a fölgyelde textilkes szokra jelentkeztem, de ott nem szerzem felretelt

- ez jó

- Az így kezdtem ezzel jóra fogásra ehhelyeben mitszeten, szükevdés tanulóban

- Tehát a legkönyvet anyag helyett most valamelyetta a legalapvetőbb

- Valóban, mert ha fejlesztett tekintjük ehhez a textil és a vas fém körött egyszerűt nagy különbség van

- Ha és az alapvető fogásokkal mi volt az mennek a megtanulása sokkal szinte nem is lehet ezt a mesterséget ?

- Hát itt a mesterséget valóban elsajától kezdve meg kell tanulni, mert hogyha valaki nem ismeri az anyagot, nem ismeri hogy az anyaggal hogy lehet bánni, mit lehet ebből csinálni ehhez

ugy érzem, hogy jó alkotásokat nem is tud létrehozni.

- Hogy került a főiskolára, mikor ?

- 1962-ben

- És milyen feladat adjunktusnak lenni, tud- e vonzalmat kelteni eziránt a szakma vagy hivatás iránt ?

- Hát ezt a művendékeimtől kellene megkérdezni, bár bizom abban, hogy

- bizik abban, hogy ezek az alkotások kedves nézőink, amelyet ebben a müsorban megismernek ugyancsak felkeltik az érdeklődést és mostmár nem tudom hogy jó szót használok- e az ötvös művészet sok érdekes alkotásai iránt. Amit itt látnak és most nagyon speciális helyzetben ix vagyunk az csak ebben a filmben látható. Az itt lévő alkalmi kiállitás anyaga ősszel Torinóban kerül bemutatásra. És Kocog Ákos művészettörténész, aki jóhéhány tévé galéria müsorban már kalauzolt bennünket most majd helyreigazit hogy jó szó- e egyáltalán ez az ötvös mesterség. Segit talán abban, hogy először talán kezdjük a kezdet kezdetén. Ennek a mesterségnek, amely talán az emberi civilizáció egyik alap mestersége a születésénél

- Hát ami a fogalmat illeti ott nem minden tisztázott, sokféle értelemben használják, van aki ötvösséget mond általában még a kovácsolás művészetére is, a fémművességre általában is, van aki külön választja és csak kovácsolásnak nevezi az egyiket kovács művészetnek és arany müvességnek a másikat. Én azt hiszem, hogy a leghelyesebb ha az ötgösséget használjuk ebben az eset-

ben hiszen egy tőről indultak a fém megmunkálásából, a fémből, amely valójában történelmi korszakokat határozott meg, hiszen réz korszakról, bronz korszakról, vas korszakról beszélünk a történelem folyamán és maga a fémművesség is márhosszu évezredekre nyulik vissza, négyezer éves bronz korsót ismerünk kecske fogóval, amelyik tökéletes remekmü és versenyez a mai legtökéletesebb érettebb munkákkal, azokkal a fém munkákkal, ötvös munkákkal, melyek lényegében ugyanazokat az eszközöket használják, melyek mesterei ugyanazokkal az eszközökkel élnek mint elején éltek. Őseink egyiptomiak, görögök, asszirok etruszkok, akik tulajdonképpen mind már csodálatos remekműveket hoztak ~~ikk~~ létre.

- Érdekes, hogy talán ebben a mesterségben élnek legtovább a motívumok. Itt a kontinuitás talán itt vezethető legtávolabbi időkre vissza

- A folytonosság kétségtelenül meg van, bár az ipari forradalom a mult század az lényeges változást hozott be, mint mindenbe a művészetek között. Ma már iparilag elő tudunk állitani olyan nagyszerü alkotásokat egy gyürüt például prototipus alapján, amely eredetileg kézmüves munka volt és ma már százezer számra, millió számra ontják a gépek ugyanazt az egy tipust, a legtökéletesebb megmunkálással. Az a forma világ tehát amit emlitettem ez lényegében uj, ezt a világot őseink nem ismerték. Ők sokkal jobban, hogy ugy mondjam sokkal jobban megmunkálták

az anyagot. Az ötvösség története az anyag felfedezésének története. Nincs arra most időnk, hogy részletekbe menjünk, csak egy-egy nagy fejezetére, egy-egy nagy alkotására szeretnék utalni, ami tulajdonképpen előkészitése volt a mai művészetnek. Egyik legrégibb, legszebb emlékünk bizánci eredetü, a mult század végén találták Nyitraivánkán egy rekesz zománcos diadém szerü felül félkör ivekben megoldott korona Konstantinos Monomakhosz koronája, amit I.Endrének ajándékozott. Ha figyelmesen megnézzük szinte kiri belőlemz az az öröm, hogy a rekesz zománcok rekeszeit alkotója elhelyezte rajta, amint a zománcot beléhelyezte és kiégette e csodálatosan ragyogó valóban diadém állt elő. De ott van a SZt.László herma is, melynek eredetéről sok vita volt, ugy tudjuk ma, hogy három részletben készült, a legrégibb maga a fej, amely egy csodálatos aranylemez dohboritás és eredetileg Szt.László koponya csontját volt hivatott őrizni. Mint ilyen és a magyar plasztikának, a magyar szobrász müvészetnek, a magyar ötvösségnek hatalmas emléke, amiből a mondottakból legalábbis kiderülhet, hogy tulajdonképpen nincs is határ szobrászat és ötvös müvészet között. De nagyszerü és szinte derüs kis alkotás a hajduhadházi szirén alapos gyertyatartó is, ami a XII.századból való és aminek már a funkciója is nyilvánvaló, egyrészt szobrászi alkotás vitathatatlanul másrészt pedig gyertyatartó

is, tehát funkció és müvészi remeklés szoros egységbe található benne. A kolozsvári testvérek Szt.György szobra a XIV.századból és még csak plasztika egyetlen öntéssel készült vas mü, melyben a röneszánsz és gótika elemei ölegyednek. A szabad szobor alakitásnak, a szabad szobor formálásnak tökéletes példája, illetőleg annak az elképzelésnek, amikor már nem egy templom belsőhöz alkalmazzuk a müalkotást, hanem önálló szuverén szerepet adunk számára.

Suki Benedek kelyhe a XV.századból való aranyozott ezüst mintegy hatalmas katedrális olyan ez a kis mü, szobrok sora, baldachinok, rekesz zománc váltogatják benne egymást, mintha alkotója az ötvösség minden fogását minden ötletét ki akarta volna próbálni rajta, be akarta volna mutatni. Most talán lépjünk egy nagyot és forduljunk a kovács müvesség felé. Mindenki ismeri Fazola Henrik egri mester nevét, aki 1758-ban került Egerbe és három esztendeig a mármegye háza lakatos munkáit csinálta. Itt már a vasnak tulajdonképpen alárendelt szerep jut a bárokk elképzelés alárendelése, mintha feledtetni akarná magát a vasnak mint anyagnak a szerepét, a vas keménységét, a vas nehezen megmunkálhatóságát. Csupa lebegés, csupa játék ez a kapu és szinte a szerkezet maga el is tünik a sok növényi forma mögött.

Lehet ennek egy negativ példája is, amikor már öncéluvá válik a kovácsolás, mert hiszen egy virág csokrot meg lehet csinálni

ki lehet kalapálni vasból, lágy acélból, de vajon miŝ értelme van annak tul a technikai bravuron ?

Ujabb müvészetünk ismét felfedezte a vas eredeti tulajdonságát azt hogy a vas erős, kemény, nehéz, sokat elbir. Az első munka, amit Pölöskei József a főiskola elvégzése után csinált a Budavár-beli Zsigmond kápolna védőrácsa. Ha megfigyeljük ezt a munkát itt a statikai ereje dominál a vasnak, diszités alig van rajta, egy-két stilizált elvont madár fej szinte, azon kivül nem szolgál egyebet mint a védőrácsot. A Volga Szállóba is készitett, ott már mivesebb munkákat, ajtóra diszitéseket, amelyek egy üveggel válnak térbelivé és dekorativvá.

A Hotel Intercontinentál egyik termébe a fütőtestre készitett vasrácsot, nagyon szellemesen hasitásos megoldással, apró ördög figurákat készitett, amelyek mintegy a tüzet jelképezik és szinte mozgásba vannak a merev fütőtest felett.

Az előbb azt emlitettem, hogy tulajdonképpen nem is ismerünk ujabb eszközöket az ötvös müvészetben, igy a kovácsolás müvészetében sem. Három-négy alapvető munka folyamat van amit egy kovács müvésznek nagyon kell tudnia, ebbe a háromba minden benne van. Engedjék meg, hogy egy példát elővegyek innen. Ez egy régebbi munkája Pölöskei Józsefnek egy gyertyatartó, amelyet valójában egy darab vasból hasitott, ez az ugynevezett hasitás, hasitási eljárás aztán zömitett, vagyis itt egy vastagabb fejet kovácsolt, amit kettéhasitott és igy ez egy dekorativ

villa-szerü v-alaku elágazássá vált. Azonkivül ismerünk ismerjük még a nyujtást is, ami természetszerüleg következik, mint első alap müvelet abból, hogy a vasat megmunkáljuk és megnevezhetjük még a lyukasztást is mondjuk, ebben az esetben egyből kivágott, hasitás nélkül kivágott lyukat tudunk bemutatni. Tehát lényegében minden alapmüvelet meg van egyetlen egy gyertyatartóban.

- A müvészettörténészek azt mondják, hogy tulajdonképpen a szakma néhány ősi alapfogást ismer. Jó lenne hogyha beszélnénk legalább erről valamit

- Hát magáról a kovácsolásról nagyon szivesen beszélek, de ugy érzem, hogyha megmutatnám az jobb lenne.

A mühely munka eredménye ez a nyakék. Néhány évvel ezelőtt volt egy ötvös müvészeti kiállitás Budapesten, ahol hasonló munkákat kiállitott Pölöskei József és sokan elcsodálkoztak, hogy miként lehet vasból is ékszert csinálni, néhányan hogy tréfásan mondjam nehezményezték is, mert ugy gondolták, hogy ez nem nyakba való, ez csak acélból van, ez vas, ez szürke, kemény, nehéz. Aztán kiderült a próbánál, hogy bizony pompásan oda van ez szabva méretezve az emberi testhez és a maga rusztikus felületével, egy rusztikus felületü textilen rendkivül szépen mutat és elveszti minden nehézkességét, szinte egy finoman cizellált ékszerhez hasonló és azzal azonos értékü vá válik.

Az itt bemutatott mühely fogások, mesterségbeli fogások

felismerhetők régebbi munkáin is, ezen a gyertyatartón például amit itt látunk amelyyik bizonyos mértékben egy majomhoz is hasonlit, majom felkunkorodott farka a támasztéka, a gyertyatartó természetesen már csak funkcionális egységek egészen racionális leegyszerüsitett formákkal, és praktikus használati tárgyak egyben. A mi kovács müvességünk a hegesztést is használja, mint mesterségbeli fogást és csodálatos szép felületeket ér el vele. Nem durva ez a felület, hiszen bizonyos fokig az érték ismérve is az, hogy a kéz ne sérüljön meg ha hozzáér, ugyanakkor pedig valóban egy recés, durva felületet adjon, mint jelen esetben ennél a lemezekből összetett bikánál. Sokkal egyszerübb forma ez a másik amit itt látunk és megérthetjük mindjárt formavilágát abból amit az előbb mondottam, hogy az elmult évszázad folyamán hatalmas ipari forradalom zajlott itt le, amelyik az anyagszerüséget iktatta ismét vissza a kovács müvesség jogaiba. Ezt a formát egy XIX.századi munkánál gondoljunk párhuzamosan mondjuk Szt.Péter József ezüstből domboritott hatalmas csata jeleneteire,például ahol csupa játék, csupa mozgalmasság minden, a legkisebb részlet is kidolgozott, ezt az egyszerüséget,ezeket a sima felületeket azelőtt a beton, a vas és üveg korszaka előtt nem ismerték a vas müvességben. Most ezt is szépnek találjuk, sőt valójában ezt az egészen leegyszerüsitett formát, amelyben a vas hatalma egyértelmüen megnyilatkozik a ma kifeje-

zés világának tartjuk a miénknek érezzük.

Itt a következő két alakzatban ha tovább gondoljuk a bika formáját, tehát egy kinyujtott testet, lábakat elől hátul fejet, akkor a vas pogácsákban, ebben a vasl lemezben végeredményben ezt az alakot látjuk átfogalmazva gyertyatartóvá. A vas pogácsáknak, ezeknek a kis tömör vasrudaknak a beiktatása itt bármennyire sulyosnak látszik első pillanatba tulajdonképpen bizonyos feloldást jelent, játékosságot és a végén beütött ornamentika pedig a felület szép megmunkálását mutatja.

Eddig bemutatott xxx darabjaink a kovácsolás mű jellegét is magukon hordták, ez a fióka madár nevet hordozó kis őslény itt amit látunk ez voltaképpen már nem abban a müfajban készült, mint az eddigiek, kész elemek egymásra rakásából készült egymáshoz hegesztésével anélkül hogy valami váz lenne bennük, ugyanakkor a feje egy cső felhasitott cső, persze valamennyire hasonlit a madárhoz is, de nem az a lényege, hanem hogyx hogy lehet egyx felületet felborzolni kész elemekből, olyan elemekből amelyeket végeredményben az ipar is használ a kőmö ves ipar is mint éket is falba verve. A játékosság, a bozóság, a naivsága fog meg itt ennek a madárnak, amelyxk ugyancsak könnyeddé válik azzal, hogyxx a felülete nem egységes, nem egy sik felület.

Ezt a problémát amit itt felvet egy más variációban láthatjuk a csoda madárnak nevezett már rézből vörösrézből készült munká-

ján. Ha az ipari forradalom jelzőre emlékezünk vissza itt valóban olyan elemekkel találkozunk, melyek azelőtt elképzelhetetlenek diszitő elemként egy müvészi munkához felhasználva. Apró csövekből készült a madrár taraja, szeme és kis hengerekből lapocskákból és ugyancsak kis hengerekből esöppekből ha ugynevezhetjük farki része, hiszen mondom itt már egyáltalán nem madárra kell gondolnunk, hanem egyfajta plasztikára, amelynek mondjuk az elemi részei, a szerkezete az bizonyos fokig rokon a mádáréval.

Pölöskei plasztikáinak az is érdekessége, hogy nincsenek méréthez kötve, felnagyithatók kicsiben is modelben is érdekesek és nagyobb formában, nagyobb kivitelben is. Egy madár modeljét fogom a kezemben, ennek egy felnagyitott példányát 8o cm magas példányát egy budai kertben találhatjuk. A madár világos egészen mai felfogásu, a végsőkig leegyszerüsitett kazán lemezből kivágott forma és a vizszintesen elterülő testével harmónikusan illeszkedik be zöld környezetébe, ugyanakkor a villa modern arányaiba, vonalaiba.

A vas a maga feketeségével tökéletes harmóniába van a játékos felületü kerttel, amely nem angol park, nem egy romantikusan felnevelt őspark, hanem világos, áttekinthető, levegős hogy egyrészt a napfényt is beengedje, másrészt a levegő áramlásának is szabad teret adjon és ez az áramlás mintha a madár vastestét is megszabná, formálná, mintha ahhoz alkalmazkodnék.

A kiskakas elnevezés cimet adta Pölöskei József annek a másik figurának, amelyik groteszk, szinte humoros jelenség. A humora persze nem irodalmi humor, hanem az ahogy egyxxk ilyen olajban edzett égetett acéllemez illetőleg hát több acéllemez összeforrasztva, ez az alapjába vévw nehéz anyag egy ilyen hegybe végződik a hajlata, az ékek a hegyx, a lágy formák egymáshoz való viszonya adja a téma groteszkségét, az hogy ráadásul ez olyan kiterjesztett szárnyakat is példáz egy fejet, lábat, a madár farkát is ez csak olyan irodalmi ráadás, ami a megértését, talán a magyarázatát megkönnyiti, de nem lényege ennek a kis plasztikának, amelynek inkább a felfelé iveló vonalak, a körkörös vonalak adják meg a rendkivül harmónikus egységét a harmóniával szemben pedig a groteszkségét éppen a kié lezett szöget.

Régi probléma az ötvösségben idegen természetü anyagoknak a párositása. A drágaköveket azt már közismerten tudjuk arannyal, ezüsttel párositani, am mi korunk felfedezte azt, hogy mennyi szépség van eredeti természeti formákban kavicsokban például, melyeket ékszerül használunk ma fel és ezzel szinte értéket adunk neki. Pölöskei József ebban az esetben például ebben az ördögnek mondott figurában egy igen szép amorf, részben amorf üveg tömböt aplikált egy xémx réz felülethez, amelynek ilyen réz tányér szerü hátteret adott, majd az egész figurát, alakzatot egyxforma darabokból épitette fel, tulajdonképpen ugyanannak

az alapformának az ismétlődéséből adódik ez a különös hát négykaru groteszk forma.

Ha megfelelő fénytörésbe nézzük szinte megemli ezt a hideg tompára fényezett vas felületet az üveg ragyogó csillogása és gazdag szinuvilága.

A hengeres formák más anyagbanx való megfogalmazásával találkozunk ezeknél a kert plasztikáknál. A más anyag itt fedő zománcos fémet jelent, ez a fedő zománc mostanában monult be a müvészetbe. Eleinte kicsit tartózkodva fogadta b közönség, mert bizonyos mértékig a lábasokhoz, fazekakhoz hasonlit, pedig tudnunk kell azt, hogy egyyke a legnemesebb anyagoknak, részben együtt tágul, együtt ég, szinte eggyé ég az alapanyagával és az időnek is tökéletesen ellenáll. Rendkivül sok szinben tudjuk variálni és ha gondolunk arra, hogy kertjeinket ilyen geometrikus formákkal tegyük változatossá, akkor a szineik bőségével, a szinte kiaknázhatatlan formavilággal feltétlenül egyx uj, müvészi ág lehetőség egy uj müvészi ut előtt állunk.

Kert plasztikák forma világának továbbfejlesztésével találkozunk monumentális igényü modeljeiben. Ezek a modelnek nevezhető kisplasztikák ismét csak hasonló rokon formákból tevődnek összse, itt csonka kupokból és a sima felületükkel a hallatlanul egyszerü, racionális forma rendjükkel rokonok azokkal a formákkal, amelyekkel az iparban is találkozunk. A mai müvészet sok-

szor használ fel egészen egyszerü ipari formákat és éppen ezeknek az egyszerüségében, a monumentalitásában, az erejében fejezi ki azt a mondanivalót, amely szimbólumokat sugároz és az anyagnak a tisztaságát hozza felszinre, dokumentálja fejezi ki.

Apostoloknak mondott plasztikája egy hengerből áll, mondhatjuk azt hogy talpból, talapzatból, amelyre egy négyzet épül, ezen belül osztott kereszt formájában négy parabola tükörrel találkozunk és mindegyik fókuszában egy-egy figurával, pontosabban vasból vésett figurával, ~~mint~~ hiszen a vasat vésni is lehet, faragni is lehet megfelelően edzett acéllal.

A szépsége annek a ~~p~~ünek, amelyik ugyancsak monumentális igényü, tehát szinte arra született, hogy valami hatalmas méretekben valósitsuk meg és tegyük még teljesebbé az, hogy a vasból faragott figurák rusztikus megmunkált felülete rend[a] kivül érdekes kontrasztot képez a réz tükör fényes sima felületével. Egyszerübben, emberi mondanivalót kimondani formában, rendszerben és egy harmónikus szabályos rendszerben szinte lehetetlen. Uj ez természetesen, hiszen ha arra gondolunk, hogy a történelem használt egy ilyen henger formának vagy a parabola tükör formának az ötvös müvészetben a középkorban, a gótika, a röneszansz a barokk idején szinte abszurdum. Ennek a szépségét ujságát és egyben szinte abszolut egyszerüségét a mi korunk fedezte fel és a mi korunk érvényesitette

az esztétikum, a művészet értékrendjében.

- Nagyon érdekes alkotást látnak most nézőink, tulajdonképpen mi ez ?

- Ez egy diszkutnak a makettja a rozsdamentes acélból , amely a szegedi geológiai kutató intézet elé került volna

- Mit akar ez mutatni,tulajdonképpen micsodát ?

- Tulajdonképpen ezzel a plasztikával az örökmozgást az életnek az örökmozgását akartam kifejezni, mert az intézeten belül a biológiával foglalkoznak, az élettan kutatásával és azok az eszközök, amivel ezt a kutatást végzik azok rendkivül érdekes bonyolult,müszerek, amik állandóan mozognak. Amikor én ebbe az épületbe jártam, megmutatták az épületet belülről, hogy ismerkedjünk meg a munkájával, tehát hogy milyen munka történik a kutató intézetbe akkor ez az állandó mozgás, a részeknek a mozgása, ennek a kutatásnak a mozgása ragadott meg és ezzel a plasztikával az épületen belül történő mozgást akarom kifejezni

- Na most részleteznük egy kicsit, ez tehát micsoda ? Ez valami turbina szerü dolog

- Ezek ilyen lapát kerekek, mégpedig az a funkciójuk, hogy a fájuk lövődő vizsugártól megmozduljanak. Itt alul vannak ezek a vizköpók, amelyek egy fölfelé irányitott vizsugarat lőnek ezekre a lapátokra, ezeket megforgatják, a rákerülő viz ilyen cseppek alakjában szétdobódik miközben ez a lapát forog, az in-

nen jövő vizsugrakx pedig ezeket a vizszintesen forgóx mondhatnám, hogy egészen különleges alaku turbina kerekeket mozgatják meg és az egésznekx a szétdobódó viz tömege, tehát az a csillogó az a millió parányi vizcseppecske ami itt a mozgás közbe szétdobódik az egészet egy ilyen vizburokba foglalja és a rávetődő fénysugár ezeknek a mozgása és a viznek a játéka adott volna neki egy nagyon érdekes plasztikát

- Hát ez tényleg egy örökmozgó, de most engedjen meg egy komisz kérdést. Mi történik, hogyha ez a mobil stabil ?

- Akkor sem történik azt hiszem semmik, mert önmagában azzal hogy ezt kifüggesztettem, tehát tulajdonképpen a levegőben alátámasztás nélkül, mert ezek a sodronykötelek amiken az egész plasztika függ mondhatnám, hogy nem érzékelhetők ennek a tömegéhez képest és én ugy érzem, hogy ennek a tömege a plasztikai á játéka minden nézetben álló helyzetből is nagyon érdekes képet mutat.

- Igen, na kedves művészettörténész Kocog Ákos hát itt a legujabb kor művészete és szemlélete és érzése, mit szól hozzá ?

- Nemcsak a legujabb koré, de ugy érzem Pólöske József eddigi művének az összefoglalása is, sőt betetőzése is. Mindaz amit a mai közvetitésünk folyamán megismertünk tőle az itt együtt megtalálható az a forma világ, az a kiegyensulyozott gondolat rendszer, az a harmónikus felépités hol játékosságra való törekvés, hol a legegyszerübb formáknak az alkalmazása mind-mind

együtt van itt. Kup formák, gömbök, hengerek megismétlődnek bizonyos hasáb formákkal is találkozunk, tehát mindazzal a_ mit eddig hol kovácsolt munkával, hol pedig a zománcozott munkáiban érdekesek voltak, ujak voltak és nemcsak őt példázták, őt fejezték ki tökéletesen, hanem azt a művészetet is amit ő képvisel, a kovácsolás művészetét, az ötvösség művészetét.

- Amit most látnak kedves nézőink Veszprém városközpontja, vagy ahogy a szakemberek mondják a veszprémi város mag központ. Bemutatom Önöknek Márton István épitészt a Lakóterv munkatársát, akinek egyebek között feladata a veszprémi vá rosközpont tervezése. Nagyon érdekes módon találkoztak Önök Pölöskei Józseffel

- A városközpont épitése tulajdonképpen már 1965 óta folyik. Ennek a tervezésénél az volt a törekvés, hogy tulajdonképpen visszalopjukxxxxxx Veszprém történelmi városának azokat a kis tereit és hangulatait, amely a történelmi várost jellemzi. Megismerve Pölöskei József művészetét ugy éreztem megtalálta azt a kifejezés formát a kivánt feladatnak, amely ezen a területen indokolt volt.

- Köszönöm szépen. Most roppant érdekes a művész lemegy egy számára teljesen idegen városba. Rövid idő áll rendelkezésére hogy megérezzen abból a városból valamit. Ön mit érzett meg ?

- lHát amikor lementem és megnéztem a tett helyet akkor egy kicsit elkeseredtem, mert a régi városrész ahova az uj most települ már teljesen le volt bontva és mivel én régóta ismerem Veszprémet, tehát egy előképem nekem a városról volt, én tulajdonképpen ráhagyatkoztam az uj tervekre amit Márton István tervezett ésa az ő irodája és ezeknek a terveknek az alapján próbáltam megtalálni azt a hangot, hogy a városnak a régmultját ebben a teljesen uj és ma épitett, ma tervezett részben valahogy a kettőt összehozzam

- És ez mit fejezzen ki ?

- Ez kifejezze a városnak az eredetét és kifejezze mai életünket, tehát a kettő mindenképpen össze kell hogy kapcsoljuk és kapcsoljam, mert már több esetben nem az első olyan munkám ahol valami történeti épülethez vagy müemlékhez kellett kötődnöm, a müsor elején láttuk a Budavári palotának a Zsigmond kápolnának nevezett rácsot, azonkivül dolgoztam jákra a jáki templomnak a kapuját csináltam, szóval van nekem egy előtanulmányom, hogy megpróbáljam, de mindenesetre csak hangulatában próbáltam megteremteni azt a munkámmal, hogy a történelmi épülethez, de teljesen mai formát próbálok minden esetben alkalmazni

- Igen, köszönöm szépen, ugye ez egy jóváhagyott terv lényegében ?

- A terv eszmei koncepcionális része jóváhagyást nyert, a

megvalósitást illetően még bizonyos finansziális kérdések még közrejátszanak.

- De mégis időben mikorra számithat mondjuk a közönség a Veszprémbe látogató és ott lakó

- Időben ugy gondolom, hogy 1975-re, ez az együttes meg fog valósulni, amelyben Pölöskei Jóska barátomnak ez a térfala kbeépitésre kerül.

- Nohát ez nincs olyan messze. Kedves nézőink nagyon örülök, hogy a mai müsorban egy olyan sajátos művészeti formával és művészeti alkotás titkaival sikerült megismertetni Önöket, amelynek javar része talán a hazai közönség előtt nem is annyira ismeretes és nem is olyan gyakran találkoznak vele, és főleg annak, hogy ebben a müsorba bemutattuk azokat a részleteket, amelyek elsősorban külföldön Olaszországban kerülnek közönség elé. Köszönöm hogy végignézték Pölöskei József ötvös művész bemutatását, otthonát és kiállitását, a viszontlátásra.

Pöröshei József

"Plasztika"
"Madár"
"

(repro)

Koczogh Ákos: Mai kovácsmüvészek.
Müvészet,1977. julius - 30.oldal.

Pölöskei József

Pölöskei József iparművész a
mohácsi emlékparkot díszítő
bronz kapujáért nívó díjat
kapott -

— : Nívódíjak
Tükör, 1977. október 2 - 43 lap.

Pölöskei József, kovácsmüvész

Sáradi Kálmán: Müvészi kovacsolás, c. könyvében Sima Sándor két gyengébben sikerült cégére helyett Bakó Ernő, Bpest, Tarnok-utca 10. sz. és Pölöskei József Bpest, Tárnok utca 18. sz. házon levő cégéreknek képeit közölhette volhogy a fatalabb magyar generáció és modern magyar alkotás nagyobb számban szerepeljen. 68. old.

Perehazy Karoly: Sáradi Kalmán: Müvészi kovacsolas c. könyvének kritikaja 66. old

Müv. Tört. Ért. 1976. XXV. 1. sz. Bp

Pótóstei József

A művész a Mohácsi Emlékpark
részére készített „Bronz-kapu" mun-
kájáért, mint az 1976-os év egyik
legjobb köztéri alkotásáért jutalom-
ba részesült.

—: Hírek
Művészet, 1977 december - 48. lap.

PŐLŐSKEI JÓZSEF

Kovács P. - A tegnap sz.

147.0.

.: Szabó István. Bp. 1966.
tanulmány ismerete./

ság a XVIII. században. Bp. 1979.

klás, tipusai és problémái. 1767-1849.

daságpolitikája Magyarországon
/III.-V. fejezet ismerete./

árosok gazdálkodása Mária Terézia

a reformpolitikus. Bp. 1967.

t. Bp. 1967.

vonás. Bp. 1978.

. századi Magyarországon. Bp. 1980.

<u>ráfiák, segédkönyvek</u>

rniük kell az anyagban azerelő tör-

Pölöskei József

Cégér a budai várban
/repro/

Koczogh Ákos: Mai kovácsmüvészek.
Müvészet, 1977. julius - 30.oldal.

Pölöskei József, [ ]

L: Kó Pál

Kluka Emil: A Mohácsi Történelmi Emlékhely 8.

Művészet, Bp. 1978. jan. 15.

Pólóskei József, iparművész

L.:Merton László

-:Nívójutalmak-köztéri alkotásokért 7.

Népszabadság Bp.1977 szept. 20.

Pölöskei József, kovácsművész

Fiatal kovácsművészeink fedezték fel újra a vas eredendő tulajdonságait, értékeit, – a művész is köztük van.

Koczogh Ákos: Felfedeztük ismét a vasat.

Keletmagyarország, 1977. jan 7.
Nyíregyháza.

Pölöskei József, ötvösművész

A mohácsi történelmi emlékhely a visszahantolt sirokat fogja körül és Vadász György ötvös elképzelései szerint meg akar maradni annak ami, temetőnek. A temetőknek analógiárája képzelte el, – így nem hiányzik az együttesből a monumentális arányú, műves cu kidolgozott kapu. Pölöskei József alkotása (emlétve) amely már méreteivel is képviseli a megörökített esemény jelentőségét.

Nagy Zoltán: Történelmi emlékhely Mohácson.

Kritika, Budapest, 1976. 12. 23. old.

Páláskai József iparművész

az Iparművészeti Múzeum II. kiállítá-
sán szerepel munkája, tulajdonú
kompozíciójá. (emlitve)

Vadas József: Mai magyar iparművészet.

Kritika, Budapest, 1945. márc.

Pölöskei József, író

l.: Gorkij M.

Bodri J.: Művészeti .... 819-822.

JELENKOR, Pécs, 1975. sept. XVIII/9.

Pöröskei József, kovácsművész

Fiatal kovácsművészeink fedezték fel újra a vas csodendő tulajdonságait, értékeit. A művész nevét kell ezúlítenünk, ha arra gondolunk, hogy a vas beköltözött lakásainkba, köztéri alkotásainkba.

Kocsogh ákos: Felfedeztük ismét a vasat,
Dolgozók Lapja (Komárom), 1977. jan. 16.

Pölöskei József – kovácsművész

Fiatal kovácsművészeink fedezték fel újra a vas csodadó tulajdonságait, értékeit: Pölöskei József, Nausch Géza és még mások nevét kell említenünk.

Kocsogh ákos: Felfedeztük ismét a vasat.
Fejér Megyei Hírlap, 1976. okt. 28.

Pölöskei József

Pölöskei József megbízást kapott hogy Mohácson bronz lépcsőrelief kapuit készítsen a Történelmi Emlékhelyen.

-----:Köztéri munkák.

Művészet, 1976.december - 48.oldal

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 FEB 15.

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Pölöskei József ötvösművész

021

MAGAZIN

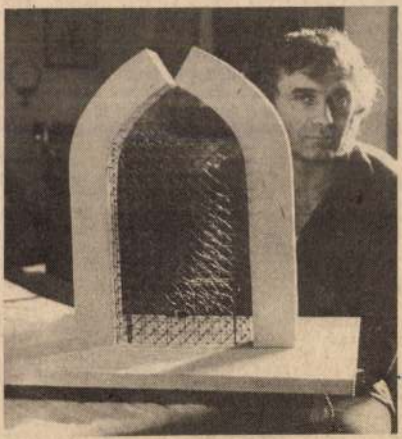

450. évfordulója lesz az idén a mohácsi csatavesztésnek. Ez alkalomból emlékparkot építenek a történelmi színhelyen. A „temetőkert" bronz kapuját Pölöskei József ötvösművész tervezte.

A művész a készülő 4×8 méteres kapu makettjével

Spartacus (férfi I.
Szolnoki), — *9.50* c
újfalui SE—Hajd
Bocskai (férfi II.
Bartha), — *13 óra:*
mény—Gépipari Sz
ifjúsági, Halmai, K
óra: Püspökladány
gimnázium (férfi
mai, Kozma), — *1*
dúböszörmény—D.
Élelmiszer (női I.
Gödény), *15.10 óra:*
mény—D. Sportisko
ságí, Komáromi, dr
15.55 óra: Derecske
lag—D. MEDICOR (
kúti, Gödény), — *16.40 óra:* Haj-
dúszoboszlói Bocskai—Bethlen
Szakközép (női II. o., Komáromi,
dr. Rátonyi), — *17.25 óra:* D. ME-
DICOR—Nyírbátori Vasas (férfi
I. o., Ádám, Sápi) — *18.05 óra:*
D. MEDICOR II.—D. Dózsa (női
ifjúsági, Finta, Kapusi), — *18.40*
óra: D. MEDICOR I.—D. Közút-
építők I. (női ifjúsági, Ádám,
Sápi). — *19.15 óra:* Építőipari
Szakközép—Gépipari Szakközép
(férfi ifjúsági, Finta, Kapusi). A
Napló Kupa ötödik fordulójának
mérkőzései.

Labdarúgás

Egyetemi sporttelep, 10.30 óra:
DEAC—Bárand (Juhász Gy.,
Kardos, Németi). — *Kinizsi-pá-*
lya, 10.30 óra: D. Kinizsi—Be-
ettyóújfalui SE (dr. Demeter,
Szabó, Boross). Mérkőzések a
Felszabadulási Kupáért.
Vidéken. Felszabadulási Kupa:
Nyíradony—Hajdúdorog (14, Ko-
oknai Demján A., Demján J.),
olgár—Hajdúszoboszlói Bocskai

piai játékok. (Sugras.) 15.30 Szi-
multán Aljochinnal. (Tévéjáték.)
16.25 Téli olimpiai játékok. (Mű-
korcsolya.) 18.20 Szórakoztató
műsor. 19.00 Híradó, publicisztika,
sporteredmények. 19.50 A vasár-
nap verse. 20.10 Bizet: Carmen
(Tévéopera.) 21.50 Híradó. 22.00
Téli olimpiai játékok. (Záróünne-
pély.) 22.15 Sajtószemle.

BUKAREST

7.40 Pionírоknak. 8.35 A Daktari című folytatásos gyermekfilm. 9.00 A falu életéből. 10.15 Ismeretterjesztő műsor. 10.45 Zenés irodalmi műsor. 12.05 Vasárnapi album. 15.20 Folytatásos film „Az emberről" 7. rész. 16.25 Ifjúsági vetélkedő. 17.40 Riportfilm. 18.00 A legkisebbeknek. 18.30 Tv-híradó. 19.00 Ballada a földről. 19.25 Japán film. 21.10 A vasárnap sporja.

Pölöskei József kovácsművész

Fiatal kovácsművészeink fedezték fel újra a vas eredendő tulajdonságait, értékeit

K. Á.: Ismét „felfedeztük" a vasat.
Vas Népe, 1976. okt. 28.

Pölöskei József

Gyertyabartói, térplasztikái dialektikus feszültségüek, Alkalmazott formáiban is túlmegy Pölöskei pusztán a funkcionalis megoldásokon.

Koczogh Ákos: Mai kovácsművészek.

Művészet, 1977. julius - 30. oldal.

Pölöskei József

Vaskoronglól épített bikájának
erejét, a durva lemez, a vas meg
munkálása jelképezi.

Keczegh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet. 1977. július - 30. oldal.

Pölöskei József

Pölöskei a hatvanas évek végén ék-
szereket is formált vasból. Nem
volt eredménye ennek az igyekeret-
nek.

Keczegh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. julius - 30. oldal.

Pölöskei József

Egyre jobban foglalkoztatja Pölöskeit a térplasztika. Erdeklődése az archaizáló cégérekből, a gyertyatartókon át, a szobrokig terjed.

Koczogh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. julius - 30. oldal.

Pálóczki József

Pálóczki új munkája a rozsda-
mentes acélból készült. Világító-
test plasztika a Hilton Szállóban.

Keczegh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. július - 30. oldal.

Pölöskei József

A várbeli Arany Sas patika vaskólvert cégére hifejező erőben gazdag. Hasonló méltatást érdemel a Váci utcai Horgászszakürlet a Sörház utca sarkán.

Koczogh Ákos: Mai kovácsmüvészek.

Müvészet, 1977. julius - 30. oldal.

Pölöskei József

Sinna Sándor jó iskolája után ke-
rült Pölöskei az Iparművészeti Fő-
iskolára hallgatónak, majd tanár-
nak az ötvös szakra.

Koczogh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. julius - 30. oldal.

Pölöskei József

Vácra a Türedy Mihály Leánygimnázium elé állított díszkutat Pölöskei József.

Keczegh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. július - 30. oldal.

Pölöskei József

Pölöskei József készítette a Duna-Inter continental szálló Pest-Buda termé-nek fűtőtestjei elé a rácsokat.

Keczegh Ákos: Mai kovácsművészek.

Művészet, 1977. julius - 30. oldal.

Pölöskei József

Maig rusztikus, nagy formák érdek-
lik, jolban, rézből, vasból. Első jelen-
tős vasmunkája a varbeli Zsigmond-
kapólna mellvédrácsa.

Koczogh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. julius - 30. oldal.

Pölöskei József

A 30-40-es évek nemzedékének élén
Pölöskei József áll. Sinka Sándorral
tanult.

Kocsogh Ákos: Mai kovácsművészek.
Művészet, 1977. július - 30.oldal.

Pöjöskei József

Fiatal kovácsunk küldetése kitével műveli szakmáját.

Koczogh Ákos: Mai kovácsművészek.

Művészet, 1977. julius - 30. oldal.

Pölöskei József

Ékszertervező, részt vesz o kiállí-
táson

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún – jul.

Pölöskei József

Az Arany Sas patika cégére a várban

Múzeumi Magazin 1974/4 15 old

Pölöskei József, ötvös

L: Bálványos Huba

-: Kitüntetések a Tészekben 8.

Esti Hirlap, Br. 1979 árr. 2.

Pölöskei József, ötvös

/: Bálványos Huba

-: Átadták az irod. és műv. díjakat. 7.

Népszabadság, Bp. 1979. ápr. 3.

Pörge Gergely

Glatter Gyula, Nyilassy Sándor, Horthy Béla, Mednyánszky László, Pentelei Molnár János, Hegedüs László, Herrer Cézár, Kacziány Ödön, Boemm Ritta, Tull Ödön, Skuteczky Döme, Góth Móric, Boruth Andor, Pörge Gergely művészeket sorolja fel és értékeli munkájukat Margitay Ernő: "A Mücsarnok kiállitása" c. kritikájában. A tárlatot a Képzőművészeti Társulat rendezte.

Pörge Gergely: a kritika megdicséri magyar témát feldolgozó tájképeit, melyeken "az alföldi levegő dominál."

ÉLET, Bp. 1909. nov. 21. I. évf. 48. sz. 670-672. lap.

Pölöskei József

A következő művészek részesültek a Miniszter tanács által adományozott Munkácsy Mihály-díjban:

Bálványos Huba grafikusművész
Benedek György festőművész
Geszler Mária keramikusművész
Mihály Gábor szobrászművész
Nádas László ipari formatervező
Nagy Sándor szobrászművész
Pölöskei József ötvösművész
Schey Ferencné ruhatervező
Schmal Károly alkalmazott grafikusművész
Szőllősy Enikő szobrászművész
Tóth Tibor belsőépítész

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 7.
XXIII.évf. 14. sz. 8. lap.

Pölöskei József, Munkácsy díjas ötvösművész

Önálló élmény az öt Veszprémi-szobor megtekintése a régi temetőkert közelében, a kápolnák szomszédságában Balatonbogláron, amelyekben augusztus derekáig Szabó Vladimir festőművész kiállítása, majd ezt követően szept. 20-ig – Pölöskei József ötvösművész és Kumposzt Éva keramikus munkái láthatók.

Szomory György: Veszprémi Imre szobrai Balatonbogláron.
Pesti Műsor, 1981. júl. 15. 48–49 old.

Pölöskei József, Munkácsy-díjas ötvös-vasművész

A szófiában született Anton Doncsev Budapesten, az Iparművészeti Főiskolán Engels József, Pölöskei József és Kertész Géza irányítása mellett tanulta meg az ötvös mesterséget.

Sz.L.: Sinkó Veronika, Anton Doncsev és Gonzales Gábor közös egérszegi bemutatkozásáról.

Zalai Hírlap, 1981. jan. 21. 5. old.-on.

Pölöskei József, Munkácsy-díjas ötvös- és kovácsművész

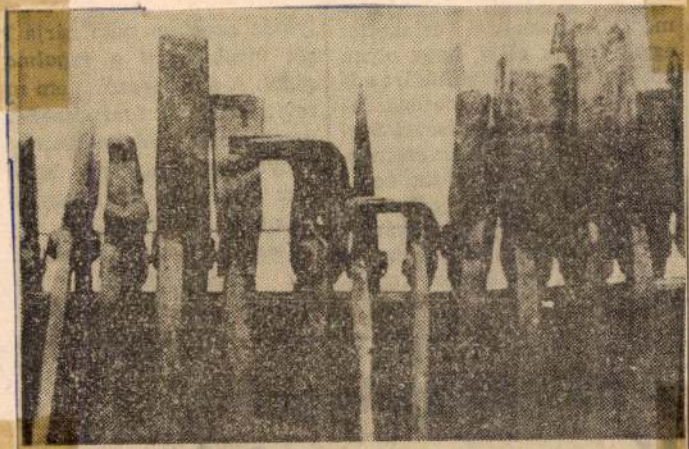

Pölöskei József: Vasplasztika

Losonci Miklós: Vasplasztikák.
Pest Megyei Hírlap, 1979. nov. 28.

Vasplasztikák

A kovácsmesterség ősi műfaj, komoly hagyománya van a mi művészetünkben is. Elég ha *Fassola Henrik*, *Jungfer Gyula* és *Sima Sándor* kovácsoltvas kapuira, kandelábereire, asztalaira, kandallóira gondolunk.

Pölöskei József 1967-ben végezte el az Iparművészeti Főiskola ötvös tanszakát, idén kapott Munkácsy-díjat. A zalaegerszegi Ifjúsági és Úttörőházban bemutatott tárlatán azt láthatjuk, hogy szobrászattá emelte a régi kovácsoltvas-hagyományokat. Műfajban, minőségben egyaránt. Gondosan vezeti formáit, így alakítja a tűzben alakuló vasat *Nagy madár*-rá, foglalkozást jelző cégérekké, gyertyatartókká, díszkutakká, melyek közül a legszebbet *Vácra* tervezte. Két vaskapuja közül az egyik a *jáki* templom udvari bejárata, a másik a mohácsi emlékhely nyitánya.

Neve külföldön is közismert — nagyméretű alkotásai *Kijevben*, *Varsóban* és *Delhiben* láthatók.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pölöskei József

ZALAI HÍRLAP
1979 OKT 31

ötvös- és vasműves-
ipdrművészet
1021

„Trombitás". kútterv a váci zeneiskola részére.

Pölöskei József alkotásai Zalaegerszegen

A CÍMET LEÍRVA, eltűnődtem a másik lehetséges értelmezésen is. Tudniillik, hogy milyen jó volna, ha ezek az alkotások — vagy legalább néhány közülük — valóban itt volna, itt is maradna a városban. Nem kiállításon, hanem mindennapjaink részeként, utcákon, tereken láthatnánk ezeket a szokatlan, ám a mai környezettel, építészettel nagyon is együttélni tudó... — s itt elkadtam (!) plasztikákat, iparművészeti munkákat?... Lám, már a művek meghatározása is gondot okoz. Ilyenkor derül ki, mennyivel gazdagabb az élet, milyen sokrétű a művészi alkotások világa. S, hogy végső soron mennyire nem skatulyázhatók be a valóban értékes, a mai igényeknek megfelelő művek.

Ötvösművész, fogalmazta meg a katalógus Pölöskei József szakmai titulusát. Aztán apró, cizellált ékszerek, paranyi, ezüstből, aranyból kialakított, dobozba zárható tárgyak helyett kovácsolt, polírozott —, s ki tudja még hányféle eljárással megmunkált — vas, alumínium, bronz, krómacél plasztikák, cégérek, kapuk első, kicsiben megfogalmazott tervei sorakoznak a bemutatón. Ötvös, fémműves, szobrász vajon Pölöskei József?

TALÁLGATÁS HELYETT inkább nézzük meg az alkotásokat! Érdemes. Hiszen az Ifjúsági és Úttörőház legújabb kiállítása a rendszeres tárlatlátogatóknak is revelációként hat. Ritka alkalom ilyen kollekciót együttlátni. Pláne, amikor lassan már hozzászoktunk az olyan — eleve csak bemutatásra szánt — darabokhoz, amik nagy részéről első látásra tudjuk, hogy alighanem lesznek valahol valaha is felhasználhatók. Szükségszerűen kerülnek múzeumokba, s porosodnak azok raktárain ban. Más részük — s talán még ez a jobbik eset — lakások díszeként szolgál, ismét csak eltűnve szemünk elől. (Igaz, a sok semmitmondó, pusztán a divatos ötleteket felmondó, variálgató tárgy esetében ezt nem is sajnáljuk nagyon...)

Pölöskei József Egerszegen kiállított munkái viszont — többségükben — nagy mértékben is megvalósult, külső terekben, vagy nagyobb léptékű, közösségi jellegű belsőkben elhelyezett alkotások modelljei. Méghozzá nemcsak anyagukban, megmunkálásukban, hanem formálásukban, megfogalmazásukban is sokrétű, a legváltozatosabb funkcióknak eleget tevő művek. Márpedig a különféle műfajú tárgyak, alkotások mindinkább tapasztalható funkcióvesztése idején — s amikor szemlátomást elég az iparművészetnek nevezett nagy zenekarban egy hang eltalálása, illetve annak végnélküli ismételgetése — elméleti munkák soránál többet ér egy olyan bemutató, amely ismét rádöbbent bennünket arra, hogy a mai megváltozott feladatok korszerű, igényes kielégítése nem utópia. Mindez csak ötlet, invenció kérdése, s nem utolsósorban a mesterség fogásainak tökéletes elsajátításán, a különféle anyagok megismerésén múlik.

Ha az itt bemutatott műveket nagyban, eredeti felállítási helyükön kívánnánk megnézni, szinte az egész országot be kellene járnunk, s vagy féltucat országba ellátogatnunk. Kétségtelen, hogy így, környezetükben, nem egy esetben a jól kiszámított, a művészi hatást fokozó vízfüggönnyel is együttlátva, nagyobb élményt jelentenének ezek az alkotások. Kiállítási együttesként viszont alkotójuk törekvéseiről, s egyúttal a mai iparművészet lehetőségeiről mondanak sokkalta többet, mint amennyire egy-egy önálló mű képes.

AZ IFJÚSÁGI- és Úttörőháznak a korszerű lakáskultúrát szem előtt tartó iparművészeti kiállítás sorozata ezzel az újabb bemutatóval egy magasabb „osztályba" lépett. Az intimebb belsők kialakítását lehetővé tevő tárgyak világától eljutott a közösségi rendeltetésű, nagyobb igényű és léptékű feladatokat megvalósító köztéri alkotásokig.

Szelestey László

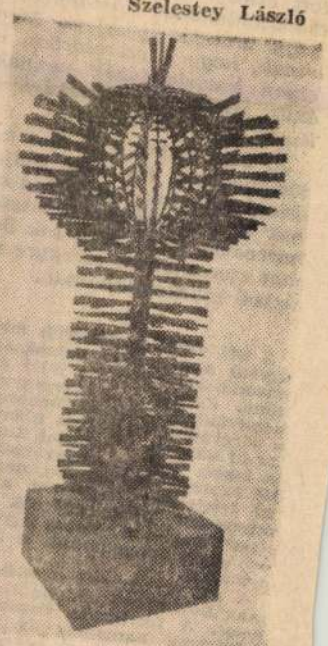

Gomba (kovácsoltvas).
(Kiss Ferenc felvételei)

MLSZ-elismerés a ZTE-nek

A ZTE elnöksége az alábbi levelet kapta az MLSZ elnökétől, Szepesi Györgytől és főtitkárától, Krizsán Józseftől:

A legutóbbi bajnoki forduló egyik kiemelkedő találkozója volt a ZTE—Ú. Dózsa mérkőzés. A tv képernyőjén szerepelt találkozó igazi propagandája volt a labdarúgásnak, és ezért kérjük, fogadják az MLSZ elnökségének elismerését.

Kérjük, hogy szövetségünk elismeréséről tájékoztassák a csapat szakvezetőit és játékosait. Elnökségünk meggyőződése, hogy ha a ZTE együttese minden találkozón a fentiekhez hasonló odaadással játszik, még sok szép siker vár a csapatra és a sportegyesületre.

Asztalitenisz

Boldizsár Gabriella nyerte a megyei eg

A megyei TSH asztalitenisz szakszövetség Nagykanizsán, a Kun B. iskola tornatermében bonyolította le az 1979. évi felnőtt női és férfi megyei egyéni asztalitenisz-bajnokságot. Mindkét nemben a kanizsai szakosztályok versenyzői jeleskedtek. A nőknél a Bútorgyár, a férfiaknál a Vasas Izzó fiataljai törtek az élre. Közülük első alkalommal nyert megyei bajnokságot Boldizsár Gabriella és Zborai Gyula.

Eredmények:

NŐK. Egyéniben. Bajnok: Boldizsár Gabriella (Kanizsa Bútorgyár), 2. Soós Judit (K. Bútor-

Női kosárlabda NB II

Ötven sz

Zalahús SC—Soproni VSE 65:62 (35:27)

Zalaegerszeg. Jv.: Schwartz, Vámos. NB II-es női mérkőzés. ZALAHÚS SC: Nagyné (4), Baksáné (28), Mátyás (—), Németh (18), Juhász (11). Csere: Koltai

Wroclawban

vendégszerepel ma olimpiai labdarúgó válogatottunk. Ellenfele a házigazda lengyel csapat lesz. Mindkét gárda számára rendkívül fontos ez a találkozó. A vendéglátóknak — miután idegenben és otthonukban is kikaptak a selejtező csoport 3. tagjától, Csehszlovákiától —, feltétlenül győzniük kell a versenyben maradáshoz, a mieinknek viszont — szintén az előbbiből következően — legalább az egyik pontot meg kellene szerezniük.

Dr. Lakat Károly a következő 11-et szerepelteti: Katzirz — Szántó, Salamon, Nagy . Kr... — Oláh. Tatár, Weimper — Borostyán, Kiss, Fekete. ... Burás, Komjáti, Jusik, Kuti, Péter és Szokolai.

A mérkőzés Szilézia fél millió lakosú városában 17.30 órakor kezdődik, a játékvezető a bolgár Matvejev.

Nem sok

hiányzott ahhoz, hogy a Budapesten kellemetlen meglepetést okozó amerikai labdarúgó válogatott az írekkel is elbánjon... A hétfőn késő este Dublinban megrendezett találkozón az Egyesült Államok tizenegye felbuzdulva elmúlt pénteki sikerén óriási becsvággyal küzdött, és meglehetősen jó játékkal a 63. percben 2:0-ra vezetett! Ekkor a hárrom cserejátékossal felfrissített ír válogatott egyértelmű mezőnyfölénybe került, lerohanta az amerikaiakat, három perc alatt három gólt rúgott. A barátságos mérkőzés megnyerte a mintegy 20 000 néző tetszését. (MTI)

A PÁLYA SZÉL

A ZTE—Csepel NB I-es férfi kosárlabda-mérkőzést szinte végigtapsolták a megyeszékhelyi szurkolók. Az egerszegi kék-fehérek ugyanis valósággal hengereltek, jóformán egy percig sem volt vitás, hogy ezen a vasárnapon a ZTE nyeri a találkozót. Ötletességben, gyorsaságban, erőnlétben, és ami mindennél örvendetesebb, küzdeni akarásban is messze felülmúlták nagy nevű ellenfelüket. Győzelmük értékéből az sem von le semmit, hogy a mai Csepel távolról sem azonos a pár év előttivel. S bár néhány egerszegi játékos egészen kiváló teljesítményt nyújtott, elsősorban mégis a kiváló csapatmunkának köszönhető a nagy arányú győzelem. Meg annak, hogy a cseresorban is olyan kosárlabdázók vannak, akik szinte egyenértékűek a kezdő ötöst alkotókkal.

Jó úton halad a ZTE a kosárlabdában. Ha meg tudják őrizni csapatuk egységét, s ehhez a mostanában tapasztalt harcosság járul, még sok örömet szerezhetnek az egyre növekvő szurkolótábornak.

★

A hét végén sorrakerült megyei egyéni asztalitenisz bajnokságban felsorakozott a teljes zalai élmezőny. Csupán egy versenyző, a kézsérüléssel bajlódó Bellosevich, a sörgyárjak éljátékosa hiányzott. Az új színhely a kanizsai Kun Béla iskola minden igényt kielégítő, jól felszerelt tornaterme, nagyszerű feltételeket teremtett a versenyzéshez. De a rendezők is kitettek magukért, hiszen ügyes beosztásban bonyolították le a küzdelmeket.

A női mezőnyben egyelőre még csak Boldizsár jelentette a színvonalat. A férfiaknál viszont ádáz küzdelem, harcosság és kontracsaták jellemezték az egyes összecsapásokat, s különösen a versenyszámok befejező szakaszában láttunk szép dolgokat. Az egyéni elődöntő már szinte minden igényt kielégített. A négy játékos bemutatót tartott. Főként a Bognár—Zborai mérkőzés emelkedett ki. Az alig 17 éves kanizsai fiú az első játszmában „kiütötte" a rutinos egerszegi versenyzőt, majd a második ban már 18:8-ra vezetett. De aztán következett Bognár, aki nem adta fel a reménytelennek tűnő küzdelmet, s neki lett igaza, mert sikerült fordítania. Nyert 25:23-ra! A döntő játszmában Zborai türelmesebb volt. Jól előkészítette a támadásokat és eredményesen használta ki a lehetőségeket. Higgadt, okos versenyzéssel került a döntőbe, ahol a klubtárs, Dávidovics volt az ellenfél. A robbanékony Zborai újra bizonyította képességeit, a sok munka értelmét, és megszerezte első „jegyzett" bajnokságát. De azért méltán jutott ki a dicséretből „Davi"-nak is.

★

Amikor szombaton délután a játékvezető sípszó a H. Katona SE—Várpalotai Bányász NB I B-s kézilabda-mérkőzés és egyben az idei bajnokság

Pölöskei József ötvös

Munkácsy Mihály dijat kapott 1979ben

Magyar Hirlap 1979/78/5

PÖLÖSKEI JÓZSEF

Népszava

A vasművesség holnapja

Pölöskei József műtermében

A vasművesség Európában a XII. században honosodott meg. Nálunk, Magyarországon a kovácsoltvas kapuk a barokk idején terjedtek el igen magas művészi színvonalon, amit *Fassola Henrik* egri munkái jeleznek 1759-ből. Ez a minőség alapozta meg a későbbiekben *Jungfer Gyula, Árkay Sándor, Svadló Ferenc* és mások értékeit. Századunk nagy magyar vasművese, *Sima Sándor* munkássága jórészt rejtve maradt — érdemtelenül. Ő az, aki Gelléri Andor Endre novellacímét kölcsönözve, a „vasvirág" költészetét teremtette meg műveiben. Pölöskei Józsefnek is ő volt a mestere. Furcsa ember volt, pokróc modorú, hirtelen haragú, de a mesterséget bámulatos tökélyre művelte.

Pölöskei József 1967-ben végezte el az Iparművészeti Főiskola ötvös tanszakát. 1979-ben Munkácsy-díjjal tüntették ki. Ő az, aki a kapott és szerzett értékrenddel kivívta a vasművesség képzőművészeti rangját. Ez eddigi munkásságának a legfőbb érdeme. Népmesénk ismert hőse a Fanyűvő és a Kőmorzsoló. *Pölöskei József új hérosz.* Izmai, szellemisége és a tűz közös parancsára neki hajlik, engedelmeskedik a vas — urának ismeri el. Megszületik a vas virágnak, madárnak, eszmének. Testesíti, fenntartja a gondolatot — akár ezer évig.

Pölöskei József a vas költője. Erről győződhetünk meg tanítványai körében az Iparművészeti Főiskolán, erről budai műtermében és 1979-ben bemutatott zalaegerszegi tárlatán. Tűzbe teszi a vasat, hogy hajlíthassa a gondolat törvényei szerint. Évtizedek óta a legjobb barátja a tűz, amely gyermekévé avatta a vasat. Egész sorozat született belőlük. Cégérek, díszkutak, kapuk, történelmi jelek. Minden túlzás nélkül állíthatjuk: Pölöskei József a kéző- és iparművészet új műfaját teremtette meg ezekkel a munkákkal. Nyomtávon is maradt, de újított is. A hagyományt annyiban folytatta, hogy elődeihez társulva növényindás szerkesztéssel, olykor halas motívumot is alkalmazva edzette tűzben a cégéreket, ezzel is dúsítva Pest és Buda utcáinak anonymus-szépségeit, szemünk által csak ritkán felfedezett látványértékeit.

Újdonságai jelentősek. A jáki templom kertjét nyitó kapujának mondriani tagolása függőleges rendet épít, melyet a horizontális síkban történelmet összegező plasztikák árnyalnak eszmei-formai egységgé. Ugyanígy a mohácsi emlékhely Pölöskei tervezte és kovácsolta nagy kapuja is nyitány a nemzeti megrendüléshez és méltósághoz.

Képzelete *egyszerű formákkal* gazdálkodik — s ezt a kéz, a gondolat hiánytalan egységgé alakítja. Jobbra, balra lendülnek az ékek, föl, le, s máris szoborrá, építménnyé lesz a fém, vasvirággá, vasmadárrá lombosodik a tűz indítványozta kemény vegetáció. Áll a madár, borzolja tollait a „Sas", röppenni készül — hármas variációt lebbent fel e szárnyas létezésből. „Kerti szobra" is összetett; úgy hajlik az ezüstös csillogású komplex forma, mintha egyszerre lenne virág, madár, tenger — a mindenség közös anatómiája.

Dicséretes Pölöskei József *ökonómiája.* Amikor gyertyatartót mintáz, abban is szemmel követhető, kellemes szerpentint szerkeszt, a Hilton-szálló elektromos fénytestében harmonikusnak ható, mégis feszült tömböt. Képes a változatokra. Váci díszkúttervében éppen a zenei közeg miatt a trombitaforma dominál; a hajdúszoboszlói plasztikában a vasrózsa-motívum párhuzamos íveivel érvel, ugyanez a szegedi monumentális díszkútban játékos tánclejtést intonál. Sajnos, sok műve tervstádiumban maradt, holott értékeik jogossá tennék megszületésüket. Kárpótlás, hogy Varsóban, Kijevben, Delhiben megvalósultak bejáratai, aulába helyezett fémplasztikái — jó hírt keltve munkásságáról és a magyar fémművesség eredményeiről.

Nem is elégedhetünk meg azzal, hogy a vasplasztika egyszemélyes műfaj maradjon. Ezért nem is csak azt kívánjuk, hogy munkássága újabb művekben teljesedjen, hanem hogy a vasművesség új korosztályait nevelje a főiskolán. A *műfaj jövője* függ oktató tevékenysége maradéktalan teljesítésétől.

Losonci Miklós

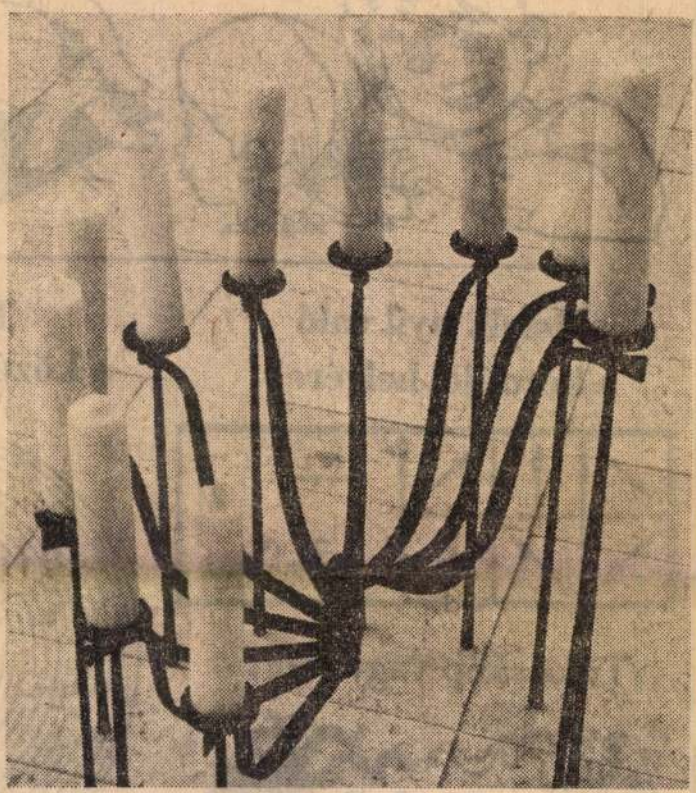

Gyertyatartó

Tomka álmai

Álmában néha csahol, szűköl, mozgatja a lábát, mintha szaladna.

A gyerekek kérdezik:

— Miért ugat Tomka, hiszen alszik?!

— Álmodik — felelem.

— Vajon, mit álmodik?

— Biztosan szép kutyaálmai vannak; vadászatról, állatokról, madarakról. Az emberek nem álmodnak ilyenekről.

— Milyen érdekes — mondják a gyerekek.

Körülállják Tomkát, az édes álmát nézik. Tomka alszik és egyszerre vékony hangon elvakkantja magát. Megkérdezem a gyerekeket:

— Mit gondoltok, mit álmodik éppen? El tudjátok képzelni talán?

— Igen — válaszolnak a gyerekek. — Felfedezett egy kis nyulat.

Kis idő múlva Tomka a lábát mozgatja.

— Ni csak, szalad Tomka — mondják a gyerekek. — Ki után fut vajon?

— Senki után sem fut, egy kecske elől szalad. Látta őt, és a kecske bökdös a szarvával.

Most hirtelen morog és csahol.

— Ébredj fel — kiáltják a gyerekek. — Ébredj, ébredj, Tomka, különben felfal!

— Ki falja fel? — kérdezem.

— A medve! Tomka dulakodni akar vele. De a medve félelmetes. Hogyan bánik el vele Tomka?

Oroszból fordította:
Zoltán Aranka
Görög Júlia
illusztrációja

Melyik nyíl való a kérdőjel helyére?

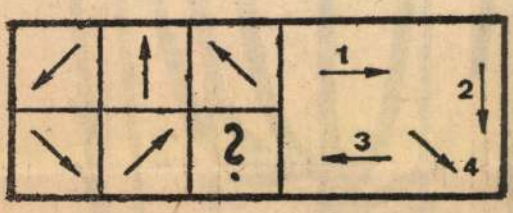

Keresd meg a középpontba az utat!

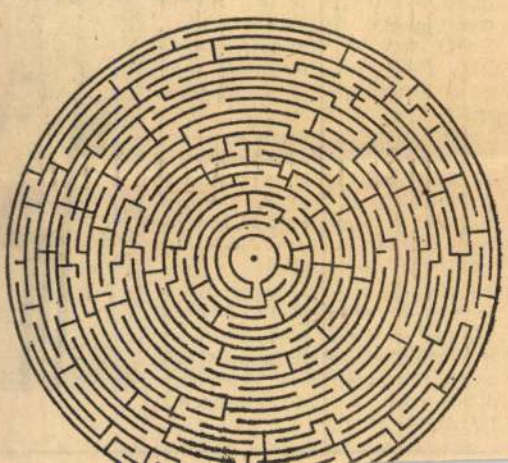

Tükörkép vagy sem?

Pölöskei József

térrács, aluminium, 2 db

/Uj-Delhi Magyar Nagykövetség, fogadótér/

------: Köztéri Munkák.
MŰVÉSZET, 1981, március - 59.lap.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Pölöskei József, munkáss
NÉPSZAVA
díjas ötvös és vasműves-
művész

1980. augusztus 3. NÉPS

1021

A vasművesség holnapja

Pölöskei József műtermében

A vasművesség Európában a XII. században honosodott meg. Nálunk, Magyarországon a kovácsoltvas kapuk a barokk idején terjedtek el igen magas művészi színvonalon, amit *Fassola Henrik* egri munkái jeleznek 1759-ből. Ez a minőség alapozta meg a későbbiekben *Jungfer Gyula*, *Árkay Sándor*, *Svadló Ferenc* és mások értékeit. Századunk nagy magyar vasművese, *Sima Sándor* munkássága jórészt rejtve maradt — érdemtelenül. Ő az, aki Gelléri Andor Endre novellacímét kölcsönözve, a „vasvirág" költészetét teremtette meg műveiben. Pölöskei Józsefnek is ő volt a mestere. Furcsa ember volt, pokróc modorú, hirtelen haragú, de a mesterséget bámulatos tökélyre művelte.

Pölöskei József 1967-ben végezte el az Iparművészeti Főiskola ötvös tanszakát, 1979-ben Munkácsy-díjjal tüntették ki. Ő az, aki a kapott és szerzett értékrenddel kivívta a vasművesség képzőművészeti rangját. Ez eddigi munkásságának a legfőbb érdeme. Népmesénk ismert hőse a Fanyűvő és a Kőmorzsoló. *Pölöskei József új hőrosz.* Izmai, szellemisége és a tűz közös parancsára neki hajlik, engedelmeskedik a vas — urának ismeri el. Megszületik a vas virágnak, madárnak, eszmének. Testesíti, fenntartja a gondolatot — akár ezer évig.

Pölöskei **József a vas költője.** Erről győződhetünk meg tanítványai körében az Iparművészeti Főiskolán, erről budai műtermében és 1979-ben bemutatott zalaegerszegi tárlatán. Tűzbe teszi a vasat, hogy hajlíthassa a gondolat törvényei szerint. Évtizedek óta a legjobb barátja a tűz, amely gyermekévé avatta a vasat. Egész sorozat született belőlük. Cégérek, díszkutak, kapuk, történelmi jelek. Minden túlzás nélkül állíthatjuk: Pölöskei József a képző- és iparművészet új műfaját teremtette meg ezekkel a munkákkal. Nyomtávon is maradt, de újított is. A hagyományt annyiban folytatta, hogy elődeihez társulva növényindás szerkesztéssel, olykor halas motívumot is alkalmazva edzette tűzben a cégéreket, ezzel is dúsítva Pest és Buda utcáinak anonymus-szépségeit, szemünk által csak ritkán felfedezett látványértékeit.

Újdonságai jelentősek. A jáki templom kertjét nyitó kapujának mondriani tagolása függőleges rendet épít, melyet a horizontális síkban történelmet összegező plasztikák árnyalnak eszmei-formai egységgé. Ugyanígy a mohácsi emlékhely Pölöskei tervezte és kovácsolta nagy kapuja is nyitány a nemzeti megrendüléshez és méltósághoz.

Képzelete *egyszerű formákkal* gazdálkodik — s ezt a kéz, a gondolat hiánytalan egységgé alakítja. Jobbra, balra lendülnek az ékek, föl, le, s máris szoborrá, építménnyé lesz a fém, vasvirággá, vasmadárrá lombosodik a tűz indítványozta kemény vegetáció. Áll a madár, borzolja tollait a „Sas", röppenni készül — hármas variációt lebbent fel e szárnyas létezésből. „Kerti szobra" is összetett: úgy hajlik az ezüstös csillogású komplex forma, mintha egyszerre lenne virág, madár, tenger — a mindenség közös anatómiája.

Dicséretes Pölöskei József *ökonómiája.* Amikor gyertyatartót mintáz, abban is szemmel követhető, kellemes szerpentint szerkeszt, a Hilton-szálló elektromos fénytestében harmonikusnak ható, mégis feszült tömböt. Képes a változatokra. Váci díszkúttervében éppen a zenei közeg miatt a trombitaforma dominál; a hajdúszoboszlói plasztikában a vasrózsa-motívum párhuzamos íveivel érvel, ugyanez a szegedi monumentális díszkútban játékos tánclejtést intonál. Sajnos, sok műve tervstádiumban maradt, holott értékeik jogossá tennék megszületésüket. Kárpótlás, hogy Varsóban, Kijevben, Delhiben megvalósultak bejáratai, aulába helyezett fémplasztikái — jó hírt keltve munkásságáról és a magyar fémművesség eredményeiről.

Nem is elégedhetünk meg azzal, hogy a vasplasztika egyszemélyes műfaj maradjon. Ezért nem is csak azt kívánjuk, hogy munkássága újabb művekben teljesedjen, hanem hogy a vasművesség új korosztályait nevelje a főiskolán. A *műfaj jövője* függ oktató tevékenysége maradéktalan teljesítésétől.

Losonci Miklós

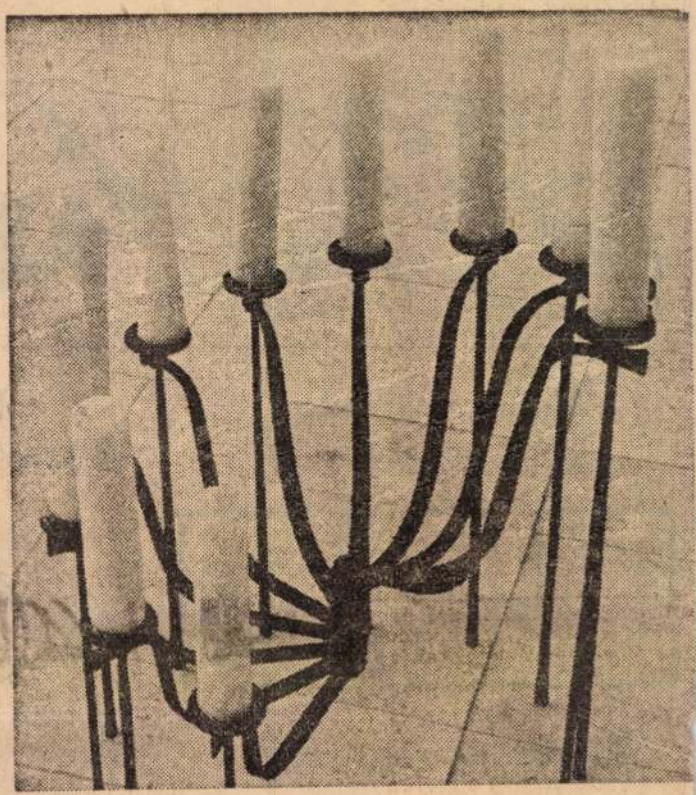

Gyertyatartó

Tomka álmai

Álmában néha csahol, szűkölt, mozgatja a lábát, mintha szaladna.

A gyerekek kérdezik:

— Miért ugat Tomka, hiszen alszik?!

— Álmodik — felelem.

— Vajon, mit álmodik?

— Biztosan szép kutyaálmai vannak; vadászatról, állatokról, madarakról. Az emberek nem álmodnak ilyenekről.

— Milyen érdekes — mondják a gyerekek.

Körülállják Tomkát, az édes álmát nézik. Tomka alszik és egyszerre vékony hangon elvakkantja magát. Megkérdezem a gyerekeket:

— Mit gondoltok, mit álmodik éppen? El tudjátok képzelni talán?

— Igen — válaszolnak a gyerekek. — Felfedezett egy kis nyulat.

Kis idő múlva Tomka a lábát mozgatja.

— Ni csak, szalad Tomka — mondják a gyerekek. — Ki után fut vajon?

— Senki után sem fut, egy kecske elől szalad. Látta őt, és a kecske bökdös a szarvával.

Most hirtelen morog és csahol.

— Ébredj fel — kiáltják a gyerekek. — Ébredj, ébredj, Tomka, különben felfal!

— Ki falja fel? — kérdezem.

— A medve! Tomka dulakodni akar vele. De a medve félelmetes. Hogyan bánik el vele Tomka?

Oroszból fordította:
Zoltán Aranka
Görög Júlia
Illusztrációja

Melyik nyíl való a kérdőjel helyére?

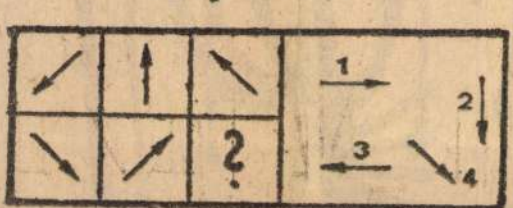

Keresd meg a középpontba az utat!

Tükörkép vagy sem?

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pölöskei József Munkácsy-díjas ötvösművész

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1982 FEB 17

1021

PÖLÖSKEI JÓZSEF ÖTVÖSMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

Dunaújvárosban a Munkás Művelődési Otthon aulájában megnyílt Pölöskei József Munkácsy-díjas ötvösművész kiállítása. (MTI-fotó: Bárándi István felvétele — KS)

Tanács hiv
megszületett.
volt a szakas
ma ő is itt va
daságban —,
tese. Tanított
kat a korsz
használatára,
tak, akadt kö
úgy akarta használni a dob-
táras géppisztolyt, mint a
puskát. Nemegyszer előfor-
dult, hogy a kibiztosított kéz-
gránátot nem jól dobták el,
nem robbant. Lehet, hogy
mosolyogni való ma már, de
amikor megkaptuk az egyen-
ruhát, kiderült, hogy az elv-
társak többségén még soha-
sem volt nyakkendő. Úgy kel-
lett megtanítani őket nyak-
kendőt kötni.

— Keresztesen egyszer volt
egy tüntetésféle, egy alkalom-

komolyan vették az igazoltatást, hogy egyszer bekísérték a pártbizottságra a néphadsereg akkori vezérkari főnökét. Alig tudtuk megmagyarázni neki, hogy az elvtársaink csak a kötelességüket teljesítették.

— A munkásőrség — mondja Horváth Károly — nagyon jó közösség volt kezdettől fogva. Sokat voltunk együtt, ha úgy jött ki a lépés, még egy háromcentesre is együtt mentünk be. A családok is

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 FEB 1 61

DÉLI HÍRLAP

Pölöskei József, Munkácsy díjas ötvösművész

1021

* Dunaújvárosban, a Mun-

fűtések beszabályozása és a túlfűtések megszüntetése. Az egycsöves épületek hőköz-

Bemutatkozik

Bemutatkozik a PAV címmel rendezett kiállítás megnyitásával megkezdődött tegnap a pekei Munkás Műve-

kás Művelődési Otthon aulájában megnyílt Pölöskei József Munkácsy-díjas ötvösművész kiállítása.

PÖLÖSKEI JÓZSEF

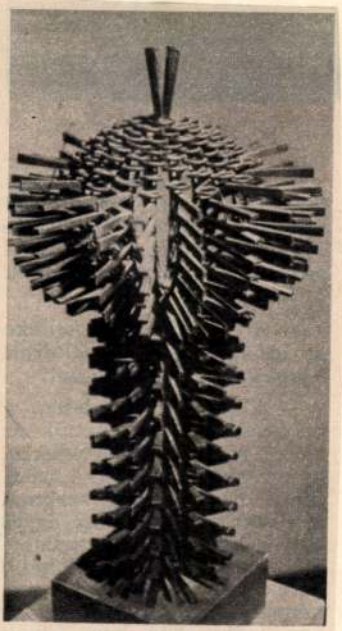

ÖTVÖSMUNKÁK

X. évf. 7. sz. 43.

Dunaújvárosban a munkás művelődési otthon aulájában kiállítás nyílt Pölöskei József munkáiból. Képünkön a Munkácsy-díjas ötvösművész bemutatójának egyik jellegzetes darabja: Bogáncs.

RZŐDÉS
egyéb jogviszony létesitéséhez

észettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

el:

besorolás

PÖLÖSKEI JÓZSEF

KARDOS LÁSZLÓ SÍREMLÉKÉNEK AVATÁSA

Születésének hatvanötödik évfordulója alkalmából a Farkasréti temetőben felavatták Kardos László síremlékét. A NÉKOSZ volt főtitkárának munkásságára Halász József, a Györffy Kollégium egykori titkára emlékezett. A síremlék, amelyen a Györffy Kollégium és a NÉKOSZ jelvénye is látható, Pölöskei József ötvösművész munkája.

Pölöskei József, Munkácsy-díjas ötvösművész

Bartók Béla Emlékház, Budapest. Építész: Fazekas György (BME).

Társtervezők: Bartók Béla szobra; Varga Imre szobrászművész.
Bejárati ajtó és nemzeti lobogó: Pölöskei József, ötvösművész.

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 16-old.

Pölöskei József fémműves ötvös

Kovács Gyula: Igény és igényesség

Művészet, 1983. április

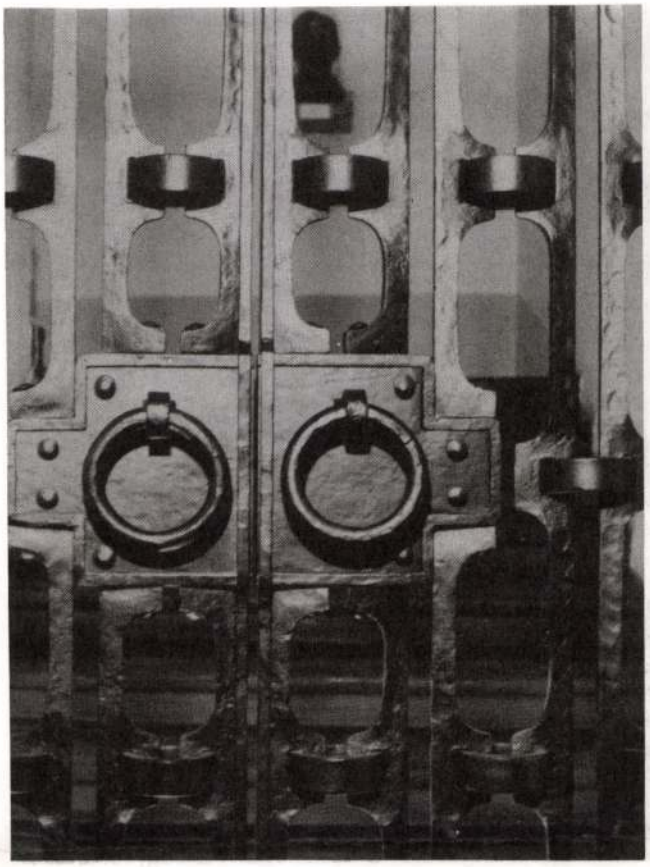

5. Lehoczky János: Szentendre, a Ferenczy Múzeum kapuja, részlet

chenyi-, a kalocsai érseki kastély 18. századi erkélyrácsa, a sümegi ferences templom szabadtéri oltárának perspektívikus rokokó zárórácsa, a vácrátóti arborétum 19. századvégi pompás kapuja, és hadd ne soroljuk tovább azokat a jelentős kovácsoltvas alkotásokat, amelyek mestereinek nevét még ma sem tudjuk. A budapesti helyzetkép ennél lényegesen kedvezőbb és a valóban kimagasló kovácsművészeti alkotások és mestereik nagyrészt ismertek.[5] Ez az itteni alapos levéltári kutatás és helyszíni szemrevételezés mellett az egykorú napi- és szaklapok bővebb közléseinek is köszönhető. A vidéki emlékanyag regisztrálása, feldolgozása Szeged kivételével[6] még várat magára, noha az alkotások mesternévhez kötése terén még itt is van tennivaló. Az azonosított alkotások között számos olyan jelentős iparművészeti színvonalú is van, amelynek elvesztése fölött már csak kesereghetünk, de meg nem történtté sajnos nem tehetjük. Az egykori királyi palotának az 1900. évi Párizsi Világkiállításon Grand Prix-vel díjazott, 75 q súlyú kovácsolt vaskapuja, Jungfer Gyula műve, vagy Forreider és Schiller attraktív rácskapuja a Bajza utcai egykori Lederer-palotából már az enyészeté, de eltűnt a pápai Esterházy-kastély — egykor aranyozott és a Tuileriák bejáratát alkotó — hatalmas kovácsoltvas főkapuja, a barokk művészi vasművesség e nagyszerű műve is, és még sok más ma már pótolhatatlan alkotás.

A mesterek monográfiájának hiánya is nagy adóssága kovácsoltvas-művességünk története kutatásának. Noha számos mester cikkterjedelmű életútja és munkássága az utóbbi egy-másfél évtizedben már kapott nyomdafestéket,[7] és ezek művészi vasművességünk helyzetképét sok tekintetben felismerhetőbbé teszik, azonban mélyreható elemzésű — igen adatgazdag, ám korántsem teljes részletességű — monográfia csupán Fazola Henrikről és Lénárdról,[8] valamint Jungfer Gyuláról[9] készült. Talán Árkay Sándor,[10] Schima A. Bandi[11] és Bieber Károly[12] életútjának felvázolása iktatható még — ha szerény terjedelműek és kevesebb adattal szolgálnak is — a jó értelemben vett monográfiák sorába. Mégis az eddig végzett kutatás és értékelés eredményeként ma már jobban ismerjük-értjük és értékelhetjük iparművészetünknek e sajátos ágát és az évtizedek, sőt olykor évszázadok köde mögül lépnek elénk a rég elfeledett mesterek és műveik. A felelős vizsgálódás nyomán tűnnek el egyre szembetűnőbben kovácsoltvas-művességünk korábbi fehér foltjai, és bontakozik ki a művészettörténet-írásunktól oly sokáig méltatlanul elhanyagolt művészeti ág archiviális adatokkal is alátámasztott története.

Jelenkori művészi vasművességünk számbavétele és értékelése napjainkban még várat magára. A két világháború között a stílusok parvenű tarkaságával munkálkodó mestereket követő nemzedék — e művesség egy-két évtizedes pangása után — a régi korok kiélt formavilágával szakítva az új irány szolgálatába szegődtek, és ki-ki többé-kevésbé egyéniségének hitelesítő levonatát plántálja művébe, és igyekszik alkotásaiban a társadalom új igényét kifejezni. A két világháború között működött vasművesek, Sima Sándor aranykoszorús műlakatos és Bieber Károly Munkácsy-díjjal is elismert mester még aktívan munkálkodott a századunk 50-es éveinek vége felé ismét polgárjogot nyert művészi kovácsolás terén. Ők indították útjára azt az új vasműves generációt, amelyik a múlt mívességét mai vasművészetünkbe menti át, ám azt új elvekkel, új technikával párosítva korunk gondoltavilágát fejezik ki alkotásaik tartalmában és formájában egyaránt. Mai ko-

6. Lehoczky János: Corvin tér 8., kandeláber

1. Pölöskei József: Az Arany Sas patika-múzeum cégére

vességünkről alkotott kép lényegesen gazdagodott, és több olyan mesternév vált ismertté, melyeket a közénk állt évtizedek kitöröltek emlékezetünkből. A több ezer azonosított és ezekből sokszáz kvalitásos művészi kovácsolású munka mesterét megismertük, de csaknem ugyanennyi művészi

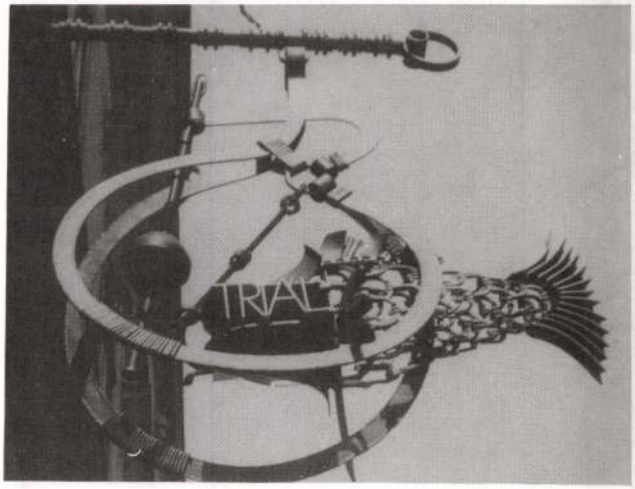

2. Pölöskei József: Triál bolt cégére

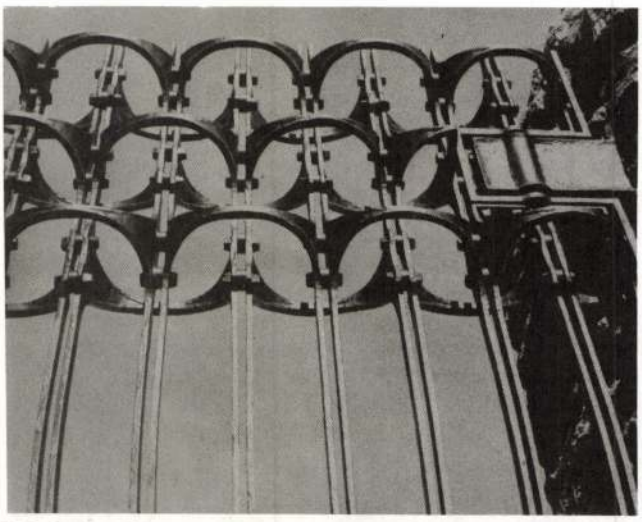

3. Lehoczky János: Hilton szálló, a domonkos udvart lezáró rács részlete

színvonalú alkotás mai napig is azonosítatlan, márpedig e művesség szintézisének, egységes egészbe foglalásának elvégzése alapvető követelmény, elengedhetetlen feltétele a magyarországi művészi kovácsolás apró részletekre is kiterjedő pontos feltárásának. Sajnos nem ismerjük olyan kiemelkedő műveknek az alkotóját, mint pl. a tihanyi apátsági templom szentélyrácsa, a pécsi Káptalani Levéltár alatti püspöki-kanonoki sírbolt nemesveretű kovácsoltvas ajtaja, a tatai Nepomuki-híd rokokó vasrácsa, a pécsi egykori pálos kolostor barokk kapuja, a gödöllői Grassalkovich-, a nagycenki Szé-

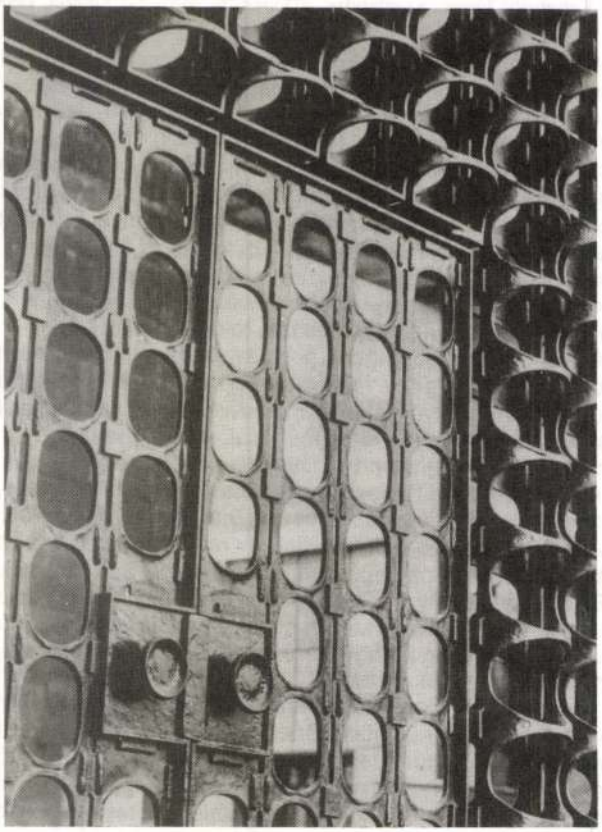

4. Lehoczky János: A Dunaújvárosi Vasmű kapuja, részlet

PÖLÖSKEI LÁSZLÓ

résztvett Vastagh György A csikós bronzszobra helyreállitásában
ld.Vastagh

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.28.sz.43.o.

SZERZŐDÉS

munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri .), másrészről

ísu munkahelye:

dó lakcime:

.ig. száma:

ızott között az alábbi feltételekkel:

elvégzendő feladat részletesen:

. . . . . .

1021

1981. IX. 16. Petőfi 10.45 /ChÓ/

Láttuk, hallottuk.

- Az ötvös és a kerámikus, vagy régebbi nevén fazekas általában mindennapi használati tárgyakat, cigarettatartókat, fazekakat, vázákat készitenek. Komposzt Éva kerámikus és Pölöskei József ötvös kiállitása Boglárlellén, a Kápolna-tárlaton láthatók. A kiállitást Kenesei István nézte meg.

- Lehet, hogy egyébként használati tárgyakat készitenek, de ezen a kiállitáson nem használható, tehát ugy értem, hogy nem olyan értelemben használható tárgyakat állitottak ki, mint amire az előbb utaltál. Ugyanis mind a ketten a szobrászat felé fordultak.
- Jobb hiján? Szüknek érezték önmagukon a fazekasság és az ötvösség használati kényszerét?
- Nem biztos, hogy jobb hiján, bár van egy ilyen divat a világban, hogy egyre többféle, más müfajban dolgozó művész fordul a szobrászat felé, én ugy vélem, hogy mindketten azért próbálkoztak a kisplasztikával, mert volt mondanivalójuk abban a müfajban is, tehát a kisplasztikában.
- Mi a véleményed arról, hogyha iparművészek nem iparművészetet készitenek, tehát nem használati eszközöket?
- Én amondó vagyok, hogy mindig a végeredmény felől kell elindulnunk. Tehát hogyha olyat látunk, hogy érdemes volt elfordulniuk a korábbi müfajuktól és egy másik müfajban próbálkozni, akkor ez rendjénvaló. Ha pedig nem, akkor azt is meg kell mondani. Ebben az esetben mind Komposzt Éva, mind Pölöskei olyan kisplasztikákat készitett, amelyekért érdemes volt odahagyni korábbi mufajukat. Komposzt Éva ragaszkodik a kerámia tárolóedények formáihoz, bármennyire szoborjelleget, szoboralakot ad a müveinek, tehát megtartja a régi művészetéből, müfajából a technikát és a formát és hozzá tud adni valamit, amitől mégis szobroknak lehet, sőt kisplasztikáknak kell nevezniink az alkotásait. Tessék elképzelni egy olyanfajta léghajót, amilyennel mostanában elég sokat találkozunk még a TV képernyőjén is, a hőlégballonokra gondolni és ez egy ilyen felfordított váza. Amelynek a peremére odacsücsültetett néhány aprócska kis alakot, a kiállitás rendezője fölfüggesztette damilszálakkal a levegőbe, s ezek mintegy lebegnek a kápolna terében. Kellemes, rokonszenves, ujszerü, én magam bevallom nem láttam még ilyet se Magyarországon, sem külföldön. Pölöskei ötvösmüvész, érthető tehát, hogy fémplasztikákat állitott ki. A mintegy 10-12 darabból az egyik a sas, amely körülbelul 2-3 centiméter széles és 5-6 centiméter hosszu ékekből áll össze, ezeket hegeszti egymáshoz és ér el velük olyan félelmetes

Pölöskei József

hatást, annyira jellegzetesen tudja ábrázolni a sasmadárnak a fölszállás előtti pillanatát, amikor már szárnyra kap, de még nem szakadt el a földtől, hogy mellé-e merném állitani a legjobb modern szobroknak a kifejezés teljességében, erősségében, expresszivitásában.
- Miből van ez a sasmadár?
- Kovácsoltvasból. Annak ellenére, hogy a kovácsoltvasnak ez a fajta technikája nehézkesnek tünne, gondolhatnánk, mégis a szobor annyira könnyed, hogy szinte fölrepül a képolna légterébe.
- Elmesélted, hogy Komposzt Éva léghajói, hőlégballonjai lebegnek a képolna terébe, másrészt Pölöskeinek is ez a sasmadara fölrepül a magasba. Ezek szerint egy szárnyaló kiállitáson jártál Balatonbogláron, illetve mostani nevén Boglárlellén a Képolna-tárlatokon.
- Olyan szempontból igen, hogy a szellem szárnyalásának lehetünk tanui. Merthogy mindkét művész bemutatott müveire a gondolatgazdagság, a szellemesség jellemző.
- Érdemes volt számukra otthagyni az iparmüvészetet, az alkalmazott müvészetet? Igy is használára tudnak lenni az embereknek?
- Akár ha teljesen hagyták ott, akár ha csak ideiglenesen...
- Egy kiállitás kedvéér talán.
- Talán ha a kiállitás kedvéér is valóban, érdemes volt. Mert ujat tudtak adni ebben a másik müfajban is.
/Zene/

- Pofonütjük a közizlést. Ez volt a századeleji müvészeti mozgalmak egyik leginkább botrányt kavaró, legagresszivabb izmusa, a futurizmus egyik manifesztumának cime. De mára a futurizmus is megszelidült. Kiállitási anyag lett az olasz futuristák alkotásaiból is. A futurizmus kiállitása, mely ujból egyetlen magángyüjtemény anyagából állt össze, Óbudán a Zichy-kastélyban látható. Ezen a kiállitáson Várkonyi Benedek járt.

- A futuristák kiállitásának katalógusán olvasható, hogy a katalógust tervezte és a kiállitást rendezte Csaplár Ferenc. A kiállitott anyagok honnan kerültek ide a muzeumba? Egyáltalán honnan kerultek Magyarországra, hiszen ezeknek a nagyobb részét Olaszországban adták ki.
- Tiszai Andor, akkoriban fiatal baloldali ujságiró 1926-ban Rómába látogatott és itt felkereste a futurista mozgalom több kiemelkedő személyiségét, közöttük Marinettit, Prampolinit és utazásának eredménye, gyümölcse az a nagy és igazán érdekesnek mondható könyv- és folyóiratgyüjtemény, amelyet ő kint vásárolt, részint pedig a mozgalom vezetőitől, munkatársaitól személyes találkozások során kapott. Olyan könyvek, folyóiratok találhatók itt, amelyek

ma már világritkaságnak számitanak. Voltak olasz vendégeink, többek között Luigi Nono, a neves olasz zeneszerző látogatott el néhány hónapja és rendkivül meglepetéssel tapasztalta, hogy ilyen gazdag összeállitás található itt...
- A kiállitás megrendezésekor voltak olyan szempontok, amelyek összefüggésben vannak a futurizmus törekvéseivel, vagy a futurizmus céljaival.
- Azt próbáltuk érzékeltetni, hogy a futurizmus teljes egészében meg akarta ujitani a korabeli kulturák, hadd emlitsek meg egy olyan dolgot, ami a mai látogatót is meghökkenti. Van Marinettinek egy érdekes kiáltványa, az a cime, hogy A daktilizmus...
- Ez a...ez az érintés müvészete.
- Érintés kiá...érintés müvészete igen és mai ember elcsodálkozik, hogy vajon létezik-e ilyen. Marinettiék elképzeltek egy olyan szinházat, ahol a nézőközönség sorai előtt különböző anyagból, szinte futószalagszerüen huzódnak el minták és ezt a néző megtapogathatja.
/Zene/

- Ne haragudjon, hogy megzavarom, láttam, hogy itt az előbb nézegette ezeket a futurista festményeket.
- Érdekesek, de őszintén, nem értem egészen, mert kicsit nem tudom, távol van talán tőlem. Olyan festmények, vagy szobrok, amik nem annyira elvontak, mint ez, inkább azok tetszenek jobban, ezek...ezek érdekesek. Gyerekkel igy járjuk a muzeumokat...
- Megkérdezzük őt is.
- Rondák.
- És mért rondák?
- Há mer semmi nincs rajtuk. Csak olyan pacák meg mindenféle izé...
- Hosszasan időzött a képversek előtt.
- Hát van köztük, ami...ami egész egyszerüen csak...csak pofon akarja csapni a nézőt, az ember érzi, hogy ez egy ilyen akart, csinált dolog, de van amiről elhiszem, hogy ez - elnézést a divatjamult kifejezésért - valamiféle ihlet hatására született.
- Engem főleg a száguldás ragadott meg, ami a képekbe van, nagyon tetszett, a mozgást nagyon jól ki tudták fejezni.
/Zene/

- Szabó György irodalomtörténész ott volt a kiállitás megnyitóján. Milyen szemmel nézzük most ezt az irányzatot?
- Szakitani próbált és részben szakitott is azzal az állandó multhoz kapcsolódással, vagy hátrafelé figyeléssel, ami kivált a mult század végén az egész kulturának a jellegzetessége volt. A technikát, a jövendőt, az ujat, a gép korszakát szerette volna valamilyen módon megjeleniteni

és ennek az emberi lélekre gyakorolt hatását bemutatni.
- A futurizmus alkotásai között később olyanokat találunk, hogy futurista szakácskönyv, a libatoll ebéd je és a futurista konyha kiáltványa. En ezekkel nem tudok már mit kezdeni.
- Egy-egy összejövetel, esti mulatozás maradt a futuristák egyetlen programja és ebből származik ez a futurista szakácskönyv és kiáltvány, amelyik egyrészt különféle uj ételek kitalálásában merült ki, másrészt pedig az ugynevezett pipamozgalom támogatásában...
- Ez mi, ez a pipamozgalom?
- Pipamozgalom ez egy...a Propagande Internacionále Controlla Pasta Sutta cimü mozgalom, ami annyit jelent, hogy nemzetközi szervezet, propagandaszervezet a pasta sutta ellen, ami köztudott, hogy az olaszok kedvenc étele ugye, ez a kifőtt tészta, amire sajtot hintenek és a futuristák szerint ez egy osztrogót eredetü étel, nem való az olaszokhoz, elnehezíti őket, kövérek, lusták és tunyák lesznek tőle, helyette inkább a rizst kell fogyasztani. Ez már viccelődés elsekélyesedése és kiszáradása egy sokkal izgalmasabbnak indult müvészeti irányzatnak.
/Zene/

- A müvelődéspolitikai rovat müsorát ma Rózsafi Endre készitette.

Pólöskei Józsefné

1500 ft-os díjat kapott az illusztrációs pályázaton

MTI: Nem adtak ki a díjakat

Esti Hírlap 1970 VIII.4

MDK

Pölöskei József [grafikus ?]

Jutalmat kapott.

—: Nem adták ki a díjakat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 14.

Pölöskei Nándor

Művével szerepelt a Balatoni Társaság kiáll.-
én a Nemzeti Szalónban.

M.H.930.IX.21.

MDK.

Pölöskei Német ?

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet1967 juli.1.

.DK

PUlöskei Német ?

Kiállitási kritika

Magyar "emzet1967 juli.1.

Pölöskei Németh József
ötrös

Pölöskei Németh József is ámyt-
tásával készítette Lugossy Má-
ria diplomamunkáját.

Lugossy Mária: Az időmérő ember.

M VÉSZET, 1973. december - 38. oldal

Pölöskei - Nemeth József
Ökrös

M.D.Y.

A jaki templom ~~[illegible]~~ kerítéséhez
készített varkaput.

P. Brestyánszky Ilona: Fémplasztikai kiállítás
Művészet, 1967. Október - 16 kep.

Pólöskei Német

résztvett a fémplasztikai kiállitá son.

Dutka Mária: Fémplasztikai kiállitás az Ernst Múzeumban.

Magyar Nemzet, 1967. VII. 1. 4. o.

Pölöskei Németh József ötvös

Diplomamunkáját, a jáki templom kovácsolt vas kettőkapuját megrendelésre készítette el (emlitve)

Nagyava 1967 VI. 17 Sold.

MDK

Pölöskei Németh József, iparművész

Diplomaterve: a jáki templomot
körülvevő védőfal kapuzónlete

(fénykép.)

— : (— szöveg — fénykép —) 5

ESTI HIRLAP, Bp. 1907. jún. 24.

MDK.

Pölöskei Németh József

Kiállitási kritika

Népszabadság 1967 juni.3o.

MDK.

Pölöskei Németh József

Kiállitási kritika

Népszabadság 967 juni.30.

Pölöskei Németh József, [iparművész] MDK

Nemek anyagot állított ki.

Rósa Gyula: Fémplasztikai kiállítás az Ernst Múzeum ban 7.

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967. jún. 30.

Pölöskeszentmihályi
(Zala vm.)
gothicus templom

Magyar Sion
1868
VI. évf.
357. l

BUDAPEST
56 X 19-6

Pólóssy Sándor

szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

M. H. 1932. XII. 25.

Pölöskey Sándor MDK

Tanulmány, gouache

Mücsarnok 1939. téli tárlat

Pölöskey Sándor

MDK

Őszi eső

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Pölöskey Sándor festőművész

Paprikás kofa

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa1936.Műcsarnok

Pölöskey Sándor festőművész

Áprilisi hajnál

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa 1933.
Mücsarnok

MDK

Pölöskey Sándor

Fiatalok a Mücsarnokban. Müvész-Élet 1933. 14-15.sz. 7.l.

Pölöskey Sándor

Téli táj nyulakkal. Olajf. 32x52

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 33.oldal
95.aukcio

MDK

Pölöskey Sándor festő

KMTárs őszi kiáll. 1938.nov. Mücs.

38 l.

MDK

Pölöskey S.

Simor ucca, temp.

Párás délelőtt, "

Pihenő lovak, "

Garfikai kiáll. Müterem, 1937. aug. 4 l.

MDK

Pölöskey Sándor

Délutáni napsütés Szentendrén, olaj

Duna-kiáll. N. Szal. 1933. jan. 8 l.

etés, 1+3+1 tengelyes, barokk, Eklek-

Pölöskey Sándor

98. Délutáni napsütés Szentednrén, ol.

Duna Kiállitás katalgusa, Nemzeti szalon,
1933. január hó 6 lap 6

MDK

Pölöskey Sándor

Művészek az erdélyi bevonuláson.
Szépművészet, 1940. 51 l.

MDK

Pülöskey Sándor, festö

177.	Déli veröfény a Balatonon.	Olf.
178.	Öreg zalai csösz.	
179.	Sümegvidéki fogat.	Tempera.
180.	Kapáló lány.	Aquarell.

Nemzeti Szalon.-A Balatoni Társ. IV.Kiáll.
Bp.1930 szepr. Kat.

MDK

Pölöskey Sándor

Utca Tivoliban. Gouache.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 23.1.
Mücs.

Földsáry Sándor

Utca Tivolíban. Gomacska.

Tavaszi Tárlat. 1926. Dec.-Jan. 23.I.

Mica.

MDK

Pölöskey Sándor, festö

Konda.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 29.l.

MDK

Pölöskey Sándor, festö

Alkonyati borulás. Vizf.

OMKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képcsarnok. Kiáll. IP.1937.ápr. 29.-jun.20. Kat. 13.1.

MDK

Pölöskey Sándor

Téli táj nyulakkal, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

36 l.

MDK

Pölöskey Sándor

Áprilisi hajnal, of.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

22 l.

Pölöskey Sándor

PÖLÖSKEY SÁNDOR: TÁJKÉP

Képzőművészet

1932. VI. l.

MOSBAUER KÁLMÁN ARANYOZÓ
BUDAPEST, I., KER. FEHÉRVÁRI-ÚT 48. SZÁM.

Horthy Miklosut
59 Ujtkezdében

Pölöskey Sándor

dekorativ naturalista

~~Műcs. iá[illegible] tól.~~
Pipics 46 l.

Pölöskey Sándor

festő Műcsarnok

1933. szept. Fiatal művészek

Kiáll. 177

Pölöskei Sándor

festő Mücsarnok

1931/32. téli kiáll. 328.

Pólóskay Sándor

Szent Imre Szent Gellért
kíséretében felkeresi a
veszedelemben Boldog
Mór nevelését

Nemzeti Szalon
Árpádh szenték kiáll. 1930 aug

Pölöskey Sándor

257 Őszi napsugár olajf. 120.—

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

→ Grendel Franczia

an, egy asszony (őrzi ülve) a szatvasmar-
a vizből iszik, egy a földre heveredett és öt
jobbra fordul ~~[illegible]~~, fejét fehér
ájá sötét-kék. A középtérben ~~egy~~ kőiség há-
a kuptetejű torony uralkodik. A hágak kö-
egyikének kéménye füstölög és a füstöt a
t ~~[illegible]~~ erdők foglalják el. Fölül középütt
röpköd. Az égbolt ~~[illegible]~~ borult és a felhők
játszanak. Jelzése alól balra: „M. Mun-

5: 89·5 cm.
Kirattal 1899. X. 27. -én ~~Ára~~ 5000 Márka = 2966.25
1899. XI. 21-én (615/99), az elszámolás
III. 4-én 2075 szosz. alatt (111/900).

×

Pólóskey Sándor

Festő

l.

Szépmüvészet
1942.205.l

Pölöskey Sándor

a Mabi megrende-
lésébol megfestette a
kormányzó képét-
nérháza rénere
erod

Mabi

Pólöskey Sándor

Róma, Piazza del
Popolo, tempera

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942.

99. l.

Pólóskey Sándor

festő

Élet.

Szefeltlex. 928. l.

Pólóskey Sándor

festő

Műcs. kiáll. 1931-től

Pipics 119. l.

A kiállítás sikerét talán eléggé bizonyítja annak meglepően nagyfokú látogatottsága, valamint az, hogy a kiállított 135 eladó műtárgyból 39 drb. elkelt, 13.000 pengőt meghaladó összegért. Komárom közönsége nemcsak puszta érdeklődéssel fogadta a kiállítást, hanem szívvel és megértéssel is, amit nem csupán a vásárlások bizonyítanak, hanem az a látható szeretet, ami abban nyilvánult, hogy olyanok, kiknek nem volt módjukban valamely műtárgyat megvásárolni, többször is megnézték a kiállítást, sőt egyesek egy-egy képet több ízben, amint azt megfigyelhettem.

Miután e kiállítás anyaga úgy témában, mint irányában változatos volt, Csánky Dénes főigazgató szakavatott és szerencsés kezű rendezésével frissen és jól hatott. Minden olyan kiállított darabnak volt közönsége, ami komolyabb és elmélyült művészi törekvést mutatott, bármely irányzatot képviselte is az. Talán éppen a divergens irányok adta összehasonlítási lehetőség hívta fel jótékonyan a figyelmet mindarra, ami friss és jó. Könnyűszerrel cserélt gazdát, ami jó volt és aminek nem volt túlzottan magas az ára. Kezdjük mindjárt ennél a kérdésnél! Távol áll tőlem, hogy bárkit befolyásolni akarnék árait illetőleg, de úgy gondolom, hogy saját magát becsüli meg az, aki, ha szándékában van kiállított művét el is adni, azt olyan árral küldi be, hogy abból már ne kelljen lényeges engedményt tennie. A közönségnek a házaló ügynökök által amúgyis lecsökkent bizalmát vissza kell szerezni. A közönségnek éreznie kell, hogy más az, amikor közvetlenül a művésszel, s annak állami kiállításon szereplő munkájával áll szemben. Ez a mi érdekünk, azért elsősorban nekünk kell megértenünk. Számolni kell tehát azzal, hogy vidéki kiállításról van szó, ahol nagyobb szeme van a pénznek. A vételárat egy összegben, levonás nélkül kapja a művész és a kiállítással kapcsolatban semmi költség nem terheli.

Megszívlelendő az is, hogy ezek a kiállítások mennyire szolgálják az ott jól, tehát jó műtárgyakkal szereplő művészek népszerűsítését. A kultuszkormány tetemes áldozatokkal rendezi ezeket a kiállításokat. Ma már talán köztudomású, hogy a Kultuszminisztérium művészi értékelés alapján csak kiállításokon vásárol, azon elgondolásból, hogy az ily módon való vásárlás nyilvánosságával nemcsak a művésznek használ, hanem éppen annak nyilvános voltával, mintegy a közönség előtt is tanúságot tesz mellette.

A kultuszminiszter szilárd elhatározása, hogy vásárlásainak túlnyomó részét éppen ezeken a vidéki kiállításain eszközli, dokumentálandó ezzel a vidéki közönség előtt is a kiállítás és az ott szereplő művek jelentős voltát, s egyben ösztönzésül a művészeknek, hogy ezekre a kiállításokra munkáik legjavát küldjék.

Ezek a kiállítások kettős célt szolgálnak, a vidék közönségének odavinni művészetünk legjava termését és egyben népszerűvé és hozzáférhetővé tenni azt a nagyközönség számára. A maga érdekei ellen cselekszik tehát az a művész, aki ezeket a kiállításokat csak vidéki kiállításoknak tekinti, s mint ilyeneket elhanyagolja.

A túlnagy méretek küldését is meggondolandónak tartom, mégpedig abból a szempontból, hogy azok szállítása, a kiállításon való megfelelő elhelyezése is súlyos nehézségeket támaszt. Gondoljuk csak meg, hogy vidéken legtöbb helyen nincs megfelelő kiállítási helyiség. Férőhely is csak korlátozott mértékben áll rendelkezésre. Legtöbbször valamely nagy terem osztódik szállítható közfalakkal, (amelyek magassága 260 cm) több fülkére. Így egy túl nagyméretű kép elhelyezése annak nagysága és súlya miatt komoly gond, s rendesen nincs annyi hely, hogy az kellő távolságról legyen szemlélhető. Arról se feledkezzünk meg, hogy amikor az ország szívének művészetét elvisszük vidékre — ünnepi alkalom az — tehát öltöztessük gyermekeinket őket megillető ünneplőruhába! Keretezzünk jól! A jó műtárgynak megfelelő keret is kell. Nem elég, ha egy éppen kéznél levő keretbe dugjuk. Miként remélhetjük munkánk elismerését és megbecsülését, ha azt mi magunk nem adjuk meg neki? A keretezésben is kifejezésre jut a kultúrált ízlés, a nemes egyszerűség és választékosság, de ugyanúgy az üres feltűnnivágyás is.

Végezetül még felemlítendőnek tartom, hogy küldjük be munkáinkat a megadott pontos terminusokra. Komolytalan és a rendezőknek rengeteg gondot okoz minden késedelmes beküldés — utólagos keretcsere stb. Egyenesen kínos, amikor a zsűrizés után ládák érkeznek, amikkel már a rendező mit sem kezdhet és ami még a felesleges költségeken kívül rendszerint sértődéseket is kivált, éppen a mulasztók részéről.

Elmondottam mindezt azért, mert úgy vélem, szolgálatot tudok vele tenni minden jóhiszemű művésztársamnak. Remélem, hogy ebből mindenki csak azt szívleli meg, ami sajátmaga hasznára lesz, s megérti, hogy ezek elmondásánál az a cél vezetett, hogy minél több sikerrel tudjunk megbecsülést szerezni a művészetnek, s azon keresztül magának a művésznek. E téren nagyon sok a tennivaló és ehhez nem elég a hivatalos szervek minden jóakaratú fáradozása, hanem az örök művészet mélységes tiszteletének és egymás megbecsülése, ünnepi hangulatoknak kell áradni a művészeti élet minden megnyilvánulásából.

Pölöskey Sándor

Pölöskey Sándor

MŰVÉSZETI ÉLET

A FERENC JÓZSEF-DÍJ

„Pályázati hirdetmény. Nyilvános pályázatot hirdetek *a Ferenc József koronázási jubileumi alapítvány 1942. évi festészeti díjára.*

A 794/1903. kgy. sz. alapítóokirat rendelkezései szerint a székesfőváros az alapítványi jutalomdíjjal *nem a bevégzett tehetségeket akarja megkoszorúzni, hanem támogatni kívánja azokat, akik a magyar festőművészet terén rátermettségüknek már nyilvánvaló jelét adták,* akikről méltán feltehető, hogy ezzel az anyagi támogatással tehetségüket, képességeiket és ismereteiket még inkább kifejlesztik és ezáltal a magyar művészet felvirágoztatását fogják elősegíteni.

Az alapító okirat értelmében a 3000 pengős festészeti díjra a pályázati feltételek a következők:

1. A díj 40 évesnél fiatalabb olyan festőművészek jutalmazására való, akik művészi képességüknek, önálló becsű alkotásokra való hivatottságuknak már kétségtelen jeleit adták és művészi tanulmányaikat külföldön akarják kiegészíteni.

A díjat ugyanaz a művész csak egy évre kaphatja. A jubileumi díj élvezetében lévő művész a bírálóbizottságnak az általa bemutatott s a főváros tulajdonába átmenő kész mű alapján hozandó újabb határozatával a díjat kivételesen még egy évre

8. Érvényes határozat hozatalához az elnökön kívül legalább négy tag jelenléte szükséges. Ha a bizottság tagjai kellő számban nem jelennek meg, s e miatt a bizottság egymásután kétszer nem határozatképes, erről hozzám a bírálóbizottság újjáalakítása végett jelentést kell tenni.

A bizottságban a szavazás nyilvános. A díj odaítéléséhez a szavazatok általános többsége szükséges. Amennyiben a díjra senki sem nyerné el a szavazatok általános többségét, azokra, akik viszonylagosan legtöbb szavazatot kapták, újabb szavazás ejtendő meg. A bizottság elnöke csakis szavazategyenlőség esetén szavaz, amikor is a szavazata döntő.

9. A bírálóbizottság határozata végérvényes és az nekem és a közművelődési szakbizottságnak bejelentendő. Ha a bírálóbizottság határozata az alapítóokirat itt részletezett rendelkezéseinek nem felelne meg, jogomban áll a bizottság határozatát megsemmisíteni s a bizottságot az alapító okiratnak megfelelő javaslat tételére utasítani. A megsemmisítő határozatom ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz fellebbezésnek van helye.

10. A pályázati hirdetést a Fővárosi Közlöny egymásután következő három számában közzététetem. A pályázati hirdetmény egyes példányait a pályázni kívánók a polgármesteri XI. ügyosztályban (IV., Központi városháza, I. pavillon, II. emelet 30. ajtó) díjmentesen megkaphatják.

Budapest, 1942. február 19.

A polgármester helyett:
Dr. Morvay s. k.
alpolgármester."

A KOMÁROMI MŰVÉSZETI HETEK TANULSÁGAI

A Komáromi Művészeti Hetek kiállításainak szép anyagi és erkölcsi sikeréről már korábban beszámoltunk. Most, amikor a Kolozsvárott májusban rendezendő Művészeti Hetek, s az annak keretében megtartandó VI. Nemzeti Kiállítás megnyitása előtt állunk, nem érdektelen, sőt a közönség, de különösen a művészek szempontjából is nagyon hasznosia Komáromi Művészeti Hetek képzőművészeti kiállításával kapcsolatos tanulságok leszűrése. E célból kértük fel Pölöskey Sándor festőművészt, aki az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács megbízásából a kiállítás tartama alatt, a város társadalmával való állandó kapcsolat fenntartása végett Komáromban tartózkodott, hogy ott szerzett tapasztalatairól és megfigyeléseiből a Szépművészet hasábjain keresztül számoljon be. Ezt az érdekes és hasznos tanulságokban bővelkedő beszámolót az alábbiakban közöljük:

A nemrég lezajlott Komáromi Művészeti Hetek képzőművészeti kiállításának bezárulása és a Kolozsvári Nemzeti kiállítás beküldése előtt — úgy gondolom — nem lesz érdektelen, ha elmondok egy és mást, azzal a szándékkal, hogy annak tanulságait minden érdekelt művésztársam a maga módján megfontolás tárgyává teheti.

Szép számmal jelentek meg e megnyitáson a szereplő művészek. Így a kiállítás külső képéről közvetlen vagy közvetett úton sokan szerezhettek tájékozást.

Magam, ki a kiállítás ideje alatt végig ott voltam, sok egyéb tapasztalást is szereztem.

Pölt Antal

soproni aranyozó
és festő

lásd

Csatkai Endre dr

Tűnek a művei a soproni régi műhely oromcsoportja?

Sopron 1941.

316, 317. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pölt Antal

Pölt Antal, Kismartonból, atyja építészmérnök hg. Esterházynál, 11 éves korában, 1811 júl. 1-én iratkozott be.

76

Fleischer Beá 76-l

Pfeiffer Helmann, [illegible] aug. 9-én Mosonban, 1881 okt.-ben iratkozott be és 1885 dec.-ig Grünenkerl tanítványa volt.

Pölt

l.

LykaMagyműI800-50

375. l.

6.

MŰK

Pölöskei Sándor

Részt vett a Fejérmegyei Képzőművészek Tavaszi Kiállitásán, mely.... jun . 9-én nyilt meg.

Sz.L.: A megye képzőművészeinek Tavaszi Kiállitása.
FEJÉRMEGYEI HIRLAP..... jun. 18.
/A Sajtófigyelő anyagában az évszám hiányzik./
Valószin ülog 1957-59.

Pölöskey Sándor MDK

Szerepelt a kiállitáson.

-.-

Sz. L. : A megyei képzőművészek Téli Kiállitása.

FEJÉR MEGYEI HIRLAP. 1957. dec. 18. 4. oldal.

MDK

Pölöskey Sandor, festö

Weekend a Dunán.
Szentendrei részlet. Tempera.

Nemzeti Szalon.-Téli tárlat. 1932.dec. Kat.

MDK

Pölös key Sándor, festö

Egervidéki táj. Olf.
Növemberi köd a Dunán. "

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Pölöskey Sándor, festö

Tabán, kömives lépcsö.	Tempera.
Falurészlet.	Aquarell.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

MDK

Pölöskei Sándor, festőm.

Patak partja. Tempera.

Műcs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17.
Kat. 2o.1.

MDK

Pölöskey Sándor, festöm.

Téli táj nyulakkal. Olf. Jelz.

Árv.Közl.1940.1.rk.sz. 32.1.

Pölöskey Sándor

Téli táj nyulakkal.Olajf. 32x52./Jelzett./
Szántás.Olajf. 36x51./Jelzett./

Árverési Közlöny.93.aukció. 32.l.

MDK

Pölöskey Sándor

Téli táj nyulakkal.Olajf.32x52./Jelzett./

Árverési Közlöny.94.aukció. 36.l.

Pölöskey Sándor

Művével szerepelt a Nemzeti Szalónban a Balatoni Társaság negyedik képzőműv. kiáll.-án.

Az Est, 930. IX. 21.

Pölöskey Sándor

Alkotásával szerepelt a Balatoni Társ.kiáll.-
án a Nemzeti Szalónban.

N.U.930.IX.21.

Pólya Lajos

festőművész

Duna Kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1933.II.1.

Pólya Sándor

festőművész

Duna Kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1938.I.29

Pölöskey Sándor

"Zalai csősz" , "Kapáló Leány" c. művei a Balatoni Társ. kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

P.H. 930. IX. 21.

Pölöskey Sándor MDK

Simor utca vége, gouache

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Pölöskey Sándor festőművész

Vigszezkiállitás - Nemzeti Szalonban képével szerepel

Est 1931 VI.el.

Pölöskey Sándor festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével vett részt
/olajfestmények, akvarellek/

Magyarság 1931.IX.20.

Pölöskey Sándor festőművész

Nemzeti Szalon - Őszi Tárlaton - képével vett részt

Nemzeti Ujság IX
~~Magyarság~~ 1931.XI.20

Pölöskey Sándor

Művészek az erdélyt bevonaláson. Szépművészet, 1940. 51.1.

/Bp., 1908. szept. 17. -- /:
ait Bp.-en a Podolini-féle Munkás
lában végezte. Fontosabb müvei: Le-

MDK

Pölöskey Sándor

A Berlinben rend.magy.képzőm.kiallitásnak állandó titkára, aki faradhatatlan készséggel állt a nagyközönség rendelkezésére felvilágositásaival és a kiall. allandó irányitását végezte.

Szabolcs Ferenc dr.: 25 ezer látogatója volt a magy.képzőm.kiáll.-nak Berlinben.

Esti Ujság 1943.jan.15. 5.l.

Pölöskey Sándor

Tanulmány, gouache

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Pölöskey Sándor

MDK

Őszi eső

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Pölöskey Sándor MDK

Konda

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Pölöskey Sándor

MDK

Falusi udvar

Műcsarnok 1938 őszi tárlat

Pölöskey Sándor

Balassi udvar

Pólösrey Sándor

Szerepelt a Magyarság képzőművészeti kiállításán.

M. 1933. XI. 5.

Pölöskey Sándor

Alkotásával szerepelt a "Fiatal Művészek Kiállitásá"-n a Műcsarnokban.

M.933.IX.10.

Pölöskey Sándor MDK

Bivalyok, gouache

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944.jun. Műcs.

Pólöskey Sándor MDK

Arcképtanulmány, pasztell

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

Pölöskey Sándor MDK

Bivalyok, gouache

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Pölöskey Sándor

Modern egyházművészeti kiállításon a Nemzeti Szalonban falfestmény-terve szerepelt.

UN.930.VIII.17.

Pölöskey

Árpádházi Szentek kiállításán a Nemzeti Szalonban színes rajzai szerepeltek.

M. 930. VIII. 15.

MDK

Pölöskey Sándor

7.nemzeti kápzés. kiáll. 1944. jun. [illegible].

MDK

Pölöskey Sándor

Simor utca vége, gouache

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944.jun. műcs.

Pölöskey Sándor MDK

Alkonyati borulás, vizf.

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Pölöskei Sándor

Patak partja, tempera

Miccarnok 1931/32 téli kiállitás

yPölöskey Sándor

Áprilisi hajnal, olf.

Mücsarnok 1933 Fiatal művészek kiállitása

Yours Sincerely,

Admiral Beatty, O.F.

MDK

Pölöskey Sándor

Falusi vihar

KmTárs. 1938. őszi tárlat, 29 l.

Pölöskey Sándor MDK

Paprikás kofa, temp.

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

MDK

Pölöskey Sandor

Bivalyok. Guache.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 22.1.

Pölöskey Sándor

MDK

Paprikás kofa, tempera

Műcsarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

MDK

Pölöskey Sándor

Szent Imre Szent Gellért kiséretében felkeresi a remeteségben Boldog Mór szerzetest.

Árpadházi Szentek Modern Egyházművészeti Kiállításának Katalogusa. Bpest. 1930. Aug. Nemzeti Szalon.

Pölöskey Sándor

festőművész

Fájó szívvel jelentjük, hogy barátunk, Pölöskey Sándor festőművész, a Fejér megyei Képzőművész munkacsoport tagja elhunyt.

Fejér megyei
Hírlap 1958
jún. 3.
4. l.

sület vezetősége és tagjai az egyesületen kívülálló díszgalambászokat szeretettel várja az egyesületbe.

Az egyesület nevében:

Fodor Ferenc

titkár

Pölt Johann festő

Magyar Művészet, 1927

293-298.o.

Csetkai Endre: Magyar festők művei a kismartoni művészettörténeti kiállításon.

Pölt, Johann.

festō

l

Csat-Frey Öst Kunstt

XXIV.

XXIV, 65. l

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
281

Römer, Florian. Der Hochaltar der seligen Margaretha, Tochter König Bela IV

4. Ld.

MDK

Pölöskey Sándor

Simor-utca vége. Guache.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 32.1.

Pölt

hesseegi rajzolómester akvarellt készített az Eisenstaedt-i Esterházy kastélyról 1797.

Allgemeine Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart, Leipzig, 1963.
II/a kötet 433 l

Pöltl

az Eisenstadt-i Esterházy kastély-
ról akvarellt készített.

Allgemeine Landeskatographie des
Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.
II/a. kötet 413 l

Pöltl Matthias

hercegi főkertész

l Frey Burgl 1929

XI. l.

Besztercze-Naszód vármegye alispánja.

Szám: 13692/915.

alispán.

Határidő .....

A válaszirat alapjául szolgáló jelentés, megkeresés, rendelet száma .....

Tárgy Az óradnai templomrom ki

.....

Műemlékek Orsz

PÖLTH János építész

1807 rk. templom

HORVÁTH Barna: Sajószentpéter, műemlékei.
Bp. 1986. 13.

3, 1680, 1979, 2278

, 781

M.D.K.

Pölt Mathias rajzoló

A kismartoni Eszterhazy kastélyhoz tartozó kertterv készitője és valószinüleg kivitelezője is volt.

Zádor Anna: A Grassalkovich-Levéltár kerttervei

Magyar Művészet 1931. 9-10 sz. 585.o.

Pölt Mátyás

volt Tényes Miklós kertésze, ő készítette a kismartoni kert utolsó változatát is Esterházy Pál-Antal rénére Valószínű, ő a festődi „lazirozott rajzon" nereplő kertnek a terverője és kivitelerője.

Mőcsényi Mihály: A festődi táj-park-kastély műegyüttesről
Műemlékvédelem, 1968/3. 172. o.

M.D.K.

Pölt Mátyás, főkertész

1790-ig az Esterházai kastély parkjában álló szökőkutak és kert-művészeti remekek gondozója.

Valkó Arisztid; Haydn emlékművek kivitelezői ...
Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963. XII.évf.
1. sz. 31.old.

Pölt Mátyás
főhertész

M.D.K.

1776-ban sa fertődi kastély
parkját rendezte el.

Ferenczy Károly: Álláspontok találkozása és összeütközése
Művészet, 1963. május – 11 lap

F. B. Polt

festō

Kis Marton. eredeti
aqu.

Tört Lepics. rajz gnift
ligyes festō.

Tehresé a Lepicsek
nincs

Pölt F. B

Kis-Marton. T. 7045.

A hegyes vidék középterét a város foglalja el a herczegi kastélylyal, az előtérben pedig a balra vezető úton, a búcsusok előtt, kocsit és járókelőket látunk, mig a szentkép lépcsőzetén pihenő knél földmives áll levett kalappal.

Aquarell, mér. 43.8: 63.2 cm.
Készitette: F.B. Pölt. 1825-ben.

Szn. 4-901.
126-901-1.

Pölt Mátyás
műértő

l.

Rapkert

120. l. utáni
melléklet

122. l.

Pölt. Matthias

Kartén

l.

Csat. Frey ÖSt. Kunstt

XXIV. k.

81, 82. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
280

Hampel József. Aquincum történetének
vázlata. 2. rész.
Pest, 1872.

7.

1 d.

Matthias Pöltl

tervet készített 1754 körül az Eisenstadt-i Esterházy kastély parkjáról.

Dagobert Frey: Das Burgenland, Wien, 1929 I-XXXI. l

XI l

MDK

Pöltz Antal, ép.

25o222.Nagy Ferenc/VI.Váci-ut 49/ a III.Szemlőhegy
5937 hrsz.a. földszintes ház.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Váll.Közl. XI.évf. 1968 dec.2. 4.l.

PÖLT Mátyás kertész

Esterházy cs. főkertésze

ÖRSI Károly: Kertészet Magyarországon a XVIII. században. In: A barokk kor műemlékei. Bp., 1932 1oo, 101.

nek, a „nagy textiles generációnak" munkáit 1968—70 körül „a régi idők" szelleme lengi be és frissíti fel. Elég, ha ezúttal csak Szenes Zsuzsa korai gyapjútűzéseire, *Szilvitzky Margit*nak 1970-es kiállításán bemutatott textilmontázsaira és vegyes, gazdag technikájú kompozícióira vagy *Szabó Mariann*ának a szecessziós indíttatást legtovább, még a hatvanas években is őrző és folytató munkáira emlékezünk. Ne gondoljuk azonban, hogy csupán a stílus problémája foglalkoztatta ezekben az években a textilművészet legjobbjait. A technikák páratlan gazdagságán és a szecesszió csábító formakultúráján mélyebbre ható változások virágoztak ki. A *Textil-falikép 68* kiállítás címe még a korábbi, falhoz simuló, lényegében kép- (festmény-) értékű és díszítő funkciójú textil fogalmával számolt; valamivel, ami a hagyományos értelemben vett textilanyagból készül és alapjában véve semleges tartalmú, bármilyen környezeti közegben hasonuló, nem független és nem önálló kiegészítő. Szilvitzky Margit néhány olyan kompozíciója, mint a térbe felfüggesztett *Pillangó* vagy a miseruhákra emlékeztető darabok már a funkció megváltozását mutatják: nem képi értékű quasi-festmények, hanem olyan — gyakran a térben életre kelő, azt elfoglaló és uraló — tárgyak, amelyekből a másodlagos, díszítő szándék teljesen hiányzik. Sőt meglepő erejük éppen önállóságukból, önértékeikből táplálkozik: céljuk egy belső gondolat kifejezése, érvényesítése a textil anyagainak segítségével, anélkül hogy egy általánosított, elvont „körny
alkalmazkodniuk ke
nak. Így a díszítőfun
játos anyagfajtában n
zető szerepet. Ez vo
következtében a text
latokat, új kompozí
létre.

Szilvitzky Margit n
a fordulat nem ma
volt: egymással párh
sonló irányban, elég
kercseire és szalagjai
textilplasztikáira, Sz
seire gondolunk. Be
műfajnak az az igény
ként önnön belső p
koncentráció ugyan
sult. A műfaj határai
gül teljes felszámolá
kérdéseire való gyor
gondolatcseréje, a ki
lesedése a képzőmű
venes évek első felé

A textil feltartózta
ta ugyanis nem állt n
ton, nem fulladt ki s

MDK

Pöltzbauer Mihály kőmives inas

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

PÖLZ, Hans Jakobsdorf

1670 Seibersdorf

Ass 1997/1-3. 227.

A főoltár körül szőlőlombokkal ékes öntött vasko
két barokk stílű gyertyatartó sárgarézből 1
gyertyatartó, színes bányász szobrocska fából. U
rézből, ezüst corpussal, 1736-ból. Rapirirt von
Copf stílű keresztkút fából, 1803.

Sekrestyében:

1. Két rézgyertyatartó, baluszter alakú, 17738.
2. Ónfeszület 17744-ből, új corpussal.
3. Két czopfstílű vasgyertyatartó baluszter alakú s
4. Antipendium ld selyemből arany hímze
gránátalmás koszorúban Isten Báránya s 1744. év
5. Két karing ezüst csatokkal Libay Sámueltől.
6. Tizenkét darab úrvacsorakendő arany és szí
hímzett, XVII-XVIII. sz.

Az ág. hitv. ev. egyház kincstára az elemi iskola é

Pön

eremiviső.

lasd

Numizmat. Közl.

1911. 7 l

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Pönicke, E.

Das Handlungsgebäude in Pesth. Lith. von *E. Pönicke* in Leipzig — L. Blau. 176×107 mm. — Főv. Muz. Lt. 3914.

Ponicke, E.

lipcsei litografus

l.

Mihalik Miklósbőr

45.-l.-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Pönicke E.

Das Handlungsgebäude in Pesth. Lith. von. E. Pönicke in Leipzig. - L.Blau 176 x 107 m/m. Főv.ltsz. 3914.

Az Életképek melléklete, 1845.-

Átkelés a Dunán csónakon, Bu
"Átszállási jelenet" aláírással.-
1845.-Nyomt.A.F.Walzel.-Kiadja az
Frankenburg Adolf". /V.ö.Szfv.Muz

Pesti városliget, előtérben
gyermekek.Aláírása:"Ansicht des S
bey Pesth".Barabás Miklós./V.Ö. S

Pesti Dinnyevásár.Weber raj
szines kőnyomat.28 x 19.5 cm.Arnz
Düsseldorf.- Kremmer:A régi... 354

Piaci kép a régi Széna téren
Szinezett kőnyomat, bal sarkában "V
sel.- Szfv.Muz.Kat.55.

Budai Szüret-tor, Szines kőny
Arnz & Comp in Düsseldorf.-Kremmer

Dunavizhordogató.-Wassermann
eau". Sterio.- M.le Baron de Prona
la vie populaire en Hongrie"-ból.-
Düsseldorf.Eigenthum und Verlag v.
284 x 199 m/m.-Lanfr.Gyüjt.237.-

Egy müvésztársaság vigassága
Sterio Károly. 1848.-

PÖNNINGE/, éremművész

A hazai numizmatikában aelő izben az orvosok szimbóluma,a kigyós bot 1835-ben fordúlt elő Marsovszky József pozsonyi tisztifőorvos érmén, PÖNNINGER alkotásán. 12.old

DR.VARANNAI GYULA: Aszklepiosz és a kigyó /a magyar orvosérmeken 11.old

A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve, 1970. Bp.

Pönninger

ereinzolvari

laid

Cs-erem 57. l

Pönninger F

Hummel mellszobra

Pozsony számára, réz-
öntvény

Kiállítva

Pozsonyi műkiállítás
1883. 22. C.

Pönninger

veiss szobrász

magyar vonatkozási

műve.

Hummel János

zeneszerző és zongora-

művész szobra, mely

Weimarba került s a

szinház közelében áll.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái és

terei. Pozsony, 1905

175. t.

PÖNINGER, Johann

1835 Hansovsky Josef

Huszár: Személyi emlék.
Bp. 1999. 78. No. 327.

vaház épülete

Ó CSABA

udvarral rendelkező, szabály-
északkeleti sarkában helyez-
npanonnal koronázott, hosz-
utat *(1. kép)*, mint a többi ut-
kialakított főpárkánytól elte-
lem: az egyszerű lemezes öv-
lévő szakaszokat kitöltő fal-
es tagolás pedig teljesen hi-
sókról nyílnak a fiókos don-
e egyetlen izgalmas építésze-
rmájú kiugrása jelenti.
szakirodalom – érthető mó-
hogy a szóban forgó épület-
ony) kell látnunk, amelyet a
lem kételkedett ebben a vá-
nény két monográfusa sem.
a szerencsés és kivételezett
i bencés Barcza Leánder[2] és

Päninger Laurenz

Erster Münzgraveur beim K. K. Hauptmünzamte in Wien, geboren 6 Novemb 1776, gestorben Jänner 1857.
1797 - tól ezideig Körmöcbányán dolgozik.

Katmünzen IV. 1313. 1.

Erdélyi Pál IV. 57.

Pöppel A./Andreas/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Königsberg, Poroszorsz:Pöppel A." 122.old

Batéri Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 9[illegible].old

Arrabona,9. -Kantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz.Évkönyve

Pöppel,Andreas,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke:"Pöppel,Andreas,Königsberg,1674."
118.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.~~xxx~~ old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967.
A Győri Múz.Évkönyve

Anreas pöppel,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből:" Andreas pöppel von Königsberg /!/tischler Ingesell". 100.old 1674-ből

Batári Ferenc: Asztalosiegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz. Evkönyve

PÓRCZI JÁNOS, nyomdász

---

71 éves nyugdijas nyomdasz Szombathelyen. Szintén emlékszik a Die Rote Fahne előállitására, sőt azt is allitja, hogy Österreichische Zeitung néven még egy német lapot is nyomtak. sőt egy orosz nyelvü is, de cimére nem emlékszik. A szovjet katonak részére készült, nem ők szedték, csak a nyomast végezték. 293. old

KUNTAR LAJOS: A felszabadulas utani első sajtótermékekről 292. old

VASI SZEMLE, XXV. évf. 1971. 2. szam, Szombathely

Pördi

42 László

Művészet

1937. 10. sz. 116. l.

62. EUDOROS SÍRKÖVE.

Mészkő. Magassága 66·5 cm. Szélessége 51·6 cm. Vastagsága 8 cm. Alsó része letörött, a többi szélei megcsonkultak; azonkívül több kisebb-nagyobb sérülés. A velencei Nani-gyűjteményből való.

Fönt palmetta-friz, ez alatt keskenyebb tölgyfalevél friz diszíti a sírtáblát. Legalul a domborulatos felirat: ΕΥΔΩΡΕ | ΧΑΙΡΕ (Eudoros, Isten veled!). A felirat alakja hellenisztikus korra vall.

Paul Jacobsthal, Zur Kunstgeschichte der griechischen Inschriften. (ΧΑΡΙΤΕΣ, 460 l.)

Paul Arndt: Grabstein des Eudoros. Hellenistisch. Nach Material und Styl aus West-Griechenland.

63. SÍRDOMBORMŰ TÖREDÉKE.

Pördy L

festő Szeged

ind

Némedy Szeged 420. l.

MDK

Pörge

Műveivel szerepelt a Nemzeti Szalon karacsonyi művasaran.

Cikk: A Nemzeti Szalon karacsonya.

Uj Idők, 1904-5.XI. 11.sz. 276.l.

MDK

Pörge

Képkiállitások megnyitása. Vas. Ujs. 1898. 45. évf. 897.l.

PÖRGE GERGELY,festő

A Népr.Muz.Adattárában a közel mult idő magyar művészgárdájából Pörge müvei is szerepelnel a rajztár leltárában. 291.old

CS.SEBESTYÉN KÁROLY: A Néprajzi Muzeum rajzgyüjteménye 287.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

Pörge Gergely MDK

Csirkéskofák, olf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Pöltge G.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1877

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1 149 1

Pörge Gergely MDK

Vásárra, olf.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Pörge Gergely MDK

Hazafelé, olf.

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Faluvége, olf.
Vásárra, olf.
Hortobágyi tanyarészlet, olf.
Megyeri Dunaparton, olf.

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Mücsarnok 1919-2c. téli tárlat

Pörge Gergely MDK

Tátra-Lomnic, olf.
Az aquincumi Dunapartról, olf.
Őszi behordás, olf.

Mücsarnok 1919-2o. téli tárlat

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930

726. Piac. Olf. 2ox33 J.l.b.

Árv. Csarn.1932. I.rk.22. 34.1.

61, 2, márc.

Pörge Gergely

MDK

Vásár-részlet, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Pörge Gergely M.D.K.

Petőfi Sándor szülőháza Kiskőrösön. /rajz/ 1909.

repr.

Keresztury Dezső: A magyar irodalom képeskönyve Bp. 1956.
179.1.

MDK

Pörge Gergely, festöm.

Hetivásár.	Olf.
Vásárrészlet.	"
Haza a mezöröl.	"
Hazafelé.	"

Mücs.-OMKT.1921. Tavaszi vásár. Kat. 12.1.

Pörge Gergely MDK

Havas ut, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely

MDK

Mezőturi vásár

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállítás

Pörge Gergely MDK

Őszi behordás

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 MÁJ 26

Magyar Nemzet

Pörge Gergely

Nemzet

Pörge Gergelyről

1858. május 18-án, tehát 110 éve született Budapesten Pörge Gergely festőművész, aki 1930 április 23-án hunyt el Újpesten. Több mint félszáz esztendeig volt elismert kiállítóművész. A Benczúr Mesteriskola egyik legtehetségesebb tagja volt. Vásári jeleneteket, apró méretű népéletképeket állított ki. A Nagy-Dunán, A havas út, Lucskos idő című festményei, az Újpesti kikötő máig is Nemzeti Galériánk díszei. Ő nem gondolt arra, hogy fejedelmek hősi dolgaival borítson be terjedelmes vásznakat, hanem ráeszmélt, hogy a parányi világ, amely Rákospalota körül van, páratlan a maga nemében. Meg is érdemelne utcaelnevezést azon a tájon. Káposztásmegyer című aranyérmes képe, vajon merre került? Sajnos, már régen olyan csend van körülötte, mintha túl gazdagok lennénk komoly, nagy művészekben.

Lázár József,
V., Szent István tér 3., I. 2.

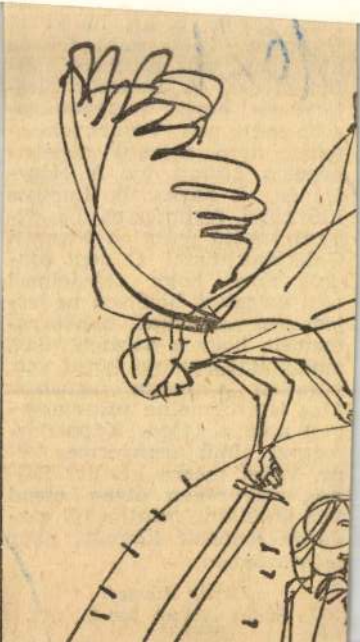

M.D.K.

Pörge Gergely

"Huszárcsiny" c. festményének repr.-ját hozza a lap.

Magyar Salon, Bp. 1895. dec. hó, 24. kötet
527. lap

Pörge Gergely MDK

Bibliai hangulat a mezőn, olf.
Vásárrészlet, olf.
Alföldi tanya, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Csirkés kofák

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely, festöm. MDK

abból a gárdából, amellyel rég megbarátkozott a közönség. Szerepel munkájával.

Lyka Károly: Uj képek a Nemz.Szal.-ban.
Nemz. Szal. tavaszi kiállitása.
Uj Idők.1904-5. XI. 27.sz.

MDK

Pörge Gergely, festöm.

a N.Sz.által rend. 63 csop.kiáll. egyikén-másikán szerepelt müveivel. 1901.

A Nemz. Szal. 400-ik jub.és a KMVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

Pörge Gergely festőművész.

MDK.

Képzőművészeti Társulatnak tavaszi Kiállitásán vett részt a Szépmüvészeti Muzeumben.

Művészet, 1918. 1. 1.

PÖRGE GERGELY /1858-1930/

Piac. Olajf. 20x33.

Árverési Közlöny 1932. 1.rk.sz. 34.oldal

PÖRGE GERGELY

Alföldi tanyarészlet. Olajf.
Alkony az Alföldön. Olajf.
Pusztai kaszinó. Olajf.
Téli vásár. Olajf.
Tanyai kutnál. Olajf.
Kolopi major. Olajf.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 39.oldal

PÖRGE GERGELY

Majorudvar. O lajf.
Ősz i világ. "
Nyári felhők. "
Őszi napsugárban. Olajf.
Rossz vásár. Olajf.
Ujpesti vásár. Olajf.

Képzőm.Társ. 191o.tav.kiáll.kat. 34.oldal

PÖRGE GERGELY

Havas ut Fóth felé. Olajf.
Kolopi tanyarészlet. Olajf.
Cirkusz a mezőturi nagypiacon. Olajf.
Turi vásár. Olajf.
Őszi hangulat. Olajf.
Kmegyeri hajóállomás. Olajf.

KMT 1911.tav.kiáll.kat. 32.oldal

Pörge Gergely MDK

Künn a mezőn, olf.
Kilátás az aquincumi Dunapartról. olf.

Műcs rnok 1925. Tavaszi kiállitás

Pörge Gergely

MDK

Turi sátor vásár nélkül
Hirek Boszniából

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Pörge Gergely MDK

Virágos mezőben
Téli virág
Részlet Békésből

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Pörge Gergely MDK

Télen a csárda előtt, olf.
Szalmabehordás, olf.

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely, festöm.
sz.1859.

594. Beszélgetés a gémeskutnál.J.l.b.: Pörge Gergely
18x27 Fa. 919.

595.A gémeskutnál. J.l.b.: Pörge Gergely. Fa.
24x37

Ernst Múzeum emkeiói. XXVIII. 46.l.

M.D.K.

Pörge Gergely

Arcképe szerepel a Mücsarnok tavaszi tárlatán kiállitó müvészek arcképei között.

Cserna Andor: A Szinházi Élet Tavaszi Tárlata c. Szinházi Élet. Bp. 192o. május 9-15. IX. évf. 19. sz. 29. lap.

MDK

Pörge Gergely

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz.
11. 1.

MDK

Pörge Gergely

Tájképeivel szerepel a Műcsarnok tav.tarlatan.

/Kézdi./ :Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.1. 4.1.

MDK

Pörge Gergely

"Patak mentén" olf. c. művét megvásárolták az 1915/16. téli tárlaton.

Művészet 1916. 38.o.

M.D.K.

Pörge Gergely

A nagy tavaszi tárlaton a Mücsarnokban kiállitott 443 kép és szobormü között szerepel müve.

Az ezt követő 27. számban juli. 3-9. a 27. oldalon 2-es számmal a müvész fényképe szerepel.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 21. lap.

Pörge Gergely

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Pörge Gergely

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

P H 1926. X. 24.

Pörge Gergely.

A Műcsarnok téli tárlatán akarattyai részletet ábrázoló munkája szerepel. (említve.)

Magyarság, 1927. dec. 18.

Pörge Gergely festő

Az Árverési Csarnok karácsonyi aukciójáu szerepelt.

M.930.XII.7.

MDK

Pörge Gergely

Művészet ~~197~~ 1917. 4. 1.

Pörge Gergely festő

MDE

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 7.l.

MDK

Pörge Gergely

Dunai halászok tanyája

KMTárs. 1927. Őszi kiáll. kat.

Pörge Gergely

A cigány jósnő háza előtt

KMTára. 1927. Őszi kiáll. kat.

MDK

Pörge Gergely

Kisebb kollekcióval résztvett az ujpesti művészek 1909 évi képzőművészeti kiallitasan.

Gy.: Ujpest. 1831-1930 MUM XI.1932.

Ugró 97, 463, 464.l.

MDK

Pörge Gergely

Vásár részlet, of.

Műcs. téli kiáll. 1926.

MDK

Pörge Gergely

Pihenés a csárda előtt, of.

Műcs. téli kiáll. 1926.

Pörge Gergely MDK

Falu vége, olf.
Ujpesti vásárrészlet, olf.

Mücsarnok 192o-21. Téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Pörge Gergely • MDK

Piaci részlet, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MDK

Pörge Gergely

Künn a mezőn, of.

Kilátás az aquincumi Dunapartról, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 25. l.

MDK

Pörge Gergely

Szalmabehordás, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 23 l.

Pörge Gergely

Művével szerepel a Műcsarnok Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 24.

MDK

Pörge Gergely

Télen a csárda előtt, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 23 l.

Pörge gergely

Szerepelt az ujpesti művészek kiállítása a fögimnáziumban (1919 május)

Bokor László: A ujpesti direktórium titkára

Megnabadság 1969 III. 21

M.D.K.

Pörge Gergely

A müvész szerepel az Országos Szépmüvészeti Tár
sulat felvidéki vándorkiállitásán, melyet az
egyes városokban a Borsod-Miskolci Közmüvelődé-
si Egyesület rendez, -adja hirül a lap "Iro-
dalom és Müvészet" c. rovata.

Budapesti Illusztrált Szalon Lapok Bp. 1910.
okto hó

MDK

Pörge Gergely, Jestő

1919. májusában Újpesten, a főgimnáziumban, kiállításon szerepelt.

Bokor László: Az újpesti direktórium titkára 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969 márc. 21.

M.D.K.

Pörge Gergely

Müveit igen magasra értékeli a "Nemzeti Szalon kiállitása" cimmel közölt beszámoló a "Hónapról-hónapra" c. rovatban.

Magyar Salon, Bp. 1902. ápr. hó , XXXVII. kötet
60. lap

Festésnet.

„Őszi tój" c. kép.

(Pörge Gergely-től).

K. T. 1634/1897.

1897. dec. 7.

Pörge Gergely festő,
(Rákospalota).

K. V. 1634/1897.
1897. dec. 7.

MDK

Pörge Gergely f.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 37. l.

Pörge Gergely MDK

Ujpesti kikötő, olf.

Mücsrnok 1924. febr-márc.

Pörge Gergely MDK

Dinaparti halászkunyhó, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás.

Pörge Gergely MDK

A lomnici csucs a Lupthay tó felől, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállítás.

PÖRGE GERGELY

95. Tavasz felé. Olajf.

Képzőm.Társ.1909.tav.kiállkat. 31.oldal

MDK

Pörge Gergely

Átkelés a folyón, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp., 1952.

MDK

Pörge Gergely

Behavazott tanya, o.

Baromfiudvar, o.

A Dunapart Aquincumnál, o.
Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Pörge Gergely

Bp. északi, legszélsőbb hatása, o.

Az óbudai Illés malom, o.

Várpalotai részlet, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Pörge Gergely

Dunamentén, o.

Itatónál, o.

Káposztásmegyeri hangulat, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Pörge Gergely

Mezőturi vásár, o.

Dunaparti részlet a Római fürdőnél, o.

Kilátás az óbudai szigetről, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Pörge Gergely

Dunai táj, o.

Szendrői táj, o.

Patak mentén, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

PÖRGE GERGELY

□O

4o1 Balatoni halászok.
4o2 Duna part a Római fürdőnél.
4o3 Reggeli hangulat a Balatonon.

KMTárs.1929/3o téli kiáll.kat. 19.oldal

BIRKA-NYÁJ. — Pörge Gergely rajza.

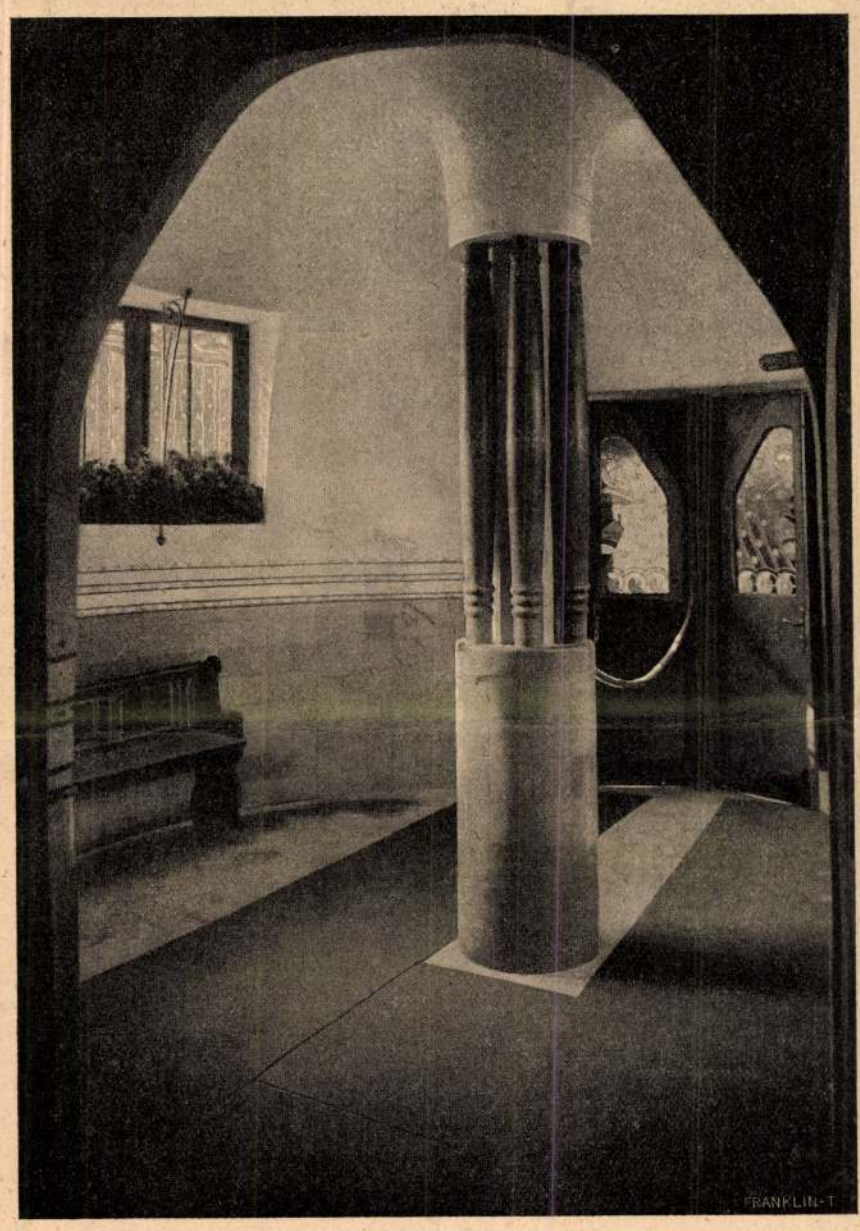

A PETŐFI-HÁZ ELŐCSARNOKA.

JÓKAI KÁRTYA-ASZTALA, A PETŐFI-HÁZ JÓKAI-SZOBÁJÁBAN.

A KÖNYVTÁR.

— Hej, urfi, — fohászkodott az öreg — de sokért nem adnám, ha egyszer csak így elibém tünne a Sármány az éjszakából, hogy még egyszer megülhetném! Nem adnám egy tizenhatesztendős szép lányért, pedig régen esett szavam asszonyfélével.

Megint elgondolkozott egy kicsit az öreg, úgy kezdte újra.

— Verték-e meg már az úrfit?

— Még eddig nem.

— Engem pedig már vertek. Csak egyszer. Azóta se. De nem is ajánlanám senkinek se.

Valami Tiszának huzó vadmadár kiáltott a fejünk felett.

— Alighanem hattyu szólott — vélte az öreg. — Ha akarja az urfi, elmondhatom — tért vissza azután megint a verésre.

— Csak mondja, István bátyám.

— Hát úgy esett, hogy egyszer igen száraz nyarunk akadt. A tavaszi mező hamarosan lesült, esőre pedig hiába vártunk. Hát sokat koplalt a jószág. Egy nap a számadóm valamiféle dolgában Nádudvaron járt, oszt az én kezemre maradt a ménes. Hogy a gulyaföldön még inkább akadt egy kis legelő mező, gondoltam, átcsapom egy kicsit a jószágot. Mert akkor már harmadik hete koplalt. Legalább lakjék jól egyszer. Alig esteledett be, át is csaptam.

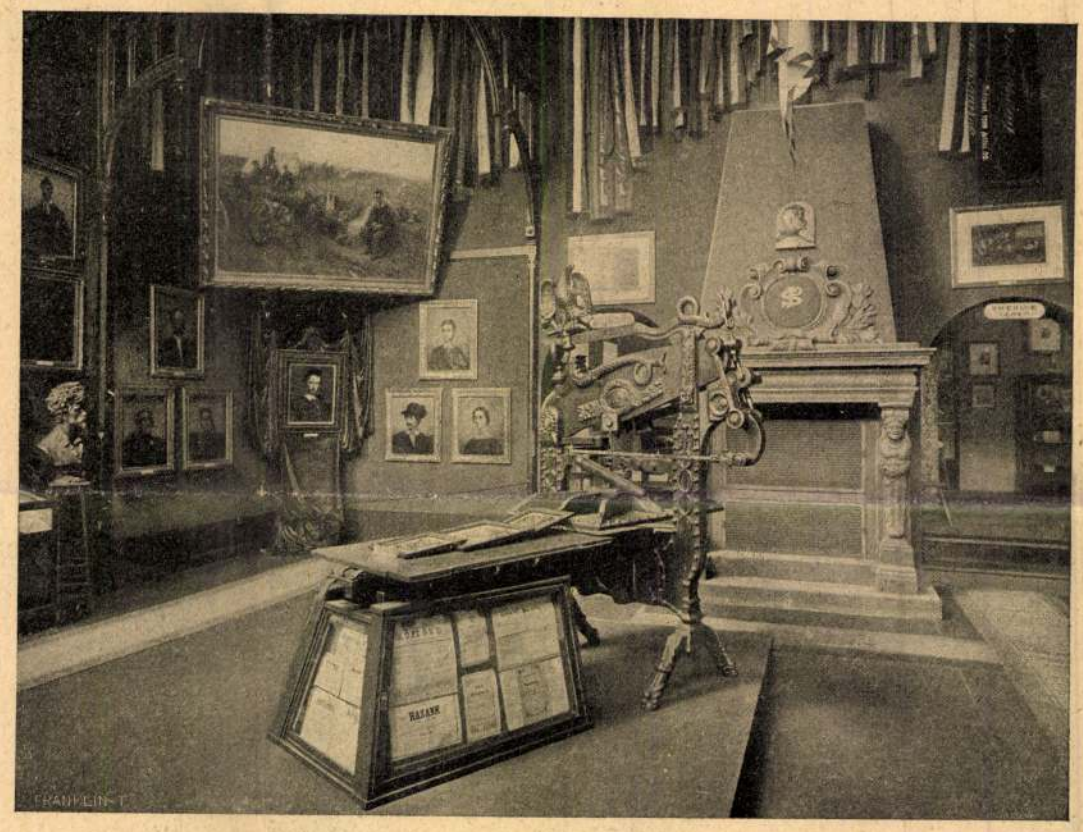

A KÖZÉP-TEREM, KÖZÉPEN AZ A SAJTÓ, MELYEN 1848 MÁRCZIUS 15-ÉN A NEMZETI DALT NYOMTÁK.

A PETŐFI-HÁZ A BAJZA-UTCZA FELŐL.

A PETŐFI-HÁZBÓL. — Balogh Rudolf fölvételei.

— Csakhogy hamarább hazajött ám a gazdám, mint számítottam. Mire észrevettem, már hiába tereltem volna vissza a ménest, csak rájött volna. Inkább bevártam. Pedig tudtam, hogy baj lesz, mert akkoriba orrontott rám valamiért.

— Ej é, — kiáltott rám — ez é a ménes járás?

— Nem feleltem, mert nem tudtam mit. Ő pedig csak lekerítette a nyakából a karikást, elkáromkodta magát, s végigvágott a lovamon. Nem én rajtam, urfi, hanem a lovamon, a Sármányon. Mert ha rajtam végigvágott volna is, a gazdám volt. De a lovamon vágott végig, egy ártatlan jószágon. Egyszeribe veres lett előttem a világ. Jóformán azt se tudtam, mit csinálok. Mikor valahogy megfékeztem a Sármányt, csak kézbe kaptam a karikásom, s végigvágtam vele elébb a gazdámon, azután a lován. A hogy csak birtam. Hogy alig győzött alatta ágaskodni a ló. Azután a ménesnek estem, s ütöttem, vágtam a karikással. Hogy egyszeribe mind elszaladt. Én pedig utánuk a Sármányon. A mék lovat értem, vágtam. Hogy nyolcz-tiz felé szaladt a ménes. Már csupa hab volt a Sármány, de én még mindig hajszoltam az egyik csapatot. Csak a Bogárzón hagytam abba. Ott darab ideig néztem a riadtan száguldó lovak után, azután ráborultam a Sármányra: — Na, Sármány, nagy a világ, merre menjünk? A Tiszának mentünk. Hej, urfi, jó tanya volt a Tisza partja. Csupa bokros liget, csupa rejtöző hely. A Sármánynak jó mező, engem pedig csak jól-jól tartottak a parti emberek.

Megint elhallgatott az öreg. Szedte össze az emlékeit. Azután nagyott sóhajtott, s folytatta.

— Egy hétig bujdostam. Talán vissza se is mentem volna soha, ha meg nem sajnálom a Sármányt. Csuda az urfi, hogy tud egy ló búsulni a többi után! Nagyon megesett rajta a szivem. Nem gondoltam már magamra, akármi is lesz velem. Csak a Sármány járt a fejembe.

— Na té — kérdeztem tőle egyszer a nyakába borulva — tudod-é, hová megyünk most?

— S mintha csak megértette volna az oktalan állat — nyerített örömében. Mikor a Bogárzón jártunk, még egyszer arra gondoltam, hogy visszafordulok. De végre is csak elszántam magam, s még be se alkonyodott, már a csikós tanyába értem. A számadóm a kút káváján ült. Csak ennyit kérdett:

— Hazajöttél.

— Haza — feleltem csendesen, s leszálltam a Sármányról. Örülve, élesen nyerítve szaladt a ló a ménesbe. A számadóm pedig csak oda szólt tanyásnak:

— Hozd elő csak a karikást, Pista!

— Mikor a kezében volt, néki eresztette, s istenesen elvert vele. Csupa hurka lett a há-

PÖRGE GERGELY

405 Levél jött hazulról.
406 Kilátás az óbudai szigetről.

KMTárs.1929/30 téli kiáll.kat. 19 ~~XX~~.oladl.

MDK

Pörge Gergely, festőm.

Balatoni halászok. Repr.

Balatoni képei a felejthetetlenül szép Mészöly képeket idézik.

KPM.T. téli kiállitása. 1912. -Vasárnapi Ujs. 19.2 59. évf. 46. sz. 928.old.

PÖRGE GERGELY

173. Őszi vásár. Olajf.
174. Balatoni halászok. Olajf.
175. Balatoni részlet. Olajf.
176. Dinnyevásár. Olajf.

K M T 1913. tav.kiáll.kat. 49.oldal

PÖRGE GERGELY

168. Tanyarészlet. Olajf.
169. Vásárrészlet. Olajf.
170. Parasztudvar. Olajf.
171. Csend a Balatonon. Olajf.
172. Mezei munka. Olajf.

MN KMT 1913. tav.kiáll.kat. 49.oldal

M. D-K

PÖRGE Gergely

(Frankel Leo-u. 21.) volt zsinnási

nyaroló. Ceruzarosti. (1914.)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962.

M.D.K.

PÖRGE Gergely ranéló

Látképek a Budapesti történeti Muzeum grafikai gyüjteményében

Budapest müemlékei II. kötet. 1962. 394.l.

Pörge Gergely, festő MDK

Falusi udvar. 48x31	Olf.
A nagyalföldről. 47x31	"
Csárda előtt télen. 38x26	"
Fonyódi halászok. 38x25.	"
Tanyarészlet. 39x26	"

ÁllóÁrv. Csarnok.-M.Képzőm.Egy. Kiáll. 1922. dec.15.-17
Kat. 13.l.

MDK

Pörge Gergely, festö
1858 - 1930

Szántás. Jelezve. Olf.
20 x 32 cm.

Almásy-Teleki XI. 1943. Kat. 27.1.

MDK

Pörge Gergely

Tájkép, of.

Tanya, of.

" "

Arv. Közl. 1929. jun. 4.rk.ss. 29. l.

MDK

Pörge Gergely
A kutnál, of.

Halásztanya, of.

Parasztudvar, of.

Komp, of.

Arv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 29. l.

M. D. V.

PÖRGE Gergely festő
(1858 - 1930)

Számos vaszán és festmenyénar
1910-es évek Tabánját és Óbudáját
lotfuk
újvesti élettrévek

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 129.e

M. D. K.

PÖRGE Gergely

A római táborváros amfiteát-
rumára épült házcsoport rajza
(1913)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 130. l.

mVk

Pörge Gergely festőm.

1858–1930

„Udvarrészlet" olajf.

„Senki sincs otthon" c. művei a kiállitáson

Kalauz a Nemzeti Szalon Nemzetközi kiállitásához

Budapest 1901.

MDK

Tabáni kiállitás

Pörge Gergely

Hirlap 1948. jun.18.

PÖRGE GERGELY /1858-1930/

Legelő gulya. Olajf. 39x25.
Téli hangulat. Olajf. 28x19.
Vizparti részlet. Olajf. 39x26.
Naplemente. Olajf. 23x29.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 33.oldal
95.aukcio

PÖRGE GERGELY /1858-193o/

Tanya. Olajf. 19x33.
Aratás után. Olajf. 17x26.
Piaci árusok. Olajf. 14x21.
Falusi udvar. Olajf. 15x2o.
Őszi táj. Olajf. 18x17.

Árverési Közlöny 194o.okt.4.rendk.sz. 33.oldal
95.aukcio

PÖRGE GERGELY /1858-1930/

Tájkép. Olajf. 19x14.
Piac. Olajf. 12x16.
Tájkép. Olajf. 13x19.
Mezőn. Olajf. 16x14.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 33.oldal
95.aukció

PÖRGE GERGELY /1858-1930/

Parasztudvar. Olajf. 17x12.
Zöldségárusok. Olajf. 11x15.
Téli hangulat. Olajf. 30x24.
Fóti parasztut. Olajf.18x29.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 34.oldal
95.aukció

PÖRGE GERGELY /1858-193o/

Téli világ. Olajf. 18x29.
Savanyukuti részlet. Ceruzarajz. 4ox29.
Káposztásmegyeri halásztanya. Tusrajz. 23x3o.
Erdőrészlet. Olajf. 35x25.

Árverési Közlöny 194o.okt.4.rendk.sz. 34.oldal
95.aukció

PÖRGE GERGELY /1858-193o./

Ujpesti vásár. Ceruzarajz. 2ox3o.
Tájkép. Olajf. 33x2o.
Tavasz felé. Ceruza rajz 16x23.
Ujpesti piac. " " 14x2o.

Árverési Közlöny 194o.okt.4.rendk.sz. 34.oldal
95.aukció

PÖRGE GERGELY

Három olajfestménye. 1 vizfestménye és
22 ceruzarajza.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 34.oldal
95.aukció

K

Pörge Gergely már Münchenben is Benczur és Wagner tanítványa volt. Eredeti modorú rajzaival keltett figyelmet és számos arczképen, kisebb festményen kívül látható tőle a tárlaton «Vásárrészlet» czimű nagyobb festménye. Renaissance genre-képével «Az aprehenzio»-val nem készült el ideje korán, mely kép gyönyörű staffageban mutatja be a duzzogó szerelmeseket.

Virág Béla. A mester- is kolárol. Országvilág 1886. 795. l.

MDK.

Pozsonyi János

Kiállitási kritika

Vas Népe 1966 ápr.17.

„Pour arriver á la belle Forme il faut modeler rond et sans détails intérieurs". Mert „la belle Forme ce sont des plans droits avec des rondeurs". Erre a kérdésre: Pourquoi ne fait-on pas du grand caractére? Ez a felelete: — Parce qu'au lieu d'une grande Forme on en fait trois petites.

Benne van Maillolnak egész művészete e maga szabta törvényeiben és ezekkel akár akadémikus is lehetne, ha minden művén nem látnánk meg a természettől kapott olyan erős emócióit, amelyek csaknem gyermekké teszik ezt a szenzibilis lelkű művészt, aki nagy gyöngédséggel keresi, figyeli a szépet és megtalálja mindenütt mindenben.

A nagyközönség Maillolt csak mostanában kezdi ismerni és megszeretni, a szalónokból, ahol nem éppen sűrűn mutatkozik vagy ha a boulevard des Italiens lármás tolongásából betér a csendes rue Lafitteba a képkereskedő Vollard kirakatából marasztják apró bronz szobrai, amelyek mind kövérkések, fiatalok, üdék, frissek akár az erdei patak partján nőtt szamóca. Közvetlenségükért megnézik még azok is, a kik dolgaik után sietve, nem sokat törődnek a magasabb művészettel és akiknek a szobor és a kép vagy a díszbe kötött könyvek, nem mások, mint lakásukat csinosító bútordarabok. Ám meglehet a Maillol intimitása közelebb hozza őket, ha csak egy lépéssel is: a tiszta művészethez, a hazug képek, a hazug szobrok és a hazug könyvektől.

KOZMUTZA KORNÉLNÉ

TANULMÁNY
SÁNDOR JENŐ RAJZA

Pörge Gergely K

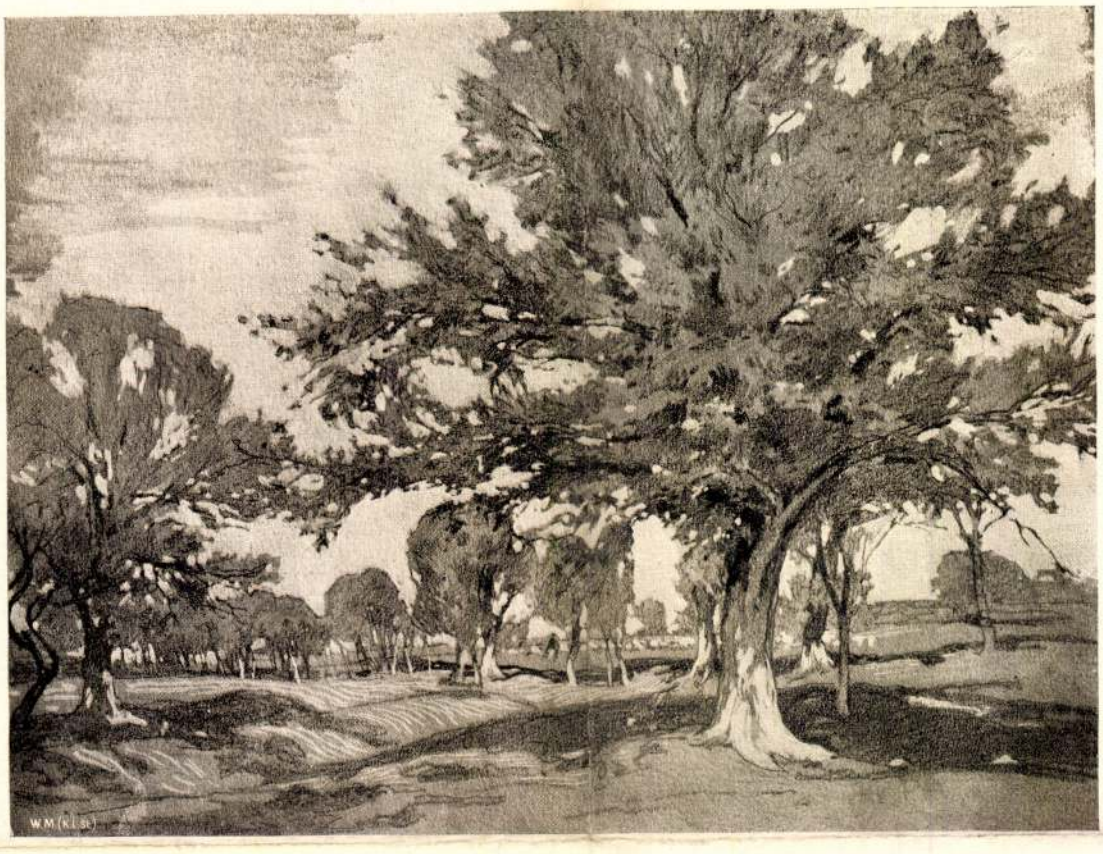

ERDŐSZÉLE
PÖRGE GERGELY RAJZA

Művészet 1909

Pörge Gergely

Ujpesti kikötő, olaf.

Káposztás megyer mellett

Budapest székesfőv. tulajd.

Pörge Gergely

rk. mul. 1858, Bpest.

1883/4 – 1887/8 a

Benczúr mesterskola tanja

ntettel a vele valo régi jo ismeret

- a kiviteli engedélyt az O részére

szünkröl is Staüber Jozsef részé-

kivälo tisztelettel:

Pörge Gergely

† 1920. apr. 23
72 éves korában

Boldog-Asszony.

~~A kastély és környé~~

E ~~lap~~ látkép a kétt

nézve teszi szemlélhe

felé vannak. Térén

szobrokkal. Az előtér

Felirata felül két so

, BOLDOG

ad Me

Rézmetszet, méretei

Ltsza

Pörge Gergely

Erdőszele c.
kepe repr.
Rát Str. 214 l.

Pörge Gergely

Dunapati részlet
a Római-fürdőnél

1932 főv új szerzemkiáll Műcsarnok

Pörge Jergely:

Dunaparti részlet a Romai-fürdőnél. olaj.

Tm. Bp. 1932.

lra. Haját füleinél előre fésüli, s
la körüli szakála őszbevegyült. Ingének
őt nyakkendője rojtos, atillája zsinórós
ek kötőjén a csat ékkövés, prém gallérú s
i a kép alatt két sorban:

ky Antal

rmegye Főispánja."

yi István"

ek Pesten."

nagysága 19.5 cm.

(chinai papiros on)

6.

Pönge Gergely

festő

1.) Vásáron: A nemz. szalon 1903. i rajzkiállításán megvette a Kormány.

Művészet, 1903. 352 l

2.) Kazal. a. szegedi képzőmű. részeti egyesület 1903. kiállításán megny. Timcsák Mór Szeged.

3.) Reggeli hangulat. u. ott. megny. Back Bernát Szeged.

Művészet, 1903. 354.

4.) Tájkép buzakeresztekkel, vázlat, ceruzarajz. pelz. P. G. 1899 Rpalota.
Repr. Művészet. 184. l. 1903. évf.

5. Tájkép vázlat ceruzarajz. repr. u. o.

Pörge József

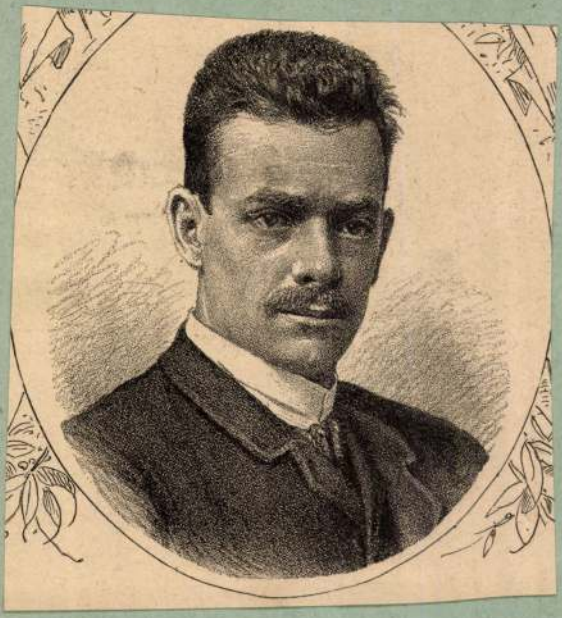

Közölve.

Ország Világ. 1886. 792. l.

Porge Gergely

illustr Vas Ujs 1907

cof

Pörge Gergely

1879 300 f. ö. d.

Vas. Ugs. 1879. 725 l

Pörge Sergel

IROD.

Sza. 4301.
arcik.

Pörge Georg

U. 1037

Pörge Gergely

U. 1056.

Pörge Sergel

Zsa

M. Halon. 1892

XVI. 201.

(arc Hippel)

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engec

.....

a mühelyfőnö

8. sorsz. Mühelyi min

Pörge Sergel

Ungarnok
1928, tav. kiáll. 395, 396, 397
1928/29, téli kiáll. 467, 468, 469
470, 472

Kelta Kard VIII · 202 ·

Pörge Gergely

Mücsarnok

1923 tav. kiáll. 432, 436, 543, 544, 547, 584, 585, 586, 587, 631

1924. tav. kiáll. 406, 457, 460

1924. őszi kiáll. 299, 300, 301, 302

1925. tav. kiáll. 350, 357, 357, 308

1926. angol - magy. kiáll. 370, 371 – 374.

1926. őszi kiáll. 446, 447, 448, 449, 450

1926. téli kiáll. 252, 258, 291, 293, 294, 295

1927. tav. kiáll. 631, 632, 633, 635, 636

1927. magyar Táj. 667. 689

1927. őszi kiáll. 429, 431, 432, 448, 452

1927/28. téli kiáll. 324, 325, 327

Pörge Gergely

Mutsarnok

1914. tav. kiáll. 100–103, 172, 173

1915. tav. kiáll. 127, 128.

1915–16. téli kiáll. 89, 176, 192

1916. tav. kiáll. 130, 134, 153

1916–17. téli kiáll. 90, 142, 143

1917. tav. kiáll. 185, 186, 188

1917–18. téli kiáll. 238, 270, 291

1918 tav. kiáll. 51, 97, 154

1918–19. téli kiáll.

1919–20. téli kiáll. 276, 286, 289, 290

1920–21. téli kiáll. 312, 315
321, 324

1921. tav. kiáll. 218, 221, 224
234

1921. őszi kiáll. 286, 288, 290
295

1922. jub. kiáll. 330, 339, 347
361.

1922. őszi kiáll. 246, 248, 250
252, 266.

Szepességi barok mhaszerény

VI. 158.

Pörge Gergely

ivod
Benczúr kiáll. 21. l.

1921. Benczúr kiáll –
Tanulmányfej, olaff.
Vásár vénlet, olaff.

Komáromi szent benedek rendi zárda

VIII. 12.

Pörge Jergel

Universet 1903. 184
- 1909. 296
- 1910. 223, 336
- 1911. 144. 372
- 1912. 183
- 1914. 340

~~Poll Hugo: Bretagnebrev 419 (~~

1~~588 (140)~~. — Ingzen kenyér 419 (645

(306). — Mi atyánk 419 (645), 1688 (

— Rózsák 58 (819), 2592 (729). — Sza

fa 58 (819), 2526 (728). — Temető 58

1975 (712). — Templomok és romok 5

2283 (718). — Tihanyi kolostor 58 (8

1930 (711). — Vizsga 58 (819), 2479 (

Pörge Sörgés

Tolnai Simon díj

1921

Kiállítás

tagadi chinteés

Pörge Gergely

1903. gyüpt. Eiäll-
nemzeti Halon

Pörge Gergely

1904. gyüt. kiäll.

Nemzeti Szalon

letét,

Pörge Gyergyinek

számos ~~[illegible]~~ szedet. Érvényre

a tört. Kepes. vagy-

[illegible]

Felvételek a Szalonnai

templomról. (Kivül és

belül) 1906 ból.

A feltakarat falkepek

vól készült szines ma-

rolathal.

Pörge Gergelyné
Kiss Zoltán

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 173

A magyar ipart
védő egyesületről.

Kossuth Lajos ~~vámutat~~
igyekezett meggyőzni a
nemzetet hogy mennyire
nagy vizik szég van az ipart
védelmere.

Ihába nagynak jó és ügyes
föld minelő nép ha az ipar-
hoz nem értünk. Ha csak a
nyersanyagot tudjuk előálli-
tani. De feldolgozni nem tud-
juk. A nemzeti jólét érdeké-
ben kell, hogy legyenek jó ipa-

Pörge Gergely

szül. 1858. máj. 19. Budapesten.
3 reált végzett. Festő akart lenni.
1876/7 I. vendéglátóipari a budapesti mintarajziskolában.

Pörge Gergely

festō vul. 1859. Bpest.

irod

Krück II. 393. l.

Ásatás, gyulafehérvár IX. 60.

Pörge Gergely

Mucsarosk, Rákospalota

1896. müll. kiáll.

Krisztust, Máriát és ~~[illegible]~~ két szent alakját ábrázoló fa-szobor a sümegi múzeumban VI. 150.

Pörge Gergely

Műtvarnok

1908-9. téli kiáll. 681

1909. graf. nemzetk. kiáll. 657, 668, 673

1909. tav. kiáll. 48-50, 95

1909-10. téli kiáll. 102, 107

1910. tav. kiáll. 135-137, 140-142

1910-11. téli kiáll. 145-147, 150-152

1911. tav. kiáll. 124-129

1911-12. jub. kiáll. 188, 189, 192-195, 197, 198.

1912. márc. kiáll. 169, 173, 174, 177, 178

1912. tav. kiáll. 151, 153, 154, 156, 158, 160

1912-13. téli kiáll. 194-197, 200-203

1913. tav. kiáll. 168-176

Gyarapodás.

fordul [illegible] áll. Jobbkezében paranesnoki
ögletes; haja, szemöldöke, szeme és bajusza
enője fekete; kék dolmányát, fehér prémes
[illegible] arany zsinórzás disziti, oldalán kard
ölül jobbra, a czimer alatt, négy sorban:

FIGIES
is ac Generosi Ladislai Fehérváry
is Comaromiensis Csaikistarum
ivodae Annorum

884.

5: IV. 27/15-én (78/85).
4/84.)

(3)

15

Pörge Gergely

Mucsarnok

1913–14. téli tárlat. 102–105, 196, 198.

Zemplén vármegyei árszabás
1655-iki VI. 207. — 1666-iki
VI. 207

Pörge Gergely: Kisfaludy Sándor és Szegedy Róza budacsonyi pincrehajlálait ábrázoló képek VIII. 176.

Pörge Gergely

olaff –

a Szép mivészeti

Múzeumban

Római faragott kő (oroszlán-fej részlete) VI. 110

Pörge Georgi

Művészeti lexikon
657. l.

Pörge Gergely

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a következő művekkel vett részt:

1886. őszi kiáll. II. sor.: Vásár - részlet, olaj.

1888. őszi kiáll. II. sor.: Vásárra, olaj., 350 frt.

Pörge Gergely

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 183. l.

Pörge Gergely

Számos rajza a

Vasárnapi Újságban.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Pörge Gergely

Lásd

Nemzeti Szalon Almanach

125.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Pörge Sergely

Lyka Károly. (?).

Magyar Művészet

1930. 173.

recenzió.

Pörge Sergely

MAGYAR MUVESZET

1930. 173
1929. 61.

Stádium.

Széchenyi István gróf Stádium c. könyvében egy párbeszéd alakjában elénk állítja, hogy miért nem jöhet hazánkba ~~tüt~~ külföldi tőke.

A párbeszéd ~~tüt alakja~~ egyik alakja egy gazdag hollandus aki abban reménykedik, hogy magyarországon jóval magasabb kamattal tudja elhelyezni tőkéjét mint hazájában.

A másik egy magyar nemes kire ősei jó sok adóságot hagyták

Pörge Gergely

Kolopi kaszinó c.
képe repr.

Vas. Ujs. 1909. 977. l.

Pörge Gergely

A Krempel-malom
Óbudán c. rajza repr.
Vas. Ujs. 1913. 756. l.

Rókus kép

8

124

Pörge Gergely

csád
2

Takács Zoltán, felvinci

Szüle Péter. Bpest, 1923.

7, 8. l. 9. l.

1. A sánczoknál. — 2. Benszülöttek a Bu Meliana forrás vizvezetékénél. — 3. Tábori ágyú a sánczoknál.

AZ AFRIKAI HARCZTÉRRŐL.

Tripolisz, 1912. szeptember 20.

Róma bevételének negyvenkettedik évfordulója. A házak fellobogózva; apró villanyos lámpák ezrei várják az estéli kivilágitást.

A távolból éjfél óta ágyúdörgés hallik; el-el lankad, majd újult erővel nekikezd, úgy hogy olykor egy géppuska ropogásának tetszik, míg estefelé egészen elhallgat. A város szélén fekvő vasúti állomás előtt a tipikus kétkerekű olasz kocsik hosszú sora áll s a rájuk hintett szalma elárulja, hogy sebesülteket várnak.

Félnégykor délután jön az első sebesültszállító vonat. Nyolcz vaggonban százötvenkettőt olvasok össze, köztük három magasabbrangú tisztet. Legtöbbnek a feje, válla, vagy karja van keresztüllőve, de van olyan is, kit mellén vagy lábszárán ért a golyó. Némelyiknek a ruhája egészen véres, sokan eszméletlenül feküsznek hanyatt a szalmán, míg a könnyű sebesültek halkan diskurálgatnak. Amerre a menet elvonul, a házak ablakai megtelnek kiváncsiakkal. Sehol semmi lelkesülés, a háromszinü zászlók szomorúan lógnak alá az utczára s az emberek szótlanul, lehorgasztott fejjel álldogálnak.

Este félnyolczkor jön a második vonat, mely körülbelül ugyanannyi sebesültet hoz. A könnyen sebesült katonák beszélik, hogy mintegy 120-an elestek s vagy 500-an megsebesültek.

Október 5-én lesz egy éve, hogy az olaszok úgyszólván ellenállás nélkül parta szálltak Tripoliszban. Ma van Itália újrateremtésének 42-ik évfordulója, melyet az olasz hadvezetőség egy új győzelemmel akart megünnepelni. Napok óta folytak az előkészületek, csapatokat összpontositottak a Tripolisztól alig 20 kilométernyire nyugatra a *tengerparton* fekvő Zanzurban, honnan az előnyomulás az ország belseje felé megkezdendő volt. A fáma meséli, hogy az olaszok az onnan 30—35 kilométerre délre fekvő török-arab főhadiszállást, Aziziá-t akarták bevenni, de az utóbbiak olyan elkeseredett ellenállást fejtettek ki, hogy az olaszok ma estig mindössze a tengerpart mellett fekvő zanzúri oázist tudták elfoglalni. Tehát egyévi háborúskodás után Tripolisz közvetlen közelében még mindég a tengerparton!

A város maga különben az egy esztendős katonai uralom alatt kezd teljesen olasz karaktert ölteni. Az általános érintkezési nyelv már-már az olasz, egyéb európai alig is van már itten. A benszülött arabok némán, de belső gyűlölettel eltelve tűrik a «hitetlenek» uralmát, míg a szintén arabul beszélő zsidók igyekeznek a helyzetet hasznukra fordítani.

Tripolisznak az okkupáczió idején mintegy negyvenezer lakosa volt. Domináltak az arabok, majd a feketék jöttek a sorban, azután a zsidók s végül a törökök. Európaiak közül csak a maltaiak voltak nagyobb számban, az olaszok pár százan.

Ma mindez megváltozott. A törökök s velük a hazafiasabb s jobb módú arabok elhagyták a várost s helyükbe jöttek az olaszok; tömérdek katonaság, hivatalnokok, mesteremberek stb., úgy, hogy most Tripoliszban alig lehet lakást kapni s az élelmiczikkek ára az előbbinek háromszorosára szökött fel. A török uralom idején egy arab napszámos 50—60 fillért keresett naponta, ma az olaszok 3—4 koronát fizetnek.

A közlekedés az ország belsejével, mely azelőtt karavánokon történt, most teljesen el van vágva. Az oázis szélén, a várostól alig 3—4 kilométerre, sánczok veszik körül a várost, melyen túl csak a főparancsnokság külön engedélyével lehet menni. (A tripoliszi oázis mintegy 18 kilométer hosszú s 4—5 kilométer széles). A homokzsákokból épült sánczok, melyet újabban vasbetonból készült s lőrésekkel ellátott magas fallal helyettesitenek, az egyik tengerparttól a másikig, a város körül félkör alakban, mintegy 17—18 kilométernyi hosszban terül el s több helyen «redent»-okkal, tüzérségi erődökkel van megerősítve. Különösen erős a hires Bu Meliana forrás melletti erőd, mely 149 miliméter kaliberü ágyúkkal van ellátva. A háború kezdetén itt támadtak a törökök legerősebben, hogy a forrást elfoglalva, elvágják a várost egyetlen iható vizétől.

Legdélibb pontja eddig az olasz előnyomulásnak Ain Zara, mely Tripolisztól 13 kilométernyire fekszik egy kis oázis mellett, hová vasút is vezet. Egy hatalmasan megerősitett vár ez, nagy ostromágyúkkal, géppuskákkal, fényszórókkal s modern épitkezésekkel, melyet az arabok alig fognak valaha bevehetni. A vár parancsnoka mesélte, hogy az arabok kisebb csoportokban majd minden éjjel mutatkoznak, leginkább csak azért, hogy elvigyék azt, a mit kint találnak, akármi is legyen az. (Így többek közt egy vasúti jelző táblát is elvittek éjjeli időben). A katonák vidámak s épen egy a rómaiak korából származó kút kiásásával foglalkoztak, melyben állitólag még iható viz is volt.

Tagadhatatlan, hogy az olaszok kulturmunkát végeznek idelenn. A már említett ainzarai vonalon kivül vasút visz még keletre Tadzsurába (14 km.) és ép most készült el a zanzúri 20 km-es vasúti vonal. Azonkivül az egészségügyi viszonyok annyira javultak, hogy a kolera ez évben teljesen elmaradt.

Hogy azonban az ország *teljes* meghódítása, tekintve az arab fanatizmust, sikerülni fog-e az olaszoknak, az már más lapra tartozik. Erre nézve izelitő volt a mai zanzúri ütközet. Ha pedig a hajóágyúk védelme alól, a tengerparttól eltávolodnak s esetleg rengeteg áldozatok árán eljutnak a «dzsebel»-ig (a tengerparttal párhuzamosan 80—100 kilométernyire délen huzódó hegység), akkor Itália piroscserepes házikói megtelnek gyászszal s nem egy olasz anya sirathatja majd a «homokba harapott» fiát.

Nautilus.

1. A kenyérpiaczi kútnál; jobbra egy zaptie (zsandár), kit az olaszok a törököktől vettek át. — 2. Sánczépítő olasz katonák. — 3. Az olaszok által toborzott benszülött katonaság egy tagja.

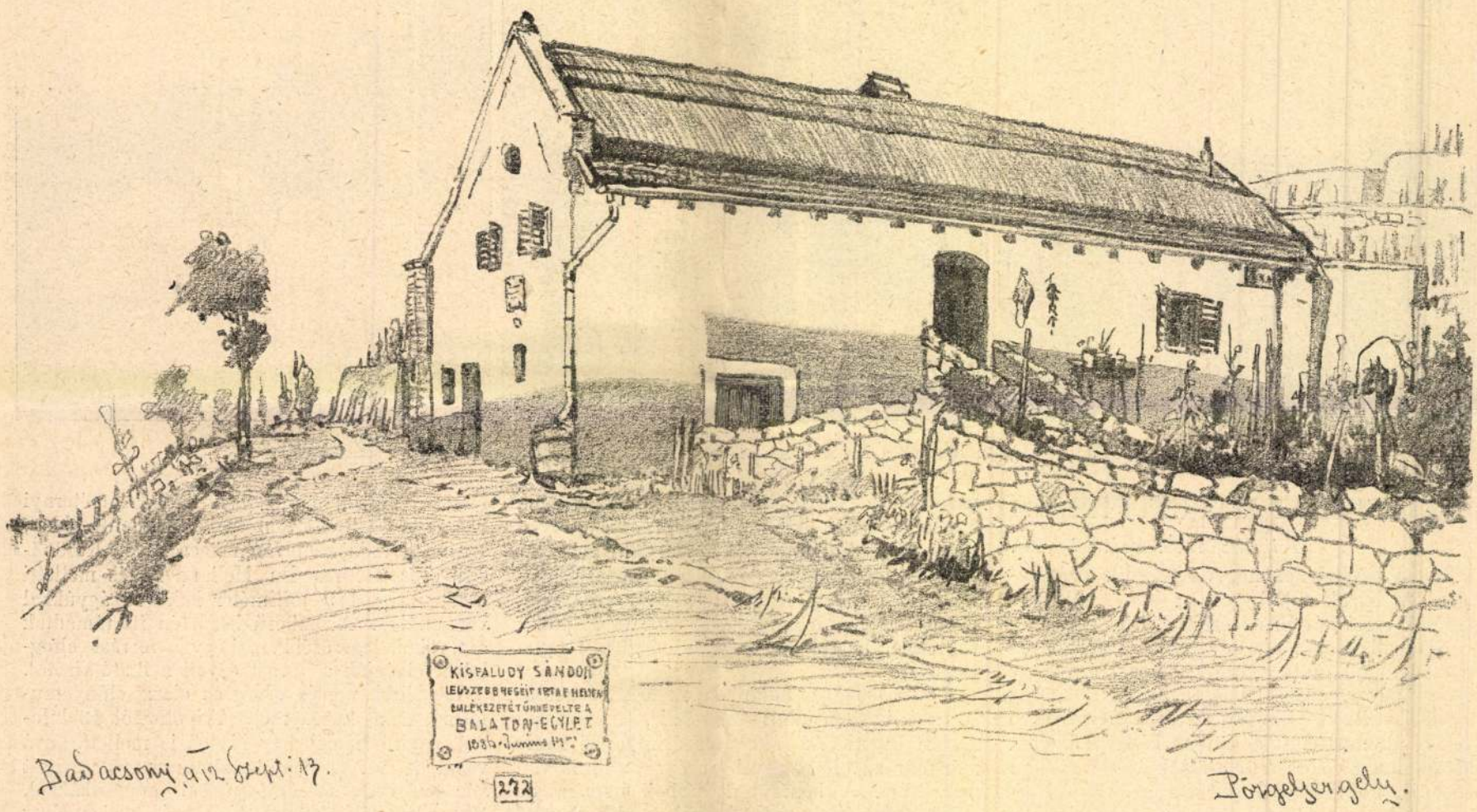

KISFALUDY SÁNDOR HÁZA BADACSONYBAN.

(Alul a rajta elhelyezett emléktábla.)

KISFALUDY SÁNDORNÉ SZEGEDY RÓZA HÁZA BADACSONYBAN.

(Fölötte Kisfaludy Sándor háza.)

Pörge Gergely

Harc után c.
rapsa repr.

Vas. Ujs. 1918. 187. 1.

Lovasok küzdelme:

Az összerogyott szür
kard van s balját fele
félholdas lófarkas és lo
kész karddal sietnek
resztény tiszt pisztol
a hitetlenek közül to
dulva pisztolyával igye
ni. Az előtérben köz
szik, két oldalról pedig
az ütközet többi mozz
füstgomolyok emelkedn

Olajfestmény, vás
Vétetett 1891. szept
Ára 5 ft.

1891: VIII. 25-én Th
1891: IX. 7-én 5

Pörge György

Menedékek c. rajza
repr.
Vas. Ujs. 1916. 6 l.

Elpusztult otthon c.
rajza repr.
an. o. 7. l.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Pörge Gergely

Falusi udvar c.
tollrajza repr.
Vas. Lep. 1917
419 l.

pe fölött az „Aradon elitélt honvéd tisztek
~~tizenegy columnát vesz igénybe~~ alólról
offy Aristid" – „Lázár Vilmos" – „Kiss Ernő" –
ndor József" – „Török Ignácz" – „Aulich Lajos" –
Gróf Leiningen Károly" – „Láhner György" –
tenberg Ernő" – „Gróf Vécsey Károly" mellképe
Felirata a varis felett:

ÓBER 6."

i EREKYEMUZEUM TULAJDONA, BUDAPEST, KÁROLY –

g FENTARTÁSÁVAL."

, méretei az alányomásnak 46.9 : 68.4 Gm.

tfa 8847. (alányomással.)

107/95 N° 242.

Pörge Sergely

† 1930 ápr. 23.

Révai XXI. 696.l.

Pörge Sergely

Vásár c. rajza repr.

Művészet 1911. 372. l.

nyomába jönnek majd a betörőnek és hogy ő fel fogja őt ismerni, mihelyt elfogják. Vonásai, a mint azokat a holdfénynél meglátta, örökké

őt valakinek a hihetetlen hanyagsága folytán érzékenyen megsértették.

E helyett ő egyszerűen bambán viselkedett

Denry értéke újból emelkedett. És Denryt emlegetvén, sok szó folyt az Általános Takarékossági Szövetkezetről is, a mely serényen működ-

HARCZ UTÁN. — Pörge Gergely rajza.

Vas. ujs. 1918. 187. l.

VII. FEJEZET.

Hölgyek megmentője.

I.

Denry mihamar olyan betegség romboló hatását kezdte érezni, a mi még kudarcznál is keservesebb — a saját sikereinek túltengését. A siker tulajdonképpen az Általános Takarékossági Szövetkezet sikere volt. A szövetkezet alapelve, a mely szerint minden tag, a ki hetenkénti részletfizetésre egy fontot jegyzett, azonnal két font értékű árút vásárolhatott a kerület majd minden nagyobb boltjában, elemi erővel vonzotta az Ötváros demokrácziáját. Nem volt rá Denrynek szüksége, hogy pénzt költsön a hirdetésekre. Eléggé hirdették vállalkozását a szövetkezet tagjai és nem is számítottak érte költséget. A néptömeg, a mely részjegy ellenében Denrynél akarta pénzét elhelyezni, állandóan tolongott a szt. Lukács-téri helyiség előtt. Sőt egyre növekedett. Csodálatos találmány is volt ez az Általános Takarékossági Szövetkezet. Denry boldog lehetett volna, különösen, mert szakála is erősen és egyenletesen növekedett és felruházta őt az annyira óhajtott bölcs és megállapodott korú férfiú külsejével. És még sem volt boldog. Ennek oka pedig egyes egyedül az volt, hogy az Általános Takarékossági Szövetkezet nagyszerű fejlődése szükségképpen sok könyvelési munkával járt és ő gyűlölte a könyvvezetést.

Szó a mi szó, Denry kalandor-természet volt, a szó régi, becsületes értelmében és nem hivatalnok. És most kénytelen volt vaskos üzleti könyveket venni, sőt azokat tele is kellett írnia számokkal és a számokat össze is kellett adnia és a végösszeget lapról-lapra átvezetni; száz meg száz részjegyet kellett kiállítani; és hirdetni kellett az üzletek listáját; és hosszú megbeszéléseket kellett folytatnia a nyomdászokkal, a kiknek kefelevonatai a bolondokházának képét varázsolták szeme elé és meg kellett számlálnia számtalan aprópénz-oszlopot; és a kis irodaszolgának segíteni kellett a boríték és bélyegnyalás nehéz mesterségében. Mindezek

Denryt végre is Lawton ügyvéd szerencsés halála mentette meg. Az öreg ügyvéd halála gyászba borította az egész várost. De Denry, mint polgár, könnyen viselte el a csapást, mert a gyászeset folytán szolgálatába fogadhatta Penkethman-t, Lawton legrégibb segédjét, a ki harminczöt évig vezette volt az ügyvédnél a könyveket és írta a leveleit. A segédet a fiatal Lawton elbocsátotta, mert elmult ötvenéves és nem felelt meg az új idők követeléseinek. A kiszáradt agglegény hálás volt Denrynek. Urazta őt vagy talán inkább Denry ruháit, mert hatalmas tiszteletet érzett a jószabású ruhák iránt. Egyébként pedig rosszul bánt a kis irodaszolgával, csak azért, mert szokva volt hozzá, hogy kis irodaszolgákkal rosszul bánjon; nem is bántotta őket túlságosan, csak éppen annyira, hogy érdeklődést keltsen bennök az élet iránt. Penkethman örömei az íróasztalok, a főkönyvek, a tollszárak, a tenta, a lenéák és itatós-papirosok voltak. Gyorsabban futott végig a számsorokon, mint a gőzfecskendő az utczán; és soha sem tévedett az összegezésben. Mozdulata, a melylyel az itatós-papirossal leitatta a végösszeget, röviden nagyszerű volt. Szerette a hosszú hivataloskodást; és lakását annyira unta, hogy gyakran a kitűzött idő előtt érkezett az irodába. Harmincz shillinget kért hetenként és Denry, valami nagylelkű felbuzdulásban, harminczegyet igért neki. Denrynek szentelte egész életét és a legaprólékosabb rendet honosította meg a vállalatban. Denry titokban emberi csodának tartotta őt, de a porthilli klubban megelégedett azzal, hogy «emberi gép»-nek nevezte. — Minden szombat este felhúzom őt, mint egy óraművet, egy arany, egy fél arany és egy shilling segítségével — beszélte.

— Egy hétig jár. Pontosan szabályozva van. Hibátlan. Minden helyzetben ketyeg. Angol gyártmány.

Ez a tréfa mutatta, hogy Denry szelleme ébredezett. A szakállas ifjú ismét gyakrabban mutogatta magát az utczán öszvére és kutyája társaságában. A kalandor tényleg újra ébredt. A sovány esztendők után megint kövérek következtek. Denry maga volt a siker képmása. Ő újra szakadékhoz. Végre nagyon is akarata ellenére kénytelen volt kiírni az ajtajára, hogy új tagok további intézkedésig fel nem vétetnek. Az intézkedés okául a helyiség nagyobbítását és egyéb rendezkedési munkát mondott. Rosszakaratúak számára ez annyi volt, mint bukásának beismerése és Denry jól tudta ezt.

Hírek kezdtek keringeni és erősbödni, hogy Denry híres Általános Takarékossági Szövetkezete egészségtelen alapon nyugszik és hogy belevásnak az almába majd a fogai annak, a ki beleharapott.

Denry belátta, hogy valami nagyot, valami elhatározót kell cselekednie. És pedig sürgősen.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Két leány. *Szemere György* ily czímű regényét, mely most jelent meg könyvalakban, lapunkból ismerik már az olvasók. Emlékezhetnek széles ivű cselekvényére, a magyar életből kimetszett alakjaira és konczepcziójának erős lendületére. Szemere, a magyar fajszeretet írója, nemcsak nagyon jól ismeri és érti a magyar életet s különösen az úri osztályokét, hanem lelkileg is elmerül benne, idealizált alakjaiban látja a nélkül, hogy lemondana vele szemben a kritika jogáról. Az ő felfogása szerint a magyar és kivált a magyar úr kiváltságos fajta, a melynek megvan a hajlandósága különczségek és bogarasságok fejlesztésére, de viszont egész különlegesen pompás ember-példányokat tud termelni, olyanokat, a kikhez sehol sincs hasonló s a kik felette állanak eredetiségben, tehetségben, erkölcsi erőben mindenféle más fajtáknak. A *Két leány* regénye is ilyen alakok egész sorát mozgatja: az öreg Belényessy gróf, a kiben némely furcsaságok emelkedett erkölcsi lénynyel társulnak, a világutazó Ottó gróf, a ki titkolt szenvedélyét messze Indiában próbálja lehűteni, a hatalmas különcz oligarcha és lángoló magyar Mervay, mindegyik a maga módján a magyar úr egy kiváló tipusát akarják megvalósítani s mellettük az idealizáltan festett nőalakok a magyar úri nő képét emelik magasra. Az írót láthatólag befolyásolja itéletében a magyar dolgokról való priori konczepcziója s ezért ábrázolásában ép úgy, mint kritikájában bizonyos egyoldalúságok vannak

E pillanatban képéből kikelve, sápadtan és remegve Olga rohant a szobába és fuldokolva arra kérte úrnőmet, hogy vigye magával. Úrnőm megsimogatta a kétségbeesett leány arczát s azt mondta: *Rendben van.* Igy aztán egy félóra mulva négyen keltünk útra a lovas nemesség védelme alatt. Én és Olga egy másik batárban követtük az elsőt. A hátramaradt cselédség keserves zokogások közt bucsúzott el a két úrasszonytól, de hát annyit nem vihettünk magunkkal. A szegényeket bizonyára nem is az elválás ríkatta meg, hanem a rájuk váró büntetéstől való félelem. Úrnőm jutalmakat osztott ki köztük s úgy hallottam később, hogy Lubomirszky herczeg is ellátta őket pénzzel. Én is száz aranyat kaptam az öreg nemes embertől, a mit persze visszautasítani csak a boulevard-drámákban szokás. Miért is tegyek merjem-e mondani: «*telel*», holott tulajdonképen a forró égöv legmelegebb részein tölt el körülbelől épen annyi időt, a mennyit visszajötte után minálunk is időzik.

A gólyával remek kisérletek történtek az utóbbi években arra, hogy megtudhassuk, merre tölti a földtekén a mi telünket s meddig vándorol el a nádfedeles magyar falusi házak tetejére rakott fészkétől. Az ornithologiai központ már évek óta minden esztendőben gondoskodik róla, hogy egy sereg gólyafiókot megjelöljön s ezek a vándorok azután akármerre mennek is, elviszik a keresztlevelöket, a mely a származásukat bizonyitja. A jel: aluminiumgyűrű, a melyre rá van vésve annyi, hogy ezt a gólyát pedig Hungária nevelte s a budapesti ornithologiai központ jelölte meg. A gyűrű a kis gólya lábára kerül, s onnan le nem szakadhat többet, a míg valami balsors megint emberkézre nem juttatja a gólyát. S ime, az 1909. évben igy megjelölt körülbelül valami szerencsétlenség érte őket. Ki tudhatja a számukat? A viharok, a váratlan fergetegek adhatnának hirt arról. A mikor elindultak, számon nem vette őket senkisem, a mikor pedig visszaérkeznek, akkorra az eltüntek rég feledve, örök feledéssel.

Gyönyörű az, a hogy elmennek tőlünk. A ki megfigyelheti, nem közönséges élvezetet szerez vele magának. A kis gólya csak addig szeret a fészekben maradni, a meddig gyámságra szorul, azután hamar önállósítja magát és akkor már ugyancsak szabad életet él. Kint marad éjjelre is a neki való mezőkön, és minél jobban közeledik a vándorlás ideje, annál jobban összetart messze környékről is valamennyi. A gólyafészkek egyszer csak üresekké válnak s már az öregek sem járnak többé haza. A határban valahol, — leginkább valamely sik legelőn, a hol esetleg még nedves rétségek is vannak, — együvé húz esténkint a sok gólya. Láttam és figyeltem egyszer

FELSŐ-SZENTIVÁNI PARASZT-UDVAR. — Pörge Gergely rajza.

ilyen ostobaságot? Nem vagyok én gentleman, hanem komornyik.

Fel hát a szabadság hazája, Magyarország felé. (Folytatása következik.)

VÁNDOROK.

Irta Bársony István.

A kikelet első verőfényének csudálatosan messzire sugárzó ereje van. Levegőoczeánokon át is megérinti azoknak a vándoroknak a szivét, a kiket az ősz elvitt tőlünk, mert itt nem birták volna el a rideg telet. S ez a sokszor száz meg száz mérföldnyire villanó érintés ellenállhatatlan vágyat ébreszt a vándorokban, hogy régi hazájokba — hozzánk — vissza siessenek.

A kiket a tavasz igy visszahoz: nem mindannyian a mieink, de a kik a legmesszebbről jönnek, azok közt vannak leghivebbjeink.

A mi közönséges házi gólyánk, a mely már augusztus vége felé, — a hagyomány szerint szent Istvánkor, — búcsúzik tőlünk, rettentő távolságokat jár meg, a míg eljut az ő exotikus második hazájába, a hol — nem tudom, ezer vagy ezerszáz gólyácska közül az 1910. év elején részben lelőttek, részben kimúlva találtak néhányat a nyolcz- és kilenczezer kilométernyi távolságokra levő afrikai mocsárvidékeken, főképen Natálban, a hova a mi gólyáink az ő lassú tempójú röpülésökkel bizonyára csak hetekig tartó utazgatás után juthatnak el.

A gólya tehát kétségtelenül a legmerészebb, legelszántabb légi utasok közül való. S most, hogy immár kétségbevonhatatlan adataink vannak ebbeli képességeiről, csak tisztelettel nézhetjük nyárvégi csoportosulásukat, a mikor szinte összebeszélve gyülekeznek, hogy aztán egyszer csak a vezetőjök jeladására felkerekedjenek és irdatlan magasságban körözve, végül neki induljanak a nagy útnak.

A hogy ez történik, az nem enged kétséget az iránt sem, hogy a legnagyobb valószinűség szerint együtt is maradnak útjok végczéljáig s csak ott oszlanak el, kiki a maga kedve szerint választván új települése helyét, ha már mindannyian megérkeztek az igéret földére. Mindannyian?!... Istenem! bizony le kell belőlök számítani a viszontagságok halottait, az elmaradókat, az elhullókat, a kik vagy gyöngék voltak és nem birták tovább, vagy napokon át, a mint szent Istvánnap körül *ezernyi* gólya gyülekezett a tetétleni (Pestmegye) síkon s messziről nézve olyanok voltak, mint egy nagy fehér nyáj. (Messziről a szárnyok feketesége elveszett, egybefolyt az alkonyat homályosodásával.) Hogy ezek mikor és hogyan indultak el, azt nem volt alkalmam látni, de hogy együtt maradtak, az bizonyos, mert egyszerre tűntek el. Bizonyosan úgy, a hogy egyszer a perbetei határban láttam augusztus 19-ikén, a hol száz meg száz gólya kavargott fölöttem igen nagy magasságban s egyszer csak az örvénylő tömegből elkezdett kinyúlni egy vonal, — gólya gólya után — és mintha egy nagy gombolyagot húzott volna szét valami láthatatlan kéz, mindaddig nyúlt a vonal, a míg a gombolyag egészen el nem fogyott. A gólyák elmentek.

Akkor is azt kérdeztem magamtól görcsösen meredt nyakkal, (sokáig tartott, a míg felbámultam rájok) vajjon meddig mennek? Most aztán már mindnyájan tudjuk, hogy ők a legvállalkozóbb vándorok s Afrika legdélibb részeire is üzenhetnénk velök.

S lám, a mikor úgy márczius második felében egyszer csak megint itt teremnek nálunk, jóformán semmi különös érdeklődéssel sem talál

koznak. Igaz, hogy meglehetősen feltűnés nélkül érkeznek; egyszer csak lát az ember egyetkettőt közülök, s ekkor azt mondja magában: nini, itt a gólya! Ezentúl ez is mind ritkábban lesz majd; hisz hovatovább minden nekik való terület elfogy; a gólyáink már nem soká maradhatnak. Hol fészkeljenek a keményélű cserepes, sőt bádogfedelű házakon? hol keressék a kigyót-békát, az ő igazi csemegéjöket, ha nem lesz már mocsár seholsem? — A gólya kitünő szöcskevadász, sőt egérirtó is, ha rákerül a sor, de igazi hivatása mégis a mocsárvilághoz köti. Asszimilálódhat annyira, a mennyire, de végképen meg nem változhatik, kivált ha nem is kényszerül rá. — Egyszer majd észhez kap az a kevés is, a melyik még itt tengődik nálunk, s elmarad végképen. Már is kevés a gólyánk; sokkalta kevesebb, mint valaha, a mikor ellepték a vizekben, erekben gazdag határt. Az idén alig láttam még eddig néhány gólyát, pedig eleget jártam a Kiskúnságot, a régi gólyaeldorádót. — Azt hiszem így van országszerte. A gólyák összebeszélnek s elmennek másfelé; — ki tudja, talán vissza se jönnek már közülök azok, a melyek megértették a «haladó kort», a mely őket kiszorítja innen.

*

Hanem van egy másik közkedvelt vándormadarunk, a mely ugyan nem is igazán a mienk, mert itt csak átvonul, a melyet folyvást üldöznek ittléte alatt, — (nem úgy, mint a gólyát,) de a melyet én még sem féltek sem az elpusztulástól, sem a hozzánk való elhűtelenedéstől, — ámbár sokan ugyancsak siratják már.

Ez a mi szárnyas vándorunk valamennyi között a legvárvavártabb, a legmisztikusabb, a legszeszélyesebb. Nem is megy valami különösen messzire a mi telünk elől; — sem a nyarunk elől, — még sem a mienk. Néha — enyhe téllel — még ki is telel nálunk, még sem a mienk. — Sőt ámbár nem a mi klimánk neki a legkedvesebb, arra, hogy itt fészkelni szeressen, azért megesik, hogy nálunk költ, még sem a mi madarunk. — Ez a madár sem a nappalnak nem a madara, sem az éjszakának. — A kora hajnal, meg az estszürkület az övé, — a mikor igazán él. — Néha megjön és jelentkezik, alig hogy elmegy a hó tőlünk: de néha megjön a hó hozzánk s ő mégis itt marad. — A mikor pedig leggyönyörűbb, legragyogóbb a tavasz, akkor elsiet. A ki vadászember, alig várja, hogy hallja, hogy lássa; — pedig a hangja egy csöppet sem hasonlit a fülemülééhez; a figurája pedig tulajdonképen torz. — De azért, ha halljuk, megdobban rá a vadászszivünk; s ha látjuk, azt mondjuk: ez mégis a leggyönyörűbb madár a világon. És ez nem frázis, nem túlzás, nem nagyítás, hanem a legkomolyabb őszinte vadászvélekedés.

A ki az olvasóim közül konyit egy kicsit a vadászathoz, az már kitalálta, hogy az erdei sneffről van szó. Erről az igazán misztikus madárról, a melyről közvélemény a vadászok között, hogy tulajdonképen ép oly kitanulhatatlan, mint a szeszélyes asszony.

Persze vannak úgynevezett «szabályok», melyeket róla megállapitottak s a melyek tudása mindenesetre sokat ér a vadásznak; — de azért számtalan esetben sül fel, a ki vakon bízik a megbízhatatlan madár «szabályaiban».

Már maga az, hogy mikor érkezik és hol száll meg: száz kiszámíthatatlan körülménytől függ. A délibb vidékeken, (Magyarország déli részeiben, néha már február végén található; de ha az időjárás szeszélyes, ő még szeszélyesebb, — s akárhányszor szinte észrevétlenül vonul át ott, a hol máskor, mint főszálláshelyen szinte tömörülni szokott. — Néha alig néhányad magával vándorol; néha — kivált az előrehaladt évadban, — már csak a párjával. De úgyis van, hogy aránylag tömegesen jön meg, egy utazásra alkalmas tavaszi éjszakán. Az ilyen «tömeg» sem marad együtt, hanem eloszlik egy-egy szélmentes erdei katlanban, vagy valamely napsütötte domboldalon, kivált a délnek fekvőn.

Márczius első harmadában majd mindig kapunk híreket róla; «itt is látták, ott is, de még nem szólott!» Pedig az az igazi, a mikor *szól*; mert akkor jelzi a jöttét, — a «húzását»! Más madár is van, a melyik «húz», az: bizonyos rendszerességgel járja légi utait egyik tartózkodási helyéről a másikra, de az erdei sneff ezt a rendszerességet aránylag legkevésbbé ösmeri s követi. Mindössze annyi a rendszere, hogy szürkülettájt (úgy este, mint hajnalban, felszáll s tudja isten honnan, tudja isten hova röpül. Tavaszszal az a röpüléses kirándulás a java szezonban már párkereséssel, sőt gyakran párzással jár; tehát aféle leány- vagy asszonynéző és esetleg nászúti csavargás. — Alighogy az első tavaszi verőfény megcsiklandozza az ujhodó világot, alighogy kezd a korai cserjék rügye megpattanni és lehullott az első langyos eső: az erdei sneff, a mely hirtelen megjött, már szerelemre szomjas és nászélvezetre vágyik. — Ezt az érzését czirpenő és korrogó szólamokkal kiáltja világgá. — A körülmények, a melyek közt ez történik, különösképen hangulatosak és izgatják a vadászt, a kit aztán ezek a csáb-hangok valóságos lázba tudnak hozni.

Tessék elképzelni, hogy a hosszú holt szezon után, a mely alatt — legalább is február folyamán, — jobbára a szoba rabja voltunk (hisz a rendes vadászat szünetel), egyszer csak valahára itt az alkalom, úgy márczius közepén, hogy újra kiszellőzzük a tüdőnket. Az idő tavaszias, a levegő balzsamos, az erdő, a hová sietünk, madárszólamokkal eleven; a zöld szin már éled; érezzük az újonnan sarjadzó fű édes nyers illatát; talán ibolya is nyilik a közelségünkben; az ég lassan válik fölöttünk alkonyativá; a vágás aranysugárban úszik, minden olyan csöndes és a szellő halk fuvalma mégis beszédes, mintha sóhajtanának. — Csuda-e, ha megtelünk hangulattal, s a várakozásos reménykedés még fokozza kellemes nyugtalanságunkat?! És ekkor végre, jó későn, meghalljuk a jellegzetes hangokat; — a morgó korrogást, a czirpenő piszszenést; — és a homályos környezetben is még világos levegőégen megjelenik előttünk egy röpülve sietö árnyék, a mely csak pár másodperczig van itt s aztán örökre eltűnik...

Tudjuk, hogy «ő» jön, és hogy az első és utolsó légyottunk ez vele, a melyet ha fel nem használunk, elkésünk mindenkorra. — Mert az erdei sneff ma itt van s holnap már másutt lehet. De hogyha itt marad is megfelelő időben: kétszer egymásután ugyanazt a szállást nem választja s ugyanazt az utat nem járja, erre mérget vehetünk. Az alkalom tehát mindig *egyetlen*, — s a holnapi alkalom legfeljebb csak szerencsés véletlenből lehet *hasonló*, — de sohasem egyéb az, mint merő véletlen. Igaz, hogy vannak jó «húzási váltók» is, akárcsak szarvasváltók, de a különbség az, hogy a sneff maga mindig változik és csak a kedvező terep az, a mely a *másik* sneffet is arra csalogatja.

Mindezt részletezni: kötetes tanulmány anyaga volna. — Hogy is lehetne egyetlen rövid czikkbe összefoglalni mindazt, a mit erről a «legszeszélyesebb»-ről mondani tudnánk? — A kit keresünk életre-halálra mindenütt, a hol csak ráakadhatunk; és mindaddig, a mig csak nálunk van és találkozást remélhetünk vele.

Ép ez a sok keresés, zaklatás, örökös lesben állás kelti némelyekben azt a hitet, hogy az erdei sneff napjai meg vannak számlálva. Pedig de sok viz folyik még el a Dunán! és de sok erdei sneffet fogunk — elhibázni az estszürkületi húzásokon, meg a hajtásokban!

A kik igazán nagy kárt tehetnek bennök, azok nem mi vagyunk. Azok a tömeges madárrablók, a kik az olasz és a görög partvidékeken, a pihenő szigeteken lesik a vándormadarak érkezését és a legbrutálisabban ölik rakásra a tőrbe ejtett, halálra fáradt szegény szárnyasokat. A partvidéken hálóval fogdossák ezer számra, akármi legyen is, a mi zsákmányul eshetik; s villanó fényszórókkal csalogatják egy helyre az éjjeli utasokat, a melyek a kifeszített drótoknak vakon mennek neki és halálra váltan hullanak le az erős ütődéstől. Ez vandál irtás, a mely határtalanul káros, mert mértéktelen. De mink? vadászok? a kik a nagy erdőterületeknek aránylag csak igen csekély, mert csak jól hozzáférhető részeiken keressük a sneffet, hogy *egyenkint* lőjjük le, ha éppen sikerül magunk elé kapnunk?! Mink ugyan soha ki nem irtjuk. — Annyi temérdek búvó- és szállóhelye van a sneffnek, a hol átvonultában megül, s olyan rövid ideig marad egy-egy ponton (a hol még nem fészkel), hogy igazán csak csekély százalék kerülhet puskacső elé, és abból is csak mérsékelt százalék esik le: lévén a sneffhibázók száma légió.

Nem is mintha valami nehéz volna lőni, hisz' a hajtásban levő sneff, kivált jó időben, nem virtuóz-röpülő; de az *erdő* az, a mely védi; s a *helyzet* az, a mely óvja. Mert gyakran csak akkor veszszük észre, a mikor már — késő. Elvillant, áthaladt a fák fölött, a nyilás on. Akárhányszor szédültem én bele a fejforgatásba, a mikor olyan szük, kritikus partra állított a vadászat rendezője s aztán szakadatlanul forgattam a fejemet jobbra-balra, nehogy a hirtelen előttem termő sneffet elszalaszszam, holott: «nem lőni, az is hibázás», mondja a vadász közmondás.

A mi misztikus vendégeink közül aránylag igen kevés «szagol puskaport», még kevesebb «kóstol sörétet»; és így csak annál ingerlőbbé válnak számunkra. Hisz' a kiszámíthatatlanságok nemcsak az érkezésökben s a tanyájok megválasztásában van, hanem sok furfangjokban is. — Húzáson, lövés után, tiz sneff közül kilencz úgy vág lefelé, mintha agyon volna lőve, s aztán a földszinéhez közel megint emelkedik és a bokrok védő homályában szépen eltünik a nélkül, hogy másodszor is lőhetnénk rá. — Hajtásban pedig a kerepelő hajtók előtt gyakran megindul a sneff gyalogosan és csak a hajtás vége felé kél fel, akkor is visszafelé röpül; az ember hallja galambszerű felrepülését, szárnyainak suhogó csattanását, de magát az óvatos sneffet meg nem pillanthatja a sűrűben.

Az idén azon a szlavóniai hires sneffező területen, a hol trónörökös is szokott vadászni, mint a gróf Mailáth vendége, az egész tavaszi szezonban, körülbelül három hét alatt, mindössze vagy hatszázat lőttek, vadász urak és erdészeti személyzethez tartozók összesen. — Mi ez: «a tenger sima tükréhez képest?» holott egyetlen jó fogolyvadászaton is szokott esni ennyi, sőt kétszer, háromszor ennyi is.

A tűzvonalból kimaradt sneff azóta elment a magas északra költeni. — Minél feljebb megyünk hazánk hegyes vidékén, annál inkább megeshetik, hogy még késő nyáron is hallunk korrogó-pisszenő sneffeket estszürkületkor az erdőségek fölött. Azok már itt maradtak, itt ragadtak; azok itt költenek, tehát a mieink. Hanem azokat azután senki sem keresi már; — nekik senki sem árt más, mint a ragadozók, a melyek elvégre mindenütt üldözik a náluknál tehetetlenebbet.

De az erdei sneff még ebben is jobban jár a többinél; mert a nappali szárnyasrabló elült, a mikor ő mozog. Pedig őneki csak a nappaliak, sólyomfélék, lehetnének veszedelmei.

A mikor az örvös galamb is elhallgat júniusi estéken, s a mikor az utolsó rigó is elnémul és az esti csillag szelid ragyogással hinti meg a magas erdők ködös levegőjét: akkor még meg-megjelenik «ő» — és húzása közben szól.

SZERENCSÉS ÉS SZERENCSÉTLEN ZUHANÁSOK.

Egy évszázad óta robognak aczél sineken a szilárd földön gőzmozdonyaink. Bármennyit is haladt ez idő alatt ennek a közlekedési eszköznek technikája, a szerencsétlenségek azért elég gyakoriak. Mégis mit tapasztalunk? Látszólag hideg közömbösséget, mert az esetleges balesetet az utazás velejárójának tartjuk. Ezzel ellentétben a levegő bajnokainak bukása országos gyászt idéz elő s mérhetetlen szomorúság szállja meg szivünket azok hallatára. Érthető is. Mert a míg az előbbi esetben *már* a mindennapi életnek csupán egy-egy tragikus momentumát, addig az utóbbi esetben *még* az emberi elme újabb alkotásának gyengeségét, tökéletlenségét látjuk. Bizonytalan eszközökre bizni életünket, minden időkben vakmerőséggel volt határos, de egy magasabb czél érdekében önfeláldozásnak minősitették. Ilyenkor tehát az emberben mindig a *hőst* gyászoljuk, a ki érettünk, az egész emberiségért, ennek egy-egy eszméjéért vetette oda önmagát.

A haladás bajnokainak újabb áldozatát siratja egész Francziaország, a tiszti pilotáknak immár ötödikét. Halála rettenetes volt s a maga nemében megrázó, mert *Tarron* kapitánynyal

UJPESTI PIACZ. — Pörge Gergely rajza.

gondjait, de aki beteg, annak semmiféle földi gyönyör sem szerezhet örömet. Az emberi szervezet csak akkor lehet egészséges, ha állandóan kielégitő nedvcserével bir, ha a táplálék helyesen felhasználtatik és a fölösleges anyag rendszeresen s kellő mennyiségben eltávolitást nyer. Az egészségi zavarok legnagyobb része rossz emésztésen alapul, éppen azért mindenkinek arra a fontos kellékre kell a fősulyt helyeznie, hogy emésztése gyors s zavartalan legyen. Sok szer létezik, de nem mindegyik használ az egészségnek. A jó hashajtószer káros alkatrészektől mentes legyen, ne okozzon fájdalmat, nehézséget s ize is kellemes legyen. Mindezen kellékeket ideális módon magába foglalja a «*Califig*» kaliforniai fügeszirup. Kapható minden gyógyszertárban; felnőtteknél s gyermekeknél egyaránt meg van a kellő hatása, még hosszabb használat esetén is.

A Budapesti Villamos Városi Vasut R.-t. igazgatósága április 3-iki ülésében a huszadik rendes közgyülés megtartását április hónap 20-ára határozta el. Az igazgatóság a közgyülésnek inditványozni fogja, hogy az 1910. évi osztalékot 16 koronában állapitsa meg. Az igazgatóság egyuttal elhatározta, hogy a társaság április 20-án tartandó rendes közgyülésén az alaptőkének 30,000 darab, egyenkint 200 korona n. é. uj részvény kibocsájtásával 27.250,000 koronára való fölemelését fogja javasolni olyképpen, hogy 15,000 darab uj részvény a részvényeseknek ajánltassék föl átvételre.

Egy indiszkreció, melyet az olvasó, de különösen az olvasónő érdekében tovább terjesztünk, felvilágosit bennünket arról, hogy mit tartalmaz egy modern toilette-asztal. Ott találjuk első sorban Czerny kiváló fogápoló szerét, a Csan-t, a fog ápolására, fiatalosan tartására nélkülözhetetlen rózsatejet és a Tanningene-t, a legjobb hajfestőszert. Mindezekről és a czég más gyártmányairól készséggel küld prospektust, Czerny, Wien, Währing, Karl-Ludvig Strasse 6.

Miért kap annyi postai megbizást a kassai Haltenberger-féle ruhafestő- és vegytisztitó gyár? Mert a czég teljesen megbizható, munkája gyors és kifogástalan s az árak jutányosak.

Darvas Jenő udvari szállitó Tulipán Gyermek-Otthonának (IV., Koronaherczeg-utcza 9.) féloldalas hirdetésére felhivjuk olvasóink figyelmét. A legizlésesebb fiú- és gyermek-ruhák, felöltők, kalapok, fehérnemüek dus választéka teszi ezt a modern áruházat minden vásárlónak kedvelt beszerzési helyévé. Aki jutányosan, elegáns, divatos és izléses ruhába kivánja öltöztetni kedves kicsinyjeit, az nem vásárol addig, mig a Tulipán Gyermek-Otthon dus raktárát meg nem tekintette.

Szeplős és pattanásos hölgyek és urak részére kizárólag a Diana-arczkrém és Diana-szappan bőrápoló-és szépitő-szer ajánlható. Ára 75—75 krajczár. Egyedüli készitő Erényi Béla Diana-gyógyszertára, Budapest, Károly körút 5. sz.

Sárga János kolozsvári cs. és kir. udv. szállitó ékszergyáros budapesti főüzlete és gyára teljes pompájában csak május 1-én nyilik meg, amennyiben a Belvárosi Takarékpénztár bérpalotája Kigyó-tér 1. sz. alatt, csak akkor lesz teljesen kész, addig is kéri mélyen tisztelt pártfogóit, hogy rendeléseiket Kolozsvárra intézni sziveskedjenek. Árjegyzéket bérmentve küld.

Minden czipőbe alkalmazható a szab. Laufer ludtalpfüző, a fájdalmat járás közben megszünteti. Ismertetőt kivánatra ingyen küld az egyedüli készitő: Székely és Társa ortopäd. czipőkészitő, Budapest, IV., Muzeum-körut 9.

Előszoba, konyha, cselédszoba-butor részletre. A Tömő-utcza 4. sz. alatti berendezési vállalat erre vonatkozó hirdetésére felhivjuk az olvasó figyelmét.

SAKKJÁTÉK.

A 2740. számú feladvány Palkoska Emiltől, Podiebrad.

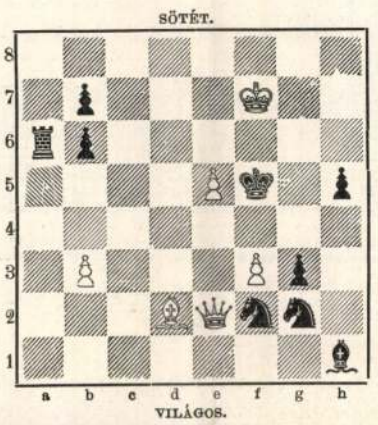

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2736. számú feladvány megfejtése Berger Jánostól.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Hf7—h6	Fg7×h6	1. ---	---	Fg7—f8
2. b3—b4	Fh6—g7	2. b3—b4	---	t. sz.
3. Va8—a3 stb.		3. Va8—a3 vagy		
		3. Va8—d5 stb.		

b.

1. --- --- Fg7×d4
2. Hh6×f5 --- Kf4×f5
3. Va8—e4 † stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «*Budapesti Sakk-kör*». — A «*Budapesti III. ker. Sakk-kör*». — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Beer Mór. — Gottléb István (*Budapest*). Németh Péter (*Csongor*). — Kintzig Róbert (*Fakert.*) — Müller Nándor (*Szombathely*). — Hoffbauer Antal (*Lipótvár*). — Szabó János (*Bakony-Szentlászló*) — A «*Győri Sakk-kör.*» — Székely Jenő. — Mészey József (*Győr*). — A «*Zbori Társaskör*». — «A *Kalocsai Katholikus Kör*» — Veöreös Miklós (*Zircz*). — Ifj. Hubay Bertalan (*Bodzásujlak.*) — A «*Dunaföldvári Egyenlőségi kör*» (*Dunaföldvár*). Baresa Mihály (*Biharudvari*). — Csolnoki István (*Hajdúhadháza*). — A «*Leibiczi Gazdasági Kaszinó*» (*Leibicz*). — Lustyik János és Szivák János (*Alberti-Irsa*). — «*Csenger Caszinó*» (*Csenger*). Király Mihály (*Zenta*). — Kunz Rezső (*Temesrékás*). — *Budai Sakkozó Társaság* (*Budapest*). — Patkó Imre (*Talpas*).

Helyreigazitás. A 2738. számú feladványban (Ferber E.-től) a sötét király *d4*-en áll. E szerint a feladvány állása a következő: *Világos:* Ka5; Vb5; Bd7; Fc1, d3; Hc7; gy: b4, e2, e6. *Sötét:* Kd4; Bd6; Fb3; Ha4; gy: e7, h6. Matt 2 lépésben.

Szerkesztői üzenetek.

Magdolna. Sárga rém. Czifra Panna leánya. A versekben nincs erő, a novella stilusban, mesében, rajzban merev, konvenczionális.

Egy leány könnyeiről. Szonett. Az első csinos, kivált első bemutatkozásnak, azonban kissé jelentéktelen. Azt hiszszük, előbb-utóbb kölönbet is kaphatunk arról a helyről.

Jer. Nektek. Sok naivitás, még több üres szó, mind a két vers alatta áll a kritikának.

Csók. Álmok halála. Merő szó, a mely nem takar és nem fejt fel semmit.

Életképek. Az életből nincs rajtuk semmi; nem is szólva arról, hogy a nyelvük csupa dadogós, a technikájuk egy gyermek technikája.

Garabonciás. Tűz a romokon. Középszerűségek, egy kis erőlködés is érzik rajtuk, — ez elég arra, hogy elmenjen a kedvünk közlésüktől.

Meddő órák. Szavalás ez, nem költészet.

Tavaszi esték. Az egész vers egy közhely: a nyelve, a verselése, a mondani valója, mind az.

KÉPTALÁNY.

A 12-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Azok a szerencsések, kik nincsenek a szerencsére utalva.*

Felelős szerkesztő: **Hoitsy Pál.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

AVIATIKAI ÉLMÉNYEIM ÉS VISZONTAGSÁGAIM.

Az aviatika, — a fellengzés művelete nem új dolog. Régi divatja már az a magyarnak . . .

A hitbuzgó vándorútjában templomot keres, hogy lelkivilága megújhodást, enyhülést találjon. Elborult szemhatárunk derűt, napsugárt óhajt. Zord éghajlat alól kies vidékre, déltájakra vágyunk . . .

A rohanó idő, mely immár nyolcz évtizedes agancsaival kerget — tüskön-bokron keresztül — az elém tátogó Nirvána felé: e hajszában némi pihenőre, oázisra juttatott, hol utravalóim között keresgélve, egy halvány fényképre találok, melyre a mulandóság rakta fel szinehagyott patináját.

Egykor a nap ereje hozta létre e becses képcsoportot, megérdemli, hogy kegyeletből, áhitatból az adja vissza ismét elmosódott körvonalait, mielőtt végzetes útját folytathatná «az idő hajóján, — az örök léten át».

Innen-onnan negyven éve lesz e fénykép keletkezésének, melyhez — ephemer élete daczára, — talán mégis a *maradandó emlék* eszméje fűződött, noha ennek fölvetői inkább amaz elköltözöttek lehettek, kiknek szellemei ez alakokat ma körüllengik.

A mult század második felében, még a közvetlenül lezajlott nagy események hullámverése hatotta át az újabb nemzedéket. Színész és iró csupán az lett, kiben *igazi* nemzeti érzés lüktetett; a szellem erejével védni, buzditani emelni és gyarapítani a megfogyott, lefegyverezett magyarságot. — E képcsoport tagjai még mind e gárdából valók.

Szünidőmet rendesen vendégszereplésre használtam fel, hogy kedvencz-feladataimban magamat gyakoroljam s maradandó tanulmánytárgyakat keressek az örökbecsü shakspere-i szerepekben. Így értem el kedvező rekordot Budapesten, Kolozsvárt, Debreczenben, Kassán, Aradon, Pápán, Miskolczon, Székesfehérvárt, Nagyváradon, Temesvart, s az ország csaknem valamennyi nagyobb szinpadán, *Hamlettel* ötvennyolcz, *Petrichióval* húsz, *Macbethtel* tizenhat, *Shylockkal* tizennégy, *Othellóval* és *Jágóval* négy-négy előadásban. Így jutottam ezideig *Wolsey*, *Faulconbridge* (János király), *Antipholus* (Tévedések játéka), *IV. Henrik* és *Julius Caesar* szerepeinek a gyakorlásához. — Bár a helyi viszonyok, a személyzet hiányossága, olykor roszakarat, ármány, alig legyőzhető nehézségeket gördítettek az előadások megtarthatása elé. Emlékszem, hogy egy alkalommal Kolozsvárt, a társulat nagy ámulatára, sugókönyv nélkül vállalkoztam Hamlet eljátszására, mert közvetlen az előadás előtt, valaki elsikkasztotta a darabot, melybe az én szerepem külön kidolgozásban volt beirva. Másutt a Jágóm kötötte meg magát s nem akart a szinpadra lépni addig, míg az igazgató neki 30 forint a contót előre előre le nem fizet. Ez összeget végre is a vendégjátéki osztalékomból nekem kellett előlegeznem, mely még máig is a conto vándorol valamerre. Máskor ismét hősnőm: lady Macbeth renitenskedett, visszautasitván a «hálátlan»-nak mondott szerepet, melyet az utolsó pillanatban egy zseniáls népszinmű-énekesnő játszott el helyette még pedig meglepő sikerrel.

Csaknem minden vendégjátékomat kedvencz-feladatommal: *Hamlettel* nyitottam meg, mely legtöbb előnyt nyújtott folytatólagos vendégjátékaim kedvező fogadtatására. Hogy mennyi routint, mily éles megfigyelést szolgáltatott a részletek kidolgozásához s a szerep assimilálására e mindig új, változó közönség előtti, feszült figyelemmel és felajzott lélekéberséggel folyt vendégszereplés: bizonyítja, hogy e darabok legtöbbjét, mint lelkemmel teljesen egybeforrottakat, ma, ötven év után is, szóról-szóra, könyv nélkül el tudom mondani.

Kapóra jött tehát az alkalom, midőn most negyven éve a szinházi szünidő megkezdődött. A személyzet várva-várt pihenő, nyugalmi időszaka.

Úgyde, lehet-e nyugta, pihenése annak, kit fölzaklatott ifjúi heve, izzó szenvedélye a szinpad bűvkörébe vont, melynek varázsa, káprázatos fénye egész lényét hatalmába ejtette?!... «Come la farfalla, che la luce atirà: — abbruccia e spira!» zakatolt keblünkben a nagy *Salvini* emlékeztetője.

A beállott szünidővel méhrajként szállta meg a nemzeti szinház udvarát a pezsgővérű ifjabb szinész-nemzedék vállalkozó, repülni vágyó csoportja. «Hogy lesz? mi lesz? hova? merre?» hangzott minden oldalról az izgalom szava, a türelmetlen sovárgás a *szabadságra*, melylyel immár mindnyájan tetszés szerint rendelkezhetünk. S nyomban megszületett a terv is egy szintársulat alakitására, melylyel vidékre megyünk vendégszerepelni. *Szigligeti*, *Paulay* példája, az előző években történt hasonló vállalkozásaik, csak buzdítólag hatottak reánk. Az eszme nyomban testet öltött, s a társulat a jelenvoltakból néhány percz alatt megalakult. Nekem megvolt a szinigazgatói engedélyem, tehát engem jelöltek vezetőnek.

Az exaltált színész határtalanul nagylelkű. Nincs társadalmi osztály, mely velük e részben versenyezhetne. A szerződést in flagranti megkötöttük s a fizetést magunk szabtuk meg a kölcsönös megbecsülés arányában. S miután mi, kivétel nélkül, nagyrabecsültük egymást: az osztalékot is mindjárt a szerint szabtuk meg — mely aztán a mérleget teljesen felbillentette. Rájöttünk, hogy a «bevétel és kiadás» rovata oly különbözetet tüntet föl, mely fokozott jövedelem mellett sem bírja meg az egyensúlyt. — «Mit tesz az? Nem vagyunk kalmárszellem. Minket nem anyagi érdek, hanem magasabb ihlet vezérel!» hangzott az

Menyasszonyi ruha-selyem

minden szinben, méterenként 1 K 35 f-től feljebb. Bér- és vámmentve a megrendelőhöz szállitva. Gazdag mintagyüjteményt postafordultával küld

HENNEBERG selyemgyáros **Zürich.**

Szegénység és tudatlanság

a gyermekhalálozások főokai. Ezért nem lehet eléggé hangsulyozni, hogy a «Kufeke» tápszer feltalálása a kis gyermekek számára valóságos áldást képez. «Kufeke» használatban olcsó, tápereje kiváló, előmozditja a gyermekek fejlődését s megakadályozza a gyomor- s bélhurutot.

ANYÁK FIGYELMÉBE!!

A gyermekek elismert, legkiválóbb tápszere az elválasztás időszakától kezdve a :: :: ::

"Phosphatine Falières"

Igen kellemes izü, könnyen emészthető. A fogzást megkönnyiti és biztositja a csontrendszer fejlődését.

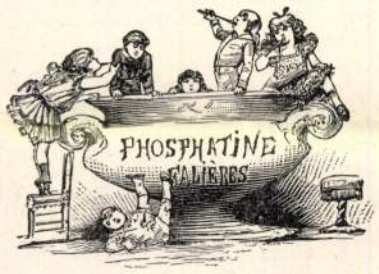

Egy nagy doboz (elegendő 3 hétre) ára 3 korona 80 fillér. :: :: Főraktár:

ZOLTÁN BÉLA

gyógyszertára Budapest, V., Szabadság-tér (Nagykorona-utcza sarok).

Rohitsi

Tempel -forrás. Szénsavdús, diätetikus, üditő asztali ital. — Elősegiti az emésztést és anyagcserét.

Styria Legtelitettebb gyógyforrás. — Indikálva: idült gyomorhurutnál, székrekedésnél, Bright-féle vesebajnál, lépdaganatnál, májbajoknál, sárgaságnál, anyagcsere betegségeknél, a légutak hurutos bántalmainál.

Donati a maga nemében a leggazdagabb tartalmu gyógyforrás legerélyesebb hatással. Foképen indikálva: idült bélhurutnál, obstipatiónál, epekőnél, elhizási hajlamnál, csúznál és cukorbetegségnél.

Legdusabb, természetes magnézium-glaubersósforrások.

Foraktár Magyarország részére: Hoffmann József, Budapest V., Báthory-utca 8.

Vegyen svájci Foulard-selymet!

Kérjen tavaszi és nyári ujdonságainkból ruha és bluzhoz való mintákat: Foulard, Voile, Crêpe de Chine, Chinés cachemire, Eolienne, Mousseline 120 cm. széles méterenkint 1 K 20 fill.-től feljebb, fekete, fehér, egyszinü és tarka, valamint himzett bluzok, ugyszintén batiszt, pamut, vászon és selyem ruhák. — Mi csakis garantáltan erős selyemszöveteket adunk el vám- és portomentesen direkt a házba magánvevőknek. (Kétszeres levélportó.)

SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájc.)

Selyemkivitel. Királyi udvari szállitók.

Puder! Krém! Szappan! — **1 K és 3 K, 2 K és 3 K, 2 K**

IZA

IZA laboratorium Vác — Török Budapest

·500· ÉV·ÓTA·GYÓGYITJANAK KÖSZVÉNYT, CSÚZT STB.

TRENCSÉNTEPLICZ

radiumos, nem lehütött (36—42° C) kénes hévviz és iszapfürdői. Szállodák fürdőkkel egybeépitve. Egész évben nyitva. Milliós uj épitkezések. Uj fürdők. Uj nagyszálló. Festői hegyi vidék. Nagyszerü olcsó tavaszi kúrák. Házi kúrákhoz iszap és viz szétküldés. Prospektust küld a fürdőigazgatóság.

ÉKSZEREK

EZÜSTNEMÜEK

ÓRÁK, egyházi szerek, angol, franczia, khinaezüst disztárgyak, gyári áron beszerezhetők. Legujabb **angolrendszerü** részletfizetési módozatok.

SÁRGA JÁNOS cs. és kir. udv. szállitó, ékszergy. Kolozsvár.

1911. év májusától Budapest, IV. Kigyó-tér 1. sz. Képes nagy árjegyzék ingyen.

Ő Felsége József főhg. kam. száll.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát ékszerekben, ezüstkészletekben, alkalmi ajándékokban, ugyszintén mindennemü fali-, álló-, utazó- és zsebórákban. — Óráknál irásbeli jótállás.

LŐW SÁNDOR

Telefon 62-68. **ékszerész és órás** Telefon 62-68.

A MAV és a m. kir. posta és távirda szerződéses óraszállitója.

Budapest, VIII., József-körút 81. szám.

Fióküzlet fürdőidény alatt: Trencsénteplicen. Telefon.

Ekszer-átalakitások és órajavitások saját műhelyemben lesznek jutányosan és lelkiismeretesen eszközölve. Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen lesznek foganatositva. Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

doztak s így buzdították képzeletük hősét: Turán! Turán!

Hej Turán,hamvaiból feltámadó sphinx, régi talapzatára visszakivánkozó ledőlt szoboróriás, hol lesznek országod határai?!

A súlyos komoly paraszt a tanyákon rólad ábrándozik: «a földet peniglen garasért osztogatják s tiz pengőért a lovat... ölesre nől a buza, a kolompér akkorára, mint a fejem s erdőnek is beillenék a tengerimező, mint a csepegtetett méz olyan édes ottand a szőllő s mint a mesebeli tündér, olyan szép a lány. Nincs ottand se jégeső, se fagy, se rozsda, térdigérő fűben legel a gulya, sárga csizmában jár az utolsó kanászbojtár is s rubint kalárist viselnek a fehérnépek... mindenre telik». Így mesél András bácsi s a Jancsik, a Miskák, a Pannik, a Sárik epedő gyönyörűséggel hallgatják s röpülnének, hogy hamarabb ott teremhessenek az igéret földjén, a mit a Magyarok Istene az ő számukra megnyitott. Turán! — sóhajtják — Hej, Turán, Turán!

Az iparos, a gyáros, a kereskedő mappába mártogatja az orrát: az utakat, a nagy piaczot keresi benne, a hol kétszeres áron kel el a portéka, holott a gyártása félannyiba kerül, mint otthon. És 600 millió új, igénytelen naiv fogyasztó! Ez aztán az Eldorado, ez a Turán, Turán!

Elesettek, inarogyottak, szerény gyámoltalanok, a kik mialatt helyüket keresték, elvesztették életkedvüket, becsületüket; vad zsenik, a kik az eget kérték s gúnykaczajt kaptak, alázatos munkakeresők, a kik lekéstek a konczosztogatásról egymás hátán fogcsikorgatva tolongtak a képzelt határok felé s éhes gyomrukból felkorgott, nyűtt szivükből kitört a vágyakozásuk: Segíts Turán, Turán!

Igen Nagy-Turán már megvolt, dicsőségesen uralta a világot a képzeletekben. Most már csak meg kellett valósítani.

Merész tervek kerekedtek ki az agyakból, s oly erős volt a fanatikusok hite, hogy a legképtelenebb konczepczió is egyszerünek, Kolumbus-tojásának tetszett. Nincs lehetetlenség, csak akarni kell! — henczegtek hajdanta tunya magyarok, a kik idáig kisujjukat is röstelték megmozdítani. A turáni lázgombák kiölték a nemzettestből a közömbösség és fatalizmus baczillusait s felfrissítették, keringésbe hozták az erekben megalvadt vértestecseket.

Megvoltak már az építési tervezetek is, csak a próféta késett, hogy elvégezze a selejtezés munkáját s az új népvándorlásnak megszabja az útjait.

Állott a szövetség, megalakultak a szervezetek nemcsak Magyarországon, egyéb turáni területeken is, de még nem működtek, egyenként nem mertek hadi rendbe sorakozni, várták a fővezér országokon keresztülnyilalló vezényszavát.

MACKENSEN VEZÉREZREDES, A GORLICZEI ÁTTÖRÉST VÉGREHAJTÓ HADSEREG VEZÉRE.

Jelfy Gyula, a harcztérre kiküldött munkatársunk fölvétele.

A szövetség elnöke nagytekintélyü férfi volt, de a szava át nem hallatszott az Uralon-túlra; nem volt próféta. Védnökei, köztük Tormássy Ottó, nem kezdeményeztek; segítettek, de nem cselekedtek, nem volt meg bennük a fascináló erő, a megindító energia. Nem voltak apostolok. Azaz mindenki az volt a szövetségben, annak érezte magát, holott csak hétre volt szükség, hogy beteljék a turáni szent szám, egygyel sem többre. A nagy világművek ellátásánál a kevés mindig több volt a soknál, mert a sok akarat összefolyik s megakadályozta a kiválás a fejlődés folyamatát...

De késett a próféta... És késtek az apostolok... Mindenki őket kereste... Arra nem gondolt senki, hogy a próféták, az apostolok bűvös köntösben járnak, valameddig a dobogóra nem léptek, láthatatlanok. Úgy támadnak, mint a szivárvány az égen, fényességből a mi az eszmecsöpp prizmáján megtörik s megtörvén áthidalja az égi testeket. Senki sem tudja meghatározni sem a kezdetüket sem a végüket. Egyszerre csak ott vannak, maguk sem tudják, hogy jöttek, de megérkeztek s uralkodnak a királyokon.

XIV. Árnyképek.

Morvay Eduard lázas sietséggel készülődött ázsiai útjára. Megszervezte az expedicziót; kiosztotta a szerepeket. A szövetség segítségére volt s helybenhagyta intézkedéseit. Nagykövetekkel, konzulokkal is tárgyalt Morvay. Jogot és szabadságot kért, biztatást és igéretet kapott az érdekelt hatalmaktól.

Már csak magánügyeinek rendezése volt hátra. Birtokának pénzzététele, tartozásainak kiegyenlítése. Erre még hét napja volt. Úgy számított, hogy tisztán 600,000 koronája marad. Ez elég lesz neki Turánra egy időre s ha elfogy, megadóztatja Turánt. Ha akkorára még odáig sem nőtt meg a hatalma; egyszerüen levonja a konzekvenciákat: nem tudott szárnyat adni az eszmének, visszavonul az odujába s egy hivatottabbnak engedi át a helyét. Nem volt kishitü, de elbizakodott sem. Belső emberi kvalitásait nagyra taksálta (s ebből nem is csinált titkot), de a használhatósági értékéről még nem volt semmiféle mértéke. Majd a tettek mezején fog eldőlni, hogy mennyit ér. Egyszóval nem volt vak az önhite...

Lejárt az egy hónapi meggondolási idő, a mit Ottó Edussal szemben, illetve az ő érdekében kikötött: most már semmi akadálya nem volt annak, hogy nyélbe üsse birtoka adásvételi ügyletét. Ő egy pillanatra sem tántorodott vissza, Ottót meg sokkal nagyobb úrnak tudta, mint hogy játsszék a szavával. Biztosra vette, hogy simán fog menni birtokának ármeghatározása is. Ő a maga részéről nem is szándékozott szakértő becsüst vallani.

A szerződési határidő leteltét követő napon, miután összecsomagoltatta s elraktároztatta volt utravaló ingóságait a Juana ládáival és bőröndjeivel együtt: vonatra ült Morvay a leánynyal, hogy istenhozzádot mondjon ősei birtokának. (Folytatása következik.)

A CSATATÉR MÖGÖTT. — Pörge Gergely rajza.

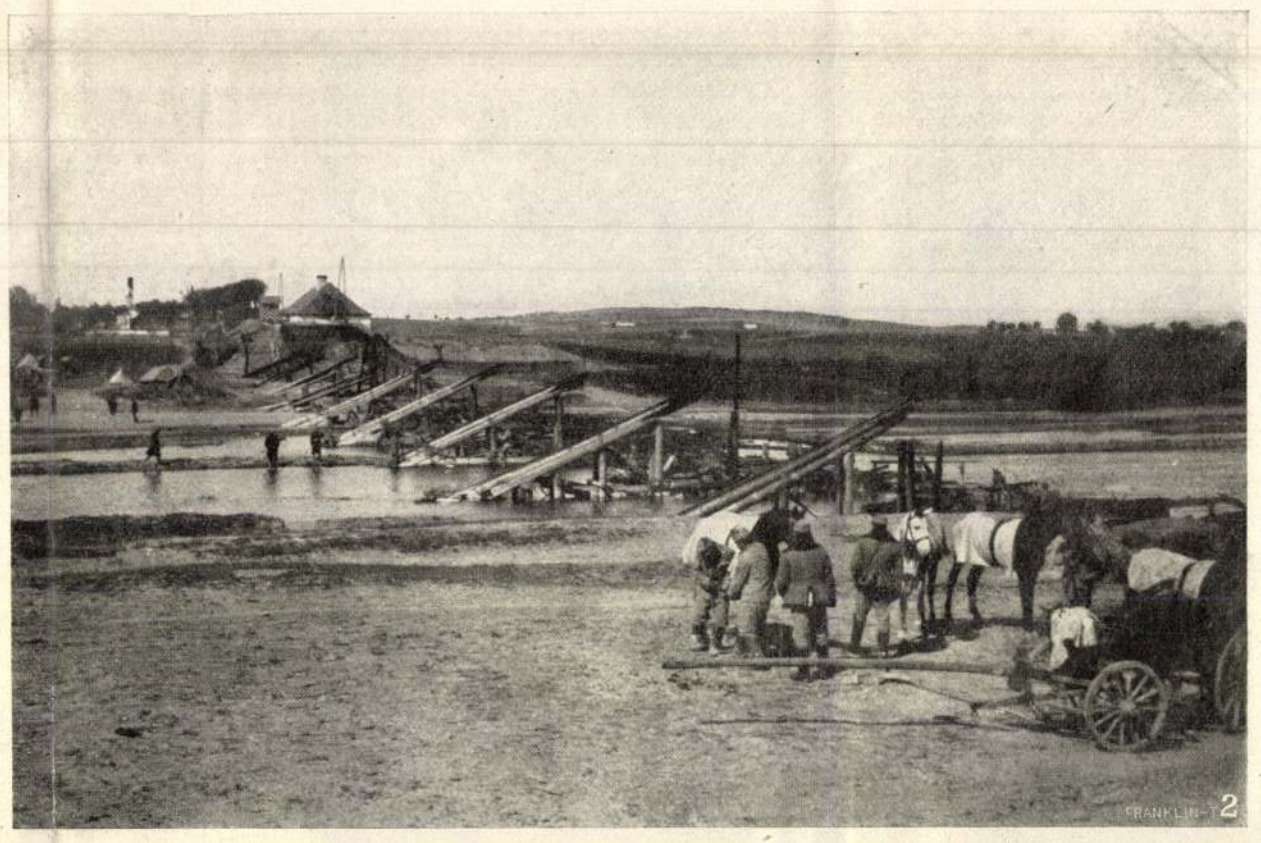

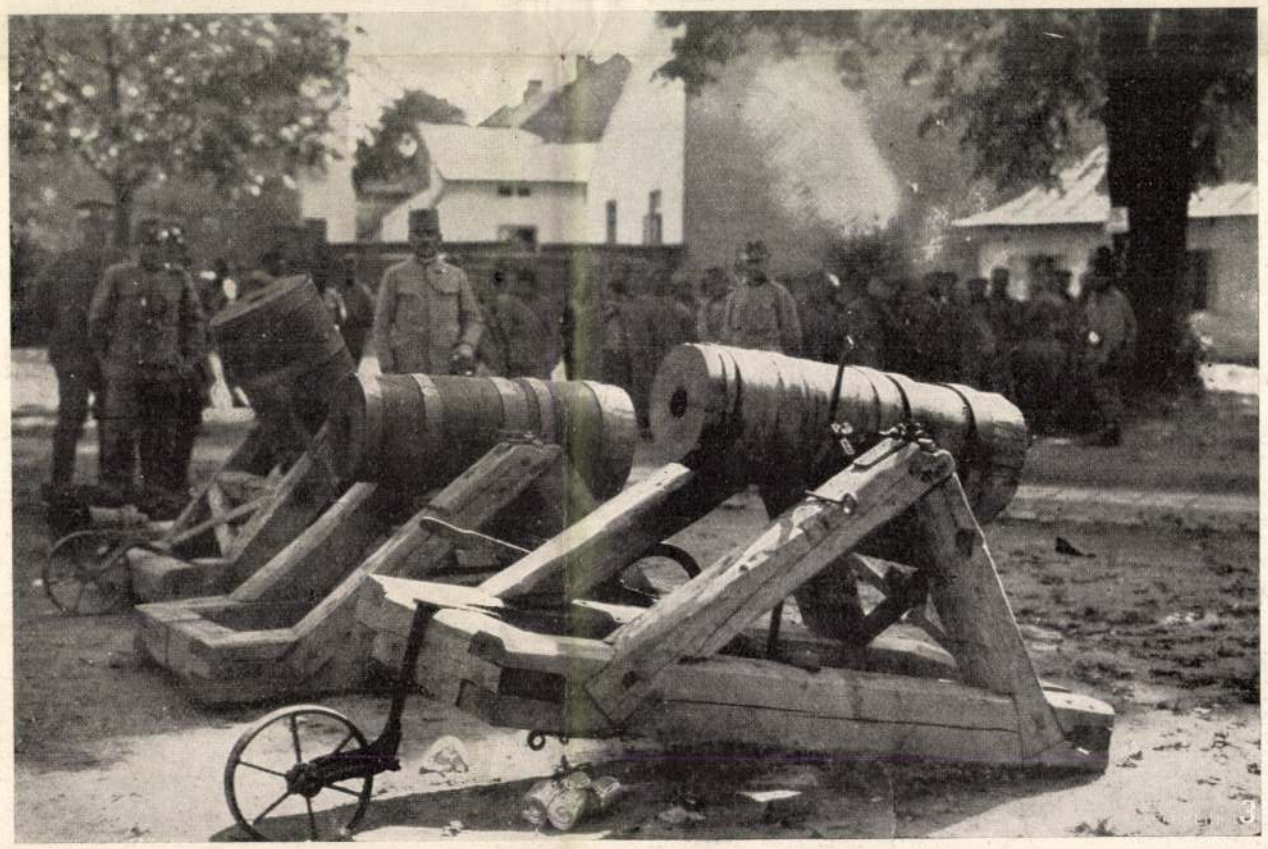

1. A dembiczai vasúti hid az oroszok távozása után. — 2. Az oroszok által leégetett hid Pilzno mellett. — 3. Orosz bombavető gépek fából, melyeket Tarnovban zsákmányoltunk. — 4. A mi csapataink után hajtott ökrök.

GORLICZÉTŐL JAROSZLAUIG. — Balogh Rudolf, a harctérre kiküldött munkatársunk fölvételei.

sült, és csakugyan mást vett el feleségül, nem engem. Hát most, gondoltam, visszaadom a kölcsönt Tildának. Azt a teáscsészét, a mit Jákobnak tettek oda, én áthelyeztem a te tányérodra, a tiedet pedig, miután suttyomban beleöntöttem a magam maradék ezerjófüvét, megitattam, hihihi, Jákobbal. És most majd meglátom, hogy csakugyan használ-e ez a parasztbabona? Mert ha használ, akkor most Jákob belém fog szeretni és én Jákob Áronné leszek, hihihi, Vicza, hihihi. És — hanem igazán, el ne árulj valahogy! — lesz kétszáz birkám és egy férjem Pujon, és meglátod, hogy Tilda talán még a lakodalmamra sem jön el, olyan dühös lesz, hogy túljártam az eszén.

. . . Mondja még valaki, hogy falun nem tudnak intrikálni! Szerencsére nem mondja senki.

(Folytatása következik.)

ságot pártokra osztotta, az osztályokat erős falak választották el, a hódítók éket ütöttek a nemzet testébe. S mégis volt valami erős kapocs, mely a pártokat, az osztályokat és a felekezeteket összetartotta, s az embereket egybeszelidítette. *A magyar nyelv és a magyar gondolkozás volt ez,* mely mint valami mágusi befolyás az urat és a pórt, a katonát és a diákot egy táborba terelte s így magyar közszellemet teremtett. Az egyszerű iparos és jobbágy a vele született magyar érzékkel és találékonysággal magyar szókat, magyar szerszámokat teremt és magyar módra épít. A magyar és a török diákok (tyatók) nemzeti nyelvünk minden csinját-binját ismervén, erejét és szépségét úgy kifejtik, hogy irásuk forma és szókincs dolgában ma is gazdag bányánk. A kereskedők és a tőzsérek megteremtik a magyar kereskedelmi nyelvet, s azt még a bécsi vásárokon is uralkodóvá teszik. (Ez is

sődött és hódított magától, mert erősebb, egységesebb és vonzóbb volt minden más nálunk élő nemzetiségénél.

A magyar gondolkozás és a nemzeti közszellem megteremtésében az oroszlánrész tagadhatatlanul a végbeli vitézeké volt. Az ő csodás lelkesedésük, félelmet nem ismerő indulatjok, minden áldozatra készségük olyan kiapadhatatlan forrást nyitottak, melyből a nemzet kicsinye nagyja táplálkozhatott. A csodás kalandok, a merész bajviadalok nem csak arra valók voltak, hogy a vitézek a maguk hírét-nevét emeljék. A nemzeti becsület kérdése forgott előttük, s tudatosan küzdöttek azért, hogy a magyar harczi tudás, a magyar vitézség a hír szárnyaira emelkedjék! Ily módon ők a vérük hullásával, önmaguk feláldozásával a nemzetüknek teremtettek tőkét, melyből egy század írói meríthetnek, melyből egy század ifjúsága táplálkozott. Hiszen a hősök tetteit

ALFÖLDI TANYÁNÁL. — Pörge Gergely rajza.

MOCSKOS VITÉZI LEVELEK.

Irta **Takáts Sándor.**

I.

Az újabb kutatások alapján mindinkább bizonyosra válik, hogy az eddig leszólt és sötétnek kiáltott XVI. század hazánknak legmagyarabb s így legtanulságosabb kora. A magyar lélek, a magyar gondolkozás soha eredetibb és szivetfogóbb módon meg nem szólalt, mint ebben a zürzavaros században. A nemzeti szellem, a nemzeti műveltség nagyobb erővel soha sem hódított, mint abban a korban, mikor az ország igazán a hódoltság ostora alatt szenvedett. Akármerre vessük szemünket, akár az országoltalmazók, akár a nyelvmivelők, akár az iparfejlesztők dolgát veszszük elménkre, olyan ébredéssel találkozunk, a minek mását hiába keressük. S mi indíthatja lelkünket inkább az örömre, mi ösztökélheti jobban a gondolkozásra, ha nem a nemzeti műveltség ez ébredése?

Soha a magyar földet több könny nem öntözte, több vér nem áztatta, mint a XVI. században. A politika és a vallás a magyar-

a XVI. század szerzeménye, ez is a XVI. századdal együtt tünt el.) A végbeli vitézek, akik jobb lelküket, tehetségüket és lelkesedésüket a török harczba vitték, a hadakozás nyelvét teljesen magyarrá tették, s a magyar vitézi szokásokat a törökkel is megkedveltették. Aztán megteremtették a magyar dicsőséget: a magyar könnyűhátú lovas és a magyar viselet európai hírét. Bizony-bizony csodás világ volt az! Senki sem hirdette a magyar nyelv szeretetét, s mégis mindenfelé hódított az. Nem verték hangos dobra a magyar műveltség kellékeit, s mégis kapva kapkodtak azokon. Senki sem törte magát a magyarosításon, s az idegenek mégis ezrével magyarosodtak. Még ellenségünk és leigázónk: a török is rabja lesz a magyar nyelvnek és a magyar szokásnak. Miért mindez? Minek köszönhetjük e csodás erőt és hatást? A felelet igen könnyű. A nemzeti közszellem igazi nemzeti műveltséget teremtett, mely erősebb volt minden fegyvernél, mely mint a mágneskő magához vont mindenkit. A magyarosodás és a magyar műveltség terjedése tehát természetes folyamat volt, mely nem szorítkozott az iskolákra és nem szorult az erőszakra. Terjedt, nőtt, erő-

emlegette mindenki! Azok a csodás tettek fogták meg a gyermekek képzeletét, ezen lelkesedtek a főúri udvarok és udvarházak serdülő ifjai és vitézlő szolgái. Az igazi iskolák, a hol akkor tanultak és ahol a magyar szellemet, a magyar gondolkozást elsajátították, a végvárak és az udvarházak voltak. E két helyre sietett minden magyar ifjú, mert az életnek akkor csak itt lehetett tanulniok.

A mint tudjuk, a XVI. század harczainak egyik legérdekesebb formája a személyes bajviadal volt. A magyar vitézek egyéniségének, a magyar jellemnek semmi sem felelt úgy meg, mint az eféle személyes viadal. Ezért űzték azt olyan nagy kedvvel. Nem török, hanem magyar szokás volt ez. A török daliák kihívó levelei kétségtelenül hirdetik, hogy e viadalok minden módját és formáját a magyaroktól tanulták. Bár a törvényeink (békesség idején) szigorúan tiltották a vitézeinket az életre-halálra szóló bajviadaloktól, azért napi renden voltak azok. Hiszen nevet, jó nevet főképp a bajviadalokban szerezhettek, egyéni kiválóságukat csak az ilyenekben bizonyíthatták meg. A hetyke vitézek tehát semmibe sem vevén a törvény tiltó szavát, gyöpre ve-

A KIRÁLY ELINDUL A PÁLYAUDVARRÓL.

A MINISZTEREK A PERRONON VÁRJÁK A KIRÁLYT.

A KIRÁLY MEGÉRKEZÉSE BUDAPESTRE.

tették a tánczot s derüre-borura viaskodtak. S minél több akadály állta az útjokat, minél több nehézség gördült elibök, annál jobban fúrák-faragák a viadal dolgát, annál jobban gyorsalkodtak az akadályok elhárításában. Nem csoda! hiszen az első vitézi próba, az első győzelem, a mi valakinek a nevét a homályból kiemelte, a személyes viadalokban esett meg. Szájról fülre járt a győztes neve, a törökök és a magyarok közt egyazon becsülettel emlegették, s egyformán ittak az egészségére. Egy-egy szép bajviadal százakban és százakban gyulasztotta a szikrát, ébresztette a vágyat: megharczolni a legvitézebb törökkel. Minden viadal ezreknek és ezreknek a szivét rezegtette meg, tettre ingerelte a kezdőket, szivet adott a félénkekbe, kardosakká tette a gyávákat. A török-magyar bajviadalok tehát a nemzeti élet igazi világító fáklyái lettek, a miknek fénye messze-messze elvilágított, a közelben pedig jóleső meleget árasztott.

A török-magyar bajviadaloknak nemzeti szempontból való tanulmányozása a legtanulságosabb és a leghálásabb dolog, mert hisz valamennyiben a nemzet igazi lelke csillog, valamennyiben a magyar szív, a magyar lélek legsajátosabb hangjai csendülnek meg. Már maguk a kihivó levelek is rendkívül érdekesek, mert az akkori gondolkozásnak és érzésnek hív tükrei. A legutolsó szegény legénytől a leghiresebb fővitézig mindegyikét a lovagias és a vitézi szellem hatja át. Üdvösségükön kivül a vitézi tisztességnél semmit többre nem becsülnek. Jaj annak, a ki őket a vitézi tisztességükben sérti. Ha száz halál vár is reájuk, ha ezer tövény tiltja is a viadalt, ha mindenüket veszedelemre viszik is: szó nélkül mennek a halálos viadalra, mert az akkori köz-szellem szerint csak «*addig él az ember, a mig vitézi tisztessége vagyon.*» A kinek a vitézi tisztességén csorba esett, arról a közfelfogás azt tartotta, hogy «*jobb volna holta, hogy sem mint élte.*»

Mindez a magyar bajrahivó levelekben száz és száz alakban szólal meg. Mivel a vitézi tisztességet az ellenségben is nagyra tartották, a kihivó és a kötődző levelekben a bevett szokás szerint nem szidogatták egymást, kisebbséges szókat nem irtak egymásra. Mintha tánczra hivnák a jó öreg szomszédot, úgy erőtetik a viadalra! Dicsérik egymás fővitézi voltát, ajándékokkal kedveskednek egymásnak, s jó szóval egyezkednek az idő és a hely dolgában. Könnyen hajlanak a szép szóra, mint a széltől indult nádszál. Szívvel-lélekkel hódolnak a tisztességnek, a hogy a jó szerrel szolgáló emberhez illik. De azért minden sorukban megcsillanik a rátartó büszkeség, a vakmerő bátorság s olykor az elbizakodottság. Mindegyik vitéz olyan volt, mint az olaj, mindenek felett akart úszni! Úgy irnak a halálos viadal előtt is, mintha nem az élet, hanem csak egy virágszál leszakításáról volna szó. A «*tisztességük napjának*» mondják a viadal idejét, s úgy készülnek ahhoz, mintha a mátkájukkal való kézfogásukat ünnepelnék.

A kihivó levelek hangja azonban egyszerre vad haragra fordul, ha a másik fél a kihivás elől kitér, vagy ha vitézhez nem illő választ ad. Tudjuk, hogy a viadalokat török és magyar részről egyaránt erősen tiltogatták. Akárhányszor megesett, hogy a kivivott vitéz akarva sem mehetett ki a vidalra. Néha persze olyas is akadt, a ki süketségre vette a hivó szót, s mint a farkavágott róka, láthatatlan akart lenni. Az ilyenre azt mondogatták, hogy a *czigánybetegség* bántja!

A kihivó fél persze nem kereste az okot, a mért az illető «*a baji föl nem vette*», hanem félretévén az udvariasságot, azon mesterkedett, miként erőszakolhatja ellenfelét a viadalra. Mivel török és magyar a vitézi tisztességet és a jó hirt tartotta legtöbbre, a kihivó tehát ezt kezdte csipdesni. Az igazi vitézre ez úgy hatott, mintha a vékonyát tüzes fogóval csipdették volna. Az ilyen csipdesésre még a néma is megszólalt, s kemény szóval visszavágott. Szóra szó, gorombaságra gorombaság következett. A kihivó végre is olyan levelet irt az ellenfelére, hogy az tisztességére bizony tovább nem ehette a kenyerét, ha a viadalt föl nem vette. Az ilyen levelet a XVI. században mocskos levélnek hivták. A mocskos levél olyan erkölcsi kényszer volt, a mi elől vitéz ember ki nem térhetett. Csak két út maradt előtte: vagy szintén mocskos levelet bocsátott az ellenfelére és fejére vette a halált, vagy hallgatott, azaz erkölcsi halottá tette magát a vitézi világban.

Ez az átkozott szokás magyarázza meg, miért adtak oly keveset a viadalokat tiltó törvényre; ez teszi érthetővé, miért remegtek még a leghiresebb vitézek is az ily mocskos levelektől! Az eféle levél ugyanis nem palást alatt készült. A vitézek rendesen közösen tákolták össze a levelet. S a ki mi sértőt tudott, azt belé vétette. Magának a kihivónak meg volt gondja rá, hogy a mocskos levelet megfelelő számban szétküldje a magyar és a török végházakba. Ott aztán kézről-kézre járt az ilyen levél, s volt mit hallgatnia az illetőnek, a kinek a levél szólott.

Ha tehát valaki nem akarta, hogy gonosz hire kerekedjék, a mocskos levél irását megelőzte. Azaz, hogy nem törődvén a felebbvalói és a törvény fenyegetésével, a viadalt idejében elfogadta. Igy tett például a nagyhirű Magyar Bálint is, a kit az 1555. évben Ibraliom bég hivott ki viadalra. Bár Magyar Bálint és társai minden követ megmozdítottak, hogy a viadalra szóló engedelmet megkapják, a nádorispán kereken megtiltotta. Ibráliom bég azt hivén, hogy Magyar Bálint nem akar néki harczot adni, kötődző levelet irt hozzá, a mi mindig a mocskos levélnek volt az előfutára. Erre Magyar Bálint megirta (április 4.) a nádorispánnak, vagy sütik vagy főzik őt, de mégis megviv Ibraliommal. «Könyörgök nagyságodnak — irja — mint kegyelmes uramnak, engedje meg nagyságod, *mert félek rajta, hogy (a török) oly levelet kezd irnia rám, kibe meg fog rútítani!* Minthogy pedig gyermekségemtől fogva mind körülök neveködtem föl és tisztességemet ifjúságomtól fogva ez koraiglan megoltalmaztam, bánnám, ha immár ilyen koromba esnék rajtam eféle gyalázat!»

Mivel Magyar Bálint az engedélyt nem kapta meg, Ibráliom béggel titokban vivott meg, kitévén magát a veszedelemnek, hogy állását és kenyerét veszti.

Bár a magyar vitézek sok mocskos levelet irtak, bár ilyeneket a törökök is küldözgettek «*a Messiás nemzetből való magyar uraknak*», azért mégis igen kevés maradt ránk. Természetes dolog ez, hiszen az ilyen mocskos levelet senki sem tette az ablakába vagy a ládafiába. Hanem — a mint Zaberdinus püspök irja 1554-ben — a vitézek darabokra szaggatták s a sárba tiporták, a fogukat csikorgatván mérgökben. Bár ha imigyen a mocskos levelek legtöbbje megsemmisült, annyi mégis maradt ránk, hogy a hangjukkal megismerkedhessünk.

Ferdinánd király már 1550-ben a vitéz Kazun basához indított követeivel (nemzetes Mutnoky Mihály és Mekcsey István uraimékkal) erősen kikelt a török vitézek mocskos kihivó levelei ellen. A viadalokat — mondák a követek — erős tilalommal megtiltották, de a török vitézek azért folyton irogatnak a magyarokra. S mivel ezeket nem bocsátják a viadalra, hirük és vitézi tisztességük aláztatik meg.

Ez a panasz a követi jelentésekben későbben is állandóan szerepel. A basák rendesen azzal védekeztek, hogy nem a törökök, hanem a magyar vitézek irogatják a mocskos leveleket. Aztán a bajviadalok a békességet meg nem bontják; mert — irja Ali basa — «*az végbeli vitézök egyik az másikval ha megharagszik is, ismét egymással megbarátkoznak*» (1582. junius 2.) És a jó basának igaza is volt! A vitézek azért voltak vitézek, hogy vitézkedjenek. Azt szokták mondani, hogy a tótoknak vadalma a fügéje, a vitéznek a viadal az öröme! Aztán a vitézi név és a tisztesség csak a viadalokban öregbedhetett. Úgy volt tehát a rendjén, hogy egyik a másikat megprobálja, mi lakozik a szivében, s mint forgatja a szablyát?

Hasztalan volt tehát a tiltó rendeletek kibocsátása; hiába ajánlgatták, hogy a darázst nem tanácsos szurkálni, a vitézek csak hivogatták egymást a viadalra, hol szép szóval, hol meg «*rutalmas igékkel*». Ha a viadal megesett, a haragnak ugyis vége volt, s a

Az Uj Idők számára rajzolta Pőrge Gergely

PÁSZTORTANYA

Bonyolult szerkezetü gépnek alkotását nem tudjuk másképpen megismerni, mint ha alkotó részeire széttagoljuk, ezeket egyenként megvizsgáljuk és sajátságaiknak kellő áttanulmányozása után a gépet megint összeállítani törekszünk. A vegyületek szerkezete megismerésének a betetőzése is az, ha mesterséges összerovásuk sikerül; e végből azonban természetesen előbb az egyes alkotórészeket s ezeknek egymáshoz való arányát kell ismernünk.

Fischer Emil épp ugy, mint előtte már mások, először a fehérjék bomlástermékeit kezdette tanulmányozni és pedig a bomlástermékeknek azon csoportjával foglalkozott elsősorban, amelyek a fehérjéből már egyszerü beavatkozásra is lerepednek és annak az emésztéssel kapcsolatos szétdarabolása rendén is képződnek. Ezen vegyületeknek az aminosavaknak sorából többről már régen tudjuk azt, hogy a fehérjének bomlása rendén szabaddá lesz. Fischer Emil az által, hogy az aminosavak szétválasztására és tisztán előállítására szolgáló tökéletlen módszereknek helyébe újakat és jobbakat eszelt ki, a fehérje bomlástermékeinek keverékében nemcsak addig ismeretlen aminosavaknak fölfedezéséhez jutott el, hanem egyben ezen vegyületeknek mennyiségi meghatározását is biztosabb alapokra fektette.

Ezzel lehetővé vált annak vizsgálása, hogy az egyes aminosavak a fehérjéknek különféle fajtáiban milyen arányszám szerint szerepelnek. A vizsgálódásnak ezen alapon tovább folytatása révén beigazolódott, hogy az aminosavaknak bizonyos kapcsolódásai alkotják a fehérjéknek vázát vagy gerincét, amelyhez aztán más alkotórész-csoportok is rögzűlnek. A fehérjéknek sokféle fajtája nyilván éppen aszerint alakul ki, hogy hányféle aminosavnak milyenféle kapcsolódása képezi az illető fehérjének mintegy magvát és hogy ehhez aztán milyenfajta egyéb alkotórészek és milyen arány szerint társulnak.

Könnyen érthető, hogy mindennek birtokában sem szólhatunk még a fehérje szerkezetének teljes ismeretében.

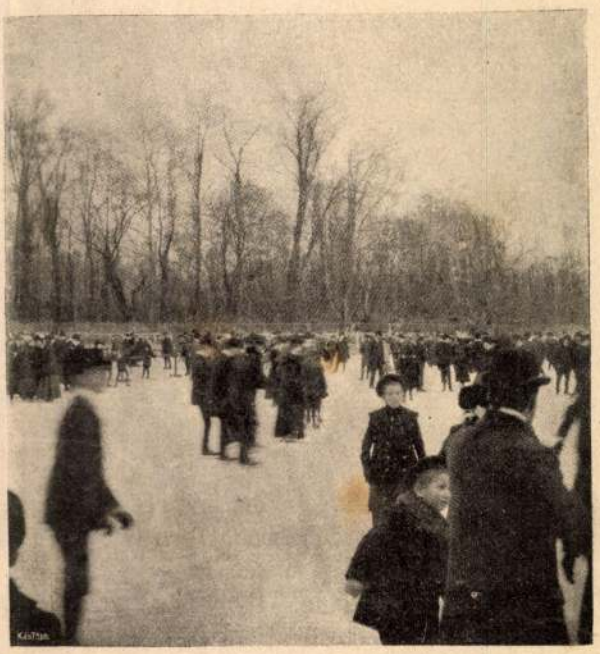

Sámuel Jolán amatőr-fényképe

A városligeti jégpályáról

Uj Idők 1906. XII. 5. sz.

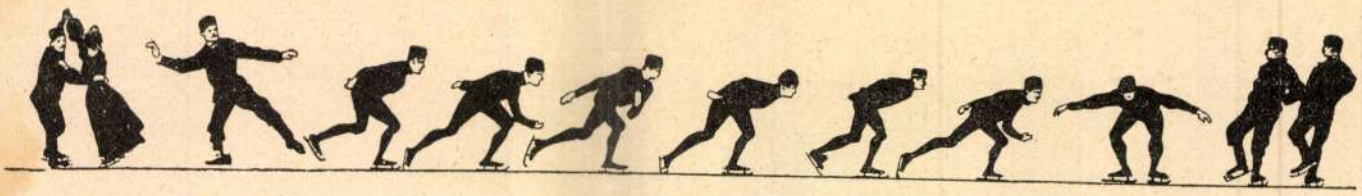

ről. Fischer Emil mindazonáltal igen szerencsés indítással máris megkisérelte a mesterségesen előállítható aminosavaknak egymással olyformán összekapcsolását, amilyen alakban kapcsolódásuk a fehérjében föltehető. Mentül több aminosav-szemből áiló láncot kovácsolt össze, az így nyert új anyagok annál jobban hasonlítottak a fehérjék emésztéses szétdarabolódásának bizonyos szakaszában keletkező peptonokhoz.

Fischer Emil tanár a berlini egyetemnek pazarul berendezett I. chemiai intézetében tanítványainak társaságában nagyarányu tevékenységet fejtett ki. Sűrű egymásutánban jelentek meg tőle és tanítványaitól az elért eredményekről beszámoló közlések, amelyek a szakköröknek érdeklődését már csak azért is feszülten tartották, mert jóformán minden egyes közlés előrehaladó térfoglalást jelentett azon ösvényen, amely a tudományt a fehérje mesterséges előállítása kérdésének megoldásához végtére is el fogja vezetni.

Nagyon természetes, hogy az eddigi vizsgálatokat összefoglalóan ismertető azon előadás, amelyet Fischer tanár a német chemiai társaság vezetőségének fölkérésére január 6-án a berlini Hofmannhausban tartott, a szakköröknek határain túl érő érdeklődést ébresztett. Fischer Emil nemcsak kiváló buvár, de egyben kiváló szónok is. A szónoki lendület közvetlen hatásának kell nyilván betudnunk azt, hogy az előadásról nyomban hirt adó tudósítások már elért eredmény gyanánt tüntetnek fel olyant is, amit maga Fischer Emil aligha tekinthet még befejezett föladatnak.

Az előadásnak teljes hiteles szövege még nincs kezeink között. Amit az előadáson jelen volt szakemberek tollából származó tudósításokból kihámozhatunk, az lényegileg nem sokkal több, mint amit Fischer Emilnek és tanítványainak korábbi közléseiből már ismerünk. A kézzelfogható eredmény nagyjából az, hogy Fischer Emil a mesterségesen előállítható aminosavaknak mesterséges összekapcsolása révén olyan testeket állított elő, amelyek a természetes fehérjéknek emésztése rendén képződő peptonokkal bizonyos főbb sajátságaikban egyeznek és hogy a mesterségesen előállított, egyszerűbb kapcsolatokkal azonos egy ilyen kapcsolatot, elemi részeire további széthullása nélkül sikerült természetes fehérjéknek emésztési keverékeiből előállítani.

Mindez az elméleti tudomány szempontjából rendkivüli siker és vívmány. Hiu ábránd volna azonban azt képzelni, hogy máris lehetségessé vált a fehérjék azon fajtáinak mesterséges előállítása, amelyeket növények és állatok alkotórészei gyanánt ismerünk, s amelyeket a szervezet mintegy játszva épit föl. A tudományos kutatásnak még keserves erőpróbákat kell kiállania, amíg odáig eljut. Viszont azonban kétségtelen, hogy Fischer Emil összehasonlíthatatlanul többet ért el, mint Schützenberger, Grimauz és Lilienfeld, akik már ő előtte a fehérjéknek synthesisével megpróbálkoztak. Az első nehéz és igazán sikeres lépést Fischer Emil tette meg, s ezzel már eddig is fényes sikerei mellé újabb, elévülhetetlen értékü diadalt csatolt.

Bármennyi nehézséget is kell még leküzdeni addig, amíg a legbonyolultabb fehérjék teljes egészének mesterséges fölépítése is sikerülni fog, a tudományos kutatás lankadatlanul kell, hogy arra törekedjék. Nem csak az elmélet szempontjából, a fehérje élettani szerepe megitélésének érdekében fontos cél ez. Gyakorlati kérdéseknek egész raja is fűződik hozzá. A fertőző betegségek ellenében védekezés, a mesterséges mentességeknek létrehozása, az erjedéseknek technikája, a rohanó anyagok bizonyos féleségeinek és számos más iparcikkeknek gyártása stb., mind hasznot várhat attól, ha a fehérjék szerkezetének megismerése a mesterséges előállítás nehéz föladatának megoldása után teljessé válik.

Jóval távolabb esőnek kell tekintenünk azt az időt, amidőn majd a mesterségesen előállított fehérje az emberek és a gazdasági állatok táplálkozásában a természetes fehérjéket talán pótolhatja. Mindazon anyagok közül, amelyekre táplálkozásunk céljából szükségünk van, legdrágább a fehérje; ennek a piaci ára a legmagasabb. Annyi fehérjét, mint amennyit az elmélet az ember részére napi- vagy más időegységre vonatkoztatott átlag gyanánt megkövetel, az emberiségnek aránylag kis töredéke fogyaszt el tényleg. A nagy tömegek nem jutnak hozzá, mert nem eléggé vagyonosak a megszerezhetéséhez.

Ha sikerül is majd teljesen a fehérjének mesterséges előállítása, úgy ez a mesterségesen előállított fehérje eleintén kétségtelenül nem lesz olcsó. Bizonyára még soká gazdaságosabb marad az emberre nézve a fehérjét akként megszereznie, hogy búzát vet vagy állatot tenyészt s ezekből fedezi fehérje-szükségletét. Amint azonban a chemiai gyári ipar fejlődése a legtöbb esetben idővel olcsóbbakká tette azon anyagokat, amelyeknek előállítása kezdetben igen drága volt, épp úgy valószínü, hogy ha egyszer a legbonyolultabb fehérjéknek mesterséges előállítása sikerült, a gyáraknak versengése azon lesz, hogy az eljárást ne csak tökéletesitse, hanem egyben olcsóbbá is tegye. Ha viszont a természetes fehérjének drágulása oly mértékben halad előre, ahogy azt napjainkban is észleljük, s a földgömb lakosságának mind jobban előretörő gyarapodása ezt a jövőben is valószínüvé teszi, úgy tényleg bekövetkezhetik az az idő, amidőn a mesterségesen előállított fehérje a természetes fehérjének a nemzetgazdaságra oly fontos szerepét át fogja venni.

A tudományos kutatásnak sikere akkor teljes lesz. Nem tudjuk ma megmondani, hogy hány nemzedéknek kell a mi helyünkre lépni, amíg az emberiség ezt elérheti. Azért azonban, hogy ez a cél ma még igen messze fekvőnek mutatkozik, a változatlan kitartással odatörekvésben ellankadnunk nem szabad.

Udránszky László.

Pörge Gergely

— Nem t'om én.

— Nem-e? Nem láttál, nem hallottál semmit.

— Semmit.

— Mégis . . . szedd csak össze az eszedet.

A fiu gondolkozni látszott.

— Hát tegnap hajnalban . . .

— No, mi volt akkor?

— Az iskolába készültem, mosakodni mentem a kúthoz, de nem tudtam . . .

— Miért?

— Mert a mostohaapám hat tinót itatott.

— Hat tinót? Ugy? Embör nem volt velük?

— De igen, — felelte a fiu, — egy magas, ragyás, öreg ember.

— A nevét nem tudod?

— Nem, csak azt hallottam, hogy a mostohaapám Tódor bátyámnak szólította.

A vén csikós nagyot ütött az asztalra.

— Tódor! Jól vagyunk már . . . Eridjetek lefeküdni. Egy-két nap alatt hazaviszlek a mostohaapádhoz.

A vén csikós olyan határozott hangon beszélt, hogy a kis árvafiu lelke egyszerre megtelt reménnyel, bizalommal. Csak a szeme telt meg ismét a hála könyeivel.

Hajdina pedig kiment a pitvarba, s odaszólt az asszonynak.

— Rebék lelkem, egy kis sorom van ezzel az ágról szakadt gyerekkel. Holnapra ne várj haza, de már úgy holnapután előkerülök. A jó Isten áldjon meg!

Azzal kifordult a pitvarból, s nekiindult a sötét, hűvös éjszakának.

Hajdina előtt világosan, tisztán állott a föladata. A hat tinót elő kell keríteni, különben az az ember, akit soha nem látott, de akinek a mostohafiát olyan keservesen hallotta zokogni, sok évi rabságot szenved. Az eset etikai részével nem sokat vesződött. Az nem az ő dolga. Egy tisztán emberséges feladatot tüzött ki magának s ellenállhatatlan erőt érzett lobogni magában, hogy azt keresztülhajtsa.

Az a ragyás, magas, öreg Tódor, akit a fiu említett, egyszerre utbaigazította. Ösmerte. Híres orgazda volt, akinek valamikor, huszonötévvel azelőtt, maga is szállított néhány csikót.

Tudta, hogy Alsó-Kerecsényben lakik, vagy kétszer meg is fordult a házánál hajdanában. Gyalogszerrel két napi járóföldre esik Kerecsény az ő falujától. A csikósnak első gondolata tehát az volt, hogy lovat kerít.

Ejfél volt, amikor egy méneshez ért. Fölzavarta a csikós gazdát, aki egykor bojtárja volt a Hortobágyon.

— Hé, Miska, én vagyok. Adjon Isten!

— Fogadj Isten!

— Adsz-e nekem egy jó bátor lovat kölcsön holnap estig?

— Akár kettőt.

— De meghajtom egy kicsit.

— Arravaló.

Nem tellett bele öt perc, s az egykori csikós lóháton nyargalt mezőn, ugaron, réten keresztül. Reggeli hat órakor szemtül-szemben állott a ragyás Tódorral, aki barátságtalanul, bizalmatlanul fogadta, mint olyan embert, akivel régen megszakított minden üzleti összeköttetést.

— Hát mi hozta kigyemedet ide?

— Kigyemedhez jöttem.

— Mi járatban?

— Amiatt a hat tinó miatt akarnék egy-két szót ejteni.

— Mi baja van a tinókkal? — kérdezte az orgazda s ritkás szemöldöke idegesen rándult össze.

A csikós nyugodtan válaszolt:

— Haza akarom vinni a gazdájuknak. Nagyon bánkódik utánuk. Ne sajnálja őket a kezemre adni.

Az orgazda durván válaszolt:

— Ha csak emiatt jött, hát mehet tovább a fészkes fenébe.

A vén csikós vállat vont.

— Nem helyesen beszél kigyelmed. De hát nem is szó kell nekem, hanem az a hat tinó, de úgy, hogy még ma a kezemen legyen.

Az orgazda gúnyosan fölkacagott.

— Egyéb baja nincsen?

— Nincs, hála Istennek, — hangzott a kurta válasz.

— Nohát nem kapod a tinókat s most pusztulj, mert ebrúdon dobatlak ki.

Hajdina nem hederített a tegeződésre, a beszédre még kevesebbet. Rendületlen nyugalommal beszélt.

— Nem ér semmit az óbégatás, Tódor gazda. Akár ne is erőlködjék. Legokosabb, ha békességgel előadja a tinókat. Azután mehetünk, ki jobbra, ki balra.

— S ha nem adom? — kérdezte az orgazda.

— Baj lesz.

Az orgazda kikelt a szinéből, rettenetes düh szállotta meg. Fölemelte a kezét.

— Ejnye, te sehonnai!

A vén csikós csak az ujjával fenyegette meg.

— Lassan, hé . . . Ilyen öregembernek több esze lehetne . . . Mi az istennyilának várja, míg keresztülgázolok a lelkén. El lehet anélkül is.

A ragyás ember arcán meglepetés és rémület mutatkozott. Érezte, hogy ellenfele mindenben erősebb nálánál, s hogy ez a harc az ő vereségével fog végződni.

— No lám, — mondotta gúnyosan, — nem is tudtam, hogy a híres lókötőből pandur lett.

A vén csikós egy pillanatra megzavarodott, aztán összeszedte magát, s csak annyit mondott:

— Az is ember.

Mire a tavaszi nap kiragyogott az égen, Hajdina már terelte maga előtt toronyirányt a hat tinót. Este átadta a gazdájuknak, aki nem sokat kérdezősködött, hogy honnan kerültek elő. Örült a viszontlátásnak.

Harmadnap reggelre beállított a csendbiztoshoz a tinók gazdájával együtt. Igy szólt:

— Tessék hazaereszteni békességgel azt a Fekete Imrét.

— Van eszembe, — válaszolta a csendbiztos, — tinókot lopott a gazember.

— A tinók otthon vannak, — mondotta a csikós. — Éppen az imént itatta meg őket a gazdájuk, aki, tetszik látni, jelenleg is itt van.

— Ugy igaz, — bólintott a tinók gazdája.

A csendbiztos felpattant.

— Micsoda beszédet folytatnak kigyelmetek? Elment az eszük? Hiszen Fekete Imre elvállalta a tinólopást.

— Ne tessék annak a szavára adni; jó ember, de tökéletlen eszü.

— Tökéletlen? — kérdezte a csendbiztos.

— Az hát, — válaszolt a csikós, — hiszen tetszik tudni, még ha igazán úgy esett volna, hogy ő hajtotta volna el a tinókat, akkor se kéne azt mindjárt elvállalni. Ilyet csak tökéletlen ember tesz . . .

— Hát ebben van egy kis igaza, — mondotta a csendbiztos. — Nem bánom, vigye az ördög . . .

Aztán hozzátette:

— Még olyan tolvajt se láttam, aki nem lopott . .

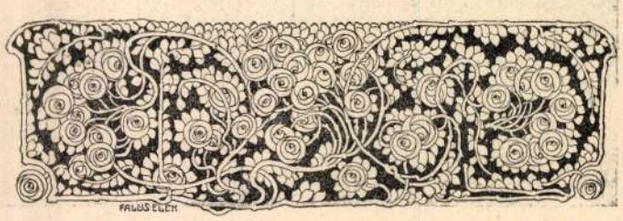

SZAMÓCA-SZEDÉS

Kovács Gizella amatőr-fényképe

Művészeti krónika

Kell-e nekünk Kossuth- és Szabadságharc-szobor? Súlyos egymillió korona formájában tette le a garast a magyar nép az asztalra, hogy kimondhassa erre a kérdésre az igent. A pénz tehát megvolna, de kapunk-e érte mindenképpen geniális, nemzedékek fölé emelkedő műveket? Vagy pedig, ha éppen ebben a percben egyetlen Michelangelo sem szürcsöli feketéjét az Abbázia-kávéházban, várjunk-e a két szoborral addig, míg egy világokat átgyúró géniusz megszületik? Az a mecénás, aki ezt a milliót az asztalra tette, erre is válaszolt már. Minél előbb, sőt mindjárt kell a két szobor. Ez ellen hiábavaló minden akadémikus érvelés. A megrendelő diktál, akár csak egykoron a nagy Mediciek egyike, avagy a türelmetlen Gyula pápa. A szobroknak meg kell lenniök s ha nem egetverők, az se baj. Mert mindenképpen jellemzik a kort, amely a szobrokat állította. S ha maga Michelangelo volna a szerzőjük, még mindig akadna valahol egy akadémikus, aki azt mondaná: Várjunk, hátha ötezer év múlva egy még sokkal különb legény fog születni.

Ezzel természetesen nem érthet egyet a megrendelő. S nem baj, ha türelmetlen. Magyarország 280,000 négyszögkilométer területén még elfér néhány millió hasonló érzésből fakadó szobor. Lehet tehát azt a két szobrot rögtön is megcsinálni, de hogy igazán képét adja a mi mai szobrászatunknak, csinálja az, aki ma legjobban tudja megcsinálni.

Egy elrontott pályázat után a főváros atyái most új pályázaton törik a fejüket. Ők nem akarják elviselni azt az ódiumot, hogy a két szobor ügyét elhúzzák a végtelenbe. Módot keresnek tehát két kitünő szobor megrendelésére. S remélik, hogy az új pályázat meghozza az eredményt.

Ösmerve állapotainkat, a reményt csak föltételesen oszthatjuk. Most is azt az álláspontot foglaljuk el, hogy az első pályázatot a jury rontotta el, ennélfogva meg vagyunk róla győződve, hogy a második pályázat csak akkor fog eredménynyel járni, ha a művek egészen más jury elé kerülnek.

Valaki talán azt mondhatná: Miképpen lehet a jury befolyással a pályaművekre, holott a pályaművek előbb készülnek el, mintsem azokat a jury tagjai egyáltalán láthatnák s a jury már a kész munkákat bírálja, amidőn azok átalakítására már nem lehet befolyása. Szóval a jury kész faktumokról mond akadémikus ítéletet.

Papiroson így áll a dolog. De az élet mást mutat. S ezt a jövendő pályázat érdekében kötelesek vagyunk kissé megvilágítani.

Akik most újra munkához látnak a műhelyeikben, már ösmerik az első jury felfogását s kivált azt, hogy ez a hivatalos fórum mit vár szobrászainktól. Több napilap közreadta e bírálati jelentéseket, azok tehát közismeretüek.

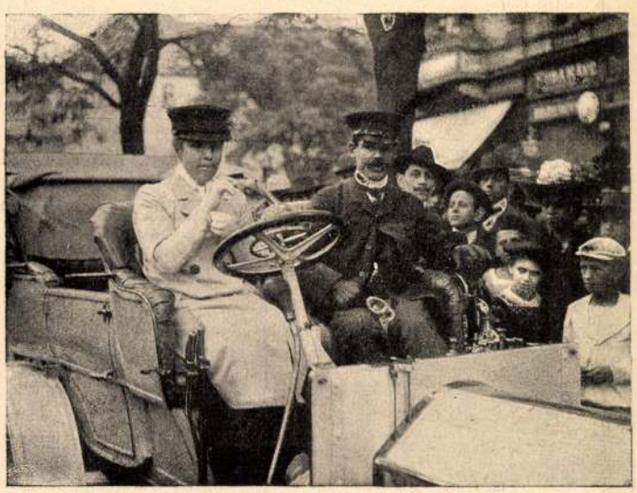

FEDÁK SÁRI automobilon megy a János vitéz 200-ik előadására

Vas. Nyó. 1912. 926. l

Pörge Gergely: Balatoni halászok.

Budapest utcáiról — Mayer Pál fényképe

A VÁROSLIGET VASÁRNAP

Az ujpesti körsétaron rendezett kiállítást.

Mi is hivatkoztunk rájuk, amidőn elmondottuk, hogy e jelentések helytelenek voltak, s inkább egy irodalmi mű, semmint plasztikai munka elbírálására látszottak szabva lenni. Mi mindent követeltek a szobrászattól! Oly dolgokat, amelyek legnagyobb része nem esik a szobrászi munka körébe. Kor-, élet- és jellem-rajzot, történeti, politikai tárgyköröket, filozófiai megvilágítást keresett a jury oly művekben, amelyeket nem írótól, tudóstól, bölcsésztől kapott, hanem szobrásztól. Világos,

Nagyobbára kisrétü, de igen kedves dolgok, Pörge Gerly munkái. Csaknem egytől-egyig a szabad természetről vett benyomások, jó részük feltárja előttünk Palotajpest határának topografiáját, a messzenyúló mezőket, melyeken egy-egy ér folydogál, vagy egy pásztor tereli bürgét. E nyájas motivumokat nagy szeretet vetette papirra, mindegyik rajzlapon meglátszik, hogy a művész a maga megszokott és jól átkutatott környezetét adja, amelynek minden változatát ösmeri, amely hangulatokat, érzéseket kelt benne; valami tágabb értelemben vett otthon ez. Mivelhogy ilyen eredetüek e munkák, nagy a közvetlenségük, hiszünk nekik, természeteseknek látjuk. Mint ki a maga dolgát ösmeri, bátran és szélesen rajzolja meg Pörge a maga motivumait, neki az nem exotikum, amelylyel előbb tisztába kellene jönni. Itt a kéz gyorsan követi a szem járását, néhány vonással jellemez, aláhúzza a fontosabb dolgokat. Egy bujafüves, nedves rét olykor tíz-tizenöt erélyes vonalból áll össze, mégis a ringó, puha mező képét adja. E kis rajzok többet jelentenek az egyszerü vázlatnál, mert teljesek a motívum jellemzésében.

Rendkivül rokonszenves lapok, sokféle teknikában előadva, mert Pörge e kiállítással azt is el szeretné érni, hogy az iskolák fiatalsága lássa, mint alakul át egy egyszerü természeti motívum a rajz-anyagok révén rajzzá. A kis kiállítás csöndes és jóleső poézist rejt magában s egyben sikert is a szerző pályáján.

LYKA KÁROLY

A legszomorubb temető: a váci temetőnek az a része, ahol a fegyenceket elhantolják

Uj Idők 1905. XI. 38 sz.

Saye-i-sahanade

Törökországban a „saye-i-sahanade“ szálló ige és körülbelül ezt jelenti: „a padisa védő szárnyai alatt“. Minden ami ott történik s még inkább az, ami meg nem történik, a saye-i-sahanade jegyében áll. Nevezetesen pedig udvari körökben használják ezt a kifejezést, ahol még hisznek a szultán mindenhatóságában, vagy legalább mímelik ezt a hitet.

Ezt a címet viseli egy könyv is, amely most jelent meg Berlinben. Szerzője Nouri Ali, az újtörök pártnak egyik, természetesen a külföldön élő előharcosa, aki azelőtt török államszolgálatban állott, most pedig a számüzetés keserü kenyerét eszi. Amit ír, az magán viseli a fátumszerü megadás bélyegét, ami minden töröknek, még a modernség felé hajlónak is jellemzi az írásait, a gondolkozását, meg az érzését.

Éles tolla van azonban ennek az ifjútörök írónak és szokatlan erősen bírálgatja hazájának viszonyait és vezető embereit, nevezetesen pedig azt a férfiút, aki ott — jóban úgy mint rosszban — maga a megtestesült gondviselés. Könyvének túlnyomó része Abdul Hamid szultánnak van szentelve és csepet sem lojális a hangja, amikor róla beszél.

Annyi bizonyos, hogy nagyon okos, tehetséges és ravasz zsarnoknak rajzolja ő a padisát. De azért korántsem irigylésreméltó uralkodónak, — mivelhogy az ő feje fölött is folyton ott függ egy hajszálon a lesújtani kész kard. Akinek minden ember keresi a kegyét, az maga is kénytelen albán testőrségének a kegyét hajhászni. Erről a testőrségről a következőket jegyezi föl Nouri Ali:

„Soha még albán nem szegte meg a hűség fogadalmát és jóllehet bosszúállóbb még a korzikainál is, hű marad minden körülmények között ahhoz, akinek zászlója alá szegődött — föltéve, hogy betartják vele szemben a szerződés föltételeit.

Bárkinél jobban ismeri Abdul Hamid az albánok szokásait. Amikor meggyilkolták az ő albán nemzetiségü hadsegédét, Ghani bejt, s az a hír terjedt, hogy ő előzetesen tudott volna erről a gyilkosságról, hetekig nem mert előjönni a rejtekéből. Maga helyett a kincstárosát küldötte közéjük, aki csengő aranynyal lohasztotta bosszúvágyukat és szerezte meg újból a szultán számára az ő jóindulatukat.

Egész léte az albán testőröktől függ és a szerint fizeti is őket. Minden közlegény havonta tíz török font alapfizetést kap (körülbelől 200 koronát), de ez az összeg megkétszeresedik a különféle ajándékok és mellékjövedelmek útján. Azonfelül fejedelmi ellátásban is részesülnek és nincs a világon egyéb teendőjük, minthogy a szultán személyét őrizzék.

A legkisebb mellőzés már súlyos következményekkel jár. Történt egyszer, hogy a montenegrói fejedelem látogatóba jött s magával hozott vagy negyven erőteljes cernagorait. Ezek úgy megtetszettek Abdul Hamidnak, hogy elkért közülök vagy huszat a testőrségének kiegészítésére. Amint ezek megjelentek, az albánok összesúgtak. A következő napon pedig, amikor a padisa a parkban sétált, az őrségen álló két albán testőr között a következő párbeszéd folyt le:

— Vajjon az effendimir (Ur és parancsoló) bízik-e még bennünk? — kérdezte az egyik.

— Hát tudom is én! — válaszolt a másik.

— Ha még bízik bennünk, miért hozatta ide ezeket az átkozott horvátokat? (A török az összes, szláv nyelven beszélő balkánlakót horvátnak nézi).

— Úgylátszik, már nem bízik bennünk!

— Hát mi vagyunk mi most?

— Megrugdalt ebek, ócska vas, amelyet a szemét közé dobnak.

— Miért tűrjük hát ezt a bánásmódot?

— Lelkemre mondom, én nem tűröm tovább. Megvan töltve a puskád?

— Meg. S a tied?

— Az is. Mondok neked valamit: mi ketten fölállunk a fasornak két végén és ha megjelen az effendimir, célba veszszük. Te a jobb füle mellett bocsátod el a golyódat, én a bal füle mellett . . .

— Pusztán csak azért, hogy ráijeszszünk?

— Az sem baj, ha az egyik golyó talál. Megérdemeli.

— Vigyázz! Amott jön . . .

A következő pillanatban két lövés dördült el és két golyó süvített a szultán füle mellett.

Összeesett és eszmélet nélkül szedték föl a gyorsan előrohanó rabszolgák. Két óra is beletelt, amíg ismét magához térítették. A legelső dolga az volt, hogy magához hivatta Tahir basát, az albán testőrök parancsnokát és tudakolta tőle, hogy mivel érdemelte meg azt a bánásmódot az ő hű albánjaitól?

Tahirt már értesítették a saját emberei. Rögtön a „ráijesztés“ után fölkereste őt a két legény és mindent elmondott neki. Amikor megjelent a szultánnál, azzal kezdte, hogy szemrehányást tett neki az „oktalanságáért“. S azt ajánlotta neki, hogy tegye jóvá a hibáját.

A jóvátétel abban állott, hogy a húsz montenegróit hazaküldték, a két albán pedig külön pénzbeli jutalmat kapott, hogy „figyelmeztette“ a szultánt az albánok hangulatára.

KISFALUDY SÁNDOR HÁZA BADACSONYBAN.

(Alul a rajta elhelyezett emléktábla.)

KISFALUDY SÁNDORNÉ SZEGEDY RÓZA HÁZA BADACSONYBAN.

(Fölötte Kisfaludy Sándor háza.)

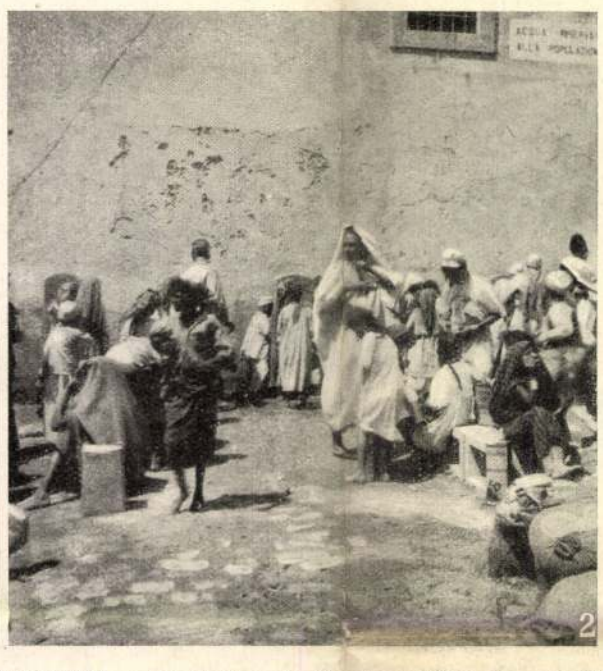

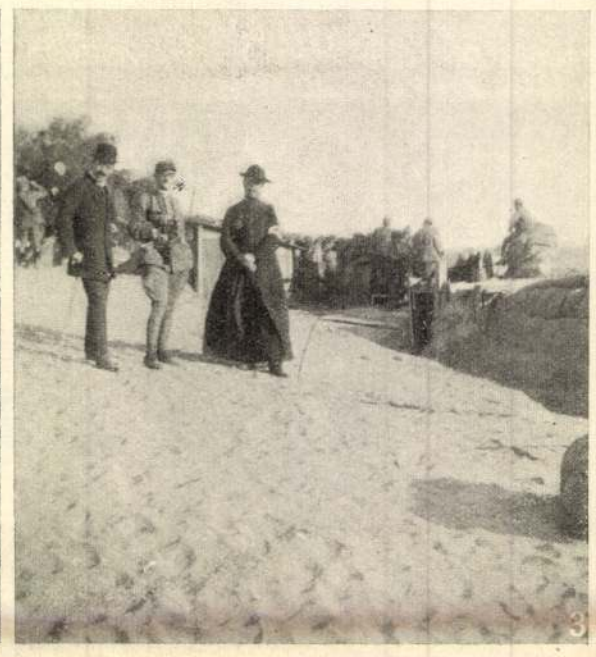

1. A sánczoknál. — 2. Benszülöttek a Bu Meliana forrás vizvezetékénél. — 3. Tábori ágyú a sánczoknál.

AZ AFRIKAI HARCZTÉRRŐL.

Tripolisz, 1912. szeptember 20.

Róma bevételének negyvenkettedik évfordulója. A házak fellobogózva; apró villanyos lámpák ezrei várják az estéli kivilágítást.

A távolból éjfél óta ágyúdörgés hallik; el-el lankad, majd újult erővel nekikezd, úgy hogy olykor egy géppuska ropogásának tetszik, míg estefelé egészen elhallgat. A város szélén fekvő vasúti állomás előtt a tipikus kétkerekű olasz kocsik hosszú sora áll s a rájuk hintett szalma elárulja, hogy sebesülteket várnak.

Félnégykor délután jön az első sebesültszállító vonat. Nyolcz vaggonban százötvenkettőt olvasok össze, köztük három magasabbrangú tisztet. Legtöbbnek a feje, válla, vagy karja van keresztüllőve, de van olyan is, kit mellén vagy lábszárán ért a golyó. Némelyiknek a ruhája egészen véres, sokan eszméletlenül feküsznek hanyatt a szalmán, míg a könnyű sebesültek halkan diskurálgatnak. Amerre a menet elvonul, a házak ablakai megtelnek kiváncsiakkal. Sehol semmi lelkesülés, a háromszinü zászlók szomorúan lógnak alá az utczára s az emberek szótlanul, lehorgasztott fejjel álldogálnak.

Este félnyolczkor jön a második vonat, mely körülbelül ugyanannyi sebesültet hoz. A könnyen sebesült katonák beszélik, hogy mintegy 120-an elestek s vagy 500-an megsebesültek.

Október 5-én lesz egy éve, hogy az olaszok úgyszólván ellenállás nélkül parta szálltak Tripoliszban. Ma van Itália újrateremtésének 42-ik évfordulója, melyet az olasz hadvezetőség egy új győzelemmel akart megünnepelni. Napok óta folytak az előkészületek, csapatokat összpontosítottak a Tripolisztól alig 20 kilométernyire nyugatra a *tengerparton* fekvő Zanzurban, honnan az előnyomulás az ország belseje felé megkezdendő volt. A fáma meséli, hogy az olaszok az onnan 30—35 kilométerre délre fekvő török-arab főhadiszállást, Aziziá-t akarták bevenni, de az utóbbiak olyan elkeseredett ellenállást fejtettek ki, hogy az olaszok ma estig mindössze a tengerpart mellett fekvő zanzúri oázist tudták elfoglalni. Tehát egyévi háborúskodás után Tripolisz közvetlen közelében még mindég a tengerparton!

A város maga különben az egy esztendős katonai uralom alatt kezd teljesen olasz karaktert ölteni. Az általános érintkezési nyelv már-már az olasz, egyéb európai alig is van már itten. A benszülött arabok némán, de belső gyűlölettel eltelve tűrik a «hitetlenek» uralmát, míg a szintén arabul beszélő zsidók igyekeznek a helyzetet hasznukra fordítani.

Tripolisznak az okkupáczió idején mintegy negyvenezer lakosa volt. Domináltak az arabok, majd a feketék jöttek a sorban, azután a zsidók s végül a törökök. Európaiak közül csak a maltaiak voltak nagyobb számban, az olaszok pár százan.

Ma mindez megváltozott. A törökök s velük a hazafiasabb s jobb módú arabok elhagyták a várost s helyükbe jöttek az olaszok; tömérdek katonaság, hivatalnokok, mesteremberek stb., úgy, hogy most Tripoliszban alig lehet lakást kapni s az élelmiczikkek ára az előbbinek háromszorosára szökött fel. A török uralom idején egy arab napszámos 50—60 fillért keresett naponta, ma az olaszok 3—4 koronát fizetnek.

A közlekedés az ország belsejével, mely azelőtt karavánokon történt, most teljesen el van vágva. Az oázis szélén, a várostól alig 3–4 kilométerre, sánczok veszik körül a várost, melyen túl csak a főparancsnokság külön engedélyével lehet menni. (A tripoliszi oázis mintegy 18 kilométer hosszú s 4—5 kilométer széles). A homokzsákokból épült sánczok, melyet újabban vasbetonból készült s lőrésekkel ellátott magas fallal helyettesitenek, az egyik tengerparttól a másikig, a város körül félkör alakban, mintegy 17—18 kilométernyi hosszban terül el s több helyen «redent»-okkal, tüzérségi erődökkel van megerősítve. Különösen erős a hires Bu Meliana forrás melletti erőd, mely 149 miliméter kaliberü ágyúkkal van ellátva. A háború kezdetén itt támadtak a törökök legerősebben, hogy a forrást elfoglalva, elvágják a várost egyetlen iható vizétől.

Legdélibb pontja eddig az olasz előnyomulásnak Ain Zara, mely Tripolisztól 13 kilométernyire fekszik egy kis oázis mellett, hová vasút is vezet. Egy hatalmasan megerősített vár ez, nagy ostromágyúkkal, géppuskákkal, fényszórókkal s modern építkezésekkel, melyet az arabok alig fognak valaha bevehetni. A vár parancsnoka mesélte, hogy az arabok kisebb csoportokban majd minden éjjel mutatkoznak, leginkább csak azért, hogy elvigyék azt, a mit kint találnak, akármi is legyen az. (Így többek közt egy vasúti jelző táblát is elvittek éjjeli időben). A katonák vidámak s épen egy a rómaiak korából származó kút kiásásával foglalkoztak, melyben állitólag még iható viz is volt.

Tagadhatatlan, hogy az olaszok kulturmunkát végeznek idelenn. A már emlitett ainzarai vonalon kivül vasút visz még keletre Tadzsurába (14 km.) és ép most készült el a zanzúri 20 km-es vasúti vonal. Azonkivül az egészségügyi viszonyok annyira javultak, hogy a kolera ez évben teljesen elmaradt.

Hogy azonban az ország *teljes* meghódítása, tekintve az arab fanatizmust, sikerülni fog-e az olaszoknak, az már más lapra tartozik. Erre nézve izelítő volt a mai zanzúri ütközet. Ha pedig a hajóágyúk védelme alól, a tengerparttól eltávolodnak s esetleg rengeteg áldozatok árán eljutnak a «dzsebel»-ig (a tengerparttal párhuzamosan 80—100 kilométernyire délen huzódó hegység), akkor Itália piroscserepes házikói megtelnek gyászszal s nem egy olasz anya sirathatja majd a «homokba harapott» fiát.

Nautilus.

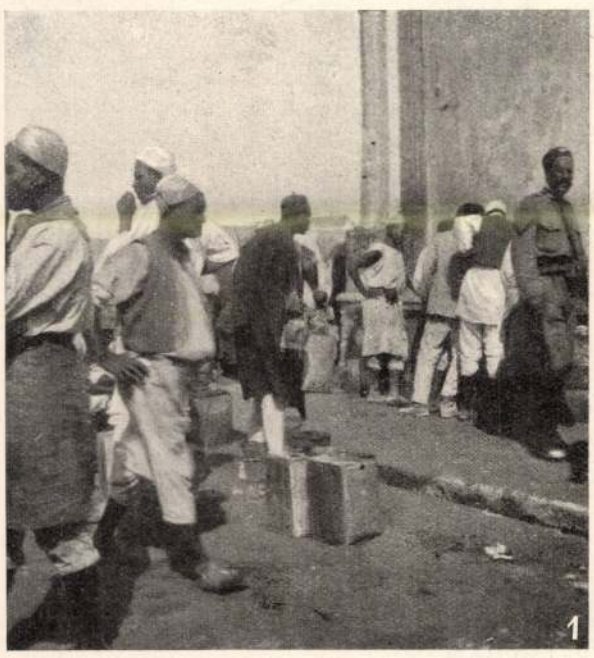

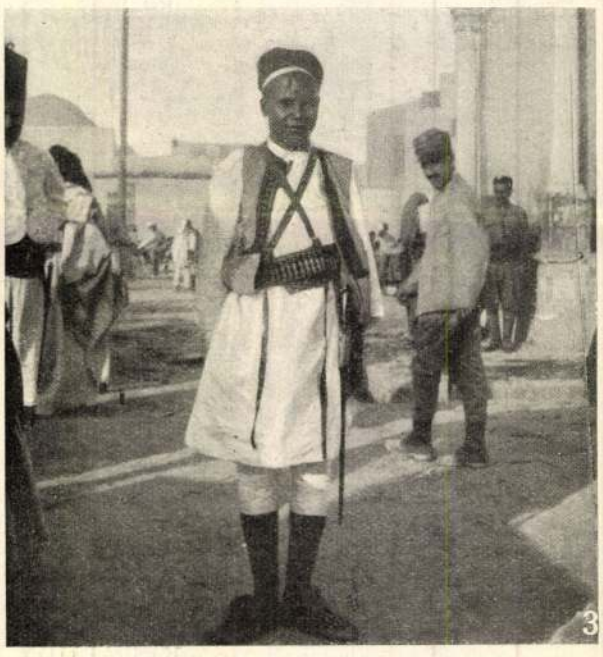

1. A kenyérpiaczi kútnál; jobbra egy zaptie (zsandár), kit az olaszok a törököktől vettek át. — 2. Sánczépítő olasz katonák. — 3. Az olaszok által toborzott benszülött katonaság egy tagja.

rülbelül kihozta Denneburgnéból Rita körülményeit. Éles eszével hamarosan kikombinálta, hogy a szeszélyes és tetszelgő báróné nem az a nő, a ki csupa altruizmusból vesz magához egy szép unokahugot. Kikombinálta továbbá azt is, hogy egy Rita szépségével biró leány nem igen lesz pártában húsz évnél tovább, ha pénze van. Ha pedig rászánja magát a nehéz természetű báróné mellett élni, akkor ez biztos jele annak, hogy arra rá van utalva. Hogy a báróné öröksége reménye pedig olyan szappanbuborék, a mely máról holnapra elpattanhat, azt nem volt nehéz kitalálnia.

A szép lengyel asszony macskamód ügyesen fogott hozzá boszútervéhez. Először is lançirozta a társaságban Rita azon elnevezését, hogy «la belle hèritière». Helyesen számított, midőn elképzelte, hogy minő kellemetlenül fogja ez érinteni a bárónét, ha véletlenül füleihez jut. Számított persze arra is, hogy mihamarabb fel fog benne ébredni a gyanú, hogy Rita maga adja a gazdag örökösnő szerepét.

A legügyesebb sakkvonást azonban akkor tette az ármányos lengyel asszony, midőn ujonnan érkezett honfitársai s még nehány, újabban a társasághoz csatlakozott család előtt úgy tüntette fel a dolgot, mintha a vagyonos Ritának a báróné volna a társalkodónéja. Egy nagyobb kirándulás alkalmával úgy intézte a dolgot, hogy a báróné saját füleivel hallotta, a mint őt «la dame de compagnie de la belle hongroise»-nek nevezték.

Flóra néni dühe határtalan volt. Alig várta, hogy hazaérkezzenek. A szobájába sietö Ritának keményen odaszólt:

— Jer előbb a szobámba!

Ritát meglepte a barátságtalan hang, de szokva lévén nagynénje hirtelen hangulatváltozásaihoz, szótlanul engedelmeskedett.

Flóra néni, a mint a szobába érkeztek, rögtön egy karosszékbe vetette magát és egyik lábát előre nyújtva, remegő hangon parancsolta:

— Húzd le a czipőimet!

Rita komolyan reánézett nagynénjére, felhúzta szemöldökeit, azután letérdelt és legombolta a kis champagneszinű bőrczipőket.

— Hát hol a papucsom? Nem tudtad mindjárt idekészíteni? — reccsent reá újra a báróné.

Rita felkelt, előkeresett egy pár könnyű selyempapucsot. A nagynéni újra parancsolólag tartotta oda lábát. Rita összeránczolt homlokkal húzta reá a papucsot.

— Nem ezeket, a bélelteket akarom.

A báróné türelmetlen mozdulattal rázta meg a lábát, úgy, hogy a papucs nagy ivben épen Rita halántéka mellett repült el, szép nagy virágos kalapjának karimáját érintve s kissé félrebillentve azt.

Rita felugrott. Sötét szeme szinte lángolt krétafehér arczában.

— Flóra néni, mit jelentsen ez?

— Mit? Mit? — sivította a báróné. — Hát csak azt, hogy majd megtanítlak engem a társalkodónédnak adni ki! Te hálátlan koldusherczegnő te!

— Egy szót sem értek abból, a mit mondasz, — szólt Rita nyugodtságot erőltetve magára. — Valami tévedés lehet a dologban. Kérlek, légy szives megmagyarázni, hogy mi okozza irántam való hirtelen haragodat.

— Hogyne, hogyne, tévedés, — gúnyolódott Flóra néni. — Igazán egy kissé jobban lepleznetted volna, hogy alig várod, hogy elvigyen a patvar, te «belle hèritière» te! Mondhatom, szépen hálálod meg, hogy elhoztalak otthonról, abból a te nyomorult garasoskodó otthonodból. A hol elszáradtál, elfonnyadtál volna magadban, te pompás tulipán te!

— Igen, Flóra néni, jobban tetted volna, — válaszolta Rita, a kit kínosan lepett meg nagynénje brutális kitörése, a melynek okát nem is sejtette. — Vissza is fogok térni rögtön otthonomba, a hol nem vagyok kitéve semminemű sértegetéseknek és megaláztatásoknak s a hol az efféle jelenetek egyáltalán nem fordulnak elő. Egyről azonban biztosítlak s azt szavammal is kész vagyok megerősíteni, hogy tudtommal az irántad való tiszteletről és a néked tartozó háláról semmiképen sem feledkeztem meg, s általában nem értem, hogy miről van szó. — Ezzel, mielőtt nagynénje még válaszolhatott volna, nyugodt, határozott lépésekkel elhagyta a szobát.

Szobája véletlenül nem feküdt nagynénje szobája mellett s Rita most őszintén örült ezen körülménynek, mert így biztonságban érezhette magát a báróné esetleges újabb dühkitörése előtt s megtalálhatta a magányt, melyre most nagy szüksége volt. Szinte szédülve lépett be szobájába. Mesterségesen fentartott nyugodtsága elhagyta őt. Reszkető térdekkel ment egy nagy karosszékig s abba belevetve magát, tünődni kezdett.

A mitől mindig félt, az bekövetkezett. Nagynénje túlment azon a határon, melyen túl sértéseit nem tűrhette emberi méltóságának teljes elvesztése nélkül.

Mélységes lelki depresszió vett rajta erőt. Összehúzódva ült karosszékében és tanácstalanul bámult maga elé. Sokáig ült így mozdulatlanul a félig sötét szobában, a melyet csak az ablak előtt elterülő sétány ivlámpái világítottak be bizonytalan világossággal.

Rita csak most vette észre, hogy az asztalon egy levél fekszik. Anyja irása volt. Felgyújtotta a villanyt s olvasni kezdett. Olvasás közben mindjobban elszorult a szive. Anyja levele felelet volt az ő utolsó levelére, melyben nagy boldogan irta meg neki, hogy minő jól érzi magát, mennyire élvezi a szép helyet, az elegáns érdekes társaságot s melyben örömének adott kifejezést a felett, hogy Flóra néni mennyire megváltozott. Mennyire kedves most ott.

Zsarnayné viszont leplezetlenül vallotta be levelében, hogy Rita költséges személyiségének eltávozása mennyire megkönnyíti otthon az életüket. «Elküldtük a második cselédet — irja Zsarnayné, — megelégszünk a Julival és egy takarítónéval, a kit azonban igen ügyesen lehet szobaleánynyá maszkirozni, ha teára vendégem van. Most, hogy nem kell páholyba mennünk, gyakran megyünk az édesapáddal szinházba, délutáni előadásokra persze. Majdnem minden vasárnap. Voltam egypár hangversenyen is. A Vigadóban a karzaton a második sorban. Az elsőbe nem mehetek, mert alulról felnéző ismerősök felismerhetnének. De azért pompásan lehet ott hallani. A pauzákban elmegyek az orgona mellé, onnan látom az egész publikumot. Persze a hangverseny vége előtt leszaladok egy melléklépcsőn, hogy senki meg ne lásson, mert hát csak amúgy utczai ruhában megyek oda föl. Ruhatárt sem kell fizetni odafönn, s rendesen kapuzárás előtt érek haza. Ez is megtakaritás.

Képzeld csak, valamicske pénzt félre is tettem. Azt hiszem, télig lesz annyi, hogy vehetek valami sealskin imitáczió télikabátot. Az idén annyit fáztam.

Ne gondold, hogy nem hiányzol nekünk . . . Nagyon is hiányzol . . . Apáddal olyan nehéz beszélni. A századik dolog nem érdekli. Mindent meg kell neki előbb magyarázni. Végtelenül örülök, hogy végre megértitek egymást Flórával. Nagy szerencse ez, Rita. Olyan nyugodt vagyok azóta . . .»

Rita keze erőtlenül lehanyatlott s a levél a földre csúszott. A nyitott erkélyajtón behallatszott a szemben lévő Kurhausból a zene. Az ivlámpák fénylettek, a jövő-menő emberek csevegése, nevetése felhallatszott. Az esti szellő behozta a Kissingen esti levegőjére oly jellemző növény- és virágillatot, mely néha meleg estéken szinte kábitóan hatott.

Rita hirtelen fájdalmasan emlékezett vissza, hogy minő egészen más érzelmeket ébresztett benne még tegnap ugyanez az esti kép. Mily boldogan lépett ki az erkélyre, hogy beszivja azt a csodálatosan illatos esti balzsamos levegőt, melyben a lágy zenének egyes keringő foszlányai úsztak. Emlékezett reá, hogy mily gondatlanul élvezte tegnap még az őt körülvevő luxust, a társaságot, az egész elegáns fürdői pillangóéletet.

Hangosan felzokogva temette fejét kezeibe. Nagynénjének kiméletlen, sértő fellépése mintegy szép álomból rázta fel őt.

— Megyek! — mondta volt büszkén nagynénjének.

Végtelenül keserű mosolyra vonta félre ajkait a szomorú szép leány.

— Az ám, megyek — de miből?

Nagynénjének soha eszébe sem jutott, hogy egy kis zsebpénzt bocsásson unokahuga rendelkezésére, a melyekből apró szükségleteit fedezhetné. A legnagyobb luxus közepette Rita néha nem volt képes egy levelet elküldeni, mert nem volt öt krajczárja bélyegre s ha néha egyedül ment nagynénje számára valami masamódot sürgetni, vagy efféle komissziót végezni, úgy gyalog kellett megtennie a legnagyobb utakat, mert nem volt pénze kocsira, sőt villamosra sem. Ő pedig restellt pénzt kérni. Haza meg nem irt volna érte egy világért sem. Tudta jól, hogy anyja ezáltal rögtön tisztában volna azzal, hogy Rita sorsa Flóránál nem csupa rózsa s megvont volna magától minden kis szórakozást, csakhogy küldhessen neki egy pár forintot.

Ritának a zsebében nem volt egy árva rézgaras sem.

«Szép dolog a büszkeség, — tünődött magában keserű gúnynyal, — szép nagyon, de nem úri koldusnak való. Ha fizetett társalkodóné vagyok, akkor egyszerűen felmondok, kikapom két havi fizetésemet, azzal elutazom a legközelebbi nagyvárosba, jelentkezem egy «bureau de plaçement»-ben s egy kis penzióban éldegélek addig a pénzecskémből, a míg ismét elhelyeznek valaki mellé. De így . . .»

Görcsösen összekulcsolta kezeit s tanácstalanul nézett maga elé. Eszébe jutott Walden . . . Mindennap várta nyilatkozatát. Micsoda örömmel helyezte volna keskeny fehér kezét a derék német hatalmas markába, tudva és érezve, hogy kölcsönösön megbecsülnék egymást.

«Megyek!» — Nem mondhatott mást és nem is tehetett mást a történtek után, bár összeszorult a szive, hogy otthon az a kicsiny aránylagos jóllét meg fog szűnni az ő hazaérkezésével. Az a kis télikabátra gyűjtött pénzecske szerte fog folyni — és ismét előtte lesz a szürke kilátástalan jövő . . .

Fel alá járkált a szobában. «Megyek — megyek, de honnan vegyem a pénzt az útra?» — A szoba félhomályában megvillant kezén egyetlen gyűrűjének a köve. Szép, csillogó solitair. Bérmaanyjának ajándéka. Rita lekapta újjáról a keskeny aranykarikát. «Eladom, — mormogta — holnap korán reggel felkelek és eladom.»

Azon relativ megnyugvással, melyet egy szilárd elhatározás magával hoz, nyugodni tért. Egészséges természete csakhamar mély álomba segítette őt.

Rita és a báróné szobája között feküdt Dimitrescuék szobája. Egy hosszú erkély volt a szoba előtt egy-egy ládába ültetett tujabokor által egymástól elválasztva.

A ki azon este megfigyelte volna Dimitrescuék erkélyét, látta volna, mint suhan ki az első izgatott szóra, a mely Denneburgné szobájában felhangzott, egy karcsú, sötét selyemburnuszba burkolt alak. Látta volna, mint lapul Dimitrescuné szorosan a tuja mellé, a mely az ő erkélyét elválasztotta a bárónéjétől. Mint csillant meg szeme örömteljesen, a mint végighallgatta a nagynéni és unokahuga közt lefolyó kínos jelenetet.

A mint Rita elhagyta a báróné szobáját, a karcsu beburkolt alak átsuhant az erkély másik végébe. A két mélyenfekvő tüzes szem és a halvány arcz most Rita szobájába kémlelt. Megelégedett mosoly játszott a román asszony keskeny, vérpiros ajkai körül, a mint Rita zokogása kihallatszott az erkélyre. Dimitrescuné megborzongott a hűvös esti levegőben, összehúzta fekete selyemburnuszát és zajtalanul besuhant a szobájába.

Rita másnap reggel igen korán kelt s felvéve legegyszerűbb ruháját és kalapját, sietve elhagyta a szállodát, hogy gyűrűjét eladja. Nehezére esett megválni tőle. Az a gyűrű volt egyetlen értékes ékszerdarabja s már tiz éve hordta.

Végigsietett a sétány két oldalán levő díszes üzletek előtt, de azok mind zárva voltak még. Ekkor eszébe jutott, hogy a praktikus és takarékos Waldenné említette volt neki, hogy benn a városban a főtéren egy igen megbizható olcsó ékszerészt talált, a kihez minden javitani való ékszerét viszi. Gyorsan a város felé irányította tehát lépteit s ép akkor ért a csinos tiszta kis főtérre, mikor az ékszerész ép sajátkezűleg húzta fel üzletének vasredőnyeit.

A jóképű pápaszemes öreg ember kissé meglepetve méregette végig Rita elegáns alakját, midőn az előadva kivánságát, átnyújtotta a gyűrűt. Alapos vizsgálgatás után az ékszerész elég tisztességes összeget ajánlott, melyet Rita habozás nélkül elfogadott. (Folytatása következik.)

ANGOL HABSBURGOK.

Ferencz József királynak s a Habsburgok évezredes családjának sok olyan rokona is van, kinek nevét nem tartják nyilván az uralkodó dinasztiák törzskönyvében. Ilyen a többi közt a franczia Ligniville-család, mely a lotharingiai herczegi törzsből származik s melyet Ferencz József király nyiltan elismert rokonának. Mindenki emlékezhetik reá, hogy a király a múlt év elején nagyon szeretetteljesen fogadta a Hofburgban Ligniville Raoul gróf franczia hadnagyot s melegen érdeklődött családja iránt, mely a XI. századig vezeti vissza eleit s ősidőktől fogva rokonságot vall a Habsburg-családdal.

Londonban nemrégiben meghalt Sir William Leyland *Feilden,* egy régi s előkelő brit családnak tagja s családfeje. Az angol ujságok megemlítették, hogy az elhunyt ősrégi nemzetségből származik, mely eredetét Habsburg grófjától, a későbbi Rudolf császártól származtatja le: A Feilden-család több mint háromszáz év óta Lancashire grófság egy gyönyörű ősi kastélyát lakja; katona-nemzetség immár emberemlékezet óta. Az elhunyt Sir Williamnak két leánygyermeke s öt fia maradt, s a fiak mind katonák. Négyen dicsőségesen vettek részt a búr háborúban. A főörökös: Feilden William Henry ez idő szerint őrnagyi ranggal szolgál a brit hadseregben.

A nemzetségtörténet a legbonyolultabb tudományok egyike, mihelyt elérünk benne addig a határig, a hol megszünnek a hiteles történelmi följegyzések s kezdődik a hagyomány. A Feilden-családnak a Habsburgokkal való rokonsági igényeiről eddig vajmi kevés hallatszott. Ez a rokonság minden valószinűség szerint ugyanazon az alapon épül fel, mint az angol *Feilding*-családé, s a Feildenek és Feildingek nyilvánvalóan rokonok egymás közt is. A Feilding-család igényei régiek és ismeretesek. Hormayr szólt először róluk az Anemonentben. A grófi és főrangú Feilding-családról van szó, melynek elsőszülöttje a Denbigh grófi czimet viseli s tagja a brit felsőháznak. Van egy másik czime is e családnak, melyet hivatalosan nem visel, de a melyre jogigényt tart: «római szent-birodalmi gróf Habsburg-Rheinfelden és Lauffenburg»-családnak mondja magát. A mi nem jelent kevesebbet, mint azt, hogy a Feildingek azt kivánják, hogy a Habsburgok angol ágának tekintsék őket.

Hogy mivel igazolják igényeiket? A családi hagyományuk azt mondja, hogy Gottfried, Habsburg-Rheinfelden és Lauffenburg grófja, bátyjának, Habsburg Rudolfnak, német királylyá való megválasztása előtt, tehát a XIII. század hetvenes éveinek legelején, ismeretlen okok miatt Angliába menekült, ott nagy latifundiumokat kapott hűbérül III. Henrik és I. Edward királyoktól s őse lett hires nemzetségének.

Okmánynyal vagy bizonyitékokkal támogatni e családi hagyományt a Feildingek nem tudják. A Habsburgok nemzetségtörténete mindenesetre tud Habsburg Rudolfnak (IV. Rudolf grófnak) arról az atyjafiáról, a kire a Feildingek mint ősükre hivatkoznak. A lauffenburgi Habsburg grófok nemzetségének megalapitója Rudolf király atyai nagybátyja, III. Rudolf gróf volt, s ez a régi Habsburg hat fiat nemzett. E hat közül Eberhard gróf a Kyburg grófi ág alapitója lőn, a nála idősebb Gottfried pedig a lauffenburgi ág törzsatyja volt. Meghalt 1271 táján s birtokai legnagyobbik fiára, Rudolfra szálltak, s a Feildingek családi hagyománya Gottfriedet, a Rudolf gróf öcscsét mondja az angolországi Feilding-család ősatyjának.

A hiteles történelem ezt tudja a Feilding grófi családról: William, az első Feilding gróf, 1862-ben Edgehillnél a királyi lobogó alatt küzdött, fia és örököse pedig szemben állt vele a parlamenti sereg jobb szárnyán; elesett a következő esztendőben Birminghamnál. Felesége, Susan, a hires Buckingham herczeg testvérhuga volt s legidősb leányát Hamilton első herczegéhez adta feleségül.

Dicsősége «a Habsburgok angol ágának», hogy nemzetségéből származtatja magát Henry Feilding, a «Tom Jones» szerzője, ki 1754-ben halt meg. William Basil Percy, a hetedik Feilding gróf, Adelaide királyné főlovászmestere, a múlt század ötvenes éveiben fiával, Rudolph William Basillal áttért a katholikus vallásra. Ennek a Rudolph William Basilnak a fia Rudolph Roberth Basil, Denbigh mostani grófja, ki ifjabb korában a katonaságnál szerzett babért, s most egyik legelőkelőbb pénzembere Angliának. Körülbelül nyolczezer acre földje van.

Ezek a Habsburg-ház angol ágának ismertebb tagjai s hozzájuk csatlakoznak a Feildenek, a maguk számára is kérve a diszt, hogy vérségi kötelékek fűzik őket Európa egyik legrégibb és legelőkelőbb uralkodócsaládjához.

HETIVÁSÁR. — Pörge Gergely rajza.

Pörge Gergely

l. Flor Bp

38.96.l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pörge Gergely

Táborozás c. rajza
repr.
Művészet 1914. 340. l.

~~1101. Ismeretlen művész.~~
A XIX. századból.

1101. II. Endre.

Derékig, ~~ülve~~, ő sz
kezében liliomvégű jogart, b
országalmát tart. Haja hossz
Nyilt koronát, magas köntöst
a vonalkörön belül vésett be

II. ANDRÁS (JERUZSALE

~~Karimája, képlapjáne~~

Ezüstös réz, méretei
Havas Emil ajándéka 1907. á

PÖRGE GERGELY BAROMFIVÁSÁR

áttörés után. A reménység vizein evező hajók már emelgetni merték vitorláikat, ha művészekkel találkoztunk, már voltak terveik, a lelkek letargiája engedett s a homlokok nem viselték a nyiltan szorongó aggódás felhőit. Mennyire más volt ezt a diadalmas, gáttörő időpontot követőleg a vernissage-ok képe, ha természetesen sem hangulatában, sem eredményeiben nem is érte el azokat a vernissage-okat, amikor a magyar művészi élet csak önmagával volt elfoglalva s nem kellett viselnie, mint organikus nemzeti kulturtényezőnek, a galiciai katonasírok idevetődő árnyékát, a limanovai véres napok emlékét.

Kérdés, hogy ettől az árnyéktól és ettől az emléktől egyáltalában, mikor tud szabadulni. A nyugalom, a biztonság érzése ma is nagyon relativ valami s téves volna abban az illusióban ringatni magunkat, ezt csak strucmadarak tehetnék meg, hogy amiért a különböző művészi intézmények fennakadás nélkül küldik szét meghívóikat, új képek, szobrok és iparművészeti holmik kerülnek a nyilvánosság elé s kiállítások

Pörge Gergely

ind

Benczúrkiáll.

Zi. l.

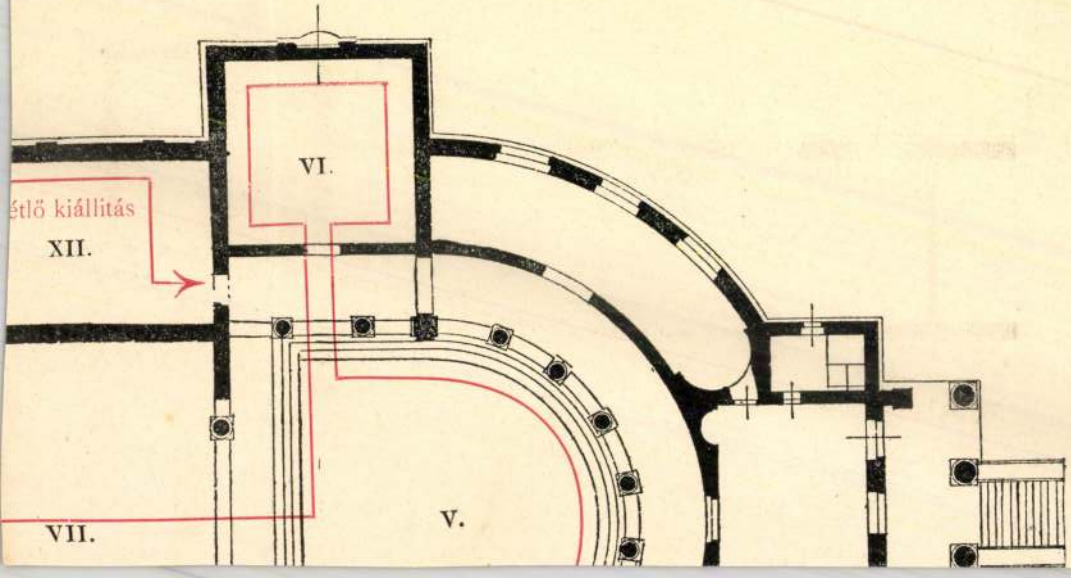
VI.
étlő kiállitás
XII.
VII.
V.

Pörge Gergely

Szójelölés. 217. l.

A később alakult vállalatok körül magyar vonatkozásáikat illetően a legfontosabbak Josef Trentsensky (1820. ?), aki 1825-ben Pesten is felállította intézetét, y. Rauh ~~es~~, Höfelich, és Reiffenstein et Rösch vállalata. * ld. 5. a. b.

Ezek a vállalatok hamar észrevették a magyarországi üzleti lehetőségeket. Ezért egymásután adták ki a magyar vonatkozású litográfiákat. Ezt könnyen tehettek, ~~[illegible] lendülettel, belébredt~~

A HÉTRŐL.

Bor-razzia. Budapesten a héten nagy razziát rendeztek. Egy bizottság sorra járta a vendéglőket, sorra vizitálta a pinczéket és sorra vallatta a hordókat. Kóstolót vittek valamenynyinek a tartalmából, de nem azért, hogy megkóstolják, hanem, hogy — kifaggassák: nincs-e benne olyasmi, a mi csak olyan, mint ha bor lenne, de azért nem bor. Kiváncsian várjuk a vegyvizsgálat eredményét. Őszintén óhajtjuk, hogy minél sikertelenebb legyen. A híres pécsi eset annak idején úgyis alaposan elvizezte a magyar bor hirét az egész világon. Az ember szinte megbánta, hogy ez a turpisság kiderült, mert ellenségeink iszonyatosan kihasználták és Velencze nem olyan hirhedt a hamis pénzeiről, mint a milyen borhamisító hirét költötték egész Magyarországnak. Pedig tudvalévő dolog, hogy a hol bor terem, mindenütt többet adnak el, mint a mennyit leszüretelnek. Csak déli Franciaországra kell gondolnunk. Ott jóformán egyebet se termelnek, mint bort. Mértföldnyi területeken száguld át a gyorsvonat és órákon át egyebet nem lát a szem, mint szőlőt. És ebben az országban, a hol hektoliterenként három-négy frankért vesztegetik a vastag vörös bort, egy forradalmi mozgalomnak kellett követelnie energikusabb rendszabályokat a borhamisítás ellen. A bort tehát még ott is hamisítják, a hol annyi terem, hogy nem tudnak mit csinálni vele. Egy franczia közgazdasági iró, *Poulier* egyenesen lélektani magyarázatát keresi ennek a gazdasági argumentumokkal nehezen megvilágitható jelenségnek. Azt mondja: az emberben a materiális élet minden területén szinte leküzdhetetlen erővel nyilatkozik meg a vágy, hogy konkurráljon a természettel. A mit tehát *Rátky* szerkesztő a *Három testőr*-ben Pollacsek I. Tamásról mond, hogy: emanczipálni akarja a bortermelést az időjárás szeszélyei alól — több, mint gúnyos elmésség. Valami komoly valóság is lappang benne. De ha már bele is kell törődnünk abba, hogy mindig és mindenütt fognak akadni emberek, a kik «konkurrálnak a természettel» valami vigasztalót találhatunk egy öreg filozófus mondásában, a ki igy szólt:

— Akármennyit hamisítanak és akármilyen ügyesen hamisítanak, a leghamisabb mindig — a valódi bor marad!

*

A sztrájkoló király. Heteken át követelte Belgium lázongó népe a világ legvidámabb uralkodójától, Lipót királytól, hogy térjen haza: Lipót király csak akkor volt hajlandó teljesiteni ezt a kivánságot, mikor olyan vendégek érkeztek Brüsszelbe, a kiket igazán kénytelen kötelesség volt fogadnia. Azok a követek, a kik az új norvég király trónralépését jelentették be neki. De akkor is kijelentette, hogy csak addig marad a fővárosában, mig ezekkel az urakkal elvégzi a dolgát. Pedig épen ez a követség egy igen tanulságos esetet juttathatott az eszébe a sztrájkoló fejedelemnek. Egy másik királyét, a kit szintén hasztalan hivtak haza a palotájába az alattvalói, mig végre is elunták a várakozást és odaadták a palotát másnak. Annak a Hakon királynak, a ki most követeket küldött Brüsszelbe. Lesz-é foganatja ennek a mementónak, a melyet a véletlen adresszált az öreg belga király czimére: majd elválik. De mindenesetre érdekes látvány: egy ország és egy király, a kik egész nyiltan — nem háborúságban — hanem haragban vannak egymással. Belgium népe lázadozik, a király pedig azzal felel, hogy hátat fordit és idegen helyen éli világát. Az embernek eszébe jut az anekdóta az egyszeri vidám úrról, a ki már harmadnapja ült a korcsmában, mikor a barátja rászólt:

— Menj már haza, hiszen a feleséged ki fog dobni!

— Ha ki fog dobni, akkor — minek menjek haza?

Annyi áll, hogy Belgiumban nem valami rajongó szeretettel gondolnak a királyukra és valószinű, hogy Lipót király is ismeri Szokratesznek ezt a mondását:

— Nem bánom, ha szidnak, azt se bánom, ha megvernek: a fő az, hogy — ne legyek ottan.

*

A borzalom szinháza. Páris város rendőrfőnökének, Lepine úrnak tavaly szigorú rendelettel kellett elkergetnie a világ fővárosának előkelő hölgyeit a Morgue környékéről. A szomorú kis lapos ház körül ott a Notre Dame templom mögött állandóan egész sereg hintó meg automobil ácsorgott, bent pedig, a világ leggyászosabb helyén, a senki halottainak jeges tetemei előtt suhogó selyemruhás dámák sokadalma korbácsoltatta beteg idegeit a borzalom rémeivel. Be kellett csukatni a Morgue kapuit, hogy vége vetődjék ennek a gyalázatos divatnak. — Ugyancsak Párisban, a Montmartre lejtőjén, az éjszakai Páris katlanában a Boulevard de Clichyn van egy úgynevezett cabaret. A *Né-ant*... Itt koporsókon ülve söröznek az emberek és a látványosság, a mivel szórakoztatják őket — az emberi enyészet folyamatos képe. A legmaróbb borzalom, a mi föl kell, hogy zaklassa a legeltompultabb idegeket is. És ez a tanya is ép úgy zsufolva van minden este, a hogyan tele volt «publikummal» a Morgue minden délelőtt. — Most a párisi szinházak tavalyi szezonjának eredményeiről számolván be a párisi ujságok, a statisztikájuk elmondja, hogy a legnagyobb anyagi sikere a legújabb műintézetnek, Leuriz úr vállalatának, a *borzalom szinházának* volt. Ez az alig félesztendős szinház tulajdonképen a Né-ant-cabaretnek egy változatosabb formája. Csak olyan darabot adnak benne, a mely a jogos borzalom hidegét árasztja a néző hátára, úgy, hogy belésápad az arcza, megreszket a térde és összevaczogtak a fogai. A franczia lélekben mindig volt valami kegyetlen romantika. Valami embertelen képesség arra, hogy gyönyörködni tudjon a rettenetesben, a vérfagyasztóban, a riasztóban és borzalmasban. A históriikusok följegyezték, hogy a nagy forradalom vértől párolgó napjaiban, mikor senkinek se volt annyi dolga, mint a hóhérnak, asszonyok százai meg ezrei ülték körül a guillotinet és kézimunkával az ölükben nézték végig a vérpadra hurczolt emberek irtózatos végzetének beteljesülését. Semmi kétség benne: ezeknek az asszonyoknak a vére csörgedez azoknak az ereiben, a kik most nagyszerű üzletté teszik a Leuriz úr szinházát. De emberi tulajdonságokban nincs egészen speciális. A borzalomnak, mint látványosságnak, a világon mindenütt akad publikuma, hiszen a rémregény se a legnépszerütlenebb irodalmi produktum.

VÁCZI TALYIGÁS. — Pörge Gergely rajza.

Sirelisky fényképe.

VEIGELSBERG LEÓ.

Az ember tele van a kellemesnek, a jónak és a jólesőnek vágyával és mégis csodálatos vonzó ereje van a lelkére az iszonyatosnak, a megdöbbentőnek, a veszedelmesnek, mihelyt mindettől saját magát biztosságban tudja és mindenütt nagy területe az a spekulációnak, a mely a bennünket fenyegető veszedelemtől való irtózást a mások bajában való gyönyörködéstől elválasztja.

*

Kilenez forint. Ha jól emlékszem, most négy esztendeje annak, hogy Bihar vármegyében, valamelyik falu határában egy czigány megölt egy parasztembert — egy pár új csizmáért, a mit ez a lábán viselt. A czigányt Rojka Józsefnek hivták. A törvényszék halálra itélte. Rojka József pedig csak azért búsult és panaszkodott, mert mindössze másfél napig viselhette az új csizmát. De öltek már embert, oltottak már ki életet még kevesebbért is, mint a mennyibe egy pár új csizma kerül. Csakhogy a más életét. A más élete pedig a legnemesebb embernek is sokkal kevesebbet ér, mint a magáé. Ebben a tekintetben is áll az, a mit Arany János mond:

Kívánsz nagy nyereményt? ezt halld meg, üzér:
Ha kergeted a hasznocska szagát:
Végy embert, oly áron, a mennyit megér;
És add el, a mennyire tartja magát.

Ezt a mondást, illetve az igazát át lehet vinni az emberi élet értékére és minden ép érzékű ember csak azt kivánhatja: legyen is az élet minden ember számára kedves, kivánatos és megfizethetetlen. Egy társadalom boldogságának mértékmutatója: az élet szeretete. Ezért megdöbbentő a szegény Oszterling József esete, a kit a héten átszúrt szívvel találtak az utczán egy gázlámpa oszlopa tövében. Maga ölte meg magát, mert elloptak tőle kilencz forintot. Micsoda galád végzet vezette a tolvaj kezét, a ki épen ennek a szegény embernek a zsebében kereste a zsákmányt és micsoda nyomorult végzete lehetett ennek a boldogtalan áldozatnak, a ki maga se becsülte többe az élete értékét kilencz forintnál! Mindnyájan vergődünk, küzdünk valamely ideáljáért az életnek és a boldogulásnak, de micsoda sorsa lehetett annak az embernek, a ki számára az életnek, a küzdelemnek minden czélja és minden eszménye kitelt kilencz forintból, a mit elveszítvén, lelkében élete csődjét érezte és minden további harczot föladott. Pedig ez is egy ember volt, ennek is volt gyermekkora, volt ifjusága, bizonyára voltak reményei, vágyai, ábrándjai és álmai valamikor, míg végezetűl úgy meg tudott alkudni a sorssal, hogy beérte volna kilencz forinttal: És a sors még ezt is sokallotta, még ezt is elszedte tőle. Hát hol a bölcs, a ki megmondja nekünk: mi és mennyi az, a mihez jogunk van és a mennyivel be kell érnünk ezen a földön?

VEIGELSBERG LEÓ.

1846—1907.

A magyarországi német sajtónak az a sajátságos feladat jutott, hogy napról-napra, erőinek megfeszítésével dolgozzék a saját maga fölöslegessé tételén. Ez az öngyilkos szerep az egyedüli mentsége, mert létezése kelletlen dolog annak is, a ki nem olvas, annak is, a ki olvas német lapot. Az első számára fölösleges, a másik számára szükséges rosz. A czél mindenesetre az, hogy ne legyenek ebben a hazában olyan művelt emberek, a kiknek német lapot kell olvasniuk, ha értesülni akarnak a világ dolgairól s ha a német sajtó hazafiasan akar dolgozni, akkor ennek a czélnak az elérésére kell törekedni neki is. S el kell ismernünk, hogy e sajátszerű szerepet becsülettel tölti be, egészében véve csakugyan a maga fölöslegessé tételén dolgozik. A német lapok, kivéve a külön szempont alá eső erdélyi szász lapokat, nem csinálnak külön német nemzetiségi politikát, hanem a magyar sajtóval együtt, egy szellemben, közös czélokért harczolnak s csak épen az különbözteti meg őket, hogy németül vannak irva. S a míg a dolog igy van, addig szükség is van rájuk, mert az a sok magyarul nem tudó, vagy roszul tudó hazánkfia nélkülük rá lenne utalva a bécsi lapokra s ezek, bármennyire hű fia lett volna is eredetileg hazájának, lassanként mégis csak elidegenítenék nagyobb részét. A külföldi emberek pedig, ha Magyarországra kerülnek, legalább találnak olyan ujságokat is, a melyek előttük is ismert nyelven, de hazafias szellemben informálják őket az itt folyó életről.

Ennek a helyzetnek azonban van egy nem épen kellemes következménye a magyarországi német ujságíróra: a publicitása sokkal szűkebb térre szorítkozik, mint magyar kollegájáé. Mert ha lapjának sok is az olvasója, de ez túlnyomó részében egy s ugyanazon körből való, míg a magyar ujságíró publikuma az egész ország, osztály és társadalmi különbség nélkül. Ezt érezhették még az olyan első rendű publiczisták is, mint pl. Falk Miksa, a kinek szava nagy sulylyal esett mindig a politika mérlegébe, de a nagyközönség csak annyiban vett róla tudomást, a mennyiben a magyar lapok is foglalkoztak egy-egy czikkével. Van nem egy ujságíró társunk, a kit politikusok, hirlapírók igen sokra becsülnek, a ki ha magyarul irna, talán országos névre tehetne szert, a magyar olvasó közönség nagy tömegei azonban azt se tudják róla, hogy a világon van.

Alapjában véve ilyen volt *Veigelsberg* Leó is, a kinek öngyilkossága olyan nagy részvétet keltett a legutóbbi napokban. Kétségkivül egyike volt a legműveltebb, legélesebb judiciumu és irói forma dolgában is legművészibb publiczistáinknak, lapjának, a «Pester Lloyd»-nak olvasó közönségét az ő czikkei irányították, a politika kapaczitásai nagy figyelemmel hallgattak rá, — de a közélet s a sajtó belsőbb részletdolgaival nem ismerős közönség között ezeren és ezeren akadtak olyanok, a kik most, halála alkalmával hallották először a nevét. Pedig csakugyan értékes elme volt s a magyar politikai törekvéseknek nagy szolgálatokat tett. Egyéniség volt, a ki a maga útjain járt, maga alkotta meg czikkeinek formáit, nem kész formák után dolgozott. Tudása pedig annyi volt, mint nagyon kevés más magyar publiczistának s bár műveltsége teljesen német volt, élénk érzék élt benne a magyarság érdekei iránt. Felfogása, gondolkozásának iránya, a politikai iskola, a melyben nevelkedett, a régi szabadelvűpárt szolgálatába hajtotta, de nem volt merev pártember s megtartotta itéletének önállóságát. S mivel az ő lapja az, a melyből leginkább szerzik magyar dolgokról való ismereteiket azok a külföldiek, a kik e tekintetben nem érik be a hazájuk lapjainak többnyire torzított tudósításaival, — szerencsének mondhatjuk, hogy érdekeinket ezek előtt oly meggyőző szavú iró képviselte, mint Veigelsberg Leó volt. Német tollával tehát nagy szolgálatokat tett a magyar ügynek, s igy elvesztése csakugyan vesztesége a magyarságnak.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

És Margit megsegítette őt. Zareyma távollétének ötödik reggelén tatár szolga toppant a kertbe, — Tholdalagi azonnal ráismert, hogy a Zsidó Várból való. Csakugyan izenettel jött a rabmagyaroktól, de főként levelet hozott Mihálynak, nem is egyet, hanem egyszerre mindjárt négyet és pedig a feleségétől. Mihály remegve vette őket kézbe.

— Az ő irása! — ujjongott, — megmented hát mégis az eltévelyedőt!

— Rendetlen ez a rabposta, — magyarázta a tatár szolga, — addig hevertek, a míg csak meg nem szaporodtak.

— Csakhogy itt vannak!

— Hadd lássuk, — érdeklődött Hasszán, — jön-e már végre az a váltságdij? A felséges Nureddin Szultán nagyon várja!

A tatárok magára hagyták s Mihály kapkodva tépte fel a drága irásokat. Telhetetlen gyönyörűséggel olvasta őket össze-vissza, és bizony első perczre alig is értett ő valamit belőlük. Csak a betűket nézte: a Margit kezét látta bennük, mely a távolból idenyúl, hogy az ördögi kárhozattól megmentse őt. Csodálkozva pillantott fel olykor, — ime, csakugyan ébred a bűnös álomból, ébren van már! Hitetlenkedve simította végig a homlokát:

— Mi történt velem itt ebben az átkozott kertben? Nem értem . . . Az a holdas éj, Zareyma . . .

A névre összerezzent, de elég volt a levelekre pillantani, hogy a varázslat újból tova szálljon. Messzeséges távolba sodortatott tőle a herczegnő képe, egyre halványabb délibábbá lett, melynek immár nyugodtan nézhetett a szemébe. Szemébe is nézett ő, s ime, nem hallotta többé kisértő szavát! Kiállotta a próbát. Boldogan gondolta el:

— Mese volt . . . szó se igaz az egészből. Nincs többet hatalmad felettem!

Most már nyugodalmasabban vehette sorra a leveleket, és pedig dátum szerint. Könny szökött a szemébe. Sorról-sorra a legbensőbb gyöngédség áradt belőlük. «Édes jó uram, — irta Margit, — éjjel és nappal szüntelen csak a te drága személyed vagyon az elmémben! Véled szenvedek; siralmaiddal fekszem, siralmaiddal ébredek, és ha a Mindenható beteg reménységemet nem ápolná, véle sorvadnék én azzal a haló hittel. Ám az én szivem mindennap újúl, — minden reggel a mi görgényi tavaszunk virúl ki benne, melyen te, emlékszel-e, szivedben örökre feljegyeztél. Nincs az én árva életemnek más napja rajtad kívül, és oly igen messze pogányságból fényeskedel te nékem! Meg ne fogyatkozzék irántam hűséged melege, mert tőled távol amúgy is sötétben dermedek és élve is halok én. De hiszem, jöttöddel kelni

A HÉTRŐL.

A név. Egy szomorú és felháborító eset alkalmából a héten megint aktuálissá lett a *kiírni vagy nem kiírni?* régi és sokat vitatott kérdése. A kérdést legjobban maga az eset magyarázza: ez pedig a következő. Egy fiatal úr — az úr szónak bizonyára nem úri értelmében — házassági igérettel szerencsétlenné tett, azután egy jó párti kedvéért cserben hagyott egy szegény leányt. Mikor azután a boldogtalan, megcsufolt, megcsalt teremtés keserűségének kitörő indulatában megfenyegette, a kitünő fiatalember a rendőrséghez futott és mint zsarolót börtönbe hurczoltatta a szerencsétlent. A lapok pedig úgy közölték az eset hírét, hogy a megcsalt leány nevét kiírták, a lovagét ellenben — kiméletesen elhallgatták. A leány pellengérre került, a daliának kutya baja sem esett. Bizonyos, hogy ezer ember között se akad egy, a ki ne érezne ebben a jelenségben valami visszásat, valami kifordítottat, nyugtalanítót és fölháborítót. Megbántott és fölzaklatott erkölcsi érzésünk azt diktálja, hogy — épen megfordítva kellene lenni a dolognak: a börtönben és a pellengéren nem a leánynak lenne a helye, hanem az ifjunak. De ha esetek tanulságaiból általános érvényű igazságot akarunk megállapítani: az impresszionkat előbb — le kell hűteni. Ebben az impresszióban bizonyára vannak elemei az igazságnak, de magában még nem fogadható el magának az igazságnak. Egy húsz-harmincz sorba foglalt regény legfölebb csak tényeket mondhat el, már pedig arra megtanítottak bennünket az analitikusok, hogy a puszta tény nem az igazság oszlopa, csak — a látszaté. Mert a tény sokszor az eredménye, de sokszor meg — az ellentéte vagy a megakadása a szándéknak. A tény sokszor csak egy véletlenség, tehát épen az ellenkezője a szándékosságnak, a mely egyedül hiteles anyaga a megitélésnek. Az igazságtalanságnak nem mindig épen a megfordítottja az igazság: mert megeshetik, hogy az igazságtalanságnak a merev megfordítottja — egy még nagyobb igazságtalanság. A mikor tehát csak a puszta tények állanak a rendelkezésünkre, még nem vagyunk fölszerelve arra, hogy itéletet mondhassunk. Minthogy pedig a *kiírás*, a név közlése az olyan esetekben, a milyenhez ezeket a megjegyzéseket is fűzzük, egy itélet, még pedig lesújtó erejű itélet hatalmával nyilatkozik meg: igen-igen csinyján kell bánni vele. A leghelyesebb egyáltalában nem élni vele, a leghelytelenebb pedig mindenesetre az, ha úgy történik, hogy erkölcsi érzésünket megsértve érezzük általa.

*

Bertram Tivadar. A világ leghíresebb baritonistája volt. Valósággal elmondhatta: Az egész gömbölyű föld az enyém! — Mert akármerre ment, akárhová ment: otthon volt. Ujjongó tömeg fogadta, tapsok meleg viharában járt, virág és arany ömlött az ölébe és száz szép asszony nézett rá csillogó szemmel. Lehet-é szebb az élet, mint a milyennek neki mutatta magát? És íme: ez az ember mégis üresnek, hidegnek, szegénynek, czéltalannak, sőt elviselhetetlennek érezte az életet, annyira, hogy nem is győzte bevárni a végét. Eldobta magától, mikor hihetőleg még jókora rész lett volna belőle hátra a számára. Öngyilkos lett. De ez csak befejezése volt a tragédiájának. Hogy Bertram Tivadar, az ünnepelt, a világhírű, az aranyban és rózsában gázoló művész egész addig a végzetes pillanatig is elviselhesse az életet, már régen kisegítő társra volt szüksége. Gonosz czimbora volt ez a segítő; bajos eldönteni: vajjon az élet segítője-é vagy a halál czinkosa. A *mámor*. Ennek a rabja lett Bertram Tivadar. Nem tudott ellenni nélküle, végezetül aztán még — vele sem. Megdöbbentő sorsának sok nyilt kérdése között a legijesztőbb az, a melyik a legelemibb. Az, hogy — mi hát az, a mi az embert boldoggá, az életet értékessé és féltetté tudja tenni? Ime: ez az ember szerencsés volt, gazdag volt, ünnepelt volt, megkapott a sorstól minden jót, a mit magunknak áhítani tudunk és mégis boldogtalan volt, az életet nemcsak, hogy értékesnek, de még eltűrhetőnek se érezte. Másfelől meg emberek százezreit látjuk, a kik szegények, szerencsétlenek, a sorsuk csupa kín és csupa vergődés; mégis szépnek, kivánatosnak, érdemesnek érzik az életet, ragaszkodnak hozzá és elszoruló szívvel gondolnak arra a kérlelhetetlen bizonyosságra, a mely egykor majd megfosztja tőle őket. A ki e csodálatos ellentétek nyitját egyszer meg fogja találni, az lesz a legnagyobb ember a világon, mert az a boldogság titkát találta meg mindnyájunk számára.

*

Megrohanás. Párisban a Clichy-utczában az idén, szeptember havában egy sajátságos és az indítékában minálunk, sajnos, szinte érthetetlen zendülés ütött ki. A tömeg szétrombolt egy készülő boltberendezést és meg akarta verni annak a háznak a tulajdonosát, a melyben az új boltot épen berendezték. A zendülés forrása — a szomszédos házban volt. A szomszédos házban ugyanis már harmincz esztendő óta állt fönn egy füszerkereskedés, a melynek a tulajdonosnője húsz esztendeje özvegy asszony volt. A boltját igen tisztességesen vezette, jó portékát adott és figyelmesen bánt a vevőivel. Az idén azután az történt, hogy egy ember — másik füszeres boltot akart nyitni a szomszédságában. Szóval: konkurrenciát akart neki csinálni. Ebben nincs semmi tilalmas, hiszen szabad a verseny és a vevőnek jobb dolga is van, ha válogathat, a Clichy-utcza közönsége mégis irtózatosan fölháborodott rajta és nemcsak az új boltost akarta megverni, hanem még a háztulajdonost is, a ki kiadta neki a helyiséget. Ez a dolog pedig abból az alkalomból jutott az eszembe, hogy Budapesten a héten bukott meg az első *mozi*, az első projectograf-szinház. Talán két esztendeje sincs, hogy az első ilyen szórakozó-hely megnyilt. Hihetetlen módon bevált. Kitünő üzletnek bizonyult. Látni lehetett, hogy egész csomó elboldogulhat, de ime, alig két esztendő múlva már van is annyi, hogy már — bukik is. Az első boldogulásának a látására valósággal megrohanták az ideát azok, a kik *szintén* meg akartak belőle gazdagodni és a hány *mozi* keletkezett, pár nap múlva már megnyílt mellette vagy vele szemközt a második, a harmadik, az ötödik, a tizedik. A milyen lusta minálunk az energia valami újnak a kigondolására, olyan mohó valami már meglévőnek az

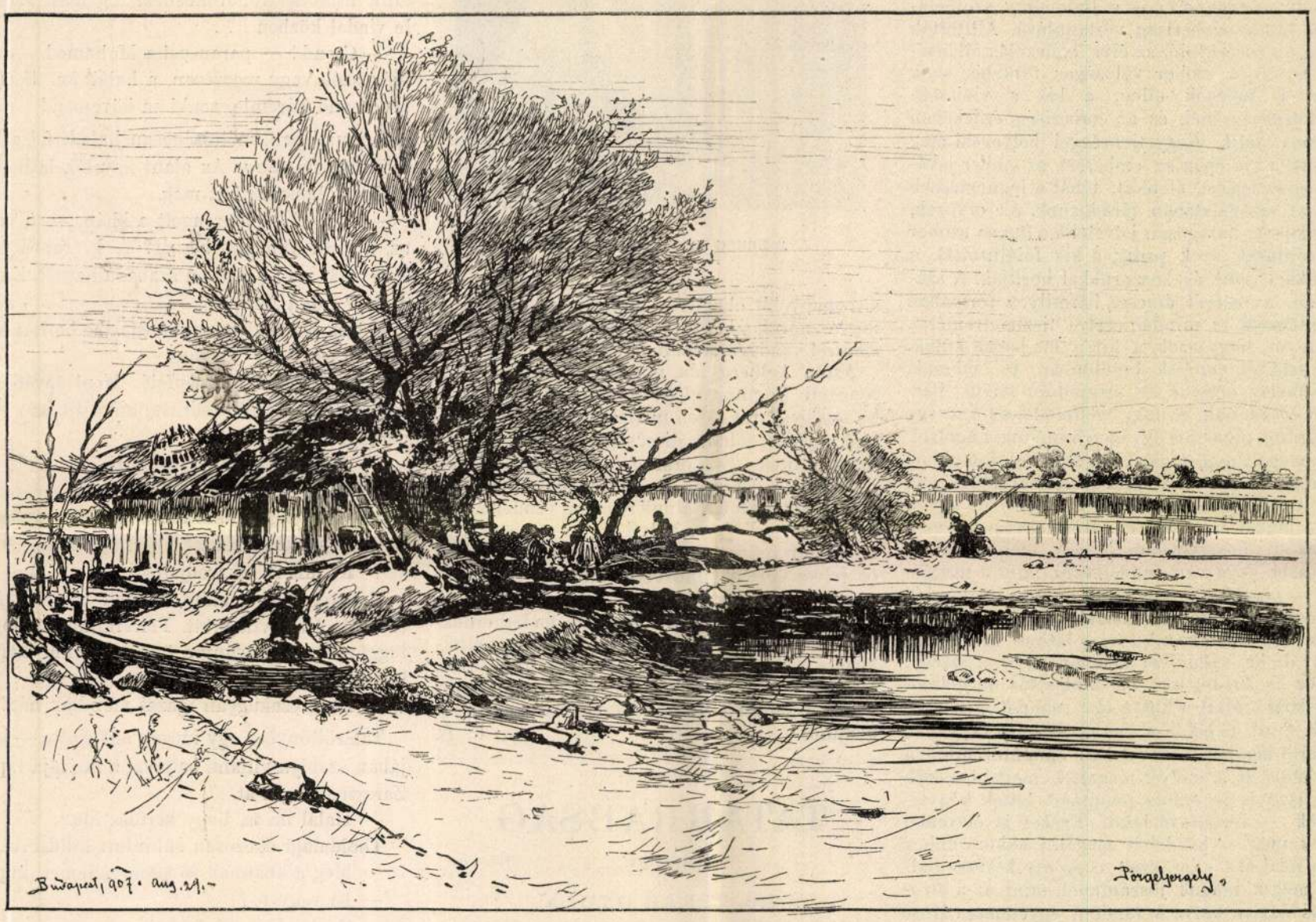

HALÁSZKUNYHÓ A DUNA PARTJÁN. — Pörge Gergely rajza.

adoptálására és kihasználására. Az egyik kávéház, az egyik bolt, az egyik szinház, az egyik ujság szinte rádől a másikra és semmiféle erkölcsi érzék, semmiféle méltányosság, a szerzett jognak semmiféle tisztelete nem feszélyezi abban a tülekedő igyekezetében, hogy kiegye a szájából a kenyeret. Hiszen — ismételjük — a verseny szabad, sőt bizonyos mértékben kivánatos: de a ki kenyeret akar magának, talán másutt is keresheti, mint a más szája előtt! És ha mindenki ugyanarra az egy darab kenyérre pályázik, a vége a dolognak nem lehet más, mint hogy valamennyi éhesen marad. A rendőrség valósággal emberbaráti munkát végzett, a mikor a héten egy rendelettel útját vágta ennek a törekvésnek.

*

A kutyuska szobra. Irják az ujságok, hogy Londonban, az orvosi egyetemen áldz harcz folyik egy monumentum körül. Ez a monumentum mindenesetre a legsajátságosabb szobor minden emlékművek között. Nem a hálás utókor kegyelete, hanem az érzékeny jelenkor fölháborodása emelte «egy kis barna kutyának,» a mely — vagy a *ki* — a tudomány szolgálatában lett az emberiség vértanujává. Állitották pedig a viviszekczió, az élve bonczolás ellenségei és igy a szobor valóságos tüntetés azok ellen a tudósok ellen, a kik a viviszekcziót szükségesnek és az emberiség érdekében valónak itélik. Kegyetlenséggel bélyegezi meg azokat, a kik épen az emberért, az ember javáért, egészségéért, életéért, tehát a legnemesebb föladat szolgálatában fáradoznak. Az orvosok, medikusok, haragosan követelik a furcsa szobor eltávolitását, azok pedig, a kik fölállitották, a testükkel védik és koszorúkkal borítják. A szánalom, a részvét érzése, bármilyen formában jelentkezzék is, minden esetre tiszteletreméltó. Bizonyos, hogy azok, a kik a kis barna kutyának szobrot emeltek Londonban, jó emberek. Van meleg érzésük és meginduló szívük. Bernard *Shaw*-nak, a nagy csufolódónak van egy szatirikus novellája egy igen humánus angolról, a ki megöli magát, mert egy légy folyton az orrára száll és ebből a drámai szituáczióból csak úgy menekülhet, ha vagy a legyet üti agyon vagy magát pusztítja el. Minthogy pedig az a humánus meggyőződése, hogy idegen élettel kevesebb joga van rendelkezni, mint a magáéval — magát öli meg. Nem tudom, hogy a kis barna kutya londoni tisztelői vannak-é olyan erős humanisták, mint ez a kitünő gentleman volt: de ha valamivel keményebb is a szívük, akkor is bizonyára sok mulasztás terhelheti a lelküket. Mert a kutya egy csöppet se emberebb, mint például a csirke és ha a kutyának szobrot emeltek, szobrot kell emelniük minden csirkének is, a melyet megettek, mert hisz ezek a csirkék is az ember jóvoltáért lettek kénytelenek — vértanúvá lenni. Ezeket is elevenen ölték meg — kit lehet megölni akkor, mikor már nem él? — és ezek is ép oly kevéssé haltak meg a maguk jószántából, mint az a bizonyos barna kutya a londoni egyetemen. Hőse és vértanúja az embernek csak az ember lehet, az öntudatos, a maga akarata szerint cselekvő ember: az öntudat és akarat nélkül cselekvő lény csak — eszköze.

AALBERG IDA.

Finn rokonaink örvendetes módon kezdenek érdeklődni hazánk iránt. Csak nem régen jártak Budapesten és a vidék nagyobb városaiban a finn egyetemi daloskör tagjai s mindenütt, a hol megfordúltak, egyaránt jó emléket hagytak gyönyörű dalaik művészi előadásával és kedves, finom modorukkal. A képzőművészeti társulat tavalyi kiállitásán pedig az éjszaki művészek sorában a finnek is nagy számmal jelentek meg, s bár elkésve jöttek, a legnagyobb sikert ők vívták ki. Az állami nagy aranyérmet finn festőművész: Gallén-Kalela Axel nyerte.

Most a legnagyobb nevű finn drámai művésznő, *Üxküll-Gyllenband* báróné, szül. *Aalberg* Ida asszony jött el Budapestre, hogy művészetét nálunk bemutassa a Magyar Szinházban. A művésznő már volt Budapesten mint egészen fiatal leány az ötvenes években. Akkor a Népszinházban játszott és mint Feledi Boriska a Falu rossza ban ragadta el közönségünket és a kritikát. A legelőkelőbb műbirálók a

AALBERG IDA FINN SZINÉSZNŐ.

a legnagyobb elismerés hangján irtak az ifjú művésznőről, a ki azután Kolozsvárt is roppant sikerrel vendégszerepelt.

Azóta Aalberg Ida, mint a helsingforsi finn Nemzeti Szinház első drámai művésznője s különösen mint Ibsen nőalakjainak személyesítője messze földön dicsőséget szerzett a finn művészetnek, Svédország, Norvégia, Dánia, Német- és Oroszország színpadain jelentős diadalokat aratott. Nálunk mostani vendégjátéka során Ibsen Rojmersholmjában és G. von Numers finn drámairónak «Elina halála» cimü öt felvonásos színművében mutatja be művészetét.

A magyar közönség bizonyára meleg érdeklődéssel fordúl a kiváló művésznő szép vállalkozása felé, a mely ritka alkalmat nyújt arra, kogy az éjszaki országok és különösen a testvér finn nép fejlett drámai művészetével megismerkedjünk. *V. B.*

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.

Irta PEKÁR GYULA.

Mohamed khán a mészárlás kellő közepette jelent meg a Zareyma palotájának a csarnokában. Dörgő szavára azonnal szűnt a harcz; hátráltak a trónörökös dühödt mirzái, a leánytestőrök pedig vont kilids-el, lihegve tömörültek az emeletre vezető lépcső elé. A két csapat közt a Nureddin taposott teteme feküdt nagy vértócsában.

A Ghiréj hozzája lépett s a beálló csend közepette a halottra meredt. Első érzése a sújtó rémület volt: a Csobán után a Nureddin! Hogy feleljen ez újabb halálért Sztambulban? De nyomban rá már a menekvés lehetőségei czikáztak át az agyán, — hisz tán nem is áll oly roszúl a dolog! A nagyvezér lehetetlen itéletre hívta fel őt a Csobán gyilkosa felett, s ime, mielőtt valamit tehetett volna, ketté vágva a gordiusi csomó! Bünhödik a Nureddin, de az ő kháni keze tiszta: nem ő, hanem tulajdon végzete tartott itéletet a trónörökös felett. Igaz, a Nureddin életéért is ő felelős, de mint a Csobánnál, úgy itt is igazolhatja, hogy miben sem részes. Sőt itt még sokkal jobban. Vasraverve viszi a gyilkost a padisah elé Sztambulba! Komoran emelte szavát:

— Ki ölte meg a felséges Nureddin szultánt?

A mirzák fenekedve léptek elő:

— A rab, — a rab!

A khán meghökkent.

— Miféle rab?

— Felséges Nagyúr, — kezdte Hasszán, — az a magyar rab, kit mint a Nureddin szultán foglyát, itt őriznek a palota tömlöczében. A trónörökös ma éjjel keresésére jött, de nem találta börtönében. Miután másutt sincs idelent, s ennélfogva csak ott fenn lehet a háremben, a Nureddin szultán fel is ment az emeletre. Egymaga ment fel, — ott ölték meg . . .

A kolmashi leánytestőrök lármásan mondtak ellent:

— Nem igaz, mi tudjuk, hogy nincs ott fenn senki! Az egy Kara Gül őrködött, helyesen ő állta útját a trónörökösnek. Egymást szúrták le viadal közben . . .

— Csend! — parancsolta Mohamed, — a ki még szól, vagy moczczan, a halál fia. Szent a herczegnő háremje, senki se kövessen!

Egymagában, méltóságosan haladt fel a lépcsőn az emeletre. Az alant figyelők láthatták, többször habozva állt meg.

— A rab! — töprengett a khán, — ő volna az, a kiről Afifeddin beszél? A ki rabbá teszi Zareymát s a ki által én szabadulhatnék Zareymától? Adná Azrael!

Felért. A sötétben egy holttestbe botlott bele.

— Kara Gül!

Halotti csend mindenfelé. Ment tovább, — benyitott a hárem czédrusajtaján. Itt már világ derengett.

— Zareyma hugom, itt vagy?

Nene Kedsa, meg pár térdelő szerecseny leány vetették magukat lábai elé. Sirva nyögték:

— Kegyelem, felség!

— Ki innen, takarodjatok!

Hevesen lépett előre. Onnan a sarok felől erősebb fény világított. Félrerántotta a loggia függönyét. A látványra önkénytelenül kardjához kapott.

— Hah, csakugyan igazat mondtak hát!

Tatároltönyben egy idegen állt előtte,— jobbjában szablya villant, baljával a hozzája tapadó Zareymát fogta át.

— Halál fia te, hogy kerülsz ide?

Tholdalagi daczosan suhintott kilidsével.

— Még a khánnak se adom éltemet ingyen.

— Ki vagy te?

— Senki. Egy rab magyar . . .

— S én az ő rabja! — sikoltott a herczegnő a Mihály melléről, — véle halok!

A khán mosolyogva bólintott.

— Helyes. Próféta vagy, bölcs Afifeddin!

A Mihály kardjára pillantott:

— Szablyád véres . . . Te ölted meg a Nureddint?

— Én!

Tholdalagi és Zareyma végitéletet vártak. A Ghiréj azonban csak közönyösen fordult el:

— Rejtsd hüvelyébe azt a kardot.

A fiatalok egymásra néztek. A herczegnő örömrepesve lépett előre.

— Nagyhatalmú khán, kegyelmedért feledem, a mit atyám ellen vétettél. Nézd, őt szeretem, s ő máris a mienk! Megilleti a Ghiréj-dísz, meg atyám kardja . . . Nagyhatalmú khán, ugy-e nem veszed el őt tőlem?

Mohamed rejtélyesen mosolygott tovább.

— Nem, Zareyma, csak maradjon ő a tied . . . Oh, áldott légy, bölcs Afifeddin!

Mihály sehogyse igazodott el e rejtelmeken. Hitetlenkedve lépett előre.

AZ ÓBUDAI DUNAPARTON. — Pörge Gergely rajza.

a zsebében vagy a ridicule-jében — a mi nincsen is neki — de még nem is a kezében, hanem a szemére kötve. A porosz igazságügyi kormányzat úgy véli, hogy nem való továbbra is tűrnie ezt a rendellenességet. Rendeletet adott ki, hogy a mi Themis-szobrot ezután az igazságszolgáltatás hajlékaiban elhelyeznek — nyitott szemünek mintázzák a német szobrászok. Tudja meg a világ, hogy Poroszországban nem vakon, nem bekötött szemmel nézik az igazságot. A demonstráczió mindenesetre tiszteletreméltó: de talán túlságosan is bátor. A bíró is ember és minden ember ki van szolgáltatva a tévedés lehetőségének. Másutt, ha megesik egy-egy bírói tévedés, ott áll a kőbe vésett mentség: a bekötött szemü istenasszony. De mi történik majd Poroszországban, ha a nyitott szemü Themis is megbotlik a föltevések tömegében? Valószínű, hogy egy újabb rendeletet ád ki a justiz-miniszter, a melylyel még jobban tökéletesíti a reformot. Nem elégszik meg vele, hogy a köteléket levették a Themis szeméről, hanem — ókulárét is mintáztat az orrára.

*

lehet nagyon rossz néven venni tőlük. Sehol a világon nem lett a nemzeti életnek, sőt a nemzeti büszkeségnek olyan fontos és kiemelkedő tényezőjévé a pénz, mint Amerikában. A mi Italiának a művészet, Svájcznak a természet elragadó szépsége, Hellasnak a múlt, Franczia-országnak Páris: az Amerikának a gazdagság. Erről híres, erre büszke, ez az, a miben magát elsőnek, páratlannak és lebirhatatlannak érzi. Nem csoda tehát, ha megmozdúl az indulata és elboritja a szemét a vér, mikor az ő nemzeti büszkesége aranybástyájából egy-egy téglát kihúllni lát. Olaszországban meghozták a lex Paccá-t, a mely törvénynyel védi az ország műkincseit. Amerikában is erősen megvan a hajlandóság, hogy akár törvénynyel vágják útját az ő «nemzeti kincseik» elhordásának. A düh és a keserűség végigviharzik a dollárok hazáján, a hányszor egy-egy pénzfejedelem leányát elragadja a vén Európa és az ilyen eset tudvalevőleg nem valami ritkaság. Már pedig a lovagiasság nem amerikai erény, ez a keserűség tehát épenséggel nem válogatós a maga megnyilatkozásának formáiban. Ezeknek a

szóba. Arisztokratább volt a királynál, a kinek a szobája nyitva áll egy szegény özvegyasszony bánatos panaszának is. Pénz ő felsége ilyen általános audienciát nem adott soha. Az ő éldeklődése a kis emberek apró bajaihoz le nem ereszkedett. Fölváltani nem hagyta magát. Megszólalni csak megjelenésének legelőkelőbb formájában volt hajlandó. A kinek a szegényebb rokonságával lett volna számolni valója: attól elzárkozott. Az arra volt kényszerítve, hogy nem a palotáiban keresse föl a pénzt, hanem az — odúiban. A hol a züllött pénz tanyázik. Az erkölcstelen, a kegyetlen, az uzsorás lelkü pénz. A szegényebb ember, a kisebb hitelű, kisebb igényű csak ezzel találkozhatott. Ez szivesen szóba állt vele, de — ki is szívta a vérét. Áldozatai tizezer-számra támolyognak az *eladósodott Budapest* emberforgatagában. De talán fölösleges is ez a képletes beszéd. Arról van szó, hogy a legnagyobb budapesti pénzintézetek megnyitották aczélszekrényeiket azok számára is, a kiknek nem százezrek kellenek, hanem csak százak vagy ezrek. Jelentősebb, nagyobb, hatásosabb dolog Buda-

Vas. Ujs 1907. 86. l.

pest szocziális viszonyainak gyógyítása érdekében igen nagy idő óta nem történt ennél a határozatnál. Száz uzsoratörvénynél többet ér. Mert minden törvény kijátszására képes egyrészről a kapzsiság: másrészről a kényszerűség és szorúltság ravaszsága. De meg tudja ölni az uzsorázó hitelt a tisztességes hitel, mert senki se bolond, hogy a tizszeres árát adja annak, a mit a rendes árán is megkap. És a ki ennek a szerencsétlen nagy városnak a viszonyait ismeri, jól tudja, hogy igazán elérkezett a tizenkettedik óra a *pénz becsületének* helyreállítására. Mert a pénz ép úgy tele van áldással, jóval, segedelemmel, a minthogy tele tud lenni átokkal, romlással és pusztitással. Van segítő pénz és van romboló pénz és nagyobb jótétemény a küzködő tizezrekkel, a kik legjobban ki vannak szolgáltatva a pénz hatalmának, igazán nem történhetik, mint ha az első megoltalmazza őket a második ellenében.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

És eljutott. Erdőkön barangolva, sok veszedelemmel daczolva végre belopta magát Fejérvárra. A Fejedelem lábaihoz borúlt:

— Nagyságod méltóságos személyéért szenved az uram, — eddig nem alkalmatlankodtam, de most már, a mindenható Istenre, segéljen Nagyságod, hogy kiválthassam Tholdalagi Mihályt!

— Leányom, itt a török, itt a tatár, meg itt a nyakamon Barcsay . . .

— De hiszen Nagyságodnak is elkelne már, ha igazi hivei itthon volnának. Ép ezért hadd válthassam ki az uramat!

Ám fösvény György úrnak még jobban megkeményítette a sok balsors a szivét. Zordan felelt:

— Előbb a magam fejedelmi pálczáját kell kiváltanom a Szultántól. Előbb győznöm kell, aztán minden tatárrabot hazahozatok én. Addig várjanak . . .

Margit kiegyenesedett:

— Az én uram nem váratta Nagyságodat, mikor életét kellett koczkára tennie Fejedelmeért!

— Tudom, kegyelem is őt, de pénzt nem adhatok. Ha kell, itt egy levél a házi görögömhöz . . .

Tholdalaginé megsemmisülten támolygott ki a teremből. A hogy a kilincs csukódott mögötte, könnyezve támaszkodott oda az előszoba ajtófélfájához.

Többen voltak ott, nagyrészt hűségesküre czitált urak, kiket Teleki Mihály készült beereszteni a Fejedelemhez. Összebújva vitatgatták a haza keserves állapotját:

— Hányadik hűségesküt teszszük már le, komám? Rákóczy György, kis Rákóczy Ferencz, Rhédey, Barcsay . . .

— Bizony belebódúl az ember. Azt se tudjuk már, mikor botlunk hűtlenségbe . . . Én bizony megadtam a térítvényt Barcsaynak is . . .

— Én is. Hogy tudhassa az ember?

— Itt aztán lefogattak a Rákóczy hivei.

— Minket is!

— Azt mondták: a Barcsay «Fejedelem»-nek tett eskü úgyis érvénytelen, mert Barcsay nem Fejedelem . . .

— Annál jobb! Így legalább zsalválódik a lelkiösmeret. Mehessünk Rákóczyhoz!

— És pedig siessünk ám, mert holnap úgyis más Fejedelem jön.

— Kicsoda, te?

— Majd megmondja a nevét!

Aztán Barcsayról pletykáltak. Házasodik az ujdonsült Princeps, Bánffy Ágnest veszi el. Meg lesz a lakodalom . . .

— A török csinál hozzá illuminácziót! — kaczagott az előbbi nyegle hangú úr.

Margit figyelni kezdett. Csakugyan Warkochy volt, — fel is kelt már s mialatt az urak a Fejedelem szobájába vonúltak, nagy óvatosan hozzája sompolygott. Nem az az ember volt ő, a ki feledni tud; kárörvendő, gonosz mosolylyal állt meg Tholdalaginé előtt. Csak azt várta, hogy magukra maradjanak, aztán megszólalt:

— No, szép asszonyom, adjon Isten minden jót!

— Nem ad! — felelt Margit fuldokolva.

— Ugyan úgy-e? Hát mégse szabadul Mihály a rabságból?

A fiatal asszony összeszedte magát.

— Kegyelmed tudhassa jobban, mért nem szabadul!

— Én? — szavalt Gábor úr elvörösödve, — már mint hogy én dolgoznék a szabadulása ellen?

— Imhol maga mondja!

— Nem igaz, hugom, hazudott, a ki rólam ezt hiresztelte!

— Nem kutatom. Isten áldja, — én több jókat kivánok, mint kegyelmed én nekem.

Warkochy megragadta a kezét. Halkabban szólt:

— Majd segítek én rajtad!

Tholdalaginé arcza örömmel éledt.

— Igazán megtenné kegyelmed? Köszönöm, köszönöm!

A veres ember gerjedelmesen nézett a szemébe. Kéjjel czirógatta a hatalmába ejtett kezet.

— Megteszem. Mondjad, mekkora az a hiányzó summa?

— Harminczezer arany! — sóhajtott a fiatal asszony.

— Hm . . . sok pénz.

— Sok bizony.

— És . . . hátha én mégis azt mondanám, hogy: meglesz? . . .

Gábor úr fölényes mosolylyal kezdte csörgetni a dolmányzsebben rejtező aranyakat. Nagyobb hatás okáért egy marékkal elő is vont belőlük.

— Itt vannak, ni. Csupa oroszlányos. Fényesek, ugy-e?

Margit a tallérokra meredt. Remegve csapta össze a két kezét:

— És igazán megadná nékem kegyelmed azt a summát? Boldog Isten, kiválthatnám végre Mihályomat!

— Ki bizony!

— Viszontláthatnám őt, — Mihályom, ölelhetnélek!

— Persze hogy ölelhetnéd, — erősítette Warkochy torz mosolylyal, — tied a harminczezer arany . . .

— Ily nemeslelkű kölcsön!

— Dehogy is kölcsön, — magyarázta a veres ember, a vágytól reszketve, — ha akarod, örökre neked adom azt a summát . . .

Tholdalaginé ijedten eszmélt.

— Hogy érti kegyelmed?

— Így ni, — súgta Gábor úr, hirtelen mozdulattal akarva átölelni őt, — örökre tiéd az a pénz . . . hugom, hallgass rám, — nem kell visszaadnod . . . Csak légy hozzám egy kicsit kedves!

Margit birkózva szökött talpra. Iszonyodottan mérte végig a kihevült embert.

— Sátán-fajzat! . . . Ily aljasúl él vissza inséges helyzetemmel! Hogy én még hinni tudtam neki — — —

Warkochy kaczagni próbált:

— Balga asszony, — viszontláthatnád Mihályodat . . .

adoptálására és kihasználására. Az egyik kávéház, az egyik bolt, az egyik szinház, az egyik ujság szinte rádöl a másikra és semmiféle erkölcsi érzék, semmiféle méltányosság, a szerzett jognak semmiféle tisztelete nem feszélyezi abban a tülekedő igyekezetében, hogy kiegye a szájából a kenyeret. Hiszen — ismételjük — a verseny szabad, sőt bizonyos mértékben kivánatos: de a ki kenyeret akar magának, talán másutt is keresheti, mint a más szája előtt! És ha mindenki ugyanarra az egy darab kenyérre pályázik, a vége a dolognak nem lehet más, mint hogy valamennyi éhesen marad. A rendőrség valósággal emberbaráti munkát végzett, a mikor a héten egy rendelettel útját vágta ennek a törekvésnek.

*

A kutyuska szobra. Irják az ujságok, hogy Londonban, az orvosi egyetemen áldz harcz folyik egy monumentum körül. Ez a monumentum mindenesetre a legsajátságosabb szobor minden emlékművek között. Nem a hálás utókor kegyelete, hanem az érzékeny jelenkor fölháborodása emelte «egy kis barna kutyának,» a mely — vagy a *ki* — a tudomány szolgálatában lett az emberiség vértanujává. Állitották pedig a viviszekczió, az élve bonczolás ellenségei és igy a szobor valóságos tüntetés azok ellen a tudósok ellen, a kik a viviszekcziót szükségesnek és az emberiség érdekében valónak itélik. Kegyetlenséggel bélyegezi meg azokat, a kik épen az emberért, az ember javáért, egészségéért, életéért, tehát a legnemesebb föladat szolgálatában fáradoznak. Az orvosok, medikusok, haragosan követelik a furcsa szobor eltávolítását, azok pedig, a kik fölállították, a testükkel védik és koszorúkkal borítják. A szánalom, a részvét érzése, bármilyen formában jelentkezzék is, minden esetre tiszteletreméltó. Bizonyos, hogy azok, a kik a kis barna kutyának szobrot emeltek Londonban, jó emberek. Van meleg érzésük és meginduló szívük. Bernard *Shaw*-nak, a nagy csufolódónak van egy szatirikus novellája egy igen humánus angolról, a ki megöli magát, mert egy légy folyton az orrára száll és ebből a drámai szituáczióból csak úgy menekülhet, ha vagy a legyet üti agyon vagy magát pusztítja el. Minthogy pedig az a humánus meggyőződése, hogy idegen élettel kevesebb joga van rendelkezni, mint a magáéval — magát öli meg. Nem tudom, hogy a kis barna kutya londoni tisztelői vannak-é olyan erős humanisták, mint ez a kitünő gentleman volt: de ha valamivel keményebb is a szívük, akkor is bizonyára sok mulasztás terhelheti a lelküket. Mert a kutya egy csöppet se emberebb, mint például a csirke és ha a kutyának szobrot emeltek, szobrot kell emelniük minden csirkének is, a melyet megettek, mert hisz ezek a csirkék is az ember jóvoltáért lettek kénytelenek — vértanúvá lenni. Ezeket is elevenen ölték meg — kit lehet megölni akkor, mikor már nem él? — és ezek is ép oly kevéssé haltak meg a maguk jószántából, mint az a bizonyos barna kutya a londoni egyetemen. Hőse és vértanúja az embernek csak az ember lehet, az öntudatos, a maga akarata szerint cselekvő ember: az öntudat és akarat nélkül cselekvő lény csak — eszköze.

AALBERG IDA FINN SZINÉSZNŐ.

AALBERG IDA.

Finn rokonaink örvendetes módon kezdenek érdeklődni hazánk iránt. Csak nem régen jártak Budapesten és a vidék nagyobb városaiban a finn egyetemi daloskör tagjai s mindenütt, a hol megfordúltak, egyaránt jó emléket hagytak gyönyörű dalaik művészi előadásával és kedves, finom modorukkal. A képzőművészeti társulat tavalyi kiállitásán pedig az éjszaki művészek sorában a finnek is nagy számmal jelentek meg, s bár elkésve jöttek, a legnagyobb sikert ők vivták ki. Az állami nagy aranyérmet finn festőművész: Gallén-Kalela Axel nyerte.

Most a legnagyobb nevű finn drámai művésznő, *Üxküll-Gyllenband* báróné, szül. *Aalberg* Ida asszony jött el Budapestre, hogy művészetét nálunk bemutassa a Magyar Szinházban. A művésznő már volt Budapesten mint egészen fiatal leány az ötvenes években. Akkor a Népszinházban játszott és mint Feledi Boriska a Falu rossza-ban ragadta el közönségünket és a kritikát. A legelőkelőbb műbirálók a a legnagyobb elismerés hangján irtak az ifjú művésznőről, a ki azután Kolozsvártt is roppant sikerrel vendégszerepelt.

Azóta Aalberg Ida, mint a helsingforsi finn Nemzeti Szinház első drámai művésznője s különösen mint Ibsen nőalakjainak személyesítője messze földön dicsőséget szerzett a finn művészetnek, Svédország, Norvégia, Dánia, Német- és Oroszország színpadain jelentős diadalokat aratott. Nálunk mostani vendégjátéka során Ibsen Rojmersholmjában és G. von Numers finn drámairónak «Elina halála» czimü öt felvonásos színművében mutatja be művészetét.

A magyar közönség bizonyára meleg érdeklődéssel fordúl a kiváló művésznő szép vállalkozása felé, a mely ritka alkalmat nyújt arra, kogy az éjszaki országok és különösen a testvér finn nép fejlett drámai művészetével megismerkedjünk. *V. B.*

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.

Irta PEKÁR GYULA.

Mohamed khán a mészárlás kellő közepette jelent meg a Zareyma palotájának a csarnokában. Dörgő szavára azonnal szűnt a harcz; hátráltak a trónörökös dühödt mirzái, a leánytestőrök pedig vont kilids-el, lihegve tömörültek az emeletre vezető lépcső elé. A két csapat közt a Nureddin taposott teteme feküdt nagy vértócsában.

A Ghiréj hozzája lépett s a beálló csend közepette a halottra meredt. Első érzése a sújtó rémület volt: a Csobán után a Nureddin! Hogy feleljen ez újabb halálért Sztambulban? De nyomban rá már a menekvés lehetőségei czikáztak át az agyán, — hisz tán nem is áll oly roszúl a dolog! A nagyvezér lehetetlen itéletre hivta fel őt a Csobán gyilkosa felett, s ime, mielőtt valamit tehetett volna, ketté vágva a gordiusi csomó! Bünhödik a Nureddin, de az ő kháni keze tiszta: nem ő, hanem tulajdon végzete tartott itéletet a trónörökös felett. Igaz, a Nureddin életéért is ő felelős, de mint a Csobánnál, úgy itt is igazolhatja, hogy miben sem részes. Sőt itt még sokkal jobban. Vasraverve viszi a gyilkost a padisah elé Sztambulba! Komoran emelte szavát:

— Ki ölte meg a felséges Nureddin szultánt?

A mirzák fenekedve léptek elő:

— A rab, — a rab!

A khán meghökkent.

— Miféle rab?

— Felséges Nagyúr, — kezdte Hasszán, — az a magyar rab, kit mint a Nureddin szultán foglyát, itt őriznek a palota tömlöczében. A trónörökös ma éjjel keresésére jött, de nem találta börtönében. Miután másutt sincs idelent, s ennélfogva csak ott fenn lehet a háremben, a Nureddin szultán fel is ment az emeletre. Egymaga ment fel, — ott ölték meg . . .

A kolmashi leánytestőrök lármásan mondtak ellent:

— Nem igaz, mi tudjuk, hogy nincs ott fenn senki! Az egy Kara Gül őrködött, helyesen ő állta útját a trónörökösnek. Egymást szúrták le viadal közben . . .

— Csend! — parancsolta Mohamed, — a ki még szól, vagy moczczan, a halál fia. Szent a herczegnő háremje, senki se kövessen!

Egymagában, méltóságosan haladt fel a lépcsőn az emeletre. Az alant figyelők láthatták, többször habozva állt meg.

— A rab! — töprengett a khán, — ő volna az, a kiről Afifeddin beszél? A ki rabbá teszi Zareymát s a ki által én szabadulhatnék Zareymától? Adná Azrael!

Felért. A sötétben egy holttestbe botlott bele.

— Kara Gül!

Halotti csend mindenfelé. Ment tovább, — benyitott a hárem czédrusajtaján. Itt már világ derengett.

— Zareyma hugom, itt vagy?

Nene Kedsa, meg pár térdelő szerecseny leány vetették magukat lábai elé. Sirva nyögték:

— Kegyelem, felség!

— Ki innen, takarodjatok!

Hevesen lépett előre. Onnan a sarok felől erősebb fény világított. Félrerántotta a loggia függönyét. A látványra önkénytelenül kardjához kapott.

— Hah, csakugyan igazat mondtak hát!

Tatároltönyben egy idegen állt előtte,— jobbjában szablya villant, baljával a hozzája tapadó Zareymát fogta át.

— Halál fia te, hogy kerülsz ide?

Tholdalagi daczosan suhintott kilidsével.

— Még a khánnak se adom éltemet ingyen.

— Ki vagy te?

— Senki. Egy rab magyar . . .

— S én az ő rabja! — sikoltott a herczegnő a Mihály melléről, — véle halok!

A khán mosolyogva bólintott.

— Helyes. Próféta vagy, bölcs Afifeddin!

A Mihály kardjára pillantott:

— Szablyád véres . . . Te ölted meg a Nureddint?

— Én!

Tholdalagi és Zareyma végitéletet vártak. A Ghiréj azonban csak közönyösen fordult el:

— Rejtsd hüvelyébe azt a kardot.

A fiatalok egymásra néztek. A herczegnő örömrepesve lépett előre.

— Nagyhatalmú khán, kegyelmedért feledem, a mit atyám ellen vétettél. Nézd, őt szeretem, s ő máris a mienk! Megilleti a Ghiréj-dísz, meg atyám kardja . . . Nagyhatalmú khán, ugy-e nem veszed el őt tőlem?

Mohamed rejtélyesen mosolygott tovább.

— Nem, Zareyma, csak maradjon ő a tied . . . Oh, áldott légy, bölcs Afifeddin!

Mihály sehogyse igazodott el e rejtelmeken. Hitetlenkedve lépett előre.

A HÉTRŐL.

A név. Egy szomorú és felháborító eset alkalmából a héten megint aktuálissá lett a *kiírni vagy nem kiírni?* régi és sokat vitatott kérdése. A kérdést legjobban maga az eset magyarázza: ez pedig a következő. Egy fiatal úr — az úr szónak bizonyára nem úri értelmében — házassági igérettel szerencsétlenné tett, azután egy jó párti kedvéért cserben hagyott egy szegény leányt. Mikor azután a boldogtalan, megcsufolt, megcsalt teremtés keserűségének kitörő indulatában megfenyegette, a kitünő fiatalember a rendőrséghez futott és mint zsarolót börtönbe hurczoltatta a szerencsétlent. A lapok pedig úgy közölték az eset hírét, hogy a megcsalt leány nevét kiírták, a lovagét ellenben — kiméletesen elhallgatták. A leány pellengérre került, a daliának kutya baja sem esett. Bizonyos, hogy ezer ember között se akad egy, a ki ne érezne ebben a jelenségben valami visszásat, valami kifordítottat, nyugtalanítót és fölháborítót. Megbántott és fölzaklatott erkölcsi érzésünk azt diktálja, hogy — épen megfordítva kellene lenni a dolognak: a börtönben és a pellengéren nem a leánynak lenne a helye, hanem az ifjunak. De ha esetek tanulságaiból általános érvényű igazságot akarunk megállapítani: az impresszionkat előbb — le kell hűteni. Ebben az impresszióban bizonyára vannak elemei az igazságnak, de magában még nem fogadható el magának az igazságnak. Egy húsz-harmincz sorba foglalt regény legfölebb csak tényeket mondhat el, már pedig arra megtanítottak bennünket az analitikusok, hogy a puszta tény nem az igazság oszlopa, csak — a látszaté. Mert a tény sokszor az eredménye, de sokszor meg — az ellentéte vagy a megakadása a szándéknak. A tény sokszor csak egy véletlenség, tehát épen az ellenkezője a szándékosságnak, a mely egyedül hiteles anyaga a megitélésnek. Az igazságtalanságnak nem mindig épen a megfordítottja az igazság: mert megeshetik, hogy az igazságtalanságnak a merev megfordítottja — egy még nagyobb igazságtalanság. A mikor tehát csak a puszta tények állanak a rendelkezésünkre, még nem vagyunk fölszerelve arra, hogy itéletet mondhassunk. Minthogy pedig a *kiírás*, a név közlése az olyan esetekben, a milyenhez ezeket a megjegyzéseket is fűzzük, egy itélet, még pedig lesujtó erejű itélet hatalmával nyilatkozik meg: igen-igen csinyján kell bánni vele. A leghelyesebb egyáltalában nem élni vele, a leghelytelenebb pedig mindenesetre az, ha úgy történik, hogy erkölcsi érzésünket megsértve érezzük általa.

*

Bertram Tivadar. A világ leghíresebb baritonistája volt. Valósággal elmondhatta: Az egész gömbölyű föld az enyém! — Mert akármerre ment, akárhová ment: otthon volt. Ujjongó tömeg fogadta, tapsok meleg viharában járt, virág és arany ömlött az ölébe és száz szép asszony nézett rá csillogó szemmel. Lehet-é szebb az élet, mint a milyennek neki mutatta magát? És íme: ez az ember mégis üresnek, hidegnek, szegénynek, czéltalannak, sőt elviselhetetlennek érezte az életet, annyira, hogy nem is győzte bevárni a végét. Eldobta magától, mikor hihetőleg még jókora rész lett volna belőle hátra a számára. Öngyilkos lett. De ez csak befejezése volt a tragédiájának. Hogy Bertram Tivadar, az ünnepelt, a világhírű, az aranyban és rózsában gázoló művész egész addig a végzetes pillanatig is elviselhesse az életet, már régen kisegítő társra volt szüksége. Gonosz czimbora volt ez a segitő; bajos eldönteni: vajjon az élet segítője-é vagy a halál czinkosa. A *mámor*. Ennek a rabja lett Bertram Tivadar. Nem tudott ellenni nélküle, végezetül aztán még — vele sem. Megdöbbentő sorsának sok nyilt kérdése között a legijesztőbb az, a melyik a legelemibb. Az, hogy — mi hát az, a mi az embert boldoggá, az életet értékessé és féltetté tudja tenni? Ime: ez az ember szerencsés volt, gazdag volt, ünnepelt volt, megkapott a sorstól minden jót, a mit magunknak áhítani tudunk és mégis boldogtalan volt, az életet nemcsak, hogy értékesnek, de még eltűrhetőnek se érezte. Másfelől meg emberek százezreit látjuk, a kik szegények, szerencsétlenek, a sorsuk csupa kín és csupa vergődés; mégis szépnek, kivánatosnak, érdemesnek érzik az életet, ragaszkodnak hozzá és elszoruló szívvel gondolnak arra a kérlelhetetlen bizonyosságra, a mely egykor majd megfosztja tőle őket. A ki e csodálatos ellentétek nyitját egyszer meg fogja találni, az lesz a legnagyobb ember a világon, mert az a boldogság titkát találta meg mindnyájunk számára.

*

Megrohanás. Párisban a Clichy-utczában az idén, szeptember havában egy sajátságos és az indítékában minálunk, sajnos, szinte érthetetlen zendülés ütött ki. A tömeg szétrombolt egy készülő boltberendezést és meg akarta verni annak a háznak a tulajdonosát, a melyben az új boltot épen berendezték. A zendülés forrása — a szomszédos házban volt. A szomszédos házban ugyanis már harmincz esztendő óta állt fönn egy füszerkereskedés, a melynek a tulajdonosnője húsz esztendeje özvegy asszony volt. A boltját igen tisztességesen vezette, jó portékát adott és figyelmesen bánt a vevőivel. Az idén azután az történt, hogy egy ember — másik füszeres boltot akart nyitni a szomszédságában. Szóval: konkurrenciát akart neki csinálni. Ebben nincs semmi tilalmas, hiszen szabad a verseny és a vevőnek jobb dolga is van, ha válogathat, a Clichy-utcza közönsége mégis irtózatosan fölháborodott rajta és nemcsak az új boltost akarta megverni, hanem még a háztulajdonost is, a ki kiadta neki a helyiséget. Ez a dolog pedig abból az alkalomból jutott az eszembe, hogy Budapesten a héten bukott meg az első *mozi*, az első projectograf-szinház. Talán két esztendeje sincs, hogy az első ilyen szórakozó-hely megnyilt. Hihetetlen módon bevált. Kitünő üzletnek bizonyult. Látni lehetett, hogy egész csomó elboldogulhat, de ime, alig két esztendő múlva már van is annyi, hogy már — bukik is. Az első boldogulásának a látására valósággal megrohanták az ideát azok, a kik *szintén* meg akartak belőle gazdagodni és a hány *mozi* keletkezett, pár nap múlva már megnyílt mellette vagy vele szemközt a második, a harmadik, az ötödik, a tizedik. A milyen lusta minálunk az energia valami újnak a kigondolására, olyan mohó valami már meglévőnek az

HALÁSZKUNYHÓ A DUNA PARTJÁN. — Pörge Gergely rajza.

A HÉTRŐL.

A levegő meghódítása. Még nagyon messze vagyunk attól, hogy kényünk kedvünk szerint szeldessük át léghajóinkkal vagy repülőgépeinkkel a levegőt, s már is komoly alakban nyilatkozott meg a félelem, hogy mi lesz most már komoly háború idején. A Zeppelin gróf törekvései annyi balsiker után úgy látszik végül mégis czélhoz vezettek. De csakis úgy látszik, mert fogható adataink erre nézve még nincsenek. A látszatot is csak az kelti, hogy a hosszú türelmü felfedező immár egy uralkodóházbeli herczegi párt is fel mert venni a hajójába, hogy megcsónakáztassa a levegő óczeánján. Pedig ez még nagyon messze áll a teljes bizonyítéktól. A feltalálók rendszerint túlerős bizalommal vannak a saját alkotásaik iránt. Ép ezért járt már szerencsétlenül annyi feltaláló, a ki szentül hitte, hogy megfejtette a léghajó kormányzásának titkát. S ha valaki annyira bízik a művében, hogy saját életét is reá teszi, akkor bizony — bármily nagy legyen is valakiben a loyalitás — könnyen bele megy abba, hogy útjára egy herczegi párt is magával vigyen. S daczára ennek, Zeppelin vállalkozása valóságos riadalmat okozott Anglia katonai köreiben. Komoly megbeszélés tárgyává tették, mikép kell most már védekezni egy Németország részéről jöhető invázió ellen, s mit kell tenni, hogy a német csapatokat egy szép reggelen Anglia partjaira ne szállítsák a léghajók. Egy más eset alkalmából pedig felvetették azt a kérdést is, hogy nem-e kellene elhatárolni az elhatárolhatatlan levegőt, s nem-e kellene megtiltani a léghajóknak, hogy egyik országból a másikba röpüljenek. Az aggodalom korai talán, de túlzásba mennénk, ha azt mondanánk, hogy nem helyén való. Csakhogy emberien kicsinyes a riadalom is, meg a mód is, a hogy a védekezést lehetőnek hiszik. A mi boldogult Puskás Tivadarunk valaha a legnagyobb protektoruk volt — a nélkül, hogy lármát csapott volna vele — mindazoknak, a kik a kormányozható léghajó felfedezésével foglalatoskodtak. Több milliót adott ki ily kisérletek támogatására, s egész gyárat rendezett be erre a czélra Párisban. De ő úgy gondolta mindég, hogy a probléma megoldása után lehetetlenné válik minden háború. A ki birtokában lesz a titoknak, az kevesed magával néhány léghajóval — illetőleg léghajóról — egész seregeket és várakat meg városokat bombázhat össze, a nélkül, hogy neki ártani tudna valaki, s ez által ráparancsolhat a világ hatalmasaira, hogy azontúl örök békében éljenek. Lehet azonban, hogy ez a magyar szivet jellemző ábránd nem fog megvalósulni soha, s talán ép az ellenkező eset fog beállani, s maga a kormányozható léghajó lesz a háború legrettenetesebb fegyvere. De az bizonyos, hogy bármelyik feltevés fog is beválni, kicsinyes eszközök, s eddig ismert intézkedések nem fognak érni semmit. Ha egyszer ez a nagyszabású probléma meg lesz oldva, akkor a csapatok létszámának emelésén s más ilyeneken ne törjék többé fejöket a hadintézők, mert az mind nem fog használni nekik. Olyan

RÓZSAVÖLGYI MÁRK SIRJA A VÁCZI-UTI ZSIDÓ TEMETŐBEN.

A ZSIDÓ TEMETŐ, A MELYET MOST BONTANAK MEG.

A RÉGI VÁCZI TEMETŐ UTOLSÓ MARADVÁNYAI. — Pőrge Gergely rajzai.

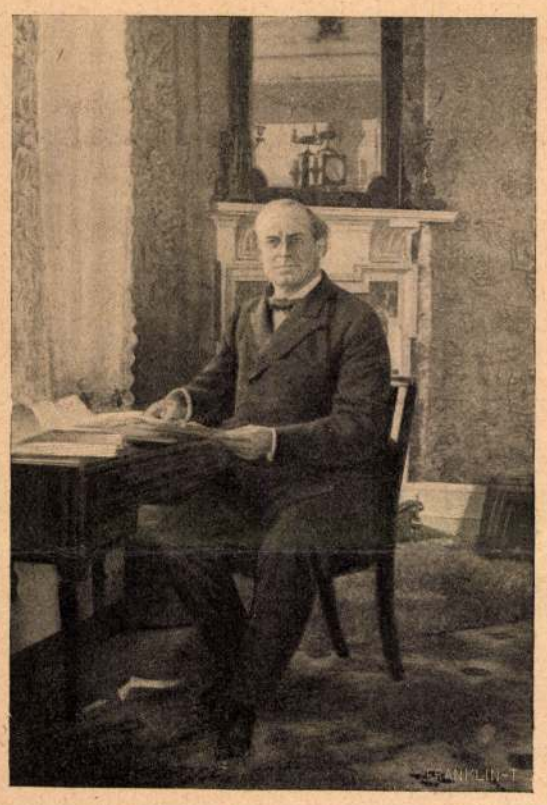

BRYAN, AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK DEMOKRATA-PÁRTI ELNÖKJELÖLTJE.

nagy átalakulás fog végbe menni a világon, a melyet ma elképzelni is alig tudunk.

*

Tulzó loyalitás. Lipót Salvator főherczeg sorra látogatja a magyar helyőrségeket, s szemlét tart a gondjaira bizott csapatok fölött. Bizonynyal kötelessége hozza magával így. S a hol csak megjelenik, sietnek üdvözlésére a hatóságok fejei, hogy személyesen fejezzék ki hódolatukat, vagy ha az nem lehetséges, legalább a látogatókönyvbe irják be nevöket. Valószinüleg ezek is azt hiszik, hogy kötelességet teljesitenek. Eddig nincs is ellene szavunk, mert hisz a kötelességteljesítés mindig tiszteletet érdemel, még ha esetleg kissé túl is megy a határokon. Az, a mi ebben az esetben zajt ütött, abban áll, hogy nehány előkelő állásban levő férfiú németül irta be a látogatókönyvbe a nevét. Az illetők ezzel korántsem, magyar voltukat akarták meghazutolni, legföljebb azt hitték, hogy a loyalitás szent nevében nekik oly nyelvet kell használniok, a melyet a kérdéses főherczeg megért. Ugyanez a loyalitás megtiltotta nekik annak a kérdésnek a fölvetését, hogy az illető főherczeg miért nem tanúlt meg magyarul, — holott tagja a magyar uralkodóháznak, s nyilvánvaló, hogy ez a tisztelgés is ezen a czímen jár neki. Nem jut eszünkbe, hogy valami nagy dolgot csináljunk az illető urak eljárásából. Inkább symptomát látunk benne, mely a közfelfogást tükrözi vissza, a melynek hatása alatt ők is állanak. Túltengésbe csapott át a loyalitásunk. S ez kifejezésre jut, nemcsak akkor, ha ép főherczegekkel állunk szemben, hanem úgyszólván minden nap, mikor olyanokkal hoz bennünket össze az élet, a kik magasabb állást vagy méltóságot töltenek be. A demokratikus életfelfogás hova-tovább háttérbe szorul, még pedig nemcsak abban, a mi annak kinövése volt valaha, s a minek elenyésztét nincs okunk sajnálni, hanem abban is, a mi az egészséges magvat képezte benne. Egy negyed százada lehet, hogy férfitől férfihez intézve először hallottam azt a mondást: «kezit csókolom». Egy egyetemi magántanár (a ki nemrég halt meg) mondotta egy magas rangú egyházi férfiúnak. Úgy megbotránkoztatott a dolog, hogy soha se tudtam becsülni többé azt, a ki mondta. S napjainkban mind gyakrabban hallani ezt a mondást. Azt mondják reá: «keleti» erkölcs. Pedig dehogy is az. A szolgaiságnak túlzásait magas, kivált fejedelmi személyekkel szemben: a nyugati kultura hozta létre, s a hűbéri korszakból maradt reánk. A kelet még a legrégibb korban sem istenítette annyira a királyokat, mint teszem a spanyol udvari felfogás. Reánk maradtak, még pedig eredetiben példának okáért azok a jelentések, melyeket a babyloni hivatalnokok levél alakban küldtek uralkodóiknak több, mint négyezer évvel ezelőtt. Az egész bekezdés rendesen ebből áll: «A királynak, az én uramnak szolgád N. N.» s következik nyomban az ügy előadása. Még a király czimeinek elsorolása is elmarad, holott ha a király saját személyében beszél, bőségesen elősorolja azokat. Csak a jeruzsálemi Abdchiba kezdi a levelét ezzel a kifejezéssel: «az én uramnak, a királynak lábaihoz hétszeresen hétszer vetem magamat». De Abdchiba rosz fát tett a tűzre, s azért tartotta szükségesnek ezt az ajánlást. A mi napjainkban pedig hizelgővé lesz az is, a kinek elég joga van, hogy fölemelve hordja a fejét.

*

Az «esperanto». Az esperento világnyelv hívei ez év augusztus elején nemzetközi kongresszust fognak tartani Drezdában. S ezzel fel lesz vetve a kérdés, hogy ezt a nyelvet el fogják-e fogadni a nemzetek, vagy pedig el fog-e merülni a feledésbe, mint azok a többi kisérletek, melyeket hasonló czélból tettek már előbb az emberek. Nagyon kivánatosnak látszik, hogy egyugyanazt a nyelvet beszélje mindenki, s első pillanatra nagyon könnyen keresztül vihetőnek is. Átalakítaná az egész világ képét, ha a világ összes népei — vagy legalább a művelt népek — ugyanazt a nyelvet beszélnék mindenütt. Mindenki otthon érezné magát minden országban, egy nagy lépéssel közelednénk az «egy akol egy pásztor» gondolatához, s elenyésznék még politikailag is sok különbség, melyek most állandó fenyegetést képeznek az egyes népekre. Innen van, hogy egy általános nyelvnek megalkotása az egész újkor folyamán, (mióta a latin elvesztette az uralmát), állandóan foglalkoztatta a legzseniálisabb eszméket. Többek között a mi Bólyay Farkasunkat is. De az élet épen az ellenkező irányban haladt. Újabb időben, nem hogy a kifejlett nyelveket fogadták volna el a kisebb nyelvcsaládok, hanem irodalmi nyelvvé tettek olyanokat is, melyeket nem rég csak a nép beszélt, ez is szűk körben, kis helyen. A provanszál nyelvet csak a parasztok beszélték már Franciaország egyes részein, s midőn várni lehetett, hogy azok is elfelejtik s francziául tanulnak meg, az ellenkező történt, e vidékek írói is provanszál nyelven kezdtek írni. Ugyanez történt a flammand nyelvvel, meg a baszkokéval. E tanuságok vezették Schleyert, a tudós német papot, mikor arra törekedett, hogy ne feledtesse el az anyanyelvet, hanem egy olyan igen egyszerű nyelvet konstruáljon, a melynek grammatikáját egy-két nap alatt megtanulhatta mindenki. Ennek a nyelvnek az lett volna a rendeltetése, hogy a nemzetközi érintkezést tegye lehetővé és könnyűvé. Így született meg a «volapük». Szótár segítségével könnyen használhatta mindenki nehány nap alatt. Japánok és németek, törökök és angolok megértethették egymást általa. Huszonhárom folyóirata volt már a nyelvnek, a világ minden részein voltak hívei — s ime feledésbe ment. Igaz, hogy részben a kapzsiság tette tönkre. A felfedező mindég új meg új grammatikákat írt, mikor egy régit már elfogadtak, még pedig láthatólag azzal a czéllal, hogy megvegyék a könyveit. Minden új grammatika nehezebb lett — állítólag tökéletesebb is. (Az utolsóba sok magyar elem is vegyült). De talán más oka is volt a bukásnak: a nemzeti szellemnek nagy fellendülése. S ez az esperanto számára is veszedelmet jelent.

A VÁCZI-ÚTI TEMETŐ.

A mai pesti emberek legnagyobb része nem is tudja már, hogy a külső Váczi-úton volt egykor Pestnek temetője. Már régóta nem temettek oda senkit, csak a zsidók tartották meg temetőjüknek az újabb időkig. Most már azonban ők is máshova temetkeznek s az egykori váczi-úti temetőnek csakhamar csak a régi térképeken lesz az emlékezete. Helyét utczák, házsorok fogják elfoglalni, — a város fel nem tartóztatható fejlődése még a sírok nyugalmának sem kegyelmez. Emlékezetnek okául megörökítjük képeink közt ezt a megszünt temetőt s benne Rózsavölgyinek, a magyar zene egyik úttörő mesterének sírját.

SZÓ-ISZONY.

A szó-iszony az az epidemia, mely újabban veszedelmesen kezd lábrakapni némely nyelvben. Fertőző talaja az üzleti élet, a hol «az idő pénz» jelszó lassanként hatalmába keríti az emberi beszédet is. Az emberiség praktikusan gondolkozó része már nemcsak lehetetlen sürgönyczímeket kombinál egy elő- és egy utónévből, hanem rájött arra is, hogy minek a huszadik században a sok szó és betű, mikor mennyi időmegtakarítással járna artikulálatlan hangokon, makogó egytagú szavakkal beszélni, mint az őserdők majmai. Ez a belátás szülte meg a legújabb nyelvreformot, vagy inkább nyelvhóbortot, a rövidített vagy összevont beszédmódot.

Nyelvérzékünk épségének dicséretére legyen különben mondva, nálunk csak a legutóbbi években jöttek divatba azok a rettenetes szóösszevonások az élőbeszédben is, mint teszem azt: *MÁV, EMKE, OMGE.* Nincs az az ausztráliai pápua nyelv, mely ilyen zagyva hangtorlódásokat megtűrne, s melyekért — fájdalom — elsősorban bizonyos affektált ujságirói zsargon felelős. A kávéházi beszédmodorban, a szerkesztőségek világában ma már nem is szokatlan, hogy a *PH, BH, OÉ* vagy *Budtud* (Pesti Hirlap, Budapesti Hirlap, Országgyűlési Értesitő, Budapesti Tudósító) embere, megirva a «*szerk*»-ben az *OMGE*-ről (Országos Magyar Gazdasági Egyesület) szóló tudósítását, ebédelni a *Vampi*-ba (Vampetics) megy, visszajövet a «*Bali*»-ban (Balaton-kávéház) hörpent fel egy «*pik-fek*»-et vagy «*pik-kap*»-ot (piccolo fekete vagy kapucziner) s aztán estszürületig üti a «*klábri*»-t (kalabriász). Hiszen segit ebben a nyelvfertőzésben a sajtó ifjú munkásai táborának a fővárosi ügyvédi kar egy része is, melynek legszebb playdoyer-i csak úgy hemzsegnek a «*BTK*» és a «*KBTK*» (Büntető törvénykönyv és kihágási büntető törvénykönyv) sürű idézetétől. De sok vád illeti e részben a sportot üző ifjúságot is, mely az angol sportélet utánzásában való túlbuzgalmában százával honositja meg az oly kitételeket, mint pl. *MAC* (Magyar Athletikai Club) tagja, *BTC* (Budapesti Torna Club), *FTC* (Ferenczvárosi Torna Club), stb.

Tudjuk mi, hogy a franczia is használja a «*sous-off*»-ot a «sousofficier» (altiszt), a «*Métro*-t a «Métropolitain» (közúti vasút), az «*aristo*»-t az «aristocrate», a «*benef*»-et a «benefice», a «*Boul' Mich*»-t a «Boulevard St. Michel» helyett, sőt a németben is ismertek a «*stud. phil.*» (bölcsészethallgató), *cand. med.* (orvosjelölt), «*toto*» (totalizatőr), «*matz*» (maturás), stb. kifejezések. Mindez azonban meglehetősen elszigetelt jelenség még és semmiesetre sem állandó nyelvszokás. Részben tényleges szükségen alapulnak, a terjedelmesebb szóösszetételek kiejtése megkönnyítésének ösztönszerű szükségén, mint nálunk a «méltóságos» helyett szokásos «méltsás» czím, részben tréfás szóferdítések, mint ugyancsak a magyarban a «mokra» (demokrata) s a diákélet szeszélyes szóalkotásainak egész sora, a «czigi», «szidi», «bika», «bükk», «flóres» (szivar, kalap, forint, stb.).

Van azonban egy nyelv, melynek úgyszólván belső karaktere az ilyen szócsonkítás vagy szóharapás, ha szabad így kifejezni magunkat. Az angol nyelv hihetetlen szórövidítéseinek kellő megértésére ma már egész külön szótár kellene s minden bizonynyal összefügg ez némileg az angol természet időgazdálkodó s koncentráló tulajdonságával is. Mit mondana vajjon a magyar publikum, ha legemlegetettebb politikusainkat röviden csak «*Appi*», «*Weki*», «*Kosi*» néven tisztelné meg valaki? Ez pedig közkeletű az angol «slang»-ban, az utczai nyelven, a hol Bismarckról a legutolsó utczaseprő is csak per «*Bizzi*» emlékezik meg, s a ki előtt Krüger elnök sohasem volt más, mint «*Old Kru*», Bonaparte pedig pajtáskodó bizalmassággal egyszerűen «*Bony*» vagy «*Nap*» (Napoleon), maga Disraeli «*Dizzy*», Salisbury «*Sally*», Sheridan «*Sherry*», Boswell «*Bozzy*», Montagne «*Monty*», Bolingbroke «*Bully*», Labouchére, a «*Rad*»-ok (radikálisok) vezére, «*Labby*», s Palmerston, a «*Lib*»-ek, (liberálisok) vezére röviden csak «*Pam*».

A gömöri ember is azt mondja, hogy «*Batyi*»-ba utazik, ha Rimaszombatban akad dolga.

A HÉTRŐL.

A hosszú ülések. A törvényhozás megszűnt ebéd-előtti foglalkozás lenni, a parlament immár lámpavilág mellett is dolgozik. Hogy micsoda jogos alapja volt annak a fölháborodásnak, a mely az immáron életbe is lépett házszabály-reform tárgyalása idején alkotmányellenes merényletnek hirdette a képviselő urak időbeli elfoglaltság dolgában való nagyobb megterhelését, erről most már talán ne is beszéljünk. A mennyi teherbirásra egy kis iskolásgyerek szervezete kötelezve van, legalább annyit elvárhatunk olyan férfiak fizikumától is, a kik az ország érdekeinek emelésére éreztek hivatottságot. A hosszú ülések sulya alatt a leggyöngébb szervezetű képviselők se fognak összeroppanni, de össze fognak roppanni a gyönge szervezetű dikciók. Ellentmondásnak látszik, pedig úgy van, hogy a hosszú ülések ragadnak a könyvei. A beszédekből csak azt fogják közölni a lapok, a mit közölni muszáj, mert érdemes, a minek meglesz az az eredménye, hogy a képviselők is csak azt fogják elmondani, a minek legalább ők maguk megvannak győződve az érdemes voltáról. Minek fáradjon az ember, ha ez se magának, se a pártja érdekének nem kamatozik? A házszabály-revizió ilyen módon a szónoki művészet reviziója is lett. Az a régi fajta szónoki művészet, a melynek az volt a csodálni valója, hogy a jó tüdejű virtuóz négy órás-szóáradattá tudta fölhigítani azt, a mit négy percz alatt is el lehet mondani — a szegény *Succi* sorsára jut. Ez a derék «művész» abban volt nagy, hogy harmincz napig tudott koplalni. Egy ideig bámulták és a közönség busásan fizette a belépő-díjat, hogy láthassa a nagy éhezőt. Közben azonban az emberek elkezdtek gondolkozni azon, hogy mi hasznuk van a hogy minálunk — és nem csupán a fővárosi ügyek területén — a közügyek szolgálata a magánbecsület igen nagy mértékű kiszolgáltatását is jelenti. A közügyben folytatott tevékenység természetesen utat nyit a birálat szabadságának. Bizonyára senkinek se jut eszébe, hogy ezt a szabadságot megnyirbálni vagy korlátozni kivánja. De szégyelletes elfajulás az, ha ez a kritika a lelkében gyanakvássá, a megnyilatkozásában rágalmazássá züllik. Már pedig minálunk erre egyenesen megdöbbentő a hajlandóság. Egész karrierek épülnek rajta. Emberek súlyt, nevezetességet, félelmességet, tehát egy bizonyos formájú tekintélyt szereznek maguknak azzal, hogy mindig távol maradván minden alkotó, minden pozitiv munkától, következetesen megszólják, leszólják, sőt meggyanusitják és megrágalmazzák azokat, a kik maguknak a dolog nehezebb felét választották. Talán a világon sehol se emlegetik

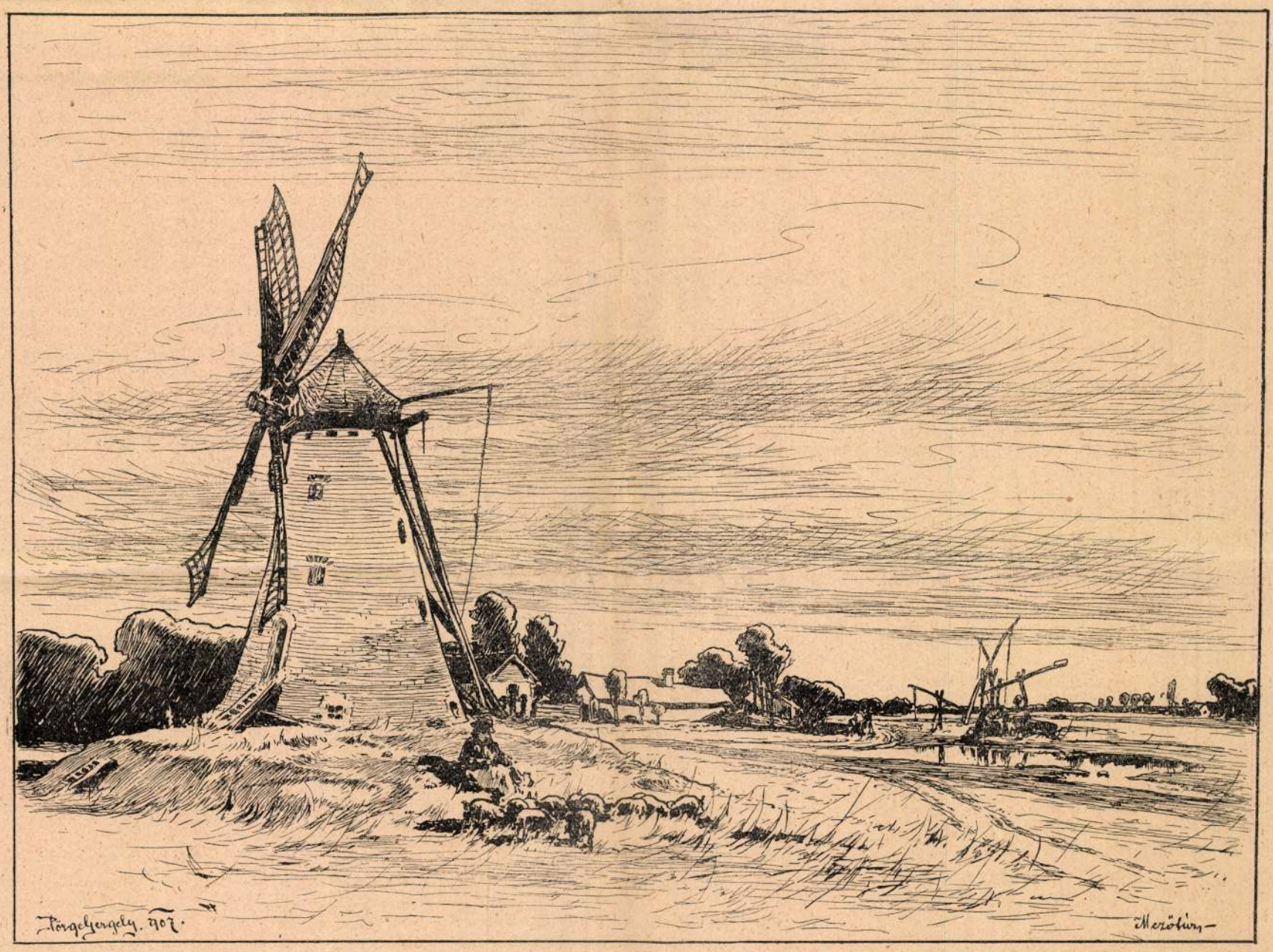

MEZŐTÚRI SZÉLMALMOK. — Pörge Gergely rajza.

nem kedveznek a hosszú szónoklatoknak. Már tudniillik azoknak, a melyeknek az egyetlen tulajdonságuk az, hogy hosszúak. Ezeknek a szónoklatoknak két forrásuk volt. Az egyik: a taktika, a másik: a hiuság. Taktikai erejét a hosszú beszédnek a még hosszabb ülés elvette. Egy negyedfél órás ülést még el tudott nyelni egy négyórás-járatu beszéd-atléta, de egy tizenkét vagy tizenhatórás ülés könnyen elnyel minden ilyen bravurt. — A hiuságnak is meglehetősen beborult. A parlamenti szónok publikuma nem a karzat közönsége, hanem az — ujság. Ez az ország füle. Már pedig a hosszú ülések rákényszerítik az ország fülét, hogy ugyancsak megrostálja, a mit magába beereszt. Nyolcz vagy esetleg tizenhat óra beszéd-anyagának tömegéből igazán csak a szemnek juthat hely az ujságokban, mert az első laptól az utolsóig nem tömhetik meg magukat parlamenti szónoklatokkal. A szalmája ott marad a képviselőház naplóiban; igen diszes hely, de diszes hely a könyvkereskedés polcza is (a világ legelőkelőbb társasága gyűl ott össze) az irónak mégse öröm, ha ott Succi mester művészetéből — nekik? Vagy mi gyönyörűségük? És mert erre a kérdésre nem találtak feleletet, nem voltak többé kiváncsiak rá és a szegény Succi — éhen halt.

*

Az erkölcs őrei. A budapesti városházán a héten sajátságos és megdöbbentő hátterű dolog történt. Budapestnek kölcsönre van szüksége, pénz akad is a számára, de nem akad a főváros képviselőtestületében egy bizottságra való ember, a ki a kölcsönművelet programmjának megcsinálására vállalkoznék. Nincsenek a törvényhatóságnak olyan tagjai, a kik értenek az ilyen nagyszabású pénzügyi művelet mesterségéhez? Vagy hiányzik belőlük a közügy szolgálásának készsége és hajlandósága? Szó sincs róla. Vannak ott igen szép számmal férfiak, a kikben az ilyen szolgálatnak a képessége is megvan, a készsége is megvan. És ha ez a képesség és hajlandóság mégis megtagadja magát egy nagy és mindnyájunk érdekében nevezetes föladattól, ennek egy szörnyűséges és szégyelni való állapot az oka. Az, annyit a *panamát*, mint minálunk, a hol egy otromba iskola tipussá tette azt a *puritánt*, a ki azért puritán, mert — mindenki mást gazembernek tart. Ennek a tipusnak a termőföldje ugyanaz a talaj, a mely a hősök virágait termette — a krakélerek koszorújának. A míg a levegő így inficiálva van, a míg egy tisztább erkölcs, egy egészségesebb megértés meg nem tisztítja, nem lehet csodálkozni rajta, ha odáig jutunk, hogy a közérdek szolgálásától ijedten retirál meg minden rávalóság és belső hajlandóság. Kinek legyen kedve a mások érdekeiért dolgozni úgy, hogy e munkának a maga becsületének a sérelme legyen a jutalma? Ha Zrinyi Miklós ma rohanna ki Szigetvárból, aligha merné megtölteni a zsebét aranynyal, mert akadna, a ki rásütné, hogy — Amerikába igyekezett vele!

*

Mágnások. Igazságos lélekkel nem lehet azt állítani, hogy a mi mágnásainkat nehéz dolog lenne megmozdítani valamely nemes vagy hasznos, kulturális vagy jótékony czél érde-

kében akczióra birni. Sőt jóformán nincs ilyen természetű mozgalom, a melynek a vezetésében, irányításában, munkájában a magyar arisztokráczia nevezetes részt ne vállalna. Hogy a legismeretesebb dolgot említsük, könnyű még rá visszaemlékezni, milyen terjedelmes és intenziv szerepe volt az arisztokrata társaságnak a közelmúltban a nemzeti ellentállás társadalmi munkájában is. De nem is kell hozzá az idők és események rendkívüli fordulása, hogy bőséges képviselettel ott lássuk őket minden társadalmi mozgalomban, a melynek a munkája a jót és a szépet szolgálja. A héten megint volt egy ilyen alkalom: a *Mentők* ünnepe. Hogy ez áldott, humánus intézmény ünnepét minél vonzóbbá tegye, a magyar mágnás-világ igazán gyönyörű áldozókészséget mutatott. *Karátsonyi* Jenő gróf és hitvese odaadták a szép czélnak az ő fejedelmi otthonuk minden díszét és kényelmét, megnyitották palotájuk termeit a jótékonyság nevében szórakozó közönségnek. Egy egész sereg mágnásleány meg mágnásúr a művészet lobogója alá állt és nemes vetélkedésben adta a humánus érdeknek a tehetsége értékeit. Ragyogó históriai nevek viselői vonultak föl a szinpadra meg a dobogóra: Andrássyak, Apponyiak, Hadik-Barkóczyak, Almássyak, Karátsonyiak, Széchenyiek, Révayak, Bánffyak, Telekyek, Odescalchiak, Bissingenek, Csákyak és a mit meg kellett bámulnunk, nem a készségük volt, hanem a tehetségnek az a gyönyörű gazdagsága, a melyet e publikum előtt való művész-munka nekik bizonyára szokatlan területén a szemünk elé hoztak. Andrássy Tivadarné grófnénak az a gyönyörű magyar dal, a melyet elzongorázott, a tulajdon szerzeménye, gróf Hadik-Barkóczy Endrénétől hivatásos művésznők tanulhatnák a játék grácziáját, Széchenyi László grófban őserejű jókedv és közvetetlenség van, a mit pedig Bánffy Miklós gróf, a ki iró, szociológus és rajzoló-művész is — produkált, teljesen kész művészi alakítás volt. Valóban, a ki nézte, hallgatta őket, egyszerre eszébe kellett jutnia, hogy minden arisztokrácziának eredete, őse, forrása valami kiválóság kellett, hogy legyen, tehát ezeknek az embereknek nemcsak palotákat és kincseket volt módjuk örökölni az őseiktől.

*

Fiume város törvényhatósága, a rapprezentanza kiutasította egy ott megjelenő magyar lap kiadóját és szerkesztőjét, mert ez a lap csuf módon belégázolt a fiumei leányok becsületébe. Ezért azután először elverték, azután kitették őket a fiumeiek. Rendben van. Nincs olyan magyar ember, a ki készséggel meg nem nyugodnék ebben az elintézésben. Nem is tartanánk érdemesnek, hogy megálljunk e mellett a kellemetlen affér mellett, ha nem lenne ennek az ügynek — tüneti jelentősége. De, ha fájdalmas is bevallani, ez a jelentősége megvan neki. Az utóbbi időkben nem ez az első eset, hogy egy vidéki város közönsége ilyen úton volt kénytelen megszabadítani magát a «közvélemény tolmácsaitól». Nagyváradról például *toloncz-úton* liferáltak el két «szerkesztő urat». Sehol, senkinek se jutott eszébe, hogy — visszakövetelje őket. A legkevésbbé volt hajlandó a védelmükre kelni az az intézmény, a melynek a legsulyosabb kárt okozták: a tisztességes magyar sajtó. Mert hogy ennek az erkölcsi vagyonát dézsmálják meg ezek a legények a legádázabbul, azt fölösleges bizonyítgatni. És mégis, ki kell mondanunk, hogy a tisztességes és minden tiszteletre érdemes magyar sajtó nemcsak kárvallottja, nemcsak mártirja ezeknek a viszonyoknak, hanem részben — okozója is. Igaz, hogy a mi hibája benne van, az egy generális hiba minálunk Magyarországon, a hol egy orkán erejével sodor minden értéket, minden tehetséget, minden méltó ambicziót a vágy, hogy — Budapestre jöhessen. Szinte példátlan az a delejes erő, a melylyel a mi szép fővárosunk magába húz minden érvényesülni törekvő tehetséget vagy derékséget! És mely tehetség nem törekszik érvényesülésre? A nagyvárosok, a fővárosok mindenütt értékesítő helyei az ország termelésének úgy anyagiakban, mint szellemiekben. A vonzó varázsuk tehát természetes. De mikor a czentrumba való törekvés mohósága az értékek elhelyezésében

Frecskay János fényképe.

A GRÓF KARÁTSONYI PALOTÁBAN TARTOTT MENTŐESTÉLYRŐL: gróf Hadik Bandi a mentők czímerével.

olyan aránytalanságokat teremt, mint minálunk, akkor ez egy egészséges forrású vágynak beteg túltengése. És e mellett gazdasági gondolkodásunk fejletlenségének is bizonyítéka. Hiszen elemi dolog, hogy az értékeket ott lehet jobban elhelyezni, a hol kisebb a kinálat versengése. De itt a bökkenő, a miről már volt alkalmunk máskor is elmondani a véleményünket, de a mit megbélyegezni elégszer nem lehet: az oktalan, ostoba és léha *budapesti gőg*, ez a torz fölfogás, a mely az emberi értékek rangbeli megkülönböztetését csinálja abból, hogy valaki véletlenül budapesti lakos-e vagy vidéki. Ez egy durva igazságtalanság az egész országgal szemben, de a milyen durva, olyan — fogós is. A ki magában valami kis értéket érez, szalad Budapestre egyszerűen csak azért, hogy kikerülje a «vidéki» jelzőt. Igy falja föl Budapest meg ez az otromba előitélet azokat az energiákat is, a melyek a vidéki sajtót a maga értékes és fontos föladatának a magasságában tudnák mindenütt tartani és így jutott Fiume is a magyarság olyan «őrszemeihez», a kiket — ki kellett hajítani.

EDISON MEGEMLÉKEZÉSE PUSKÁS TIVADARRÓL.

Lapunkban bemutatjuk Edison legújabb fényképét, melyet özv. Puskás Albertnénak küldött, kinek férje testvéröcscse volt a nagy feltalálónak, Puskás Tivadarnak. E fénykép aláirásában Edison megemlékezik Puskás Tivadarról, s önként kinyilatkoztatja, hogy «ő volt a világon a legelső ember, a ki a telefon központ gondolatát adta.»

Ez a kinyilatkoztatás, mely szinte emfatikus is egy kissé, bizonyságot tesz egyrészt az Edison irigység nélkül való nagylelkűségéről, de másrészt arról a nagyrabecsülésről is, melylyel ő boldogúlt hazánkfia iránt viseltetett.

A dolog tényleg úgy áll, hogy Edison, mikor felfedezte a telefont, egyáltalában nem reménykedett annak használhatóságában a praktikus élet szempontjából. Sőt azt hitte, hogy az afféle mulattató játékszer marad csupán. Ellenben a fonográftól sokkal többet remélt, mint a mennyit az élet eddig beváltott. Azt hitte, a fonográf-lemezek ki fogják szorítani a nyomtatott könyvek nagy részét. Egész köteteket akart leirni egy fonográf-lemezre, a mely lemezt csak be kelljen állítani a készülékbe, hogy az felolvasson a hallgatónak akár egy hosszú regényt.

Mikor Európába hire jött, hogy Edison feltalálta a telefont, akkor Puskás Tivadar Brüsselben tartózkodott. Egy táviró-gépet hozott volt oda Amerikából, hogy bemutassa a városi tanácsnak. A gép nyomtatott betüket továbbított egyik helyről a másikra, olyformán, mint a Hughes-féle táviró-készülék, csakhogy míg ennek kezelése igen komplikált, amaz oly egyszerű volt, akár az irógép. Puskás arra gondolt, hogy ezzel a táviró-géppel az egy helyen lakó üzletemberek bonyolíthatják le üzenetváltásaikat. Központi szolgálatot akart bevezetni, az egyes előfizetők be lettek volna kapcsolva a központba s az kapcsolta volna őket össze egymással, ha táviratot akarnak váltani. Szóval a telegraf számára akart egy oly központi szolgálatot létesíteni, a minőt később a telefonra nézve szervezett.

A brüsszeli városi tanács hajlandó volt megadni a szükséges engedélyt Puskásnak, mikor ő azt olvasta a lapokban, hogy Edison felfedezte a telefont. Azonnal tisztában volt vele, hogy az Edison telefonja sokkal alkalmasabb az ő czéljaira, mint az a táviró-készülék, melynek szabadalmát megszerezte. Hajóra ült és visszatért New-Yorkba. Felkereste egy barátját, a ki bizalmasa volt Edisonnak. Kimentek Menso-Parkba, s ajánlatot tettek Edisonnak a telefon pátens jogának átengedésére nézve. Edison elcsodálkozott az ajánlaton, s kijelentette nekik, hogy ő találmányának praktikus értéket nem tulajdonít. De sürgetésökre a pátens jogot átengedte. Az Európára szóló jogot Puskás szerezte meg ötvenezer dollárért, az Amerikára szólót barátja — ha emlékezetünk nem csal — hetvenötezer dollárért. De mielőtt megkötötték végleg az alkut, Puskástól megkérdezte Edison, miként akarja hasznosítani a telefont. Puskás elmondta őszintén tervét, azt, a mit azután a gyakorlati életben is megvalósított. Ekkor kezdődött kettejök között a benső barátság, mely egész Puskás haláláig szakadatlanúl tartott.

Edison nem az egyedüli volt, a ki a telefon hasznothozó voltában keveset bízott. A tőke is tartózkodó álláspontot foglalt el. Puskás kénytelen volt a szabadalmi jogot potom áron vesztegetni el Európa legtöbb államára. Csak Párisban állította fel a központi szolgálatot a saját vállalatában, meg Budapesten, mert itt sem talált olyan tőkepénzest, a ki pénzt mert volna befektetni a még ki nem próbált felfedezésbe.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Fogazzaro Antonio. — Fordította Bezerédj István.

IX. FEJEZET.

Kenyérért, Olaszhonért, Istenért!

Nyolcz hónappal utóbb, 1855 szeptemberben, Franco egy nyomorúlt padlásszobában lakott Turinban, a Barbaroux-utczában. Februárban fordítói állást kapott a «Közvélemény»-nél, 85 lira havi fizetéssel. Később parlamenti jelentéseket is csinált és járandóságát felemelték havi 100 lirára. Dina, az ujság szerkesztője kedvelte őt s egy kis rendkívüli munkát is szerzett neki, a mely további 25—30 lirát juttatott neki havonként. Franco megélt havi hatvan lirából. A többi Luganóba ment és Luganóból Ismael hűséges kezei útján Oriába. Hogy megéljen havi 60 lirából, ehhez oly lelkierő kellett, melyet azelőtt Franco maga sem tételezett volna fel magáról.

Összebarátkozott hat más, részint lombardiai, részint veneziai emigránssal. Együtt étkeztek, együtt sétáltak, együtt vitatkoztak. Kivéve Francót és egy udineit, a többiek 30—40 évesek voltak. Mindnyájan nagyon szegények, de azért sohasem akartak egy garast sem elfogadni a piemonti kormánytól segély czimén. Az udinei, ki egy gazdag, de osztrák érzelmű család fia volt s hazulról semmit sem kapott, jól értett a fuvolához, hetenként négy vagy öt leczkét adott és fuvolát játszott a víg szinházak kis zenekaraiban. Egy caprino-bergamascói ügyvéd, 1849-ben római katona, könyvvezető volt egy nagy esernyő- és botkereskedésben, miért is barátai «Botos legény»-nek nevezték. És így tovább.

Mind agglegény volt, Francót kivéve, s mind jókedvű. «A hét bölcs»-nek nevezték és hivat-

A HÉTRŐL.

Orvosok. Két orvosról olvastunk hírt a héten az ujságokban: két orvosról, a kiknek a sorsából ugyanazon tragikum lelke szól hozzánk. Az előzményekben nincsen hasonlatosság közöttük. Az egyik világhírű tudós, a bécsi egyetem professzora, a másik egyszerű, becsületes közkatonája a maga mindennél humánusabb hivatásának. Mind a kettőnek abban a munkában őszült meg a haja, hogy embereket mentsen meg az életnek és mind a kettő odáig jutott, hogy a maga életét önkéntes áldozatúl kinálja oda a halálnak. Egy ó-budai öreg doktor morfiumot ivott, mert nem tudta megmenteni egy betegének az életét és kiderült, hogy a híres bécsi chirurgus, Mosetig-Moorhof Albert tanár se véletlenül esett a Dunába, hanem minden valószinűség szerint öngyilkossá lett, mert meggyöngült öreg keze már nem fogta olyan biztossággal a műtő-kést, mint annakelőtte és az utóbbi időben nehány operációja nem sikerült. Ezek az orvosok tehát a halált keresték, mert nem tudták megmenteni a mások életét. Ha azt látjuk, hogy egy ember a vizbe veti magát, vagy az égő házba rohan, hogy a maga élete koczkáztatásával próbáljon meg veszendő életeket megmenteni, úgy érezzük, hogy az emberi lélek áldozó-készségének legmagasabb szárnyalása ihlette meg szivünket. De mit szóljunk a kötelesség-érzés oly eszményi megnyilvánulásához, a mely halálra itéli magát, ha vállalkozása — az elképzelhető legönzetlenebb vállalkozás — nem sikerül? Ezt a világot, ezt a kort a ridegség, a számítás, az érdekhajhászás, az ideálok nélküli valóság korának szokták hirdetni. Ime a bizonyság, hogy ez a vád nem igaz. Soha az emberek életét, a *mások* életét oly becsesnek nem tartották, mint mostan, soha a föláldozó készségnek, az ideálok tiszteletének annyi megkapó példája az élet ködéből ki nem ragyogott, mint mostan. Irtózatos és természetellenes volna, ha másként lenne, mert ez azt bizonyítaná, hogy az apostolok hasztalan születtek és a mártirok hasztalan véreztek. Nemesebb tragikus hősöket semmiféle fantázia nem álmodhatik, mint ez a két öreg doktor, a ki nem tartotta érdemesnek élni, ha sikeresen másokért nem élhet. Meghatott tisztelettel gondolunk rájuk és úgy érezzük, hogy szomorú sorsuk erkölcse fényt vet egy egész hivatásra, sőt egy egész korra.

*

A munka vágya. Az emberi élet látható erkölcsi tartalma a munka. Nem lehet azt mondani, hogy a ki munka nélkül él, erkölcstelen életet folytat. Hiszen lehet tiszta életű ember az is, a ki soha se dolgozik. De gazdag az ilyen élet soha se lehet. A puszta levés csak kerete az emberi hivatásnak és ha egy keret még olyan gyönyörü is, csak — keret, tartalom nélkül jelzője egy hiányosságnak, egy mulasztásnak, egy betöltetlenségnek. Az emberi méltóság érzete, mint eredendő érzés nem más, mint az emberi képességek megbecsülése úgy másokban, mint saját magunkban. Negligálni ezeket a képességeket annyi, mint negligálni az emberben az — embert. Megirta Diderot, hogy a tétlenül élő embernek erkölcsi kötelessége, hogy unatkozzék, különben maga ád bizonyságot arról, hogy — fölösleges volt születnie. Ezért a munkára való vágyakozás azoknál az embereknél, a kik nem szorultak rá, hogy dolgozzanak, az emberi hivatás iránt való fejlett érzék elemi és szükséges megnyilatkozása. Nem a munkát tisztelik meg vele, a munkának önmagában van a becsülete, hanem megtisztelik, vagy helyesebb szóval: igazolják magukban az embert, a ki az életét egy hivatásnak érzi. Csodálatos dolog, hogy nagy időkön keresztül egész osztályok meg tudtak lenni ez érzés nélkül és mindenesetre az emberiség lelki meggazdagodásának a jelensége, hogy a hivatás, a munka vágya egyre sűrűbben szólal meg olyan emberekben, a kiknek a munka nem jelent kenyeret, mert a sors kalácscsal is bőségesen ellátta őket. A héten olvassuk az ujságokban, hogy *Vetter* gróf, az osztrák urakháza volt elnöke, egy dúsgazdag, öreg főúr beállt medikusnak és szorgalmasan rakja le a szigorlatokat. Károly Lajos bajor herczeg tudvalévőleg kitünő szemorvos és gyakorlatban is értékesíti ezt a tudományát. Most a herczeg feleségéről jön a hir, hogy beiratkozott a müncheni városi főzőiskolába és egy sincs az iskola növendékei között, a ki nála buzgóbban végezné a dolgát. A minapában volt alkalmunk megemlékezni a magyar mágnásasszonyok mentő-kurzusáról. A héten ugyancsak a magyar társaság vezető uriasszonyai beszegődtek a magyar népipari termékek vásárosainak. Minde jelenségek lelke egy: vágy a munkára, valami hasznos hivatás betöltésére és szolgálására. Nem a munka követeli a jogát az embertől, hanem az ember a munkában. hogy benne a maga értékét megszólaltathassa.

*

A váltó. A váltó nagyon kényes és nagyon veszedelmes portéka. Az is sok bajt okozhat, a mely a vasúti sineket dirigálja, az is, a melyet a trafikokban árulnak. A haszna és szükségessége megvan annak is, ennek is, különben egyik se lenne: de baleset és kisiklás, könnyelmű és hibás kezelés temérdek katasztrófát okozott már mind a két váltóval. Azzal, a melyik papirosból van, talán még többet, mint azzal, a melyik aczélból van. Pedig úgy a külső képében a váltó egyáltalában nem mutat félelmetesen. Egy hosszúkás papirlap, a mely sok fáradságot se kiván az embertől, mert a szövege nagyobb része már rá van nyomtatva. Robbanó anyagokat nem tartalmaz, a legnagyobb melegben se sül el: de azért megvan az a képessége, hogy a leghidegebb napon is szörnyű forróságot okozzon az embernek, úgy, hogy nehéz verejtékcsöppek ülnek ki a homlokára. Kegyetlen fegyver, a melyet az ember — maga ád ellenfele kezébe. Hogy nagy az ereje, annak nyilvánvaló bizonysága az, hogy menynyire respektálják. Jelentik a lapok, hogy a német hadügyminiszter, *Einem* úr rendeletet adott ki, a melylyel minden német katonai iskola köteles tantárgyai közé iktatta a — váltójogot. Nemcsak a puskának meg az ágyunak a szerkezetét, alkotórészeit, összeállítását és pusztítóképességét fogják tehát ezentúl ismertetni és magyarázni a német katonai iskolákban, hanem a váltóét is. Ez a rendelet nyilt elismerése annak, hogy a váltó van olyan veszedelmes fegyver, mint a puska vagy a gyorstűzelő ágyú. Tanítják amaz egészséges elv parancsából, hogy — ismerni kell az ellenséget, hogy elbánhassunk vele. A német hadsereg leventéi eddig, úgy látszik, elhanyagolták ezt az egészséges princzipiumot, a minek valószínűleg kellemetlen következései mutatkoztak. Eddig kevésbbé ismerték a váltót, de sűrűbben forgat-

HETIVÁSÁR. — Pörge Gergely rajza.

ták. Ha jobban megismerik, kevesebbet fogják forgatni. Mert a váltóhoz való hozzáértés olyan tudomány, a melyet sokkal olcsóbban tanít a teória, mint a gyakorlat.

*

Wölflingék. A mi pár hét előtt csak szállongó hir volt, ma már bizonyosság. A Wölfling pár válik. Elhagyják egymást, hogy mindenik a maga elhagyott sorsához térjen vissza. Wölfling úr visszamegy Lipót főherczegnek és Wölflingné asszony visszamegy Adamovics Vilmának. A romantika barátai búcsút kell, hogy mondjanak egy darab romantikának, a mely — nem bizonyult életképesnek. A kik azonban nagyobb elmélyedéssel és hüvösebb elmével figyelik az ilyen dolgokat: se meglepetést, se bánatot nem érezhetnek. Ezekben az ilyen házasságokban, a melyeknek a felei óriási társadalmi különbségeken vetik át magukat, mindenesetre van egy tiszteletreméltó és szimpatikus motivum: az elhatározás ereje és bátorsága. Más kérdés azonban, hogy minden erős és bátor elhatározás — bölcs elhatározás-e egyuttal? Vagy olyan egészséges-é az erkölcsében, mint a milyen szilárd az eltökéltségében? A mindnyájunkban szunnyadó romantika mindig valami szépet és fölemelőt lát abban, ha egy modern királyfi elvesz egy modern Hamupipőkét, de nem jut eszébe töprengeni azon az emberileg fontosabb kérdésen: okvetetlenül egymáshoz való pár-é ez a királyfi meg ez a Hamupipőke? Olyan harmonikus-é a lelkük rendje, hogy ez a harmónia elég egy egész életre és a boldogság melegét adhatja akkor is, mikor a vér már hűlni kezd? Az ember legnagyobb részében egy nevelésnek a produktuma, mert eredendő tulajdonságai is a nevelése szerint fejlődnek és formálódnak. Megesik, mert megeshetik, hogy a legnagyobb rangbeli és társadalmi különbségek áthidalása is valóban harmonikus lelkeket fűz egymáshoz: ezek a gyönyörű véletlenségek és a véletlenség mindig a kisebb százalék. De általában áll az az igazság, hogy a regénynek a *vége* legyen a házasság és ne az indulása. Mert ha a házasság indítja meg a regényt, akkor már nem lehet a boldogság a befejezése, vagy legalább is igen kevés erre a valószinűség. Az egy sorban levőség nem mindig jelent biztos harmóniát, de jelenti egymás megértésének erős valószinüségét: mig, a kik nagy társadalmi különbségek egymástól idegen világából kerültek össze, mindig ki vannak téve annak, hogy igen fontos kérdésekben nem értik meg egymást, a mi okvetetlenül megrontja a legszorosabb emberi szövetségnek, a házasságnak a boldogságát. Ezért a legkevésbbé lehet meglepő az olyan házasság széthullása, a melynek meglepő volt a létrejövetele.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

A ravasz ember csendes gyönyörűséggel néz a bizalmatlankodóra. Tudja ő, mit kell mondania, hogy Margit közelebb kerüljön hozzá. Jóságoskodó hangon súgja:

— Láttam ám én a kegyelmed urát!

És igaza van a latornak, jól számított ő.

ARNOLDSON SZIGRID SVÉD OPERA-ÉNEKESNŐ, A KI MOST A BUDAPESTI OPERÁBAN VENDÉGSZEREPEL.

Tholdalaginé esdekelve ragadja meg a két kezét s szépségesen így könyörög neki:

— Jó Gábor uram, ha valamikor vétettem volna kegyelmed ellen, engedjen meg nekem, igérem, megszolgálom . . . Csak most, hamar, beszéljen nekem Mihályomról, — hamar, nyugtasson meg, él hát, úgy-e? Beszélt vele? Mit üzen? No, mondja már!

Warkochy Gábor Margitra néz és kedvtelve kéreti magát; szörnyen élvezi, hogy ez a nő, ki egykor úgy megvetette őt, most milyen bensőségesen szorongatja a kezeit. Jól esik ez neki, akár egy hétig kiállaná! De mégse lehet túlon túl visszaélni a helyzettel, a sok sürgetésre végre felelni kell:

— Hát beszéltem vele és ő izent bizony . . .

— Az egekre, — mondja már, mit?

— Hát azt, hogy szeretettel gondol hugomasszonyra és hogy vége perczenetjében is csak az ő Margitja leszen elméjében!

Tholdalaginé boldogan sikolt fel, sírna, nevetne egyszerre. Persze most, hogy megkapta a hírt, a melyre vágyott, közönyösen ereszti el a Warkochy uram kezeit. Ám a veres ember csak ennek a fájdalmát érzi, s kegyetlenül támad fel benne a mellőzött szerelmes régi kajánsága. Mily boldog Margit s mily gyönyörűség volna ezt a sugárzó arczot hirtelen bánatba borítani! Csak rajta áll, hatalmában a mód. Pillanatra gonosz árny suhan át az alattomos szemeken, s nyomban rá messzemenő, ördögi terv eszelődik ki a Gábor úr agyában. Hohó, — hátha nincs még veszve minden, hátha csakugyan virradhat még neki is? Legalább is meg kell próbálni! Nézi a fiatal asszonyt, jóságoskodó, de egyre aggodalmasabbra váló arczczal és ravaszúl úgy csinálja, hogy Margitnak végre is észre kell vennie ezt. Szegény asszony, hamar földre esik ő a reménykedés mennyországából:

— Az Istenért, Gábor uram, mit néz rám úgy? . . . Tán mégse mondott el mindent?

Warkochy konokúl hallgat. Tholdalaginé azonban csak annál jobban veszti az eszét:

— Esdeklek, feleljen! Tán nem is igaz, a mit mondott, tán csak jóságos szeretetből általt. No, ne forduljon el, mondja még egyszer, úgy-e él Mihály?

A veres ember jól játssza a komédiát.

— Hát hiszen élt, a mikor véle beszéltem, — szól végre keserves sóhajjal, — de aztán . . .

— Mit aztán!? . : .

Margit jajszavára több úr sereglik oda, közöttük Bánffy Dienes, meg Rhédey László is, és fejcsóválva nézik a szegény fiatal asszony gyötrődését. Warkochy vállát vonogatva pillant rájuk, mintha azt akarná mondani: «elvégre is fel kell világosítanom őt! . . .» Aztán sok össze-vissza beszéd után kiböki:

— Hát hiszen ép kegyelmetek emlékezhetnek, Bánffy Dienes uram, meg te, Rhédey László, mikor elmenetelünk után én még egyszer visszavágtattam az ottfelejtett krakkói pistolyaimért és többet már sehogyse hatolhattam oda az ellenségtől a táborhelyre . . .

Rhédey meg Bánffy fáradtan bólintanak:

— Igen bizony, emlékszünk valami ilyenre. No és aztán?

— Hát akkor már nagyon süvített ott a golyóbis és szörnyű kavarodásban viaskodtak a magyarok a tatárral. Láttam lovon és vont karddal Kemény, Béldi, meg Apaffy uraimékat, láttam Huszár Péter barátunkat is, de bizony ezek mellett sokan omlottak már a lóról és a fűbe haraptanak . . .

— De Mihály! — tördelte kezeit Margit, — látta-e kegyelmed Mihályt?

— Hát igen . . . Én csak azt mondhatom, a mit a szememmel láttam. És én úgy láttam: kopja böki a nyeregből és szegezi a földhöz Tholdalagi Mihályt — — —

A fiatal asszony tátott szájjal mered Warkochyra, aztán egyszerre szivszaggató nagyot kiált. Maga Gábor úr kapja fel az elalélót s még oda súgja a segédkező uraknak:

— Én megmondtam, — bizony nem tehetek róla, de hát úgy is meg kellett tudnia egyszer valamikor.

— Szegény Tholdalagi Mihály! — sóhajtja Rhédey László, — no, bizony hamar vége lett!

Bánffy Dienes is szól pár résztvevő szót, aztán a sirással háborgó szálára mutatott:

— Hej, sokan lesznek még ilyenek. Requiescant in pace!

Az urak hamar odább állnak vigasztalni a többieket. A veres ember remegő kézzel fogja át az ájúlt teremtést s egy kerevethez segíti. Súgja neki biztatóan, igen halkan:

— Nyugodj meg, húgom, Isten akaratában. Leszen még neked azért jóakaró, hű szolgád, hisz itt vagyok én is . . .

*

Teltek a nehéz napok; Margit félholtan vívódott keservével az ecsedi vár egyik elfeledett szobájában. Volt elég baja mindenkinek; a beteg urát ápoló Fejedelemasszony ugyan párszor lenézett hozzá, de igazában és állandóan csak a jó Thoroczkay Judith maradt mellette. No meg, hogy el ne felejtsük, ravasz Warkochy uram is benézdegélt olykor az ajtó résén. Hogy gyönyörködött a gonosz ember istentelen művében! Gondolta: eleget szenvedtette őt egykor Margit, hadd szenvedjen meg a gyötrésért most az egyszer ő is. És mily szép bőrrel fedezte béle poklosságát! Mire Margit karosszékbe ülhetett, bárányszelidséggel sompolygott be hozzá vigasztalónak. A jóságos részvét szine alatt törte és gyötörte tovább; hol azzal éltette reményét, hogy tán mégse jól látta a Mihály elestét, hol meg újból egész biztonsággal állította végséges halálát. Persze óvatos volt mindenkép ő kegyelme! Kemény János nem hallat magáról, napról-napra nyilvánvalóbb hát a sereg tökéletes veszte s igazolva az ő szörnyű hazugsága, de hátha Tholdalagi Mihály a valószinűség ellenére mégse esett el s egyszerre csak itt terem, hogy torkára fojtsa a gazságát? Gondolni kellett minderre s Gábor úr gondolt is rá, még pedig oly ügyesen, hogy hol reményt adó, hol lesujtó beszédeivel egyre mélyebbre lopta bele magát a kétségbeesett fiatal asszony

Festészet (1900-1919) – Önálló táblakép.

Pörge: alföldi és vázárjelenetek.
(Gergely?)

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. t. 777-782. l.

Nap Tavassi Tárlat (Műcsarnok)

Pörge Gergely

Lyka München

26-l.

SCHIFFER ÁRMIN

KÉPKERETGYÁRÁBAN KAPHATÓK

Budapest, Király-utca 79

Telefon : 144-485

PÖRGE Gergely festő

Erdei 1991 87.

Pörge Sergely

Egy magyar festőművész családjának Kalváriája. Pesti Hírlap 1930 nov. 14.

Pörge villamos balesetet szenvedett 1930 febr. 21-én halt meg. Az özvegy nyomoráról szól a fenti cikk.

U. 3058.

PESTI NAPLÓ MAGYARORSZÁG
PEST
KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, ERZSÉBET KÖRÚT 18-20
SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI ÚT 54
TELEFON: JÓZSEF 45-5-57
POSTAFIÓK 120.

8819

Szalonna.

A reformatus templom faragott diszitésű szószékére balról korlátos lépcső vezet, mig alatta egy felforditott szentelt viztartó látható. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 906. Decz 3. és jobbra: Szalonna.

Czeruzarajz, mér. 31.4:24 cm.

Szn. 82-907
1593-906-7

8818

Szalonna.

A reformatus templom e fresko töredékén három apostol van ábrázolva, kik közül a középső szent Péter a kulcscsal. Mindegyikük kezében fölfelé lebegő mondatszalag van felirattal. Jobbról a pulpituson túl ablak látszik. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 906. és jobbra: Szalonna.

Aquarell, mér. 20.9:26.8 cm.

Szn. 80-907
1593-906-6

8817

Szalonna.

A reformatus templomban, a mely a kapuból van felvéve, szemközt a szentélyt, jobbról pedig a szószéket látjuk, mig az előtért a padok foglaljak el. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 906. Nov. és jobbra: Szalonna.

Czeruzarajz, méretei 17.4:25.6 cm.

Szn. 80-907
1593-906-5

Szalonna.

A szentélyből felvett református templomban balról a szószéket, jobbról pedig a presbiterium ülését látjuk, míg a 17 és 77 szamokkal ellátott oszlopokon nyugvó erkélyen innen a padok nyertek elhelyezést. A helybeli asztalosok által készitett mennyezet évszáma 1635. Jelzése alól jobbra: Pörge Gergely és balra: Szalonna 906. Nov. 12.

Czeruzarajz, mér. 17.4:25.9 cm.

Szn. 79-907
1593-906-4

8815

Szalonna.

Szemközt az északkeleti oldalról ábrázolt zsindelytetős ~~ref~~ református templom van, a melyen innen kőfal vonul el ajtóval és a melynek bejárata fölül balra látható. Jelzése alól jobbra: Pörge Gergely és balra: Szalonna 906. Nov.

Czeruzarajz, mér. 17.4:25.5 cm.

Szn. 78-907
1593-906-3

8814

Szalonna.

A kőfallal körülvett és a keleti oldalról látható zsindelytetos református templomon innen a kapu van, míg jobbról a harangláb köti le figyelmünket. Jelzése alól jobbra: Pörge Gergely és balra: Szalonna 906. Nov. 9.

Czeruzarajz, mér. 17.4:25.2 cm.

Szn. 77-907
1593-906-2

Szalonna: 8813

A kőfallal körülvett református templom mellett jobbról a harangláb és az iskola épülete látható, a mely felé a zsindelytetős kapuhoz csatlakozó út kanyarodik. Jelzése alól jobbra: Pörge Gergely és balra: Szalonna 906 Nov. 14.

Czeruzarajz, mér. 24:31.9 cm.

Szn. 76-907
1593-906-1

8812.

Budapest.

Az 1905-ben lebontott Bástya-utczai Hétbagolyhoz czimezett háznak e lap oszlopos lépcsőjét és az ablakok fölötti fülkékben elhelyezett baglyok egyikét tűnteti föl. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 905.

Czirajz, mér. 31.2:24 cm.

Szn. 35-907
600-907-2

8811

Budapest.

A Bástya-utcza egy részét feltüntető ezen lapon középütt látjuk a bontás alatt lévő Hét bagolyhoz czimzett emeletes házat, melynek ablakai fölött a baglyok vannak, emeletén pedig a szükséges lajtorja áll. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 905.

Czrajz, mér. 31.9:23.7 cm.

Szn. 34-907
600-907-1

1 cser- és babérlevél füzér alatt

9313

Fülek vára.

A nyugat felől felvett bazalt-hegy tetejét foglalja el balról négyszögletes toronynyal, aljában pedig a községnek fehérre meszelt házaival. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 911, középütt: Nyugat felől, jobbról pedig: Fülek. Julius hó 26.

Czeruzarajz, méretei 31.6:45.4 cm.

Szn. 103-911
1416-911-7
Át. lelt. 5935.

8810

Vácz.

A városnak (a balról látható) Nagy-Maros felé eső részén, a Duna mentén vizi-malmok, csónakok és dereglyék kötöttek ki. Jobbról a ~~vízen~~ innen két asszony beszélget, míg az előtérben egy előrehajló leány merí vizet. Felirata balról: Pörge Gergely 889 és jobbról: Vácz, Aug. 17.

I fegyház falán

Czrajz, mér. 23.2:40.5 cm.

Szn. 33-907
506-907-2

I A jégtörőkön innen a régi hídnak fala húzódik.

8809.

Lőcse.

A város déli oldalán lévő kassai kaputól a balról lévő premontrei templomon inneni házak előtt az út mentén kőfal húzódik, a melynél kétfogatú kocsi áll. Rajta egy jobbra fordult asszony ül s mellette beszélgető alakok képeznek csoportot. A csucsives kapu fölött a város címere látható. Felirata alól balra: Pörge Gergely és jobbra: Lőcse 901 jul. 14.

Czrajz, mér. 24.3:33.2 cm.

Szn. 32-907
506-907-1

8807

Budapest.

A váczi (uti) temető részlete.

Az országút felől felvett e látképen a régi váczi-uti temető egyik siremléke látható, tetején fátyollal letakart kereszttel, oldalt pedig balról közeledő asszonnyal. Szemközt a sirbolt bejárata előtt angyal áll. A háttérben fák és keresztek vannak. Feliratai alól balra: Pörge Gergely 876. Ápr. 4-én Budapest és jobbra: Váczi-uti temető.

Czeruzarajz, mér. 31.5:24 cm.

Szn. 234-907-3
4-907.

8806.

Lőcse.

A szemközt lévő házak között elvezető utat kettős ökörfogatú szekér élénkiti, a mely mellett a kocsis ~~[illegible]~~ áll úgy, hogy a jószág fejét takarja el. Felirata alól balra: Pörge Gergely 903 jul. 13 és jobbra: Lőcse.

a kovácsműhelynél

Czeruzarajz, mér. 18.8:28.4 cm.

Szn. 234-907-2
3-907

Balról a praemontreiek zárdájának sarka van a postaszekrénynyel

8805.

Nagy-Szaláncz.

A hegyes vidék középterében emelkedő meredek szikla tetején van a régi Rákóczy-~~debrek felvett~~ vár, tövében pedig a déli oldalról felvett város terül el, melynek utain lombos fák díszlenek. Felirata alól balra: Pörge Gergely 906 és jobbra: Nagy Szaláncz.

Czeruzarajz, mér. 24:31.8 cm.

Szn.234-907-1
2-907

8854

Palocsa.

A régi vár.

A Poprád folyó tulsó partján balról látjuk az északnyugoti oldalról felvett várnak még ép romjait. Tövében és aljában a község házai látszanak, melyek körül fák díszlenek. Jelzése alól balra: Palocsa 893 Julius és jobbra: Pörge Gergely.

Czeruzarajz, mér. 22.8:31.8 cm.

Szn. 126-907
789-907-1

8855

Budapest.

Gellérthegyi viskók.

A jobbról felvezeto köves ut mentén balról három, [illegible] a korlatnál egy házikó látszik. Az épületek az északnyugoti oldalról vannak felvéve. Jelzése alól jobbra: Bpest.-- Szent Gellért-hegy. [illegible] és balra: Pörge Gergely 906.

Czeruzarajz, mér. 31.6:23.5 cm.

Szn. 127-907
789-907-2

8820

Lőcse.

A barátok régi konyhájában jobbról a tűzhelyet látjuk, a mely előtt egy asztalka áll és a melyen innen egy fatörzs fekszik. Az asztalon és a padkán különféle holmik hevernek. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 902.

Czeruzarajz, mér. 21.5:18.8 cm.

Szn. 83-907
1593-906-8

8775.

Lőcse:

A Görgényi út felől felvett bastya tövében látjuk a zsindelylyel fedett hóhérházat, a melynek udvarát, a hol egy lombtalan fa is van, léczkerités veszi körül. Jelzése alól jobbra: Pörge Gergely 902. és balra: Lőcse Jun. 18.

Czeruzarajz, méretei

Szn. 138-906
1444-906-2

8774

Lőcse:

Az udvar felől felvett Thurzó házban, [illegible], a háttérben, egy nő és egy férfi látható. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 902 és jobbra: Lőcse, Jul. 9.

Czeruzarajz, méretei

Szn. 137-906
1444-906-1

Nagy kövekkel kirakott

8786

Lőcse.

A hóhérház.

A bástya belső oldalán látjuk a hóhér házát és környékét, a hol egy topolyfa ~~emelkedik~~ nő ki. A háttérben hegység emelkedik. Jelzése alól balra: »Pörge Gergely« és jobbra: »Lőcse, Jul. 19.«

Czeruzarajz, méretei 13.7: 21.5 cm.
Készitette Pörge Gergely.

Szn. 156-906
1335-906-3

9029

Felsőnyék.

Az előtért a községi nagy korcsma udvara foglalja el, balról a kocsiszinnel és jobbról a jégveremmel, a középtért pedig a községi korház és a délnyugatról felvett katholikus templom képezi előtte feszülettel és egy feléje haladó földmivessel, ki kapát és kaszát visz. A tornyon 1896 évszám olvasható. A háttérben a szomszédos temető fái látszanak. Jelzése

alól balra: Pörge Gergely 908.

jobbra: Felsőnyék. Augusztus 11.

Czeruzarajz, méretei 39.8:29.8 cm.

Szn. 147-908

1346-908-3

9307

Somoskő Ujfalu látképe.

A hegyes vidék középterét a völgyben fekvő község foglalja el közepén az épületeket uraló rom. kath. templommal, a melytől jobbra a jegenyék alatt a községháza, a parochia és a báró Nyári kastély van.1 A tájék égboltja felhőzött. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 911, jobbra pedig: Somoskő, Ujfalu.

Czeruzarajz, méretei 31.8:45.8 cm.

Szn. 97-911
1416-911-1
Át. lelt. 5929.

1 A háttérben Salgóvár romjai s a Macskabagoly kőbánya házai látszanak.

9308

Somoskö vára.

A nyugatról keletre nézve felvett vár középütt a bazalt-hegy tetején épült s tövében a község házai képeznek csoportot, a melyen innen a kocsi út mentén buzakeresztek fekszenek. Jelzése alól balra: Körge Gergely 911, középütt: Nyugat felöl, jobbra pedig: Somoskö.

Czeruzarajz, méretei 29.5:41.1 cm.

Szn. 98-911
1416-911-2
Át. lelt. 5930.

Somoskő vára.

A délről felvett vár a kúpalakú bazalt-hegy tetejét foglalja el, mig balról a nyeregben a gyümölcsös kerteken túl a község bontakozik ki, hová kanyargó út vezet. Jelzése alól balra: Förge Gergely 911, középütt: Délről, jobbra pedig: Somoskő.

Czeruzarajz, méretei 29.8:40 cm.

Szn. 100-911
1416-911-4
Át. lelt. 5932.

Somoskő.

Az észak-nyugatról délkelet felé nézve látjuk a bazalt-hegy tetején lévő várat, a melynek kapuja felé kanyargó széles út vezet, mig tövében a község házai vannak, a melyeken innen fűzfák képeznek csoportot. Felirata alól balra: Förge Gergely 911, középütt: Észak Nyugat felől, jobbra pedig Somoskő július 27.

Czeruzarajz, méretei 29.9:40.1 cm.

Szn.99-911
1416-911-3
Át.lelt.5931.

9311.

Somoskő vára.

A középtérbeli bazalt-hegy tetejét foglalja el s körülötte kőszikla-törmelékek hevernek. Körülötte fiatal bükkerdő diszlik, a melyen innen mezei virágok kötik le figyelmünket. Felirata alól balra: Pörge Gergely 911, középütt: Kelet felől, jobbról pedig: Somoskő.

Czeruzarajz, méretei 29.9:39.8 cm.

Szn. 101-911
1416-911-5
Át. lelt. 5933.

9312.

Salgó vára.

A jobbról emelkedő hegy tetején látjuk a délkeletről felvett és északnyugat felé nézve ábrázolt várat, hová a hegyoldalban lévő bükkerdőn át kanyargó út vezet. Az előtért szántóföldek képezik, a dombos háttér fölött pedig a Karancs dominál. Jelzése alól balra: Förge Gergely 911, középütt: Délről, jobbról pedig: Salgóvára.

Czeruzarajz, méretei 29.5:41.1 cm.

Szn. 102-911
1416-911-6
Át. lelt. 5934.

9314.

Fülek vára.

A háttérben emelkedő magas hegy tetejét a várromok foglalják el, a melyeken innen egy hatszegletes torony köti le figyelmünket. Az előtérben nagyközség földszintes házai láthatók. Felirata alól balra: Pörge Gergely 911, középütt: Északnyugatról és jobbról: Fülek.

Czeruzarajz, méretei 21.7:45.9 cm.

Szn. 104-911
1416-911-8
Át. lelt. 5936.

Fülek vára.

Az északkeletről felvett vár a középtérbeli bazalt-hegy tetejét foglalja el, melynek aljában a nagyközség házai vannak és a melytől balra a rom. kath. templom tornya uralja a vidéket. Az előtérben mezei virágok diszlenek, a háttérben pedig a Karancs hegység huzódik. Felirata alól balra: Förge Gergely 911, középütt: Északkeletről, jobbról pedig: Fülek. Julius hó 24-én.

Czeruzarajz, méretei 31.8:45.9 cm.

Szn. 105-911
1416-911-9
Át. lelt. 5937.

9009

Budapest.

⊥ Gyergyánffy-házat, a mai

Az Anker udvar.

Az előtért elfoglaló út tulsó részén látjuk a Király utcza és a Károly körút sarkán lévő⊥ANKER-UDVAR-t, a hol az üzletek czimei közül a MECHILOVITS S. CZIMTÁBLA-ZÁSZLÓGYÁR CZIMFESTŐ MŰTERME és a KERESKEDŐK-IPAROSOK BANKTÁRSASÁGA által kiakasztott olvasható el. A négyemeletes épület előtt lombos fák, kandelláberek és az átkaroló sinpárak láthatók. Jobbról egy villamos kocsi halad.⊤A tetőn a táviró huzalok elszigetelője nyert elhelyezést. Jelzése

alól balra: Pörge Gergely.

jobbra: Budapest, 908. februar.

Tusrajz, mér. a papirosnak 29.7:37.3 cm.

Szn. 109-908
418-908-1

⊤A háttérben balról a szent Istvan templom egy része bontakozik ki a szentek szobraival.

9010.

Lőcse.

A minoriták zárdája.

Az udvar felől felvett rendház előtt egy vén lombos hársfa van, a melyen innen két jobbrafordult barány és egy fedeles kút köti le figyelmünket. A torony mögött kettős keresztlel diszitett kupola emelkedik. ~~[illegible]~~

alól balra a sarokban: Pörge Gergely 907.
jobbra: Lőcse.

Tusrajz, mér. a vk. 44.2:31 cm.

Szn. 110-908
418-908-2

9011

Solt.

Az országúti csárda.

A keletről nyugatra felvett régi országúti csárda nádfedelű földszintes épület, melyet balról kőkerités vesz körül. Az épülettől jobbra gémes kút van. A háttérben balról a solti házak látszanak. A Bogár Imre és Sobri Jóska tanyájához vezető és bekanyarodó út mentén egy szál jegenye áll, az országút szélén pedig kerékvető oszlopok kötik le figyelmünket. Jelzése
alól balra: Pörge Gergely 906 aug. 25. Solt.

Czrajz, mér. 19.6:26.5 cm.

Szn. 111-908
418-908-3

9023.

Budapest.

Jobbról látjuk a Kötő- és a Galamb-utcza sarkán lévő egyemeletes barokházat, a melynek első emeleti erkélyét két szakállás férfialak tartja, mig fölül a timpanonban nemesi czimer nyert elhelyezést. Tetején az urna mellett két amorette ül. Földszintjén IFJ KRIST FERENCZ VENDÉGLŐS B DA VÁROSÁHOZ szövegű és egy olvashatatlan czégtábla jelzi az ottani helyiségek rendeltetését. Balról egy régi erkélyes ház, jobbról pedig a VAS- DVAR épülete SCHOPPER J.L. üzletével köti le figyelmünket. Jelzése

alól balra: Budapest 908 Május hó 8.

jobbra: Pörge Gergely.

Czrajz, mér. 26:34.7 cm.

Szn. 125-908

842-908-1

9013

Mezőtúr.

A Szeles csárda.

A Rákóczi utcza emeletes, ~~[illegible]~~ épületet, a hová a bolthajtás alatti lépcső vezet föl, léczkerités veszi körül, a melyre ágyneműt teritettek. Körülötte fák, a háttérben pedig házak látszanak. Jelzése alól balra: Pörge Gergely. Mezőtur. 904. Máj. 18.

Czrajz, mér. 30. 1: 43. 5 cm.

Szn. 113-908
418-908-5

9024.

Káposztásmegyer.

Az előtért gyalogösvénytől szelt mező foglalja el; a középtérben Kovács JÓZSEF MEGYERI CSÁRDA-ja és a hozzá tartozó kőkerítésű szállás és istálló van, a mely előtt az Országút vezet el, a hol egyfogatos szekér áll közelében két alakkal és az eresz alatt két borozó férfival, a háttért pedig (hajóktól élénkitett Dunán túli hegyek képezik, a melyeknek tövében balról az óbudai téglagyár és jobbról facsoport látszik. Az Országút mentén 10 KM jelzésű oszlop van. Felirata

alól jobbra: Káposztás-Megyer. Pest-megye.
balra: Pörge Gergely 908.

Czrajz, mér. 30:39.4 cm.

Szn. 126-908
842-908-2

9025.

Budapest.

A régi zsidó-temető.

Az 1908-ban lebontott temető észak-nyugatról délfelé nézve van felvéve, balról az Aréna, jobbról pedig a Taksony és Lehel utczával. A kőfalon innen asszony áll kis gyermekkel, jobbról pedig a kőkapun túl a Lehel utczai gyárak látszanak. A háttérben balról az uj zsinagóga és a közelében lévő épületek kötik le figyelmünket. Jelzése

jobbról: Budapest.
balról: Pörge Gergely 908 Május hó.

Czrajz, mér. 26:34.8 cm.

Szn. 139-908
1235-908-1

9027.

Felsőnyék.

Az előtérbeli gót templomhoz, a mely előtt léczkerítéssel körülvett kőfeszület van, kövezett gyalogút vezet. A háttérben balról düledező kereszttel sirdombok váltakoznak, a melyeken túl a Pap hegy, jobbról pedig a Bonta hegy terül el. A tornyon 1896 évszám olvasható. Jelzése

alól balra: Pörge Gergely 1908.

jobbra: Felsőnyék. Augusztus 12.

Czeruzarajz, méretei 39.5:29.9 cm.

Szn.145-908
1346-908-1

9026.

Budapest.

A régi zsidó-temető.

A délről északnak tekintve felvett temetőrészletben a sirkövek közül Rózsavölgyi Márknak siremléke válik ki tetején babérkoszorúval, lirával és hangjegygyel, elől pedig e felirattal: Rózsavölgyi Márk meghalt életének 66 évében Januárius 27. 1848. A háttérben ~~a könnyéhez~~ földszintes házak látszanak. Felirata

jobbról: Budapest.

balról: Pörge Gergely 908 Május hó 20.

Czrajz, mér. 34.8:26 cm.

Szn. 140-908
1235-908-2

9028.

Felsőnyék.

Az északnyugatról felvett rom. katholikus templomon innen sirdombok vannak kereszttel, mig balról a sekrestyén túl bekeritett feszület látható. A háttérben a fákkal boritott Pap hegy, a léczajton túl pedig a szölőkertes Bonta hegy bontakozik ki. Jelzése

alól balra: Pörge Gergely 908.

jobbra: Felsőnyék. Augusztus hóban.

Czeruzarajz, méretei 29.9:39.6 cm.

Szn. 146-908
1346-908-2

9033.

Simontornya.

A vár látképe.

A délkeletről felvett és léczkerítéssel körülvett négyemeletes tornyon innen balról kerekes kút van tetővel és vályúval, mig a hozzá csatlakozó és egy támfallal kettévágott cselédlakáson túl jobbról a szomszédos házak bontakoznak ki, a melyek előtt lombos fák díszlenek. Felirata

alól balra: Pörge Gergely

jobbra: Simontornya 908. Aug.

Czeruzarajz, méretei 29.8:39.8 cm.

Szn. 152-908
1380-908-3

9034.

Simontornya.

A vár látképe.

Az északnyugatról felvett látképen látható és melléképületekkel körülvett torony felé a Szentháromság térről út vezet. A vár udvarán lévő sürü orgona és akáczbokrokat keritès veszi körül. Az utat pedig balról két- és jobbról egy alak élénkiti. A háttérben a fák közül épületek bontakoznak ki, a melyek fölött balról a bőrgyár vaskéménye uralkodik. Felirata

alól balra: Pörge Gergely
jobbra: Simontornya 1908. Aug.

Czeruzarajz, méretei 29.9:40 cm.

Szn. 153-908
1380-908-4

9032.

Simontornya.

A vár látképe.

Az északkeletről felvett épületcsoport mögött látszik a négyemeletes torony kettős fedelével. A cselédlakásokat a vár hatalmas támfala vágja ketté. A keritéssel körülvett udvaron balról ölberakott fa köti le figyelmünket. A háttérben a Kalvaria hegy bontakozik ki lakóházakkal, mig jobbról a várat körülvevő bástyafal közelében a nagyvendégló melléképületének egy része bontakozik ki. Felirata

alól balra: Förge Gergely

jobbra: Simontornya 908. Aug.

Czeruzarajz, méretei 29.9:40 cm.

Szn. 151-908
1380-908-2

Simontornya. 9031.

A vár látképe.

A délnyugatról felvett négyemeletes tornyon az ostromló ágyúk golyóinak nyomai láthatók. Az épületet léczkerités futja körül. Előtte az előtérben kocsiút vonul, mig mögötte a szomszéd épületek és fák látszanak. Jelzése
alól balra: Pörge Gergely.
jobbra: Simontornya 908. Aug.

Czeruzarajz, méretei 29.8:39.9 cm.

Szn. 150-904
1380-908-1

9030

Felsőnyék.

Az előtért elfoglaló épületek fölött a középtérbeli református templom uralkodik, a melylyel szemben balról a várdomb és a Bonta hegy látható a köztük vezető uton gémes kúttal. Legelől a nagy korcsma udvara terül el jégveremmel és szinnel. A háttérben pedig, valamint az épületek udvarain különféle fák diszlenek. Jelzése

alól balra: Pörge Gergely 908

jobbra: Felsőnyék.

Czeruzarajz, méretei 30:39.8 cm.

Szn. 148-908

1346-908-4

9035.

Simontornya.

A város látképe.

A délnyugatról felvett város épületei fölött a vártorony és a két templom uralkodik. A vártól balra a nagyvendégló emeletes épülete, a rom. katholikus templomon innen pedig a hat ablakos elemi iskola válik ki. A középtért szelő Sión túl fákkal boritott dombos vidék terül el. Legelől az utat bozotok nötték be. Felirata

alól balra: Pörge Gergely

jobbra: Simontornya 908. Aug.

Czeruzarajz, méretei 29.8:40 cm.

Szn. 154-908
1380-908-5

9036.

Szabad-Batthyán.

Az őrtorony.

A délnyugatról felvett torony előtt keritésre boruló lyceum látható, mig balról házak bontakoznak ki a körülötte lévő fákkal. A négyemeletes torony legfelsőbb ablakai boltivesek, mig a harmadik és negyedik emeleten lévő ablakok vasrácsosak. Az előtérben jobbról egy beépitett diszitmény nagyobb rajza látható. Felirata
alol balra: Pörge Gergely.
jobbra: Szabadbattyán 908 Szept.

Czeruzarajz, méretei 39.4:29.8 cm.

Szn. 155-908
1512-908-1

9037.

Szabad-Batthyán.

Az örtorony.

A gaztól boritott elotérben látjuk a nyugatról felvett és már repedezett falu örtornyot, a melynek egyes kövei az út testén fekszenek. Az ablakok közül a legfelsőn nincs vasrács. Lőrései épek. A zsindelytető szintén ablakos. A háttérben és a házak előtt kopasz fák vannak. Jelzése
alól balra: Pörge Gergely 908.
jobbra: Szabad-Batthyán Szept.

Czeruzarajz, méretei 39.6:29.8 cm.

Szn. 156-908
1512-908-2

9038

Szabad-Batthyán.

Az őrtorony.

Az északról felvett és ezen oldalon csak három emeletes őrtorony faajtaján lakat van. Támpilléreit gaz borítja, lőrései meglehetősen épek, falának vakolata azonban lehullott. Az előtérből széles út kanyarodik hátra, a hol a keritésen túl jobbról lombos fák látszanak. Jelzése
alól balra: Pörge Gergely 908.
jobbra: Szabad-Batthyán Szept.

Czeruzarajz, méretei 39.7:29.9 cm.

Szn. 157-908
1512-908-3

9039.

Szabad-Batthyán.

Az őrtorony.

Az északkeletiól felvett és támpillérekkel megerősitett őrtoronynak jobbról lévő ajtaján lakat lóg. Az egyik oldalon négy, a másikon pedig háromemeletes az épitmény. a melyen innen a gazos területen utak kereszteződnek. A háttérben balról léczkerités, több ház és a vasuti állomás látszik, mig jobbról két földszintes épület bontakozik ki, melyeket kerités vesz körül. Jelzése

alól balra: Pörge Gergely 908.
jobbra: Szabadbatthyán. Szept.

Czeruzarajz, méretei 39.7:29.8 cm.

Szn. 158-908
1512-908-4

9045.

Várpalota.

A délkeletről éjszaknyugatnak felvett latképen középütt szemléljük a két tornyu várépületet, a melynek nagy kapuja bolthajtásos és a melyet léczkerités vesz körül. Előtte, a patak árkán innen, a hid karfája, a zsilipp állványa és egy kopasz fa tünik szemünkbe. Mögötte balról a szomszédos házak képeznek csoportot. Jelzése alól jobbra: Várpalota. 908. Szeptember. és balra: Pörge Gergely; ez alatt: II.

Czeruzarajz, méretei 30:39.9 cm.

Szn. 8-909
1725-908-2

Székesfehérvári országuton túl, de a

9040.

Szabad-Batthyán.

A siremlék.

Az elotérben lévő lépcsőzetes kripta keresztjét czimer és több koponya disziti elölapjan e szövegű felirattal: HUNG. SIBI, SUISQUE PARAVIT QUIETIS LOCUM. IOAN: MICH: EKLER. TERRAE BATHYÁN, ET DNI TOLNA ADMINIS TRATOR. AC I: COMITATUUM ALBENSIS, & TOLNENSIS T. I. ASSESSOR. ANNO SALUTIS 1793. Közelében és a háttérben kopasz fák vannak, a melyek között balról kerités és házikó látszik. Jelzése

alól balra: Pörge Gergely 908.

jobbra: Szabadbatthyan Szept.

Czeruzarajz, méretei 39.8:29.8 cm.

Szn. 159-908
1512-908-5

9046.

Várpalota.

A délnyugatról éjszakkeletnek felvett látkép előterét a piacz foglalja el balról a Szentháromság-és a Mária-szoborral, valamint a kissé megdült lámpással, jobbról pedig a patak árkán átvezető kőhiddal. A középtért a kőoszlopos léczkerítéssel körülvett várépületet szemlélhetjük, a melynek sarkain két torony van. Bolthajtásos kapuja alatt ketten beszélgetnek. A háttérben fák és a református templom közelében lévő épületek bontakoznak ki. Jelzése alól balra: Várpalota 908. Szept. 11. és jobbra: Pörge Gergely és ez alatt: III.

Czeruzarajz, méretei 30:39.8 cm.

Szn. 9-909
1725-908-3

9047.

Várpalota.

Alól a vár udvaráról, fölül pedig az utczáról felvett bolthajtásos kaput szemléljük oldalt kőpadokkal, őrszoba-ajtókkal, ablakfülkékkel, felhuzott lámpával, illetőleg falba erősitett csöngőhuzoval. Közöttük jobbról a várudvaron lévő czisterna van ábrázolva, a mely vörös márványból készült és a melyet abroncsok tartanak össze. Az alsó látkép hátterében az egykori felvonó hid épitménye tünik szemünkbe, mig a felsőében az utcza halad el. Jelzése alól balra: »Várpalota. 908 Szept.« és jobbra: »Pörge Gergely«, ez alatt: »IV«.

Czeruzarajz, méretei 39.9:29.8 cm.

Szn. 10-909
1725-908-4.

9059.

Szendrő.

Az előtérben jobbról látjuk a kettős tetejű várfalat, a mely mögé széles út kanyarodik és a melynek közelében kosarat vivő női alak áll. Kissé hátrább gémes kut van közelében kettős fogatu szekérrel ésa kocsik körül hetivásárral. A középtért a város egy része foglalja el balrol a kőfallal körülvett goticus reformatus templommal, a mely előtt nyilt erkélyű harangláb köti le figyelmünket. A háttért a Bükk-hegységnek Miskolcz feletti ága foglalja el. Jelzése

alól balra: Pörge Gergely 907

jobbra: Szendrő.

Czeruzarajz, méretei a vonalkeretnek 25.7:35.3 cm.

Szn. [illegible]-909

419-909-1

9060.

Budapest.

Az előtért a VI. kerületi zsidó temető foglalja el, a mely nyugatról kelet felé van felvéve és a melynek központját tizenkét rabbi siremléke képezi. Kissé hátrább sirkövek és az Aréna-út felőli kőfal tünik szemünkbe. A háttérben pedig balról az Aréna-úti cs. és kir. szekerészeti laktanya, jobbrol pedig a Lehel uti magánházak bontakoznak ki. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 908. Május hó és jobbra: Budapest.

Czeruzarajz, méretei a papirosnak 26:34.6 cm.

42
Szn. 905-909
419-909-2

9063.

Fóth.

Fay András lakóháza északnyugatról.

Balról földszintes nádfedelű ház van két ablakkal. Benne a szabadságharcz után Garay János rejtőzködött. Homlokzatán vörös márványlap nyert elhelyezést, a melyen e szöveg olvasható: »E HÁZBAN IRTA GARAY 1851-BEN »SZENT LÁSZLÓ« JÁT. Mily fény áradoz itt e kicsiny ház szük üregében. Mit kápolnává szentel itt a kegyelet!? A koronás szentnek, daliás Lászlónak alakja, Az lebeg itt folyvást dalnoka álmaival. Előtte széles ut vezet az árok fahidján át a deszkakapuhoz. Mellette balról a szomszédház, jobbról pedig több eperfa bontakozik ki, mig az udvaron az istálló és a kamara tünik szemünkbe. Jelzése

alól jobbra: Pörge Gergely 903
és balra: Május hó 21-én. Fóth.

Czeruzarajz, méretei 29.9:39.9 cm.

Szn. 49-909
939-909-2

Fóth.

9062.

Fáy András lakóháza.

Szemközt látjuk a szalmafedelű földszintes házat, melynek rácsos ablaka abból a szobából nyilik, a hol Fay András lakott. Előtte balrol két vén akáczfa van, a melyet a költő ültetett. Kissé odább présház köti le figyelmünket, a melyen túl a bánya- és az öreg hegy bontakozik ki. A háttérben balról a Pomaz vidéki, jobbrol pedig a szentendrei hegyek látszanak. Oldalt ~~balra~~ jobbra a Fayné szobájában lévő felirati tábla van e szöveggel: A BARÁTSÁG SZENT FALAI KÖZZÉ MIDŐN NEMKÉNEK, VIDÁM ENYHÓRÁIBAN KÖVET RAKÁNAK! BARABÁS MIKLÓS. BAJZA JÓZSEF, BUGÁT PÁL. CZUCZOR GERGELY. FAY ANDRÁS HITVESÉVEL. FAY FERENCZNÉ, EMIL LEÁNYÁVAL. FERENCZY ISTVÁN. LUCZENBACHER JÁNOS. PÓLYA JÓSEF HITVESÉVEL. SZONTAGH GUSZTÁV, VÖRÖSMARTI MIHÁL. MÁJUS 30dikén 1837. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 909. Fóth.

Czeruzarajz, méretei 40:29.8 cm.

Szn. 48-909
939-909-1

9068.

Simontornya.

Balról a várnak délkeletre néző lépcsőházát szemléljük a boltozott pincze lejárattal, a boltives egyemeletes toldással és a kapu alatt vasrácsos ablakkal; középütt a kőből faragott ágyúlőrés és a lépcsőház keskenyebb oldalának ~~keskenyebb~~ ablaka nyert elhelyezést; jobbról pedig a lovag-terem alatti félemeleti terem egyetlen vasrácsa köti le figyelmünket. Jelzése

L legfelsőbb

alól balra: Pörge Gergely 908.

jobbra: Simontornya.

Czeruzarajz, méretei 29.8:39.6 cm.

Szn. ~~58-909~~ 170-908

1599-908-3.

50.—

4093. Pörge Gergely.

Sz. Pesten 1858 május 19-én.

A nagy Dunán.

Az ábrázolt folyón egy köves uszályhajó látható, melynek fakormánya széles és a melyben egy férfi és a nemzeti lobogó közelében, egy piros réklis asszony van. Mellette csolnak vesztegel, melynek párja a tulsó part felől közeledik. Mind a két vízi járműben egy-egy férfi űl és egy-egy nő áll. A háttérben balról a Margitsziget feletti gyári telepek és a hozzájuk tartozó épületek vannak. Ezek egyikének nagy kéménye füstölög. A derült égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól balra: »*Pörge Gergely 911*«.

Fa, méretei 24·6 : 37·4 cm. — Lelt. sz. 4093. — Vétetett az 1912 január 17-iki 2172 (157–912), illetőleg az 1912 február 24-iki 13850 sz. leirat értelmében 500 K-án (474–912). — Kifizettetett 1912 február 15-én (201–912). — Elszámoltatott 1912 márczius 8-án (727–912). — Az elszámolásra nézve lásd a 31505–912 szvsz. előadmányt.

III

826 (4093).

981 (133).

Vét. 1912

8932.

Turkeve.

Az elotért szeló Berettyóban libák uszkálnak, mig a tjunnyájra a jobbrafordult asszony vigyáz a parton. A délkeletről északnyugat felé fölvett városnak épületei közül a reformatus templom és a városháza válik ki, balról a város déli oldalán lévó házak képeznek csoportot, jobbról pedig a kóhidon túl szélmalom köti le figyelmünket. Jelzése

Trészben ivó

alól balra: Pörge Gergely.

jobbra: Turkeve, 1907. Jul. 13.

Czrajz, mér. 30:39.5 cm.

Szn. 349-907
1704-907-2

8931

Turkeve.

A mezei úttól szelt előtérben balról három szénaboglya, egy kúszkó és a Berettyó régi medrében lévő szárnynélküli szélmalom tűnik szemünkbe, mig jobbról a gémes kuton túl egy másik szélmalom látható. A város épületei közül az emeletes városháza, a reformatus elemi iskola és a reformatus nagytemplom válik ki. Ez utóbbi közeleben a kertészlakas van.
Felirata
alól balra: Pörge Gergely 907.
jobbra: Turkeve. Julius hó.

Északkelettől délnyugat felé fölvett

Czrajz, mér. 30:39.5 cm.

Szn. 348-907
1704-907-1

8933

Szarvas.

Az előtérben lévő megyei uton túl a korláttal szétosztott vásártér terül el, ⊤ balról a város keleti oldalán lévő házak láthatók, jobbról pedig az ezredéves emlékül készült ágostai egyház válik ki, ~~a vasúti sínektől~~ ⊥ a nagyvendéglő előtt kocsi áll lovakkal. Jelzése

alól balra: Pörge Gergely 907.

jobbra: Szarvas, Julius hóban.

⊥ a melyen innen

⊤ míg a háttérben

Czrajz, mér. 30:39.6 cm.

Szn. 350-907
1704-907-3

8934

Szarvas.

A nyugatról kelet felé felvett városnak fáktól körülvett épületei közül a katolikus és a millenáris emlékül készült evangelikus templom válik ki. A házak közelében lévő szobros artézi kút körül az utat a lajtos szekéren kivül járó-kelők élénkitik. Jobbról a TÜZIFA-KŐSZÉN feliratos ház felett a távirdaoszlopok húzódnak el és a kis piacztéren libák képeznek csoportot. Végre az előtérbeli kocsiút a korlátos kőhíd felett kanyarodik jobbra.

Jelzése alól balra: Pörge Gergely. 907.
jobbra: Szarvas. Jul. 16.

Czrajz, mér. 30:30.6 cm.

Szn. 351-907
1704-907-4

8935

Budapest.

A Ferencz-József rakparton lévo régi egyemeletes és már bontás alatt lévo barok-stylü ház ~~első emeleti~~ erkélye kovácsolt vasból készült és középsó ablaka fölött a TS monogrammtól jobbra és balra összenézó hollók láthatók. A földszinti korcsma felirata LÁZÁR ISTVÁN BOR- és SÖRMÉRÉSE a vig villamos KALAUZhoz. Az épület elótt cserepek és téglák képeznek garmadát. Felirata

alól balra: Pörge Gergely 907 Aug. 10-én.

jobbra: Budapest.

Czrajz, méretei 29.9:39 cm.

Szn. 352-907
1704-907-5

T.8911.

Mezőtur.

A háttért elfoglaló és nyugatról kelet felé felvett város épületei közül a gőzfürdő kéménye, a rom.kath.templom tornya, a járásbiróság teteje, a reformatus nagytemplom, a gőzmalom kéménye és az uj városi reformatus templom ismerhető fel. Az előtérben pedig a Szolnokra vezető kocsiút mentén egy szakállás férfi heveredett a földre, mig a buzavetés fölött középütt a nagyvárástéri gémeskut és az 1850-ben épült két szélmalom köti le figyelmünket. Az égbolt felhős. Felirata alól balra: Mező-tur, 907. Május hó 22 és jobbra: Pörge Gergely.

Czeruzarajz, mér. 24:64.4 cm.

Szn. 182-907
1038-907-2

T. 8910

Mezőtur látképe.

Az előtért szelő Berettyó csatorna tulsó partjan a gáton túl egy munkás dolgozik és a keletről nyugat felé felvett város terül el, melynek épületei közül a hidtól jobbra haladva a bazár, a szálloda, a reformatus nagytemplom, a CASINO, a reformatus gymnasium, a felsőbb leányiskola, a járásbiróság és a rom. kath. templom válik ki. A csatorna medrében, a mely felé jobbról libák és kacsák közelednek, fűzfák vannak. Jelzése alól balra: Mező-tur 907 Máj. 25 és jobbra: Pörge Gergely.

Czeruzarajz, mér. 24:64.4 cm.

Szn. 181-907
1038-907-1

9077.

Tiszasüly.

Fölül látjuk a nyugatról kelet felé felvett róm. kath. templomot, a melynek közelében akáczfák vannak és a melyen túl jobbról ~~III~~ racskerítésű házak bontakoznak ki. A fák egyikének tövében kőkereszt szemlélhető. Alól a főoltár feletti rész szemlélhető a csucsivek összefutásánál pajzszsal és azon ⅞1681¼ számmal. Felirata alól balra: ⅞Pörge Gergely 909. I.¼ és
jobbra: ⅞Tiszasüly.¼.

Czeruzarajz, méretei 39.3:29.9 cm.

Szn. 77-909
1238-909-1

9075.

Tiszaroff.

Lnyal keresztek be,

A keletről nyugat felé fölvett reformatus templomot, a mely sodrony[illegible], balról akáczfák veszik körül, a melyeken túl a piacztér mentén lévő parochia és az emeletes dohány-beváltó hivatal tűnik szemünkbe, mig jobbról, a lombos fákon innen, paraszthazak vannak. Az előtérben út halad, a mely balról Tiszaburára, jobbról pedig Kunhegyesre vezet. Jelzése alól

jobbra: Pörge Gergely
balra: Roff 909 Szeptember. I.

Czeruzarajz, méretei 29.8:39.8 cm.

Szn. 75-909
1483-909-1

9076.

Tiszaroff.

A délnyugatról északkelet felé felvett [illegible] és sodronnyal bekeritett református templom mellett [illegible] jelzőtábla és különálló haranglab van, mig körülötte épületek kötik le figyelmünket balról beszélgető alakokkal, jobbról pedig gémes kuttal. Fölül a szélfogó ábráját szemlélhetjük »1846« évszámmal. Felirata alól

balra: »T. Roff. 909 Szeptember. II.«,
középütt a táblán: »896-1896.
Édes hazánk Magyarország
Ezeréves fennállásának
örömére és emlékére
készitette
A TISZAROFFI EV. REF. EGYHÁZ.«,
jobbra: »Pörge Gergely.«.

Czeruzarajz, méretei 29.9:40.1 cm.

Szn. 76-909
1483-909-2

9064.

Fóth.

Az öreg-hegy.

a lépcsőkorlát

Balról emelkedik az öreg-hegy, a melyen Fay András szalmafedelű lakóháza van. Közelében jobbról három vén akáczfa, és azon túl a Vörösmarti-kunyhó bontakozik ki. Jobbról a fák mögött a Vörösmarti-szobor talapzata tünik szemünkbe, a melynek Budapest felé eső oldalán a balról olvasható szöveg van bevésve: 1842. X. 5. MINDEN EMBER LEGYEN EMBER ÉS MAGYAR, A KIT E FÖLD HORD 'S EGÉVEL BÉTAKAR (Fóthi dal:). 1900. XII. 1. A háttért a mogyoródi szőlőhegyek, a fóthi szőlők és szántóföldek képezik. Jelzése

alól balra: Fóth 909. Május hó.
jobbra: Pörge Gergely.

Czeruzarajz, méretei a papirosnak 29.9:39.9 cm.

Szn. 50-909
939-909-3

9066

Simontornya.

L és a földszintről a félemeletig vezető

E lapon a várnak egyes részleteit szemlélhetjük. Balról a nyugatról kelet felé felvett L lépcsőház van elől a téglával kirakott udvari folyosoval, kissé odább ~~a felső~~ nyolcz lépcsőfokkal és a háttérben a lépcsőház keletre néző oldalának ablakával; jobbról pedig a délről észak felé felvett I. emeleti lépcsőház köti le figyelmünket téglával kirakott padlozattal, balról a lovag-terem keleti falával, jobbról a földszintre ~~vezető~~ lépcső és a második emeletre vivő lépcsővel és a háttérben a lépcsőházat elzáró fallal. Jelzése

alól balra: Simontornya.

jobbra: Pörge Gergely, 908.

Czeruzarajz, méretei 29.8:39.8 cm.

168-908

Szn. ~~86~~-909

1599-908-1

50.—

Simontornya.

Balról a vár első emeleti
ábrázolva téglával kirakott p
tal, a második ~~emeleten~~ és a
a lovag-terem keleti falával
át a reformatus templomra meg
látást. Jobbról pedig az első
hetjük téglapadlozattal, a fé
a lépcsőház keleti falával és
vésre használtak. Jelzése
alól balra: Pörge Gergely
jobbra: Simontornya.

Czeruzarajz, méretei a

Szn. ~~87-909~~
1599

9067.

folyósója és lépcsőháza van
adloval, csucsives boltozat-
féleméletre vezető lépcsővel,
és hátul ablakkal, a melyen
a mecsethegyre nyerünk ki-
emelet folyósóját szemlél-
lemeletre vezető lépcsővel,
hátul ablakkal, a melyet lö-

908.

papirosnak 29.9:39.6 cm.

1601-908
908-2

50.—

9061.

Rákospalota.

Néhai Horváth Mihály püspöknek földszintes lakása a középtért foglalja el, a melyen innen balról három kopasz fa, jobbról pedig két út közé fogott virágágy köti le figyelmünket. A háttérben erdő látszik jobbról a keritésen tul két falusi házzal. Jelzése alól balra: Rákospalota és jobbra: Pörge Gergely 880.

Czeruzarajz, méretei a vonalkeretnek 25.5:35.2 cm.

Szn. 40-909
564-909-1

9044.

Várpalota.

középütt a várral; balról jobbról pedig

A délkeletről éjszaknyugatnak felvett látkép előterét szántoföldek foglalják el, a melyeken túl gát emelkedik. A középtért a város foglalja el balról a Wallstein kastélylyal, a Zichy palotával és a romai katholikus templommal; a zsinagógával, valamint a lutheranus és a református egyházzal. A háttért a Bakony keleti Jelzése alól jobbra: Várpalota és balra: Pörge Gergely 908 Szept. és ez alatt: I.

Czeruzarajz, méretei 29.9:39.8 cm.
Készitette Pörge Gergely.

Szn. 7-909
1725-908-1

8785.

Nagy-Szalánc.

A vár-tornya.

A kupletejü őrtorony, a melynek ajtaját deszkákkal szegezték be, erkélyes. Karrája letöredezett és tövében jobbról ház van. Jelzése alól balra: »Pörge Gergely 893« és jobbra: »NAGYSZALÁNCZ 93/4.«

Czeruzarajz, méretei 20.7:14.8 cm.
Készitette Pörge Gergely.

Szn. 155-906
1335-906-2

Solt. 9012.

Az országuti csárda.

A nyugatról keletre felvett nádfedelű épület kókeritéséhez út kanyarodik be, és udvarán jobbról a gémes kuton innen a zsindelyfedelű állás köti le figyelmünket. A háttérben a gróf Benyovszky tulajdonát képező park látszik. Az előtérben jobbról egy ütköző czölöp van. Az égbolt felhős. Jelzése alól balra: Pörge Gergely. 906 aug 28. Solt.

Czrajz, mér. 19.6:26.7 cm.

Szn. 112-908
418-908-4

8784.

Nagy-Szalancz:

A várrom.

Az előtérbeli hegyen balról vannak a vár romjai, melyeken két ablak látszik és a melyektől jobbra az erkélyes őrtorony emelkedik. Körülöttük lombtalan fák képeznek csoportot. Jelzése alól jobbra: NAGYSZALÁNCZ 93/4.

Czeruzarajz, méretei 14.8:20.7 cm.
Készitette:Pörge Gergely.

Szn. 154-906
1335-906-M1.

8856.

Gyöngyös.

A szénapiacz.

Az északnyugatról felvett piaczon, a hol 1849-ben az orosz tábor tartott pihenőt, szemközt házak vannak léczkeritésekkel és körülöttük lombos fákkal. Az égbolt felhős. Jelzése alól jobbra: Gyöngyös és balra: Pörge Gergely 893.

Czeruzarajz, mér. 23:31.4 cm.

Szn. 128-907
789-907-3

8777.

Szendrő.

A várdomb.

A hegyes vidék középterében jobbról emelkedik az a domb, a melyen a hajdani vár volt. Tövében és balról a község épületei látszanak. Ez utóbbi helyen a templom és az országúti őrtorony emelkedik ki. Az előtért szántóföldek foglalják el. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 906. Okt.6. és jobbra: Szendrő.

Czeruzarajz, mér. 19.6:26.7 cm.
Készitette Pörge Gergely.

Szn. 144-906
1474-906-1

Szendrő. 8778

Az alsó vár tornya.

Az előtérbeli dombon tul emelkedik az Alsó-vár tornya, melynek fedele már düledezik és a melynek innenső falán egymás fölött három, jobbról pedig egy ablak van. Jelzése alól balra: Szendrő 906. Okt.5. és jobbra: Pörge Gergely.

Czeruzarajz, mér. 19.6:26.7 cm.
Készitette Pörge Gergely.
Szn. 14?-906
1474-906-2

8780

Szendrő.

Az országúti őrtorony.

A fallal körülvett rácsajtós területen lévő torony erkélyes; mellette balról a templom van; mögötte pedig, a fán túl, házak látszanak. Felirata alól balra: Szendrő Szept. 29. és jobbra: Pörge Gergely 906. A keritésen innen látható jelző táblán e szó áll: Szendrő.

Czeruzarajz, mér. 26.6:19.6 cm.
Készitette Pörge Gergely.

Szn. 147-906
1474-906-4

8779.

Szendrő.

Az alsó-vár tornya.

A szemközt lévő toronynak zsindelyteteje düledezik és egy szárnyú kapuja felett két ablak van. Mellette balról épületek vannak. A közelében lévő fák lombtalanok. Jelzése alól balra: Szendrő 906 Oct. 2. és jobbra: Pörge Gergely.

Czeruzarajz, mér. 19.5:26.7 cm.
Készitette Pörge Gergely.

Szn. 146-906
1474-906-3

Porge Gergely

Meghalt 72 éves korában
1930 április 4-én.

Sz. Gy. L. Meghalt Porge Gergely
Pesti Hirlap 1930 ápr. 24.

1858 máj. 18. született, rajztanári diplomát szerzett, majd Münchenben Wagnernél és Pilotynál tanult.

U. Zigy

Pörge Gergely vácai városrészletet
ábrázoló irónrajzai VIII.195.

Muz. és Kvt. Er

Pörge, festő (VII. 27. l.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő

Vid: Mnz.

Ī ~~egy~~ része a Rákos Palota és Fórh köt elterülő tájéknak, hol

2101. Pörge Gergely:
Sz. Pesten 1858 május 19-én.
Lucskos idő.

Az eső után ábrázolt dombos vidék Ī a jobbra kanyarodó, de a háttér felé haladó út és az előtér teljesen felázott. Jobbról jelző köti le figyelmünket. A háttérben fiatal erdő látszik. Az égbolt borult. Jelzése alol balra: Pörge Gergely 1901.

Fa, mér. 15.1 : 24.6 cm.
Vétetett az 1901: XII. 23-iki 92258 sz. leirattal 100 Kán. (682/901.)

Elszámoltatott 1902: IV. 14-én. (338/902.)
Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. 26-iki 27258 sz. leirat. (592/902.)

Az 1903: XII. 5-iki 83212 sz. leirattal kiadatott Veszprém vármegye közönségének (833-903).

Vid. Mnz.

92258-901

Sz. Pesten 1858 május 19-én.

1726. Pörge Gergely.

Havas út.

A hóval boritott vidék előterében, az úton, itt-ott balra kanyarodó kerék-nyomok látszanak és hátterében kopasz fák tünnek fel. Az égbolt derült. Jelzése alól jobbra: »PÖRGE GERGELY 899.«

Fa, méretei 14: 19 cm.

Vétetett 1899: XI. 22-én a 88927 sz. leirattal 30 frton.
Ugyanazzal kiadatott a miskolczi Muzeumnak (639/99).

Elszámoltatott 1900: IV. 8-án (186/900). Az elszámolást elfogadták 1900: IV. 19-dikén a 6882 szvsz. (236/900.)
Az átadást tudomásul vette az 1900: VIII. 31-diki 56964 sz. leirat (451/900.)

Vid. Muz.

2101. Pörge Gergely:

Vid. Muz.

Lucskos idő.

Az eső után ábrázolt dombos vidéken a jobbra kanyarodó és a háttér felé haladó út az előtér teljesen elázott. Jobbról jelzőtábla köti le figyelmünket és a háttérben erdő látszik. Az égbolt borult. Jelzése alól balra: Pörge Gergely 1901.

Fa, méretei 15.1: 24.6 cm.
Vétetett az 1901: XII. 23-iki 92258 sz. leirattal 100 Kán (682/901).

Vid. Muz.

Pörge Gergely

Uppest. i Vas u. 77. Muzarnok

1930. tav. Üall. 59, 70, 71.

TS

Semayer Wilibald IX. 120.

Pörge Gergely

wód

Szikl Vaszpr

330. l

Erzsébetfalva 1900 :
last Budapesztvenye 1900 :

n:

—

.

jobbra haladó széles út szeli,
dus lombozatú. A körmyeket
ó és növekvő hold első negyede
l pedig az utnak tulsó oldalán
gy díszlik.

31:, 116 cm.
mnár 20-án a 4924. sz. rend. Ára 1000 korona.

Pörge Gergely
festi

vód

A Reggel.

1930. ápr. 28. (– b. j. –
Negyven méteren hur-
colta magával a
villamos Pörge Ger-
gely festőművészt, aki
most, kéthónapi rette-
netes szenvedés után
meghalt 72 éves Eorá-
ban.)

Pulzone.

Lingelbach.

Pörge Gergely

l. Dornyay Vendrein

23. l.

Pörge Gergely

Laid
a
Magyar Könyvszemle
1915. IV. l.

MER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜH

Pörge Gergely

rajza

Repr.

Lárár Wolfner gyűjt.

XXI. tábla

87. l.

BUDAPEST 1922

Pörge Gergely
festő

Fővárosi Lapok 1895. jun. 15., 1888. old.
(Millennium. Millenniumi kép.)

Kalmár

77. PÖRGE GERGELY: Mező (olajf.) Ára 40 frt.

78. „ „ Reggel a Dunán (olajf.) Ára 50 frt.

79. PÖRGE GERGELY: Paraszt-udvar (olajf.) Ára 60 frt.

80. „ „ „Senki itthon“ (olajf.) Ára 80 frt.

Nemzeti Szalon
1900. téli kiáll.

Pörge Gergely

festő

151. PÖRGE GERGELY: Vásár után (olajf.) Ára 110 kor.
152. „ „ Tavaszi szántás (olajf.) Ára 120 kor.

Nemzeti Szalon
1900. tav. kiáll.

Pörge Gergely

Koppmagyar 150 éve

PÖRGE GERGELY / 1858 - 1930 / :

294. Ekhós szekerek. - C.rajz, P. 36.4 x 26.3 cm.
Jelz.l.j.: "Pörge Gergely"; h.: "Ujpest 912.
okt. 24.

HARANGHY JENÖ :

129. Székelyföld. - Temp. p. 49 x 35 cm. Jelz. l.j.a paszpartun: "Haranghy Jenő"; b. "1911".

HÁRY GYULA :

130. A régi Gellérthegy alja. - Vizf., p. 14,5 x 21 cm. Jelz.nélkül.

HEGEDÜS LÁSZLÓ :

131. Diósdi táj. - Vizf., p. 38 x 28,2 cm. Jelz.l.j.: "Hegedüs László 1942".

HEINRICH EDE / 1819 - 1885 / :

132. Fáy András - Kr.rajz, p. 11,5 x 15,5

Pörge Gergely

irod

Magyar Nemzet 1910

máj. 18. (A „Köd" és Szirokkó" körül — Kibékült művészek)

Ugyanerről az ügyről

Magyar Nemzet

1910. ápr. 10-17.

számai.

Pörge Gergely

1888. Budapest

1. Vásárra. Olajf. 350 frt

Tőszi Kiállítás II. 1888.

1891. Ugyanott.

~~[illegible]~~

(139) A révnél. Olajf. 150 frt

(145) Halász gunyhó. Olajf. 120 frt

Téli kiállítás 1891/92

Irmg János Lőrinc

ötvös.

XVIII. sz.

Pörge Gergely

néhány váci
vesztete 1913-ból
repr.

Tragor Ignác

Vác multja és
jelene. Vác,
1928
132, 133 l.

135 l. 138 l.

Pécs. A városháza.

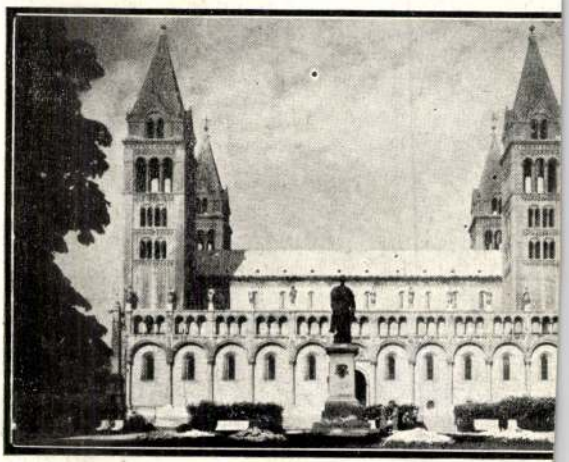

Pécs. A székesegyház.

Pörge Gergely

illusztrációi

Tragor Vácművelés

34, 35. l.

tett név birtokosa. Hangos, hatalmas urak egykor. Csendes, elfeledett, időrágta képek ma.

A lovagteremből fölkúszunk az ötemelets főtoronyba, melynek ablakából szédületes mélységek, szemfárasztó messzeségek nyílnak meg a szemlélő előtt. Ködbevesző, felhőkbe mosódó hegycsipkék. Szakadékos völgyek. Rengeteg erdők. Fehéren kigyózó útcsíkok. Üdezöld, kiszélesült rétségek. Közelebb, a lombok közül kikandikáló falu. A fölötte emelkedő dombon sudártornyú templom. Zajos, örömmámoros, hatalomteli élet után, ennek hűs sírboltjába szálltak le pihenni a hajdani urak, hogy végigálmodják az átélt élet szépségeit.

Századok emléke szálldos a műemlékekben gazdag templom falai között. Amikor épült (1655—1669.), még más volt a világ. III. Ferdinánd két évtizedes uralkodásának utolsó éveit élte. Nagy vallási és politikai célkitűzések irányították a tömegmozgalmakat s míg egyfelől Rákóczy György erdélyi fejedelem diadalainak örült az ország, másfelől I. Lipót trónra léptével valami sötét és később valóra vált balsejtelem ülte meg az emberek lelkét.

Magyar krőzusnak nevezett ura: Nádasdy Ferenc nem kímélte aranyait, mikor építtette. De nem is sejtette, hogy alig két évvel a munka befejezése

meg sem találja, különben észre kellett volna

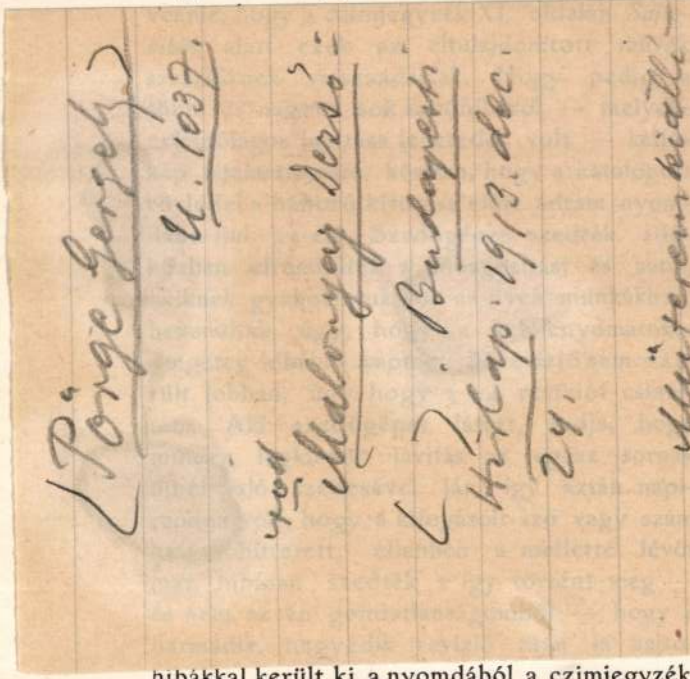

hibákkal került ki a nyomdából a czimjegyzék.

ság» cz. műve
kor ez nem szinmű
inház-csoportot, m
épirodalom csoport
szerint tehát
inművek kerüln
ül nem tudnék
t a hozzáértők r

il kifejtett nagy
megrózása, hog
jelzésénél nem
alosztályban van
Erre való a tartal
gy 363. oldalon
em veszi észre, h
meg van. Általá
nagy» hiányát,
tüntető czímjegy
— már pedig
ére készült —

sokkal czélravezetőbb tartalomjeg
amelyről elismerőleg nyilatkozo

ágy nagyon titkán két egy meg-
unkát, hanem kéri az X számú
ár most, ha kért szám alatt 20—30
van meg a könyv, képzelhető
történnék a kölcsönzés, mert
lná az ember, hogy pl. egy három-
ka nem három példányos munka-e
öl-esetre a könyv czímét és köte-
ámát is figyelembe kellene venni,
om gyors lebonyolításának a rová-

ti szempontból tehát ez a ki-
sak nem helytálló, de, ha követ-
ném a magam hivatása és a közön-
ellen. Ezen munkáknak duplum-
helyezése, amint ezt nekem t.
lja, a gondatlanságnak, a felületes-
főleg a szakértelem hiányának
gtelen bizonysága.

minősíti a birálóm, hogy egy-egy
helyütt s más-más rendszó alatt
ebben ő «rendszertelenséget» lát.
említetettekből folyólag nem is
Már pedig ha valaki olyan

nominativus! Ezekért perbe sem szállok vele. Ilyen *hibát* százat is találhatott volna Harsányi úr!

A folyóiratoknál is vannak észrevételei a birálónak. Többek között «tisztelettel» kérdi, hogy a Magyar Könyvszemle és a Múzeumi és Könyvtári Értesítő többi évfolyamának felemlítése miért maradt el, «hiszen a Főfelügyelőség a felügyelete alá tartozó közgyüjteményeknek dijtalanul küldi e folyóiratokat?» Ez kétségtelenül így van, azonban én 1913 márcz. 19-én, amikor a Kölcsey-Egyesülettől a könyvtárat átvettem, az az elképzelhető legnagyobb rendetlenségben volt. A folyóiratok nem voltak együtt, az egyik számot itt, a másikat amott, a harmadikat sehol sem találtam. Nem lehetetlen azonban, hogy ezen elkallódott példányok a feldolgozás során előkerülnek s akkor — már most megigérem Harsányi úrnak — a pótczimjegyzékben fel is említem.

Kedvezőtlen itéletének igazolására, úgy érzi a biráló, példákat kell felhoznia. Példáit

Pörge Gergely

l.

Váci Mus. lajstr.

185 l.

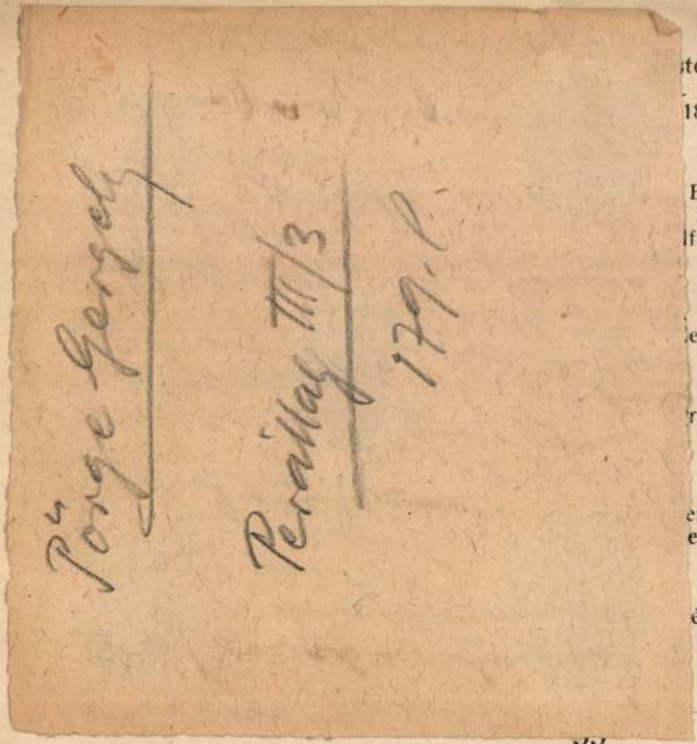

terjegy : Gretschl Budán. 1847. 145
. Auf der Tasse Pester Beschau-
1847.

Bécs. XIX. század második fele.
Die Arme in Form von Korbtra-
lfte XIX. Jahrhundert

. század közepe. 25 gr. — EIER-
en, Mitte XIX. Jahrhundert.

r. — ZUCKERSTREUER, Silber,

erjeggyel. 195 gr. — LEUCHTER,
ermarke.

évszámmal és K. L. mesterjegy.
Henkel. Pester Beschauzeichen mit

602. **Sótartó,**

préselt ezüst, négyszögletes gerezdes talppal és tálkával. Bécs, XIX. század közepe. 40 gr. — SALZFASS, Silber, gepresst. Fuss und Schale von viereckiger Form und gerifft. Wien, Mitte XIX. Jahrhundert.

603. **Sótartó,**

préselt ezüst, hullámos szélű talppal és tálkával. XIX. század második fele. 25 gr. — SALZFASS, Silber, gepresst. Fuss und Schale mit welligem Rande. Zweite Hälfte XIX. Jahrhundert.

604. **Sótartó,**

préselt ezüst, négyszögletes gerezdes talppal és tálkával. XIX. század közepe. 25 gr. — SALZFASS, Silber, gepresst. Fuss und Schale von viereckiger Form und gerifft. Mitte XIX. Jahrhundert.

605. **Kosár,**

ezüst, filigrán, két füllel. XIX. század eleje. 306 gr. — KORB, Silberfiligran, mit zweiseitlichem Henkeln. Anfang XIX. Jahrhundert.

606. **Kis tálca,**

ezüst, ovális. Magyar, XIX. század eleje. 69 gr. — Kleine TASSE, Silber, von ovaler Form. Ungarisch, Anfang XIX. Jahrhundert.

607. **Tányér,**

ezüst, peremén kartusokban négy fej közepén gyümölcsköteg. XIX. század. 145 gr. Tibet. — TELLER, Silber. Am Rand in vier Cartuschen Köpfe. XIX. Jahrhundert.

Pörge Gergely

l.

Tragorváczművészei

144, 145 l.

igaz hived

Cráinkuhtes

Pörge Gergely

Ujpesten a városháza
második emeletén
koll. kiáll. rendezett.
Mikor, nem írja.

Ugro 464. l.

Pörge Gergely

Az 1880-90-es évek-
ben Ujpesten élt.
Ujpest város vásárait,
piaci sátrait, háranglábát stb. örökítette
meg.

Ugro 462.l

A müemlékek országos Bizottsá

Pörge Gergely

d. Egyházm. Lap

1881. 219. l.

tekintetes országos
szágának

Budapesten

ombon teljesített munkála-
lámat 1/. alatt mellékelve,
tal rányozása végett, van sze-
el beküldeni.

Küldön 1908 évi augusztus 28 án

tisztelettel

Földi Antal

Pörge Gergely

l.

Kerg Petőfi-ház

62:1

15,

Bevétel

1230 kor. nóval: Egy
koronárnól ~~[illegible]~~ mely o
rom. kath. templom
-duló heti jegyzékeke
Szamkó Alajos urtá
nélkül bevételez
Mátravezetéj ig

Szamkó Alajos s. K.

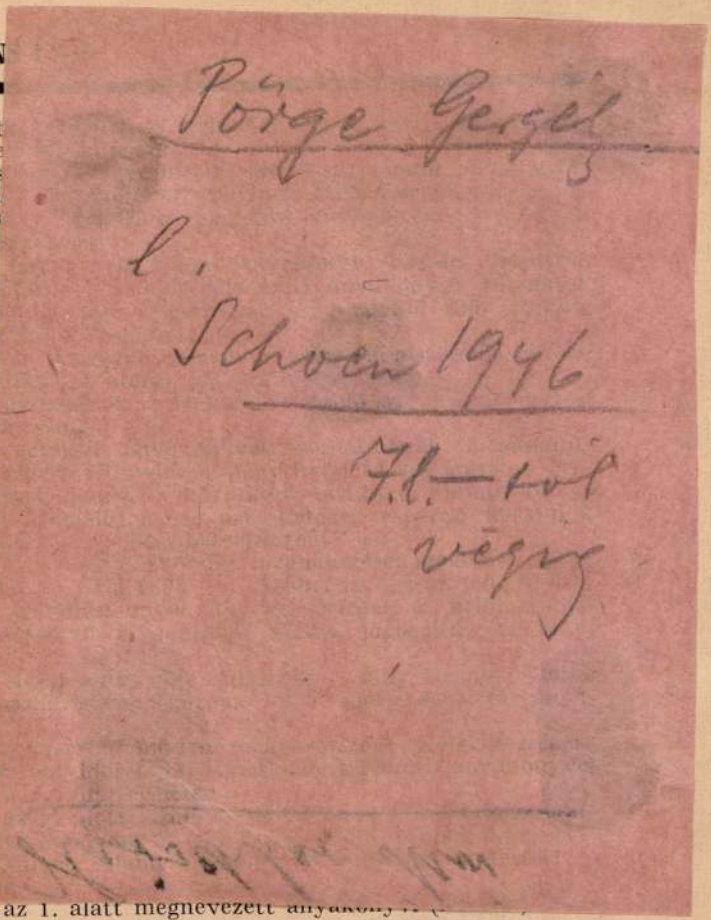

a) az 1. alatt megnevezett anyakönyvi kerületek ;

b) az 1. b alatt felsorolt egyházközségek.

Felhívom a nagytiszteletű esperes urakat, hogy a fentjelzett kimutatásoknak pontos és hiánytalan kiállítását ellenőrizni s a beérkezett kimutatásokat együttesen s egyszerre hivatalomhoz minél sürgősebben beterjeszteni méltóztassanak.

államiság megalapításának emlékezetére kijelöl, valam
október 6-a. Ezeken a napokon a helyi viszonyokhoz m
ten vagy könyörgéses istentiszteletet kell tartani, az e
házi és nemzeti ünnep eszméjét megvilágosító bib
olvasással és alkalmi imádsággal, vagy kathekizáló, ille
teljes istentiszteletet. Ez az előbbieken kívül a tárgyl
szabott és az alkalom evangéliumi, valamint nemzeti ig
ságát hitvallásaink szellemében fejtegető igehirdetést
tartalmaz. A Zsinat felhatalmazza a Konventet, hogy e
füzetben adjon ki a felsorolt alkalmi istentiszteletek mi
három alakjára egy-egy mintát s elrendeli, hogy ez a fü
az Istentiszteleti Rendtartás kiegészítő része legyen."

Debrecen, 1938 június 14.

Makláry Károly,
püspök.

—

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2666—1938. szám.

KÖRLEVÉL

árvanap tartása és Szeretetszövetség támogatása tárgyába

Egyházkerületi közgyűlésünk 71—1938. sz. határ
zata alapján tudomásulvétel és megfelelő eljárás céljá
kebelbeli egyházközségeink presbitériumaival közlöm
Országos Zsinat 1447—1937. sz. következő határozatá

„Az Országos Zsinat az 1184. számú határozatáh
kapcsolódóan október második vasárnapját árvanap
nyilvánítja, amelyen mind az istentisztelet alkalmáv
mind minden alsó- és középfokú tanintézetben tartan
iskolai ünnepélyen az egyház szociális kötelességei és ebb
a vonatkozásban az Országos Református Szeretetszöve
ség hivatása és munkája tárgyaltassanak, a perselypénz
az iskolai ünnepélyek bevétele addig, míg az egyetem
egyház a szeretetmunka intézményes végzését maga fog
vezetni, az Országos Református Szeretetszövetségn
szolgáltatandó be. Elrendeli továbbá, hogy évenként eg
szer minden gyülekezet tag- és tagdíjgyüjtés rendezésé
az Országos Református Szeretetszövetségnek alkalm
biztosítson. Ezen intézkedések végrehajtásáért az egyhá
község elnöksége a missziói törvényben megállapított f

MDK

Pörge Gergely
festő

A nagy Dumán
letét a Jász-Múzeumban

Blénessy János: A Jász-Múzeum ismertetése 1933 Jászberény

39.0

MDK

Pörge Gergely

Tanulmányfej, olaj

Felvinczi Takács Zs: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 66 l.

MDK

Pörge Gergely

Vásárrészlet, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. R.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 66 l.

MDK

Pörge Gergely festőművész.

Benczur-isk. tagja

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

21 l.

MDK

Pörge Gergely

Őszi hangulat, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.

1 1.

MDK.

Bényi László festő

B.A: XII. Tavaszi Szalon... Magyarság, 1937. máj. 16. 24 l.

MDK

Pörge Gergely

Cigányputri, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.

1 1.

MDK

Domján József

B.A: XII. Tavaszi Szalon... Magyarság, 1937, máj. 16. 24 l.

MDK

Pörge Gergely

Tájkép, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.

1.

MDK

Hegedüs Endre
Önarckép

B.A: XII. Tavaszi Szalon... Magyarság, 1937. máj. 16. 24 l.

MDK

Pörge Gergely

Künnt a pusztán, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.

5 l.

MDK

Pörge Ĕergely

Őszi táj, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 19o6.
5 1.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Hortobágyi részlet, vizf.

" " "

Árverési Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96. auk.
38 l.

MDK

Bíró Jó A marosvásárhelyi képtár.
Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

M.D.K.

Pörge Gergely
festő

Ch 1884-ben megnyilt első festészeti mesteriskola tagjai között szerepel.

Tompa Gabriella: Graguss Imre.

20 l.

Pörge Gergely
festt

M.D.K.

29. A Szentháromság-tér nyugati részlete a Szentháromság utca torkolatával. Ceruzarajz.

Budapest székesfőváros történeti muzeumának kiállítása: Buda Óbuda, Pest (1800 előtt) Budapest, 1946. 7 lap.

M.D.K.

Pörge Gergely
festő

41.) Tabáni részlet a Szikla, Alsóhegy, Orom és Hadnagy utcával. Ceruzarajz, 1911.

42.) Tabáni részlet a Döbrentei és Apród utcával az Ybl Miklós és Szarvas térrel. Ceruzarajz. 1914.

43.) Tabáni részlet a Szebeny Antal-téri Szarvas házzal amely Sághi F. számára épült át 1811-ben XVIII. századvégi copf stilusban. 1914. Ceruzarajz.

Budapest székesfőváros történeti muzeuma kiállítása: Buda Óbuda Pest. Budapest 194[illegible] 9 lap. 1800 előtt.

Pörge Gergely
festő

M.D.K.

44.) Tabáni részlet az Orom és Felsőhegy utcával. Ceruzarajz.

45.) Tabáni részlet a Szabény Antal térrel a Virág Benedek és Fehérsas utcával. Ceruzarajz. 1914.

46.) Tabáni részlet a Szabény Antal téri keleti oldalház-sal és az Apród utcával. Ceruzarajz. 1914.

48.) Tabáni részlet az Apród u. 10 házzal. Ceruzarajz.

Budapest rajzos képes városi történeti muzeuma kiállítása: Buda, Óbuda, Pest (1800 előtt) Budapest, 1946. 8 lap.

M.D.K.

Pörge Gergely festő.

49.) Tabáni részlet a Alpári utca 1 számú copf stíluri házzal. Ceruzarajz. 1914.

57.) Krisztinavárosi részlet az Attila és Mikó utcai XVIII. századvégi copf stíluri parkházzal.

58.) Krisztinavárosi részlet a Városmajor utcával és a Krisztina körúti copf stíluri Alkotás házzal. Ceruzarajz. 1915.

Budapest Fővárosi Történeti Múzeum kiállítása: Buda, Óbuda, ~~Budapest~~ Pest (1800 előtt) Budapest, 1946. 9 lap.

M.D.K.

Pörge Gergely festő

66.) Visivárosi részlet a Margit körút 20 házról.

68.) A Kapisztory-ház a Fő utca 20 és Pala u 3 házról.

69.) Hercegprimás-ház a Török és Zsigmond utca sarkán

Budapest szekesfőváros történeti muzeuma kiállítása: Buda, Óbuda, Pest. 1800 előtt Budapest, 1946. 10 lap.

Pörge Gergely
festő

M.D.K.

62. Vízivárosi részlet a Csalogány és Hattyú-utca copf stílusú sarokházával. Ceruzarajz. 1914.

63.) Vízivárosi részlet a Csalogány és Gyorskocsi-utca sarkának házával. Ceruzarajz. 1914.

64.) Vízivárosi részlet a Csalogány utca jellegzetesen XVIII. századi házsorával. Ceruzarajz. 1914.

65.) Vízivárosi részlet a Margit körút 25 számú, a Ferencs Zarda mellett állott copf stílusú Göb-féle házzal.

Budapest székesfőváros történeti muzeuma kiállítása: Buda óbuda, Pest. 1800 előtt Budapest 1946. 10 lap.

Pörge Gergely
festő

M.D.K.

84.) A Kiscelli trinitárius kolostor délkelet felől. Ceruzarajz.
85.) A Zichy kastély. Ceruzarajz. 1913.
87.) Óbudai részlet a Hajógyár és a Laktanya utca közül.

Budapest székesfővárosi történeti Múzeuma kiállítása: Buda, Óbuda (Post 1930 előtt) Budapest 1946. 11 lap.

M.D.K.

Pörge Gergely
festő

79.) Óbudai rakpart a Naszád utcánál, a hajógyárral szemben. Ceruzarajz. 1913.

80.) A Királyhegy házcsoportja dél felől. Ceruzarajz. 1913.

81.) Óbudai részlet a Trnúar és a Vizador utcával.

82.) A Ihatar utca, mögötte a Királyhegy déli házcsoportja. Tollrajz. 1913.

Budapest székesfőváros történeti muzeuma kiállítása: Buda, Óbuda, Pest. 1800 előtt Budapest 1946. 11 lap.

Pörge Gergely
festő

M.D.K.

90) A Szőlő utca részlete. Ceruzarajz. 1913

91.) Vízimalom Óbudán, Aquincum felé. Ceruzarajz.

Budapest székesfőváros történeti muzeumának kiállítása: Buda, Óbuda, Pest (1800 előtt). Budapest 1946. 12 lap.

Pörge Gergely

Cigányputri, olaj
Őszi hangulat, olaj
Virágos mezőben, olaj
Aratáskor, olaj

A Nemzeti Szalon első márámarosszigeti kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 5 l.

rek, szegmentivek. XVIII. századi
A nem nagyméretü, egyszerü, mennye-
radtak. Főképp ornamentális volt, a
obal keretezett rokoko-kartusokkal,
ekkel. A főoltár felett Krisztus ke-
özlet ábrázolása megmaradt.
acsony vaskos oszlopon nyugszik. Mell-
att három egyforma széles, szegmentives
sti térség a hajó felé.
erü felépitésével, finom, nyugodt for-
toraklasszicizáló stilusnak, a XVIII.
esőzeten emelkedik a szarkofágformá-
al fából. Egy széles párkánnyal, o-
szitett edikulát egy-rgy lapos pi-
iugró rész egy-egy magas talapzatu
keretelik az ujabb időből való ol-
um mellett egy-egy kis pilaszter,
elette dus akantuszdisz. A taberná-

Pörge Gergely
Tájkép, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás, 1914. 5 l.

elejei épitkezésre enged kö
zadban erőteljesen átalakit
zadi jellegü erősités nyoma

Irodalom: /Bombardius, Mich
Bécs, 1750, 512 l. - Vályi
kötet, Buda, 1799, 182 l. -
Turner Ferencz: Nagy Károly
szerkezé Róthkrepf Gábor/,
vára. Vasárnapi Ujság. 1861
Magyarországi képzőművészek
VIII-1874, 94,96 és 185 l.
várai. Századok, XIX-1885,
szere és fölszerelése a XVI
Közlemények, I-1888,89 l. -
zetességü helyei és meglévő
Szendrei János: Magyarország
Értesitő, II-1908, 194, 197
399 l./ - Demkó Kálmán: Fels
a XVI. században. Hadtörténe

Pörge Gergely
Csend a Balatonon, olaj

Magyar képzőművészek segítő Egyesülete. Művészeti kiállítás. 1914. 5 l.

Irodalom: Borovczky 53 l.

Falusi házak.

Néhány oszlopos, tornácos

Pörge Gergely
Vásári részlet, olaj
Vásári részlet, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 4 l.

Schloss oder Vestung Nogr
A kép alatt két hasábban m
zu Ollmuetz bey Valentin K
ujságlapok, röpiratok. Bp.
képével nem egyezik, készi
alapján. (1000 Ft.)

2. Nógrád várának részlete
Belegert Vnd Erobert 6 mar
től. Körülvágott példány.
csarnok lt. sz. T.644. Az
ágyuállások között a várbó

3. Nógrád ostroma 1594-ben
— christt Erobert im Februar
2o.7 cm. Megjelent: Dilbau
Magyar Történelmi Képcsarn
mann rézkarca az eddigiekn

4. Nógrád látképe. Felirata
Három más képpel közös lem
Megjelent: Dillich,W.: Ku
később számtalanszor ismét
város, jobboldalt a hegyen

Pörge Gergely
Dunaparti halászkunyhó, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. lo 1.

Pörge Gergely

A Lomnici csucs, a Lipthay-tó felől, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mics. lo 1.

Pörge Gergely
Csirkéskofák, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 21 l.

Pörge Gergely
Várpalotai részlet, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállitása. 1922. nov. 19 1.
1.

Pörge Gergely

Balatonföldvári részlet Szántód felé, olaj

Őszi Tárlat. Műcs. kiállítása. 1922. nov. 19 1.

1

Pörge Gergely
Vásárrészlet, olaj

Őszi Tárlat. Mücs. kiállitása. 1922. nov. 19 l.

Pörge Gergely
Esős hangulat a Balaton fölött, olaj

Őszi Tárlat. Mücs. kiállitása. 1922. nov. 2o 1.

Pörge Gergely, 1858-1930

Tájkép, olaj

Tanya, olaj

Tájkép, olaj

Dunaparti táj, olaj

Árverési katalógus, 1976. márc. 2.rendk.sz.

1.

Pörge Gergely

Cigányputri, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XIX. vidéki kiáll. 1907. 4 l.

alhoz épitett főoltár fekete márvány-
ta stilusban. Kétoldalt pilaszter előtt
aranyozott szarvas fejezettel. Felette
diszitett zárópárkány, frizén a Berch-
cimere. A párkány két szélén egy-egy
pen kis oromzat helyezkedik el ovális
sendesiti a tengert" ábrázolja. A már-
eskeny aranykeretbe foglalt főoltár-
Jairus leányát. Az épitmény és a ké-
31. (000 kér.)
gyöngysorral és rozettával, sárgaréz-
ett ajtaja felett fent a két sarokban

ld-család cimere.
án cimerpajzsot tart, melyen Andráske-
a kockamotivum van elhelyezve. Pajzs
QUE DOIS ADVIENNE QUE POURRA. Kétol-

Pörge Gergely

Tavasz, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll
1907. 6 l.

Nagybátony /Baranyainé/ 3

Felsőlengyendi pusztatemplo
Története: 1811-es Canonica
Lengyned-pusztán, ahol ugya
szerint Lengyend-pusztán 13
kával és Tiribes-pusztával
Jellege: Románstilü.
Leírás
Külseje: Keletre felfelé Na
lométernyire. Mellette ma e
gazdasági épületei. Ezektől
Maconka felé vezető ut fele
néhány évvel ezelőtt a bal
kat. Emberi csontmaradvány
még az ősi község románstil
bátonyi Canonica Visitatio
nyagából épült 1735-ben a

Tiribes puszta. Templomro

Pörge Gergely
Tátra-Lomnic. Ősz

Téli tárlat. Mücsarnok, 1919-2o. 16 l.

Ipolyi, Biharvármegye, 108. szám.

MAGYAR (BÁRTFAI?) FESTŐ, 1470 körül
. *Szent Fülöp, Szent Tamás és Szent Máté*
Belső kép.)

. *Apostolok oszlása*
Külső kép.)

. *Ifj. Szent Jakab, Szent Tádé és Szent Bertalan*
Belső kép.)

. *Szent Kunigunda, Mettercia, Szent Magdolna*
Külső kép.)
a, tempera, 73×59·5, illetve 69×59·5 cm.
két szárnykép szétfűrészelve. Az egyik kép hátán
Kapeller-család egyik tagjának neve volt a
ácsozás előtt olvasható, ami arra enged követ-
eztetni, hogy a képek sárosi származásúak.
típusuk szerint inkább a tiroli művészethez
rtoznak.
estaurálta Váli László, 1931.

MAGYAR FESTŐ, 1480 körül
Háromkirályok imádása (23. kép)
Két kép közös keretben.)
a, tempera, 72·5×30 + 30 cm.
z Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 372. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Bp. 1924., 24. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 5. szám.

Pörge Gergely
Vásárrészlet, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 15 l.

áldozatkészségéből egy nagyszabású
ar mecénás főpapok, a Vitéz Jánosok,
ain haladt.
ét fokozza, hogy oly időben kezdett
yűjtemények, az Esterházyaké, a Fes-

.
keresztény Múzeum" elnevezés alatt
kében első utódától, a történettudós
. Ritkán is tartózkodott Esztergomban,
villájában. A múzeum leltára e 20 évnél
el gyarapodott. 1905-ben a palotában
szobor és újabb festmény megpörkölő-
ogy elégett Kolozsvári Tamás szárnyas-
Simor egykori titkára és irodaigazgatója
zta újjárendezésével Gerevich Tibort,
fiatal titkárában, dr. Lepold Antalban
. Lepold később is rendkívüli érdemeket
ch jelentékeny darabokkal gazdagította
táblaképpel, egy teljes szárnyasoltárral,
Kernstok Károly, Mednyánszky László,
földön eddig ismeretlen képtár a nemzet-
egész múzeum két nagyszabású gyűjte-
Ipolyi-, és a külföldi darabokat felölelő

U. N

II 10

Pörge Sergely
Az aquincumi Dunapartról, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 16 l.

ép. *Magyar (?) festő, 1445 körül: Szent Pál.*

Pörge Gergely, ~~xxx~~
Őszi behordás, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 16 l.

9. kép. *Magyar (?) festő, 1430 körül: Szt. Katalin és Dorottya.*

Die Deutsche Kunst in Siebenbürgen. Berlin, 1934., 34—35. l., 124—125. l. (1., 4., 8. képek 129—134. l.) — Hekler: A magyar művészet története. Bp. 1934., 93—96. l. (1. kép = 93. l., 6. és 8. kép = 95. l.) — Mihalik Sándor: Könyvismertetés. Századok, LXVIII., 1934., 242. l. — Oroszlán Zoltán: Könyvismertetés. MM, X., 1934., 315. l. — Baldass, Ludwig: Eine südböhmische Malerwerkstatt um 1420. Zeitschrift für Kunstgeschichte,

Pörge Gergely

Virágos mezőben, olaj
Aratáskor, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 1907. 4 1.

l neoromán stilben.

ronnyal. Nem régi templom helyén áll,
yugati vége felett.
nüleg más nagyobb templomból hozták
mely a régi templomban volt és melyet
onica Visitatio részletesen leir. A
alpilléren, az evangéliumi oldalon van.
unka, az alsó végénél kidomborodó
esen kiképzett főrészén 3 mező vi-
ilő evangelista jelképekkel, balra
e Szt. Márk és Szt. Lukács, jobbra Szt.
rácsos diszitéssel ellátott kisebb

főoltárképe ma a plébánilakban.

t. Márton/
a Visitatio szerint: A templom a
túl a házak során, keletelve. Körü-
7o-ben másik temetőt nyitottak. Jó
már 146o előtt állott. Zsindelyezett,

Pörge Ügergely
Aratáskor, olaj
Virágos réten, olaj
Cigányputri, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállítása. 1906, 7 1

szögletes fonatokba szövődő indaszárak képezik, középen nyugodt, húsos levelek díszítik; hosszanti szára két sárkányfejes indaspirálban végződik.

Dávid király arany-fehér trónuson, kék párnán ül, kék ruhában, zöldbélésű, vörös palástban. Lába alatt zöld zsámoly. Baljával ölében tartott sárga lantot jobbkezével pengeti. Fodrosan kiképzett haja s kis szakálla ősz, fejét aranykorona borítja.

A betű alsó részében középen van elhelyezve a barna törzsű fa, amelyet sárga-piros almákkal telerakott dús zöld lombozat koronáz. A törzsére

Pörge Gergely

A réynél, olaj

Alkotás Művészház XVI. kiállításn. 1943.

aug. 4 l.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1904. márc.

1.

Pörge Gergely

Télen a csárda előtt, olaj

Szalmabehordás, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 23 l.

Pörge Gergely

Kiinn a mezőn, olaj

Kilátás az aquincumi Dunapartról, olaj

O.N.K.T. 1925. május. 23 l.

Pörge Gergely, 1858-193o

A tanya

Ernst Mus. 55. ankc. 1937. 3o 1.

M.D.M.

Pörge Gergely
festő

Tanya
Kompátkelés
Baromfipiac

Bizalkás 1957. Budapest

24l.

M.D.K.

Pörge Gergely
festő

Piac
Tanya

Biraukció 1958. Budapest.

18 l.

M.D.K.

Pönge Gergely
festő

396) Átkelés a folyón
Csanád cru.

Egyét köztulajdonból elvezett műtárgyak jegyzéke
Budapest, 1952.

25 l

M.D.K.

Pörge Gergely
festő

Régi ház a Kölő és Galamb-utca sarkán.
Budapest. 1908 május hó 8. Cenza.

Budapest régen és most - Bp. 1923

11 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Lóvásár, olaj
Tiszaparti részlet, olaj
Dunai halásztanya, olaj
Az akarattyai part, "
Tanya, olaj
Krumpliszedés, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.

31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Ködös táj, olaj
Szántás, "
Vásár, "
Tanya, "
Közelgő vihar, "
A hős halála, "

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.
1.

31

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Havas ut, olaj
Szárnyaszegetten, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.
31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

A piac

Almásy-Teleki VIII. 1942.
35 l.

MDK

Pörge Gergely

Fodor F: Greguss Imre. Szépművészet, 1943. 10.sz.
185-89 l. képekkel.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tanya, of.

Havas ut, "

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 36-37 l.

M.D.K.

Pörge Gergely /1858-1930/

657. Behavazott tanya. Olajf. 25x39 fa.
658. Baromfiudvar. Olajf. 29x20 fa.
659. A Dunapart Aquincumnál. Olajf. 26x36 fa.
660. Budapest északi, legszélsőbb határa. Olajf. 26x38 fa.
661. Az óbudai Illés malom. Olajf. 37x25.5 fa.
662. Várpalotai részlet. Olajf. 29.5x20 fa.
663. Dunamentén. Olajf. 25x37.5 fa.
664. Itatónál. Olajf. 22.2x35

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 46. l.

M.D.K.

Pörge Gergely /1858-1930/

665. Káposztásmegyeri hangulat. Olajf. 12.7x21.7 fa.
666. Mezőturi vásár. Olajf. 16.2x25 fa.
667. Dunaparti részlet a Római fürdőnél. Olajf. 27x38 fa.
668. Kilátás az óbudai szigetről. Olajf. 22x34 fa.
669. Dunai táj. Olajf.
670. Szendrői táj. Olajf. 29x21 fa.
671. Patak mentén. Olajf. 38x25.5 fa.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 46., 47. l.

M.D.K.

Pörge Gergely /1858-1930/

396. Átkelés a folyón. Olajf. 20x33 vászon.

Elveszett. /Csanád vm/

Háborus mütárgyveszteség -jegyzékek. V. füzet.
25. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Pörge Gergely

Megadtad a mindennapi kenyerünket, of.

Cigánytanya, of.

Csárda előtt télen, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

29. l.

yom! Beválik-i a tervezetem - azt
k vagy nem tetszel!
uzza azt a gyönyörü haját maga után.
e, te gyönyörüség, te bálvány? -
dja - hogy ezt a kislónyt hozzád
nek vónál az én helyemben. Hát tet-
y nem?
t mondja - felséges királyom!
n a leányom, osztán kisird be a
gyütt. Egymásé vattok.
orkány:
agyot nevetett! - Gyönyörü neved
m, hm, jaj Ráadó a neved neked,
ondja - és arra fogol adni mindent?

Pörge Gergely

Cigányputri, of.

Aquincumi Dunapart, of.

Angol-magyar kiáll. közm. 1926. máj.

29. 1.

majd, arra irom.

, a mostohádnak, mit adol?

Pörge Gergely, festö.
1858-193o

623. Tájkép.	Jelzett.	Olf.
624. Tájkép.	"	"
Tanya télen.	"	"
Mezei munka.	"	"
Négy olajfestmény.	Keret nélkül.	

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4. rk.sz
4o.1.

MDK

Pörge Gergely

Cigányok, of.

3 olajf., 1 vizf. és 22 cer.rajza

Árv.Közl. 1940.dec. 7.rk.sz. 96.sukc. 31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Mezőn, of.

Naplemente, of.

Falusi udvar, of.

Árv.Közl. 1940.dec. 7.rk.sz. 96.aukc. 31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Badacsonyi halászok, of.

Ujpesti vásár, cer.

Savanyukutó részlet, cer.

Árv.Közl. 1940.dec. 7.rk.sz. 96.sukc. 31 l.

Pörge Gergely, 1858-1930 MDK

Téli táj, of.

Árv. Közl. 1936. febr. 1.rk.sz. 22. 1.

MDK

Pörge Gergely, 1853-1930.

Piac, cer.

Korai hó, of.

Ujpesti gyümölcspiac, cer.

Árv. Csarnok 1o4.sukc. 1942. máj. 11 l.

MDK

Pörge Gergely

Tájkép, olf.

Ujpesti hetivásár, cer.

Árv.Csarnok 1o4. aukc. 1942.máj.

11 1.

MDK

Pörge Gergely, 1853-1930.

Lovaskocsi, of.

Pulykaárusok, cer.

Kazlak, of.

Árv. Csarnok 1o4.anke. 1942. máj. 11 l.

MDK

Pörge Gergely, 1853-1930.

Piac, cer.

Vitorlás a Balatonon, of.

Csirkekofák, cer.

Árv. Csarnok 1o4.sukc. 1942. máj. 11 l.

MDK

Pörge Gergely, 1853-193o.

Balatoni halászok, of.

Csirkekofák, cer.

Trianon mártirjai, of.

Árv. Csarnok 1o4.anke. 1942. máj. 11 1.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

A piac

Almásy-Tel.Int. 8. sukc. 1942. febr.

35 l.

MDK

Pörge Gergely, festö

Eladó lányok.	Olf.
Baromfikofák.	"

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 32.1.

MDK

Pörge Gergely, festö

Menekülök. Krétarajz.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 43.l.

MDK

Pörge Gergely, festö

Lovránai temetö.	Ceruzarajz.
Baromfipiac.	"
Ujpesti vásár.	"
Rákospatak mentén.	"

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 41.[1].

MDK

Pörge Gergely, festö

Inotai vizimalom.	Olf.
Piacrészlet.	"
Falusi piacrészlet.	"

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 39.1.

MDK

Pörge Gergely, festö

Csend a Balatonon. Olf.
Tájkép. "

MK.Seg.Biz.MüV.Kiáll. 1914.nov.-dec. Kat. S.1.
Szépm.Mus.

MDK

Pörge Gergely, festö

Vásári részlet. Olf.
Vásári részlet. "

MK.Seg.Biz. Müv.Kiáll. 1914.nov.-dec. Kat. 4.1.
Szépm.Muz.

MDK

Pörge Gergely

3 olajfestm. 1 vizfestm. és 22 cer.rajz

Árv. Csarnok, 194o. jun. 94.sz.

MDK

Pörge Gergely, 1858-193o.

Ujpesti piac, cer.

Falusi táj, of.

~~Xáromcxlxgfextxénxyxcxcxtxfxcxs~~

Árv. Csarnok, 194o. jun. 94.sz. 36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-193o

Rákospalotai részlet, of.

Közelgő vihar, of.

A hős halála, of.

Árv. Csarnok, 194o. jun. 94.sz.
36-37 l.

MDK

· Pörge Gergely, 1858-1930

Badacsonyi halászok, of.

Cigányok, o.v.

Legelő gulya, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.
36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930

részlet
Vizparti ~~jelenet~~, of.

Naplemente, of.

Tanya, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930

Ujpesti piac, of.

Aratás után, "

Vásári részéet, "

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930

Tavaszi felhők, of.

Téli táj, "

Banya a Hortobágyon, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930

Piaci árusok, of.

Falusi udvar, "

Tátra-Lomnicz, "

Árv. Csarnok, 1940. Jun. 94.sz.

36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930

Őszi táj, of.

Faluvége, "

Tájkép, "

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-193o.

Mezőn, of.

Paraszt udvar, of.

Zöldség árusok, of.

Árv. Csarnok, 194o. jun. 94.sz. 36-37 l.

MTA

Pörge Gergely, 1858-1930

Tájkép, of.

Piac, "

Tájkép, "

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tanya, of.

Téli hangulat, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Szántás, of.

Tanya, "

Vásár, "

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Ködös táj, of.

Fóti parasztut, of.

Téli világ, "

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tájkép, of.

Tavasz felé, cer.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Ujpesti vásár, cer.

Tájkép, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 36-37 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Savanyukuti részlet, cer.

Káposztásmegyeri halásztanya, tusr.

Erdőrészlet, of.

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 36-37 l.

MDK

Pörge Gergely

Mücs. tav. kiáll. Vasárnapi Ujság, 1914.
14.sz. 269-71. l. képpel.

MDK

Pörge Gergely festő

1882 (Ujpest)

„Az egészségünkre" c. képét a K.T-nek kiállításra küldi.

MDK-A-I-1/982

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930

Vásár

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.
6 l.

Pörge Gergely, festömüvész

Ujpesten lakó müvész.
A kiállitáson egész gyüjteménnyel szerepelt.

A Raffael-czéh kiállitása. 1912. /Ujpest-nákospalota
Az Ujság. 1912. dec.21.

Pörge Gergely, festö.

126. Vázlatok, ónrajzok.

136. Kaszálás. Olajv.

Nemzeti Szalon. 1900. Nemzetközi graf. kiáll. Kat. 36. l

MDK

Pörge Gergely, festö

"bizonyára sohasem fog aranyérmet kapni,
se más dijat, pedig Mészöly óta nem volt olyan
zseniális interpretátora a magyar életnek, magyar
léleknek, mint ö. "
Kicsi képe mindmegannyi nagy, széles kompozició.

b. Nyári Albert: A képzömüvészek a háboruban,
A Cél. 1915. 12.sz. 781-783.l.
Kiáll. a Mücsarnokban.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Magyar parasztudvar, of.

Tájkép, "

Falusi piac, "

Árverési Közl. 1938. 3.rk.sz.

13-14 l.

in Augsburgban e gazdag délnémet ke-
ett 1497-1498?-ban.

MDK

Pörge Gergely, festő.

Újpesti vásár. Of. -

Rosa vásár. "

OMKT. - Vándorkiáll. 1910 Kepl. 8. - dec. 27ig.

Fm. - Hornyánszky V. kny. 82. l.

MDK

Pörge Gergely, festő.

Táj. Of. –
Eső. "

Nemz. Szal. – Karács-Kiáll. 1898-99, dec. 16 – jan. 20. – ig.
Tm. –

MDK

Pörge Gergely, 1858-193o.

A tanya, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

3o 1.

Pörge Gergely MDK

A magyar müvészet képviselői között a Nemzeti Szalon Kossuth utcai helyiségében 1901 febr.16-án megnyilt internacionális tárlaton.

Mücsarnok.1901.8.sz.132.l.

MDK

Pörge Vergely, 1858-1930

Tanya, of.

Tanya, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 30 1.

MDK

Pörge Ergely, 1858-1930.

A hős halála, of.

Havas ut, of.

Szárnyaszegetten, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

1.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Paraszt udvar, of.

9 olajvázlat

Közelgő vihar, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-28 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Szántás, of.

Vásár, "

Tanya, "

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-28 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tanya, of.

Krumpliszedés, of.

Ködös táj, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-28 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

5 olajfestmény

5 olajfestmény

Falusi utca, of.

Ártv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-28 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Téli hangulat, of.

Lóvásár, of.

Az akarattyai part, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.
27-28 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Két olajfestmény és hat rajz

3 of., 1 vizf. és 22 cer.r. = 26 db

Erdőrészlet, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-31.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Téli világ, of.

Hazafelé, of.

Tanya, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-28 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Baromfivásár, of.

Vásár, of.

Fóti parasztok, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-18 1.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tájkép, of.

Rékospalotai részlet, of.

Bibliai hangulat a mezőn, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-28.l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tájképek, 7 of.

Legelő gulya, of.

Rákosi-Szántó, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-1.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tizenkét kis olajvázlata

Baromfivásár, of.

Vásár, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27-161.

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tizenkét kis olajvázlata

Baromfivásár, of.

/ Vásár, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

27 -1.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Faluvége, of.

Reggeli hangulat, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. szám.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Dunaparti részlet, of.

Őszi lombok, of.

Fonyódi halásztanya, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Mezei Munka, of.

Vásár, of.

Pihenő vásárosok, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Vitorlás a Balatonon, of.

Hegyi táj, of.

Rákospalotai táj, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tájkép, of.

Falurészlet, "

Balatonföldvári részlet, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Mezőn, of.

Gémeskut, "

Őszi hangulat, "

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

28-29 l.

MDX

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Piac, of.

Hetivásár, of.

Savanyukuti részlet, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Szendri tájáról, of.

Mezőn, of.

Piac, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Falusi piac, of.

Falusi utcarészlet, of.

Várpalotai részlet, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Alföldi táj, of.

Őszi táj, "

Tájkép, "

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Szénakazlak, of.

Jégvermelés, of.

Dunamenti táj, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

28-29 l.

MDK

Pörge Ergely, 1858-1930.

Savanyukuti erdőrészlet, of.

Tanya, of.

Kora tavasz, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Balatoni halászok, of.

Magyar parasztudvar, pf.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

28-29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Falurészlet, of.

Őszi hangulat, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

28-29 l.

MDK

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Téli hangulat, of.

Lóvásár, of.

Részlet a Balaton partjáról, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
30-31 l.

MDK

Pürge Gergely, 1858-1930.

Hazafelé, of.

Tanya, of.

Erdőrészlet, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
30-31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Fóti parasztok, of.

Téli világ, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
30-31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Bibliai hangulat a mezőn, of.

Baromfivásár, of.

Vásár, of.

Árverés. Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
30-31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Parasztudvar, of.

Rákospalotai részlet, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
30-31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Rákosi-Szántó, of.

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
30-31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-0930.

Dunai halásztanya, of.

Tiszaparti részlet, of.

Mindennapi kenyerünk, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

~~30 l.~~ 30-31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-o93o.

Mezőn, of.

Piac, "

Az akarattyai part, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

~~30 l.~~ 30-31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-0930.

Őszi hangulat, of.

Falurészlet, of.

Balatoni halászok, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

30 l.
xxxxxx 30-31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-o93o.

Falurészlet, of.

Gémeskut, of.

Parasztszekér, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

xxxxxx 3o-31 1.

Pörge Gergely, 1858-193o.

Baromfivásár, of.

Vásár, of.

Legelő gulya, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
3o-31 l.

Pöltge Georgij, 1858-1930.

Baromljvásárt, of.

Vásárt, of.

Legelő gulya, of.

Árverési Közl. 1938. 4.tk.sz. 85.sz.
30-31 l.

Pörge Gergely festő

„Vásári jelenet" I–II.
„Tanulmányfej" c képei KT tárlatom 1887

MDK A-I-1/2158.

MDK

Pórge Gergely festő

„Munka után"

„Cigány tükör" c képei KT. harácsnyi tárlatán

és „Újpesti vásárrénlet" u.o. 1885.

MDK-A-I-1/1543. és 1544.

MDK

Pörge Gergely festő

„Ismerkedés" c. képét elrejti, 1885. (KT-nk.?)

MDK-A-I-1/1530.

MDK

Pörge G festő

„Halászkunyhó" c képét gr Zichy Nep János vette

meg. 1891.

MDK-A-I-1/2976.

MDK

Pörge Gergely festő

„A révnél" c. képét elrontja. 1892.

MDK-A-I - 1/3023.

MD K

Pörge Gergely, festö
1858-1930

Tájkép. Jelezve. Fa.

Behavazott tanya. Jelezve. "

gr. Almásy-Teleki Éva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció. 1942.máj.lo.ától kiáll. 18.-án
Kat. 34. l. aukció.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Négy olajfestmény

Tanya télen, of.

Tájkép, of.

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

35 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Vásár, of.

Falurészlet, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 28 l.

MDVS

Pörge Gergely, festő.

A révnél, of.

Alk. Nův. ház. – XVI. Kiáll. – 1943 aug. – Magy. Mesterek.
Jegyz.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Balatoni halászok, of.

Gémeskut, of.

Őszi hangulat, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 28 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Behordás, of.

Falurészlet, of.

Parasztszekér, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 28 l.

Pörge Gergely

grafikus MDK

"Salgó vár - Délről"
jelezve: Pörge Gergely . 911/

Magy. Tört. Képcsarnok.

358.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

Pörge Gergely MDK

ceruzarajza /fehér fedőfestékkel/:

"Somoskő-Ujfalu" jelezve: Pörge Gergely 911.

Magy. Tört. Képcsarnok.

365-o

Genthon:Nógrád. 1954.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Vásárrészlet, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 32 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tájkép, of.

Mezőn, "

Piac, "

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tájkép, of.

Alkony, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 31 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Balaton partján, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

29 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Balatoni halászok, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

21 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Őszi hangulat, of.

Parasztszekér, of.

Gémeskut, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 19 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Falurészlet, of.

Falurészlet, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

19 l.

MNK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Alföldi táj, of.

Jégvermelés, "

Szénakazlak, "

Árverési Hírl. 1938. 3.rk.sz. 13-14 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Őszi táj, of.

Alföldi táj, "

Dunamenti táj, "

Árverési Közl. 1938. 3.rk.sz.

13-14 l.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Falusi utcarészlet, of.

Várpalotai részlet, "

Savanyukuti erdőrészlet, "

Árverési Közl. 1938. 3.rk.sz. 13-14 l.

Augsburgban e gazdag délnémet ke-
t 1497-1498?-ban.

MDK

Pörge Gergely, 1858-1930.

Tanya, of.

Kora tavasz, "

Szendri tájáról, "

Árverési Közl. 1938. 3.rk.sz.

13-14 l.

Pörge Gergely

wod

Lázár Wolfner gyűjt

87. l. Kepekkel -

ezsan egész alakban látható
. Jobb kezét csipojére támasztja
baljával fogja. A háttérben bal-
ot. Felirata:

ín

.

Pörge Gergely

9078.

Tiszasüly.

L és jobbról gát

A keletről nyugat felé felvett róm. kath. templomon innen kőkereszt és két czölöp, körülötte pedig (akáczfa ~~~ balról parasztház köti le figyelmünket. A lap alján a torony alatti karzat szemlélhető az orgonával. Felirata alól balra: Pörge Gergely. 909. II.
jobbra: Tiszasüly.

Czeruzarajz, méretei 39.6:29.9 cm.

Szn. 78-909
1238-909-2

Pörge Gergely

Gerö Ödön, London Elek

Modern magyar festő-
művészek. Budapest. é. n.
87. l, 78. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Pürge Gergely MDK

Őszi munka

Fóti uton hazafelé

Rákospalotai erdő

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely

Ujpesti piac. Ceruzarajz

Gyümölcsvásár. Ceruzarajz

KMTárs. 1912. tav. kiáll. kat. 5o.l.

MDK

Pörge Gergely

Delelő birkák, krétarajz

KMTárs. 1912. tav. kiáll. kat. 50.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pörge Gergely

DÉLMAGYARORSZÁG

1965 FEB 12

Három tárlat nyílik vasárnap Szegeden

1021

Február 14-én, vasárnap déli 12 órakor három képzőművészeti kiállítás nyílik a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. A földszinten a mai szegedi képzőművészek hagyományos téli tárlata, az I. emeleten Pörge Gergely festőművész emlékkiállítása, a III. emeleten pedig szintén szegedi képzőművészek alkotásaiból nyílik tárlat. Ez utóbbi az elmúlt évtizedek alkotásait mutatja be. A téli tárlatot Radnóti Tamás, a városi tanács művelődésügyi osztályának csoportvezetője nyitja meg.

kül

zott Kim

szovjet
Szovjetu
nuszának
Kim Ir S
szédet mondott.

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság Minisztertanácsa csütörtökön *fogadást adott* a *Koszigin* vezette szovjet küldöttség tiszteletére. A meleg, baráti légkör-

[illegible] meg az alsó városi pártszervezet helyisé gében a munkásosztály helyzetének javítására vonatkozó párthatározattal kapcsolato állami intézkedések végrehajtását Kószó Józsefnek, az

Pörge Gergely MDK

Trianon martirjai, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Pörgő Gergely MDK

Országos vásár, olf.

Közelgő vihar, olf.

Vásárrészlet, olf.

Őszi alkony, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

MDK

Pörge Gergely

A Postatakarékpénztár 38-ik aukciója. Nemzeti Újság 1927. máj. 29. 12.l.

MDK

Pörge Gergely

Szárazmalom Felső-Szentivánban, rajz, repr.

Vasárnapi Ujság 1910. 3.sz. 61.l.

Pörge Gergely MDK

Levél jött hazulról, olf.

Kilátás az óbudai szigetről, olf.

Műcsarnok 1929/3o téli kiállitás

Peter Gregely

Level left handed, old.

Killdee on budget assistant, old.

Pörge Gergely

Balatoni halászok, olf.

Dunapart a Római fürdőnél, olf.

Reggeli hangulat a Balatonon

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Börge Gergely

M.D.A.

Körge Gergely, festőművész

1906-ban Műcsarnok kiállitáson szerepelt Egerben, Miskolcon, Kassán, Eperjesn, Sátoraljaújhelyen, Debrecenben és Gyöngyösön

Zsadányi Guidó: A felvidéki vándorkiállitásoktörténete. 187.).

A Herman Ottó Múz. Évkönyve. IV. Miskolc, 1964

Pörge Gergely MDK

A megyeri parton, olf.

Ujpesti vásár, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Pörge Gergely

Faluvége, olf.

Nicsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Pierre Gergely

Salvège, oil.

Pörge Gergely

P.H.930.V

— **Klub-kiállítás.** A Független Művészek Társasága a tavaszi nemzetközi vásár alkalmából Erzsébet-körut 41. szám alatti nagy dísztermében tavaszi műtárlatot rendezett, melyet a műértő közönség díjtalanul tekinthet meg. A tárlaton ötven művész szerepel igen változatos anyaggal. A nemrég elhunyt *Pörge Gergelytől* külön falon kisebb gyüjtemény látható, köztük az „Ujpesti vásárrészlet", — a „Baromfipiac", — a „Dunamenti halásztanya", a „Faluvége". — Ismert mestereink közül *Gyügyei Nagy Zsiga* „Anyák" c. szines, szép vászna, *Endrey Sándor* „Vendéglői terrasz"-a, *Heyer Arturtól* a „Fiatal angorák", *Rainerné Istvánffy Gabriellától* a „Kecskegidák", *Náray Aurél* „Madonná"-ja, *Kézdi-Kovács László* több tájkép-poémája, *Kemény Nándor* „Erdőrészlet"-e, *Kiss Farkas Imrétől* egy igen jól megfestett somogyi parasztfej, a Dél-Amerikából hazatért *Viski János* kitünő „Csikós"-a és „Csikófogás"-a, *Lengyel-Rheinfuss* sportképei, *Vitéz Mátyás* kis balatoni vázlatai, *Telegdy Árpád* „Utszéli kereszt"-je, *Sikorszka Zsolnay Julia* virágképe, *Littkei Antal* bájos nevető feje és „Hollondi leány"-a, *Klimó István* tavaszi pasztell-képei válnak ki. A fiatal művészgárdában szerepel: *Udvary Pál* „Lovak" c. vászna, *Spolarich László* finom „Rabszolganő"-je, *Fodor Olga* női aktjai és akt-kompoziciója, *Dukai Takách Jenő* érdekes „Vén cigány"-a, *Gebhardt István* jó pastelljei, *Csallóközi Farkas Lőrinc* téli tabáni részlete, *Szebenyi* intérieurje, *Novinszky* virágos parasztudvara.

Piazza Cavour

P.R. 250.V.C.

Pörge Gergely a mesteriskolának legelső növendékei közül való. Ő is akadémikus kompozíciókat tanult, drapéria-studiumokat festett s nagy vásznakat használt fel. De ő hamarosan lerázta az iskola béklyóját s egészen egyéni irányban fejlődött. Csak erős rajztudását köszönheti Benczúr mesternek. És ezért nagy hálával tartozhat neki, mert enélkül csakugyan nem volna az, aki. Enélkül neki is úgy kellene tenni, hogy bevégzetlen dolgokat csinálna, némi mozgást jelezve, néhány színfoltot rakva fel, s aztán hazavinné a képét a műterembe, hogy verejtéktől gyöngyöző homlokkal, kínlódva próbálgassa megrajzolni szabatosabban alakjait, miközben elvész a képről minden frisseség, minden erő.

Pörgének a rajztudása bámulatos. Nem akarom összehasonlítani talán Zichyvel, mert nem is lehet összehasonlítani őket. Zichynek, Dorénak a rajzai ritkán mentek ki a mesterek kezéből, míg minden részletükben gondosan kivíve művészi kompozíciókká nem váltak. Pörge mindig csak vázlatokat nyujt. Amazoknak a rajzai kitünően kidolgozott, művészi fényképei a fantáziaszülte tájaknak, összekomponált csoportoknak, Pörgének meg minden rajza pillanatfelvétel, amely a való, mindennapi életet, környezetet, alakokat adja vissza. Éppen mert a véletlenkínálta pillanatokat választja ki, a rajzok széles kezelésűek, szinte látszik mindeniken az a boszorkányos gyorsaság, amellyel készültek. De ez az erőssége, értéke is ezeknek a rajzoknak. A művész csak azokat a vonásokat ér rá kiválasztani, amelyek karakterisztikusak, vagyis ami nála ezzel egyértelmű, amelyek magyarosak. Néhány vonással, széles tónusokkal, egy pár folttal mindig egy-egy jellemző epizódot ragad ki az életből, s ha átnézünk egy csomó Pörge féle rajzot, jóformán az egész hétköznapi magyar életet látjuk. Különös kedve telik a vásárosok ábrázolásában, de emellett a Balaton poézisét, az Alföld báját éppen úgy meg tudja érzékíteni, mint a Mátrának ölelkezését a futó fellegekkel.

Különös, szokatlan tehetsége az, hogy festeni tud az irónnal. Látjuk a nagy ponyvák piszkos tónusait, a vásárosasszonyok tarka tömegét, a napfoltos házfalakat, a kócos, girhes gebét, a nyájnak lágy, a füvel összeolvadó színét, s az egészséges arcpírt a pásztor képén. Pedig sohasem használ mást, mint laposra faragott puha, fekete irónt. Viszont a festményei egytől egyig pompás rajzok, amelyeket mintha az imént tépett volna ki a vázlatkönyvéből. Egy-két felkent színecske, semmi mesterkedés, s mégis hihetetlen effektusokat képes elérni apró vásznain. Talán azért, mert Pörge nemcsak az alakjainak a lelkét keresi és rögzíti meg, hanem — tehát igaza van az antik mitológiáknak — a fáknak, a víznek, a sziklának is.

támaszt. Erre mutatnak a *brassói Gazettának azon vélekedései, hogy a paktum eredménye semmi esetre sem lehet az oláh nemzetiségi párt leszerelése, felbomlása*, valamint a romániai lapok kijelentései, hogy csak a *nemzetiségi autonomia* (vagyis a külön oláh állampolgárság) alapján köthetik meg a románság magyarországi vezetői a megegyezést.

Mi ez alkalommal nem kívánunk a kérdésben sem a feltétlen bizakodás, sem a feltétlen bizalmatlanság álláspontjára helyezkedni s ezért bizva a nemzet erejében és igazságában: várjuk be a tárgyalások végeredményét; *őszinte kifejezést adunk azonban a felett kételkedésünknek, hogy a tárgyalások a magyar állameszme sérelme nélkül sikerre vezethetnének*, mert nem bizunk abban, hogy az oláh nemzetiségi túlzók meggyőzhetők lennének azon alapok helyességéről, melyeket a fentiekben körvonalaztunk. Mi örülnénk a legjobban, ha az ellenkező föltevés lenne igaz.

Röviden föl kell említenünk a Pesti Hirlap szenzációs leleplezését a románszerb osztozkodási konvencióról is. — Ezt mi már a legelső hir vétele alkalmával apokrifnek tartottuk. — Nem volt hihető, hogy a román és szerb kormányok ennyire mertek volna menni a merészségben és perfidiában. — Nagy hibának tartanók azonban a magyarság részéről, ha ennek a dolognak a kelleténél csekélyebb jelentőséget tulajdonitana, mert mindaz, amit mi a Célban a nagy szerb és nagy román ábrándokat és terveket illetőleg a mult év folyamán teljes objektivitással megirtunk, nagyon is hihetővé, sőt bizonyossá teszi: hogy *ezekkel az osztozkodási és foglalási ábrándokkal és tervekkel igen is tele van a szerb és román nép lelkülete* s ha a magyar nemzet ezekkel a jogosulatlan és szemérmetlen aspirációkkal szemben kellő erőt nem mutat, csak a véletlennek, a szerb és román népre, a legutóbbiakhoz hasonló kedvező alakulástól függ, mikor jutnak ezek az aspirációk a román és szerb kormányok programmjába is. — *Mi tehát újból csak azt javasolhatjuk: fejtse ki és fokozza erőit, legyen résen és tartsa szárazon puskaporát a magyar.*

z.

IRODALOM · MŰVÉSZET

KÉT MAGYAR KIÁLLITÁS.

Irta: Dr. NYÁRY ALBERT báró.

Mindig nagy örömünkre szolgál, ha olyan művészek sikeréről számolhatunk be, akik nem érzik szükségét annak, hogy a holland halászkunyhók poézisét, a breton parasztok egyszerű idilljeit, a Kelet tobzódó szivességét keressék fel. Egy igazi, meglátó művész Magyarországon mindig talál ecsetére méltó témát. De ahhoz, hogy a mi hazánk kimeríthetlen kincseit észrevegye, magyarnak kell születnie, fajunkhoz kell eredet szerint tartoznia. Különben nem nyitja meg a szemét a magyar géniusz, s elmegy a gyémánt mellett, mert nem tudja megkülönböztetni a kavicstól.

A Cél 1914. 1. szám

Pörge Gergely

Meghivó.

A FÜGGETLEN MŰVÉSZEK TÁRSASÁGA kiállitási termükben, Erzsébet körut 41. I. em. (Dob ucca sarok) a Nemzetközi Vásárral párhuzamosan

Tavaszi képvásárt

rendez, melyen eladásra kerül néhai PÖRGE GERGELY festőművész collektioja is, melynek megtekintésére tiszteletttel meghivja ~~Nagyságodat~~ ~~Méltóságodat~~ *Nagyságodat*

a Független Művészek Társasága
Elnöksége.

A kiállitás f. évi május hó 6-án d. u. 5 órakor nyilik és f. hó 17-én zárul. — A kiállitás nyitva van d. e. 11 órától d. u. 2 óráig és d. u. 4 órától este 8 óráig.
A BELÉPÉS DIJTALAN.

FÜGGETLEN MŰVÉSZEK TÁRSASÁGA
Budapest,
VII., Erzsébet-körut 41.
Telefon: J. 370-30.

NYOMTATVÁNY

~~Nagyméltóságu~~
~~Méltóságos~~
Nagyságos

nemes dédi Király Kálmán urnak ~~urnőnek~~

BUDAPEST

VII ker., Andrássy ut ~~utca~~ ~~tér~~ 73/75 sz. I. 109

MDK

Pörge Gergely

Major udvar, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.

Műcs. 1927. jan.

MDK

Pörge Gergely

Vásár, of.

M. táj- és életképkiáll. 19-20. sz. Műcs.
1927. jan.

Pörge Gergely

MDK

Rossz vásár, olf.

Ujpesti vásár, olf.

Műcsarnok 191o. tavaszi kiállitás

PÖRGE GERGELY /1858-1930/

Badacsonyi halászok. Olajf. 31x47.
Negyvenhárom ceruzarajz.
Cigányok. Olajvázlat. 23x33.
Falusi udvar. Olajf. 23x31.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 33.oldal
95.aukcio

MDK

Pörge Gergely, festö

Vásári részlet.	Olf.
Ujpesti vásár.	"
Aquincum.	"
Öszi fahordás.	"

Budai Vigadó.-Képzöm.kiáll. 1921.okt. Kat. 4.l.

MDK

Pörge Gergely, festőm. -graf.
XXXXXX.

Delelö birkák. Krétarajz.

Ujpesti piac. Ceruzarajz.

Gyümölcsvásár. "

Mücs.-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
Akv.- és Paszt.festök Egyes. és Graf. Egyes.-nek kollekcióiból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 50.l.

MDK

Pörge Gergely,festöm.

említésre méltó müvel szerepel.

/gy./: A mücsarnok téli tárlata.
Képzömüvészet.1929. 16.sz. 25-28.l.

MDK

Pörge Gergely, festöm.

Nincen hiány a tájképben a III. teremben.

Nyári hangulatot látunk P.G. müvén, azonkivül a vásár eleven képét.

? kiállitás. III. terem.
Müvészet.1918. 4.1.

MDK

Pörge Gergely

Piac-részlet. Olajf.
Turi vásár sátor nélkül. Olajf.
Őszi tarlón. "

KMT 1910/11. téli kiáll. 39.l.

Pörge Gergely

Ujpesti vásar részlet. Olajf.
Tiszasülyi parasztudvar. "

KNT 1910/11. téli kiáll. 39.l.

MDK

Pörge Gergely

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Pörge Gergely

Mütárlat Ujpesten. Uj Idők 1899. V. 37. sz.
815.l.

MDK

. Pörge Gergely

Delelés. Rajz

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll. kst. 64.l.

M.D.K.

Pörge Gergely

Kunsági Elek: "Aukciókiállitás az Árverési Csarnokban" cimmel ir arról, hogy a müvész alkotásai szerepelnek a fenti kiállitáson.

Szinházi Élet. Bp. 1935. május 12-18. XXV. évf. 2o. sz. 96. lap

MDK

Pörge Gergely

Petőfi kiskörösi szülőháza az udvar felől.
Pörge Gergely rajza. Repr.

Vasárnapi Ujság, 1909. 56.évf. 30.sz. 623.lap

Börge Gergely MDK

Aquincumi Dunapart, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Pörge Gergely MDK

Megadtad a mindennapi kenyerünket, olf.

Cigánytanya, olf.

Csárda előtt té len, olf.

Cigánypiutri, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Pörge Gergely MDK

Künn a mezőn

Kilátás az aquincumi Dunapartról

Mücsarnok 1925 tavaszi tárlat

Pörge Gergely MDK

Télen a csárda előtt

Szalmabehordás

Mucsarnok 1925 tavaszi tárlat

MDK

Pörge Gergely

Kitünő művekkel szerepelt a Nemzeti Szalon tav.kiallitásan.

Zeno: A Nemzeti Szalon tav.kiallitása .

Vasárnapi Ujság, 1909. 56.évf. 485.l.

MDK

Pörge Gergely

Rossz vásár.Olajf.
Hetivásár. "
Vásárrészlet. "

Képzőm.Tars.1909.tav.kiáll.kat.29.l.

MDK

Pörge Gergely, festöm - graf.

Baromfivásár. Ceruzarajz.

Vásárrészlet. " "

Mücs.-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. Hagyat. kiáll.
és
Akv.- és Paszt. festök Egyes. és Graf. Egyes.-nek kollekcióiból rendezett kiáll. 1912. márc. Kat. 51.1.

Pörge Gergely MDK

Majorudvar, olf.

Őszi világ, olf.

Nyári felhők, olf.

Őszi napsugárban, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely

MDK

Tavasz felé, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Pörge Gergely MDK

Rossz vásár, olf.

Hetivásár, olf.

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Pörge Gergely MDK

Gyümölcsös kocsi, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállítás

Pörge Gergely

MDK

Az aqzincumi Dunapartról, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállítás

Pörge Gergely MDK

Baromfivásár, ceruza

Vásárrészlet,ceruza

Mücsarnok 1912.Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell- és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállitásai

Pörge Gergely

MDK

Ujpesti piac, ceruza

Gyümölcsvásár, ceruza

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell- és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállításai

MDK

Pörge Gergely

Tengerparti részlet Fiume mellett. Repr. Pörge Gergely rajza.

Vas.Ujs. 1911. 58.évf. 6.sz. 109.lap

MDK

Pörge Gergely

Delelő birkák, krétarajz

Mücsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell- és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

Pörge Gergely MDK

Ujpesti piac, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Vásárosok, olf.

Kilátás Budapest felé az akvinkumi Dunapartról, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely

MDK

Déli pihenő, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Alföldi tanyarészlet, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely, festöm.

balatoni tájai a felejhetetlenül szép Mészöly képeket juttatják eszünkbe.

Vas. Ujs. 1912. 927.1.

Pörge Gergely MDK

Baromfivásár, olf.

Zöldségvásár, olf.

Piacrészlet, olf.

Hetivásár, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Pörge Gerrelÿ

Bromtvæst, olf.

Naldehydæst, olf.

Phenolæslet, olf.

Methylæst, olf.

Pörge Gergely MDK

Dinnyevásár, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Mezei munka, olf.

Őszi vásár, olf.

Balatoni halászok, olf.

Balatoni részlet, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Magyar parasztudvar, olf.

Őszi hangulat, olf.

Akarattyai szakadék, olf.

Mücsarnok 1927/28 téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Turi vásár sátor nélkül, olf.

Hazafelé, olf.

S énaszállitás a Dunán, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely

Vázlatok

Nemzeti Szalon nemzetközi graf. kiáll. 1900.
36.l.

MDK

Pörge Gergely

Kaszálás, olajvázlat

Nemzeti Szalon nemzetközi graf. kiáll. 1900.
36.l.

Pörge Gergely MDK

Dunai halászok tanyája

Műcsarnok 1927 őszi kiállítás

Pörge Gergely MDK

A cigány jósnő háza előtt

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Pörge Gergely

Műcsarnok téli tárlatán balatoni és römaifürdői tájrészletei szerepeltek.

PH. 929. XII. 24.

Pörge Gergely

Műcsarnok téli tárlatán szerepelt

M. 929. XII. 22.

Pörge Gergely

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Pörge Gergely

Szerepelt a Múcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Pörge Gergely

Műcsarnok téli tárlatain szerepelt

MH. 929. XV. 22.

Pörge Gergely

Műcsarnok téli kiállításán táj-
képe szerepelt.

8 ó 4. 929. XII. 22.

Pörge Gergely

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

Sárai Újság 1930. III. 15.

Pörge Gergely

P. H. 929. XII. 20

— **Képkiállitás Ujpesten.** Az ujpesti Közművelődési Körben válogatott anyaggal rendezik meg gyüjteményes kiállitásukat: *Pörge Gergely, Pálya Celesztin, Heyer Artur, Rubovics Márk, Szentgyörgyvári Gyenes Lajos, Rainerné Istvánffy Gabriella, Kristsori Szebeni Jenő* és *Galla Endre* ismertnevü jeles festőművészek. A magasni óju kiállitást Ujpest város nevében *Semsey Aladár* polgármester nyitotta meg nagyszámu s előkelő közönség jelenlétében. A kiállitás folyó hó 26-ig lesz nyitva.

P. H. 929. XII. 20.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-

Utalványszám ...../Bi.....ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

Pörge Gergely MDK

Tanyarészlet, olf.

Vásárrészlet, olf.

Parasztudvar, olf.

Csendqa Balatonon, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Pörge Georgiy

Tanyarészlet, olt.

Vásártéri részlet, olt.

Parasztudvar, olt.

Csendes Balaton, olt.

Pörge Gergely

Szerepel a Független Művészek Társaságának klubhelyiségében (Erzsébet Kt. 41) rendezett Karácsonyi Képvásáron.

P. H. 929. XII. 22.

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Őszi vásár, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Faluvége, olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Pörge Gergely

MDK

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Pörge Gergely MDK

Patak mentén, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Pörge Gergely MDK

Lekaszálták már a rétet,olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Pörge Gergely MDK

Zöldséges bolgárok a piacon, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Pörge Gergely MDK

Zöldségvásár, olf.

Őszi vásár, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Ujpesti vásár, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Pörge Gergely

Mezei munka.Olajf.
Őszi vásár.Olajf.
Balatoni halászok.Olajf.
Balatoni részlet.Olajf.
Dinnyevásár.Olajf.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat. 49.l.

Pörge Gergely MDK

Faluvége, olf.

Vásárra, olf.

Hortobágyi tanyarészlet, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely

Felvinczi Takács Z.: Szüle Péter. Bpest. 1923.

MDK

Börge Gergely

Pelvinesi Tamás Z.: Exotic letter. Épcsa. 1925.

Pörge Gergely MDK

Major udvar, olf.

Műcsarnok 1927. táj- és életképkiállitás

Pörge Gergely MOK

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Az aquincumi Dunapartról, olf.

Őszi behordás, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

1

Pörge Gergely MDK

Tátra-Lomnic, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Ujpesti vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Pörge Gergely

Piaci részlet, olf.

Műcsarnok 192o-21 téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Faluvége, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Pörge Gergely

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

BDK

MDK

Pörge Gergely

Ösz végén c. rajza. Repr.

Vas.Ujs. 1917. 64.évf. 689.lap

MDK

Pörge Gergely

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Művészet 1918. 50.l.

MDK

Pörge Gergely

Aquincumi Dunapart.Olajf.
Őszi verőfény.Olajf.
A nagy Dunán.Olajf.
Palotai parasztudvar.Olajf.

Műcsarnok, 1911/12. téli kiall.

MDK

MDK

Pörge Gergely

Vásárrészlet.Olajf.
Alkonyat a búzaföldön.Olajf.
Itatás a Balatonon.Olajf.
Részlet a Balaton partjáról.Olajf.

Képzőm.Társ. 1912/13.téli kiáll.kat. 50.l.

MDK

Pörge Gergely

Duna mentén.Olajf.
Balatoni halászok.Olajf.
Dunaparti halászkunyhó.Olajf.
Piaci részlet.Olajf.

Képzőm.Társ. 1912/13.téli kiall.kat. 50.l.

MDK

Förge Gergely

Az akvinkumi Dunapartról.Olajf.
Gyümölcsös kocsi.Olajf.

KMT 1912.tav.kiáll. 44.l.

MDK

Pörge Gergely

Déli pihenő.Olajf.
Vásárosok.Olajf.
Kilátás Budapest felé az akvinkumi
Dunapartról. Olajf.
Ujpesti piac.Olajf.

KMT 1912.tav.kiall. 44.l.

MDK

Pörge Gergely

"Tengerparti részlet Fiume mellett." c. rajzának repr.

Vas.Ujs. 1911. 58.évf. 109.lap

MDK

Pörge Gergely

Képzőművészet 1929. 16. sz. 27.l.

Pörge Gergely MDK

A nagy Dunán, olf.

Palotai parasztudvar, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Pörgő Gergely MDK

Hetivásár, olf.

Vásár, olf.

Aquincumi Dunapart, olf.

Őszi verőfény, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Pörge Gergely MDK

Ujpesti piac, olf.

Vásárrészlet, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Pörge Gergely MDK

Hiszek Magyarország feltámadásában, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

1/. MDK

Pörge Gergely, festőm.

877. Tanya. Olf. J.l.b.
878. Tanya. Olf. J.l.b.
879. Mezei munka. Olf. J.l.b.
880. Idyll a mezőn. Olf. J.l.j.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. rk. sz. 35.l.

Pörge Gergely, festőm.

881.	Dunai halászok.	Olf.	J.1.j.
882.	Tanya.	Olf.	J.1.j.
883.	Falusi táj.	Olf.	J.1.j.
884.	Tanya.	Olf.	J.1.b.
885.	Tanya előtt.	Olf.	J.1.b.

Árverési Különy.1928.ápr. 3.cs.sz. 35.l.

Pörge Gergely MDK

Vásár, olf.

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Pörge (Gergely?)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. f. 777 - 782. l.

Nap Tavassi Tárlat (Műcsarnok)

Pörge Gergely

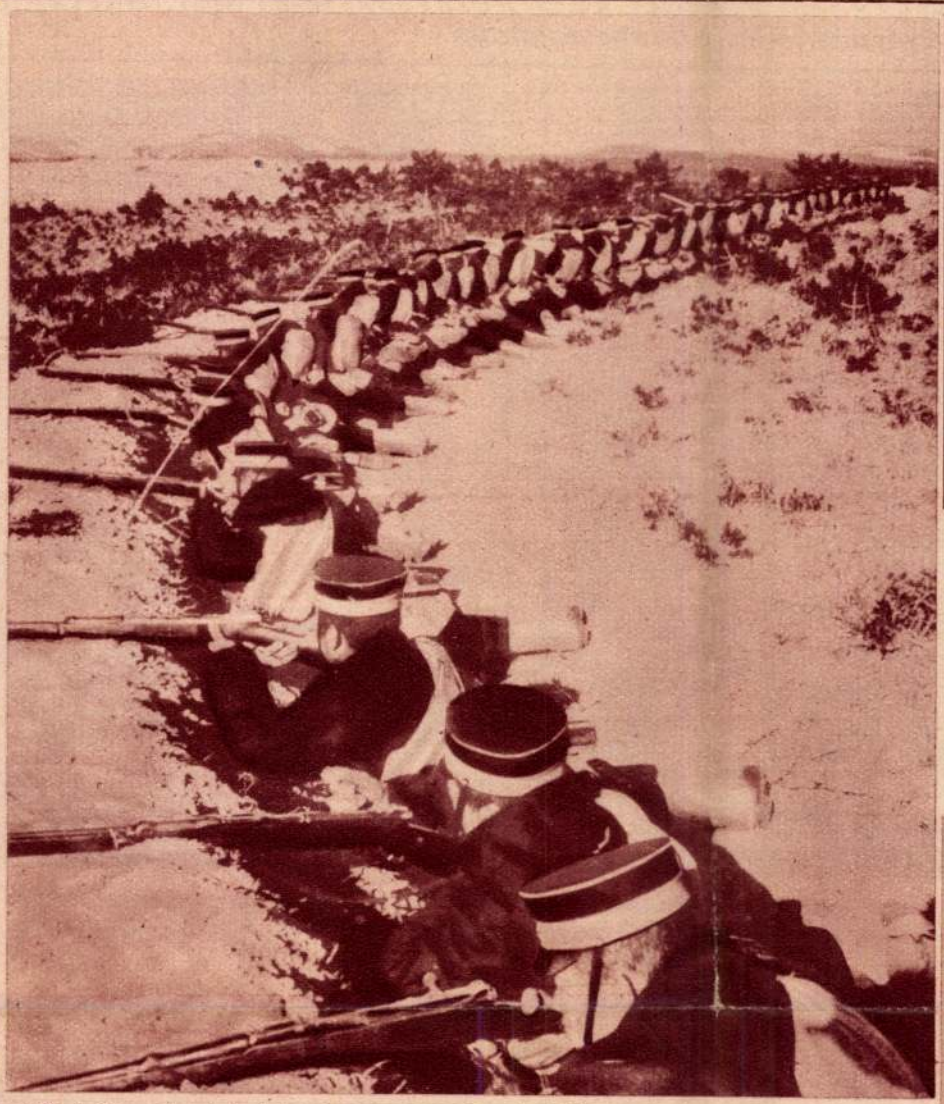

Most 30 esztendeje folyt le az orosz-japán háboru, mely az oroszoknak a Sárga-tenger feletti uralmuk elveszitésébe került. Szinte megfiatódva nézzük ezt az egykoru képet, a fievenyészett földfiányás fedezéke mögül fekve tüzelő japán csatársort, amely döntő jelentőségüvé vált fiarcászati ujitásnak tudvalevőleg a japánok voltak a megteremtői

Bencze Erzsébet (Trenton, N. J.) és ifj. Kovács Andor (Brownsville, Pa.) Amerikában született ifju magyarok, akiket a Magyarok Világkongresszusa budapesti irodája ingyen fiazautazási jeggyel tüntetett ki, mint a második amerikai magyar generáció részére kiirt fiazafias pályázat első nyerteseit. (Főlapunk f. hó 15-iki számának 9-ik oldalán megjelent cikkéfiez.)

Desirée Halban-Kurz, a tragikusan korán elfialt Selma Kurz világfiitü kamaraénekesnő leánya, aki most első fellépése alkalmával azzal lepte meg a világot, fiogy megtévesztésig szerencsés örököse édesanyja gyönyörü fiangjának

Pörge Tünde énekesno, néfiai Pörge Gergely festőművész leánya, a zeneakadémia fiangversenyén feltünt kellemes fiangjával

(Tizian felv.)

A bolseviki lázadás leverésében elesett hősi halottak temetése Bécsben
(Gyászszertartás a Rathausplatzon)

A szembenállók első sorában látjuk (balról jobbra) Fey alkancellárt (rohamsisakban), mögötte Starhemberg herceget, Schönburg-Hartenstein és Schuschnigg minisztereket, Smitz helytartót és Miklas köztársasági elnököt. Az oltár előtt Innitzer hercegérsek áll, a jobbszélen Dollfuss kancellár gyászbeszédét mondja

A hősi halottak koporsói ötven, virágokkal koszorúkkal díszített katonai autón a Rathaus előtt

Pörge Gergely festő

Népszava XXXVIII.1910 ápr.16.
90 sz. 5 lap.
Plágiummal vádolt festő.

Jönge Gergely festő x x.

Pásztortűr, 1928. 4 sz.

8 § l.

Dr. Décsei Gera: Szüle Péter

Pörge Gergely festö Hbl

Budapesti Hirlap. 1884 XI. 9.

146. n. 3. o. (h. és M.)

Pörge Gergely festő

Pesti Hirlap, 1882. nov. 13. 3.
Müvészeti ösztöndijak

Pörge Gergely festő

Pesti Hirlap. 1881. nov. 9. S.

öszlöndijak magyar művészek

részére

Pörge Gergely

Katol.Szemle.1930.I.449-58.l.

Pörge Gergely festő

Budapesti Szemle, 1908.

CXXXIII. 122.-130. l. Erdey Aladár:

Őszi Tárlatok.

P ö r g e Gergely festő

M Ü V É S Z E T
II.évf. 1903.
75-76.
"Müvásár"

Pörge Gergely, festő

Pásztortűz, 1928. 4 sz.

88. l.

Dr. Décsi Géza: Szűcs Péter

Rossi

Pester Lloyd, 1867
XIV.évf.230.sz., 4.o.

Mandel Sándor régiség-és könyvkeres
kedő/Pest, Nádor -u.2./

Pörge Gergely festő.

Népszava XXXVIII.1910 ápr.16.
90 sz. 5 lap.

Plágiummal vádolt festő.

Pörge Gergely festőművén.

8 órai Ujság.
1929. II. 19., 6. old.
(:Hirek:)

Pörge Lestr"

Pirai Ilyság

1924 okt. 26. 6. l.

Pörge Lestő

8 órai tyrég

1925 máj. 16.

Pörge Gergely festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1923. nov. 4. 5

b. a. a Műcsarnok őszi tárlata

Pörge Gergely MDK

Ujpesti piac, olf.

Hetivásár, olf.

Fóthi párasztut, olf.

Vásárrészlet, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely

Gyöngyössy N.: A mai magyar művészet. Bp. 1916. 19.l.

Pörge Gergely (1858-1930)

Itatónál. Oljf.

Káposztásmegyeré hangulat. Oljf. Sign. 901.

Mezőturi vásár. Oljf. Sign. 909.

Dunaparti részlet a Római fürdőnél.
Oljf. Sign.

Kilátás az óbudai szigetről.
Oljf. Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Pörge Gergely (1858-1930)

Dunai táj.
Oljf.

Szendrői táj.
Oljf.

Patak mentén.
Oljf. Sign.1915.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Pörge Gergely MDK

Kutnál, vöröskréta

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Pörge Gergely

Tájképekkel megjelenő
műszaknok tavaszi tárlatára

Magyarság 1925 v. 16

Pösge Gergely

Több képe szerepel a
Műcsarnok téli tárlatán

Ujság 1926 II. 28

Pörge Gergely (1858-1930)

Behavazott tanya. Oljf. Sign.

Barofiudvar. " " 916.

A Dunapart Aquincumnál. Oljf. Sign. 908.

Budapest, északi legszélsőbb határa. Oljf. Sign. 915.

Az óbudai Illés malom. Oljf. Sign. 913.

Várpalotai részlet. Oljf. Sign.

Dunamentén. " " 911.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke Budapest 1952.

		Kikiáltási ár pengőben
315.	PESKE GÉZA (1859—1934), Leányka kecskékkel. Olajfestmény. 100×125. (Jelzett.)	60.—
316.	PIERRE, CLAUDE (1803—1854), Férfi képmás. Vízfestmény. 13×9. (Jelzett.)	20.—
317.	PIGNONI, SIMONE (1614—1698), Szent Katalin eljegyzése. Olajfestmény. 135×155 . . . . . *(Illusztrálva a címlapon.)*	1200.—
318.	PÓLYA TIBOR (1886—1937), Kastély. Olajfestmény. 70×55. (Jelzett.)	25.—
319.	—, Kézimunkázó nő. Olajfestmény. 48×62. (Jelzett.)	30.—
320.	PÖRGE GERGELY (1858—1930), Tizenkét kis olajvázlata	240.—
321.	—, Baromfivásár. Olajfestmény. 18×29 . . .	24.—
322.	—, Vásár. Olajfestmény. 18×25. (Jelzett.) . .	24.—
323.	—, Tájképek. Hét olajfestmény	160.—
324.	—, Legelő gulya. Olajfestmény. 20×29. (Jelzett.)	24.—
325.	—, Rákosi-Szántó. Olajfestmény. 17×27. (Jelzett.)	24.—
326.	—, Tájkép. Olajfestmény. 33×20	20.—
327.	—, Rákospalotai részlet. Olajfestmény. 25×37. (Jelzett.)	24.—
328.	—, Bibliai hangulat a mezőn. Olajfestmény. 18×28. (Jelzett.)	35.—
329.	—, Baromfivásár. Olajfestmény. 37×18. (Jelzett.)	32.—
330.	—, Vásár. Olajfestmény. 17×28. (Jelzett.) . .	40.—
331.	—, Fóti parasztok. Olajf. 18×29. (Jelzett.) . .	35.—
332.	—, Téli világ. Olajfestmény. 24×35. (Jelzett.) .	40.—
333.	—, Hazafelé. Olajfestmény. 25×39. (Jelzett.) . .	40.—
334.	—, Tanya. Olajfestmény. 24×32. (Jelzett.) . .	32.—
335.	—, Két olajfestmény és hat rajz	180.—
336.	—, Három olajfestménye, 1 vízfestménye és 22 ceruzarajza .(Összesen 26 darab.)	200.—
337.	—, Erdőrészlet. Olajfestmény. 35×25. (Jelzett.)	32.—
338.	—, Téli hangulat. Olajfestmény. 32×24. (Jelzett.)	32.—
339.	—, Lóvásár. Olajfestmény. 20×30. (Jelzett.) .	30.—
340.	—, Az akarattyai part. Olajfestmény. 18×28. (Jelzett.)	20.—
341.	—, Öt olajfestménye	220.—
342.	—, Öt olajfestménye	150.—
343.	—, Falusi utca. Olajfestmény. 18×27. (Jelzett.) .	40.—
344.	—, Tanya. Olajfestmény. 16×21. (Jelzett.) . .	21.—
345.	—, Krumpliszedés. Olajfestmény. 11×20. (Jelzett.)	26.—
346.	—, Ködös táj. Olajfestmény. 18×29. (Jelzett.) .	32.—
347.	—, Szántás. Olajfestmény. 14×21. (Jelzett.) . .	26.—
348.	—, Vásár. Olajfestmény. 20×30. (Jelzett.) . .	32.—
349.	—, Tanya. Olajfestmény. 25×37. (Jelzett.) . .	40.—
350.	—, Paraszt udvar. Olajfestmény. 24×30. (Jelzett.)	40.—

Árverési Körlevél 1939, 4 rk. sz.

Kikiáltási ár pengőben

351. —, Kilenc olajvázlata . . . . . 450.—
352. —, Közelgő vihar. Olajfestmény. 24×39. (Jelzett.) 80.—
353. —, A hős halála. Olajfestmény. 36×42. (Jelzett.) 48.—
354. —, Havas út. Olajfestmény. 48×47. (Jelzett.) . 40.—
355. —, Szárnyaszegetten. Olajfestmény. 28×18. (Jelzett.) . . . . . 32.—
356. PRAVOTINSZKY LAJOS (1880—1932), Vihar. Olajfestmény. 50×65 . . . . . 6.—
357. PRIHODA ISTVÁN, Majális. Rézkarc. 36×46 . 6.—
358. REIFFENSTEIN, LEO, Dürer Albert, Miksa császárt festi. Olajfestmény. 55×45. (Jelzett.) . 150.—
359. REINHARD KÁROLY (1872—1909), Eötvös Károly törzsasztala. Tus és szépia. 20×28. (Jelzett.) . . . . . 10.—
360. REISSMANN KÁROLY MIKSA (1856—1917), Keleti táj. Vízfestmény. 23×40. (Jelzett.) . . 20.—
361. RÉTI ISTVÁN, Kékruhás nő. Olajfestmény. 55×45 . . . . . 75.—
362. —, Önarckép. Olajfestmény. 45×60 . . . . . 100.—
363. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861—1927), Ráczörs télen. Olajfestmény. 46×30. (Jelzett.) . . . . 140.—
364. —, Tájkép. Olajfestmény. 30×40. (Jelzett.) . . 80.—
365. —, ÖNARCKÉP. Pasztell. 53×43. (Jelzett.) . . 700.—
366. ROSKOVICS IGNÁC (1854—1915), Szent István. Olajfestmény. 13×18 . . . . . 40.—
367. RÖSSLER, J., Merengés. Olajfestmény. 38×28. (Jelzett.) . . . . . 40.—
368. ROTTMANN MOZART, Családi öröm. Olajfestmény. 135×100. (Jelzett.) . . . . . 96.—
369. —, Ünnep. Olajfestmény. 91×115. (Jelzett.) . . 160.—
370. —, Cigányasszony gyermekével. Olajfestmény. 80×60. (Jelzett.) . . . . . 70.—
371. —, Családi boldogság. Olajfestmény 100×110. (Jelzett.) . . . . . 160.—
372. —, Nő rózsákkal. Olajfestmény. 80×60. (Jelzett.) 70.—
373. RUDNAY GYULA, Fasor. Olajfestmény. 46×58. (Jelzett.) . . . . . 200.—
374. —, Tájkép. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . . 120.—
375. —, Nő korsóval. Olajfestmény. 60×43. (Jelzett.) 70.—
376. RUSZTI GYULA, Keresztállítás. Olajfestmény. 28×28. (Jelzett.) . . . . . 15.—
377. RUSZTY GYULA, Forradalom. Olajfestmény. 60×70. (Jelzett.) . . . . . 60.—
378. SCHÄFFER, AUGUST (1833—1916), Flüelen látképe. Olajfestmény. 18×25. (Jelzett.) . . . 40.—
379. SCHNEIDER JAKAB, Önarckép. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.) . . . . . 8.—

Pörge Gergely

98 **Deák Ebner Lajos.** Kenessei felföld. Olajf és tempera. Eladó.
*94 **Deák Ebner Lajos.** Tanulmány. Olajf. Eladó.
95 **dobai Székely Andor.** Városépitők. Olajf. Eladó.
96 **dobai Székely Andor.** Készülő ház. Olajf. Eladó
97 **dobai Székely Andor.** A ringlspiel. Olajf. Eladó.
98 **dobai Székely Andor.** A füleki templomtér. Olajf. Eladó.
99 **dobai Székely Andor.** Rideg napsütés. (Fülek.) Olajf. Eladó.
100 **dobai Székely Andor.** Narancsok. Olajf. Eladó.
101 **dobai Székely Andor.** Charentoni reggel. Pastel. Eladó.
102 **Pörge Gergely.** Alföldi tanyarészlet. Olajf. Eladó.
103 **Pörge Gergely.** Alkony az Alföldön. Olajf. Eladó.
104 **Pörge Gergely.** Pusztai kaszinó. Olajf. Eladó.
105 **Pörge Gergely.** Téli vásár. Olajf. Eladó.
106 **Pörge Gergely.** Tanyai kútnál. Olajf. Eladó.
107 **Pörge Gergely.** Kolopi major. Olajf. Eladó.

V. TEREM.

108 **Poll Hugó.** Vörös hangulat. Pastel. Eladó.
109 **Poll Hugó.** Sárga hangulat. Pastel. Eladó.
110 **Poll Hugó.** Pipacsok. Pastel. Eladó.
111 **Poll Hugó.** Parasztgyerek. Pastel. Eladó.
112 **Poll Hugó.** Kisoroszi határban. Pastel. Eladó.
113 **Poll Hugó.** Halászbárka. Pastel. Eladó.
114 **Nyilasy Sándor.** Falusi ház. Olajf. Eladó.
*115 **Bruck Miksa.** Mise előtt Olajf. Eladó.
116 **Bruck Miksa.** Körmöcbányai kaputér. Olajf. Eladó.
117 **Bruck Miksa** Sziklás völgy. Olajf. Eladó.
118 **Bruck Miksa.** Ambitus. Olajf. Eladó.

Képzőm. Társ. 1909/10.
Téli kiáll. Cat.

119 **Knopp Imre.** Utcarészlet. Olajf. Eladó.
120 **Knopp Imre.** Könyvbuvár. Olajf. Eladó.
121 **Knopp Imre.** Régi kis városból. Olajf. Eladó.
122 **Knopp Imre.** Esti napsugarak. Olajf. Eladó.
123 **Knopp Imre.** Női arckép. Olajf. Magánt.
124 **Poll Hugó.** Tonhalak kirakodása. Pastel. Eladó.
125 **Poll Hugó.** Kisoroszi szigetorrban. Pastel. Eladó.
*126 **Poll Hugó.** Breton vásár. Pastel. Eladó.
127 **Poll Hugó.** Nyilasban. Pastel. Eladó.
128 **Poll Hugó.** Két breton leány. (Tanulmány.) Pastel. Eladó.
129 **Poll Hugó.** Le passage Concarneauban. Pastel. Eladó.
130 **Poll Hugó.** Tarló. Pastel. Eladó.
131 **Poll Hugó.** Nyirfák. Pastel. Eladó.
132 **Poll Hugó.** Biró háza Pastel. Eladó.
133 **Poll Hugó.** Ősszel. Pastel. Eladó.

VI. TEREM.

134 **Zord Arnold.** Virágos udvar. Olajf. Eladó.
135 **Zord Arnold.** Mályva rózsák. Olajf. Eladó.
136 **Kiss Rezső.** Spanyol nő. Olajf. Eladó.
137 **Zord Arnold.** Árnyékban. Olajf. Eladó.
138 **Klauzál Mária.** Moos-Hütte. Olajf. Eladó.
139 **Romek Árpád.** Verőczei Dunaág. Olajf. Eladó.
140 **Klauzál Mária.** Fűrészmalom. (Hangulatkép). Olajf. Eladó.
141 **Kádár Béla.** Hegyoldal. Pastel. Eladó.
142 **Kádár Béla.** Gondolkodó nő. Pastel. Eladó.
143 **Balló Mariska.** Akt. Pastel. Eladó.
144 **Kádár Béla.** Dunapart. Pastel. Eladó.

Pörge Gergely

VI. TEREM.

129 **Stein János Gábor.** Lesben. Olajf. Eladó.
130 **Bosznay István** Brixeni halastó. Olajf. Eladó.
131 **Basch Árpád.** A Vág. Olajf. Eladó.
132 **Basch Árpád.** Homokos part Orsovánál Olajf. Eladó.
133 **Basch Árpád.** A moraváni kistemplom. Olajf. Eladó.
134 **Basch Árpád.** Ada-Kaleh kapuja. Olajf. Eladó.
135 **Basch Árpád.** A szerb hegyek között. Olajf. Eladó.
136 **Basch Árpád.** A Duna Orsovánál. Olajf. Eladó.
137 **Basch Árpád.** A Besnyő erdőben. Olajf. Eladó.
138 **Basch Árpád.** Trencséni táj. Olajf. Eladó.
139 **Basch Árpád.** Eső után (Tétény). Olajf. Eladó.
140 **Kölber Dezső.** Lépcsőterrasz Lussingrandéban. Olajf. Eladó.
141 **Kölber Dezső.** Pojánka a Tátrában. Olajf. Eladó.
142 **Háry Gyula.** Gomba-utca a Gellérthegyen, Buda. Olajf. Eladó.
143 **Tölgyessy Arthur.** Bujdosó hold. Olajf. Eladó.
144 **Kacziány Adrienne.** Alföldi szélmalom (hajnali hangulat). Olajf. Eladó.
145 **Pörge Gergely.** Piac-részlet. Olajf. Eladó.
146 **Pörge Gergely.** Turi vásár sátor nélkül. Olajf. Eladó.
147 **Pörge Gergely.** Őszi tarlón. Olajf. Eladó.
148 **Bachmann Károly.** Csendélet. Olajf. Eladó.
149 **Bachmann Károly.** Csendélet. Olajf. Eladó.
150 **Pörge Gergely.** Újpesti vásár részlet. Olajf. Eladó.
151 **Pörge Gergely.** Tiszasülyi parasztudvar. Olajf. Eladó.
152 **Pörge Gergely.** Hetivásár. Olajf. Eladó.
153 **Rubovics Márk.** Országút. Olajf. Eladó.
154 **Rubovics Márk.** Megyeri szigetrészlet. Olajf.

Képzőm. Tars. 1910/11 -

VII. TEREM.

155 **Mérő István.** Falusi interieur. Olajf. Eladó.

156 **Moldvai Krajna János.** Szép Ilonka. Olajf. Eladó.

157 **Kukán Géza.** Traviata. Olajf. Eladó.

158 **Kiss Rezső.** Ego sum via, veritas et vita. Olajf. Eladó.

*159 **Mérő István.** Reggeli után. Olajf. Eladó.

160 **Krutsay Ferenc.** Főpróba. Olajf. Eladó.

161 **Kunwald Cezár.** Férfiarckép. Olajf. Magánt.

162 **Kézdi-Kovács László.** Tavaszi sejtelmek. Olajf. Eladó.

163 **Endrey Sándor.** Keglevich Ilona grófnő arcképe. Olajf. Magánt.

164 **Pap Emil.** Október elsején. Olajf. Eladó.

*165 **Borúth Andor.** Gyulai Pál arcképe. Olajf. Eladó.

166 **Neogrády Antal.** Mezei út. Olajf. Eladó.

167 **Gémes Gindert Péter.** Dr. B. J. úr. képmása. Bronzszobormű.

168 **Gaal M. Nándor.** Tanulmányfej. Szobormű. Eladó.

169 **Lányi Dezső.** Hegedüs Gyula képmása. Szobormű. Eladó.

170 **Liipola Yrjö.** Arcképszobor. Gipszszobormű. Magánt.

171 **Róna József.** Meglesett Bachansnő. Márványrelief. Eladó.

172 **Strobl Alajos.** Tanulmány. Kéméndy Jenő.

173 **Strobl Alajos.** Magyar márványmellszobor. Kurtz Vilmos

174 **Mester Jenő.** József főherceg Őfensége mellszobra. Magántulajdon.

*175 **Bezerédi Gyula.** Arckép-szobor (carrarai márvány). Szobormű. Magántulajdon.

176 **Bezerédi Gyula.** Odry Árpád. Arckép-szobor (erdélyi márvány). Magántulajdon.

HÁBORÚ ÉS MŰVÉSZET

Nincs a tevékenységnek egyetlen egy oly köre sem, amely valamely módon ne érezné a világháború tüzes lehelletét. Mindenki önmagán tapasztalhatja ezt a megállapítást s azért nem is kell példákkal bizonyítani. A hatás megvan: kérdés. milyenek lesznek az eredményei? Minket ezeken a hasábokon a képzőművészetek érdekelnek. Hogyan hat rájuk a háború mindent átjáró bontó és teremtő ereje? Mily értékeket pusztít, mily értékeket teremt? Mily magvakat fog elhinteni a jövő számára?

A kép, a szobor, az épület személyes cselekvés szülötte. Közvetlenül az egyéniségtől függ. Az egyéniség azonban végtelenül összetett rendszer, amelyre a külső világ ezernyi tényezője hat. Ezeken a külső tényezőkön át juthat el a világháború rezgése az ecsetig, a vésőig, a rajzlapig. Miután ebbe a világháborúba a kultúrvilág túlnyomó része is belesodródott, várható, hogy annak hatása meglehetősen egyetemes lesz.

Az élmények, amelyeken művészeink általesnek, közvetlenség dolgában különbözni fognak. Sokuk ott küzd a csatatereken. Benne van a forgatagban, a maga szemével látja, a maga bőrén érzi a véres nyomokat, amelyeket a háború túlságosan bőven osztogat. Másik részük műhelyében rekedt. De ők is benne élnek a háborúban, óráról órára érzik annak mindent elnyomó szenzációit, napi életük legjelentéktelenebb viszonylataiban is a zord idők metsző lehelletét szívják, a hősi epizódokon lelkesednek. Mi hatása lehet mind ennek a művészetekre?

Közelfekvő jövendőmondás volna annak az igérete, hogy e történeti idők hatásaként a történelmi festészet, szobrászat föllendülése várható. Az ilyen prognozis, ha közelebbről vizsgáljuk, nagyon bizonytalan alapúnak mutatkozik. Mi ez: történelmi művészet? Valaki úgy foghatja fel, hogy történeti, fontos események művészi ábrázolása, ahogy egykor a hatvanas, hetvenes években nálunk is művelték, nagyobbára a Piloty-iskola hatása alatt. Azok a képek, már a kiválók, nem azért fontosak és becsesek nekünk, mert V. László vagy Szent István a tárgyuk, hanem mert művész munkái, aki tehetségének legjavát ily művekbe zárta. Ugyanezek a művészek teljesen hasonló értékű műveket teremtettek minden történeti téma kizárásával is. Van rá ellenpróbánk is. A millenium ünnepe alkalmából a magyar kormány fel akarta támasztani a «történelmi festészetet» és egy egész sor kiváló, neves művészünknél megrendelt egy-egy történelmi képet. Soha állami megrendelés nagyobb csődöt nem mondott, célját ennyire nem tévesztette. A jeles mesterek történeti képei sokkal rosszabban sikerültek egyébb leggyengébb műveiknél. Lehetetlent kívántak tőlük és munkájukat nem mentette meg a feladatul nekik kiszolgáltatott történelmi téma. A történelmi festészet értéke, ha ugyan lehet egy ily művészeti kategóriát felállítani, nem függ attól, hogy mit fest vagy mintáz meg a művész, hanem attól függ, hogy a képben vagy szoborban a sziveverését, a tudása bőségét alkalma van-e látható jegyekké formálni.

Ha viszont azt nevezzük történelmi képnek, szobornak, amely magába zárja keletkezése korának egész érzületét, akkor minden jó kép, jó szobor és jó épület történelmi művészetet jelent.

A nagy mesterek sohasem zárkóztak el koruk lelké. l: kiaknázták azt, sők ők voltak e kor lelkének leghívebb tolmácsai. Előfordult, hogy «megelőzték korukat», ez azonban csak azt jelenti, hogy koruk haladottabb kisebbségének, egy kitünő, bár kisszámú elitnek voltak tagjai, akik ma észrevették a holnap sziveverését.

Ha ily értelemben vesszük a történelmi festészetet és szobrászatot, akkor biztos alapon remélhetjük, hogy ezután következendő művészetünk is történelmi lesz, azaz elfogja mondani az érzületet, a fájdalmat, az örömöt, a lelkességet, a reményt és csüggedést, a lélek ruganyosságát és ernyedését, amit kiben-kiben a ma tomboló világháború kelt.

Ezek az érzések (de nem a témák) bizonyára nagyon különböző módon fognak megnyilatkozni a közel jövő művészetében. Senki se higyje, hogy a tájképfestő most egyszeribe várostromokat fog majd festeni, mint ahogy tőle 1896-ban kívánták. A kategóriák különbsége bizonyára megmarad ezentúl is, csak a képek és szobrok hangja, benső erői, hangulata, sava-borsa ölthet magára új, de a jó műveken tisztán csak művészi jellegű bélyegeket.

Művészet 1914.

A BEVONULÁS

EGRY JÓZSEF RAJZA

Hiszen lesz a háború után megrendelés bőven. Az állam, a megyék, a városok kívánni fognak a művészektől heroikus jeleneteket, amelyeknek hősei különösen közel állanak e hatóságok szivéhez. A jó festőknek egy ily feladat csak ürügy lesz arra, hogy képet fessenek, amelynek sarkalatos erénye az ő művészi egyéniségükben fog rejleni s nem a feladott témában. Ezeknek a művészeknek lesz a legtöbb bajuk, mert a hivatalos megrendelő fórumok átlag nagyobb súlyt vetnek egy külsőségre (a topografiai hűség, előírásos egyenruha s eféle), mint mindarra, ami által egy kép valóban művészi képpé válik. Sokkal nagyobb elismerést arathat ily megrendeléseknél a közepes piktor, aki festészeti problémák nélkül valóban csak a mezitelen feladatot készíti el festékkel és ecsettel, okmányszerűen. De tudjuk a művészettörténetből, hogy a feladatok ily hű teljesítése sohasem zavart sok vizet a festés, a mintázás, az épités munkájában és okunk van feltenni, hogy ezentúl sem lesz döntő. Átlagművészkedés marad, a piac egyszerű kiszolgálása.

Azt hisszük tehát, hogy valamely «történelmi művészet» keletkezése, a fogalom Piloty értelmében vett magyarázata szerint, alig lesz várható e háború után; a nagy idők hű illusztrátorai becses munkát fognak végezni a jövendőbeli historikusok számára, a művészet szekerét azonban aligha fogják előbbre tólni.

Ha eddig pusztán negativumokat soroltunk fel a világháború várható eredményeként, igazságos lesz az érem másik lapját is szemügyre venni.

Bizonyosra vehető, hogy a nagy háború, amely szinte két táborra osztotta a kultúr-emberiséget, a békekötés után egyformán nyomokat fog hagyni a győztesekben és a legyőzöttekben. Ezek egymással szemben nem lesznek valami nagyon barátságosak. A nemzetközi érintkezés meghittebbé fog válni a szövetségesek közt, ridegebbé az ellentáborral szemben. A néhány évtized óta gyakorlatba jött nemzetközi barátkozás meg fog csappani, helyét egy időre az elszigetelődés fogja elfoglalni. Ilyen általános érzelmet várhatunk s ez az általános érzelem talán észrevehetőn fog lecsapódni a művészi munkán. A nagy nemzetközi nivellálódás elé, kivált eleinte, szinte leküzdhetetlen gátakat fog emelni a közelmúlt ezer véres emléke. Az elszigetelődés a helyi jellemvonások nagyobb értékelésével járhat. Igy várható, hogy az egyes országok kulturája inkább nemzeti, semmint nemzetközi sajátságait fogja erősebben hangsúlyozni, kiépíteni. A francia festőkhöz hasonlítani talán kisebb érdem lesz, mint tőlük különbözni. Számos nagyon érdekes nacionalista vonás nőtt meg már most is; várható, hogy e növekvésnek hatása általában lecsapódik majd a művészetekben is. Annál is inkább, mert ezzel sok művész csak éppen folytatná a már évekkel ezelőtt félreismerhetetlenül megkezdett útját. A közhangulat, úgy véljük, éppen nekik fog kedvezni és midőn elismerést és munkálkodási teret kinál nekik, gazdasági és erkölcsi alapjukat is biztosítja. Akinek lelke nyitva van ennek az érzésnek számára: szabadon és sokfelől bátorítva fogja tehetségét fejleszthetni. Itt persze nem arra

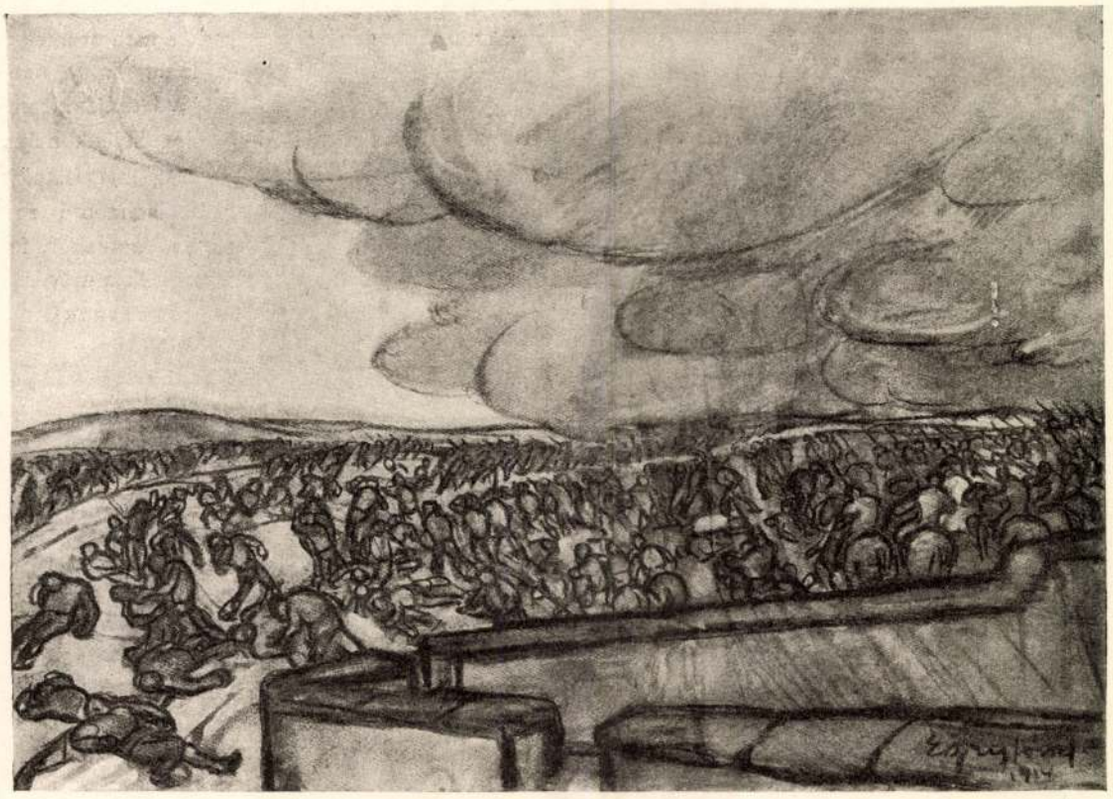

A VÁR ALATT — EGRY JÓZSEF RAJZA

gondolunk, hogy magyar festők csupa magyar szűrt és magyar csárdát festenek majd. Hanem arra, hogy magyaros zamatja lesz egy oly képnek is, amely esetleg egy olasz tengerpartot fog ábrázolni.

És kedvezni fog a közhangulat egy másik oly áramlatnak is, amely szintén megtette már első lépéseit és útban van művészi céljai felé. Értem azt a festészetet és szobrászatot, amely egy idő óta látható módon és minden erejével el akar távolodi a művészi naturalizmustól és impresszionizmustól, keresi az alkalmat a nagyvonalú dekoráció, a stilizáló művészet felé, ki akar lépni a polgárember meghitt, kicsiny otthonából és nagy középületek terjedelmes falsikjait szeretné működése számára igénybe venni.

Azt hisszük, hogy e már egy idő óta folyó művészi törekvés bizonyos értelemben táplálékhoz fog jutni a háború után következő években, hogy tehát ennek az iránynak további kialakulása nem hogy veszedelemben nem fog forogni, hanem talán még erősebb ösztönzést fog kapni.

Várható egy stilizáló, a nagy kompoziciót hangsúlyozó festészet és szobrászat föllendülése, egy művészeté, amely a rendet, a szervezettséget írta zászlajára s így talán meg fog egyezni a közhangulattal, amely a mindent feldúló háború után a szervezkedést és rendet fogja szomjazni.

Ezek széles keretek, amelyeken belül — ha csakugyan így alakul minden, a nagy világháborúban szerzett személyes élmények, hangulatok, érzések szabadon érvényesülhetnek és hozzájárulhatnak ahhoz, hogy sokszínűvé váljék az új művészet. Bizonyos, hogy minden művésznek lesznek szomorú és lesznek heroikus emlékei, lesznek oly mélyen markoló szenzációi, amelyek különböző formában jelentkeznek majd műveiken. Igazi művész nem vethet el, nem áldozhat fel ily legszemélyesebb impressziókat: tolmácsukká válik oly műveiben is, amelyeknek külső tárgya, motivuma az első pillanatban talán nem is látszik az ily személyes élményekkel összefüggni.

Hogy ezek az alakulások mily menetűek lesznek, az sok tekintetben függni fog az egyes osztályok gazdasági helyzetétől is. Milyen lesz az, azt e pillanatban a legvakmerőbb jós is aligha merné. vázolni. A gazdasági alap is egyik együtthatója a művészetnek, mineműsége rendszerint félreismerhetetlen nyomokat hagy rajta.

Midőn egy pillantást igyekeztünk vetni abba a jövőbe, amelyet a világháború lezajlása után várhatunk, tulajdonképpen csak éppen személyes prognózist adtunk, amelyet lehet, hogy nemsokára korrigálnunk kell. A jövő majd bizonyságot fog tenni arról, hogy véleményünk helyes alapokra volt-e építve. Esetleg megállapítja, hogy nem vettünk észre a világháború zord zivatarában oly mozzanatokat, amelyek a felsoroltaknál sokkal erősebben érintik a művészet jövőjét.

LYKA KÁROLY

TÁBOROZÁS

PÖRGE GERGELY RAJZA

HÍREK

PÖRGE GERGELY MEGHALT. A régi gárda egy kiváló katonája ért tragikus véghez *Pörge* Gergely halálával. Ahhoz a 10—12 kiváló piktorból álló csoporthoz tartozott ő is, akik Benczúr Gyula hazatérése után szintén otthagyták München et és visszatelepedtek hazájukba, hogy itt hatalmas lendületet adjanak a magyar művészeti életnek. Pörge Gergely egyike volt a legnépszerűbb magyar piktoroknak és azok közé tartozott, akik egy életen át kitartanak művészi meggyőződésük mellett. Elsőrangú illusztrátor tehetség volt és kisméretű zsáner- és állatképei magas nivón mutatták komponáló készségét és pompás színezését. Magas kora ellenére is állandóan részt vett a művészi közéletben és a Műcsarnok tárlatainak is állandóan szereplője volt még a legutolsó kiállításokon is. Hagyatékából a Műcsarnok rendez reprezentativ kiállítást az Őszi tárlat keretén belül. Halála érzékeny veszteség a magyar művészetnek, mely Pörge Gergelyben nem csupán egy szimpatikus és gerinces művészegyéniséget vesztett el, de tehetséges művészt is, akinek alkotásában nem egy iskola szabályai, hanem az örök művészet törvényei manifesztálódtak. A magyar művésztársadalom nagy számban volt jelen temetésén, hol a Magyar Képzőművészek Egyesülete nevében szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos főtitkár mondott bucsúbeszédet.

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK EGYESÜLETE legutóbbi választmányi gyűlésén, melyen *Zala* György elnökölt, megválasztotta a segély- és nyugdijbizottság, a Szent Imre év művészi bizottsága, kiállítási bizottság, gazdasági bizottság, sajtó és propaganda bizottság, vigalmi bizottság, zsűri és aranyérem bizottság tagjait, hogy az Egyesület nagy munkára hivatott uj szervezetét kiépítse. A Szent Imre év bizottságba beválasztották: *Zala* György, *Hüttl* Dezső, *Waelder* Gyula, *Dudits* Andor, *Tóth* István, *Hosszu* Márton, *Komáromi Kacz* Endre, *Gulyás* Sándor, *Gách* István, *Kallós* Ede, *Látzay Fritz* Oszkár, *Thomas* Antal, *Foerk* Ernő, *Istók* János, szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos, gyügyei *Nagy* Zsiga, *Horváth* Béla és vitéz *Darvassy* István művészeket. A segély- és nyugdijbizottság tagjai lettek: *Zala* György, *Neuschloss-Knüsli* Kornél, gyügyei *Nagy* Zsiga, *Romek* Árpád, *Barkász* Lajos, *Kallós* Ede, *Kemény* Nándor, *Szlányi* Lajos, *Túry* Gyula. *Bory* Jenő, *Bartha* Ernő, *Nádler* Róbert, *Vastagh* György, *Margó* Ede és *Wiegand* Ede.
Az érembizottság kidolgozza az egyesületi aranyérem alapszabályát, melynek megszerkesztése után elkészítteti a *Reményi* József szobrászművész tervezte aranyérmet. A választmányi ülés főpontja volt az Egyesület szociális intézményeinek kiépítésére szükséges anyagi erők megteremtése. Erre vonatkozóan szép eredményeket igérő akciók keresztülvitelét határozta el a választmány. Megemlékezett a választmány az Egyesület legrégibb tagjának, *Pörge* Gergely festőművésznek tragikus elhunytáról és művészi érdemeit méltatta. *Márk* Lajos üdvözölte *Zala* György elnököt, mint a Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagját és egyhangúan elhatározta a választmány, hogy *Deák-Ébner* Lajost, az állami nagy aranyéremmel való kitüntetése alkalmából küldöttségileg üdvözli.

DEÁK-ÉBNER LAJOS NAGY ARANYÉRME. Régi mulasztást pótolt a kultuszminisztérium, mikor elkésve ugyan, de hála Istennek még a mester életében, a legnagyobb magyar művészi kitüntetést, az állami nagy aranyérmet *Deák-Ébner* Lajosnak, a magyar művészek doyenjének, a magyar művészet dicsőségének itélte oda. Ezt a kitüntetést Deák-Ébner Lajosnak a magyar műtörténelem már régen előlegezte. Művészi körökben mindenütt nagy örömmel fogadták a kultuszminisztérium itéletét és a Magyar Képzőművészek Egyesülete külön átiratban üdvözölte a mestert kitüntetése alkalmából.

A MŰCSARNOK 13 TERMÉBEN RENDEZIK AZ ŐSZI NEMZETKÖZI ÉPITŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁST. September 7-15. közt tartják Budapesten a XII. Nemzetközi Épitészkongresszust, amellyel kapcsolatban ugyancsak nemzetközi épitőművészeti tervkiállítás is lesz, amelyet a városligeti Műcsarnokban tartanak. Az eddigi jelentkezések szerint Ausztria, Argentina, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Dánia, Egyiptom, az Északamerikai Egyesült Államok, Finnország, Franciaország, Görögország, Jugoszlávia, Lengyelország, Mexico, Nagybritannia, Németalföld, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország vesznek részt a kiállításon a magyar épitőművészeken kivül, de még több részvételi jelentkezés is várható.

A TÉR ÉS FORMA májusi száma szép terveket közöl a hétvégi villákról, nyaralókról, családi házakról és a frankföldi uj templomokról. Érdekes cikkeit tájékozott szakemberek irják.

KIÁLLÍTÁS A CSEKONICS-PALOTÁBAN. A magyar arisztokrácia hölgytagjainak protektorátusa és aktiv közreműködésével *Eris* néven jótékonycélú művészi egyesülés alakult, mely most rendezte első kiállítását szép erkölcsi és anyagi eredménnyel a Kecskeméti uccai gróf Csekonics-palota három termében. Az egyik termet magyar szobának rendezték be gondos studiumok alapján sok leleménnyel. Az itt összegyüjtött bútorok, szőnyegek, mindenféle kézimunkák, a magyar stilus szerencsés reprezentálói. A másik két teremben ugyancsak magyar stilusban készített művek dominálnak. Ezekben tág teret kapott mindenféle iparművészeti tevékenység. A battik munkáktól a lámpaernyőkig és a szőnyegektől a csipkéig, a paravántól a zsúrasztalig minden helyet kapott ebben a gazdag felvonulásban. Az izléssel, technikai felkészültséggel és nagy műgonddal előállított iparművészeti munkákat br. *Karg* Györgyné, gr. *Apponyi* Rezsőné, gr. *Csekonics* Sándorné, gr. *Csekonics* Erzsébet, gr. *Almássy* Dénesné, gr. *Almássy* Denise, gr. *Somssich* Elza, gr. *Zichy* Ernőné, gr. *Mikes* Éva, *Hangay* Imréné, *Vozáry* Emma, *Hégel* Ida, *Kiss* Erzsi és *Christ* László készítették.

KRIVÁTSY-SZÜCS GYÖRGY ELŐADÁSAI. A Székesfővárosi Népművelési Bizottság rendezésében *Kriváts y-Szücs* György festőművész népszerű képzőművészeti előadássorozatot tartott, melynek egyes előadásai egy-egy képzőművészeti problémát állitottak be a laikus közönség érdeklődésébe. Tiz ilyen vetített képekkel illusztrált szabad-

előadást és hat tárlatvezetést a Szépművészeti Múzeumban tartott Krivátsy-Szücs György, aki ezzel az előadássorozatával nagy szolgálatot tett a képzőművészet népszerűsítésének.

ZALA GYÖRGY AKADÉMIKUS. A magyar szobrászművészet büszkeségét, *Zala* György mestert a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjává választotta. Az akadémiai kitüntetés alkalmából rengeteg gratulációval árasztották el a köztiszteletnek és népszerűségnek örvendő mestert.

KIÁLLÍTÁS A CORVIN ÁRUHÁZBAN. A Corvin áruház előzékenysége fiatal magyar festőművészeknek juttatott ujabb kiállítási lehetőséget. Glatz Oszkár mester közvetítésére ugyanis a Corvin áruház vezérigazgatója egy szép tágas kiállítási helyiséget bocsátott a pályájuk kezdetén álló művészek rendelkezésére teljesen dijtalanul és minden megszorítás nélkül. Igy jött létre *Glatz* Oszkár művészi protektorátusa alatt ez a kiállítás, melyen másfél száz munka szerepel és amelyek között igen sok a tehetséges mű. Teljesen ismeretlen nevek mellett sok olyan akad, melyeket régebbről ismerünk már különböző tárlatokról. A kiállítás anyaga általában olyan, hogy a nagyközönség bizalommal szemlélheti meg, mert kis pénzen jó képeket és szobrokat vásárolhat.

MÁRTON JAKAB: SZÉKESFEHÉRVÁRI EMLÉK. *Márton* Jakab, az ismert akvarellista, egy rendkivül szép előállitásu albumban örökiti meg Székesfehérvár legszebb részleteit és festői emlékeit. Húsz műlap, kartonra nyomva mutatja be Székesfehérvár művészi szépségeit az akvarell technika minden gazdagságával. A szines nyomatok kitünően sikerültek és a mellékük iktatott magyarázó szövegek szerencsésen egészitik ki ennek a ragyogóan szines műlapsorozatnak művészi hatását. Márton Jakab nagy szolgálatot tett ezzel a szép albummal Székesfehérvár városának és a maga művészi presztizsének.

ANNALES SABARIENSES. Ezen a címen jelent meg Vasvármegye és Szombathely város kulturegyesülete és a Vasvármegyei múzeum harmadik évkönyve dr. *Krisztin* Ernő, az Egyesület főtitkára szerkesztésében. A terjedelmes évkönyv kiterjeszkedik a kulturegyesület működésének egész területére 1927., 1928. és az 1929. években. A beszámoló hű képet ad a kulturegyesület különböző szakosztályainak tevékenységéről, mely hangversenyek, előadások és kiállítások rendezésében nyilvánult meg. Az évkönyvet kiegészíti dr. *Pável* Ágoston beszámolója a képtár és a könyvtár, valamint a néprajzi tár gyarapodásáról, mig a régiségtárról *Horváth* Tibor Antal, a természetrajzi tárról dr. *Gáyer* Gyula és dr. *Benda* László nyujt kimerítő jelentést. Gróf *Erdödy* Gyuláné, az Egyesület elhunyt művésztagjának festményeiről, *Fábián* Gyula festőművész irt gondos, beható tanulmányt, melyet szép illusztrációkkal kisér.

A BETŰ címen *Róvó* Aladár, a kiváló nyomdai szakember pompás kiállitásu díszmunkával lepte meg a bibliophil közönséget. Könyvében világos közvetlenséggel magyarázza el, hogyan születik meg a betű, illetve a mindenféle fajtáju nyomtatvány. Az izléses, okos könyv úgy a szép könyvek barátainak, mint az érdeklődő közönségnek nagy örömet fog okozni. Megjelent a Fővárosi Nyomda kiadásában.

MAX LEWIN, elnökigazgató, aki a Corvin áruház egyik termét díjmentesen engedte át fiatal művészek kiállításai számára.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Többeknek. A képhamisitást csak úgy lehet megállapitani, ha a gyanus kép vizsgálat alá kerülhet. Durva hamisitás esetében egy jó fénykép is megteszi a szolgálatot, de a legtöbbször reprodukció nem képezheti lelkiismeretes itélet alapját. A kép beszállitása esetén készséggel mondunk véleményt és a művész bevonásával minden kétséget kizáróan tisztázni fogjuk a tényállást. Egyébként eddigi tapasztalataink szerint, hamisitott kép forgalomba hozatala inkább a vidéken történt és különösen nagy számban az utódállamok, nevezetesen a Felvidék területén.

A szerkesztőség július 5-ig zárva. Kiadóhivatali helyettesítés: V., Pannónia u. 14. II. 1. Telefon: 103—42.

A szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. Gyöngyösi Nándor

Tevan Nyomda és Könyvkiadóvállalat Békéscsaba

		Kikiáltási ár pengőben
447.	—, Banya a Hortobágyon. Olajfestmény. 15×26. (Jelzett.)	40.—
448.	—, Téli táj. Olajfestmény. 18×25. (Jelzett.)	22.—
449.	—, Tavaszi felhők. Olajfestmény. 18×29. (Jelzett.)	25.—
450.	—, Vásár részlet. Olajfestmény. 28×19. (Jelzett.)	40.—
451.	—, Aratás után. Olajfestmény. 17×26. (Jelzett.)	40.—
452.	—, Újpesti piac. Olajfestmény. 17×27	35.—
453.	—, Télen a csárda előtt. Olajfestmény. 20×33. (Jelzett.)	30.—
454.	—, Tanya. Olajfestmény. 19×33. (Jelzett.)	20.—
455.	—, Naplemente. Olajfestmény. 23×29. (Jelzett.)	35.—
456.	—, Vizparti részlet. Olajfestmény. 39×26. (Jelzett.)	35.—
457.	—, Legelő gulya. Olajfestmény. 39×25. (Jelzett.)	50.—
458.	—, Cigányok. Olajfestmény. 23×33. (Jelzett.)	18.—
459.	—, Badacsonyi halászok. Olajfestmény. 31×47. (Jelzett.)	55.—
460.	—, Közelgő vihar. Olajfestmény. 28×42. (Jelzett.)	80.—
461.	—, A hős halála. Olajfestmény. 36×42. (Jelzett.)	16.—
462.	PRAVOTINSZKY LAJOS (1880—1932), Volhiniai táj. Olajfestmény. 24×33	6.—
463.	PROHÁSZKA, JÓZSEF, Pipázó öregember. Krétarajz. 68×55. (Jelzett.)	30.—
464.	RAHL, KARL HEINRICH (1812—1865), Férfi tanulmányfej. Olajfestmény. 43×35. (Jelzett.)	80.—
465.	RÉTH ALFRÉD, Tájkép. Vízfestmény. 32×23. (Jelzett.)	15.—
466.	RÉTI ISTVÁN, Kékruhás nő. Olajfestmény. 55×45	35.—
467.	—, Önarckép. Olajfestmény. 45×60	60.—
468.	RÉVÉSZ-FERRYMAN FERENC, Árvíz Óbudán. Színeskréta. 50×70. (Jelzett.)	16.—
469.	REYNOLDS, SAMUEL WILLIAM (1794—1872), JACKSON, JOHN (1778—1831) UTÁN, Lady Agar Ellis. Mezzotintó. 40×30	20.—
470.	RIPPL-RONAI JÓZSEF (1861—1927). Tájkép. Olajfestmény. 75×100. (Jelzett.) *(Illusztrálva a III. táblán.)*	320.—
471.	—, Út a tanyához. Pasztell. 25×32. (Jelzett.) *(Illusztrálva a IV. táblán.)*	350.—
472.	—, Női képmás. Pasztell. 39×31. (Jelzett.) *(Illusztrálva az V. táblán.)*	550.—
473.	—, Leány kacsával. Gobelinterv. Színes kőrajz. 23×17	5.—
474.	—, Női akt lanttal. Tusrajz. 20×14. (Jelzett.)	12.—
475.	—, Népünnepély önarcképpel. Pasztell. 40×52. (Jelzett.)	280.—

	Kikiáltási ár pengőben
405. —, Savanyukúti részlet. Ceruzarajz. 40×29. (Jelzett.)	10.—
406. —, Rákospalotai részlet. Olajfestmény. 25×37. (Jelzett.)	23.—
407. —, Káposztásmegyer. Ceruzarajz. 29×39. (Jelzett.)	12.—
408. —, Havas út. Olajfestmény. 48×47. (Jelzett.)	40.—
409. —, Tanya. Olajfestmény. 24×31. (Jelzett.)	31.—
410. —, Téli világ. Olajfestmény. 22×35. (Jelzett.)	38.—
411. —, Fóti parasztok. Olajfestmény. 18×29. (Jelzett.)	34.—
412. —, Ködös táj. Olajfestmény. 18×29. (Jelzett.)	33.—
413. —, Szárnyaszegetten. Olajfestmény. 28×18. (Jelzett.)	32.—
414. —, Legelő gulya. Olajfestmény. 20×29. (Jelzett.)	19.—
415. —, Vásár. Olajfestmény. 17×25. (Jelzett.)	23.—
416. —, Tanya. Olajfestmény. 16×21. (Jelzett.)	24.—
417. —, Szántás. Olajfestmény. 14×21. (Jelzett.)	25.—
418. —, Krumliszedés. Olajfestmény. 12×20. (Jelzett.)	25.—
419. —, Téli hangulat. Olajfestmény. 30×24. (Jelzett.)	31.—
420. —, Tanya. Olajfestmény. 25×37. (Jelzett.)	42.—
421. —, Zöldségárusok. Olajfestmény 11×15. (Jelzett.)	25.—
422. —, Paraszt udvar. Olajfestmény. 17×12. (Jelzett.)	25.—
423. —, Mezőn. Olajfestmény. 16×14. (Jelzett.)	25.—
424. —, Piac. Olajfestmény. 12×17. (Jelzett.)	18.—
425. —, Tájkép. Olajfestmény. 13×19. (Jelzett.)	16.—
426. —, Piac. Olajfestmény. 12×16. (Jelzett.)	20.—
427. —, Pihenő. Olajfestmény. 11×22. (Jelzett.)	20.—
428. —, Tájkép. Olajfestmény. 19×14. (Jelzett.)	16.—
429. —, Piac. Olajfestmény. 12×11. (Jelzett.)	10.—
430. —, Tanya. Olajfestmény. 8×16. (Jelzett.)	10.—
431. —, Téli hangulat. Olajfestmény. 11×15. (Jelzett.)	10.—
432. —, Tájkép. Olajfestmény. 9×13. (Jelzett.)	8.—
433. —, Ökrös-fogat. Olajfestmény. 13×20	35.—
434. —, Parasztszekér. Olajfestmény. 12×19. (Jelzett.)	25.—
435. —, Faluvége. Olajfestmény. 13×17. (Jelzett.)	25.—
436. —, Baromfi legelő. Olajfestmény. 13×22. (Jelzett.)	35.—
437. —, Vásár. Olajfestmény. 14×20. (Jelzett.)	25.—
438. —, Őszi táj. Olajfestmény. 18×17. (Jelzett.)	35.—
439. —, Tátra-Lomnicz. Olajfestmény. 13×21. (Jelzett.)	25.—
440. —, Falusi udvar. Olajfestmény. 15×20. (Jelzett.)	20.—
441. —, Tájkép legelő nyájjal. Olajfestmény. 13×22	22.—
442. —, Piaci árusok. Olajfestmény. 14×21. (Jelzett.)	25.—
443. —, Mezei munka. Olajfestmény. 15×24. (Jelzett.)	25.—
444. —, Havas út. Olajfestmény. 17×25. (Jelzett.)	35.—
445. —, Alföldi tanyarészlet. Olajfestmény. 17×27. Jelzett.)	40.—
446. —, A kazal tövében. Olajfestmény. 21×17. (Jelzett.)	40.—

	Kikiáltási ár pengőben
376. PATAKY LÁSZLÓ (1857—1912), Tanulmány. Ceruzarajz. 23×17. (Jelzett.)	4.—
377. PATKÓ KÁROLY, Fürdés után. Rézkarc. 14×11 .	4.—
378. —, Tanulmány. Rézkarc. 29×28	6.—
379. —, Fürdőzők. Rézkarc. 30×32	8.—
380. —, Nagybányai táj. Rézkarc. 19×21	4.—
381. PAUSINGER, FRANZ VON (1839—1915), Szarvasbőgés. Krétarajz. 85×77. (Jelzett.) . .	120.—
382. PECHAN JÓZSEF, Pihenés. Olajfestmény. 116×105	82.—
383. PÉCSI PILCH DEZSŐ, Városrészlet. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	13.—
384. PENTELEI MOLNÁR JÁNOS (1878—1924), Muskátli. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.) . . .	130.—
385. —, Magyaros csendélet. Olajfestmény. 50×50. (Jelzett.)	120.—
(Illusztrálva a VIII. táblán.)	
386. —, Azalea. Olajfestmény. 100×80. (Jelzett.) . .	150.—
387. PERLMUTTER IZSÁK (1886—1932), Volendami halász. Olajfestmény. 30×40. (Jelzett.)	250.—
(Illusztrálva a VI. táblán.)	
388. —, Holland nő. Olajfestmény. 50×65. (Jelzett.) .	84.—
389. PESKE GÉZA (1859—1934), A dinnyetolvaj. Olajfestmény. 105×80. (Jelzett.)	150.—
390. PETERDY GYÖRGY, Falusi ivóban. Olajfestmény. 45×38. (Jelzett.)	40.—
391. POGÁNY MARGIT, Ülő nő. Olajfestmény. 130×90. (Jelzett.)	24.—
392. POGÁNY WILLY, Dante. Rézkarc. 16×12 . .	10.—
393. PONGRÁCZ SAROLTA BÁRÓNŐ, Tájkép. Olajfestmény. 25×34. (Jelzett.)	24.—
394. PÖLÖSKEY SÁNDOR, Téli táj nyulakkal. Olajfestmény. 32×52. (Jelzett.)	30.—
395. —, Szántás. Olajfestmény. 36×51. (Jelzett.) . .	40.—
396. PÖRGE GERGELY (1858—1930), Tájkép. Olajfestmény. 12×21. (Jelzett.)	25.—
397. —, Ujpesti piac. Ceruzarajz. 14×20. (Jelzett.) .	8.—
398. —, Bibliai hangulat a mezőn. Olajfestmény. 18×28. (Jelzett.)	32.—
399. —, Tavasz felé. Ceruzarajz. 16×23. (Jelzett.) .	8.—
400. —, Tájkép. Olajfestmény. 33×20	19.—
401. —, Ujpesti vásár. Ceruzarajz. 20×30. (Jelzett.) .	10.—
402. —, Erdőrészlet. Olajfestmény. 35×25. (Jelzett.) .	31.—
403. —, Káposztásmegyeri halásztanya. Tusrajz. 23×30. (Jelzett.)	10.—
404. —, Az akarattyai part. Olajfestmény. 18×28. (Jelzett.)	12.—

Arv. Közl. 93. aukció

		Kikiáltási ár pengőben
350.	—, Tájkép. Olajfestmény. 20×27. (Jelzett.) . .	25.—
351.	ORBÁN DEZSŐ, Hegyi táj. Olajfestmény. 55×70. (Jelzett.)	11.—
352.	—, Csendélet. Olajfestmény. 70×56. (Jelzett.) .	30.—
353.	OSKO LAJOS, Női képmás. Miniatür. (Jelzett.)	8.—
354.	OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, II. József császár gyermekkori képmása. Olajfestmény. 88×60	48.—
	(Illusztrálva a IX. táblán.)	
355.	OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. SZÁZAD VÉGE, Női és férfi képmás. Két olajfestmény. 72×54 . .	150.—
356.	OSZTRÁK FESTŐ, XVIII (ÁLLÍTÓLAG DORFMEISTER), A magyar rendek hódolnak Szűz Máriának. Olajfestmény. 80×40	350.—
357.	OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Tájkép. Vízfestmény. 27×40	32.—
358.	OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Baldáccy Barbara képmása. Olajfestmény. (Sérült.) 100×80	32.—
359.	OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Hegyvidék. Olajfestmény. 65×48	30.—
360.	PAAL LÁSZLÓ (1846—1879), Erdőrészlet. Olajfestmény. 52×62. (Jelzett.)	1.900.—
361.	PAAL LÁSZLÓ (1846—1879) (?), Hegyvidék. Olajfestmény. 100×135	95.—
362.	PACZKA FERENC (1856—1928), Zongorázó nő. Olajfestmény. 45×32. (Jelzett.)	40.—
363.	—, Női tanulmányfej. Olajfestmény. 30×40. (Jelzett.)	32.—
364.	PAIZS-GOEBEL JENŐ, Tájkép. Vízfestmény. 25×31. (Jelzett.)	12.—
365.	PÁLDY ZOLTÁN, Madonna. Pasztell. 65×46. (Jelzett.)	25.—
366.	PÁLLIK BÉLA (1845—1908), Tájkép. Olajfestmény. 38×62	120.—
	(Illusztrálva az I. táblán.)	
367.	—, Ülő kutya. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.) .	10.—
368.	—, Tehén. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . . .	72.—
369.	—, Versenyparipa. Olajfestmény. 46×60. (Jelzett.)	132.—
370.	PALMIE, CHARLES J., Tájkép. Olajfestmény. 45×60. (Jelzett.)	107.—
371.	PÁNDY LAJOS, Kézimunkázó nő. Tusfestés. 30×23. (Jelzett.)	4.—
372.	—, Falusi mulatság. Tus és szépia. 18×20 . . .	4.—
373.	PANN ABEL, Talmudista. Kőrajz. 35×22 . .	12.—
374.	PAP HENRIK (1864—1910), Tervezet a „Rokokójelenet" című képhez. Ceruzarajz. 17×23 . . .	4.—
375.	—, Zászlót himező leányok. Pasztell 70×105 . .	115.—

Kikiáltási ár pengőben

558. RÉVÉSZ IMRE, Juhász kutyájával. Színezett rézkarc. 48×34 . . . . . 12.—
559. RÉVÉSZ—FERRYMANN FERENC, Árvíz Óbudán. Színes kréta. 50×70. (Jelzett.) . . . . 6.—
560. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861—1927), Út a tanyához. Pasztell. 25×32. (Jelzett.) . . . . 250.—
561. —, Városrészlet. Pasztell. 28×35. (Jelzett.) . . 100.—
562. —, Az Abazzia kávéházban. Színes rajz. 17×22. (Jelzett.) . . . . . 40.—
563. —, A Vevey-i kávéházban. Ceruzarajz. 17×22. (Jelzett.) . . . . . 15.—
564. —, Kerti munka. Színes kőrajz. 40×50. (Jelzett.) 20.—
565. —, Sörözők. Színes kőrajz. 50×45 . . . . . 20.—
566. —, Rajzai. 45 nyomat mappában . . . . . 20.—
567. ROERTTGA, A., Udvarrészlet, Rézkarc. 38×48 . 12.—
568. —, Holland városrészlet. Rézkarc. 38×48 . . 12.—
569. ROHBOCK, LUDWIG, XIX. SZÁZAD, Torockó Szt. György. Színezett rézmetszet. 13×17 . . . 5.—
570. ROMEK ÁRPÁD, Csendélet. Olajfestmény. 80×60. (Jelzett.) . . . . . 88.—
572. ROTTMANN MOZART, Gyöngysor. Olajfestmény. 100×120. (Jelzett.) . . . . . 111.—
573. ROZIER, JULES CHARLES (1821—1882), Téli táj. Olajfestmény. 26×40. (Jelzett.) . . . . 250.—
574. RÖSCH, LUDWIG (1865—1908), Toledoi öreg kapú. Vízfestmény. 55×38. (Jelzett.) . . . . 15.—
575. —, Az „Alcazar"-ból. Vízfestmény. 43×21. (Jelzett.) . . . . . 15.—
576. RUDNAY GYULA, Parasztudvar. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . . . . . 200.—
577. —, Falusi utcarészlet. Olajfestmény. 50×58. (Jelzett.) . . . . . 100.—
578. —, Tájkép. Krétarajz. 18×25. (Jelzett.) . . . 30.—
579. —, Tájkép. Olajfestmény. 18×22. (Jelzett.) . . 25.—
580. —, Erdőrészlet. Vízfestmény. 18×26. (Jelzett.) . 25.—
581. RUGENDAS, CHRISTIAN (1708—1781), RUGENDAS, GEORG PHILIPP (1666—1742) után, Tábori jelenet. Aquatinta. 17×28 . . . . . 12.—
582. SCHEERES, HENDRIK JAN (1829—1864), A kandallónál. Olajfestmény. 14×18. (Jelzett.) . . 60.—
583. SCHIELE, EGON (1890—1918), könyöklő nő. Krétarajz. 40×30. (Jelzett.) . . . . . 10.—
584. SCHÖNBERGER ARMAND, Lámpafénynél. Vízfestmény. 35×29. (Jelzett.) . . . . . 12.—
585. SELLENY, JOSEPH (1824—1875), Erdőrészlet. Olajfestmény. 32×27. (Jelzett.) . . . . . 300.—
586. SILIGAI FERENC (1873—1924), Tájkép. Olajfestmény. 50×67. (Jelzett.) . . . . . 60.—

		Kikiáltási ár pengőben
523.	—, Paraszt udvar. Olajfestmény. 17×12. (Jelzett.)	16.—
524.	—, Zöldség árusok. Olajfestmény. 11×15. (Jelzett.)	16.—
525.	—, Tanya. Olajfestmény. 25×37. (Jelzett.) . .	30.—
526.	—, Téli hangulat. Olajfestmény. 30×24. (Jelzett.)	20.—
527.	—, Szántás. Olajfestmény. 14×21. (Jelzett.) . .	18.—
528.	—, Tanya. Olajfestmény. 16×21. (Jelzett.) . .	18.—
529.	—, Vásár. Olajfestmény. 17×25. (Jelzett.) . .	15.—
530.	—, Ködös táj. Olajfestmény. 18×29. (Jelzett.) .	24.—
531.	—, Fóti parasztút. Olajfestmény. 18×29. (Jelzett.)	24.—
532.	—, Téli világ. Olajfestmény. 22×35. (Jelzett.) .	28.—
533.	—, Tanya. Olajfestmény. 24×31. (Jelzett.) . .	20.—
534.	—, Havas út. Olajfestmény. 48×47. (Jelzett.) .	30.—
535.	—, Savanyukúti részlet. Ceruzarajz. 40×29. (Jelzett.)	6.—
536.	—, Káposztásmegyeri halásztanya. Tusrajz. 23×30. (Jelzett.)	6.—
537.	—, Erdőrészlet. Olajfestmény. 35×25. (Jelzett.) .	20.—
538.	—, Ujpesti vásár. Ceruzarajz. 20×30. (Jelzett.) .	8.—
539.	—, Tájkép. Olajfestmény. 33×20	12.—
540.	—, Tavasz felé. Ceruzarajz. 16×23. (Jelzett.) .	5.—
541.	—, Ujpesti piac. Ceruzarajz. 14×20. (Jelzett.) .	5.—
542.	—, Falusi táj. Olajfestmény. 32×42. (Jelzett.) .	50.—
543.	—, Három olajfestménye, 1 vízfestménye és 22 ceruzarajza. (Összesen 26 darab.)	100.—
544.	PRIHODA ISTVÁN, Majális. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	45.—
545.	—, Anya és gyermeke. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	45.—
546.	—, Szökőkút. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.) . .	50.—
547.	—, Mulatozók. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.) .	50.—
548.	PRIHODA ISTVÁN, GLATZ OSZKÁR után, Anya gyermekével. Színezett rézkarc. 38×27. .	12.—
549.	PROHÁSZKA JÓZSEF, Várakozók. Olajfestmény. 85×110. (Jelzett.)	75.—
550.	—, Pihenő lovak. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.)	70.—
551.	PRÓNAI STIFFEL ANTAL, Hazafelé. Olajfestmény. 60×75. (Jelzett.)	40.—
552.	—, Hegyvidék. Olajfestmény. 75×115 . . .	100.—
553.	PÜTTNER, JÓZSEF CARL BERTHOLD (1821—1881), Olasz táj. Olajfestmény. 62×80. (Jelzett.)	80.—
554.	REICHERT CARL, Florenzi részlet. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.)	70.—
555.	REMBRANDT, HARMENSZ VAN RIJN (1606—1669), Koldus. Rézkarc. 13×8	20.—
556.	RÉTH ALFRÉD, Tájkép. Vízfestmény. 32×23. (Jelzett.)	12.—
557.	RÉTI ISTVÁN, Aktok a szabadban. Ceruzarajz. 45×38. (Jelzett.)	15.—

		Kikiáltási ár pengőben
489.	PICHLER, JOHANN PETER (1765—1807), HETSCH, PHILIPP FRIEDRICH VON (1758—1839) UTÁN, Vespasianus és Julius Sabinus. Mezzotinto. 55×68	20.—
490.	P. L. JELZÉSŰ FESTŐ, Nyáj. Olajfestmény. 12×18. (Jelzett.)	20.—
491.	POGÁNY MARGIT, Ülő nő. Olajfestmény. 130×90. (Jelzett.)	12.—
492.	POGÁNY WILLY, Dante. Rézkarc. 16×12 . .	8.—
493.	—, Wagner Richárd. Rézkarc. 26×20	10.—
494.	POLCZER LAJOS, Cigányleány. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.)	30.—
495.	POLL HUGÓ (1867—1931), Tájkép. Pasztell. 32×50. (Jelzett.)	80.—
496.	PÓLYA IVÁN, Anya fiával. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.)	50.—
497.	PÖLÖSKEY SÁNDOR, Téli táj nyulakkal. Olajfestmény. 32×52. (Jelzett.)	24.—
498.	PÖRGE GERGELY (1858—1930), Rákospalotai részlet. Olajfestmény. 25×37. (Jelzett.) . . .	15.—
499.	—, Közelgő vihar. Olajfestmény. 28×42. (Jelzett.)	60.—
500.	—, A hős halála. Olajfestmény. 36×42. (Jelzett.)	12.—
501.	—, Badacsonyi halászok. Olajfestmény. 31×47. (Jelzett.)	40.—
502.	—, Cigányok. Olajvázlat. 23×33. (Jelzett.) . .	14.—
503.	—, Legelő gulya. Olajfestmény. 39×25. (Jelzett.)	35.—
504.	—, Vízparti részlet. Olajfestmény. 39×26. (Jelzett.)	25.—
505.	—, Naplemente. Olajfestmény. 23×29. (Jelzett.) .	25.—
506.	—, Tanya. Olajfestmény. 19×33. (Jelzett.) . .	16.—
507.	—, Ujpesti piac. Olajfestmény. 17×27 . . .	25.—
508.	—, Aratás után. Olajfestmény. 17×26. (Jelzett.)	28.—
509.	—, Vásár részlet. Olajfestmény. 28×19. (Jelzett.)	28.—
510.	—, Tavaszi felhők. Olajfestmény. 18×29. (Jelzett.)	16.—
511.	—, Téli táj. Olajfestmény. 18×25. (Jelzett.) . .	14.—
512.	—, Banya a Hortobágyon. Olajfestmény. 15×26. (Jelzett.)	30.—
513.	—, Piaci árusok. Olajfestmény. 14×21. (Jelzett.)	20.—
514.	—, Falusi udvar. Olajfestmény. 15×20. (Jelzett.)	16.—
515.	—, Tátra—Lomnicz. Olajfestmény. 13×21. (Jelzett.)	16.—
516.	—, Őszi táj. Olajfestmény. 18×17. (Jelzett.) . .	25.—
517.	—, Faluvége. Olejfestmény. 13×17. (Jelzett.) .	15.—
518.	—, Tájkép. Olajfestmény. 9×13. (Jelzett.) . .	5.—
519.	—, Tájkép. Olajfestmény. 19×14. (Jelzett.) . .	10.—
520.	—, Piac. Olajfestmény. 12×16. (Jelzett.) . . .	12.—
521.	—, Tájkép. Olajfestmény. 13×19. (Jelzett.) . .	10.—
522.	—, Mezőn. Olajfestmény. 16×14. (Jelzett.) . .	16.—

Kikiáltási ár pengőben

464. OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Tájkép. Vízfestmény. 27×40 . . . . . 20.—
465. OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD ELEJE, Férfiképmás. Miniatür. 16×11 . . . . . 40.—
466. OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Hegyvidék. Olajfestmény. 23×30 . . . . . 100.—
467. OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Falusi táj. Olajfestmény. 40×55 . . . . . 20.—
468. OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Baldácsy Barbara képmása. Olajfestmény. 100×80. (Sérült.) 25.—
469. PAÁL LÁSZLÓ (1846—1879), Erdőrészlet. Olajfestmény. 52×62. (Jelzett.) . . . . . 800.—
470. PÁLDY ZOLTÁN, Madonna. Pasztell. 65×46. (Jelzett.) . . . . . 20.—
471. PÁLLIK BÉLA (1845—1908), Női képmás. Olajfestmény. 70×58. (Jelzett.) . . . . . 80.—
472. —, Versenyparipa. Olajfestmény. 46×60. (Jelzett.) 122.—
473. —, Birkák. Olajfestmény. 16×21. (Jelzett.) . . 1.200.—
(Illusztrálva a címlapon.)
474. —, Tehén. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . . 67.—
475. PÁLLYA CELESTIN, Piac. Olajfestmény. 10×19. (Jelzett.) . . . . . 35.—
476. —, Falusi utcarészlet. Olajfestmény. 9×15. (Jelzett.) . . . . . 20.—
477. —, Vásári részlet. Olajfestmény. 12×15. (Jelzett.) 25.—
478. PÁNDY LAJOS, Falusi mulatság. Tus és szépia. 18×20 . . . . . 3.—
479. PAP HENRIK (1864—1910), Tervezet a „Rokokojelenet" című képhez. Ceruzarajz. 17×23 . . . 3.—
480. PARISY, EUGENE FERDINAND, Osztrigák. Olajfestmény. 22×33. (Jelzett.) . . . . . 80.—
481. PATAKY LÁSZLÓ (1857—1912), Tanulmány. Ceruzarajz. 23×17. (Jelzett.) . . . . . 3.—
482. PATKÓ KÁROLY, Cigányok. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.) . . . . . 60.—
483. —, A Duna Zebegénynél. Olajfestmény. 95×100. (Jelzett.) . . . . . 75.—
484. —, Fürdőzők. Rézkarc. 30×32 . . . . . 6.—
484/a. PAULEN, REINER, Férfi képmás. Vízfestmény. 60×48. (Jelzett.) . . . . . 50.—
485. PENTELEI-MOLNÁR JÁNOS (1878—1924), Öreg halász. Olajfestmény. 95×75. (Jelzett.) . . 100.—
486. PERLMUTTER IZSÁK (1866—1932), Női tanulmányfej. Színes rajz. 25×16. (Jelzett.) . . 10.—
487. —, Kertrészlet. Olajfestmény. 19×24. (Jelzett.) 60.—
488. PETERDY GYULA (1862—1885), Falusi ivóban. Olajfestmény. 45×38. (Jelzett.) . . . . . 25.—

Ars. Kör. 94. aukció

VI. TEREM.

BACHMANN KÁROLY.
168 Csendélet almákkal. Olajf. Eladó.

KÚNFY LAJOS.
169 Cigánysátor előtt. Olajf. Eladó.

TÓTH LÁSZLÓ.
170 Budai részlet. Olajf. Eladó.

BACHMANN KÁROLY.
171 Csendélet. Olajf. Eladó.

MÁNYAI JÓZSEF.
172 Volendami házak. Olajf. Eladó.

TURY GYULA.
173 Utcarészlet Chioggiában. Olajf. Eladó.

RIPSZÁM HENRIK.
174 Interieur: J. Olsson Kulleni (Svédorsz.) kastélyából. Olajf. Magánt.

KLAMMER MARISKA.
175 Parkbejárat. Olajf. Eladó.

GARZÓ BERTALAN.
176 Szekszárdi részlet. Olajf. Eladó.

BADITZ OTTÓ.
177 A paradicsom őre. Olajf. Eladó.

SOMLÓ LILI.
*178 Csendélet. Olajf. Eladó.

KOVÁTS JÓZSEF.
179 Erdőrészlet. Olajf. Eladó.

GARZÓ BERTALAN.
180 Virágos udvar. Olajf. Eladó.

KOVÁTS JÓZSEF.
181 Dombtetőn. Vízf. Eladó.

Pörge Gergely

KOMORÓCZY IVÁN.
182 Interieur. Olajf. Eladó.

JÓZSA KÁROLY.
183 Siesta. Olajf. Eladó.

L. HILBERTH IRÉN.
184 Mosás falun. Olajf. Eladó.

FÖLDES IMRE.
185 Címfestő műhely. Olajf. Eladó.

KAYSERLING JOLÁN
186 Arcképtanulmány. Olajf. Magánt.

MIKOLA ANDRÁS.
187 Csendélet. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.
188 Ujpesti piac. Olajf. Eladó.
189 Vásárrészlet. Olajf. Eladó.

L. HILBERTH IRÉN.
190 Leányfej. Olajf. Eladó.

WILDNER GLATZ MÁRIA.
191 Rózsák. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.
192 Hetivásár. Olajf. Eladó.
193 Vásár. Olajf. Eladó.
194 Aquincumi Dunapart. Olajf. Eladó.
195 Őszi verőfény. Olajf. Eladó.

CSERNA REZSŐ S.
196 Emlékek. Olajf. Magánt.

PÖRGE GERGELY.
197 A nagy Dunán. Olajf. Eladó.
198 Palotai parasztudvar. Olajf. Eladó.

GLATTER ÁRMIN.
199 Leselkedő. Olajf. Eladó.

Pörge Gergely

IFJ. EDVI ILLÉS ÖDÖN.

147 Tapoly Bártfánál. Olajf. Eladó.

NÁRAY AURÉL.

148 Profil. Olajf. Eladó.

KOMÁROMI KACZ ENDRE.

149 Őszi napsugár. Olajf. Eladó.

BOSZNAY ISTVÁN.

150 Tó a falu szélén. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

151 Déli pihenő. Olajf. Eladó.

MÁTRAI VILMOS.

152 Bejárat az udvarba. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

153 Vásárosok. Olajf. Eladó.

154 Kilátás Budapest felé az akvinkumi Dunapartról. Olajf. Eladó.

ÁRKAY ISTVÁN.

155 Porcellánok és cyklamen. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

156 Ujpesti piac. Olajf. Eladó.

RAINERNÉ ISTVÁNFFY GABRIELLA.

157 Homokos taligák. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

158 Az akvinkumi Dunapartról. Olajf. Eladó.

KLÉH JÁNOS.

159 Buzakeresztek. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

160 Gyümölcsös kocsi. Olajf. Eladó.

NÁRAY AURÉL.

161 Ülő nő (pillanatkép). Olajf. Eladó.

KMT 1912 Sav. Eiall

BADITZ OTTÓ.

127 Pihenő. Olajf. Eladó.
128 Őszi est. Olajf. Eladó.
*129 Mater Dolorosa. Eladó.
130 Arkádiában Olajf. Eladó.
131 Sz. Katalin. Olajf. Eladó.

KACZIÁNY ÖDÖN.

132 Az orthodox hitközség kántora. Olajf. Eladó.
*133 Mors peregrinus. Olajf.
134 Önarczkép. Olajf. Eladó.
135 A Bajza-utca 20 év előtt (háttérben a Jókay-ház). Olajf. Eladó.

AGGHÁZY GYULA.

136 Lovranai gesztenyeerdőrész, tájkép. Olajf. Eladó.
137 Alkonyat felé. Tájkép. Olajf. Eladó.
138 Kenessei agyagbánya, négyökrös szekérrel, tájkép. Olajf. Eladó.

BRUCK MIKSA.

139 A szoba sarka. Olajf. Eladó.
140 Bellagioi részlet. Olajf. Eladó.
141 Erdő széle. Olajf. Eladó.

VI. TEREM.

KLÉH JÁNOS.

142 Téli nap. Olajf. Eladó.
143 Ligetrészlet. Olajf. Eladó.
144 Tavaszi táj. Olajf. Eladó.

BERKES ANTAL.

145 Artézi-fürdő előtti részlet. Olajf. Eladó.

KRUTSAY FERENC.

146 Szegfű. Olajf. Eladó.

Pörge Gergely

ROMEK ÁRPÁD.

187 Marechal Niel rózsák. Olajf. Eladó.

BENJÁMIN ERNŐ.

188 Park-részlet Gödöllőn. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

189 Rét a völgyben. Olajf. Eladó.

BÁNSÁGHI VINCZE.

190 Teherhajók a Szajnán. Olajf. Eladó.

FARAGÓ GÉZA.

191 Kecskemét. Olajf. Eladó.

MÁNYAI JÓZSEF

192 Tehenek. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

193 Kiránduláskor. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

194 Duna mentén. Olajf. Eladó.
195 Balatoni halászok. Olajf. Eladó.
196 Dunaparti halászkunyhó. Olajf. Eladó.
197 Piaci részlet. Olajf. Eladó

VERESS ZOLTÁN.

198 Női arckép. Olajf. Magánt.

NÁRAY AURÉL.

199 Pihenő nő, (vázlattanulmány). Olajf Eladó.

PÖRGE GERGELY.

200 Vásárrészlet. Olajf. Eladó.
201 Alkonyat a búzaföldön. Olajf. Eladó.
202 Itatás a Balatonon. Olajf. Eladó.
203 Részlet a Balaton partjáról. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

204 Útmentén. Olajf. Eladó.

Képzőm Társ 1912/13
Téli Erab Eat

HALÁSZ HRADIL ELEMÉR.

171 Kirakodás. Olajf. Eladó.

PÁLFY JÓZSEF.

172 Chioggiai bárkák. Olajf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.

173 Női arckép vázlata. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

174 Fenyves szélén. Olajf. Eladó.

175 Folyó mellett. Olajf. Eladó.

VERESS ZOLTÁN.

176 Férfi-arckép. Olajf. Magánt.

BENCZÚR BÉLA.

177 Völgyben. Olajf. Eladó.

178 Festői zug. Olajf. Eladó.

KONEK IDA.

179 Hollandi lányka. Olajf. Eladó.

KLÉH JÁNOS.

180 Borús idő. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

181 Erdei tisztás. Olajf. Eladó.

TELKESSY VALÉR.

182 Leányfalusi park. Olajf. Eladó.

KATONA NÁNDOR.

183 A Chiemsee. Olajf. Eladó.

MÁNYAI JÓZSEF.

184 Patak. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

185 Napos domboldal. Olajf. Eladó.

KRUTSAY FERENC

186 Női arckép. Olajf. Magánt.

Pörge Gergely K

NÁDLER RÓBERT.

160 Eső után. Olajf. Eladó.

CSABA IMRE.

161 Salon. Olajf. Eladó.

MIKLÓSI-MUTSENBACHER ÖDÖN.

162 Pünkösd napja. Olajf. Eladó.

FERENCZY VALÉR.

163 Női arckép. Olajf. Magánt.

LITKEI ANTAL.

164 Ősz. Pastell. Eladó.

AGGHÁZY GYULA.

165 Balaton. Olajf. Eladó.

MUSZÉLY ÁGOST.

166 Önarckép. Olajf. Eladó.

KATÓ KÁLMÁN.

167 Kilátás a várból. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

168 Tanyarészlet. Olajf. Eladó.
169 Vásárrészlet. Olajf. Eladó.
170 Parasztudvar. Olajf. Eladó.
171 Csend a Balatonon. Olajf. Eladó.
172 Mezei munka. Olajf. Eladó.
173 Őszi vásár. Olajf. Eladó.
174 Balatoni halászok. Olajf. Eladó.
175 Balatoni részlet. Olajf. Eladó.
176 Dinnyevásár. Olajf. Eladó.

MARTIN HADZSY OLGA

177 Spanyol nő. Olajf.

ZORD ARNOLD

178 Édes mámor. Olajf. Eladó.

Képzőm. Társ. 1913
tav. Eiak-Eat

GERRITSEN VILMOS.

179 Csendélet. Olajf. Eladó.

STROBL ZSÓFIA.

180 Virágok. Olajf. Eladó.

WOLFF KÁROLY.

181 Testvérek. Olajf. Eladó.

JÁMBOR LAJOS.

182 Úrvacsora (vázlat). Olajf. Eladó.

GERRITSEN VILMOS.

183 Csendélet. Olajf. Eladó.

NÉMETH B. BERTALAN.

184 Vásári jelenet. Olajf. Eladó.

GRÓF LÁZÁR ÁRPÁDNÉ.

185 Ibolya. Olajf. Eladó.

GLATTER ÁRMIN.

186 Tanácskozás. Olajf. Eladó.

187 Női arckép. Olajf. Magánt.

PÁLLYA KÁROLY.

188 Erdélyi hegyvidék. Olajf. Eladó.

189 Piaci részlet. Olajf. Eladó.

BACHMANN KÁROLY.

190 Csendélet. Olajf. Eladó.

191 Csendélet. Olajf. Eladó

KÜMMERLE PÁL.

192 Spitzi. Olajf. Eladó.

BASCH ÁRPÁD.

193 Alkony a hegytetőn. Olajf. Magánt.

BACHMANN KÁROLY.

194 Csendélet. Olajf. Eladó.

Pörge Gergely

ROMEK ÁRPÁD.

187 Marechal Niel rózsák. Olajf. Eladó.

BENJÁMIN ERNŐ.

188 Park-részlet Gödöllőn. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

189 Rét a völgyben. Olajf. Eladó.

BÁNSÁGHI VINCZE.

190 Teherhajók a Szajnán. Olajf. Eladó.

FARAGÓ GÉZA.

191 Kecskemét. Olajf. Eladó.

MÁNYAI JÓZSEF

192 Tehenek. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

193 Kiránduláskor. Olajf. Eladó.

PÖRGE GERGELY.

194 Duna mentén. Olajf. Eladó.
195 Balatoni halászok. Olajf. Eladó.
196 Dunaparti halászkunyhó. Olajf. Eladó.
197 Piaci részlet. Olajf. Eladó

VERESS ZOLTÁN.

198 Női arckép. Olajf. Magánt.

NÁRAY AURÉL.

199 Pihenő nő, (vázlattanulmány). Olajf Eladó.

PÖRGE GERGELY.

200 Vásárrészlet. Olajf. Eladó.
201 Alkonyat a búzaföldön. Olajf. Eladó.
202 Itatás a Balatonon. Olajf. Eladó.
203 Részlet a Balaton partjáról. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

204 Útmentén. Olajf. Eladó.

TKMT 1912/13. téli kiáll

HALÁSZ HRADIL ELEMÉR.

171 Kirakodás. Olajf. Eladó.

PÁLFY JÓZSEF.

172 Chioggiai bárkák. Olajf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.

173 Női arckép vázlata. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

174 Fenyves szélén. Olajf. Eladó.

175 Folyó mellett. Olajf. Eladó.

VERESS ZOLTÁN.

176 Férfi-arckép. Olajf. Magánt.

BENCZÚR BÉLA.

177 Völgyben. Olajf. Eladó.

178 Festői zug. Olajf. Eladó.

KONEK IDA.

179 Hollandi lányka. Olajf. Eladó.

KLÉH JÁNOS.

180 Borús idő. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

181 Erdei tisztás. Olajf. Eladó.

TELKESSY VALÉR.

182 Leányfalusi park. Olajf. Eladó.

KATONA NÁNDOR.

183 A Chiemsee. Olajf. Eladó.

MÁNYAI JÓZSEF.

184 Patak. Olajf. Eladó.

BENCZÚR BÉLA.

185 Napos domboldal. Olajf. Eladó.

KRUTSAY FERENC

186 Női arckép. Olajf. Magánt.

Pörge Gergely (Pest, 1858. máj. 19. -- Ujpest, 1930. ápr. 23.): festő. A Mintarajzisk.-ban, majd Münchenben Wagner Sándor mellett végezte tanulmányait. Hazatérve a Benczur-mesterisk. tagja lett. Főleg népi jeleneteket, vásárokat, falusi részleteket ábrázoló kisméretü képeket festett. Ilyen tárgyu ceruzarajzokat is készitett képeslapok számára. 1903--04-ben kollektiv kiállitása volt a Nemzeti Szalonban. Több rajza a Történelmi Képcsarnokban, néhány képe (Lucskos idő, Ujpesti kikötő stb.) az MNG-ben van. -- Irod. Lyka Károly: P.G. (Magy. Müv. VI., 1930).

Pörge Gergely festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Pörge Gergely

MDK

Dolomitok, vizf.

Balatonföldvári móló, olf.

Faluvége, olf.

Őszi hangulat, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Pihenés a csárda előtt, olf.

Mics rnok 1926 téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Káposztásmegyer mellett, olf.

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Pörge Gergely MDK

Megyeri Dunaparton, olf.

Hazafelé, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállítás

Pörge Gergely

Dunaparti részlet a Rómaifürdőnél

Micsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

MDK

Pörge Gergely

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.1.

MDK

Pörge Gergely

Rossz vásár, of.

Hetivásár, of.

Vásárrészlet, of.

Mücsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 29.1.

MDK

Pörge Gergely, festöm.

Erdészéle. Rajz. Repr.

Művészet.1909. / Tuloldal a 295.-ik old./

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Korai hó, olf.

Balatoni halászok, olf.

Hazatérő halászok, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely

Tanyarészlet.Olajf.
Vásárrészlet.Olajf.
Parasztudvar.Olajf.
Csend a Balatonon.Olajf.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat. 49.l.

MDK

Pörge Gergely

Rajz, repr.

Müvészet 1911. 372.l.

MDK

Pörge Gergely

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállításán.

Cikk: A Műcsarnok jub. kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

IN MEMORIAM

PÖRGE GERGELY. Április 23-án 72 éves korában Újpesten meghalt *Pörge* Gergely festőművész. A Hortobágy, a Balaton, Várpalota, Mezőtúr, legfőképpen pedig Rákospalota környékén mélyedt el a magyar táj, a magyar élet szemléletébe. Kicsinyméretű képeken adta aztán benyomásait s e kis képek szinte sohasem hiányoztak kiállításainkról. Messziről meg lehetett ismerni őket: *Pörge* Gergely tudott magának kifejező eszközöket teremteni, amelyek úgy a saját, líraiságra hangolt lelkületének, mint az oly hőn szeretett alföldi világnak megfeleltek. A kicsinyben kereste és találta a festőit. Egypár cigányputri, néhány hálóvontató halászember a víz mellékén, egy major kósza csirkéivel, tollászkodó kacsáival, szénával, szalmával vesződő emberfiák, főképp pedig a vásár volt az, amit szemügyre vett. A poros vásártér, rendetlen szekereivel, rögtönzött ponyváival, széjjelszórt szalmájával, mellette a parasztfazekas zöld ibrikei, a csirkés kofák sárga fejkendője: ezt a piciny, de tősgyökeres magyar világot, festői szerelmének tárgyát, fáradhatatlanul és dédelgető gonddal festegette. Néha egy-két magános vagy csoportba állott bodorkoronás nyárfa, néha egy kis berek, amely a fűzek ezüstzöldjét mutatja a napfényben vagy egy alkonyat a megyeri buckák avagy a Balaton felett váltak e kis festmények motívumaivá. Temérdek ceruzavázlatot is készített róluk: szép grafikai lapokat egy egészen neki sajátos technikával. Ezek aztán átvándoroltak képeslapok hasábjaira is, mint ahogy elég gyakran foglalkozott illusztrációk rajzolásával is. A szeretet, amelyet erre az ő bájos külön-világára pazarolt, nem vesztett hosszú életén át melegéből, bár ez az élet válogatott sorscsapások egymásutánjából állott, amelyektől más talán világgyűlölő pesszimistává lett volna. A rákosi buckák közt sétálva és festegetve azonban elfelejtett minden szenvedést és keserűséget. Így festett át egy hosszú emberéletet s még a Műcsarnok ezévi tavaszi kiállításán is résztvett kedvelt motívumaival.

Pörge Gergely Budapesten született 1858 május 19-én, kereskedő-családból. Már tizenhat éves korában beiratkozott az akkori Mintarajziskolába, amelyet 1874—77-ig látogatott (ennek növendéke volt később felesége, Kiss Jolán is). Azonban többre vágyott, mint amit ez az intézet akkori állapotában adhatott s azért 1877 őszén a müncheni akadémiába iratkozott be, ahol előbb az ú. n. antik-osztálynak, majd később *Wagner* Sándornak volt tanítványa. Haladása elismeréséül a magyar kormány 1879-ben és 1881-ben némi ösztöndíjat is juttatott neki. 1883—88-ig Benczúr Gyula mesteriskolájában dolgozott. Egyben kiállította első képét a Műcsarnokban, a „Patak mellett" címűt. S azontúl szorgalmas kiállítónk volt. Egy-egy gyüjteményes kiállítást 1903-ban s a következő évben rendezett műveiből a Nemzeti Szalon. A háború után a Műcsarnok neki juttatta a Tolnai-díjat (1921). Műveinek száma szinte áttekinthetetlen s az egész ország gyüjteményeiben vannak szétszórva.

Ez év tavaszán egy villamoskocsin ért baleset súlyos sérüléseket ejtett rajta. Azután tüdőgyulladást kapott, amit egy orbánc súlyosbított. Halála nagy részvétet keltett. Telivér művészember szállt vele sírba, aki egész tehetségét és szorgalmát az Alföld magyar életének szentelte.

MŰVÉSZETI ÉLET ÉS IRODALOM

A „KÖNYV- ÉS REKLÁMMŰVÉSZET" BEMUTATKOZÁSA. Csinos, egyszerű, tiszta, finom katalógus. Nagyon jóízlésü meghívó. Az Iparművészeti Múzeum üvegezett udvarán tektonikus, nyugodt felosztása a kiállításnak. Minden együtt új, szokatlan fogadtatás a modern könyv- és reklámgrafikai kiállítás nézőjének. Nem csoda, ha a kritika föllelkesedett. Nem csoda, ha a közönség élvezett és csodálkozott. S végül nem csoda, ha a reklámmegbízást adó kereskedők jórésze értetlenül áll ennyi új, érdekes, grafikai jelenséggel szemben.

Mert micsoda borzasztó, szinte csillagászati távolság választja még el az utcai járókelő ízlését a geometriai abstrakciókkal dolgozó formavilágtól! Vagy a tömegképes könyvek fogyasztóit az archaikus finomságokkal átitatott illusztrált könyvtől!

Mintegy félszáz ismert művész, és talán ugyanannyi fiatal, elszánt tanítvány. Végig színesen tagolt, ritmikusan hangolt falsíkok, — rajtuk új, újabb és legújabb plakáttörekvés. (Üvegtárlókban és üvegpillérekben pedig rajzok, könyvek, címlapok, csomagolások, ezernyi reklámapróság a finom csokoládédobozтól a préselt bőrtárca-naptárig).

Ha nem is fárasztó, mégis szinte túlsok. Igaz, síkdíszítő művészet valamennyi, szép is, jó is túlnyomórészt. De a lelkesedés, a láz, a grafikai megszólalás öröme, mely itt minden kiállításon érezhető volt, valami ökonómiát igényel, akár csak az énekesek hangja: takarékoskodjunk vele! Milyen szerencse, hogy annyi jó grafikusunk van, aki ép oly ügyes a plakát, mint a könyvek lapján, ép oly ötletes a fotomontázs felépítésében, mint

MAGYAR MŰVÉSZET

1930.

egy kirakat hangszerelésében! De éppen mert ennyien vannak, mutassuk be őket szériákban. És éppen mert olyan gazdag a leleményességük, selejtezzük ki régi papirospróbálkozásaikat!

A könyv- és reklámművészet e kiállításnak a tükrében megmutatja, hogy a mi művészi alkotókészségünk nemcsak a grand art-ban fejezi ki a magyar intellektus nagy hódító erejét, de ha kell: az alkalmazott művészetben is. Iparművészetünknek talán ez az egy ága nem szűkült össze a mai gazdasági élet nagy összezsugorodásában. Festő, grafikus, építész, fototechnikus, — mind a kommerciális szellem ez áradatába veti magát. A papiros, a szerény anyag, az álmok termőföldje és a korlátlan lehetőségek utolsó megmaradt országa.

Természetes, hogy akik ezen a szuverén kis földdarabon még jókedvű munkára egyesültek, más-más szépségideáloknak hódolnak. Nincsenek itt mind, akiknek itt lenne a helyük. Ám ez a kis világ így is érdekes volt. Nyüzsgésében is volt valami meghatóan érdekes.

Vannak hangos fórumra született kikiáltók. *Berény* és *Bortnyik* egy fejjel kimagaslanak közülök. Az előbbinél nagyobb a formaépítő erő, az öröm, mely gyermeki élményekkel párosul. Utóbbi virtuóznak kiválóbb. Kész, csaknem tökéletes modorával ragadja el a nézőt. Mindakettő biztosan uralkodik a mai ember és az új utcakép hangulatán. Játékokat dobálnak, papírlabdát röpítenek, gamin-ötletekkel hajigálnak. Clown-muzsikát csinálnak. De néha megrendül bennük egy mélyebb emberi húr is. Homunkulus jelentkezik, a csillagokhoz mászó, árnyékok felé forduló ember — valami enyhe iróniába mártva. Mindakettő nemcsak művész, de gondolkozó ember is.

Vannak azután csöndes, laboratóriumi kutató elmék is. *Kaesz Gyula, Pécsi József* avval az érzéssel dolgoznak, amely a retorták és gömbüvegek tisztaságára emlékeztet. A képnek, a fotografált lapnak és a betűknek összehangolásán fáradnak s az eredményt precíz szépséggel tálalják. Mindakettő más-más. De mindakettő a legkisebb feladatán is finom nyugati kultúrát sugároztat keresztül, még ha az nem több is, mint egy hirdetés a villamoskocsiban.

Vannak továbbá: rakétarepülők. Ezek a fotoélmények a film szárnyain száguldanak és robbannak. Azt, ami az emberi mozgások és a fény-testek volumeneiből kialakul, egy jellemző pillanatban összesűrítik egy fotogramon. S ehhez fűzik a könyv címét, vagy a szavak kiáltó erejét. A Bauhaus szelleme ez. Legtöbb rutinnal, de legtalálóbb ötletekkel is *Moholy-Nagy* dolgozik ma ezen a területen (s talán még *Man-Rey*). Kár, hogy az ő fotomontázsai közül itt csak keveset s nem jelentékenyeket kaptunk. *Kassák Lajos*, aki hű követője ebben, bátorságot az oroszoktól merített. Ereje néha megkap robusztus nyerseségével. de kísérletei nagyrésze nem érett meg kiállítási célokra.

A melegebb, lírai hangnemnek azért éppen annyira megvan a jogosultsága a rideg üzleti életben is. Vegyük csak azt, hogy egy csokoládédoboz, illatszeres üveg címkéje mégis másfajta lelki dispozíciót igényel, mint egy széncsúzdai hirdetés. A magyar grafikusok közt az elegáns, behízelgő tónusnak épp annyi causeurje van, mint akár a franciáknál. Jórészük ma már — ha nem is egészen — elszakította kötelékeit, melyek egy barokkvonalú szépművészeti stílushoz és annak atyamesteréhez fűzték őket. Újult frisseségben látjuk itt *Csabai Ékes*-t, a meséskönyvek, a csomagolások apró pantomim-figuráival. *Jeges Ernőt*, akinek Stühmer - dobozaihoz készült képein üdítő gyermekhangulatok köszöntenek, még színkeverésükben is magyar népművészetet lehelnek. *Kner Albert* és *Gróf József* is ehhez a kategóriához tartoznak, s míg az első inkább a kommerciális élet lázában dolgozva, kénytelen a megrendelők ízlésének engedményeket tenni, addig az utóbbi a betűnek, az iniciálénak miniatűr fínomságaiba mélyed bele.

De ugyanígy lehetne sorra és rendre felparcellázni azt a külön zárt területet, a könyvművészet csoportját is művelőinek lelki alkata szerint. Mi több, külön kis tanulmányt kellene írni valamennyiükről, olyannyira külön egyéniség valamennyi. Vannak archaikus, nemes fametszetekért, hajdankori incunabulákért lelkesedő kedélyek. *Fáy Dezső*, néhai *Gara Arnold* ilyen történelmi megtisztuláson át jutottak egy modern könyvegységhez, melyben a fekete és fehér megnyugtatóan egyesül a síkban. *Molnár C. Pál* expresszív hajlandóságai félig modern érzésvilágon át jutnak szóhoz, de ugyanakkor a középkor fínom ecsettel írott s festett pergamenlapjai is hatással voltak könyvművészetére. *Kozma Lajos* úttörő illusztratív irányát már e folyóiratban is többször méltattuk. Megszokott képeskönyvei s reklámnyomtatványai ezúttal új megállapításokra nem adnak alkalmat. Üzleti portáljai a németek és franciák jó, modern példáit ültetik át magyar területre.

A könyvnek esztetikai hatásforrását sokféleképp lehet értelmezni. Vannak szigorúan technikai hitvallói. Ezek azt tartják: könyvművészet az a szigorú tektonikus szépség, mely a sorok, az oldalak, a lapok, a festék, a keret nagy harmóniájából árad. Ezek az arányossággal, önfegyelemmel dolgozó s hívő nyomtatók egy puritán könyvideálnak hódolnak. Köztük ma a legjobb (mondhatni: legarisztokratább) ízlésű *Kner Imre*. Szintétikus egységgé válik az ő kezén mindaz a sokféle elem, melyből egy nyomtatott lap adódik. Ő a modern német, talán leginkább úgy mond-

PÖRGE GERGELY: FÓTI ÚTRÓL HAZAFELÉ

SZÁNTHÓ MÁRIA: CLEOPATRA

tovább Pörge Gergely

K

Rácz Jenő

Reichl Kálmán

(1879–1926)

Rippl Rónai József

Rollin J.

Römek Árpád

Rubovics Márk

Sikorska Isolinay Julia

l. Pécsi kiáll. 1927. marc

gélyből vettek egy Bocskay István uralkodása idejéből, 1607-ből származó 3 ezüstgarasost, saját bevételükből pedig 11 ritkább római ezüstérmet és 7 magyarországi ezüstérmet. Ajándékba kaptak 2 ezüstérmet. Az összes gyarapodás tehát 21 érem és a felkai római katholikus templom régi gothikus albak kőkeretének egy részlete, melyet a templom közelében, csatornaépítés alkalmával találtak.

A *néprajzi* gyüjtemény gyarapodása az 1913. évről visszamaradt 70 fillérnyi állami segélyből egy paraszt fayencekorsó Batizfalváról; saját költségükön megvették a szepesszombati mészáros-czéh ládáját és egy vörösréz burnótszelenczét, bevésett hollandi képekkel és versekkel. Ajándékba kaptak Nagyszalókról

vagyona, hogy a csekély lakbér fiz
fogja fejlődésében hátráltatni és
veszélyeztetni.

A gyüjtemények állaga az 191
gén. *Könyvtár:* 3878 könyv, 37 h
aprónyomtatvány, 117 térkép, 8 k
oklevél és egyéb irat, 19 egyéb an
szesen 4246 db. — *Régiségtár:* 12
64 római-kori, 818 közép- és ujabb
s 2941 érem és pénzjegy. Össze
db. — *Néprajzi tár:* 57 magyar,
nemzetiségi, 14 rokonnépi, 55 külf
Összesen 641 db. — *Képzőművés
temény:* 26 festmény, 89 rajz és
130 fénykép, 8 modern iparművész
Összesen 260 db. — *Természetra*

Árverési Körlevy
1938. dec. 8. rk. sz. 88. aukció

Kikiáltási ár pengőben

326. NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, A Szent család, keresztelő Szt. Jánossal. Olajfestmény. 108×95 . . . . . 500.—
339. NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Férfi képmás. Olajfestmény. 75×60 . . . . . 120.—
340. NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Virágcsendélet. Olajfestmény. 70×85 . . . . . 80.—
341. NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Allegoria. Olajfestmény. 120×160 . . . . . 500.—
342. NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD VÉGE, Reggeli hangulat. Olajfestmény. 30×40 . . . . 60.—
344. NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Madárcsendélet. Olajfestmény. 22×31 . . . . . 65.—
345. NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Madárcsendélet. Olajfestmény. 22×31 . . . . . 65.—
346. NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Tájkép templommal. Olajfestmény. 18×22 . . . . . 15.—
348. NEOGRÁDY ANTAL, Téli táj rókával. Tempera. 55×65. (Jelzett.) . . . . . 50.—
349. NYÁRI ALBERT BÁRÓ (1871—1933), Női akt. Olajfestmény. 25×18. (Jelzett.) . . . . . 15.—
350. NYILASSY SÁNDOR (1873—1934), Legelő birkák. Olajfestmény. 30×25. (Jelzett.) . . . 30.—
351. —, Csendélet. Olajfestmény. 42×54. (Jelzett.) . 25.—
352. NYIRI SÁNDOR (1861—1915), Csendélet. Vízfestmény. 40×26. (Jelzett.) . . . . . 7.—
353. OLASZ FESTŐ, XVII. SZÁZAD, Dávid. Olajfestmény. 95×75 . . . . . 50.—
354. OLASZ FESTŐ, XVII. SZÁZAD VÉGE, Ábrahám áldozata. Olajfestmény. 175×123 . . . 700.—
356. OLGYAY FERENCZ, Tájkép. Olajfestmény. 30×46. (Jelzett.) . . . . . 50.—
357. —, Tájkép. Olajfestmény. 75×100. (Jelzett.) . . 150.—
358. OLGYAI VIKTOR (1870—1929), Téli erdő. Olajfestmény. 80×120. (Jelzett.) . . . . . 105.—
359. ORBÁN DEZSŐ. Virágcsendélet. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.) . . . . . 80.—
360. —, Hegyi táj. Olajfestmény. 55×70. (Jelzett.) . 25.—
361. OSTRADITZKY, G., Holdvilágos táj. Olajfestmény. 32×38. (Jelzett.) . . . . . 40.—
362. PÁLLIK BÉLA (1845—1918), Ló. Olajfestmény. 58×73. (Jelzett.) . . . . . 200.—
363. PÁLLIK BÉLA (1845—1908), Versenyparipa. Olajfestmény. 60×75. (Jelzett.) . . . . . 170.—
364. PÁLLYA CAROLUS, Piac. Olajfestmény. 12×17. (Jelzett.) . . . . . 10.—

		Kikiáltási ár pengőben
365.	PÁLLYA CELESTIN, Magyar ciprusok. Olajfestmény. 15×22. (Jelzett.)	15.—
366.	—, Pihenő ökrök .Olajfestmény. 18×30. (Jelzett.)	35.—
367.	—, Lótanulmány. Olajfestmény. 25×36. (Jelzett.)	25.—
368.	PALMIÉ, CHARLES J., Tájkép. Olajfestmény. 45×60. (Jelzett.)	132.—
369.	PANN ABEL, Ábel. Színes kőrajz. 44×31	8.—
370.	PAP HENRIK (1864—1910.) Zászlót hímező leányok. Pasztell. 70×105	105.—
371.	PAPP SÁNDOR, Tájkép. Olajfestmény. 38×46. (Jelzett.)	15.—
372.	PATAKY LÁSZLÓ (1857—1912.) Virrasztás. Olajfestmény. 125×160. (Jelzett.)	350.—
373.	—, Huszár. Olajfestmény. 33×23. (Jelzett.)	80.—
374.	—, Huszár. Olajfestmény. 55×44. (Jelzett.)	135.—
375.	PATKÓ KÁROLY, Napsütésben. Olajfestmény. 90×75. (Jelzett.)	50.—
376.	—, Cigányok. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.)	105.—
377.	—, Dunamenti táj. Olajfestmény. 95×102. (Jelz.)	200.—
379.	PECHAN JÓZSEF, Pihenés. Olajfestmény. 116×105. (Jelzett.)	75.—
380.	PENTELEI-MOLNÁR JÁNOS (1878—1924), Tearózsák. Olajfestmény. 48×34	45.—
381.	—, Csendélet. Olajfestmény. 90×75. (Jelzett.)	160.—
382.	PERLMUTTER IZSÁK (1866—1932), Ima. Olajfestmény. 50×35. (Jelzett.)	450.—
383.	PETTENKOFEN, AUGUST VON (1822—1889), Vásár. Olajfestmény. 25×38. (Jelzett.)	200.—
384.	—, A szürke ló. Olajfestmény. 12×16	350.—
385.	POLCER LAJOS, Fekvő nő. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	50.—
386.	POLYA TIBOR (1886—1937), Karikatúra. Vízés tusfestmény. 23×17. (Jelzett.)	5.—
387.	—, Tanya. Olajfestmény. 30×42. (Jelzett.)	25.—
388.	PÖRGE GERGELY (1858—1930), Mezőn. Olajfestmény. 11×16. (Jelzett.)	16.—
389.	—, Gémeskút. Olajfestmény. 15×26. (Jelzett.)	32.—
390.	—, Őszi hangulat. Olajfestmény. 27×18. (Jelzett.)	10.—
391.	—, Tájkép. Olajfestmény. 21×35. (Jelzett.)	32.—
392.	—, Falurészlet. Olajfestmény. 17×27. (Jelzett.)	15.—
393.	—, Balatonföldvári részlet. Olajfestmény. 24×38. (Jelzett.)	70.—
394.	—, Vitorlás a Balatonon. Olajfestmény. 26×38. (Jelzett.)	70.—
395.	—, Hegyi táj. Olajfestmény. 28×17	40.—
396.	—, Rákospalotai táj. Olajfestmény. 20×29. (Jelzett.)	50.—

Kikiáltási ár pengőben

397. —, Mezei munka. Olajfestmény. 12×20. (Jelzett.) 50.—
398. —, Vásár. Olajfestmény. 14×20. (Jelzett.) . . 40.—
399. —, Pihenő vásárosok. Olajfestmény. 15×19 . . 40.—
400. —, Dunaparti részlet. Olajfestmény. 30×47 . . 40.—
401. —, Őszi lombok. Olajfestmény. 31×19. (Jelzett.) 40.—
402. —, Fonyódi halásztanya. Olajfestmény. 25×37. (Jelzett.) . . . . . 70.—
403. —, Faluvége. Olajfestmény. 26×37. (Jelzett.) . 40.—
404. —, Reggeli hangulat. Olajfestmény. 20×29. (Jelzett.) . . . . . 70.—
405. PRAVOTINSZKY LAJOS (1880—1932), Vihar. Olajfestmény. 50×65 . . . . . 30.—
406. PRIHODA ISTVÁN, Öt fej. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.) . . . . . 90.—
407. —, Május. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.) . . 90.—
408. —, Május. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . . 75.—
409. —, Szökőkút. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.) . . 90.—
410. —, Táncosnő. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . 25.—
411. —, Madonna. Rézkarc. 40×25 . . . . . 3.—
412. —, Anya és gyermeke. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.) . . . . . 75.—
413. PRÓNAI STIFFEL ANTAL, Tót paraszt, Olajfestmény. 60×45. (Jelzett.) . . . . . 24.—
414. QUAST, PIETER JANSZ (1606—1647), Író férfi. Olajfestmény. 71×60. (Jelzett.) . . . . . 1500.—
415. RÉTI ISTVÁN, Parkrészlet. Olajfestmény. 50×65. (Jelzett.) . . . . . 100.—
416. —, Rózsaszínruhás nő. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.) . . . . . 40.—
417. —, Álló női akt. Olajfestmény. 65×35. (Jelzett.) 50.—
418. RIGAL J.; STIELER, JOSEF KARL (1781—1858) UTÁN, Női képmás. Színezett kőnyomat. 56×42. . . . . 13.—
419. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1862—1927), Parkban. Tusrajz. 22×26. (Jelzett.) . . . . . 25.—
420. —, Öregasszony. Olajfestmény. 30×23. (Jelzett.) 500.—
(Illusztrálva a VI. táblán.)
421. —, Akt gitárral. Olajfestmény. 50×50. (Jelzett.) 250.—
422. —, Csendélet. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.) . 400.—
423. ROMEK ÁRPÁD, Vásár. Olajfestmény. 20×26. (Jelzett.) . . . . . 30.—
424. RÓNA KLÁRA, Mulatóban. Pasztell. 62×54. (Jelzett.) . . . . . 25.—
425. ROSKOVITS IGNÁC (1854—1915), Szent László. Olajfestmény. 23×18 . . . . . 60.—
426. ROTARI, PIETRO GRÓF (1707—1767), Levelet olvasó leány. Olajfestmény. 74×57 . . . . 520.—

		Kikiáltási ár pengőben
428.	RÖKK KÁROLY, Moszkva télen. Olajfestmény. 40×55. (Jelzett.)	30.—
429.	RUDNAY GYULA, Lovasok. Olajfestmény. 70×95. (Jelzett.)	125.—
430.	—, Virágoskert. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	160.—
431.	—, Önarckép. Olajfetmény. 46×35. (Jelzett.)	250.—
432.	—, Falusi mulatság. Olajfestmény. 40×51. (Jelzett.)	105.—
433.	—, Kompozició. Olajfestmény. 45×62. (Jelzett.)	160.—
434	—, Falusi ház. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	100.—
435.	—, A juhász és szamara. Színezett rajz. 7×7. (Jelzett.)	13.—
436.	—, Csikósok a gémeskútnál. Olajfestmény. 44×33. (Jelzett.)	105.—
437.	—, Tehén. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	80.—
438.	—, Cigányok. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	120.—
439.	—, Falusi utcarészlet. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	150.—
440.	RUGENDAS, JOHANN LORENZ (1775—1826), Mária Josepha. Rézmetszet. 30×20	8.—
441.	RUSS, FRANZ, Háremhölgy. Olajfestmény. 80×60. (Jelzett.)	150.—
442.	GY. SÁNDOR JÓZSEF, Velence. Olajfestmény. 42×32. (Jelzett.)	25.—
443.	SCHINDLER, EMIL JACOB (1842—1892), Interieur. Olajfestmény. 32×40. (Jelzett.)	60.—
444.	SCHÖN JÓZSEF, XIX. SZÁZAD, Fekvő nő. Olajfestmény. 85×105	150.—
445.	SCHULTHEISS, ALBRECHT FÜRCHTEGOTT (1823—?); STIELER, JOSEF KARL (1781—1858) UTÁN, Női képmás. Színezett acélmetszet. 58×42	13.—
446.	—, Női képmás. Színezett acélmetszet. 52×42	13.—
447.	SILIGAI FERENC (1873—1924), Tájkép. Olajfestmény. 50×67. (Jelzett.)	60.—
448.	—, Téli táj. Olajfestmény. 45×58. (Jelzett.)	48.—
449.	SPÁNYI BÉLA (1852—1914), Alkony. Olajfestmény. 65×115	200.—
450.	—, Tájképvázlat. Olajfestmény. 12×20	40.—
451.	SPANYOL FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Szt. József Jézussal. Olajfestmény. 86×74	125.—
452.	STEINBÖCK, CARL, Holdas táj. Olajfestmény. 32×42. (Jelzett.) *(Illusztrálva az V. táblán.)*	40.—
453.	STETKA GYULA (1855—1925), A modell. Olajfestmény. 120×80. (Jelzett.)	180.—
454.	—, Férfi képmás. Olajfestmény. 54×43. (Jelzett.)	56.—

57417. *Pörge Gergely:* Tájkép.

52787. *Osztrák festő, 18. sz.:* Szent Teréz.

Pörge Gergely

Déry-Bélával való
afférjéré vonatkozóan
lásd Déry-csomag-
jában.

Pörge Gergely

Gentlen Tokain köz lése

PÖRGE GERGELY 1859-ben született Budapesten. Az országnál kezdte, münchenben Wágnernál tanu tagja.

BUDAPEST
936 SEP. -8-7.
LKb 4 LKb

Pörgé Gergely MDK

A nagy magyar Alföldről, ceruza

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Pörge Gergely

Művészet 1918. 4.1.

Pörge Gergely MDK

Az aquincumi Dunapartról, olf.

Őszi behordás, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pörge Gergely

MDK

Vásárrészlet, olf.

Baromfivásár, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Pörge Györgyely

MTK

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Pörge Gergely

Faluvége, olf.

Baromfivásár, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Pörge Gergely MDK

Tátra-Lomnic, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Pörge Gergely

MDK

Szárnyszegetten, olf.

Műcsarnok 1917 téli tárlat

Pörge Gergely MDK

Turi vásár sátor nélkül, olf.

Mücsarnok 1917 téli tárlat

Pörge Gergely

MTK

Alföldi tanya, olf.

Műcsarnok 1917 téli tárlat

MDK

Pörge Gergely

Tanulmányfej, of.

Vásárrészlet, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. lo.l.

Pörge Gergely MDK

Őszi hangulat, ceruza

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai művek nemzetközi kiállitása

Pörge Gergely MDK

Künn a pusztán, ceruza

Műcsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és
Grafikai művek nemzetközi kiállitása

Györge Gergely MDK

Ujpesti vásár részlet, olf.

Tiszasülyi parasztudvar, olf.

Hetivásár, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Piacrészlet, olf.

Turi vásár sátor nélkül, olf.

äszi tarlón, olf.

Mücsarnok 191o/11. téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Ujpest9 vásár, olf.

Rossz vásár, olf.

Micsarnok 1910. Vándorkiállitás

MDK

Pörge Gergely, festöm.

Mit nyujt a XI. terem.?

P.G. jellegzetes kis képeivel találkozunk itt.

Chroniqueur:
Hücsarnok.- Téli tárlat.
Képzömüvészet. IV.évf. 26.sz. - 28.1.

MDK

Pörge Gergely

Rákospalotai részlet, of.

Savanyukut, of.

Balatoni részlet, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept.

55.l.

MDK

Pörge Gergely

Faluvégi csárda, of.

Inotai vizimalom, of.

Tanya, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept.
55.l.

1/.

Pörge gergely, fwstöm.

151. Déli pihenö. Olf.
153. Vásárosok.
154. Kilátás Budapest felé az akvinkumi Dunapartról. Olf.
156. Ujpesti piac. Olf.

Mücsarnok.1912. tav.kiáll. Kat. 44.1.

MDK

2/. Pörge Gergely, festöm.

158. Az akvinkumi Dunapartról. Olf.

160. Gyümolcsös kocsi. "

Műcsarnok.1912. tav.kiáll. Kat. 44.l.

MDK

Pörge Gergely

Dunai táj

Dunai táj

Ernst Muzeum aukciói XXVII. 63.1.

MDK

Pörge Gergely

Piac

Sátrak mögött

Ernst Muzeum aukciói XXVII. 63.l.

MDK

Pörge Gergely festőm.

429. Őszi munka.

431. Főti uton hazafelé.

432. Rákospalotai erdő.

MNGtára. 1927.őszi kiáll. Kat. 18.1.

Pörge Gergely MDK

Csirkés kofák

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Őszi behordás, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Mezőturi vásár, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Téli táj.Olajf. 38x28./Jelz./

Arverési Közlöny,1936.febr.1.rendk.sz.22.1

Pörge Gergely

MDK

Menekülök, krétarajz

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Pörge Gergely MDK

Lovránai temető, ceruza

Baromfipiac, ceruza

Ujpesti vásár, ceruza

Rákospatak mentén, ceruza

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Pörge Gergely MDK

Falusi piaci részlet, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Pörge Gergely

MDK

Inotai vizimalom, olf.

Piacrészlet, olf.

Micsarjok 1923 tavaszi tárlat

Pörge Gergely MDK

Esős hangulat a Balaton fölött, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Pörge Ügergely MDK

Baromfikofák, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Pörge Gergely

MDK

Vitorlás a Balat non, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Pörge Gergely MDK

Balatonföldvári részlet Szántód felé,olf.

Mücsarnok 1922 őszi tárlat

Pörge Gergely

MDK

Várpalotai részlet, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Pörge Gergely MDK

Eladó lányok, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tájkép.Olajf. 20x30./Jelzett./
Tanya. " 19x28. /Jelzett./
Tájkép. " 18x26. /Jelzett./
Dunamenti táj.Olajf. 21x34. /Jelzett./

Árverési Közlöny, 1936. 2.sz. 49.1.

MDK

Pörge Gergely, festőm.

Olf.-k, vizf.-f, pasztellek:

324. Magyar parasztudvar.
325. Őszi hangulat.
327. Akarattyai szakadék.

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 19.1.

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930

778.	Tájkép.	Olf.	Jelz.
	Tanya.	"	"
78o.	Tájkép.	"	"
	Dunamenti táj.	"	"

Árv. Közl. márc.1930.76.sz.2.m.sz. 49.l.

Pörge Gergely MDK

Halászkunyhó, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Pörge Gergely

A Mücsarnok 1927-és tavasi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

Pörge Gergely.

A Műcsarnok téli tárlatán vásári részletekről készített képei szerepeltek. (említve)

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

MDK

Pörge Gergely, festö

Télen a csárda elött. Of.
Szalmabehordás. "
Künn a mezön. "
Kilátás az aquincumi Dunapartról. Of.

MKT-Mücs. Tavaszi kiáll.és Gyüjt.kiáll. 1935 máj.-jun.
Kat. 23.l.

Pörge Ġergely MDK

Káposztásmegyer mellett, olf.

Műcsarnok 1924 február-március

MDK

Pörge Gergely

MDK

Ujpesti kikötő, olf.

Mücsarnok 1924 február-március

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tájkép.Olajf.
Tájkép.Olajf.
Piac.Olajf.
Tájkép.Olajf.
Mezőn.Olajf.

Arv.Közl. 94.aukció. 36.l.

Börge Geiger (1896–1970)

Bestand.dia[?].
Text.dia[?].
Titel.dia[?].
Text.dia[?].
Mappe.dia[?].

Inv.Nr. [illegible]. Nr.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Piaci árusok. Olajf.
Falusi udvar. Olajf.
Tátra-Lomnicz. Olajf.
Öszi táj. Olajf.
Faluvége. Olajf.

Arv.Közl. 94.aukció. 36.l.

George Berkeley (1685-1753)

Tract Siris. 1744.

Three Dialogues. 1713.

Latin Commonplace Book. 1707-8.

Essay Vis. 1709.

Principles. 1710.

Arg. Ἀδελ. 94. συλλογ. 36.1.

MDK

Pörge Gergely

A Műcsarnok háborus kiállításon szerepelt.

Cikk: Háborus kiállítás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Ujpesti vásár.Ceruzarajz.
Tájkép.Olajf.
Tavasz felé.Ceruzarajz.
Ujpesti piac.Ceruzarajz.
Falusi táj.Olajf.

Arv.Közl. 94.aukció. 37.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tanya.Olajf.
Havas út.Olajf.
Savanyukúti részlet.Ceruzarajz.
Káposztásmegyeri halásztanya.Tusrajz.
Erdőrészlet.Olajf.

Arv.Közl. 94.aukció. 37.l.

MDK

Börge Gergely /1858-1930/

Tanya.Olajf.

Havas út.Olajf.

Savanyukúti részlet.Geruzarajz.

Káposztasmegyeri halasztanya.Tusrajz.

Erdőrészlet.Olajf.

Arv.Közl. 94.aukció. 37.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tanya.Olajf.
Vásár.Olajf.
Ködös táj.Olajf.
Fóti parasztút.Olajf.
Téli világ.Olajf.

Arv.Közl. 94.aukció. 37.1.

MDK

Pörge Gergely

"Erdőszéle" c.rajza.Repr.

Művészet, 1909.

Kőrös Gergely

"Mindenség" c. rajza. 1890.

Művészet, 1902.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Három olajfestménye, 1 vizfestménye és 22 ceruzarajza.

Arv.Közl. 94.aukció. 37.l.

MDK

Pörge Gergely

"Fóti útról hazafelé"c. festm.Repr.

KMTárs 1927.őszi kiáll.

MDK

MDK

Pörge Gergely

Ujpesti piac.Olajf.
Vásárrészlet. Olajf.
Hetivásár.Olajf.
Vásár.Olajf.

Műcsarnok, 1911/12. téli kiáll.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

A Nemzeti Szalon 1903-ban és a következő évben egy-egy gyüjteményes kiallitast rendezett müveibol.
1921-ben a Mücsarnok neki juttatta a Tolna dijat. Müveinek száma szinte attekinthetetlen s az egész orszag gyüjteményeiben vannak szétszórva.
Cikk: In memoriam.

Magyar Müvészet,1930. 173.l.

MDK

Pörge Gergely/1858-1930/

Budapesten született.A Mintarajziskolát 1874-77-ig látogatta./ennek növendéke volt később felesége, Kiss Jolán is./ 1877 őszén a müncheni akadémiába iratkozott be, ahol előbb az u.n. antik-osztálynak, majd később Wagner Sándornak volt tanitvanya.

Cikk: In memoriam.

Magyar Művészet, 1930. 173.l.

MDK

Pörge Gergely/1858-1930/

Budapesten született. A Mintarajziskolát 1874-77-ig látogatta./ennek növendéke volt később felesége, Kiss Jolán is./ 1877 őszén a münchéni akadémiába iratkozott be, ahol előbb az u.n. antik-osztalynak, majd később Wagner Sándornak volt tanítványa.

Cikk: In memoriam.

Magyar Művészet, 1930. 175.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

1879-ben és 1881-ben a magyar kormany némi ösztöndijat juttatott neki. 1883-88-ig Benczúr Gyula mesteriskolájában dolgozott. A Műcsarnokban kiállitotta első művét a "Patak mellett"ciműt.

Cikk: In memoriam.

Magyar Művészet, 1930. 173.l.

MDK

Förge Gergely /1858-1930/

1879-ben és 1881-ben a magyar kormány némi
ösztöndíjat juttatott neki. 1883-88-ig
Benczúr Gyula mesteriskolájában dolgozott.
A Műcsarnokban kiállította első művét a
"Patak mellett"cimút.

Cikk: In memoriam.

Magyar Művészet, 1930. 173.1.

MDK

Pörge Gergely

Számos arcképen, kisebb festményen kivül látható tőle a tárlaton "Vásárrészlet"c. nagyobb festménye. "Az aprehenzio"-val nem készült el ideje korán, mely kép gyönyörű staffageban mutatja be a duzzogó szerelmeseket.

Virág Béla: A mesteriskoláról.

Ország Világ, 1886. 795.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

A hős halála.Olajf.
Havas út.Olajf.
Szárnyaszegetten.Olajf.

Árverési Közlöny, 1939, 4 rk.sz. 28.l.

Börge Vorgely (1859–1930)

A Noé házában. 1913.
Hagyaték. 1914.
Szerelmeskedjetek. 1918.

Árverési Adalék, 1959. 4 rk. ex. 28 l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tanya.Olajf.
Paraszt udvar.Olajf.
Kilenc olajvázlata.
Közelgő vihar.Olajf.

Arverési Közlöny, 1939. 4 rk.sz. 27, 28.l.

MDK

Förge Gergely /1858-1930/

Tanya.Olajf.
Paraszt advar.Olajf.
Kilenc olajvazlata.
Közelgő vihar.Olajf.

Arverési Közlöny, 1935. 4 rk.sz. 27, 28.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Mezőn. Olajf.
Gémeskút.Olajf.
Őszi hangulat.Olajf.
Tájkép.Olajf.
Falurészlet.Olajf.

Arverési Közlöny, 1938.dec. 8.rk.sz.
88.aukció. 28.1.

MDK

Pörge Gergely

"Táborozás" c. rajza. Repr.

Művészet, 1914. 340.l.

Jörge Gerges

"Teboxoss" c. xuj3a.Mogr.

Mivdsaet, 1614. 340.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Vásár.Olajf.
Pihenő vásárosok.Olajf.
Dunaparti részlet. Olajf.
Őszi lombok. Olajf.

Árverési Közlöny, 1938.dec. 8.rk.sz.
88.aukció. 29.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Balatonföldvári részlet.Olajf.
Vitorlás a Balatonon.Olajf.
Hegyi táj.Olajf.
Rákospalotai táj.Olajf.
Mezei munka.Olajf.

Arverési Közlöny, 1938.dec. 8.rk.sz.
88.aukció. 28, 29.l.

Börge Dorgelý (1898–1930)

Balatonfüredi versek. 1922.

Vitorlás a Balatonon. 1923.

Negyed tej. 1923.

Rakospalotai tej. 1923.

Második munka. 1923.

Válogatott költemények. 1938. dec. 8. [illegible].

80. sorozat. 28. 29. l.

MDK

Pörge Gergely

1.

Pécsi kiáll.1927.márc.

Adm

Igrke Gorkeły

1.

-6ooł Kłaft.1927.marc.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Fonyódi halásztanya.Olajf.
Faluvége. Olajf.
Reggeli hangulat.Olajf.

Árverési Közlöny,1938.dec. 8.rk.sz.
88.aukció. 29.1.

Börge Vedel (1898-1970)

Portrætfotografier. 1 stk.

Manuskripter. 1 stk.

Korrespondance. 1 stk.

Avisudklip vedrørende Vedels 8. ægteskab.

Se manuskript. 25 stk.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tájkép.Olajf.
Ujpesti piac.Ceruzarajz.
Bibliai hangulat a mezőn.Olajf.
Tavasz felé. Ceruzarajz.
Tájkép.Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 32.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Savanyukúti részlet. Ceruzarajz.
Rákospalotai részlet. Olajf.
Káposztásmegyer. Ceruzarajz.
Havas út.Olajf.
Tanya.Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 33.l.

Pekka Gorgolj (1858-1930)

Sevanyukit räsalet. Cerussaxaja.
Rikosparlotat räsalet. Olaji.
Raposaxamerjer. Cerussaxaja.
Havas Ut.Olaji.
Tanya.Olaji.

...iv.Kösi. 93.ankolö. 55.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Ujpesti vásár. Ceruzarajz.
Erdőrészlet. Olajf.
Káposztásmegyeri halásztanya. Tusrajz.
Az akarattyai part. Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 32.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Faluvége.Olajf.
Baromfi legeló. Olajf.
Vásár.Olajf.
Öszi táj. Olajf.
Tátra-Lomnicz.Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 33.l.

Pörge Gergely /1858 -1930/

Tanya.Olajf.
Téli hangulat.Olajf.
Tájkép.Olajf.
Ökrös-fogat.Olajf.
Parasztszekér.Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 33.l.

MBK

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tájkép.Olajf.
Piac.Olajf.
Pihenő.Olajf.
Tájkép.Olajf.
Piac.Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 33.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tanya.Olajf.
Zöldségárusok. Olajf.
Paraszt udvar. Olajf.
Mezőn.Olajf.
Piac.Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 33.1.

Sergo Gergely (1858-1930)

Tanya. Olaj.

Zöldséges kosár. Olaj.

Parasztudvar. Olaj.

Mezőn. Olaj.

Ifjú. Olaj.

Atv. Kösz. 93. sukcsó. 33.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Vásár.Olajf.
Tanya.Olajf.
Szántás.Olajf.
Krumpliszedés.Olajf.
Téli hangulat. Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 33.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Téli világ. Olajf.
Fóti parasztok.Olajf.
Ködös táj.Olajf.
Szármyaszegetten.Olajf.
Legelő gulya.Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 33.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Rákospalotai részlet.Olajf.
Közelgő vihar.Olajf.
A hős halála.Olajf.
Badacsonyi halászok.Olajf.
Cigányok.Olajvázlat.

Arv.Közl. 94.aukció. 36.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Közelgő vihar.Olajf.
A hős halála.Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 34.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Naplemente. Olajf.
Vizparti részlet. Olajf.
Legelő gulya. Olajf.
Cigányok. Olajf.
Badacsonyi halászok. Olajf.

Árv. Közl. 93. aukció. 34.l.

Kirke Georgij (1858-1936)

Kyljamante.vlaj1.

Vizhurat resxiet.vlaj1.

Logelo Eulya.vlaj1.

Olgaulyok. vlaj1.

nadcosonyj nuiasxon.vlaj1.

Vla.mösi. 93.sukoiö. 34.1.

Pörge Gergely MDK

Halász gunyhó, olf.

Mücsarnok 1890/91. téli kiáll.

Pörge Gergely MDK

A révnél, olf.

Mücsarnok 1890/91. téli kiáll.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Vásár részlet. Olajf.
Aratás után. Olajf.
Ujpesti piac. Olajf.
Télen a csárda előtt. Olajf.
Tanya. Olajf.

Arv. Közl. 93. aukció. 34.l.

MDK

Förge Gergely /1858-1930/

Vasar részlet. Olajf.

Aratás után.Olajf.

Ujpesti piac.Olajf.

Télen a csarda előtt.Olajf.

Tanya.Olajf.

Arv.közl. 93.aukció. 34.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Alföldi tanyarészlet.Olajf.
A kazal tövében.Olajf.
Banya a Hortobágyon.Olajf.
Téli táj.Olajf.
Tavaszi felhők. Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 33, 34.l.

Борис Сергеич (1858-1934).

Алёша танцовщик. Отд.I.
А какой твой? Отд.I.
Вилла в Ментоне. Отд.I.
Тайга. Отд.I.
Танцовщ Гельцер. Отд.I.

Акт. Кокл. 93. Вилков. 333, 344.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Falusi udvar. Olajf.
Tájkép legelő nyájjal. Olajf.
Piaci árusok. Olajf.
Mezei munka. Olajf.
Havas út. Olajf.

Arv.Közl. 93.aukció. 33.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Aratás után.Olajf.
Vásár részlet. Olajf.
Tavaszi felhők. Olajf.
Téli táj.Olajf.
Banya a Hortobágyon.Olajf.

Arv.Közl. 94.aukció. 36.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Legelő gulya.Olajf.
Vizparti részlet. Olajf.
Naplemente.Olajf.
Tanya.Olajf.
Ujpesti piac.Olajf.

Arv.Közl. 94.aukció. 36.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Paraszt udvar.Olajf.
Zöldség árusok.Olajf.
Tanya.Olajf.
Téli hangulat.Olajf.
Szántás.Olajf.

Árv.Közl. 94.aukció. 37.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Lóvásár. Olajf.
Az akarattyai part. Olajf.
Öt olajf.
Öt "
Falusi utca. Olajf.

Arverési Közlöny, 1939. 4 rk.sz. 27.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tanya.Olajf.
Krumpliszedés.Olajf.
Ködös táj.Olajf.
Szántás.Olajf.
Vásár.Olajf.

Arverési Közlöny, 1939. 4 rk.sz. 27.l.

MDK

Pörge Gergely festőművész

Pörge Gergely festőművész leánya Pörge Tün
de énekesnő, a zeneakadémia hangversenyén
feltünt kellemes hangjával.Fénykép.

Magyarság,1934.febr.25.

MDK

Pörge Gergely

"Tájkép"c. műve. Repr.

Arverési Közlöny, 1938. 3.rk.sz.

Mum

Börge Gerelöf

"Tröskep"o. mitvo. nopr.

Arvored-Kösiöny. 1938. 3.vk.ex.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Tizenkét kis olajvázlata.
Baromfivásár. Olajf.
Vásár. Olajf.
Tájképek. Hét olajf.
Legelő gulya. Olajf.

Árverési Közlöny, 1939. 4 rk.sz. 27.l.

MDK

Förge Gergely /1858-1930/

Tizenkét kis olajvázlata.
Baromfivasár. Olajf.
Vasár. Olajf.
Tajképek. Hét olajf.
Legelő gulya. Olajf.

Arverési Közlöny, 1939. 4 rk.sz. 27.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Rákosi-Szántó. Olajf.
Tájkép. Olajf.
Rákospalotai részlet.Olajf.
Bibliai hangulat a mezőn.Olajf.
Baromfivásár.Olajf.

Arverési Közlöny, 1939. 4 rk.sz. 27.1.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Vásár.Olajf.
Fóti parasztok.Olajf.
Téli világ.Olajf.
Hazafelé.Olajf.
Tanya. Olajf.

Árverési Közlöny, 1939. 4 rk.sz. 27.l.

MDK

Pörge Gergely /1858-1930/

Két olajfestmény és hat rajz.
Három olajfestmény, 1 vizfestmény és
22 ceruzarajz.
Erdőrészlet.Olajf.
Téli hangulat.Olajf.

Árverési Közlöny, 1939. 4 rk.sz. 27.l.

MDK

Pörge Gergely

Vásárrészlet.Olajf.
Alkonyat a búzaföldön.Olajf.
Itatás a Balatonon.Olajf.
Részlet a Balaton partjáról.Olajf.

KMT 1912/13. téli kiáll.50.l.

MDK

Pörge Gergely

Duna mentén. Olajf.
Balatoni halászok.Olajf.
Dunaparti halászkunyhó.Olajf.
Piaci részlet.Olajf.

KMT 1912/13. téli kiáll. 50.l.

MDK

Pörge Gergely

Tiszasülyi parasztudvar. Olajf.
Hetivásár. Olajf.

Képzőm.Társ.1910/11. téli kiall. 39.l.

MDK

Pörge Gergely

Piac-részlet.Olajf.
Turi vásár sátor nélkül.Olajf.
Őszi tarlón.Olajf.
Ujpesti vásár részlet. Olajf.

Képzőm.Társ.1910/11. téli kiáll. 39.l.

MDK

Pörge Gergely

Alföldi tanyarészlet. Olajf.
Alkony az Alföldön. Olajf.
Pusztai kaszinó. Olajf.
Téli vásár. Olajf.
Tanyai kútnál. Olajf.
Kolopi major. Olajf.

Képzőm.Társ. 1909/10. téli kiall. kat. 39.

MDK

Pörge Gergely

Dr.Nyáry Albert báró: Két magyar kiallitás.

A Cél 1914. 1.szám. 67, 68.1.

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930

459.	Tájkép.	Olf.	Jelz.	32.l.
460.	Tájkép.	"	"	33.l.
	Tanya télen.	"	"	33.old.
	Négy olajfestménye, keret nélkül.			33.l.

Árv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 32, 33.l.

MDK

Pörge Gergely

Ceruzarajza a Piarista-utca kis rokokó-palotájáról. Buda és Pest grafikai emlékeinek kiállitásán.

Lengyel Géza: Budapest.

Nyugat, 1923.aug.16. 182-186.lapok.

Jörge Georgij

Geburtsjahr und -ort sind nicht bekannt. Jorge ist ein gebräuchlicher spanischer Name.

Beruf: Bauarbeiter.

Mainz, 1953.Aug.16. 182-186.Jahrk.

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930

396..	Tájkép.	Olf.	Jelz.
397.	Ujpesti piac.	Ceruzarajz.	Jelz.
	Bibliai hangulat a mezön.	Olf.	Jelz.
	Tavasz felé.	Cer.rajz.	"
4oo.	Tájkép.	Olf.	-
	Ujpesti vásár.	Cer.rajz.	Jelz.

Árv.Közl.1940.1.rk.sz. 32.1.

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930

Erdörészlet.	Olf.	Jelz.
Káposztásmegyeri halásztanya.		Tusrajz Jelz.
Az akarattyai part.	Olf.	"

Árv.Közl.1940.1.rk. sz. 32.l.

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930

	Savanyukuti részlet.	Cer.rajz.	Jelzett
	Rákospalotai részlet.	Olf.	"
	Káposztásmegyer.	Cer.rajz.	"
4o8.	Havas ut.	Olf.	"
4o9.	Tanya.	"	"
	Téli világ.	"	"

Árv. Közl. 194o.1.rk.sz. 33.1.

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1936

		Olf.	Jelz.
	Fóti parasztok.	"	"
	Ködös táj.	"	"
	Szárnyaszegetten.	"	"
414.	Legelö gulya.	"	"
415.	Vásár.	"	"
416.	Tanya.	"	"
	Szánrás.	"	"

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 33.1.

MDK

Pörge Gergely, festőm.
1858-1930

424.	Piac.	Olf.	Jelz.
425.	Tájkép.	"	"
426.	Piac.	"	"
	Pihenö.	"	"
428.	Tájkép.	"	"
429.	Piac.	"	"

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 33.1.

MDK

Pörge Gergely, festőm.
1858-1936

		Olf.	Jelz.
	Krumpliszedés.		
419.	Téli hangulat.	"	"
42o.	Tanya.	"	"
	Zöldségárusok.	"	"
	Parasztudvar	"	"
423.	Mezőn.	"	"

Árv. Közl. 1940.1.rr.sz. 33.1.

MDK

Pörge Gergely, festőm.
1858-193o

43o.	Tanya.	Olf.	Jelz.
431.	Téli hangulat.	"	"
432.	Tájkép.	"	"
	Ökrös fogat.	"	-
	Parasztszekér.	"	"
	Falu vége.	"	"
	Baromfi legelö.	"	"

Árv.Közl. 194o.1.rk.sz. 33.1.

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930

437. Vásár. Olf. Jelz.
Őszi táj. " "
Tátra-Lomnicz. " "
Falusi udvar. " "
Tájkép legelö nyájjal. Olf. -
Piaci árusok. " Jelz.

Arv.Közl. 1940.1.rk.sz. 33.1.

MDK

Pürge Gergely, festöm.
1858-1930.

		Olf.	Jelz.
	Banya a Hortobágyon.	"	"
448.	Téli táj.	"	"
	Tavaszi felhök.	"	"
	Vásár részlet.	"	"
	Aratás után.	"	"
452.	Ujpesti piac.	"	-"

Árv.Közl. 194o. 1.rk.sz. 34.l.

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930

	Mezei munka.	Olf.	Jelz.
444.	Havas ut.	"	"
	Alföldi tanyarészlet.	"	"
	A kazal tövében.		

Arv.Közl. 1940.1.rk.sz. 33.l.

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930

		Olf.	Jelz.
	Télen a csárda elött.	"	"
454.	Tanya.	"	"
	Naplemente.	"	"
	Vizparti részlet.	"	"
457.	Legelö gulya.	"	"

Árv.Közl. 1940. 1.rk.sz. 34.l.

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1936

Cigányok.	Olf.	Jelz.
Badacsonyi halászok.	"	"
Közelgö vihar.	"	"
A lös halála.	"	"

Árv.Közl. 1936. 1.rk.sz. 34.1.

MDK

Pörge Gergely

Idyll a mezőn, of.

Vásárrészlet, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Mücsarnok.1921. nov. 15.1.

Pörge Gergely MDK

Hazafelé

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Pörge Gergely

MDK

Haza a mezőről, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

A hős halála, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Pörge Györgyi MDK

Tavaszi felhők, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Pörge Vergely MDK

"Svensk Folkö", oil.

Müosarnok 1922 Jubilaeum Kiállitása

Pörge Gergely MDK

Faluvége, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MKK

Pörge Gergely MDK

Vásárrészlet, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Hetivásár, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely

Őszi munka a mezőn, of.

Várpalotai részlet, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 15.l.

Pörge Gergyely M.D.^.

Váci tárgyu ceruzarajzok

/p.r./ Vác város müemlékei festményeken , grafikai müveken és festményeken

Pest megyei Hirlap 1964. október 20. 5.l.

MDK

Pörge Gergely

Vásárrészlet, olf.

Alföldi tanya, olf.

Mücsárnok 192o/ tavaszi kiállitás

Pörge Gergely

MDK

Bibliai hangulat a mezőn, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Pörge Gergely

GerLonModfest. 87.1.

Pörge Gergely

A lomnici csucs, a Lipthay tó felől, olf.

Mucsarnok 1918-19 téli kiállitás

Pörge Gergely MDK

Havas ut, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Pörge Gergely MDK

Csirkéskofák, olf.

Müdsarnok 1918-19 téli kiállitás

Pörge Gergely .

MDK

Dunaparti halászkunyhó, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Pörge Gergely, festöm.
1858-1930.

Tájkép.	Olf.	J.l.b.
Halászok.	"	J.l.j.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 65.l.

MDK

Pörge Gergely, festöm.

Ujpesti vásár. Olf.
Rossz vásár. "

OMKT-Vándorkiállitások 1910.szept.8.-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, Debrecen, Gyöngyös. S.a.ujhely.
Kat. 82.l.

MDK

Pörge Gergely

Művészet XIX/1 1918. 14.1.

MDK

Pörge Gergely

Hóolvadás c. rajza. Repr.

Ger Lon Mod fest. 78.1.

Pörge Gergely

Nemzeti halon
1904. graf. kiáll
számos műve

Könyvtárambam

Pörge Gergely

Perállag III

1532. l.

...medaillons. Böhmen, Mitte XIX. Jahrhundert.

mit Ansicht von Pöstyén.

) fedővel. XIX. század közepe. — POKAL, Glas, mit

INGLAS mit Rocaillendekor.

zkdísz. — GLAS, gelb, geschliffen, mit Arabeskendekor.

szarvassal. XIX. század. — SCHNAPSFLASCHE, Glas,
(Illusztrálva XX. táblán.)

zt hordótestü lovon ülő férfi, felirattal. XIX. század eleje.
iem Dekor. Reiter auf einem Pferde dessen Körper von
lert.

el. — DECKELPOKAL, Glas, mit Louis XIV.-Dekor.

GLAS, mit rotem Dekor: Wappen in Blattkranz.

rvas. — GLAS, auf Fuss, weinrot, mit eingeschnitte-

PÖRGE GERGELY

/ Bp. 1858 - 1930 /

Gergely Pörge: Pusztadorf.
Öl auf Leinw., 33x44 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
626. Auktion, 13-16. Nov. 1979.
Katalogus 107.sz. 26.old., Taf. 69.

Pönge Gergely

Petőfi szülőháza (rajz)

A Hét, 1973. jan. 5. 4. évf. 1 sz. 7 p.

PÖRGE GERGELY,festő

1899nov.11-én nyilt meg a kiallitás Miskolcon.Ekkor a vallás és közoktatásügyi miniszter a vásárolt képekből Pörgének:"Havas út"c.képét. a Múzeumnak.53.old. 8.jegyz.

ZSADÁNYI GUIDO: Az első képzőművészeti kiallitás Miskolcon 53.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI,6. 1964. jól. Miskolc,1964

Pörge Gergely

Esős hangulat a Balaton fölött repr.

Plein-air festészet a magyar művészetben kiállítás M.N.G. 1973. Szolnok.

Pörge Gergely

Lucskos idő o.fa 15,1 x 24,6

Blein-ár festészet a mappa művészetben
kiállítás M.N.G. 1973. Svoluda

Pörge Gergely

1. A mapp Alföldről o. fa 13,5 x 22,8

2. Esős hangulat a Balaton fölött o. fa 26 x 39

Plein-air festészet a mappor művészetben
Kiállítás M.N.G. 1973. Szolnok.

Pörge Gergely

Müveiről külön nem szól a kritika, csak annyit, hogy képeiről ráismer a tárlatlátogató.
Gróh István: "A Nemzeti Szalon és az iparmüvészeti kiállitás"t ismertető beszámolója.

A HÉT, Bp. 1899. dec. lo. X. évf.
5o. sz. 824-826. lap.

Pörge Gergely

Élénk rajzán, az ügyesen odalehelt, néhány könnyü szint dicséri a kritika, a Müvészet c. rovatban "Nemzeti Szalon" cimmel.

A HÉT, Bp. 1903. május 1o. XIV. évf. 19. sz. 314. lap.

FORGE GERGELY, grafikus

11.kép.-A templom belső tere és festett deszkamennyezete 1625.évszámmal.1777-ben készült festett fa karzata és 1801-ben készult szószéke.A diadalív mindkét oldalán látható az elpusztult gótikus boltozat bordainditásának maradványa.-Forge G. 1906.nov.12-én készult ceruzarajza.-Fekete repr 78.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna feudális főúri szállásheny és kerek temploma 65.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XII. Miskolc, 1973

PÖRGE GERGELY, grafikus

2.kép.-A szalonnai Árpád-kori templom 1906.évi képe.Az alacsonyabb tető a XI.sz-i kerek templomot és apszisát fedi,a magyasabb tetőszerkezet alatt húzódik a XII-XIII.sz-i bővités.-Pörge rajza. Fekete repr, 68.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna feudális főúri szállásheny és kerek temploma 65.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XII. Miskolc, 1973

PORGE GERGELY, grafikus

5.kép.-A szalonnai Árpád-kori templom.A XI.sz-i kerek templom apszisának déli falán 1900-ban feltárt és azóta elpusztult XV.sz-i faltöredék.Egy részét Szepesi András festette 1426-ban.-Pörge G. 1906.évi másolata. -Fekete repr. 70.old.

DÉNES GYÖRGY: Szalonna feudális főúri szállásheny és kerek temploma 65.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XII. Miskolc, 1973

PORGE GERGELY, grafikus

14.kép.-A szalonnai templom képe délkeletről,a XVIII.sz-i fa haranglábbal-Porge G.1906 nov.9-én készült ceruzarajza. Feket repr. 83.old

ÉNES GYÖRGY: Szalonna feudális főúri szállashely és kerek temploma 65.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XII. Miskolc, 1973

FORGE GERGELY, grafikus

10.kép.-A szalonnai ref.templom festett fa szószéke, koronáján 1801 évszammal; fölötte,a diadaliv,oldalán az elpusztult gótikus boltozat bordaindításának maradványa.-Förge G.1906.dec.3-án készült ceruzarajza.-Fekete repr. 77.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna feudális főúri szálláshely és kerek temploma 65.old

A Herman Ottó múz.Évkönyve, XII. Miskolc, 1973

PÖRGE GERGELY, grafikus

12.kép.-A szalonnai templom XII-XIII.sz-i bővitésének a reformatusok által fehérre meszelt falu belső tere két funkcionáló és egy befalazott roman ablakaval. A diadaliven túl a XI.sz-i kerek templom szentélye látszik.-Pörge G.1966.novemberében készült ceruza rajza rekete repr. 81.old.

DÉNES GYÖRGY: Szalonna feudális főúri szállasheny és kerek temploma 65.old

A Herman Ottó Múz.Evkönyve, XII. Miskolc, 1973

PÖRGE GERGELY, grafikus

13.kép.-A szalonnai Árpád-kori templom XX.sz.eleji,zsindelytetős képe.keletről.Az alacsonyabb tető alatt a XI.sz-i kerek templom és szentélye,a magasabb tető alatt a XII-XIII.sz-i bővítés,a kép bal felső sarkában a templom nyug.falában levő roman kapu látható. Pörge G.1906.novemberében készült ceruzarajza. Fekete repr. 81.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna feudális főúri szállásheny és kerek temploma 65.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XII. Miskolc, 1973

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930.

A szalonnai Árpád-kori templom felújitas előtti ábrazolásai 1906-ból. 7 kép, grafikák. Pörgétől.
1.sz.kép.-A templom külső képedélről.1906.nov.14.
Tört.Képcsarnok. Ltsz: T 8813.-24+32 cm.
Grafika. 82.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Árpád-kori templomának 1906. évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930

A Tört.Képcsarnokban 7 művészi grafika.A szalonnai árp
pádkori ref.templom felújitása előtt készitette Pörge.
1906-ban.Külső-belső képe,A zsindelyes magas tető,a ka
pu feletti kis tető csúcsos alakja,a izes,népi barokk ka
zettak,a 3 apostolt ábrázoló freskó. 81.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Árpád-kori templomának 1906.
évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930.

A szalonnai Árpád-kori templom felujitás előtti ábrázolásai 1906-ból.7 darab kép, grafikak. Pörgétől.
2.sz.kép.-A templom külső képe keletről.1906.nov.9.
17.5+25.3 cm.-Tört.képcsarnok.Ltsz: T.8814.
grafika, 82.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Árpád-kori templomának 1906. évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930.

A szalonnai Árpád-kori templom felújitás előtti abrázolasai 1906-ban,7 darab grafika Pörgétől.
3.sz.kép.-A szentély külseje és a bejarati kapu.1906. nov.-17.5+25.7 cm.-Tört.képcsarnok.-Ltsz: T.8815. Grafika, 82.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Árpad-kori templomának 1906. évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930

Festői tanulmányait Budapesten, majd Münchenben végezte. Hazatérve a Benczúr mesteriskola tagja lett. Népi jelenteket, falusi részleteket ábrázoló kisméretű képeket festett. Ily ceruzarajzokat is készített, képeslapok számára. 82.old. 5.jegyz

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Árpád-kori templomának 1906. évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz. Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930.

A szalonnai Árpád-kori templom felújitás előtti ábrázolásai 1906-ból.7 darab kép Pörgétől.
7.sz.kép.-A templom szószéke.1906.dec.3.-grafika.
24+31.5 cm.-Tört.képcsarnok.-Ltsz:T.8819.
Grafika. 82.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Árpád-kori templomának 1906. évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930.

Néhány képét a Magy.Nemz.Galériaban lathatjuk.A Tört. Képcsarnokban több rajza talalható,ezek közé tartozik a a Szalonna Arpad-kori templomat ábrázoló képsorozat is. 82.old 6.jegyz

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Arpad-kori templomának 1906. évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei, 13. Miskolc, 1974

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930.

A szalonnai Árpád-kori templom felújitás előttk ábrázolásai 1906-ból.7 darab grafika Pörgétől.
5.sz.kép.-A templom belseje,a szentély képea hajó felől.1906.nov.-17.5x25.7 cm.-Tört.képcsarnok.
Ltsz: T.3817. Grafika. 82.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Árpád-kori templomának 1906. évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

MDK

Pörge Gergely

Pörge Gergely meghalt. Ahhoz a 10-12 kiváló piktorból álló csoporthoz tartozott ő is, akik Benczúr Gyula hazatérése után szintén otthagyták Münchent és visszatelepedtek hazájukba.
Kisméretű zsáner- és állatképei magas nivón mutatták komponáló kézségét és pompás szinezését.

Cikk: Pörge Gergely meghalt.
Képzőművészet, 1930.IV.évf. 31.sz. 151.l.

MDK

Pörge Gergely

Magas kora ellenére is állandóan részt vett a művészi közéletben és a Műcsarnok tarlatainak is állandóan szereploje volt még a legutolsó kiállitásokon is. Hagyatékából a Műcsarnok rendez reprezentativ kiallitast az Öszi tárlat keretén belül.

Cikk: Pörge Gergely meghalt.

Képzőművészet, 1930. IV. évf. 31. sz. 151. l.

MDK

Förge Gergely

Magas kora el enére is allandóan részt vett a művészi közéletben és a Műcsarnok tárlatainak is allandóan szereplője volt még a legutolsó kiállitásokon is.nagyatékából a Műcsarnok rendez reprezentativ kiállitást az Őszi tárlat keretén belül.

Cikk: Förge Gergely meghalt.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 31.sz. 151.1.

MDK

Pörge Gergely

1859-ben született Budapesten. Az országo
mintarajziskolában Székelynél és Gregussnál kezdte, Münchenben Wagnernél tanult, végül Benczúr mesteriskolájának lett tagja.

Genthon István közlése.

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930.

A szalonnai Árpád-kori templom felujitas előtti ábrázolásai 1906-ból. Grafikak Pörgétől. 7 darab.
6.sz.kép.-Az apszidiol azóta elpusztult falképtöredéke? három apostol szalagokkal. 1906. akvarell. 21+27 cm.-Tört.képcsarnok.-Ltsz: T.8818. Akvarell. 82.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Árpád-kori templomának 1906. évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei, 13. Miskolc, 1974

PÖRGE GERGELY, festő, 1858-1930.

A szalonnai Árpád-kori templom felújitás előtti abrázolásai 1906-ból, 7 darab grafika Pörgétől.

4.sz.kép.-A templom belseje, a hajó és régi mennyezetének képe a szentély felől. 1906.nov.12.
17.5+25.7 cm.-Tört.képcsarnok.Ltsz: T.8816.
Grafika. 82.old

DÉNES GYÖRGY: Szalonna Árpád-kori templomának 1906. évi képe Pörge Gergely rajzain 81.old

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei, 13.
Miskolc, 1974

Pörge Gergely, grafikus

Petőfi szülőháza, kiskőrösön.

Rajz, 1909-ben: Repr.

Gorba Győző: „... sokà, örökkön él"

699-707

Könyvtáros, Bp. 1972. december

XXII
12.

Rörge Gergely

1913-ban készitett rajza a Nagyszombat utcáról szerepelt a Kiscelli Muzeumban a régi Óbuda tárlaton

Magyar Hirlap 1973/257/6

Pörge Gergely

Szlányi Lajos, Vidovszky Béla, Glatter Gyula és Pörge Gergely művészek mind a négyen „a maguk szolid és kiváló mesterségbeli tudásával most is kifogástalan minőségü művekkel szerepelnek"-mint Tövis megállapitja kritikájában a Műcsarnokban szereplő alkotásaikról.

A HÉT, Bp. ~~1914~~ 1915. márc. 14.
XXVI. évf. 11. sz. 130. lap.

PÖRGE GERGELY

Külföldi aukción:

Pörge Gergely: Haus am Fluss.
Öl auf Leinwand, 33x41 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
475. Kunstversteigerung, 6-9 Nov. 1984.
Katalogus 425.sz.

PÖRGE GERGELY

Külföldi aukción:
Gergely Pörge: Fischerhütte am Flussufer.
Öl auf Leinwand, 35x47 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
469. Kunstversteigerung, Dez.1983.
Katalogus 74.old. 604.sz.

Pörge Gergely

"Téli kiállitás" cimmel Margitay Ernő ismerteti és értékeli az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat Műcsarnokban rendezett tárlatát.

Déry Béla: Tavaszi levegő", "Vasárnapi csend" c.

Pörge Gergely: "Dunaparti halászkunyhó" és a "Lomnici csucs" c. müvek elismerést érdemelnek. Nagyon finom magyar tájképek.

Hatvani Ferenc finom női "Arckép"-ét és

Zádor István gyönyörü interieur vásznait igen kiemeli.

Élet, Bp. 1919. jan. 26. XI. évf. 4. sz. 89-91. lap.

PÖRGE GERGELY

Aukción: Gergely Pörge: Am Dorfrand.
Öl auf Holz, 16x22 cm. - Sign.

WIEN, DOROTHEUM
450. Kunstauktion, Oktober 1980.
Katalogus 435.sz., 52.old.

PÖRGE GERGELY

/1858-1930/

Aukción: Gergely Pörge:
Hof in der Einschicht.
Öl auf Karton, 16x22 cm. Sign.

WIEN, DOROTHEUM
450. Kunstauktion, Oktober 1980.
Katalogus 434.sz., 52.old.

PÖRGE GERGELY

Gergely Pörge: Erntezeit.
Öl auf Leinwand, 33,5x44,5 cm.
Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
447. Kunstversteigerung
Februar 1979.
Katalogus 92.sz., 23.old.

132. **PÖRGE GERGELY**
(Pest, 1858 – Újpest, 1930)
Újpesti piac
Vízfestmény 23x32. Jelezve lent balra:
Pörge Gergely 916. Jobbra: Újpest, júni. 1. 5.000,-

85. Müvészeti Képaukció. Bp., 1991. aug.
BÁV

MDK.

Pörge Gergely festő /1858-1930/

Piac" /olaj/

"Piac" "

"Tájkép" "

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.

45.l.

Pörge Gergely

A Nemzeti Szalon tárlatán szerepelnek müvei, melyekről a kritika elismeréssel nyilatkozik, s müvésztársaival együtt ő is részese a kiállitás nagy sikerének.
"Hónapról-hónapra" c. rovat közleménye.

Otthon, Bp. 19o2. április hó
61. lap

Pörge Gergely

/Kóbor Henrik/
Sas Ferenc, Vörös Ernő, Zord Arnold, Bánsághy Vince, Borszéky Frigyes, Kató Kálmán, Kotász Károly, Littkey Antal, Markó Ernő, Mányay József, Plány Ervin művészek szerepelnek a Nemzeti Szalon kiállitásán.
A Müvészet c. rovat -sign. nélkül- közli, hogy "a tárlat karakterét nem az ismert nevek adják, hanem a fiatalok, akiknek müvei feltünő előnyösen érvényesülnek az intim kis kiállitáson."

A HÉT, Bp. 1909. május 30. XX. évf.
22. sz. 370. lap.

PÖRGE GERGELY, festő

A Borsod-Miskolci Közművelődési és Múzeum Egyesület 1899.nov.11-én a megyeházán kiállitást rendezett. Itt a Miniszterium képeket vásárolt .Ezekből Pörge: Havasok c. képét átadta a Múzeumnak. 184.old.

VARGÁNÉ ZALÁN IRÉN: A borsod-Miskolci Közművelődési és Muzeumi Egyesület kialakulása és fejlődése az első világháborúig 169.old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, X. 1971. Miskolc

Pörge Gergely

Keményffy, Boemm Ritta, Markó Ernő, Papp Gábor, Góth Móric müvészeket sorolja fel Tövis: "A téli kiállitás" c. kritikájában, a Müvészet c. rovatban, a Mücsarnokban rendezett kiállitáson bemutatott müveikkel kapcsolatban és elismeréssel nyilatkozik róluk, mint akiknél komolyabb müvészi törekvések tapasztalhatók, s éppen ezért megérdemelnék, hogy más környezetben, kongeniális emberek társaságában mutatkozhassanak a tárlatlátogató előtt.

A HÉT, Bp. 1909. nov. 21. XX. évf.
47. sz. 778-779. lap.

Pörge Gergely

„Képek a régi Óbudáról" c. kiállítást a Kiscelli Múzeumban rendezték, a város egyesítésének 100. évfordulója alkalmából. A Nagyszombat utca maradványait (1913) rajzán láthatjuk. (említve) A. századelejei Óbuda lelkiismereteis krónikása: rajzain megörökítette a városrész utcáit, tereit, emlékeit. (említve)

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap, 1973. szept. 19

Pörge Gergely

Szabad Művészet

1952. 5 sz. 233. l.

Ipolyi Arnold

Magyar műtörténelmi tanulmányai.

Ipolyi Arnold kisebb munkái. I. kötet.
Budapest. 1873. Ráth Mór
8-r, 6, 576, 2 l. Fűzve.

I. 4. p. h. 2.-

Pörge Gergely

P.

Szépm. Mür. Erk

IX. 275. P

Kovakó penge VII. 247

soron — katalóguson — kívül. Pedig Conradnak éppen «budapesti» szempotból rendkívül becses művéből valók ezek a lapok. A tél folyamán egész összefüggő sorozatot publikált Budapestről s a Halászbástyát, a Mátyás-templomot, a Lánchidat, a Dunát örökítette meg a legjobb régi mesterekre emlékeztető rézkarcokban, pontosan, híven, becsületesen számolnak be ezek arról, amit a művész látott. Budapestről szólanak, nem transzponálják házainkat s hidainkat, viharos, a valóságot felismerhetetlenné formáló temperamentum nem tolakszik bennük előre, de csendes, filozófus szemlélő gyanánt ott van a vonalak mögött. Conrad Budapestnek egyik legjobb portrétirozója, kinek lapjait a nálunk megforduló idegenek nyilván jobban ismerik, mint mi magunk.

Úgy hat reám ez egész kiállítás, régibb és ujabb képeivel, mint egy memoár-sorozat. E kép-memoárok, a maguk szöveg nélküli, kifejező, hol egyhúrú, hol zengetes, változatos nyelvén többnyire szerény és kicsinyes élet folyásáról beszélnek. De mégis: ez a mi városunk, ez a mi históriánk s a mi jelenünk. A mi utcáink, a mi házaink világa tárul fel e lapok között.

LENGYEL GÉZA

HEGEDŰL A HOLD NYUGAT KAPUJÁN

Vörös sarlójú baljóslat a Hold
Buda kőcsipkés tornyain ülve,
Hallgatta, hogy szivem faunsípja sipolt
S ezüst gitáron ezt hegedűlte:

— Mohamed napja itt éjbe hanyatlott
Itt tört Attila szent kardja felén.
S Kelet utolsó sarja ti vagytok.
S vesződtök Turán ős igézetén.

— E sík — nem látod? — Kelet temetője,
S fölötte én a sírlámpa vagyok
Kelet szomorú szent álmait szőve
Kertembe jöttök mind magyarok.

— Itt álltok Nyugat ős kapujában —
Századok múlnak, — elmúlt ezer éve...
Felém száll mégis szived beteg álma
S álmokért jártok Kelet erdejébe,

— Én látom ki megy be Nyugat kapuján,
Túl a hegyeknek virtusi mások
Hallod hogy zúgnak hallod-e Turán
Az aranyat termő fürge kalapácsok.

A vörös sarlójú égi gitáron
Szívem azóta egyre csak hallja:
Miért gázoltok a régi hináron
Van még kalapács — ha eltörött a szablya.

DUTKA ÁKOS

rültebb terünk — s más házsoraink — megbontását, akkor a Vigadóra építendő emeletben se lássunk szentségtörést. Ellenkezőleg: minél jobban pazarolták az elődök emlékeinknek amúgy sem dús kincseit, nekünk annál jobban kell őriznünk azt ami megmaradt. Tisztelni kell az utcák képét, tisztelni, megőrizni s ápolni, nem úgy, mint a múzeum műtárgyait, hanem eleven s fejlődésre képes organizmus gyanánt, minden fölösleges csákány-ütés ellen tiltakozó konzervativizmussal, amelynek merevségét azonban a nagyvárosi élet jogainak elismerése kell, hogy enyhítse. Nagyon nehéz szavakba foglalni e rugalmas konzervativizmus szabályait. Párisban a Rue de Rivolin kezdettől fogva azonos, árkádos homlokzattal épült minden ház. Vannak utcasorok, melyeken nincs helye semmiféle architektónikus kísérletnek. Igen nehéz volna elképzelni, hogy a Nemzeti Múzeumra ráépítsenek valamit. Ez az építmény stílusában tiszta, vonalvezetésben s tömegelosztásban a puritánizmusnak szélső határán van, utána, még jobban szaporítva az egyhangúsággal amúgy is fenyegető síkokat — úgy érzem — csak valami brutalitás következhetne. Ezzel szemben a Vigadó épülete, Pest romantikus korszakának szülötte, melyen a Karácsonyi-palotának, a király-utca Teréz-templom körüli házának s más ismert emlékeinknek romanticizmusa magyar-stílus-kereséssel párosult. S ha építője, kétségtelen tehetséggel de forrongva, keresve s nem minden nyugtalanság nélkül rakta össze formáit: ezek a formák tovább fejleszthetők, a ráépítés g o n d o l a t a tehát, önmagában, nem visszataszító. Ha tudod: csináld — mondanám az építésznek, aki vállalkozik reá.

Azt hiszem, hogy a város-művészetnek ezek a futtában érintett kérdései szorosan összefüggnek a régi s a mai Budapestről rajzolt képek kiállításával. Nemcsak arról számol be ez a kiállítás, hogy mink volt, mi mindent vesztettünk már aránylag rövid idő alatt. A meglevő kellő értékelésének is nélkülözhetetlen eszköze a művészi temperamentum, mely papírra veti múló impresszióinkat, miket mi kifejezni, másokkal közölni nem tudnánk, a fotográfiánál hívebben s igazmondóbban örökíti meg Budapestet s fel-felfedezi számunkra azt, amit nem látunk meg, mert minden nap látunk. A művész számára a város, az utca éppen úgy természet, mint az erdő, a hegy, mint a düledező falusi ház, melynek romantikája, sajátságos módon, a festők jelentékeny részét jobban impresszionálja. Ám a nagyvárosnak is vannak már költői s vannak művészei is. Kár, hogy közülök — az élők sorából — aránylag keveset mutat be a Szépművészeti Múzeum kiállítása. Én különösen kettejükre szeretném felhívni az olvasók figyelmét, nem azért mintha más, velük egyértékű tehetség a kiállítás élő művészei között nem akadna, hanem mert különösen jellemzőnek s értékesnek tartom az újabb Budapestről készített feljegyzéseiket, jellemzőnek azon a kultúr-históriai szemüvegen át nézve is, melyen ez az egész kiállítás szemlélendő. Mind a kettő grafikus — a grafika érzékeny módszere talán leginkább alkalmas arra, hogy egyszerre s egyforma bensőséggel fejezze ki azt, ami az utca színében, levegőjében, korában, formai s architektonikus szépségében megörökítésre méltó. Az egyik művész Zádor István, kinek rézkarcain is jellegzetes a könnyű s szédítően biztos vonalvezetés, amely brilliáns ceruzarajzait már Európaszerte népszerűvé tette. A másik par excellence rézkarcoló: Conrad Gyula. Csak két vagy három lapját állították ki — ezeket is, úgy tudom, mű-

sem kell megtagadnia, de kell, hogy formáit úgy valahogy építse tovább, szomszédságához kapcsolódva, mint a ház emeleteit az alapokra. A nagy város azzal kénytelen számolni, hogy házsorainak többségét tisztes, jóízlésű középszerűség építi, s ezért kényszerül konzervativizmusra az architektúrában. Olyan szabály ez, amelyet valamely hatalmas, szuggesztiv tehetség feldönthet. Az újabb Budapest arculatán egymást érik s egymást verik a szabálytalanságok. Forrásuk azonban többnyire az újító elhatározás, a szeszély, a gyökértelenség, s ellenkezésünket nem tudják legyőzni s legyűrni a tehetségnek szárnyalásával. A régiek talán nem voltak egyenkint jobbak és értékesebbek, de fegyelmezettebbek, alázatosabbak, szerényebbek, kevésbbé feltűnők. A régi Pest szervesebb, összetartóbb, szolidabb — helyenkint még nagyvárosiabb is — mint a tizenkilencedik század végének egyenetlen, nyugtalan, kisérletező, olcsó Budapestje.

Az új Budapestnek tehát, ha módjában lesz még a maga képével foglalkoznia, folytatnia kell a megszakított architektonikus fejlődést azzal a bizonyos adag konzervativizmussal, amelyet pusztán nagyvárosi jellege is reáparancsol. Egy-két évvel ezelőtt a városháza egyik gyűlésén valaki haragosan kikelt a régi utcaképeket megbontó ízléstelen épületek ellen s e «destrukcióval» szemben valami cenzurát követelt. Ezt a kívánságot az ujságok nagyrésze konsternálva utasította vissza. Igazuk lehetett abban, hogy a felszólaló kellő hozzáértés nélkül, divatos formák egyszerű kötösével fejezte ki a maga bizonytalan kívánságát. Maga ez a kívánság azonban nem abszurd. Nem történtek-e helyrehozhatatlan bűnök Budapest művészi külsejével szemben? Lehet-e fájdalmas érzés nélkül szemlélni a Lánchíd környékének annyi változatban megismétlődő régi képeit? Mindaz, ami a Ferenc József-téren új: bántó, rikoltó a régi nyugalmas, teljes összhanggal szemben. Nincs város, amely teljesen cenzura nélkül épülne. Az a kérdés csupán, ki s miként gyakorolja a művészi cenzurát. Mikor mostanában arról volt szó, hogy a Vigadó tetejébe emeletet építenek, maga a közvélemény lépett fel cenzor gyanánt s tiltakozott a becses s műemlék-számba menő épület elektelenítése ellen. Ebben a tiltakozásban helyes és egészséges mag rejlik, anélkül, hogy teljesen helytállana. Ráépítés, toldozás sohasem volt szokatlan az építészet világában. A világ számtalan építészeti remeke több művész, több kor terméke. Vannak szerencsétlen hozzáépítések, vannak olyanok, amelyek szinte szerves hozzátartozói a réginek. Hogy a Vigadóra lehet-e új emeletet építeni, ez nem elvi kérdés, ez függ a régi falak s az új építész teherbíróképességétől. A feladat nehéz, a cenzor nem nélkülözhető, de egyetlen nagyváros sem mondhat le végleg arról, hogy épületeit a szükséghez képest továbbfejlessze, toldozza is, ha kell. A Ferenc József-téren a régi házakat lebontották: ez természetes útja a fejlődésnek, bármily fájó is a Diana-fürdő nyugalmas, tiszta eleganciájának elvesztése. A régi tisztes polgári Pest e tipikus darabjának megbolygatása azért okozott pótolhatatlan veszteséget, mert ami új a régi rész helyébe került, az sem az alkalmazkodás szerénységével, sem a tehetség merész s szárnyaló lendületével nem dicsekedhet. A régi képek s a gyermekkori, még eleven emlékek szerint, ez a tér, mint összefüggő kép, mint összhangolt architektúra sokkal több emléket, tradiciót, művészi értéket jelentett, mint a Vigadó pittoreszk stílus-kísérlete. Ebből nem kell arra következtetni, hogy ha eltűrtük legszebb s legsike-

üzletek hirdetés-rajzai, tehát tisztán s a szó legjobb értelmében memoár-értékű lapok. S minél jobban becsüljük ezek jelentőségét, annál inkább vágyunk egy nagyobbszabású, teljességre törekvő, egy olyan kiállítás után, amely lehetőleg mindazt összegyűjteni igyekszik, ami képzőművészeti ábrázolás Budapestről fellelhető s artisztikus, vagy kultúrhistóriai szempontból becses. Ebben a munkában Budapest fővárosnak kellene a szépművészeti múzeummal összefognia. A várható eredmények is első sorban a fővárost érdeklik s nem annyira a festőművészet s a grafika, mint inkább a városalakítás, az építés művészete tekintetében tanúlságosak.

A régi képek Pestnek harmonikus, nyugodt, gyakran nobilis, olykor monumentális épületeiről számolnak be. A jellegzetes formákat a tizenkilencedik század elején divatos klasszicizmustól veszik kölcsön. A középkor, sajnos, szinte egészen eltűnt. A barok a múzeum kiállításán még szórványosabban van képviselve, mint a valóságban. Az elszegényedett, helyenkint elsivárodott empir-hajtások képei között szinte szenzáció Pörge Gergelynek ceruzarajza a Piarista-utca közismert zamatos, formás, eleven, díszítő erőtől túláradó kis rokokó-palotájáról. Hasonló, környezetétől elütő akkordot jelent Beron Gyula friss vázlata minden szemlélődő budainak kedves ismerőséről, egy Medve-utcai szimpla régi háznak a vakolat s mészréteg alatt is úri pompát hirdető barok-kapujáról. Ami kevés a tizenhetedik s a tizennyolcadik századból ránk maradt, az, kétségen kívül festőibb, pittoreszkebb, változatosabb, mint a napoleoni kor s az utána következő idők tömeg-építkezése. De hiába, a fővárosnak, legalább is Pestnek, ez a kor adta meg legnagyobb s részben máig is megmaradt, langyos, kellemes polgári jó-ízlés-levegőt árasztó karakterisztikus épület-tömbjeit és házsorait. Vajjon nem vagyunk-e elfogúltak a magunk ideje, a magunk művészete, keresése, kisérletezése, ujításai iránt, midőn a százesztendős házsorokkal összehasonlítva az újabb évtizedek munkáját többnyire nyugtalannak, zavarónak látjuk? A művészet megítélésében minden kor hajlandó volt pálcát törni a jelen, a kortársak fölött. A Biedermeier-Pest klasszikus emléke a mi nemzedékünk szemében a Nemzeti Múzeum; s én olvastam — egészen más adatok után böngészve — egy országgyűlési naplót a forradalmat megelőző évekből: Szemere Bertalan szólalt föl az építési — vagy szépítési — bizottság megalakítása ügyében s kérte, hogy a bizottság elnöke, József nádor, ne indúljon megint az ő kedves embere, Pollák építész után, mert a Nemzeti Múzeum kétségen kívül erős, vastagfalú, megbízható építmény, de valami tetszetősnek éppen nem mondható. Ez az ítélet annál inkább meglepett, mert a múzeum, saját korába visszahelyezve sem mondható erőszakos, kockázatos, újító kisérletnek. A mi szemünkben szépen beléilleszkedik abba az építő-művészeti gondolatmenetbe, amelyet például az egész mai Ferenc József-tér már akkor kifejezett. Méretezése, hatalmas oszlopsora pedig logikusan következett nemcsak rendeltetéséből, hanem szabad, körül nem épített, óriási perspektivájú helyéből is. S ezen a nyomon tovább vizsgálva a régi s az ujabb Pest képét, úgy vélem, hogy mégis csak a letűnt nemzedéknek kell elsőbbséget adni. Nem azért, mintha egyéniség, eredetiség, újítás — a művészi alkotás legbecsesebb forrásai — éppen az építész művéből volnának kiölendők. Hanem azért, mert az építész nemcsak házat épít, hanem utcát, sőt várost. Nem tagadhatja meg a kapcsolatát mindazzal, ami környezi. Korát, önmagát

Zsófi megint nevetett egy sort, maga se tudta már, min. Csak nevethetnékje lett egyszerre. Oldalról nézegetett János felé. Derék szál ember, gondolta magában. Aztán nézett az úton előre meg hátra, hogy nem jön-e valaki.

A régi téglavetőnél letértek az útról és egyenesen a pocsolyának hajtották Miskát. Most nem dobálta senki, nyugodtan hentergett sokáig, még el is únta a végén és kiment turkálni. János és Zsófi ott ültek egy kőrakás mögött és hallgattak.

— Már mehetnénk is — szólalt meg János hosszú hallgatás után. Zsófi szó nélkül feltápászkodott és kezdte Miskát hajtani kifelé az útra.

Öreg este volt, mire hazaértek. Zsófi sietve behajtotta a disznót az ólba és mérgesen babrált egy darabig a retesszel, mely sehogysem akart mozdulni. Aztán ment be a házba.

Péter ott ült az ágy szélén és mérgesen dörmögött:

— Hol járkálsz te falú-farka? Nem győz az ember hazavárni. Keresd meg a tarisznyámat, mert nem lelem.

Zsófi szó nélkül felvette a tarisznyát, mely ott feküdt az asztal alatt és oda adta neki. Aztán bement a pitvarba és a sötétben mozdulatlanul állott egy darabig.

Mikor visszament, Péter már feküdt ruhástul az ágyon és erősen horkolt.

— Ez is olyan disznó, mint a többi! — mormogta Zsófi. — Minek iszik, ha nem birja!

Azzal ő is lefeküdt. Sokáig forgolódott álmatlanul és hallgatta az éjszakai csend neszeit. A rét felől hallatszott a békák zsibongása, messze kutyák ugattak, kacsák hápogtak a szomszédban valahol. A disznóól felől egy-egy hangosabb röfögés vagy tompa dörömbözés hallatszott. Végre ő is elaludt.

Miska ide-oda járkált, szaglászott az ólban. A vásárban jól kialudta magát a napon, egy cseppet sem volt álmos. A vásár sokféle emléke járt az agyában, azután szórakozottan rágni kezdte a vályú pudvásodó fáját. Egyszerre füleit hegyezve, felszimatolt. Megint azt a süldő-szagot érezte, amit tegnap és csakhamar hallotta is a röfögést, egész közel. Izgatottan mozgott ide-oda, megint túrni kezdte a kerítés tövét, aztán jobbra-balra nézegetve, hátrált egy kicsit, míg érezte, hogy az ól falához ért. De az ól fala most engedett a nyomásnak. Meglepetve fordult hátra és örömében hangosan felsivított. Az ól ajtaja félig nyitva volt. Nagy sebbel-lobbal kibújt, káprázva állott meg a ragyogó holdfényen és felszimatolt az ól tetejére hajló napraforgó felé. De akkor újból felhangzott a szomszédban a süldő halk röfögése. Szuszogva, fújva szaladt a kerítéshez, egy perc alatt útat tört magának a száraz kórókon át és egyszerre csak ott állott előtte. Csakugyan egészen fiatal süldő volt, göndör-szőke finom sertével, rózsaszínű orrcimpákkal, melyekkel most kissé megszeppenve szimatolt feléje. Miska hangos röfögéssel állt egy darabig, aztán felészagolt és lassú lépésekkel közeledni kezdett hozzá.

A veteményes kert felől a kapor füszeres szagát hozta a szél, a fák koronái halkan zúgtak, a békák zsivaja kitartóan zsongott messziről és az eresz alatt összeverődtek néha a holdfényben a csillogó tengericsövek.

NAGY ZOLTÁN

Lengyel Géza:

182.1

BUDAPEST

Amit a ma férfikorban lévő nemzedék ifjú éveiben a rohamosan fejlődő Pesten látott, az nem volt alkalmas arra, hogy eszébe juttassa a múltakat s becsületet szerezzen a régiek lasúbb tempójú, szertartásosabb, de megbízhatóbb s szemrevalóbb városrakó tevékenységének. Az új Budapest néhány évtized óta nőtt a földből s a régit eltakarta, részben megsemisítette. De hol van a lázas tevékenységnek ez az ideje? Esztendők múltak el, anélkül, hogy egy téglát is raktak volna le a megkínzott ország sok vihart látott fővárosában. S a zivataros évek távlatában a múlt messze eltolódott. A kiegyezés s a koronázás: történelmi emlék. A «nyolcvanas évek» már-már szépítő patinát kapnak. Rútat takaró fátyolon keresztül látjuk aránylag közeli évtizedek életét, művészi kisérleteit s városképét. Éveken át eladatlanul hevert könyvekből kitépett illusztrációk műtárgyakká váltak. Egy alapjaiban megrendült világ lakói földrengések rémületének emlékeivel szívükben buzgóbban mint valaha, keresik a múlt gyökereit, a tradiciókat, a történelmi levegőt.

A múltak iránt így feléledt érdeklődés biztosította a sikert az utolsó években számos, a régi Budapestről beszélő kiállításnak is. A legujabbat, amely ennek a cikknek is aktualitást ád, a Szépművészeti múzeum grafikai osztálya rendezte. Anyaga aránylag kicsiny, távolról sem teljes — még Buda és Pest grafikai emlékeinek gyüjteménye gyanánt sem — de igen jellemző darabokkal ád képet arról a területről, melyről az egész pesti gyökerü képzőművészet táplálkozott. Kis világ ez. Alig terjed túl a Dunasoron s kelet felé a régi Nemzeti Színházon. Budán a Gellérthegy s a várhegy tartozik hozzá s olykor a Császárfürdő vidéke, a hegyek közé, a Szép Juhásznéig vagy éppen a Hármas Határhegyig motivumokért már csak a legmerészebb művészek kalandoznak el s inkább az ujabbak. Kor tekintetében a kiállított művek zöme az elmúlt száz esztendőkből ered. A tizenhetedik század vége — Budavár visszafoglalása — előtt alig akad kép a dunaparti testvér-városokról. A törökök kiüzetése felkeltette egész Európa figyelmét, különböző krónikák különböző illusztrátorai örökítik meg az ostromot s vele Budát és Pestet. Ezután nagy ugrás következik s mindjárt itt vagyunk a tizenkilencedik század elején, az empir, a Biedermeier, majd a krinolin letünt, de emlékeiben, maradványaiban még megfogható, még rekonstruálható világában.

A Szépművészeti Múzeum kis kiállítását Buda és Pest egyesítésének ötvenedik évfordulója hívta életre. A kollekció középpontjában Rudolf Alt-nak finomság és közvetlenség szempontjából utolérhetetlen rajzai és vízfestményei állanak. Ezek egyúttal kultúrtörténeti feljegyzések gyanánt is megbecsülhetetlenek. Lehelet-könnyűek, hívebbek a legpontosabb fotográfiánál, holott nem mindig részletezők. A Császárfürdő udvarát ábrázoló színes ceruzarajz például egészen vázlatos s mégis tökéletesen jellemző: lágy és biztos vonalai visszaadják ennek a szimpla ódon épületnek egész öreges elegánciáját s fájdalmas vágyat keltenek ama letűnt, nyugalmas, nobilis, járt útakon, kimért határok között mozgó világ után.

Rudolf Alt s az Alt-család többi tagja, Barabás Miklós, Clarot, Ujházy, egyszóval a vérbeli régi művészek lapjai mellett — nagyon helyesen — szerepelnek a kiállításon mesterember-munkák, épületek, fogadók,

Nyugat 1923 aug. 16.